

52, -11-4

Ex.2

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 4°

1 1 52 0 4 00030 1

Rex/s

TYCHONIS BRAHE
OPERA OMNIA
TOMUS VIII

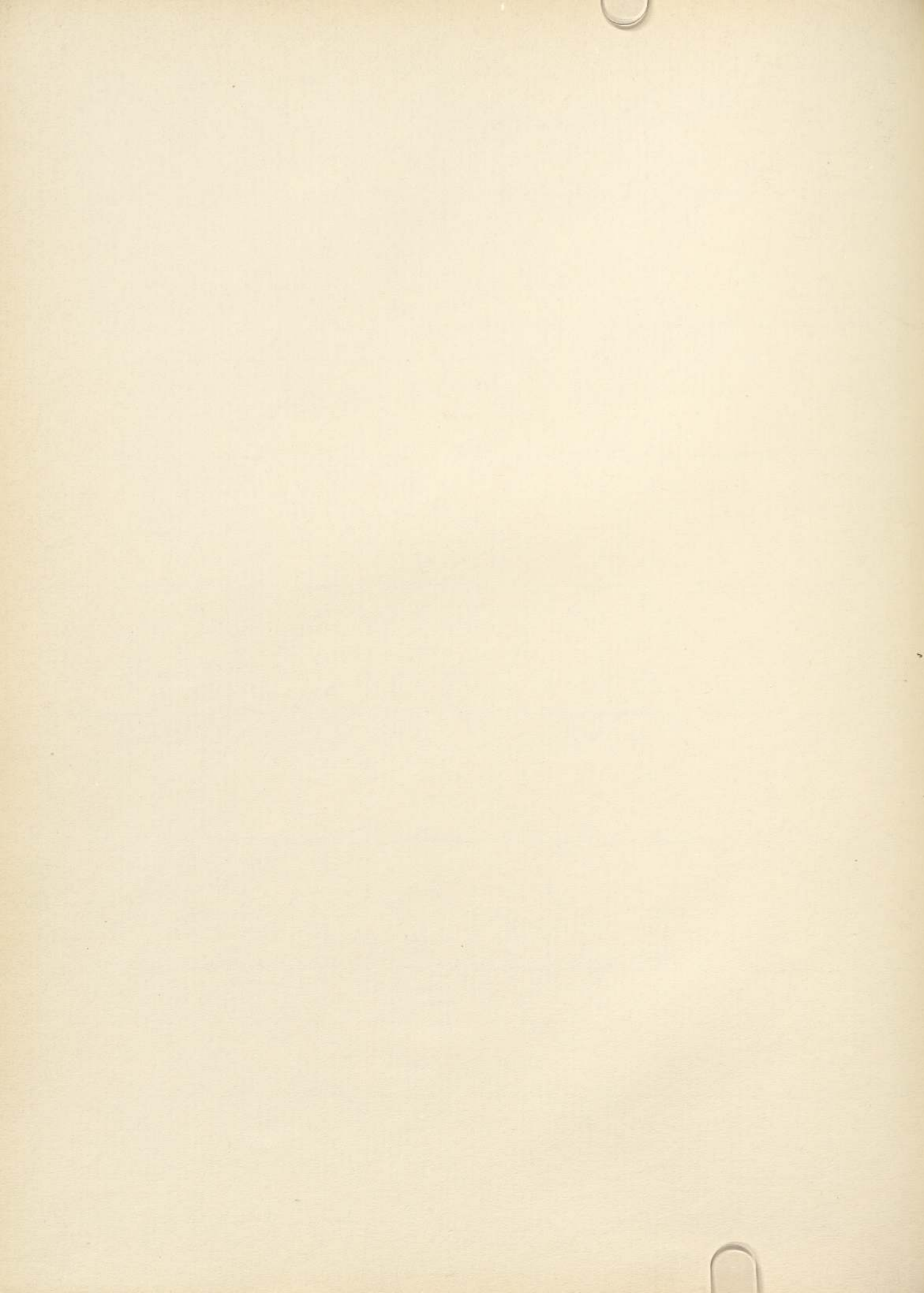
HAUNIÆ MCMXXV

Spec. 2105

TYCHONIS BRAHE DANI
OPERA OMNIA

AUSPICIIS SOCIETATIS LINGUÆ ET LITTERARUM DANICARUM
(DET DANSKE SPROG- OG LITTERATUR-SELSKAB)

TYCHONIS BRAHE DANI
OPERA OMNIA

EDIDIT

I. L. E. DREYER
TOMUS VIII

HAUNIÆ MCMXXV
IN LIBRARIA GYLDENDALIANA
TYPIS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)

OPERA OMNIA
TOMUS III

TYCHONIS BRAHE DANI
EPISTOLÆ ASTRONOMICÆ

EDIDERUNT

I. L. E. DREYER ET IOANNES RÆDER
SUMPTUS FECIT INSTITUTUM RASK-ÆRSTEDIANUM

TOMUS III

HAUNIÆ MCMXXV
IN LIBRARIA GYLDENDALIANA
TYPIS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)

TYCHONIS BRACHYDAMI
EPISTOLAE ASTRONOMICAE

LIBRARIUS

J. H. DEBET ET JOHANNES SIEDER

SPRINT-DRUCK IN DER DRUCK-ANSTALT "MUNICH"

TOMUS III

EPISTOLÆ ASTRONOMICÆ

BRISTOL ASTROPHYSICAL OBSERVATORY

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

DAVID CHYTRÆUS AD TYCHONEM BRAHE.

1^r **N**OBILIS, generose et magnifice Domine. Gratulor non
5 tam Magnificentiæ vestræ, quam Academiæ et urbi Ro-
farum, de incolumi in hanc urbem adventu vestro, quam
vere Generosæ Nobilitatis vestræ sapientia, virtus, doc-
trina et in Rempublicam literariam merita et Nominis
10 vestri claritas, splendor ac gloria, excellenti virtute ac
bene meritis parta, deinceps illustriorem et clariorem efficiet. Quod
† igitur CICERO alicubi in Orationibus exclamat: *O terram illam bea-
tam, quæ hunc virum exceperit! patriam ingratham, si eiecerit, mi-
seram, si amiserit!* idem ego iisdem verbis nunc usurpo, et Deum æter-
num, suæ sapientiæ et virtutis radios, ingenij et virtutis Heroicæ dona
1^v in men-||tes præstantium virorum effundentem, precor, ut M. V. incol-
lumem et florentem perpetuo servet, et migrationem in hanc urbem
clementer gubernet, ut paulo post eos, qui talem virum dimiserunt, er-
roris sui poeniteat, et quem retinere omnibus viribus non studuerunt,
retrahere tandem ad se omni contentione enitantur. His coram M. V.
20 ad nos adveniendi gratulaturus eram, si accurrere ad M. V. per Arthri-
tidem, quæ me totum poßedit, licuisset. Nunc, quæ proficisci a mea
tenuitate poßunt officiola, reverenter defero, et pro eruditissimis ad me
literis et volumine epistolarum, mecum superioribus mensibus com-
municato, reverenter gratias ago. Bene et feliciter M. V. in æternum
25† valeat. Postridie Viti, Anno 1597.

M. V. reverenter colens
DAVID CHYTRÆUS.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

2^r **NOBILITATE INGENIJ ET GENERIS INPRI-
30 MIS CONSPICUO ET EXCELLENTI, DOMINO OLIGERO
ROSENKRANTZIO, CONSANGVINEO SUO DILECTO
ET AMICO INTIMO.**

1^r S.

35 **L**ITERAS tuas, Nobilissime OLIGERE, Amice et cognate
semper in intimis habende, primo die huius mensis Iulij
Haffniæ exaratas decimo eiusdem hinc Rostochij recepi,
eruditas eas et amoris erga me eximij plenissimas. Ex
quibus liquido patet, illud Ovidianum tibi non compe-
† tere: *Quam procul ex oculis, tam procul ibit amor;*
1* cum

cum tu primus sis, qui ex tot in Dania genere claris et sanguine mihi iunctis me absentem literis invisere (cum aliter fieri nequeat) non neglexerit. Et sane haud opus erat tam exquisita animi tui erga me declaratione, cum integritas tua et erga me benevolus affectus alias mihi satis superque perfecta sint. Habebis me vicissim, quoad vixero, tibi devinctissimum. Admodum gavisus sum, te incolumem ex itinere || navali Celandico reversum fuisse, idque ijs ipsis diebus cum Haffnia discederem, licet nihil mihi de tuo adventu, antequam Coagij essem, constiterit; alias tecum loqui non intermissem, si modo ante meum abitum (quod etiamnum ignoro) appuleras.

Dedi autem Pictori in mandatis, ut Effigiem meam, quam expetieras, tibi reduci traderet. Quod etiam eum fecisse non dubito. Agoque tibi gratias, quod eam in meam recordationem conservare velis. De rebus meis, quo in statu fuerint, postquam vos reliqui, et quid interea ventilatam sit, certior ex te fieri averem. Id enim vel prætermisisse vel parcius attigisse videris. Ego adhuc Rostochij certis de causis (licet præter propositum) subsisto. Expectabo autem hinc adventum Legatorum nostrorum, ut cum fratre STENONE colloquar. Utinam vero te in eorum comitatu esse contingeret! || Præstolabor etiam responsum e Dania ad literas quasdam, de quibus te CRAGIUS noster monebit. Suaferunt enim Politici nonnulli homines, ut nihil alibi moverem, antequam de voluntate Regia omnino mihi constaret. Quod si hæc ab ijs, quæ tracto, studijs, prorsus etiamnum aversa permaneret, idque satis edoceri posset, eo citius et tutius alibi commoditatem exoptatam me inventurum. Quod et mihi ipsi consultius visum est. Plura ex CRAGIO cognosces. Vale, meque in amore tui constantem perpetuo mansurum, omnino tibi persuade: quemadmodum et ego de tua erga me sincera voluntate nihil addubito. Resalutant te omnes mei quam officiosissime. Datæ Rostochij die 10 Julij Anni Christiani vulgaris 1597.

T.
TYCHO BRAHE.
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

IACOBUS BORDINGUS AD
TYCHONEM BRAHE.

S.

1^r

5

EDDITÆ mihi sunt literæ tuæ, Vir Nobilissime, quibus significas, te patrium solum vertere coactum, et nunc Rostochij subsistere, quod etiam ex alijs iam pridem intellexeram. Doleo profecto non modo vices tuas, sed ingens quoque illud rerum Astronomicarum dispendium, quod ob hæc rerum tuarum inexpectatas conturbationes eventurum, unâ prævideo. Sed quid facias? cum hæc nulla tua culpa aut merito acciderint, nullumque in eo studio laborem, quantumvis gravem aut molestum, detrectâris, omnibus æquis censoribus facile excusatus eris. Verum de his aliquando coram plura. De Illustrissimi Principis mei in || te clementi favore nihil est quod dubites. Literas tuas C. E. reverenter obtuli, ac curabo, ut non tantum ad illas responsum, sed etiam commendatorias ad Sereniss. Daniæ Regem intra biduum vel triduum accipias. Nunc enim tantum otij mihi non fuit, ut confici potuerint, nec etiam iusto diutius illos detinere volui, qui tuas attulerint. Quod reliquum est, officia mea tibi defero promptissima. Vale. Gustrovij die 2. Augusti Anno 1597.

10

1^v

20

T. studiosissimus

IACOBUS BORDINGUS.

† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

25

TYCHO BRAHE AD HENRICUM
RANZOVIUM.

S. P.

45^r

LITERÆ tuæ, Nobilissime et Amantissime Domine RANZOVI, amice et affinis honorande, per Præfectum tuum CHRISTIANUM mihi redditæ sunt, cum quo loca a te per amice oblata collustravi, et pro benevolo hoc erga me affectu gratias officiose ago quas possum maximas, pro virili oblatâ occasione relaturus. Placeret quidem utraque conditio, et præ cæteris ea, quæ Segebergæ monstrata est; verum enim vero, cum non nihil remotiores sic sumus ab urbe quâdam amplâ, nec ego otiosam libenter vitam traducerem, sed libros quosdam e meis prælo ferme absolutos omnino perficere vellem, ad quod Typographia requireretur, et Artifices, qui figuras sculpere noscent, tum quoque qui Instrumentum unum vel alterum pro Observationibus cœlitus obtinendis

30

35

obtinendis (modo nullum ex ijs quæ Haffniæ repofui, mature inde recepero) pararent. Si itaque prope Lubecam vel Hamburgum aliquod prædium mihi ad tempus, donec rebus meis commodius profpectum fuerit, concedere poſes, feceris rem inprimis exoptatam. Conſtitui vero Deo volente, cras Bramſtedium uſque circa veſperam venire, quia tam cito negotia mea expedire non poſſum, præfertim in quibuſdam ſcribendis, ut circa meridiem tibi adſim. Si interim Bredenbergam iveris, ſubſequar confectim, ita ut die Lunæ annuente numine ibi ulterius de omnibus conſilium tecum capiam, et deſiderium hoc viſendæ Arcis eius ampliſimæ, inprimisque ſplendidæ bibliothecæ tuæ, quod me iampridem inceſſit, nunc tandem expleam. Interea M^æ T^æ omnia fauſta precor, eamque quam diutiſſime incolumem ex animo voveo. Datæ Segebergæ 17. Septembris Anni 97.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[E codice Baſileenſi G I 33]

EXCELLENTISSIMO ET CELEBERRIMO
VIRO DOMINO DOCTORI IOHANNI IACOBO GRYNÆO,
IN LAUDATISSIMA BASILIENSIVM ACADEMIA
THEOLOGIÆ PROFESSORI, AMICO
SVO HONORANDO.

ZU BASELL.

S. P.

LARISSIME et præſtantiſſime vir. Quod literis tuis eruditiſſimis pariter et humaniſſimis, me licet tibi de facie ignotum et longâ viarum intercapedine diſbitum inviſere, atque hoc officij genere me prævenire non degravatus es, eſt cur tibi ſummopere gratias habeam, atque hanc erga me benevolentiam magni faciam. Reddidit mihi eaſ frater STENO adoleſcentis eius, qui apud voſ ſtudit, parens, cum ante duos circiter meſes Roſtochium, ubi tunc morabar, cum cæteris Legatiſ S^{mi} Regiſ noſtri nomine ad Adminiſtratoreſ Magdeburgenſem nuptiaſ eiſ filiæ expetituris, pertranſiret. Reſcripſiſſem vero actutum, ſi internunciuſ aliquiſ præſto fuiſſet, quem etiam hucuſque deſideravi, donec commodum hic Danorum tabellariuſ mihi heri Bredebergam ad Nobiliſſimuſ Dominuſ HENRICUM RANZOVIUM, Producem Holſatiæ Regiuſ, ituro obviaret, quem ob id ruſ, ubi pernoctavi, mecum regredi volui, quo tibi paucula ſaltem, licet loco et tempore minus oportuniſ reſcriberem, atque me tuas accepiſſe, eaſque apprime gratas fuiſſe, ad minimum ſignificarem. Cumque eaſ in hoc itinere mecum

cum non habeam, ſpecialiter ad ſingula, quæ continebant, reſpondere
 non datur, nec omnia nunc memoriter ſuccurrunt. Attamen has qua-
 leſcunque potius quam nullas ad te dare mei officij eſſe ratus ſum. Exi-
 ſtimo te non ignorare, me ante aliquot menſes Daniâ exceſſiſſe, ſiqui-
 5 dem rumor is, uti reſcivi, late per Germaniam ſparſus eſt. Quæ vero
 rationes me Patrium ſolum vertere in hac quinquagenariâ ætate, et
 totam familiam in Germaniam tranſferre compulerint, plures et gra-
 viores fuere, quam calamus referre ſuſtineat. Ut tamen de aliquibus
 eorum conſcius reddaris, ſic habe: Poſt innovatam Reip. noſtræ con-
 10 ſtitutionem creato hoc novo Rege, duo Dynaſtæ, qui omnia pro arbi-
 trario moderari præſumunt, ſive ob earum quas ibi tractavi, artium in-
 ſcitiam, ſive contra me odium et malevolentiam, aut certe utraque de
 cauſa effecerunt, ut non ſaltem ſubſidijs a laudatiſſimæ memoriæ Rege
 44 FRIDERICO ſecundo in Aſtronomiæ iſthic liberalem || propagationem
 15 deputatis et poſtea a Senatu Regni confirmatis privarer, ſed et ulterior
 huius exercitij ſuſtentatio plane denegaretur. Quapropter in exteris
 potius Regionibus Aſtronomiæ redintegrandæ univerſum apparatus,
 dereliſtâ Inſulâ, in quâ eundem prius molitus eram, tranſferendum
 ſatius duxi, quam ut tot Annorum a me exantlati labores, totque ero-
 20 gati ſumptus incaſum abirent, atque ego plurimorum Excellentium
 et Eruditiſſimorum hinc inde virorum per varias Europæ Regionibus,
 diu de me conceptam ſpem circa hanc ſublimem Artem inſtaurandam
 indecenter fruſtrarer. Acceſſerunt et aliæ non paucæ tribulationes,
 quibus abitum meum eo citius promoverunt, adeo ut ne quidem a
 25 Parocho meo in mei contumeliam et deſpectum perſequendo abſtinu-
 erint, quod is deteſtandum et impium iſtum Exorcismus in Pædobap-
 tiſmo me conſcio omiferit. Ideoque officio privatum et per integrum
 menſem citra latam ſententiam incarceratum, parum abſuit, quin eti-
 am capite plecterent, niſi ego cum meis Amicis apud reliquum Regni
 30 Senatum tantam ſævitiâ avertiſſem. Quin et Ruſticos tam contra me
 quam eundem Parochum meum clancularie excitatos tantum aberat,
 ut ſecundum leges (prout urgebam) eorum iniuſtam perfidiam et re-
 bellionem refrænare voluerint, ut potius horum immeritâ deſenſione
 ſuſceptâ in malitia illos confirmârint. Ego autem Parochum tandem
 35 ex iſtis afflictionibus liberatum in Germaniam mecum recepi, ſicque
 nos a tot iniurijs et moleſtijs vindicavi. Manſi autem primum cum meis
 Roſtochij per Anni Quadrantem, idque certis de cauſis, præſertim ne
 præpropere quid feciſſe viderer, et noſtratibus rem prudentius expen-
 dendi tempus non reliquiſſe. Inde vero a prædicto Domino RANZO-
 45 VIO, Affine et Amico meo ſingulari, viro omni laude || digniſſimo, huc
 in Holſatiam ob luem Epidemicam ibi graſſantem evocatus, quandam
 ex Arcibus eius ſemiſſe ſaltem milliaris Hamburgo diſtantem Wandes-
 burgum

burgum dictam, quam is benigne mihi concebit, cum familiâ inhabito, et studijs meis, quantum hæ inexpectatæ mutationes ferunt, etiamnum vaco, isthic moraturus, donec Deus (cuius Providentiæ omnia committo) mihi et meis oportuniorem locum et conditionem clementer largitus fuerit. Neque enim diffido, eius benignitate nobis alicubi in Germaniâ rectius quam in Daniâ, prospectum iri. Ideoque Patriæ et Neceſſariorum derelictionem tantasque rerum noſtrarum conturbationes minus graviter fero. — Tandem bona causa triumphat. 5

Constitueram olim Basileæ Astronomiæ restitutionem moliri, antequam a dicto FRIDERICO Rege optimo, ut in Daniâ id ipsum factitarem, invitarer. Et si commoditates et subsidia suppeterent, forte etiamnum tale quid isthic aggrederer. Sed in viciniore loco, ad quem Instrumenta mea ob magnitudinem commodius transferri poterint, id ipsum (uti spero) præstare concedetur. 10

Hæc tibi, Excellentissime GRYNÆE, utut in hoc itineris cursu otio destitutus, rescribere volui, ne nuncius hic plane vacuus meis urbem vestram repeteret; hæc vero tenuia et extemporanea boni consulas rogo, atque ulterius per literas amicitiam (siquidem aliter non liceat) colere ne supersedeas. Ego vicissim omnia sinceri amici officia lubens tibi defero. Vale. Dabantur raptim in pago Bramstedt tribus milliariibus Bredenbergå remoto, die 8. Octobris stylo v. Anni 97. 15 20

Tui studioſiſſ.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

NOBILITATE NON TANTUM GENERIS,
SED ET GENIJ ATQUE INGENIJ VIRO INPRIMIS CON-
SPICUO DOMINO OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE
ROSENHOLM, CONSANGVINEO, AFFINI ET
AMICO INTIMO. 25 3v

S. P. 30 1r

EDI ad te literas, Nobiliſſime et Præſtantiſſime Domine OLIGERE, Cognate et Amice chariſſime, ac tuis reſpondi, priuſquam Roſtochio diſcederem; quas etiam tibi redditas, utut is, quem iſthuc ablegavi, reverſus nondum ſit, nihil ambigo. Nunc vero, cum amanuenſem meum cum Preſbytero iſthuc remeante ad vos mittere decreviſſem, denuo te pro neceſſitudine noſtra meis compellandum, et de ſtatu meo brevibus edocendum cenſui. Scias itaque me ob luem Epidemicam 35

Epidemicam Rostochij ingravescens in Holfatiam a Nobilissimo viro, Domino HENRICO RANZOVIO literis perbenigne evocatum discēssē, qui aliquot Arcium suarum optione mihi data, quam vellem
 1^v ex ijs, inhabitandam concessit, ac pluribus etiamnum || beneficijs me
 5 sibi devincire non cessat. Elegi autem præ cæteris mihi oblatis Wandefburgum, dimidio saltem miliari Hamburgo remotum, eo quod egregia ibi commoditas suppeteret, et vicina civitas, unde in omnes ferme Europæ partes frequens internuncius offertur, necessaria omnia procurandi oportunitatem sufficientem concederet. Ubi studijs consuetis more
 10 solito gnaviter incumbō, et a præstantibus ac Eruditis hinc inde viris in maiore, quam ipsemet desidero, et unquam in Patria factum, pretio et honore habeor. Et si non consulto hinc in vicinijs Daniæ subsistere voluissem, conditiones iam antea fuisset nactus, quales Patria vix largiretur; quas etiam me, quam primum lubuerit, ex divina providentia
 15 assecuturum, nihil addubito; ut hanc rerum nostrarum mutationem neu-||tiquam doleam, sed Deum ob id mihi isthæc evenire permisisse
 2^r confidam, quo meliorem in Germania aut alibi locorum fortunam largiretur. Quod autem tam diu in propinquo moratus sum, hinc factum, ut responsum ad literas Ill^{mi} Ducis ULDARICI, meo nomine ad
 20 Ser^{mum} Regem nostrum perscriptas, quibus etiam meæ adiunctæ erant, expectarem. Neque enim longius discedendum, aut apud alios Mag-nates quidpiam tentandum duxi, antequam responsione accepta, qualis etiamnum esset in me et mea studia animus Regis, comperirem. Cum vero his ipsis diebus hanc adeptus sim, qualem ob quorundam in me
 25 malevolentiam recepturum prævidebam (licet non adeo asperam et
 2^v immeritam) id quod tam diu premebam, iam efficere, nihil || restat obstaculi. Daboque operam, favente Numine, ut nemini isthic sim amplius mea præsentia molestus.

Relatum mihi est te fratris mei AXILLI filiam SOPHIAM in uxorem
 30 ducturum. Quod equidem lubentissime inaudi, atque in hoc coniugio omnia vobis quam faustissima et precor et auguror. Et licet meo iudicio nihil rectius facere potueris, quam ut uxore ducta te ab Aulicis compedibus liberares, cum alios tolerabiliores et minus ingratos futuros spes sit (siquidem per viam universæ carnis eundem est) videris
 35 nihilominus, ne per hanc SOPHIAM terrigenam sublimiorem quandam ac Philosophicam, Diam illam, et mentem a terrenis caducisque ad longe altiora tollentem, atque immortalitati consecrantem negligas.
 3^r Solet enim in || his fieri id quod præcinebat OVIDIUS: *Succesore*
 † *novo pellitur omnis amor*. At cum et illa, quatenus fert sexus, Philo-
 40 sophica futura sit, ac Amitam SOPHIAM, quoad datur, haud degenerans imitatura, sociam altioris alicuius, quam vulgus capit, SOPHIÆ potius quam obstaculum fore, præfugio et opto.

Plura rerum mearum, temporis angustia præpedito mihi nunc scribere non datur; ex sorore SOPHIA, tibi etiam amica, tum quoque communi Amico Domino Doctore NICOLAO CRAGIO cognosces. Quæ vero me concernentia, mi OLIGERE, nosti, fideliter (uti tibi confido) indica, a me tacite habenda: nec invidios olores ac detrectatores meos verearis. Quos et te haud extimescere, omnino mihi persuadeo. Ego iam pridem illorum malevolentiam superare et negligere didici. Vale mi optime OLIGERE, meque quod || facis mutuo amare perge. Dabantur Wandelsburgo ex arce Ranzoviana die 7. Novembris Anni 97.

Tuus ex intimis 10
 TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

NOBILITATE NON TANTUM GENERIS, 1v
 SED ET GENIJ ATQUE INGENIJ VIRO IN PRIMIS CON- 15
 SPICUO DOMINO OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE
 ROSENHOLM, CONSANGVINEO, AFFINI ET
 AMICO INTEGERRIMO.

S. P. 1r

ORDATISSIME mi OLIGERE, cognate desideratissime 20
 et affinis exoptatissime. Postquam priores hisce .....
 ..... viferint tandem an non potius sui
 ipsius, et patriæ, cuius honori studere merito debuissent,
 maiore incommodo quam meo ..... nostræ
 satis arguunt compositoris malevolum animum pari præ- 25
 iudicio et avaritiæ nefanda labe infectum:

Proh superi quid non mortalia pectora cogis 1r
Sacra fitis Rosei fontis, præbendaque sacra!

Dolendum certe est, imo supra modum dolendum, iuvenem hunc Regem, alias suapte natura virtutis capacem et generoso animo præditum, talibus glaucomatistis ita occæcari et in devia deduci, ut id, quod verum rectumque sit et Regno ac sibi forsan maiore duratione honorificum, quam multa alia, quæ inutiliter fiunt et profunduntur, perspicere et sentire nequeat, utpote alienis oculis et auribus tam videns quam audiens. Veniet forsan tempus quando et oculatior, magisque auritus 30
 (experientia et usu rerum sic suadente) reddetur. At quantum ad me 35
 meaue tamdiu exantlata studia nimis sero. Præveniam potius, et mihi
 ..... favente divina providentia, dum adhuc tempus super-
 est

est . . . . . iamque alea iacta est, numeratae teſeræ re . . . . . Bene fit Regi precor, utut mihi præter culpam et iniuriam non faventi. Bene fit vobis omnibus . . . . . præſertim integrioribus. Bene fit uni- verſæ Daniæ ex animo opto.

5† . . . . . Deo tra . . . . . fortuna, ſequamur. Iamque vale
1v mi amantiſſime OLIGERE, et quæ hîc deſiderantur, in priori-||bus at- que poſtſcriptis lege, TYCHONEMque ex aſte tuum ſincere redamare, quod et ſponte facturus es, nunquam deſiſte. Iterumque et ſæpius vale. Dabantur ſubito Wandelburgo prope Hamburgum, die 16. Novembris
10 Anni 97.

Tuus intimus et extimus
TYCHO BRAHE,
manu propria.

POSTSCRIPTA.

1r
15 **A**MANTIſſIME OLIGERE, ſi res tuæ ullo modo ita ferrent, nihil magis in votis haberem, quam ut peractis Regijs Nuptijs velles Bredenbergam venire et mihi iſthic indicato prius tempore, idque per certum et fidelem internuncium, obviam ire: partim inviſendi optimi illius Senis RANZOVIJ communis noſtri Affinis et Amici integerrimi
20 gratia, partim ut bibliothecam eius, qua vix ampliorem et ſplendidi- orem Germania habet, luſtres, ſive iſthic fuerit Produx, ſive non; eſt enim mihi ſemper liberum, nec dubito quin et tibi, quem pariter is (prout tua meretur virtus) ex animo diligit; partim etiam, ut nos invi-
25 quam longius diſiungamur; quod non ſaltem ſanguinis ratio et amicitia vinculum, ſed et nova inter nos affinitas expoſcit. Neque enim ignoras, ||
1v me poſt Patrem eſſe e ſponſæ agnatione proximum adeoque primum, ideoque non negligendum aut prætereundum; veluti in cæteris vix ad-
30 miſiſti. Atque hæ erunt tibi ſufficientes cauſæ, imo unica earum, quod iſthuc impetrata vel non impetrata venia eas. Et ſi de me tacere, idque tibi ſoli ſecretum reſervare, cautius duxeris, libenter id concedam. Mihi enim perinde eſt, ſive quis mea de cauſa palam ſive clam agat; modo id quod æquum eſt et res poſtulat, agat. Indica ſaltem actutum, quid a
35 te in his præſtari poſſit, ut et ego de meis interea rebus ſic eo commodius diſponam. Exemplum nuperarum (de quibus in prioribus dictum) lite-
rarum nunc non addo. Habebis id alias aut ubi convenerimus, ſi etiam- num in Cancellaria veſtra tectum habetur; uti ſolent ea, quæ lucem
2r oderunt. De tua enim voluntate nihil || addubito. Cum ante menſem circiter Obſervationes meas Aſtronomicas invitante Serenitate hîc
40 Wandelburgi renovarem, atque in libro, quo priores Uraniburgi circa æquinoctium vernum deſinentes denotâram, has poſteriores ſubiun- gere voluiſſem, ut earundem tanto tempore præter ſolitum interrupta-
2* rum

rum occasio mihi et alijs in posterum memoria non excideret (quod tamen vix futurum) exposui primum isthic prosa discessus mei ex Insula Venusia, adeoque tota Dania, rationes brevibus comprehensas, moxque dictante genio incidit Carmen elegiacum, quod unâ isthic ad-
 scripsi. Cuius hîc te participem reddo, cum sciam te Poëticis delectari, 5
 atque ex Pegaseis fontibus canoras hausisse lymphas. Si itaque et tu
 pariter responderis, non quidem consolandi gratia (cum scias me nihil
 in his asperi, sed potius omnia ex usu puta||re), verum ut Uraniæ e 2v
 Dania vestra in alia magisque gratiosa et commoda loca mecum mi-
 granti Propempticum concinnes, nobisque utrinque sic congratuleris, 10
 rem tam illi quam mihi non saltem iocundam sed et acceptam præ-
 stiteris. Neque authoris nomen prodere opus erit: uti et mea apud te
 secreta haberi, et nemini quidpiam inde communicari velim. Tradas
 potius Vulcano, ubi legeris. Sufficit in memoria habere qua vales, cum
 et antea hæc ita se habere, satis superque memineris. Iamque pluries 15
 vale. Dabantur ut supra in literis.

T. B.

ALTERA POSTSCRIPTA MINORIS MOMENTI.

CUM Præfectum illum, quem discedens Venusiæ nostræ præfeci, 20
 DAVIDEM PETRI nomine, apud me suspectum reddiderit Paro-
 chus ille prior in Insula, interea dum hîc mecum egit, nescio an odio
 aliquo privato an rei veritate, et inter alia narrârit, eum, cum Patri
 tuo optim. mem. inserviret, aliquot centenis eum defraudasse, rogo
 velis mihi scheda aliqua obiter indicare, quid de huius Præfecti fide
 vel secus exploratum habeas. Nescio enim quantum Parocho isti fiden- 25
 dum sit, cum quia alteri infensus erat, tum quod me sibi omnino optime
 cupientem, supra quam credi posset, ante abitum despexerit, adeoque
 ut contumelias et calumnias, nulla de causa in os mihi dicere non
 erubuerit, quas tamen patienter ferens, ex alto derisi, hominemque
 tanquam sui non compotem, addito viatico et munere, dimisi. Quod 30
 te scire volui, ne in mei gratiam quidpiam de eo amplius sis sollicitus.
 Plura ab ESCHILLO BILLE nostro intelliges, qui acta habet in literas
 relata et testificata. Datum ut in prioribus.

T. B.

[E codice

† [E codice Hauniensi Ant. Coll. Reg. 316 in 2°]

153b^v **NOBILISS. ET EXCELLENTISS. DOMINO**
TYCHONI BRAHE, DOMINO IN KNUDSTRUP ET
EQUITI DANO, DOMINO ET AMICO MEO
 5 **SUMMA OBSERVANTIA**
COLENDO.

153b^r **N**OBILISSIME et Excellentissime Domine TYCHO, cum
 10 post abitum tabellarij summopere tunc festinantis obser-
 vationes in ♃ ad 20 Nov. diem habitas calculo subijcere
 vellem, inveni me errasse in assignatione distantiae ♃ ab
 Aldeb. quæ revera tunc erat 8° 51', non vero 9° 51', quod
 ex festinatione factum esse scias. Distantia vero ♃ et Hu.
 15 Orio. vera fuit 19° 8', ut post diligenti consideratione sextantis inveni.
 Verum sextans quo utor (ut et in literis indicavi) mihi nequaquam satisfacit,
 maxime propter vulgarem divisionem, eamque minus ratam. Sic
 ergo se habent.

20 Nov. H. 12 P. M.

	Dist. ♃ et Aldeboræ	8° 51'	
	Dist. ♃ et Hu. dext. Orion.	19 8	
20	Altit. Merid. ♃	57 54½	vel 55'
	Altit. Aldeb.	52 0	
	Altit. Æquat.	36 22	Ergo se recte positio instr. quadr. tunc habuit.
	Decl. ♃	21 33	fere B.
25	Afc. R.	70 13	

Afc. hanc ex asc. R. Aldeb. et ex asc. R. Hu. dex. Orion. inquisivi viceversa. Afc. R. Hu. Orio. ex loco longit. et latit. iuxta tuum Canonem constitui videlicet hoc tempore 83 Gr. 23' fere.

†	Longitudo ♃	11 39	II
30	Latitudo ♃	0 42½	Merid.

Fuit ergo medio motu ☉ iuxta tuam restitutionem oppositus die 22 Nov. Hor. 2½ circiter P. M. iuxta verum motum ☉ opponebatur die 23 Nov. Hor. 9 A. M.

35 Si Ephemerides STADIJ se recte habent, calculus parum deviat. Sed tuum de his iudicium peto, et quæ calculi utriusque sit differentia.

♂ quoque hisce diebus aliquoties diligenter considerabo, quod tamen ut in posterum subtilius et expeditius fiat, T. Ex. observationum mearum in literis propositarum dilucida resolutione haud dubie efficiet. Et hanc designationem Tabellario in vicina urbe adhuc commoranti
 40 transmisi, ut literis meis eam infereret. Vale.

De

De altitudine ☾ capienda dubium.

153b^v

Cum ☾ limbus uno quasi minuto extans per rimulam capitur, observatio certa esse non potest; nam centrum ☾ haberi nequit. Nam circa unum latus pinnacidij per unam rimulam conspicitur limbi extremitas, per alteram rimam conspicitur maior portio ☾. Relinquitur igitur, 5
incertam esse altitudinem, cum nec medium Lunæ (ut in stellis) habeatur, nec etiam revera sciri potest, an portio unius vel 2 minut. vel plus minufve de corpore Lunari conspiciatur, et proinde ignoretur, an semidiameter ☾ uno vel duobus minutis minor sit addenda vel subtrahenda. Hoc dubium in accipienda ☾ altitudine certa me valde torquet. Cupio igitur certi quid in hoc negotio ex T. E. cognoscere. Vale. 10
23 Nov. 97.

T. Exc.

observ.

D. FABRICIUS.

15

N. B. Quomodo etiam minimarum stellarum centrum per rimulas sext. vel quadr. haberi potest, valde miror (cum illarum diameter vix 1 minut.). Aut enim rimulas valde amplas esse oportet, et sic incertus per rimulam talem laxam vel amplam prospectus esse videtur, aut si rimulæ mediocres, non videbitur. Quomodo igitur agendum sit, magno- 20
pere scire cupio, et quæ rimularum pro minimis stellis laxitas vel amplitudo maxima esse debeat in instru. 4 pedum, cognoscere valde desidero.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10702]

VIRO NOBILISSIMO ET AMPLISSIMO

59^rDOMINO TYCHONI BRAHE, DANO, MATHE-
MATICORUM PRINCIPI AD MANUS.

25

UM te, Vir amplissime, Mathematicorum omnium non huius tantum ætatis, sed totius ævi Monarcham constituerit incomparabilis doctrina iudicijque præstantia, iniquum fecero, si opusculo de proportionibus cælorum nuper 30
in lucem dato (sub titulo: *Prodromus dissertationum cosmographicarum*) ullam gloriam, tuo iudicio et commendatione neglecta, aucuper. Quæ me causa movit, ut ignotus ex hoc obscuro Germaniæ angulo literas ad te mitterem, oratum per illum ingentem Veritatis amorem, quem in te quoque inesse fama tuæ 35
magnitudinis prædicat: ut, quid tibi de isthoc videatur negotio, ea syncretitate et humanitate, quæ in te prædicatur, explices, brevibusque literis significes. O me felicem, si quod MÆSTLINO, idem et TYCHONI videbitur: quibus ego duobus propugnatoribus non dubitabo
totius

totius orbis iam excitatas infectationes forti animo sustinere. Sin autem id consecutus fuero, ut quæ infunt infirma, inepta, et puerilia, qualia mihi per ætatem multa exciderunt, censura volueris notare: an ego non rursus huiusmodi reprehensionem totius mundi, si eßet, assensui præferam? Exemplaria non dubito, quin antea habeas: quare facile patior, ut difficultas transmittendi per tantum intervallum a mittendo me avocet. Tuorum autem operum ad nos nihil perfertur: quæque de te sciebam, ex MÆSTLINO didiceram. Dabis igitur veniam, si quibus in locis tui nominis mentionem faciens, iniuriam tibi tuæque hypothesi faciam. Plura dicturum quæsiturumque reverentia me retinet. Aperi-
 5
 10
 15
 20
 25
 30
 35

Nobilitatis et Magnitudinis

Tuæ Reverent.

M. IOHANNES KEPLERUS,
 Illustrium Styriæ Procerum in Gymnasio
 Græcensi Mathematicus.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

2^r GENEROSO TYCHONI BRAHEO, MATHE-
 Matico Principi, Cognato et Affini
 Desideratissimo.

1^r ENEROSE mi TYCHO, cognate affinis desideratissime, amicorum intime. Iam inde quo literæ tuæ desideratissime pridie Non. Decembris reddebantur, medijs his turbis nuptialibus, laboriosissimis districtus præpedimentis distineor, ne quod valde exoptâram, responsum usque huc festinare licuerit. In præsens vero, ubi liberior aliquanto adspirat aura, rarissimam hanc felicitatem, qua cum amicis ingenuæ mentis tuto communicare conceditur, flagrantissime cupitam, adlubentius eo excipio, quo rariores eius census, multivarios inter, ut nosti ingenia, habeam et æstimem. Utut autem facile sciam nil præter spem, haud multa præter voluntatem, exuli iam pridem tibi, modo libero, accidisse, doleo nihilo etiamdum minus, non tui equidem, sed
 25
 30
 35
 mei ipsius, sed patriæ immerentis, sed bonorum in patria omnium, quibus integrior mens et animus, causa, quos paucorum quorundam livor, alia obtentui sumpta causa, suo desiderio, sua gloria, suo privavit amore et gaudio; alias equidem, ut nihil est certe, quod, natura sic imperante,

imperante, in rebus caducis apparere solentius autem dissimilium
 inter se haud interrupta unquam contentione et pugna, quam non ab-
 strusis modo, sensusque latentibus Naturæ laboribus familiarem, sed
 et concitatis destinati humanarum rerum dispensatoris Mentis facino- 5
 ribus pene domesticam indies ostentari suspicimus, ita et nihil est, cur
 eundem hunc Naturæ morem demirarer, si vel maxime hoc ex circo
 etiam Musæ iunctim omnes recentibus æmulationibus proscriptæ ex-
 ularent, tecumque castra moventes, se in universum hinc, ubi nihil
 prisca et integri moris, subducerent; magis est vel tandem experiendo
 discere, perversam eiusmodi, non utique alias insolentem, scena hac 10
 tripudiantis invidentiæ, caute suspectare inconstantiam, pru-||denter- 1 v
 que provisus, quæ tempus commonet, subductas sui rationes non sto-
 lidis ac evanidis, aut solidis et ævo dignis firmare munimentis, ne ali-
 enis quam proprijs innixi magis virtutibus, ad aleatorios quosvis for-
 tunæ iactus * cernimus nutare, quin et concidere penitus eveniat. Tu 15
 vero nobis, tu inquam TYCHO generose facem hinc prætulisti, tu tuo
 nobis præluxisti exemplo, tu veræ virtutis ipsi sibi ex aëre undique suf-
 ficientis, vestigia posuisti, quibus insistere, quis ad hanc metam adspi-
 rans non adniteretur? Ipse ego certe (qui licet illustri huic consensui
 accersiri non merear, in spem tamen secundam aut tertiam saltem ac- 20
 cipi indies adnitor) multa nec levia in me malevolentiae indicia, ut
 premantur, erumpere sentisco, aut σὺν δαίμονι ἐσθλῶ quod spero in-
 casum, nec enim ad hocce ventus ego mea distendi vela, neque enim
 importuoso isti me commiserim vado. Sed de me coram ipse præsens,
 ne adfectu et præcipitancia, quorum causas procul habeo, imprudens 25
 nimis in literas intutas, relatrices, rationum mearum secreta conijcere
 videar, quæ non aliter constant, quam si nulli, nisi alteri mihi reddan-
 tur. Ad diem itaque anni adproperantis quintum decimum, favente
 Numine, aliud vitæ meæ facturum initium, tædiosissimo huic renuncia-
 turus ergastulo, rogationi tuæ amicissimæ vel non rogatus sponte ad- 30
 sentiri iam pridem est animus, nec vero ad ullius unquam æmulationes
 et odia me in his, quæ recta sunt, comparaturus sum unquam. Et vero
 quid magis dedeceret, te, quem non affinitate modo, sed et sanguine, sed
 et necessitudinis vinculis omnibus peculiari sorte, iure primum æstimo,
 colo et observo, te inquam post tot benevolentissimi animi in immeren- 35
 tem indicia, infalutatum præterire? Age ergo, num circa dictum tem-
 pus sat commodus tibi meus || videatur acceßus, litera per hunc tabel-
 larium adsignifices una aut altera; faxo ego hinc interim, ne, quod in
 me desideres, præter vires forte, fiet quidquam; alia præsentis adloquio
 reservanda, quo et si quæ nova sunt, quæ referre interest, relata velim, 40
 nisi quod hoc unicum in præsens referre intersit, communem nostrum
 CRAGIUM in Poloniam brevi ablegandum, ad I. Ianuarij litteris huc
 esse

eſſe advocatum, quem, itinere per Holſatiam ſumpto, te inviſurum nullus dubito, cui et quo me adiungere queam, modo non feſtinantior abierit, enixe ſtudebo. Ego vero ſi non ſtudio me continerem, finem vix habiturum eſſet hoc meum per litteras adloquium, ut et potiora, imo
 5 vero, quod ego ſentio potiſſima, Epistolij tui capita commodiori oportunitati lubens reſervem. Ludant interea meæ Muſæ, qua valent, ad hæc; aperte equidem, aſt ſuo ſub velo. Interea te præpotenti rerum noſtrarum gubernatori, Trinuno Numini, cum univerſa tua familia, conſilij et acſionibus, commendo. Vale felicifſime.

10 Te nulli ſecundus integerrimo colens animo

OLIGERUS ROSÆCRANTZ.
 Perſcribendam
 Haderſlebiæ XVI Decemb.
 CIO CI IIIC.

15 Salutare te ſuo nomine officioſiſſime voluit IACOBUS ULFELDIUS, quem te ſincere etiam maioribus renitentibus amare et ſuſpicere ſcias.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

2^r NOBILISSIMO ET ERUDITIONE NON VUL-
 GARI PRÆEMINENTISSIMO VIRO D. OLIGERO ROSEN-
 20 KRANTZIO DOMINO HÆREDITARIO IN ROSEN-
 HOLM, COGNATO, AFFINI ET AMICO
 MEO INTEGERRIMO.

1^r S.

25 NOBILISSIME OLIGERE, cognate et affinis chariſſime, redditæ mihi quidem ſunt literæ tuæ poſtremæ, eruditæ illæ et amoris ac conſtantiæ erga me pleniſſimæ. Sed aberam tunc Wandelburgo in oppidulo quodam ſex miliaribus inde diſtante, quod Bramſted vocatur, ut cum Domino Produce iſthic mihi obvio de quibuſdam lo-
 30 querer. Reperi autem ibidem Illuſt^m Dominum Adminiſtratorem et ipſius Ill^{mam} coniugem, qui me ſingulari favore clementer complexi ſunt. Domum autem reverſus pridie Natalitiorum hæc tuas accepi, quas una e filiabus meis reddidit, nuntij, qui eas apportarat, nulla facta
 1^v mentione, cum ea, ubi is eſſet, ignoraret. At cum poſtmo-||dum ſtatim
 35 ad curram conſcenderem huc Hamburgum cum meis iturus, ut feſtoſ dies hîc tranſigeremus, mihi indicabatur, nuntium tuum adhuc a deſſe; non quidem retroſpicere licuit, ſed data ſcheda, quæ illum ſuo officio perfunctum teſtaretur, redire eum permiſi, cogitans hîc cum Nobilibus

Danis,

Danis, qui D. Administratorem domum deduxerunt, tuis respondere velle, quod etiam sufficienter præstarem, nisi illi hodie præter opinionem, incidente quadam ingrata necessitate, abitum festinaßent, cum alias me unâ cum BALTHASARE ALFELDIO Wandesburgi invivere constituißent. Cogor igitur premere ea, quæ latius ad te scribere 5
animum induxeram, illa in adventum tuum ad me Wandesburgum, quem tam amice polliceris, procraftinaturus. Ego itaque te desideratissime OLIGERE isthic, volen-||te Numine, præstolabor, et avidissime 2r
cum alacritate excipiam. Utinam CRAGIUS noster tecum sit vel præcedat; tunc inter nos coram sermones miscebimus de ijs, quæ nunc 10
scribere importunitas vetat, quæque per se calamus non satis tuta sustinet. Fac igitur mature stes promißis, de quo etiam nihil addubito, utque queas nobis salvus adeste. Vale. Dabantur Hamburgo, postridie Natalitiorum Anno 97.

Tuus TYCHO BRAHE, 15
manu propria.

Resaluta meo nomine quam officiosissime D. IACOBUM ULFELDIUM, de cuius fide et constanti in me amore satis certus sum; neque enim levitatibus et nugis est obnoxius. Scripsißem illi, nisi temporis penuria præpedirer. Saluta etiam BROCKENHUSIUM illum, qui 20
se meum vocat discipulum; eius literis respondere iam non suppetit otium; habeat itaque me excusatum.

[Ex adumbratione in codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD IMPERATOREM RUDOLPHUM SECUNDUM.

UGUSTISSIME Imperator RUDOLPHE Secunde. Cum 3r
de tuæ Imperatoriæ Maiestatis erga liberalia studia, præfertim in his principaliora, Mathematica et Astronomica, clementi favore, diu multumque inaudiverim, ipsaque tua Cæsarea Maiestas non tantum potentissimorum et 30
laudatissimorum maiorum suorum ALPHONSI Regis Arragonum etc. MATTHIÆ HUNNIADIS, HENRICI illius secundi ob indefessam rerum cœlestium contemplationem Astronomi dicti, CAROLI quinti, FERDINANDI ac Augustissimi Parentis MAXIMILIANI secundi aliorumque, studijs his impense addictorum, quos 35
numerare longum foret, celebratissimo exemplo, sed et sua ipsiusmet vere Heroica et Cæsarea inclinatione, quantum Regnorum ac Reip. gubernatio ferunt, ijsdem his laudabiliter vacet exercitijs: omnino mihi polliceor, Cæsaream tuam Maiestatem clementi animo accepturam, me
viarum

viarum intercapedine alijsque difficultatibus, quo minus Cæsaream
 tuam Maiestatem ipse cito adeo, ac præoptarim alias, accedere liceat,
 præpeditum, hæc literas arduum licet negotium concernentes sum-
 miſſe exhibere non vereri ipſi. Cuius meæ fidentiæ cauſam hanc pri-
 5 mam habeo et præcipuam Imperatoriæ tuæ Maiestatis clementiſſi-
 mum erga me eaque, quæ multis abhinc annis tracto ſtudia, favorem,
 iampridem mihi vel ex ſolo eo ſingulari diplomate perſpectum, quod
 Cæsarea tua Maiestas tanquam in epiſtola ad me directo ſermone cle-
 10 menter mihi impertiri, non ſine harum artium præclaro elogio, dig-
 nata eſt. Cæsarea itaque tua Maiestas præſentibus hæc clementer
 ſcire dignetur, me, evidentibus iſſque haud levibus de cauſis mutato
 Patrio ſolo, in Germaniam tuæ Cæsareæ Maiestati ſubditam cum
 Aſtronomica mea ſupellectile, adeoque tota familia, nuper conceſſiſſe,
 ut eſt rerum humanarum omnium quædam ſubinde vicifitudo. Ubi, ||
 3^v favente cœleſtium Opifice, Aſtronomicos meos labores per 21 Annos
 in patria mea dulciſſima Dania exantlatos continuare ac ad propoſi-
 tum ſcopum dirigere et abſolvere decrevi, impetrata primum hæc ali-
 cubi et conſtituta rebus cœleſtibus ſat commoda, conſtanti et inviola-
 20 bili ſede, unde fundamentalis earundem tractatio æviternum ad po-
 ſteros etiam in Imperij ipſius decus (uti confido) non contemnendum
 transmitti poſſit. Quocirca ad tuam Imperatoriam Maiestatem om-
 nium primo mihi concedendum, eiufque clementiſſimam voluntatem
 quam humillime explorandam cenſui, an non illuſtre hoc Aſtronomi-
 cum negotium ſolide et ſolenniter inſtitutum in aliqua ſuarum ditio-
 25 num porro continuare atque ad optatum finem, Dei beneficio, perdu-
 cere daretur. Sunt mihi ad hoc Opus in promptu Inſtrumenta varia,
 eaque maxima et affabre elaborata, qualia et quanta vix uſpiam in-
 venire datur. Sunt plurimorum annorum exactiſſimæ Obſervationes
 veterum inventis non cedentes. Sunt multa alia huc conducentia, et
 30 non pauca, imo præcipua iam conſecta. Ut vero Cæsarea tua Maiestas
 ſpecimen aliquod eorum habeat, mitto cum filio meo Organorum, quæ
 hæcenus in uſu habui, quotquot tam cito exſcindi curare licuit, deli-
 neationem, appoſita earundem ſuccincta explicatione. Offero quoque
 humiliter Canonicam Affixarum Stellarum expoſitionem, quotquot
 35 in noſtro climate utcunq̄ viſuntur, numero millenarum, quas omnes
 intra Annos 20 præteritos ſumma et indefeſſa diligentia meis Organis
 cœlitus quam ſcrupuloſiſſime demenſus ſum, cum ſine harum, potiſſi-
 mum Zodiaco vicinarum, exacta verificatione Planetarum viæ et mo-
 40 tionem ad amuſim non percipiuntur. Qua etiam in parte (quoad er-
 rantia videlicet ſidera) quid hæcenus præſtiterimus, quidque in poſte-
 rum ſuperaddendum reſtet, prior ille, de quo dixi, liber ſuo loco pandit.
 Plura meorum de Aſtronomia Operum tua Cæsarea Maiestas, cui me
 3* meaque

meaque studia omnia humiliter offero || et commendata cupio, brevi 4^r
 aspirante Univerſitatis authore, obtinebit. Interea hæſce primitias alijs
 gravioribus viam ſternentes non averſetur. De cætero Cæſarea tua
 Maietas per Dominum Procancellarium Imperij aut aliquem e ſuis
 Conſiliarijs intimis, referente Domino Doctore THADDÆO HAG- 5
 GECIO, clementer intelligat, qui a filio meo præſente ſingula uberius
 cognoſcat. Utque Cæſarea tua Maietas, hoc intermediante, ſibi hu-
 millime meo nomine propoſita clementer excipiat, et reſponſum, quan-
 docunque eidem commodum fuerit, impertiri dignetur, qua poſſum
 ſubmiſſione precor. 10

Deus Cœleſtium et Terreſtrium author tuam Cæſaream Maietatem
 felici Imperij et Regnorum gubernatione quam diutiſſime florentem et
 incolumem tueatur. Datæ Wandelburgo ex Arce Ranzoviana prope
 Hamburgum ſita, die 2 Ianuarij Anni 1598.

[Ex apographo Hauniensi excerpt. Langebek. 178]

15

IOHANNES ISACIUS PONTANUS AD TYCHONEM BRAHE.

. . . . . SCALIGER obſervationes utraſque (quæ munificentia tuæ 2^r
 ſunt) vernalem aſto et autumnalem, ſuis inferuit, et videbis propediem.
 De ſeſeſu vero in Germaniam itidem intellexerat, et dolere ſe fatetur, 20
 ſi eiufmodi rerum conturbaretur commoditas, quarum iam fructus red-
 undaret ad Europam univerſam. Placet quidem ei Germania; ſed ne-
 ſcit, an mores undiquaque gentis ad illam facilitatem humanitatemque
 apti, quæ debebatur, apti tibi. Optaret, ſi Dania omnino deferendi ſtaret
 animus, Bataviam potius inviſeres, amicam ſtudijs, benignam . . . ; et 25
 denique te tuaſque virtutes et honorabit, et fere dixerat, adorabit. Eſt
 certe in omnem eventum hæc ora propinquior Daniae, et ille hîc Ordini
 ſenſus, ut omnes gratias non modo retinendas, verum etiam ac-
 quirendas ſciant.

[Ex

[Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°; cf. apographum in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

MAGNIFICO ET PRÆSTANTISSIMO VIRO
DOMINO TYCHONI BRAHE, NOBILI DANO, DOMINO
ET FAUTORI SUO OBSERVANDISSIMO.

HAMBURGK.

S. P. D.

UM nuper ex Italia per utramque Germaniam in Angliam venissem, Generose et præstantissime Domine TYCHO, accepissemque a quodam meo amico Domino MATTHÆO ROYDON, Anglo, Mathematicum, ut mihi videbatur, scientissimo, te ex Dania atque Uraniburgo tuo in Germaniam concessisse, atque adeo cum Lare prope Francofurtum ad Mœnum confedissem, gaudebam simul et dolebam. Gaudebam equidem, tum quod meæ, quam alioqui in Daniam ad te suscepturus eram, profectionis compendium facerem; tum etiam quia sperabam te Hassiæ nostræ, cum in proximo eius essem, futurum aliquando inquilinum. Id quod quamvis optare verius, quam sperare potuerim, quippe qui non ignorabam te Daniæ Regnum patriam tuam cum Hassiæ vix commutaturum, nihilominus quo facilius illud crederem, fecit Illustrissimi Principis MAURITIJ Domini mei clementissimi in viros præclaros amor ac munificentia singularis, utpote et quæ tibi cum laudatissimæ memoriæ parente eius diu intercessit familiaritas. Dolebam tamen, quod adversi aliquid in Dania tibi evenisse referrent, tuæque abitionis ex Dania alij alias recensebant causas. Siquidem fuerunt hîc in Anglia, qui tibi cum PETRO SEVERINO Medico litem fuisse nescio quam asseverarent, teque indignitatis adversarij puditum esse, et ideo inde discessisse. Alij Cancellarium Regium feudum aliquod tibi a FRIDERICO II felicitis memoriæ concessum, sibi arrogasse, aliæque ad Astronomiæ studium exædificandum adminicula, ab eodem Rege et Regni Proceribus tibi nuncupata, nunc fuisse adempta causa-bantur. Hoc verisimilius et mihi et illis visum est, illud de medico plane incredibile. Quotusquisque enim est, qui ignorat, te ex præclarissima prosapia ibidem prognatum, et summæ apud Regem auctoritatis virum tam levi molimine non posse ex patria moveri, ut taceam e patria emo-

125^v veri. || Verum cum in Angliam etiam delatum sit, SEVERINUM illum apud hunc novellum Cancellarium multum valere, adeo ut is ferme totus ab illo dependeat, atque obscurum non sit, Doctorem illum (ut referunt) diutina tui invidia laborasse, fortassis hoc, quod per semetipsum non potuit exequi, per hunc Cancellarium, cui Rex plurimum tribuere dicitur, effectum dedisse.

Hæc,

Hæc, Illustrissime et præstantissime Vir, quamvis ad me nihil spectant, tibi significo, ut etiam externorum de tuo Uraniburgo inopinato discessu iudicium ac sollicitudinem cognoscas. Cæterum paucis abhinc diebus, cum de loco ubi hæeres sollicitus, eos qui ex Germania recens venirent, interrogarem, intelligo te non prope Francofurtum, ut ille existimabat, sed iuxta Hamburgum sedes posuisse. Quare rogatus ab amicis Anglis, qui ad te abituri erant, has ad te depropero, ut cognoscam, an inibi sis mansurus, an vero alio iturus. Qua in re illis rem gratam facturum me non dubito, tibi etiam non iniucundum futurum illud arbitratus sum, si intelligeres etiam in Anglia esse, quos amor tui sollicite tangeret. Quamobrem plane confido, te has meas literas, quamvis ab homine tibi hæcenus ignoto et tua familiaritate indigno profectæ sint, æqui bonique consulturum, et ad illas prima data occasione respondurum.

Faxit Deus, ut te aliquando, Vir Præstantissime, in Haßia videamus, exinde enim magnum decus ac nomen accedurum Patriæ meæ existimarem. Sin minus id superis visum sit, efficiam, ut te aliquando, volente Deo, ubicunque Germaniæ etiam sis, invisam, coramque venerer. Vale et meæ impudentiæ ignosce, vir longe præstantissime. Salutem porro accipe a multis in Anglia tibi etiam forte ignotis, nominis tamen tui observantissimis. Londini Angliæ, anno 1598, 15. Calend. Februarij.

T. Magnif. addictissimus

HENRICUS ELLENBERGER,
Haßus. M.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

NOBILISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO
VIRO, DOMINO OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE
ROSENHOLM, COGNATO ATQUE AFFINI
SUO UNICE DILECTO.

PTIME a te factum, Exoptatissime mi OLIGERE, Cognate et Affinis desideratissime, quod hisce indicaris et tuæ moræ causas, ac quod CRAGIUS noster Lubecam festim transiturus sit, non autem huc, uti sperabamus, venturus. Utrumque vestrum satis excusatum habeo, cum neuter proprij adhuc sit arbitrij. Tu ergastulo et compedibus istis aureis solutus, brevi (quod etiam tibi summopere exopto) tibi ipsi redderis, quo virtuti et studijs, non aulicis indulgeas affanijs. Tumque te promissi fidem liberaturum nullus addubito. Interea quod nonnihil Iutizaris, cum et Iutus sis et in Iutia verferis, nolo Sca-

nico

nico supercilio exactius rimari. Adsis nobis felici fidere, quam primum
 1^v adfueris, quod etiam, ut mature fiat, et cupio || et opto. Iam enim teneris,
 quia sponte promifisti; nec nippizare licet Iuto in Scanicas tranfituro
 Nuptias, gentemque Scanicam constantem et dicti factique memorem
 5 æmulaturo: transplantatione quadam, ut fieri solet, quam etiam tibi
 non ingratam aut infelicem futurum, auguror atque confido.

Si res meæ ullo modo id patientur, dabo operam, ut intra triduum
 vel quatrimum Lubecæ adsim. Et si communis ille noster, dum per
 diem unum vel alterum isthic commoror, supervenerit, erit mihi gra-
 10 tißimum, quod ipsius fruar alloquio; utcunque iam antea prævidebam,
 non licere illi hac transire, vel mea forte de causa. Quod ex alto rideo.
 Habeo alias Lubecæ quod agam, satisque necessario. Nam res meæ
 2^r atque Instrumenta nuper eo appulerunt, quorum quædam || huc recepi,
 quædam isthic in ædibus RANZOVIJ conservantur. Et nemo adest,
 15 qui discrete ordinare possit, quæ et quomodo huc vehenda, ita ut nunc
 discohærentia attulerint aurigæ, non sine meo incommodo et temporis
 dispendio. Sunt et alia quædam, quæ isthic exequi constitui, quæ etiam
 volens reieci in tempus tui vel ipsius adventus, ne peregre abessem, ali-
 quo vestrum huc interea superveniente, utque aliquem ex vobis, si non
 20 utrunque, eo deducerem, prout res vestræ ferrent, absolutis interea
 quibusdam ex meis, quæ præ manibus habeo, et indies urgeo. Vellem
 autem, ut tuum ad nos accessum ita disponerem, quo Lubeca redux hîc
 domi esse queam, ubi adveneris. Quod etiam ipsas, quas tibi isthic vestri
 2^v Politici neſtunt, moras, sponte effectu-||ras prævideo. Promisit OTTO
 25 LINDENOW, se tibi certo traditurum centum illos Ioachimicos, quos
 mihi pro curru et tribus equis sibi venditis debet, quando me accederes.
 Rogo itaque, ut ante abitum eos ad te recipias et meo nomine persolu-
 tionis des chirographum, tecumque eisdem sumas. Cuperem etiam,
 mi amantissime Cognate atque Affinis, quod quingentos vel sexcentos
 30 Ioachimicos mihi uspiam, sub tuo tamen silenter nomine procurares,
 quos etiam tecum adferre queas. Restituet eos ad Pascha ESCHILLUS
 BILLEUS noster, quem satis integræ esse fidei, nosti, ex ijs, quos mihi
 debet, duobus millibus. Et si opus erit, curia mea Haffniensis interea
 pignoris loco erit, tam pro summa quam interesse; aut etiam ædes in
 3^r ori-||entali platea Haffniæ SCHYRMANNI, quas hypothecæ loco
 habeo pro 1000 Ioachimicis, qui illi ad festum Paschatis resignati sunt
 iam antea. Pendet vero domus quotannis 80 Ioachimicos, interesse pro
 millenis paulo maius solito, ut res satis tuta sit. Sin vero commode fieri
 nequeat, ut hac in parte nostris desiderijs morem geras, nolim te nimi-
 40 um sic occupari, aut ullas adventus tui remoras inde invenire. Causa,
 cur id expetam (ut tibi secreto eam communicem, cui his maiora con-
 credo) est, quod post paucas hebdomadas tres ex meis, quos intimos
 habeo,

habeo, in diversa Germaniæ loca ablegare decreverim: inter quos etiam filius natu grandior erit, qui nunc apud Administratorem per mensem abest, ipso sic volente. Et quoniam emissarij mei præcipuos Germa-||niæ Magnates, adeoque ipsum Imperatorem quidam ex ijs 3^v
meo nomine acceßuri sunt, de rebus magni momenti, uti ipsemet facile 5
coniectari possis, isthic acturi, et a me quædam exhibituri, volo ut nihil ijs ad viaticum desit, quo minus omnia decenter et honorifice peragant. Cumque summa hîc sit annonæ caritas, adeo ut triplo ferme pluris veneant, quam Rostochij, ubi 700 thaleros intra anni quadrantem in- 10
fumpsi, facile æstimare poteris, quantam hîc, cum familia, quæ 24 per- 10
sonas attingit, per dimidium fere annum exposuerim pecuniam. Sum- ma vero illa maior, quam mecum accepi, apud Duces Megapolitanos fœnori exposita est: uti nihil inde repetere liceat ante statutum tem- 4^r
pus. || Charissime OLIGERE, te in his facturum, quicquid per te præ- 15
stari queat, omnino mihi persuadeo. Neque quid amplius peto aut 15
desidero. Ego tibi vicissim in quovis officij genere exhibendo quam lubentissime morem geram. Vale, resalutatus a meis omnibus quam officiosissime. Dabantur raptim Wandelsburgi die 22. Ianuarij, quo ipse Tabellarius tuas attulit, anni 98.

Tuus TYCHO BRAHE, 20
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

OLIGERO ROSÆKRANTZIO, VIRO COR- 2^r
DATO ET MIHI AMICO, CONSANGVINEO
ET AFFINI CHARISSIMO. 25

NOBILISSIME Domine OLIGERE, Consangvinee et 1^r
Affinis desideratissime et præ multis dilecte. Incidit ali-
quid hodie post tuum a me discessum, quod in scheda
memoriali tibi tradita annotatum non recordor: nempe 30
quod sit nomen Baronis illius Austriaci, qui uxorem in 30
Cimbria duxit. Illud enim mihi memoriâ excidit. Cu-
perem etiam scire, ubinam habitet, et quomodo intitulandus sit, iuxta
morem vobis consuetum; quo illi scribam convenientius de putidissimo
et mendacissimo isto Plagiario, cuius hîc facta est mentio; atque eorum,
quæ ipsi de eo constant, cum mecum ab ERICO LANGIO adductus 35
est, indicationem efflagitem. Admoneas etiam, || an Latinæ linguæ 1^v
sit peritus, nec ne; quo sciam, an Germanice vel Latine illi scribendum
sit, aut etiam Danice, si hoc callet idioma. Vale, et literas Regi desti-
natas, ad non Regias oblique respondentes per hunc nuncium remitte,
quantum otium tibi permiserit, critizatas, atque globis marginalibus 40
auctas:

auctas: quod etiam ut in prioribus facias, quibus hæ nonnulla respondent, rogo; nec te id effecturum diffido, quoniam sic in te recepisti. Iamque ulterius et perpetuo quam felicissime vale, mi exoptatissime et desideratissime OLIGERE. Raptim Wandesburgi die 14. Februarij Anni 98.

5

Tuus TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo Hauniensi excerpt. Langebek. 179]

TYCHO BRAHE AD ANDREAM SEVERINI
VELLEIUM.

3^v

15

20

4^r

25

35

†

UPER cum OLIGERUS ROSENKRANTZ consanguineus Affinis et Amicus meus dilectus hinc me per duas invisibet hebdomadas, redditæ mihi sunt unâ cum CHRISTIERNILANGIJ tuæ literæ, ad quas tunc respondendi commoditas non dabatur. Videntur hæ ultimæ tuæ, licet lenire et excusare quædam in prioribus laborent, a primis tamen illis motu proprio ad me datis [non] longe abesse, et privilegijs scatere iudicis, quæ tamen tibi lubens condono, siquidem non aliter vis. Objicis ab initio post ea, quæ de LANGIO et Anglicis literis habes (ad quæ postea respondebo) quod iter tuum iuxta promissum non præstitum arguam. Et quid ni? cum sponte promiseris, nec præstititeris? Valetudinem tuam, rem domesticam et anni tempus tunc æque noras atque postea. Miraris igitur me ita singula tua verba et iota notare. Atqui scis me semper Geometricè loqui, cum serio loquor. Quod et in alijs, præsertim Amicis, quibus bene fido, et requiro et obfervo. Quorsum enim verba, nisi rebus consona? Hoc ego idem sentio atque illudere et negligere. Neque perinde esse, ac candide, aperte et libere agere, uti tu vis. Immo quiddam his repugnans.

Quod aliquo loco non sis inter reliquos Phariseos et Gnathones, equidem tibi congratulor, nec hanc felicitatem invideo. At quod non talia antea affectaris, quodque adhuc ijs, si liceret, te participem non redderes, haud dixerim. Si autem me hinc fallis, est cur tibi hanc animi celsitudinem et constantiam magis adhuc congratulor. Et si nunc ex Politicis non pendes, veluti antea, cordatius forsan agis. Eorum fructus sunt præ foribus. Cudentur Machiavellistarum doli et technæ in ipsorum, uti meriti sunt, capita. Quod et hæctenus iustus iudex exequi solitus est. Quod prandio alicuius interfueris, nihil ad me. Neque ob id ea de re mentionem feci, quia hoc morarer, sed quoniam tu occasionem dabas de ERICO LANGIO et me quædam addendo, quæ tamen neuter nostrum curat. Si talibus, qui astutam vapido servant sub pectore vulpem,

pem, fidis, te ipsum decipis. || Qui et quales eiusmodi sint, fere omnes in 4^v
 Dania norunt, atque in posterum plus forte noscent. O patria, o mores.
 Omnia nunc ruere in peius fata ipsa docebant. Si tibi deinceps vixeris, †
 uti scribis, rectissime feceris. Nam uti nunc agitur scena Mundana, si
 unquam antea, locum meretur illud NASONIS »*nimum praelustria* 5
vita«, et »*bene qui latuit, bene vixit*«. Quod mihi iam tandem con- †
 gratularis mutationem hanc et sortem aliam, rectius facis, quam cum
 prius eandem indoleres, tanquam invidens mihi hanc felicitatem. Sic
 enim ego infirmas accipio querelas. Et, si sufficienter delictum illud
 expiare volueris, tacita quædam psalmodia Urania nostræ omnibus 10
 que nobis Propempticum concinna, quodque ea e Cimmerijs, non dico
 Cimbricis, tenebris, quibus diu multumque offuscabatur, sese tandem
 Superum dono et provisu vindicârit, atque in apertam et gratam Uni-
 versæ Europæ lucem universalior reddita aseruerit, congratulare; no- 15
 bis autem, quod tot Machiavellismis, iniurijs, odijs, invidijs, malevo-
 lentijs, calumnijs et detractionibus atque contemptibus superatistran-
 quilliori auræ restituti simus. Hisce igitur si Carmine aliquo, uti Poëta
 es, applauseris, || apposite feceris et in gratiam cum Urania nobisque 5^r
 omnibus redieris.

Rogas deinceps, ut desinam minuta quæque in literis tuis non recte 20
 intellecta exaggerare. Te scripsisse, quod tu cum familia mei es etis amici
 in Dania despecti, me statim accepisse, vos a me despectos. Atqui tua
 non tam clare sonabant verba, pro ut nunc ea explicas. Aiebas enim:
Vale, salutatus a tuis amicis in Dania despectis. Non addidisti, te
 aut tuis. Ideoque tuam sententiam prima fronte non satis ascutus sum. 25
 Ingerebat hoc dubium, quod scirem, mihi in Dania a calumniatoribus
 imputari, quod in despectum patriæ, Regis, consanguineorum et ami-
 corum inde disceberim. Et sane OLIGERUS ROSENKRANTZIUS,
 cui hæc tua verba legenda dedi, non aliter capere potuit, quam ac si
 tale quid insinuares. Obscurius enim quam decuit, scripta sunt. Nec 30
 ego plane aserui, te quidpiam in me loqui. Ideoque addidi: »*si recte*
tuam mentem percipio« aut simile quid. Et quod tu infers, me exce-
 pisse, quasi vos me despiceretis, scilicet tu et tui, id non saltem est mi-
 nutula quæque exaggerare, sed et sensum meum quasi data opera plane 5^v
 pervertere: cum de te et tuis, || quos semper dilexi atque etiamnum di-
 ligo, nihil sinistra suspicer, sed in genere de meis in Dania malevolis
 locutus sim, a quibus despicio, eosque vicissim ex alto rideo et despicio,
 si quando præ altioribus curis eorum (quod tamen rarissime facio) me-
 miniße lubet. Tuos casus, tuaque infortunia magna ex parte scio, et
 horum authores non ignoro. Habemus enim hîc mutuo participatio- 40
 nem quandam, licet mihi nihil mali inde evenerit, sed longe plus boni
 etiam invitis authoribus. At nihil tibi hîc exprobro, condolui semper,
 et

et amovere ista studui et cum quorundam ex meis offensione, et plus pro te laboravi, quam conscius es, aut facile crediturus. Norunt id utriusque nostrum, non saltem Amici, sed et inimici, tum quoque neutrales.

5† Quod neque tu neque ego moriemur inulti, omnino mihi persuadeo. Nam iustus est Deus, etiam tacentibus et patienter sustinentibus, et quæ immerito pertulerunt hominibus, illi vindicta danda est, *oc hand vil rette det nod, om * Thule nogen sdoon end aldrig leffde eller haffde leffuet*: Non tamen Planetarum revolutiones præficiendæ sunt ei, qui
10 libere et sine tempore, in tempore tamen satque tempestive agit.

Demum de victualibus mentionem facis, quod primum et præcipuum
6r esse || [de]buit. De his enim nunc maxime agitur in tanta hîc annonæ caritate, quanta vix unquam fuit, et familiæ meæ propria, quæ quartum attingit septenarium, præter eos, qui indies invifunt. At tu videris
15 hîc aures claudere, *paa dansche at være schulørit, oc icke gide høret oc mercket ret*. Nam quid pro quo infers. Satis scio, etiam absque tuo iuramento (*Jaa sandt hielpe mig Gud*) (an hoc Theologicum est?) quod si præsens ipse fuisset, non potuisset ista expedire aliter sine rerum dispendio: scilicet postquam hyems intervenisset, portus conclusi
20 essent, nec terrestre iter commodum foret. At antea, dum primas istas tuas scribebas, nulla eiusmodi erant obstacula, aut si qua erant, quare adeo categorice promisisti? quare tot tantaque præstanda enumerasti? Sororem etiam meam in auxilium vocans, a qua ne verbum intellexi, licet ter eidem scripserim. Crediderim vos omnes excellenter iudicare.
25 At si quid vobis Scanicæ, id est veræ et fidei tenacis, restat mentis, en nulla nunc adsunt subterfugia, quin recte facere liceat, modo libeat. Ego nullum in me officium ingratum esse sinam. Et si adhuc acceberis unâ cum LANGIO aut etiam solus sine ipso, idque ante Paschatis festum (modo fieri queat) inprimis erit id mihi acceptum et eo plenius
30 priora diluentur errata. Vale cum uxore a me salutata, totaque domo. Dabantur Wandelsburgi die 18. Februarij Anni 1598.

Tuus TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

IACOBUS MONAVIUS AD TYCHONEM
BRAHE.

S.

1^r
 5
 10
 15
 20
 †
 25
 1^v
 30
 35
 40
 enim

BONA quidem fide, sed paulo tardius mihi redditus est et
 in manus meas pervenit fasciculus ille, quem circa finem
 anni superioris ad me misisti, Nobilissime et præstantissi-
 me Domine TYCHO, magnamque debeo gratiam Viro
 optimo et amico integerrimo Domino VINCENTIO
 MOLLERO, quod in eo curando voluit tibi que mihi que
 gratificari. Vix autem possum exprimere verbis, quam grata mihi fuerit
 Epistola tua, tam amice scripta, et quam accepta ea, quæ unâ cum literis
 tuis ad me pervenire voluisti. Cæterum quod tam serum responsum
 mitto, non tantum fit eam ob causam, de qua dixi, sed etiam propter
 invaletudinem meam, quam totis fere tribus mensibus sensi prorsus in-
 commodum, et quæ me velut ineptum fecit ad omnes res agendas.
 Nondum quidem ab ea sum prorsus liberatus. Sed tamen per Dei gra-
 tiam, habere cœpi melius, et sentio vires tum animi tum corporis non
 parum firmiores, quam fuerunt. Deus Opt. Max. si volet, poterit hoc
 robur augere, idque tantum cupio fieri ad gloriam sancti nominis ip-
 sius, et ad animæ meæ, quæ mihi est cura in his terris præcipua, salu-
 tem. Quod attinet ad famam obitus mei isthuc ad te perlatam, unde
 tibi data occasio faciendi mentionem nominis mei in Epistolis tuis, fa-
 cile potuit hic error committi in aula Cæsaris, ubi fratrem habui uni-
 cum Medicum Imperatorium, Virum, quem ab alijs, quam a me præ-
 dicari malo, qui [ante] annos decem obiit Pragæ. Quia autem hic error
 tibi expressit tam honorificas et amicas voces de me, ut inde, quanti
 memoriam nominis mei post obitum || meum facturus fueris, æstimare
 liceat: agnosco me plurimum debere tuis erga me amoris et animo, quem
 ut mihi conserves, donec vixero, obnixe rogo; ego vicissim, donec in
 hoc corpore sanguis erit, te vicissim amare observare et colere . . . prædi-
 care et laudare non desinam. Frater ille meus charissimus, cuius modo
 feci mentionem, erat rerum Mathematicarum et amantissimus et in-
 telligentissimus, ac propterea tui quoque unice observans et studiosus:
 ac illum sæpe hoc egisse [scio] ut amicitiam tuam consequeretur, a qua
 cura etiam non abstinuisset, si Deus ei longiora vitæ spatia concessisset.
 Nunc in alia Schola philosophatur, coram Deum cernens, et cœlos
 opera manuum eius contemplans . . . . . amoris erga fratrem, si memo-
 riam illius hoc loco tibi volui commendare. Cæterum quod ad discessum
 tuum e patria, et præsertim ex Uranoburgo attinet: primum de eo cer-
 tior factus sum, ex literis communis amici Domini DAVIDIS . . . . . postea

enim plenius edoctus de omnibus illis circumstantijs a CHRISTIANO SEVERINO LONGOMONTANO, qui circa finem anni superioris ad nos venit . . . . . et quem per aliquot dies apud nos retinuimus, et hospitem gratissimum habuimus; atque utinam tunc venissent ad me literæ tuæ, cum adhuc apud nos hæeret. Erat enim de te valde sollicitus et hac inprimis de causa.

Ego quidem de ijs quid dicam? Cum essem aliquando Magdeburgi, vidi super domo quadam aureis literis inscriptum saxo, || quod erat supra fores, hunc ineptum sensu, sed re ipsa nimis verum versum: *Erit erit atque fuit Vndanck in fine laborum.* Hic versiculus mihi subinde venit in mentem, quando de te rebusque tuis cogitavi. Sed et hoc mihi incidit, quod si mundus hic non sit dignus istis Atlanticis bonis et donis nostri TYCHONIS? Etiam hoc cogitavi, quod si hæc Τύχη, quæ Domino TYCHONI contigit, nunciet instare finem mundi? Ut ut sit, adhuc valde dubito, tuamne vicem [an patriæ potius tuæ], imo totius Reipublicæ Christianæ magis dolere debeam. Legi diligenter, quæ ad me misisti, et pro ijs communicatis magnas tibi gratias ago, neque est, ut putes, ea ventura in manus aliorum. Miratus sum Regem nihil voluisse conferre in hæc studia, Regibus et eorum subsidijs atque [adiumento] dignissima, qui tamen nuper tantos sumptus fecit in coronationis festo. Aliud fuit iudicium ALFONSI: imo aliud etiam ipsius patris FRIDERICI. Nolo de his plura; in quibus tamen hoc etiam addo, me idem facere, quod tu facis, hoc est discernere Actorem a Poëta fabulæ. Facis tu etiam hoc præclare, quod tanto animo (nimirum cælo et astris digno) hæc quæ tibi contigerunt, fers, nec propterea cogitas aliquid omittere in laudabili cursu abs te . . . . . et olim instituto, et per tot annos servato, sed quod cogitas ad metam usque illum . . . . . Da hic Deus ut perficias quod cœpisti. LAZARUS . . . . . vir magnanimus frequenter in ore solitus fuit habere versum istum: *Esse aliquid si velle tenes, et posse tenebis.* Tibi vero datum est et velle et posse. Amplissimi || viri D. HENRICI RANZOVII maior nunc erit gloria, et fiet ipsius nomen illustre clarius, postquam Musis tuis hospitium condit. Erit enim vicina urbs Hamburga, tibi satis oportuna ad absolvenda ea, quorum editio fuit cœpta in Huenna. De consilijs tuis, quæ apud . . . . . meum deponis, diligenter cogitavi, et spero ea sic geri posse, ut [non] plane careat successu, verum opus erit tempore: cum nunc omnia, quæ aguntur in aula Cæsarea, tantum . . . . . Martem in hoc gravissimo Reipublicæ christianæ periculo, quod hoc anno non sine causa (Deus omnia avertat) metuitur. Agam interea, quantum nunc agi potest per amicos, ut quasi via quædam sternatur, ad ea, quæ sunt deinceps . . . . . cura et opera tractanda; faciam te quoque certiolem de rebus omnibus, quæ argumentum facere ad ea, quæ sane tui animi, consilij et instituti. . . . . Si viveret adhuc Dominus IACOBUS

BUS CURTIUS, quantopere ostenderet sibi esse cordi et curæ res tuas et negotium publicum! Sed tamen spero, non defuturos aliter etiam in aula amicos, de quibus alio tempore, si Deus volet, rebus magis exploratis te monebo. Pro transmissio libro Epistolarum, qui mihi a te est amplissimum munus, magnas ago gratias, et peto magnopere, cum reliqua tua, quæ iam cœpta sunt, ad finem perducta fuerint, ut ijs etiam ..... meam ornare non recuses. Dabitur opera, ne te huius ..... et beneficij iure et merito pœniteat.

Literas tuas ad IOHANNEM ROTHMANNUM, quem cognovi || nunc vitam agere in Republica Erfurdensi, per certos homines curabo, si quid aliud a me postulas fieri, semper tibi parata erit pro viribus fida mea opera. Ex CHRISTIANO tuo hoc etiam libenter cognovi: Te nimirum natum esse eodem et anno et mense, quo ego sum in lucem editus, valde etiam delectatus sum, inter ... quæ nunc mecum communicasti, lectione carminum tuorum ad ..... quæ non legi sine varijs animi perturbationibus. Multa enim de multis, tum tuis tum ijs quæ sunt similia, cogitavi. Geram tibi morem in eo quod petis, et curabo, ne aliquis te non indignus ..... de rebus tuis, quæ te digna sint. Tu vicissim, si non est molestum, exorna meum Symbolum aliquo Epigrammate. Quale sit Symbolum meum, cognosces ex nostro VINCENTIO MOLLERO, qui, si voles, dabit tibi legendum Libellum quendam nostrum, quem de eodem Symbolo curavi ..... publice edi. Equidem miseram ad te exemplum, quod doleo perijisse. Si postuletis aliud, non in vitus communicabo. Interim habe tibi hanc inscriptionem ..... mei.

Salutat te reverenter amanter et officiose optimus senex Doctor HERMANNUS noster, cui vix credas quam grata fuerit salus et abs te dicta, et nomine præstantissimi senis ...

Si non est molestum, rogo ut meis etiam verbis reverenter et officiose salutes Illustrem Dominum HENRICUM RANZOVIUM, qui suam erga me benevolentiam semel et iterum mihi declaravit. Tu eam, si placet, augebis et confirmabis. Et quoniam HEMMINGIJ vestri facta est mentio, tuque de eo nunc liberius scribere potes, rogo te per amicitiam nostram, dic mihi in aures meas, an fidem mereatur hæc inclusa pagella, quæ ante aliquot annos fuit circumlata.

Deus scit me istud quærere nec malo animo, nec ad malam fidem ..... enim amo et colo istum optimum et optime meritum senem, quem aliquis cum potest amare et colere, sed tantum cœpi mihi constare historiam rei gestæ, de qua mihi et alijs semper iure integrum iudicium. Bene et feliciter vale, vir præstantissime et Nobilissime, mihi que conserva tuam ..... benevolentiam, cuius fundamenta prima, eaque tunc valde tenuia ..... sunt ante multos annos ..... cum ex tuis peregrinationibus reversus per aliquot septimanas viveres in domo et mensa hospitis

hospitis tunc mei M. LAURENTIJ DANI. Ego te amare et observare, et meam tibi fidem quocunque potero genere . . . . . nunquam definam. Vratiflaviæ VII. Martij tempore eclipseos Solis 1598.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

5 DEM GESTRENGEN, EDLEN VND ERN-
VESTEN HERREN TYCHO BRAHEN ITZO ZU
WANDESBEGK, MEINEM BESONDERN
GUNSTIGEN LIEBEN HERREN
VNDT FORDERER.

10 ENEROSE et Magnifice D. TYCHO, omni cum obser-
vantia colende mihi Domine. Negotium commissum
apud D. IOANNEM BŒKELIUM, quomodo confecerim, a M. V. ex scheda inserta apparebit. Duci OTTONI
15 Brunsvicensium et Lunenburgensium de sententia M. V. diligenter scripsi. C. ipsius omnino acquiescit et . . quod
M. Vestræ commodum futurum est. De accessu Reginæ in hanc civitatem nihil ad me perfertur, sicut et ex filio nihil tale accipio. Verum is, quæ alias publice et notorie sparguntur, confirmat. M. V. et mihi quoque ubi vacaverit a negotijs, . . . dabo operam, ut illam invisam. Reliqua
20 committo prudentiæ M. V. Quæ ut cum suis optime valeat, toto pectore opto. Datæ raptim Hamburgæ XI. Martij An. 1598.

M. V. omni cum observantia
qui colo
VITUS WINSHEMIUS.

25 [Ex apographo Hauniensi excerpt. Langebek. 178; cf. apographum manu scriptum in fine exempli Hauniensis P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

TYCHO BRAHE AD IOSEPHUM
SCALIGERUM.

S. P.

1^r
30 IU multumque in votis habui, Illustris Domine IOSEPHE SCALIGER, cum adhuc in Dania Patria mea morarer, ut tecum per litteras amicitiam contraherem, præsertim cum a plerisque isthinc ad nos venientibus tuum in me, licet de facie tibi ignotum, candorem et benevolentiam aliquoties perceperim, sed semper aliquid
35 intervenit obstaculi, quominus id efficere commodum fuerit. Nunc autem, cum hunc Nobilem et doctum adolescentem FRANCISCUM TEGNAGLIUM

TEGNAGLIUM mihi domesticum et meæ e Dania migrationis comitem in Bataviam ablegarem, non intermittendum duxi, quin aliquid saltem ad te litterarum darem, utut iam eßem occupatißimus. Ad quod me etiam non minimum invitavit excellentißimum et laborioßimum illud opus tuum redintegratum de Temporum Emendatione, 5
quod his ipsis diebus primum accepi, atque quantum per negotia licuit, perlustravi. Nec poßum satis mirari exactam tuam in eo concinnando diligentiam, pari iudicio atque eruditione coniunctam. Debet tibi sane vel pro hoc solo labore (ut cæteros illos præclarißimos a te exantlatos præteream) omnis poßteritas immensas gratias, quod temporum epo- 10
chas et rationes tam sedulo et subtiliter extricare volueris. Nec curandum si qui (uti fit) inveniantur ingrati Zoili, quales et hæcenus nonnullos habuisti, qui e contradictionibus famam venari satagunt, sed ex alto despiciendum. Memini, me cum ad quendam eorum mihi Heidelbergæ scribentem litteras responßi loco darem, de te ipsum (liquidem is 15
occasionem præbuerat) discrete admonuiße, ut te tuaque suspiceret potius quam vellicaret, atque a talibus contradictionibus abßineret, vel ad minimum ut modestius et maiori verecundia rem ageret. Quid hoc pacto apud ipsum profecerim, ignoro. Nam poßtea inter nos altum 20
silentium.

Reperi in hoc novo tuo volumine, dum illud evolverem, te alicubi circa finem facere mentionem mearum observationum, quas circa utrumque Æquinoctium in Dania habui, easque cum Hipparcheis conferre, ut anni Alphonßini a te nunc aßumpti magnitudinem probares. 25
Ago autem tibi officioße gratias, quod tam honorifice et candide mei et mearum inventionum ißtic memineras, et cuperem, ut hæc ipßa uberius adhuc expenderes, conferendo nimirum HIPPARCHI omnes observationes, sed prius limitatas, ut sibi invicem, quoad fieri poterit, correfpondeant, aut feligendo eas quæ exactiores videbuntur; hac tamen adhibita cautione, ut is annus Iulianus retro numeratus eandem 30
cum noßtro, qui adhibetur, habeat reßpectu bißexti rationem, ita ut vel ambo fint bißextiles vel pariter hinc removeantur. Ideoque noßtra Tabella utriufque Æquinoctij, quam e primo capite Progymnaßmatum Aßtronicorum aßumpßiſti, eos annos continue exhibet, qui ab uno in alterum bißextilem includuntur. Pluribus enim opus non erat, licet 35
multos præterea in promptu habeam pariter ſibi invicem correfpondentes. Optandum ſane foret, ut veteres parem in his præßtitißent acurationem, quod tamen ab iß factum non eße, propriæ eorum annotationes, ut tu quoque non iniuria arguis, produnt; utique magis indubiam Anni Cœleßtis rationem, quoad minima momenta, nunc 40
obtineremus, præfertim ſi a pluribus Artificibus per aliquot interlapßa ſecula res nunquam hians aut claudicans comprobata eßet. Quin et utrobique

utrobique medium *Æ*quinoctium capiendum, ut intricatio ea, quæ ex Apogæi et Eccentricitatis mutatione provenit, præcaveatur. Conducit etiam ALBATEGNIJ Aratenfis intermedias Observaciones in consilium adhibere. Quibus omnibus rite expensis et adhibita in singulis
 1^v cautela, quod || parallaxin ☉ inter observandum *Æ*quinoctia forte neglexerint, atque his etiam *Æ*quatoris inclinationem non satis scrupulose applicârint, dummodo ex altitudine ☉ meridiana in utroque solstitio Poli sublimitatem rimati sunt, existimârim de Alphonfina Anni
 10⁺ quantitate nonnihil adhuc deceſurum, ita ut vix 49 minuta ultra intergras horas explere poſit, nedum ea in 6 H. excederet. Si itaque omnes quas habes observationes Hipparcheas tam in *Æ*quinoctio vernali quam autumnali in Tabella discrete expoſitas (annotando ubique qualis iſte annus fuerit reſpectu biſexti Iuliani) mecum communicaveris, dabo operam, ut hæc cum noſtris ulterius collata exactum quid non
 15 tantum anno Civili, ſed et Aſtronomico præfiniendo ſuppeditent. Et ſi plures in promptu tibi ſunt vetuſtiſimæ *Æ*quinoctiorum Observaciones, diligentiam aliquam redolentes, eas etiam pari modo impertiaris, quæſo. Tum quoque de Epocha antiquiſſima illa Iudaica, quando *Æ*quinoctium die 21. Aprilis ſex horis a Meridie extitiſſe creditur, ſi quid indubitati habes, unde id probari queat, et ad quem meridianum referendum ſit, atque quomodo hic annus ad biſextum ſeſe habuerit, quantumque ab hiſce temporibus citra omnem ambiguitatem diſtiterit, ex-
 20 pone et plenius de his omnibus, quæ a te collecta, mecum per litteras agere non degravare. Erit id mihi longe gratiſſimum. Quicquid viciſſim
 25 mea opella præſtari queat, quod tibi acceptum ſit, habebis me ſemper ex voto. Fieri autem poteſt, ut nonnulla horum in hoc libro tuo elucidaveris, quæ adhuc explorata non habeo. Nam mihi accurate eum relegere plurimæ occupationes nondum permiferunt. Porro referet dictus adoleſcens quædam ad te meo nomine ſecreto, de quibus tuum iudicium et conſilium cognoscere averem. Is etiam plura, cum mearum rerum ſit conſcius, de ijs aperiet. Quare ut ipſum benigne audias, tibi-
 30 que commendatum habeas, etiam atque etiam rogo. Vale vir tam doctrina quam genere revera illuſtris. Dabantur ſubito Wandelburgo ex Arce Ranzoviana, quæ eſt prope Hamburgum, die 14. Martij Anni 1598.

35

Illuſtris tuæ Magnif. ſtudioſiſſ.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM LONGOMONTANUM.

DILECTE CHRISTIANE, scripsit ad me ante paucos dies 1^r
 IACOBUS MONAVIUS Vratillaviensis, Amicus meus 5
 integerrimus, te sub finem anni præteriti Vratillaviam
 venisse, et discessus mei causas e Dania per omnes cir-
 cumstantias sibi retulisse, tum quoque te admodum de
 me sollicitum fuisse, atque hac inprimis de causa inde
 abijisse Lipsiam. Quod sane mihi auditu pergratum fuit, dum te ita 10
 animatum agnosco. Ego tibi vicissim ex animo bene favere atque ad
 meliora quæque promovere non intermittam. Indicavit insuper ibi-
 dem MONAVIUS, quod te ad sororem WITICHIJ B. M. deduci cura-
 verit, ubi omnes illius libros perlustraveris. Rogo itaque ut de ijs, qui 15
 et quales fuerint, præsertim manuscripti, et an eos vendere velit, quali-
 que pretio, mihi significes. Vidisti proculdubio plagarij mei impuri
 illius URSI maledicentissimum scriptum, in quo præter alia innumera
 convitia meo et meorum honori non parcat. Ego quidem refutatione
 illum indignum censeo, cum omnes modestiæ limites imo honestatis 1^v
 longe transcendenterit; efficiam || tamen ut non impune ferat. Cum vero
 tibi de plagio ipsius tum quoque omnibus circumstantijs procul dubio
 ex aliorum, qui tunc adfuerunt, relatu innotuerit, rogo in charta de-
 signare velis, quidnam hac de re a tuis apud me commilitonibus in-
 audivisti. Ego quidem nonnulla adhuc recordor, sed poterant aliqua 25
 tanto temporis intervallo, et inter tot alias curas mihi facile excidisse;
 tum quoque quid alij in Academijs, ubi interea fuisti, de hoc maledico
 scripto sentiant. Verum ut tecum plenius non tantum de hoc negotio,
 quod ex alto despicio, sed et de alijs quibusdam longe maioris momenti
 loqui queam, antequam ad ulteriora hinc peregrinationem suscipiam,
 atque plus forte disjungamur, cuperem quam maxime, ut meis sumpti- 30
 bus actutum huc Wandelsburgum, dimidio saltem milliari Hamburgo
 remotum, te conferres, quo de necessarijs quibusdam tecum præsens
 agere queam. Neque enim omnia chartis committere commodum est.
 Si viaticum tibi ad manus non est, mutuo ab aliquo pete, vel oppignora 35
 quid, a me, qualecunque tandem sit, bona fide redimendum, aut ali-
 quis pro te spondeat. Faxo ut illi sit indemne. Non est quod verearis,
 ne te hinc ultra voluntatem detineam, nam ipsemet || non constitui hinc 2^r
 diu manere. Est nunc apud me IOHANNES MOLLERUS Electoris
 Brandenburgici Mathematicus, qui Hvenæ in coronatione (ut scis)
 nobis aderat. Is negotijs præest Astronomicis et studiosis meis, quos 40
 hinc non minus quam antea Uraniburgi haud paucos sustento. Vide
 iam,

iam, mi CHRISTIERNE, ne fallas expectationem meam, sed quam
 primum te hinc listas. Invenies me vicissim gratum, ut huius pro me
 suscepti itineris te nequaquam poeniteat. Sume tecum exemplar Ephe-
 † meridum novarum N. EVERHARDI e novis (ut iactitat) Tabulis sup-
 5 putatarum, quod illas in aliqua Academia facile nancisceris, et si quid
 aliud nosti, quod meis desiderijs conveniat. Hamburgi hic liber venalis
 non est. Mihi nihil praeter solum eius libri titulum in catalogo hucusque
 videre licuit. Vale, et confestim, prout tibi confido, ad nos advola. Rap-
 tim Wandelsburgi die 24. Martij Anni 1598.

10

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE ADVITUM VINSHEMIUM.

1*

15

20

1 v

25

30

XCELLENTISSIME Domine Doctor VINSHEMI,
 Amice honorande. Accepi nudius tertius ab OLIGERO
 nostro literas, in quibus facit circa calcem mentionem
 librorum, qui adhuc apud Dominum D. BÆKELIUM
 residui sunt, quos omnino obtinere desiderat, et æquum
 sane est, ut, ex quo pecuniam totam is receperit, libros
 omnes tradat, aut se ita apud OLIGERUM purget, ut sit contentus.
 Ego consanguineo meo et affini amicoque intimo deesse non possum,
 quin procurem id, quod a me requirit. Si sponte BÆKELIUS hoc præ-
 stare noluerit, cogor iure rem agere, ut id libenter non facerem. Rogo ||
 itaque peramanter tam OLIGERI quam meo nomine, velis adhuc se-
 mel apud ipsum urgere, ut stet promissis. Excusationes, quas ultimo
 adduxit, vix accipiet OLIGERUS, nam ille aliter ad me rettulit ea de
 re, imo VESALIJ Anatomiam mihi dono dedit, licet ego id recusarim,
 nisi alium ex meis libris æquivalentem eius loco habere vellet. Nec
 valor eius est maior sex vel septem Ioachimicorum, etiam si de novo
 ematur. Fac itaque, mi Domine Doctor VINSHEMI, ut OLIGERI ex-
 pectationi satisfiat, et schedas, quas hac de re ultimo accepisti, remitte.
 Scripturus enim sum hisce diebus OLIGERO et negotium hoc exposi-
 turus. Vale, et si quæ nova scis, indica. Raptim Wandelsburgi die 28.
 Martij Anni 98.

[Ex adumbratione in codice Vindobonensi lat. 10686²⁴]

TYCHO BRAHE AD IACOBUM BORDINGUM.

S. P.

LARISSIME et Excellentissime Domine Doctor BORDINGE, Cancellarie dignissime et Amice honorande. Cum hic Mechanicus senex M. PETRUS IACHENOW denuo isthuc a me rediret, non omittendum duxi, quin ad Illustrissimum Principem ULDARICUM, Dominum meum Clementissimum, aliquid literarum submissem, siquidem eius Celestis Clementissimam erga me voluntatem indies magis magisque experiar. Rogoque ut ipsius Celestis eadem meo nomine submissem offeras atque in meliorem partem interpreteris, si quid liberius, re sic urgente, indicavi, idque in silentio secreto prematur, cum ex eâ, quam erga Illustrissimum illum et optimum Principem, tum quoque te, gero fiduciâ, sinceroque animo profiscantur. Poterunt hæc forte nimis audacter prolata censeri, siquidem veritas plerumque odiosa sit; attamen si rei molem et eorum, quæ mihi immerito contigerunt, cumulum spectemus, vix supremis labris attingere, quæ dicenda forent, videbor. Verum ego hæc omnia Deo committo. Veritas temporis filia aliquando forte prodet, quid æque aut inique factum sit. Illmo Duci necdum quidpiam responsum esse, etiamnum intelligo. Quod et prælagiebam. Quale responsum ad meas receperim, ex ijs utcunque intellexisti, quas Lubecâ tibi perscripsi, cum inde Instrumenta mea et suppellectilem librariam huc transferri curarem. Quare

*Sat Patriæ nostrisque datum, nunc Teuthona tellus
Excipit, et Patriam largitur maximus Orbis.*

Curo quædam ex meis Operibus hæc labore Typographico compleri, quæ, ubi absoluta fuerint, vobiscum communicabo. || In re pecuniariâ me isthic concernente satis actum est. Recepi literas fideiussorias et priores restitui.

Novarum rerum nihil peculiare est, nisi quod res composita dicatur inter Pontificem et Ferrariæ Ducem. Batavos se absentare et tractationem de pace averfari, neque enim hostibus satis fidunt tam sæpe circumventi. Novam Reginam in Anglia electam frementibus Scotis narrant. Nihil tamen adhuc certi constat. Vobis proculdubio isthic his plura et certiora innotuerunt. Rex noster Ser^{mus} fuit apud Dominum RANZOVIIUM Bredenbergæ præcedente hebdomadâ ab eo isthic magnifice et splendide exceptus et mox inde Haderslebiâ recepit. Plura nunc non vacat. Sum enim occupatissimus. Tu vero mi amanti

tißime Domine BORDINGE quam feliciffime vale, meque folitâ benevolentia (quemadmodum et ego tui amorem non deponam unquam) conftanter profequere. Raptim Wandefburgo die 29. Martij Anni 1598.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii; cf. *Epistolæ ad Ioannem Keplerum scriptæ* ed. Hansch (1718) p. 114 sqq.]

7v **DOMINO OLIGERO GEORGIJ F. ROSEN-**
CRANTZIO DANO, DOMINO HÆREDITARIO IN ROSEN-
HOLM, ET INTER NOBILES DOCTO, INTERQUE
DOCTOS NOBILI, DOMINO ET AMICO SUO
 10 **IN ÆVITERNUM COLENDO EIS XEIPE.**
TICHONI BRAHE NON MINUS APERIENDAS ET LEGENDAS.
 1r **EY IPATTEIN.**

15 **B**INAS tuas literas, illas Lubeca, has Hamburgo ad me
 datas, quam blande exofculatus fuerim, Generose RO-
 SENKRANTZI, animus meus tibi multis acceptis bene-
 ficijis devinctus a multisque perſpectus annis tanquam
 in ſpeculo et tabula apud te loqui poteſt, lingua non po-
 teſt. Tute enim noſti, quam impenſe te amem, colam,
 20 quantique faciam, ut quoties literas tuas video, frigidam toties mihi
 ſuffundi, et ad curſum amicitiaë protenſiorem me inſtigari a te per-
 ſuadear. Quod cum intelligere te ex literis tuis intelligam, non eſt, quod
 pluribus tibi fidem faciam. At vero quantumvis dulcis mihi utraque
 tua fuit Epistoła, amariores tamen aliquanto fuerunt, quod ſimul in
 25 illis de plagio Liddeliano in illuſtrem Aſtronomum TYCHONEM
 BRAHE, conſanguineum et affinem tuum, virum multiplici ſcientia
 admirandum, narrabas. Quod magis animum percellebat, quia ipſe
 Dominus TYCHO ſuis idem ad me literis teſtatum reddiderat. Que-
 rebatur tecum de ſingulari tum impudentia, tum ingratitude DUN-
 30 CANI LIDDELIJ Scoti, qui nunc in Inſulyta Iulia Matheſeos Profeſſo-
 rem agit, quod is non tantum literis ad ſuos privatim datis, ſed et ex
 publica prælectionum ſuarum cathedra Tychonianarum Hypotheſeon
 † ſe primum eſſe inventorem ſit gloriatus. Querela illa certior fuit, quod
 multis bonorum virorum teſtimonijs et literis videbam TYCHONI fi-
 dem eius rei factam luculenter, et gravior, quod is non ſolus, ſed et cum
 35 alijs duobus Plagiarijs tantum facinus in TYCHONEM auſus fuiſſet.
 1v Indignabar mecum || et ridebam tamen cum Phavorino cornices illas,
 homines in alienis plumis tripudiantes, ridiculos, quod ambitioſe ad
 maiora aſpirarent, odioſos, quod ea conſequerentur apud quosdam,
 miſerabiles, quod tandem apud omnes laude turpiter exciderent. So-
 lent

lent enim subventanea (quod aiunt) parere, qui laudem ex fucō virtutis, non ex virtute, concipiunt. Hac spe potuissē ego et meum et tuum animum tranquillum reddere, nisi insuper adiectum fuisset, quod propius me tangit et pungit acrius. Legi enim LIDDELIJ illius verba, quod is in testimonium Plagij sui (cuius tamen TYCHONEM præpostere infimulare vult) me testem invocet et adducat. Sic enim scribit: »*Primas meas theorias iuxta triplicem hypothēsīn satis imperfectas, quas ante septennium Rostochij proposui, TYCHO a Doctore CRAMERO Pastore nunc Stetinensi accepit.*« Sic ait. TYCHO BRAHE ergo inventa sua hausit ex meo libro, ex LIDDELIJ prælectionibus, qui harum hypothēsium inventor est, qui primus deduxit, qui primus explicuit, si Dijs placet, atque in eius rei testimonium fide dignum, egone a LIDDELIO asciscor? Obstupui, ingenue fateor, ubi hæc lego, me in falsum rei testimonium dicendum vocari, et abusu mei nominis (quod hucusque sincerum Dei beneficio servare studui) rem tam a vero alienam ceu pallio involvi et incrustari. Mi Domine ROSENKRANTZI, tute ipsemet nosti, cum tot annos unâ viximus, quo DUNCANUM hunc loco semper habuerim, quam honeste de illo tibi fuerim locutus, quod is fores Scholæ Mathematicæ et || aliarum quarundam Philosophiæ partium mihi adolescenti aperuisset; quod autem nunc obloqui illi cogar, id vellem ne fuisset unquam opus. Sed meministi mecum illud PERICLIS Atheniensis, cum amicus eum rogaret, ut pro se causaque eius falsum deieraret, δεῖ με συμπράττειν τοῖς φίλοις ἀλλὰ μέχρι τοῦ βωμοῦ, et quod Philosophus noster: ἀμφοῖν ὄντων φίλον ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν. Non possum enim contra veritatem, nisi quis simul me adulate et amico uti velit, quod a pia mente duco esse alienum. Ego de illo Magistro meo non potuissē tantam in me sperare iniuriam, qua me nunc affecit, quem nihil eius conscium ad falsum rei testimonium allegavit. Falsimonium committit (quod in foro crimen falsi appellant) qui annulo signatorio alieno suas periculi et doli plenas clam domino obsignat literas; nonne illum idem patrare credas, qui alienis alienorum nominum subscriptionibus in testimonium sine testimonio vocatis sua falsa confirmat? Præposterum est te vera loqui, cum ne quidem loquaris, affirmare ea, quæ num affirmes nescias. Ita mecum agit LIDDELIUS, ut testis sim, testis nunquam auditus, ut affirmem, ignorem, vera loquar, cum ne quidem loquar. Indignum, infanum. Quia vero tantopere is meummet hac de re testimonium flagitare videtur, ago verum hoc meum testimonium, contra illud suum, non meum. Tibi et TYCHONI de hoc plagio Lidelliano vera petenti, quantum mihi quidem constat, deponam, idque tam perspicue, ut si tu paulo superiorum annorum ἀνάμνησιν tecum per otium renoves, omnia || puncta tua mihi ultro sis adiecturus. Docuit DUNCANUS LIDDELIUS

LIDDELIUS Scotus in Academia Rostochiana Mathemata, quando ego auditor fui anno 88 et sequenti, inter cætera explicando etiam motum secundum iuxta triplicem hypothefin, primam Alphonfinorum, secundam COPERNICI, et aliam tertiam novam. De hac tertia nova agitur, cuius sit auctoris? Me oportet reddere testimonium? Egone respondeam? Respondeat ipse DUNCANUS, idque ex scriptis Commentarijs, quæ ego adhuc hodie mecum servo bona fide, qua et servant alij multi, tunc adolescentes, nunc viri, qui tum temporis eadem eiufdem usi sunt institutione privata, inter quos est quoque, ut unum nominem, communis noster amicus M. IOACHIMUS PRÆTORIUS, Collega in hoc templo et Gymnasio mihi honorandus. In quibus commentarijs (tu oculatus mihi testis es, vidisti, legisti) DUNCANUS novam illam Diatypofin appellavit Tychonianam, idque expressis syllabis literisque, ita quæstionem suam formans: *In nova illa, seu Tychoniana Diatypofi, quomodo horum quinque planetarum motus salvantur?* etc. Sic tum temporis docuit, sic dixit, sic dictitavit, sic didicimus, sic audivimus, sic scripsimus, sic credidimus. At, inquis, nunc aliter Helmstadij dicit, aliter docet? Id vero ego capere non possum, quo modo, si DUNCANUS unus sit et esse velit, Rostochij hanc hypothefin sibi derogare, Helmstadij vero eandem arrogare per tam breve locorum temporisque intervallum queat? Nisi cum Horizonte animum linguamque mutarit, quod ego vix conceperim. Credo ego potius DUNCANO LIDDELIO Rostochienfi Studiofo contra DUNCANUM LIDDELIUM Professore Helmstadianum. Dicit forte præ modestia et verecundia se illa vice TYCHONI inventionem ascripsisse? Ergone hac vice verecundiæ fines transiit? Ergone contrarium hoc immodestiæ ascribendum? Et qui novit viri ingenium, neque hoc admittet. Quid multis? Barbari dicere solebant, prout iacet litera; ita hinc quoque dicendum et pronunciandum iam est, ex dictatis Rostochianis unius LIDDELIJ tertiam hypothefin, quam et nova placita solebat appellare, non DUNCANI sed TYCHONIS esse; propria confessio, inquiunt Iurisperiti, est fortissima probatio. Satis superque hæc tibi, mihi et alijs sufficere possent, nisi, quia sic sermo coeptus est, unum et alterum adhuc verbum ex ipsdem liberet adijcere. Dicit non potest, quam præclare tum temporis in ipsa tractatione istius hypotheseos, quoties occasio dabatur, de TYCHONE Scotus senserit, et omnibus veteribus prætulit, et cum Illustrissimo Landgravio Hassiæ b. m. coniunxerit. Sic enim in eiufdem commentarijs tit. de longit. et latit. in Sphæram BRUCÆI legitur. »*An vero stellæ fixæ suas latitudines sive distantias ab Ecliptica varient, nullus veterum cognovit, verum Landgravius et TYCHO BRAHE ex crebris observationibus invenerunt stellas fixas latitudines suas ad mutationem obliquitatis Zodiaci variasse.*« Et de latitudine

latitudine (ait: »*Quod antea a nemine ante TYCHONEM obser-*
vatum est, latitudo Lunæ maxima mutata est, et hodie est 5° 15'.« 3^v
 Item de eccentricitate Solis tit. de motu Solis inquit: »*in quibus omni-*
bus Artifices hoc seculo, ut sunt Illustrissimus Princeps Landgra-
vius et TYCHO BRAHE, multa invenerunt, quæ observationibus 5
COPERNICI non satis consentiunt.« Sic ille. Quis hîc, quæso, per
 febrim potuisset suspicari, LIDDELIUM tanti artificis, quem sic ipse
 commendaret, præceptorem esse, et illum huius discipulum, uti nunc
 iactitare audet? Ni seipsum Scotus tantum artificem, aut artificibus
 illis artificiosorem et superiorem constituiisset, talis non constitueretur. 10
 Sed tu, Domine ROSENKRANTZI, pro ἀγγινοία tua, qua polles, me
 etiam tacente, aliud argumentum certitudinis pro TYCHONE, ut opi-
 nor, colliges, quando audis, quod observata, quæ COPERNICO non
 satis consentiunt, TYCHONI ascribat, ut sic tecum ratiocinare: Qui no-
 vas hypotheses in Astronomia contra omnes antegressores suos invenire 15
 et statuere vult, is ut longe prius observata τῶν φαινομένων Syderalium
 nova acquisierit, neesse habet; quare? quia hypotheses novæ, non
 præsuppositis novorum φαινομένων fundamentis, anilia sunt τεγετί-
 σματα, quandoquidem hypothesis sit salvare motus observatos; quod 20
 si ergo LIDDELIUS Scotus in obscuro latens et instrumentis destitu-
 tus nulla φαινόμενα nova primus observavit, quid eum principio im-
 pulsit, ut ab hypothesis Coperniana (quam mordicus tueri solebat) de-
 filiret, et de nova cogitare inciperet? Mirum enim, si se observata a
 TYCHONE primo ac-||cepisse largiri posset. Sic me iudice haud leve 4^r
 argumentum duxeris ad evincendum DUNCANI Plagium. Taceo, 25
 quod in ipsa tractatione huius novæ hypothesis, talem se præstiterit
 LIDDELIUS, ut multis indicijs sit colligere, eum auctorem et inven-
 torem non esse. Qui enim ipse inventor et auspex est in scientia apo-
 dictica certæ alicuius hypothesis, quam alios docet, illum dedecet
 fluctuare aut aliquid eius in medio suspensum relinquere. Sic enim 30
 DUNCANUS, ubi generaliter Tychonianum typum depinxit: »*An*
primus motus, quo omnia ab ortu in occasum feruntur, ob Terræ
motum an cœli extimi rectius dicatur, in medio hîc relinquimus;
probabilius forte videbitur, si extimo cœlo ascribatur.« Audis, quam 35
 non usurpet sibi arbitrium statuendi, decidendi, sed aliunde quasi af-
 flatum exspectet, quid hîc sentiendum sit, quid non sit, quem procul
 dubio tum temporis nondum ex TYCHONE hauserat. Fortius est,
 quod ibidem paulo post anam præbet sentiendi et disputandi contra
 hanc Hypothesin, cum inquit: »*COPERNICI hypothesis absurdam*
plerisque videri, hanc vero (Tychonianam subintelligens) princi- 40
pijs Geometriæ nihil repugnare, licet nonnulla videatur physica
absurda ponere.« Intelligebat autem orbis æthereos ex ARISTOTE-
 LIS

LIS sententia, quod paulo post usu ex disputatione Physicæ Aristoteleæ
 cum eodem habita didici. Proposuit enim idem ibidem Disputationes
 physicas, in quarum nona, cum ad libros priores de cœlo venisset, in-
 4^v trepide orbis reales defendere volebat, quos cum || exercitij ergo oppo-
 5 nendo Tychoniana observata refellerem, excanduit homo tantum in
 modum, ut etiam hanc datam hypothefin plane repudiaret et dam-
 naret, immemor fortasse τῆς μεταβάσεως τοῦ γένους. Unde acerbitati
 istius ego cedens, surrexi tum temporis, atque Scholis istius valedixi,
 ut meministi me tibi sæpius narraſſe, et plurimi adhuc in vivis sunt,
 10 qui et spectatores et auditores eius fabulæ fuerunt. Quæ ideo repeto,
 non ut de re ipsa (quam inter puerilia nostra pono) agam, sed ut evin-
 cam LIDDELIUM semper hypothefin illam sic tractaſſe, sic contra di-
 sputaſſe, ut alterius, non suum inventum esse clarissime dederit cuius
 contestatum. Rigidius enim pro illa pugnaſſet, si proprium figmentum
 15 (ex quo immortaliter se victurum esse speraſſet) fuiſſet. Talis, ut audis,
 ROSENKRANTZI, fuit Scotus in Schola illa Astronomica Rostochij,
 quoties collecto grege illi docenti aſſedimus; sed est tamen quod diſi-
 mulare nequeo, quod et alij mei tum temporis commilitones (quos
 nominare poſſum) norunt. Quando M. DUNCANUS haud obscure
 20 colligeret, magno applausu excipi TYCHONIS novam, eamque tam
 concinnam hypothefin, tum laudis, ut opinor, immatura aviditate fla-
 grans (ut erat natura gloriosior) uni et alteri suorum auditorum (cœtu
 dimiſſo) infufurrare solebat, se habere literas propria TYCHONIS
 manu exaratas, in quibus TYCHO illi hanc hypothefin adſcribat, his
 25 inter cætera verbis: »*Rem acu tetigiſti*«. Verum nunquam tamen
 3^r plene literas eas mihi quidem viſendas legendaſve || volebat aperire,
 neſcio cur, etiam cum multis rogaretur. Quia autem integras legere
 non licuit, multi mecum potius credebant publicis commentarijs DUN-
 CANI, quam eiufdem clancularijs et ſubreptitijs ſufurris. Exemplar
 30 iſtarum, quas iactat, literarum Helmſtadij deſcriptum mihiſque com-
 municatum nunc legi, ſed lectis illis merito exclamo: Quid eſt ollas et
 cucurbitas lippire, ſi hoc non ſit? Seipſum amare et ſapere vix Iovi
 conceditur. Perſtringit enim amor ſui oculos, ut quid album a nigro
 diſtet, diſcerni non queat. Sed ego illud prolixius hęc agere non teneor.
 35 Epistoſa ubi in lucem fuerit protracta, pro ſe loquetur.

Habes, domine ROSENKRANTZI, quid mihi ex Liddelianis com-
 mentarijs conſtet, de inventione novæ ſeu Tychonianæ hypotheſeos.
 Quod etſi fere præterire potuiſſem, tamen ne tuæ petitioni deeſſe vo-
 luiſſe viderer, nolui omittere. At vero plus mea intereſt, an verum di-
 40 cat Scotus, quod propositas a ſe ante Septennium Theorias a me ac-
 ceperit TYCHO, ut affirmare non erubeſcit.

Narrabo autem brevibus, ut ſe res habet, atque non minus tibi quam
 mihi

mihi notum, ut quasi te tibi narrantem me audias, modo recorderis. Cum Anno 91, a. d. 14 Calend. Iunij e palæstra Academica Rostochiana avocati essemus ab Illustri tuo Domino Parente, GEORGIO, Prorege Daniæ b. m. et substitissemus Hafniæ aliquamdiu, indultum est utri- que, ut ad Insulam Huenam (qua Urania TYCHONIS tum tem-||poris pedem fixerat) excurreremus, quod Dominus parens tuus intelligebat, nos quoque singulari Astronomiæ amore accendi et magni D^{num} TYCHONEM ex illa arte facere. Hac occasione ego, ut cum artifice de arte conferre possem, cœpi recentius ὑπομνήματα, quæ tam a DUNCANO, quam D^{no} BRUCÆO, illo magnæ famæ viro, et alijs præceptoribus meis imbibissem, ruminare. Et quia partim navi eundum erat, ad facundum itineris comitem commentaria, quæ uno grandi volumine complicata habebam, et adhuc habeo, ut nosti, adhibere cœpi. In quo volumine inter alia etiam LIDDELIJ dictata continebantur. Ita κατὰ συμβεβηκός librum ad Insulam Tychonianam mei, non illius causa transtuli. Ubi illuc ventum est, post multa, ut fit, familiares et eruditæ collationes de rebus varijs (quia tota insula erat cornu copiæ rerum visu et auditu mirabilium) itemque de arte Astronomica inciderunt et, nescio qua occasione, de BRUCÆO, de LIDDELIO et alijs in hac scientia tum temporis in Academia Rosarum claris. Sensi autem statim non levibus ex signis, TYCHONEM finistre sentire de LIDDELIO, quod is ea, quæ ex privato cum TYCHONE colloquio, quando ante ibi fuisset, furtim subduxisset, alijs in Academia iniustus propalasset. Ego excusavi virum, quod is non sibi illa nova placita arrogasset, sed nominatim sub Tychoniano titulo et honore proposuisset. Quod cum difficulter sibi pateretur persuaderi Dominus TYCHO, oportune incidebat, me subito interventu fidem facere posse libro || meo, quem manu propria ex ore ipsius excepißem. Sic ecce producitur liber, ostendo locum unum et alterum, ubi hoc fiebat, ut supra annotavi. Quo viso acquievit plane Vir Nobilis, et de istis commentarijs inter nos nihil quicquam amplius actum, nihil cogitatum, nihil somniatum est ab illo toto tempore usque in hodiernum diem. Septimus nunc agitur annus ab illo tempore, quo Uraniburgi ego et tu fuimus. Ante illud tempus nec ego nec literæ meæ, nec manus nec nomen in Daniam, quod ego sciverim, ad TYCHONEM unquam venerunt. Quis enim ego, adolescens tum temporis, quis, inquam, eram ætate, ingenio, fama, ut cum tanto viro et genere et fama Nobilissimo atque ab ipso Magistro nostro sæpe proclamato huius sæculi artifice, qui cum Landgravio solus esset in Astronomia artifex, literis amicitiam contraxissem, aut mea ad illum mittere potuissem? Post illud tempus, quo et secunda vice, interlapso triennio, in Daniam redijmus, ego nullas de rebus Astronomicis vel ad TYCHONEM vel alium quenquam dedi aut

aut dare potui literas. Meministi enim professionis meæ Witebergenſis
 Herculeas moleſtias, et ſtudiorum genus longe ſanctius, quam ut de
 illis rebus mihi in Theologico ſtudio ſemper παρόργους ne per ſuſpirium
 cogitare, nedum ad Artificem aliquid conferre quiverim. Effricta igitur
 5 fronte mentitur (da verbo veniam) qui dicit TYCHONEM unquam
 Theorias Liddelianas a me accepiſſe. Dictum puta. In teſtimonium
 veritatis voco conſcientiam meam, quæ mihi mille teſtes eſt, et te, Dn.
 6^v OLIGERE, qui probe adhuc annales iſtius δια-||τριβῆς noſtræ Acade-
 miæ, in qua iuncti unis ædibus, una menſa, uno lecto, diu noctuque,
 10 domi foris fuimus, ni fallor, remetiris. Iniuria igitur Scoti eſt, eaque in
 me iniurioſiſſima, quod me nunquam auditum hoc modo in teſtimo-
 nium ſui falſimonij invocat, tantum ut me inviſum et ſuſpectum bonis
 viris, quos contra infurgit, reddat; malitia, quod alios abuſu mei no-
 minis decept; impudentia, quod me ignorantem et nihil tale cogitan-
 15 tem in ſuos præſcriptos cogit gyros, ut mea lingua, non quod mea mens
 verum eſſe concepit, loquatur, ſed quod ille finxit, vel abſens effutiat.
 Nonne os meum quovis mancipio hoc pacto eſſet ſervilius? Satis pro
 imperio. Unde vero ſcit, TYCHONEM theorias has a me accepiſſe?
 Ego non dixi nec potui dicere, ille non vidit nec potuit videre, neque
 20 ullus alius. Si audiviſſe ſe dixerit, reddam cum THALETE Mileſio
 † reſponſum, qui aiebat verum a falſo tantum abeſſe, quam oculi diſtant
 ab auribus, ſentiens eos plerumque mentiri, qui audita non viſa refe-
 runt. Aut quid ſi dicam, quod dicat ſe audiviſſe, quæ nunquam audi-
 vit? Si per divinationem ſit abſecutus, dicat an ex ſortibus, an augurijs,
 25 an ex aſteriſmis, an ſomnijs. Sed ex his procul dubio, niſi forte com-
 pertum ſit, ex graculorum garritu, εἶπε καὶ ἁ Γραῖω τάλανθεα κοσκινό-
 † μαντις, dicebat ille apud THEOCRITUM.

Habes, Nobiliſſime Domine ROSENCRANTZI, non ex ingrati-
 tudine in præceptorem olim meum (quæ enim hæc gratitudo in gratiam
 7^r præceptoris commentiri?) || ſed ex candore et veritate, qua amicitia no-
 ſtra fundatur, redditum verum teſtimonium contra effictum illud, non
 meum de plagio, ut vocas, Liddeliano. Tu hoc exemplo edoctus re-
 † cordare tui uſitati ſymboli Νῆφε καὶ μέμνησο ἀπιſτεῖν: tum alias, tum
 ſi alij in poſterum de me ſimilibus mendaciorum floccis tuas aures op-
 35 plere tentarint, reſerva alteram mihi liberam, quod cum feceris, et
 veritas et amicitia noſtra in æviternum ſibi inter nos conſtabunt. His
 te Deo commendatum volo. Vale. Deproperatum Stetini, Anno ſalutis
 reparatæ CIO IO IIC. II Calend. Aprilis.

N. T. ſemper amicus

40

DANIEL CRAMERUS,
 Paſtor et Profeſſor Eccleſiæ et Gymnaſij Stetinenſium.

[E codice Vindobonensi lat. 10702]

CLARISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO VIRO 153^v

M. IOHANNI KEPLERO ILLUSTRIVM STYRIÆ PROVIN-
 CIALIVM IN GYMNASIO GRÆCENSI MATHEMA-
 TICO EXIMIO, AMICO SUO PLVRIVM
 DILECTO.

GRETZ IN STIRIEN.

RUDITISSIME et præstantissime Vir, Literæ tuæ e Styria 152^r
 Id. Dec. superioris anni ad me datæ circa initia Martij
 per Tabellarium Helmstadio venientem mihi redditæ 10
 sunt, quæ præter doctrinam et humanitatem singularem
 erga me, licet tibi de facie ignotum et longe disitum, te-
 stantur benevolentiam, quo etiam nomine tibi gratias
 habeo. Librum tuum, quem Prodromum vocas Dißertationum Cosmo-
 graphicarum, iam ante videram, et quantum aliæ occupationes fere- 15
 bant, perlegeram. Placet is sane non mediocriter, et ingenij tui acumen
 sagaxque studium non obscure hinc elucent, ut de stylo terfo ac rotundo
 nihil dicam. Ingeniosa certe et succincta est speculatio, Planetarum di-
 stantias et circuitus symmetrijs regularium corporum, uti facis, ad-
 stringere, et plurima in his satis consentire videntur, non obstante quod 20
 proportiones Copernicæ per omnia in minimis quibusque haud ubi-
 que adstipulentur, cum eæ ab ipsis etiam apparentijs nonnihil deflec-
 tant. Quare laudo hanc tuam in excogitandis perquirendisque talibus 25
 diligentiam. An vero per omnia ijs acquiescendum sit, non ita facile dix-
 erim. Si veriores Eccentricitatum utrarumque in singulis Planetis com-
 menfuraciones, quales plurimis annis conquistis in promptu habeo,
 adhibeantur, poterint accuratiorem in his trutinam exhibere. Verum
 mihi in complendis et edendis meis operibus Astronomicis, quæ in
 Dania quodammodo imperfecta reliqueram, occupatissimo non sup-
 petit nunc otium, ea accuratiore lima inter se conferendi. Fiet hoc forte 30
 alias. Id autem te scire velim, Eccentricitates ipsas utriusque illius, ut
 sic nunc loquar, Eccentrici, quas COPERNICUS paulo aliter excusa-
 vit, non habere eas adinvicem proportiones, ut una sit alterius tertia 35
 pars; veluti ex PTOLEMÆO deduxit. Neuter vero eorum demonstra-
 tum reliquit. Sed hæc aliam inter se habent rationem et in singulis
 variant. Neque enim tres acronychiæ observationes, utut inter se in
 Eccentrico (quod præstat) remotæ, sufficiunt ad trium superiorum Pla-
 netarum Apogæa (quæ etiam non paucis gradibus tam ALPHONSI
 quam COPERNICI placita cœlitus eludunt) et Eccentricitates ambas
 ad amußim extricandas; sed per totum orbis circuitum in plurimis lo- 40
 cis hæc experiunda veniunt, veluti a nobis quoque factum est, adeo
 ut

ut etiam tardigradi illius Saturni circuitum expectaverimus. Nam eundem Soli in Ω oppositum ante annos 29. Augustæ Vindelicorum diligenter observavi, quemadmodum et nunc; uti etiam in intermedijs Acronychijs dispositionibus, quotquot habere licuit, in toto Boreali
 5 semicirculo nullis omnino prætermis, quemadmodum etiam in reliquis duobus Planetis, quorum circuitus minori clauditur tempore. Habeo enim in promptu 35 annorum Observationes cœlestes, inde
 † ab adolescentia factas, quarum 25 posteriores magna accuratione pol-
 lent: quas omnes non vulgaris thesauri loco conservo, et hinc Astro-
 10 nomixæ restaurationem molior. Ut vero de Marte aliquid exempli loco
 152^v addam, || cum is maximam ingerat varietatem, atque inter Cœlum et
 Tabulas discrepantiam cæteris evidentiore, scias tantum abesse, ut
 eius Eccentricitas sit minor reddita (prout voluit COPERNICUS, quo
 suæ imaginationi circa quietem Solis fidem faceret) ut potius nunc
 15 aliquanto maior sit, quam ea, quæ a PTOLEMÆO prodita est, licet
 discrimine non magni momenti, Apogæo eius quinque gradibus CO-
 PERNICI terminos anticipante. Quin et orbis annuus iuxta COPER-
 NICUM aut Epicyclus secundum PTOLEMÆUM non videtur eiuf-
 † dem semper magnitudinis, quoad ipsum Eccentricum collatione facta;
 20 sed alterationem introducit in omnibus tribus superioribus sensibilem,
 adeo ut angulus differentix in $\♂$ ad Gradum unum Minuta 45. ex-
 crescat. Quomodo hæc cum tua speculatione concilianda sint, tute vi-
 † deris. Veneris Eccentricitas multo minor est, quam statuit vel PTOLE-
 † MÆUS vel COPERNICUS, et Apogæum eius non est in orbe sidereo
 25 fixum, uti hic voluit, sed initia $\odot$ nunc attingit; nec tamen solari (quod
 in medio sexti gradus hæret) uti volunt Alphonsini, plane unitum.
 Hæc et similia, quorum plura suo tempore habebis, tuæ alias indu-
 striæ excogitationi applicata eam, an undequaque rite constet, proba-
 30 † bunt. Ego omnem orbium realitatem, quomodocunque tandem abu-
 mantur, cœlo eliminandam censeo. Quod me omnes Cometæ, inde
 a nova stella conspecti, qui nullius orbis leges totaliter secuti sunt, qui-
 dam vero contrarium quid præ se ferebant, indubitanter edocuerunt
 (ut de refractionibus frustra multiplicatis ex orbium solidorum copia
 nihil superaddam). Nec poterit Terra annuo cieri motu, ut de libra-
 35 tionibus otiosis (neque enim talis est æquinoctiorum præcessio, ut opi-
 † nabatur COPERNICUS) taceam: utut diurnus plausibiliter ob mino-
 rem gyrum illi attribui queat, modo tam gravi et opaco corpori is com-
 † peteret, quieti potius, quam motui accommo. Quare ut tollantur
 Epicycli, vix alia commodiore ratione Hypotheses ordinari queunt,
 40 quam ut circa Solem mobilem sint centra circuituum quinque Plane-
 tarum quiescente Terra, et circa hanc revolutis luminaribus et tota
 octava (uti vocant) Sphæra, eam etiam in meditullio respiciente. Cuius
 abscessus

abſceſſus iuxta COPERNICUM in immenſum pene abit, eiufque poſitionem vel hoc ſolo abſurdo infringit. Nec etiam tua cogitata hîc ullam
 cum cæteris Symmetriam (prout ſimul fieri debuit) admittunt. Oportet
 autem in re bene proportionata nihil dari inproportionatum, alias tota
 Symmetria confunditur, et ſuſpecta evadit: præſertim in hoc loco, ubi
 tam magnum atque evidens ingeritur obſtaculum. Hæc et alia, quæ
 ſingula commemorare nunc non vacat, me circa tuam inventionem
 alias ſolertiſſimam, optime KEPLERE, dubium || reddunt. Interim non
 poſſum non conatus tuos, tam eximios et raros magnificere. Hortor-
 que ut ulterius his animum intendas, deſque operam, ut ſimile quid
 noſtris hypotheſibus, quas ubi non incompertas eſſe liber ille oſtendit,
 applicare poſſis, cum pene omnia ijs pariter convenient. Neque ob id
 opus eſt, ut orbium ſtatuatur compages ſolida. Sufficit circuitus et re-
 motiones ſiderum inter ſe talem concinnitatem atque harmoniam ob-
 ſervare. Nec prætereunda eſt octava Sphæra, quin in hoc choro pro-
 portionabiliter locum aliquem obtineat. Nullum enim eſt dubium in
 univerſo omnia certa harmonia et proportione ad invicem divinitus
 relata et ordinata eſſe, ita ut tam numeris quam figuris ſuccincte com-
 prehendantur, veluti a Pythagoreis et Platonicis iamdudum aliquate-
 nus præviſum eſt. His itaque ulterius ingenij nervos applica, et ſi om-
 nimodam conſonantiam, quæ nulla ex parte claudicet, et in qua nihil
 etiam deſideretur, adinveneris, eris mihi magnus Apollo. Quantum
 ego tuis hac in re arduis conatibus ſubvenire potero, me neutiquam
 habebis difficilem, præſertim ſi me nunc in Germania degentem et e
 patria huc cum tota familia, ne tantus ille periret Theſaurus Aſtrono-
 micus, tot annis, laboribus et ſumptibus comparatus, profectum ali-
 quando inviſeris et mecum coram de eiufcemodi ſublimibus rebus iu-
 cunde et grate contuleris. Vale. Dabantur Wandelburgi in arce Ran-
 zoviana ſemiſe tantummodo milliaris Hamburgo remota, quam nunc
 inhabito, et tranſlatis huc e Dania machinis meis Aſtronomicis tota-
 que ſuppellectile libraria rebus cœleſtibus non minus quam antea in-
 vigilo, et Divina gratia otio fruor Philoſophico. D. 1. April. ſtylo veteri
 Anno 1598.

TYCHO BRAHE.
 manu propria. ||

POSTSCRIPTA.

NESCIO quo caſu acciderit, ut idem Tabellarius, qui mihi tuas
 Helmſtadio attulit, famoſum quoque et nefarium ſcriptum cuiuſ-
 dam feri Urſi potius quam veri hominis, inde mihi ſimul tuis alligatum
 adportarit. Huius cum impudentes calumnias et infanda mendacia
 atque convicia, quibus ſupra modum et citra omnem verecundiam
 ſcatet, obiter percurrerem, reperi etiam ibi tuum quoddam Episto-
 lium,
 quo

† quo se ornare et sua flagitia tegere nititur. Quod cum perlegissem, mi-
 ratus sum te eum tanti facere. Sed errorem excusavi, quod non nisi
 auditu et scripto isto, quod Fundamentum vocat Astronomicum, hoc
 faceres. In quo fere nihil habet quod suum est. Omnia potius alijs sur-
 5 repta et prærepta, prout facere consuevit. Et plagium quod ego ipsi
 imputo in meis Hypothesibus, non saltem error crabus, quem in deli-
 neatione Martij orbis commisit, sed et multa alia, quæ suo tempore
 pandam, evincunt. Estque etiamnum apud me fasciculus quidam eo-
 10 rum, quæ quando Nobili cuidam Dano meo affini inserviens anno 84
 cum eodem Uraniburgi adesset, clam descripsit. In quibus non dissimilia
 egit. Ego sane hanc Hypothesium rationem iam longe antea excogita-
 ram, nec eam libro de Cometa Anni 77 inferuissem, nisi tales Plagiarios,
 quibus hæc apud me innotuerat, veritus fuissem. Quare et hoc miror,
 quod eius voces Hypothesin, cum et in libro tuo et literis hisce eam
 15 mihi (nec immerito) attribuas. Interim etiam magna eius prædicas
 Elogia, utinam non Hyperbolica! In titulo vocas eum Mathematicum
 nobilissimum (qualis sit Mathematicus, non dixerim, Nobilitas eius, si
 genus spectes, est ex rusticis Dithmaris, qui eum etiam fastidiunt). Ais
 deinde Illustrissimam eius gloriam ipsum tibi notum fecisse, qua Mathe-
 20 maticos huius ævi tantum præcedat unus, quantum Phœbeius orbis
 minuta sidera. Plura addidisses, si tempus ferret. At quam competenter
 etiam ulteriora excusas, quod Mathematicorum non sit garrulitas. Ne-
 scio an tale quid tunc apud te tacite senseris, genio sic suggerente. Præ-
 terea quod omnes Docti magni ipsum faciant, eum præceptorem ap-
 25 pellas, hypotheses meas illi tribuis. Et tandem concludis, ut sideribus
 (quorum permodicam habet notitiam) et scientiæ, quam sibi hinc inde
 (si qua est) corradit et suffuratur, tanquam decus Germaniæ valeat.
 Talia de ignoto inconsiderate scripsisse videris: quæ ego quidem nullatenus
 moror. Imo mallet vera esse, vel aliquem eiusmodi dari, cui
 30 tanta in Astronomicis et Mathematicis competere Elogia. Ego non
 ultimus essem, qui eius celebraret gloriam. Non tamen supra PTOLE-
 MÆUM aut COPERNICUM, aliosque eximios viros, qualis in Ger-
 mania MÆSTHLINUS nunc est, efferrem, nisi dignum fore satis per-
 spectum haberem. Sed sint hæc qualiacunque velint, id equidem non
 35 arridet, quod tua sic in libro isto contra me maledico abutatur Epistola,
 ut hac quasi se purgare, atque quantus sit, quamque multum ipsi tri-
 buendum (si Dijs placet) probare velit, se ipsum ita nimium extollendo
 et sibimet placendo atque alijs tacite detrahendo. At quoniam in iu-
 ventute ea per ignorantiam scripsisti, nec forte existimâras eum un-
 40 quam literas illas publicaturum, nedum ut ijs in aliorum despectum
 et contumeliam unquam abufurus foret, idcirco est, cur hæc placidius
 feram. Cuperem nihilominus ut primo quoque tempore apud me de-
 claratum

claratum relinqueres, an tibi gratum sit quod sic fecerit, et quid de scripto isto virulento sentias, tum quoque alij Eruditi, ad quorum manus illud pervenit. Neque enim dubito, isthuc perlatum, siquidem Pragæ excusum sit, suppresso tamen Typographi nomine, uti fit in famosis libellis. Plura de his non addo. Nec enim digna sunt, ut multis revocentur. Tuum est hæc ipsa obiter subiuncta candide interpretari et schedam hanc Vulcano tradere. Iamque iterum et sæpius Vale. Datum ut supra in literis.

T. B.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

TYCHO BRAHE AD ANDREAM SEVERINI VELLEIUM.

S. P.

LARISSIME et eruditissime Domine Magister ANDREA, veteri amicitia mihi iunctissime. Scripsi ad te ante aliquot hebdomadas per tabellarium quendam Ripensem, qui semel atque iterum hîc fuit, et inter alia de victualibus isthic in meum usum conquirendis denuo admonui. Nec dubito eas te recepisse litteras, utut altum agens silentium nihil interea responderis. Quod tamen te facturum existimabam, si non prius, saltem circa hoc tempus, cum boum mercatores inde Hamburgum frequentes veniunt. Rogo itaque ut id, quod omnium est, emendes, atque de victualibus procurandis quæ spes sit, indices. Scripsi denuo ea de re ANDREÆ SEVERINI, civi isthic primario, qui suam mihi hoc in negotio dudum addixit operam. Spero ipsum suo officio non defuturum. Tu tamen nihilominus, quantum in te est, fac ut desiderijs meis respondeat eventus, nec tot pollicitationes nimium frustra. Adhortare etiam amicos et consanguineos meos per occasionem, si quos faventes et fidos inveneris, ut mihi iam extero, et amplam hîc in summa annonæ caritate alenti familiam id præstent officij, quod sibi vellent, si eorum talis esset conditio. A sorore MARGARETA, quam mihi non defuturam putabas, ne verbum quidem accepi, licet bis illi scripserim, vix tertio facturus. Scio quidem victualium exportationem severe isthic prohibitam esse; attamen non me indigenam Regni Nobilem, sed mercatores hoc edictum concernere crediderim, nisi forte odio mei id fiat. Quod quomodo in Patria promeritus sim, ignoro. Id tamen scio, me isthic ultra tonnam auri insumpisse, ut eius honori studerem; et quod plus est, prorsusque irreparabile, viginti unum Annos de potissima ætatis parte isthic non satis commode contrivisse. Quod quam maxime doleo. Nec mihi hæc temporis et ætatis iactura evenisset, nisi ab optimo et laudatissimo mem. Rege FRIDERICO ita

ita persuasus fuißem, cui et Patriæ id concedendum ratus sum. Neque enim ullo modo perfentiscere tunc potui, me nihil aliud quam invidiam, odium, calumnias et fraudulentas persecutiones inde reportaturum, unâ cum rei familiaris non exigua iactura. Sed ita est, uti nuper
 5 ad me clarissimus ille IACOBUS MONAVIUS Vratilavia perscripsit,
 † inter alia hunc Kluppelhardum addens: »*Est, erit atque fuit Vndanck in fine laborum*«. Imo is et altius ea quæ mihi in patria evenerunt, si non nimis hyperbolice exaggerans, in hæc verba prorumpit: »*Sed et hoc mihi incidit: Quid si mundus hic non sit dignus istis Atlanticis bonis et donis nostri TYCHONIS. Etiam hoc cogitavi: quid si hæc Τύχη, quæ Domino TYCHONI contigit, nunciet instare finem mundi? Utut sit, adhuc valde dubito, tuamne vicem an Patriæ potius tuæ, imo totius Reip. Christianæ magis dolere debeam*«. Moxque addit: »*Miratus sum Regem nihil voluisse conferre in hæc studia Regibus et eorum subsidijs atque adiumento dignissima, || qui tamen nuper tantos sumptus fecit in coronationis festo. Aliud fuit iudicium ALPHONSI, imo aliud etiam ipsius patris FRIDERICI*«. Hæc et similia non saltem ille sed et multi alij viri in Germania atque alibi cordatiores et mihi et sibi invicem de me meisque rebus sæpius scribunt.
 20 Ego vero invite fero quod Regi meo serenissimo et toti Patriæ imputentur ea, quæ paucorum machinata est perversitas, ab unico et veteri meo ofore, quem tute nosti, de quo etiam ex Anglia mihi relatum est, præstantibus viris ibi innotuisse eum has turbas ex inveterata contra me invidia subdole et Machiavellice solum movisse, idque per alios,
 25 cum ipsemet par non esset, proficiscens. Quod et multis Germanis, nescio quibus indicijs innotuit; adeo ut vel sic (si non satis ante) famosus evadat. Ego semper Regem et Patriam, omnes in ea probos et integros viros excusare soleo. De cæteris taceo, et disimulo ad tempus. Omnia successe et per intervalla suam sortiuntur maturationem et fructuum edunt specimen, ut quivis ea quæ sevit, metat. Sed valeant ista unâ cum istis.

Tu vero mi amantissime Domine Magister ANDREA me, prout antea constituisti, hîc invise, ut semel adhuc, siquidem sæpius non liceat, nos invicem intueamur et colloquamur, antequam disjungamur longius.
 35 Hyems nunc non obstat. Est inter Pascha et Pentecosten iucundissimum Anni tempus et profectioibus imprimis aptum. Valetudo si qua tibi est remissior, motu corporis inter peregrinandum et aëris mutatione recuperatur potius quam infringitur, cum quies illi minus conveniat. Nihil igitur aliud obstat poterit, quin post paucas hebdomadas hîc
 40 adsis, quam cura domestica et parsimonia; domui satis uxor providebit. Et maior est in amoris constantia parsimonia Amicum veterem negligere quam aliquam pecuniulæ partem, quæ resarciri potest, atque alias
 7
 interdum

interdum profluit? Dedi etiam literas eodem tempore ad CHRISTI-
ERNUM LANGIUM quo ad te, cuius filius etiamnum mecum est, et
ne quidem ab illo quidpiam responsi accepi. Adest iam tempus ad quod
usque filium eius in meam familiam me recepturum addixi. Vellem
itaque ut Parens se, quid in posterum de eo agi velit, resolveret. Est qui- 5
dem is fatis modestus, et quantum ego scio, honeste se gerens, attamen
hisce sublimioribus, quæ ego tracto studijs, minus idoneus. Nescio an
alijs. Neque ea quibus ego incumbo, ipsi in posterum multum usui esse
poterunt. Oportet enim in ijs excellere, si quid hinc emolumentum spe-
randum. Effice igitur ut Parens mihi mature de sua voluntate scribat. 10
Alterum quoque LANGIUM IOHANNEM per literas suadente OLI-
GERO ROSENKRANTZIO nostro sollicitavi, qui etiam nihil rescrip-
sit. Miror vestram taciturnitatem, cum ego multo forte pluribus onustus
occupationibus responsione non superfedeam, undecunque tandem ad
me perferantur literæ, quod creberrime fit ex varijs Europæ locis, sed 15
nihil novi est me a meis in Patria negligi, apud externos non item.

Vale et si potes audesque, veni, nihilque metue, res enim caret peri-
culo. *Stans tegor in solido, ventus strepat, ignis et unda.* Saluta ex †
me uxorem tuam unâ cum alijs amicis Ripensibus. Dabantur Wandef- 20
burgi die 10. Aprilis Anno 98.

Tuus TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

GEORGIUS ROLLENHAGIUS AD TYCHONEM BRAHE.

S.

OBILISSIME et Doctissime TYCHO, habui iam per
annos aliquot in aula Cæsareæ Maiestatis inter appari-
tores præcipuos affinem Lunæburgensem CASPARUM
LEHMANNUM sculptorem quidem gemmarum ex 30
professione, sed interim omnium rerum admiratorem,
inprimis Astrologiæ. Ea de causa cum me amicus co-
lat, interdum quoque invifat, ut ante septimanas non ita multas fecerat,
incidit in sermones privatos obiter URSI Dithmarsii mentio, quem di-
cebat titulum iam habere Cæsarei Mathematici, etiam si et vestitu et 35
vita ursus sit, libello quoque privatim aliquibus dato, te indignis ex-
agitare modis. Rogavi itaque hominem, ut eum libellum mecum com-
municaret, quod fecit. Sed incuria cuiusdam mei amici, cui mandaram,
ut præcipua inde capita enotata mihi occupatissimo describeret, in ali-
enas manus incidit, perijtque nobis profus, donec pridie Paschatos, 40
quo

quo tuæ ab Hamburgensi mihi reddebantur de consilio cum Cæsare
 contrahendæ notitiæ, Praga reversus est nuncius meus, aliudque ex-
 emplar earundem calumniarum secum, ut scripto ab affine meo peti-
 eram, attulit. Quod si vidißes, fieri non posse arbitror, quin aliquam eius
 5 in literis ad me tuis mentionem fecißes. Sic per me exemplar primum
 † accipis. Quæso considera insigne exemplum Regulæ Ciceronianæ, ||
 1^v eum, qui semel verecundiæ fines transgressus sit, bene et gnaviter im-
 pudentem esse oportere, neque tamen propterea SOCRATEM afinum
 se calcantem ad iudices traxiße, neque ARISTOPHANI publice ipsi in
 10 os maledicenti maledicta regeßiße. Legi pro hac mea ætate multa vete-
 rum et recentium Philosophorum certamina, etiam de rebus maxime
 inter ipsos controversis, nunquam vero scriptum insolentius, impuden-
 tius, quod haud dubie non parum te irritabit, ut sane contentiones
 dignitatis sunt acerrimæ. Sed quid facies? Hoc scio profecto, quod si
 15 cum stercore certo, vinco vel vincor, semper ego maculor. Ut itaque
 generosi equi canum latratus non relatrando et mordendo, sed animose
 prætereundo ulciscuntur, ita prudentiß. quique Eruditorum maledi-
 centißimos oblatratores silentio ulti sunt. Et licet hi suos invenient sub-
 inde approbatores (stultis enim stulta placent, et gaudent aulæ monstis)
 20 tamen dicere ipsas adversitates lubet . . . decus. Tædebat me quondam
 in Berlinensi aula dominari TORNEISSERUM hominem illiteratißi-
 mum, nos vero cives in literis educatos ut umbras contemni, deque
 consignatis aliquot problematibus, volebam præsentem Illustriß^{mo} Elec-
 tore vel Germanice cum ipso conferre. Utebar ad eam rem LEVINO
 25 a Schullenburg nostro Decano. Legebat meas quæstiones Elector, me-
 que patienter audiebat. Tandem dicebat intelligere se eius ineptias,
 2^r neque quicquam ab eo medicamenti || accipere. *Was schadets aber
 das der Kayser ein Elephanten hatt?* Itaque me ad cænam iußit ad-
 esse, dedit quoque veniam privatim cum TORNEISSERO postridie
 30 colloquendi, sed is mihi nunquam erat domi. Sic didici magnates no-
 stros non tam quærere veritatem quam opinionum pompam. Quod
 monstrum plures habet spectatores, quam genuina corporum forma.
 Sic fortassis in illa quoque aula, de qua scribis, hic SIMON MAGUS
 imprudentium animos dementavit, ut existimetur esse aliquid magni.
 35 Quare prudenter id periculi tentandum est. Alias Colonienfis ille vere
 generosi est animi et prorsus politici, qui quærit imperij pacem, et illu-
 stre apud posteritatem nomen, nec dubites, quin facile eum habeas
 amicum; sed an utilem, ideo incertum est, quod longißimis itineribus
 et summis Imperij negotijs est occupatißimus. In aula ipsa qui iam sint
 40 politioribus literis imbuti, ignoro, olim CRATO et Dominus CURTIUS
 Musis nostris aditum liberrimum ad summam Maiestatem concede-
 bant. Is, qui rerum summæ præest, amat mathemata, et Vulcani officina-
 7* nam,

nam, ut audij, inprimis si Magistrum nactus fuerit candidum. Sed hæc Deo curæ erunt, et albis puellis, ut ille inquit. Affinis tuus ERICUS LANGIUS ex Haßia ad nos redux iam diversatur Wandio in comitatu Manffeldenfi apud IOHAN. ERNESTUM ab Aßaburg nobilem potentem et eruditum; distat is locus hinc decem milliariibus. Si volueris illi scribere, efficiam, ut literas tuas obtineat. 5

GEORGIUS ROLLENHAGIUS.

[Ex apographo in Ioannis Kepleri *Operum omnium* ed. C. Frisch vol. I (Francofurti et Erlangæ 1858) pp. 44—46; cf. codd. Guelferbutanus 15. 3 Aug. in 2º fol. 317 et Monacensis lat. 1607, fol. 110] †10

CLARISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO VIRO
DOMINO M. MICHAELI MÆSTLINO, MATHEMATICARUM
ARTIUM INSIGNITER PERITO, EARUNDEMQUE IN
INCLYTA ACADEMIA TUBINGENSI PRO-
FESSORI CELEBERRIMO, MIHI
PLURIMUM DILECTO. 15

TÜBINGEN.

S.

ANNUS iam agitur decimus, eruditissime et præstantissime MÆSTLINE, ex quo quidam e meis domesticis, qui aliquandiu mihi in rebus Astronomicis inservierat, exemplum tuarum literarum Tubingâ ad sedatarum in Daniam mihi transmisit, quibus pollicebaris, te librum nostrum de Cometa anni 77 tibi ab eodem communicatum diligenter perlecturum, tuamque de eius contentis sententiam conscripturum, atque mecum de eis per literas collaturum, quas te Marpurgum ad eundem mittere decrevisse, ad me postea procurandas innuisti. At ego tot interlapsis annis, neque hac de re aut quapiam alia, negotium Astronomicum, quo utrinque afficimur, concernente, ne verbulum quidem a te accepi, sive scripto, sive aliorum indicatione, qui isthinc venientes me Uraniburgi, dum adhuc in Patria degerem, inviserunt. Existimaßem equidem te ob communia nobis studia scriptione aliqua saltem tot interlabentibus annis non superseßurum, præsertim cum id facturum sponte in te receperis. Ne vero ego ob id tecum per literas, siquidem aliter non liceat, familiaritatem contrahendi omnem occasionem respuiße videar, quod ab humanitate et exercitijs, quibus delectamur, sublimioribus alienum foret: en nunc prævenio, et ad scribendum respondendumque ultro te invito: data nimirum hac comodiore, qua nunc fruor, oportunitate, quam antea in Dania, ex quo in

in arce quadam Ranzoviana, dimidio saltem miliari Hamburgo remota, nunc habitem, unde in varia, non saltem Germaniæ, sed totius pene Europæ loca creber et commodus datur nuncius. Si itaque quid habes, de quo mecum in rebus Astronomicis, sive Cometicum illud
 5 negocium, sive quidvis aliud concernat, conferre libuerit, invenies me pro meo modulo, et quantum hætenus in ijs aßequi licuit, ad respondendum non difficilem.

Allatum mihi nuper est eruditum quoddam scriptum Mathematici excellentis IOANNIS KEPLERI e Styria, in quo revolutiones Planetarum secundum formam Coperniceam ad 5 regularia corpora harmonice redigere ingeniosa sane speculatione conatur, qua etiam de re nuper ad me perscripsit, egoque illi, quantum præ occupationum mole licuit, meam vicissim de talibus aperui sententiam. Video autem te in eodem libro de Hypothesi a nobis ante annos complures adinventam
 10 nonnulla quasi dubitanter adferre, cum promiscue eam etiam alijs tribuas, plagiarijs forte meis nimium auscultans, tum quoque plura de eadem inferens, quæ si consideratius expendißes, et sententiam nostram atque omnes occasiones huius Hypotheseos constituendæ undiquaque perspectas habuißes, hæsitationibus eiusmodi forte super
 15 sedißes. Atqui ego, si tibi quid in hac inventionem scrupuli restet, id amovere atque penitius rem omnem explanare paratus sum, quod etiam res ipsa docebit, ubi Planetarum motus ad eam normam a nobis adeo accurate expansos cognoveris, ut nihil sit, quod sensus amplius requirant, utut tu in eodem libello de Astronomiæ correctione non saltem
 20 dubitare, sed et animum abijcere videaris, licet antea aliter spem feceris. Si ab anteriore per corpora ista regularia dimensione facta, ea restituenda erit, potius quam ex accuratis observationibus a posteriori sumptis, veluti insinuas, utique nimis diu, si non prorsus in perpetuum frustra expectabimus, antequam tale quid a quoquam præstari poterit. Cum
 25 enim istorum regularium corporum dimensionis explicatio, si omni ex parte admittenda foret, observationibus antecedentibus niti et comprobari debeat, nec etiam particularia quæque præter generaliora illa, utcunque se habentia, hinc ea qua opus est præcisione derivari possunt, quod te non latere arbitror. Neque etiam adhuc satis extricatae sunt
 30 Planetarum biformes inæqualitates, quas duplici eccentrico vel circello excusant. Ignoratur enim iusta harum proportio, ut de Apogæis non dicam longe aliter se habentibus, quam fert non saltem Alphonfina, sed et Copernicea ratiocinatio. Quin et annua illa diversitatis evidens insinuatio necdum satis comperta est, ita ut undiquaque suis numeris absolute constet, ut ob id e Coperniceis proportionibus circulo
 35 rum hæc ea, quæ requiritur, subtilitate rimari invium sit; qua etiam de re eruditissimum KEPLERUM per literas admonui, et in Marte, ubi

ubi hæ differentiæ magis sunt sensibiles, exemplum indicavi. Verum de his et similibus nimis prolixum foret hîc singula exequi.

Ubi opera mea Astronomica lucem publicam viderint, quod nunc magnis viribus nec minoribus quam antea in Patria urgeo, perspicias, uti spero, rem Astronomicam aliter quam putatur redintegrari posse, et me non contemnendam in ea locasse operam; quare de his plura nunc non addo. Aliud quiddam est, etsi minoris momenti, quod tamen ad negocium hoc omnimode exequendum non parum conducit, pro ea videlicet, quam meridianorum ingerit in rotundo Terræ globo alteratio, diversitate necdum satis accurate explorata, de quo tecum agere averem. Si itaque aliquot Eclipses, præsertim Lunares, isthic exquisita diligentia præteritis annis observatas habes (de quo non dubito) earum momenta per observationum etiam circumstantias mecum mature communices velim, quo collatione facta cum 20 aut pluribus Lunæ deliquijs a me non paucis iam transactis annis diligenter consideratis conferri queant. Existimo me aliqua inter ea, quæ ego denotavi, inventurum, quæ etiam a te isthic observata sunt, atque hinc meridianorum intercapedo, aut ad minimum ductus alicuius meridiani per certa quædam Germaniæ loca peruestigari poterit, præsupposito nimirum quodam cognito ad rationem eam, quam PTOLEMÆUS et COPERNICUS absumserunt. Hoc si mihi præstiteris officij, rem non saltem gratam, sed etiam Astronomiæ promotioni non inutilem effeceris. Idem quoque apud alios, quotquot novi cœlestibus apparentijs fideliter attendere, qui sane perpauca (quod dolendum est) existunt, experior, ut certi quid in his, quoad licuerit, statuatur. Ad ultima duo luminarium deliquia, quæ in Februario proxime elapso contigerunt, te sedulo attendisse non dubito; quare eorum etiam momenta et phases isthic animadvertas indica. Lunæ Eclipsis, quæ 11. eius mensis die contigit, hîc ubi polus elevatur $53^{\circ} 35\frac{1}{2}'$, principium habuit, quando superior Lunæ limbus attollebatur supra horizontem 24° fere. Hinc tempus provenit, adhibito viso loco Lunæ iuxta nostram restitutionem et refractionum impedimento sublato, H. 4. 14' post mediam noctem antecedentem. Finis deliquij infra horizontem evenit. Visa autem est Luna ferme tota offuscari, minima eius portiuncula ab umbra Terræ libera existente. Solis eclipsis, quæ 25. die accidit, hîc, quantum inter recurrentes nubes animadvertere licuit, initium habuit H. 9. 52' A. M. per Armillas Æquatorias 6 pedum in diametro (nam Instrumenta mea Astronomica huc in Germaniam e Dania, ut conscius sis, transtuli) temporis momenta denotando. Medium eius, uti neque finem, ob crassiusculas et continuas nubes intervenientes conspiciere non dabatur. Conveniunt hæc tempora in utraque Eclipsi satis præcise cum nostro redintegrato calculo, ex 18 Lunaribus et 6 Solaribus prius subtiliter denotatis eclipsationibus deprompto,

depromto, ut de alijs hincinde sæpenumero expensis amborum luminarium motionibus huc etiam conducentibus nihil addam. Quantitas corporis Solaris Lunæ interventu offuscata debuit iuxta mea ratiocinia † eſſe digit. $10\frac{3}{4}$ in hoc horizonte, idque a ſuperiori parte, cum calculus Coperniceus et phaſin et momenta huius obſcurationis aliter exhibeat, uti et in Lunari Eclipſi tam is quam Alphonſinus nimium cis et ultra exorbitârunt. An deliquij Solaris magnitudinem noſtris numeris recte attigerimus, iudicent illi, qui eius medium ſereniore aura uſi conſpexerunt. Id vero ſciendum eſt, Lunam in novilunijs eclipticis non apparere ea magnitudine, qua alias in plenilunijs, utut in eadem fuerit a Terra remotione, ſed quaſi pro quinta parte eam certis de cauſis alibi referendis conſtringere; unde fit ut Luna nunquam totum Solem proſus obtegere queat, etiamſi centraliter quoad viſum interponatur, lumine Solari † eam aliquali adhuc veſtigio ambiente, quod et in hoc ultimo deliquio animadvertere poterant illi, quibus maxima offuſcatio patuit. Oportuit enim tunc Solem de Lunari corpore utrinque plus includere, idque corniculatim, quam linea per diametrum ducta exigebat, utut Lunæ diameter tunc fuerit iuxta noſtrum etiam calculum $34\frac{3}{4}'$, apparere autem apud Solem non potuit maior quam 28, quam limitationem a nemine antea animadverſam cognovi, ſed in aliquot Solis obſervationibus, cum tam a ſuperiore quam inferiore parte tegetetur, ſic me docuit † experientia. Tuum erit, excell. MÆSTLINE, quid in his et ſimilibus compertum habeas, mihi etiam aperire, atque in poſterum iucundam inter nos de rebus Aſtronomicis collationem, quam et ego non invite admittam, exercere. De Eclipſium autem, potiſſimum Lunarium, a te ſubtiliter animadverſis momentis me, quam primum fieri queat, certiore reddere, ut correptionem longitudinum, de qua dixi, quam brevi in quadam tabella adornare conſtitui, tam hinc, quam ex alijs quibuſdam aliunde conquiſitis indiſijs eo promptius expediam. Iam vale, v. cl. et de rebus Aſtronomicis laudabiliter merite, in quibus etiam expoliendis et locupletandis ut in poſterum perſeveres, te adhortor. Ubi reſcripſeris, effice, ut literæ quocunque tandem viarum ductu, ſive per Norimbergam, ſive aliquam aliam celebrem Germaniæ urbem Hamburgum perferantur, in hoſpitiſium iſthic meum, quod eſt apud HERM. REUTTER ſub ſigno coronæ aureæ, ſicque eas me certo obtenturum non ambigo. Iamque iterum et sæpius vale. Dabantur Wandelburgo die 21 Apr. 1598.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

40 Cum intellexiſſem Tabellarium toto hoc die Hamburgi moraturum, curavi exemplum literarum KEPLERI ad me unâ cum meo reſponſo deſcribi, hiſque adiungi, quo de earum etiam contentis certior fieres: ubi plura huc facientia invenies.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD THADDÆUM HAGECIUM.

Post scripta ad D. D. Thaddæum Hagecium.

N alteris tuis, optime mi THADDÆE, facis mentionem
 istius calumniatoris Ditmarsici, quodque eius scriptum
 maledicum in Daniam ad me mitti, antequam in Mora-
 viam abires, procuraveris, mihi significas, quo maturius
 id obtinerem, pro qua tua in me benevolentia gratias
 habeo. Famosum istum libellum non quidem inde ac-
 cepi, nescio, an eo pervenerit, literæ enim solæ absque libro mihi red-
 ditæ sunt hîc Wandelsburgi, e Dania transmissæ; attamen ante paucos
 dies istum a quodam studioso Helmstadiensi mihi missum accepi. Ex-
 istimas tu quidem, me ad omnia percommode responsurum, quod eti-
 am mihi foret quam facilimum. Verum ego cum tam impudente con-
 viciatore, qui omnes verecundiæ limites transilijt, et totus calumnijs
 et mendacijs scatet, verba commutare mihi probrosum duco, neque
 enim dignus est, ut in scriptis meis nominetur, nedum refutetur. Erit
 forte alius, qui pro me tum quoque ROTHMANNO, bonæ mem. id
 faciet, eiusque effrenem maledicentiam retundet. Ego vero eum non
 verbis sed verberibus dignum censeo, et iuxta leges puniendum, quod
 contra Imperij constitutiones, tam famosum, impudens et meris nugis,
 mendacijs et malitijs refertum scriptum in publicum edere non sit veri-
 tus, et nihilominus Cæsaris Mathematicum in frontispicio se profitetur,
 nec tamen Typographi nomen subiungere audet, uti fit in famosis li-
 bellis. Constitui itaque, modo cum bona Cæsaris venia, uti spero, id
 fieri queat, istum || pessimum blateronem in ius vocari curare, et publice
 plagij iniuriarum et mendaciorum accusatum et convictum legibus
 coerceri et puniri, tum quoque Typographum, qui tam scurrilia im-
 prebit citra ordinationes Imperij, mulctari, totumque illud scriptum
 uti meretur irritum reddi, auctorem vero, unâ cum Typographo, quem
 tu facile nosti, istic re et corpore in arresto detineri, donec res iure de-
 cisa sit. Interim ad præcipuas Germaniæ Academijs tam Pontificias
 quam alias scriptum istud mittam, et earum censuram, adiuncta mea
 declaratione, exquiram, quæ omnia postea in ius proponam. Quid
 Helmstadiensis Academia de hoc iudicet, ex ijs, quæ studiosus ille unâ
 cum libro transmissis ad me perscripsit, videre est, quæ est eiusmodi:
 »*Rerum novarum hîc nihil est, nisi verum et ferum istum Ursum
 non hominem (cuius librum hîc quidem non venalem, sed a magno
 quodam viro acceptum, vobis mitto) pro suo ingenio in vos debac-
 chatum esse, qui, quod vobis gratulamur, sui ipsius ore suam pro-*
didit

didit inscitiam, et innata verborum virulentia ac canina calumni-
 andi rabie vestram probe ultus est iniuriam, utque doctissimus noster
 CASELIUS, cæteraque Professorum cohors attestatur, quod impu-
 puro suo scripto de doctorum virorum cœtu plane se exemit, nec
 5 dignus est, ut Cæsaris amplius vocetur Mathematicus, nedum ut
 sit. Sed næ ego desipio, qui γλαῦκας εἰς Ἀθήνας. Introspiciatis! Brunf-
 2^r vicensem Cancellarium Pragæ fuisse, vere ad || vos delatum est,
 URSUMque exemplar sui operis illi obtulisse, quo pravi ingenij
 scurrili specimine statuit hinc professionem ambire atque impetrare.
 10 Sed ut Cancellarij humanitatis erat, oblatum librum non renuere,
 ita sapientiæ, tam impurum scriptum plane improbare et irridere,
 quod etiam ab Illmo nostro (uti ab aulico mihi coniunctissimo certo
 comperi) prorsus damnatum est, adeo ut eius indignitas muneris
 alicuius illi apud nos deferendi Illustrissimo cogitationem plane
 15 ademit. Nos illius torfa in se tela lætamur, vestramque virtutem a
 tali gregario milite invictam, ut novum quiddam non miramur,
 qui, si vos isthic agere intellexisset, haud dubie ut in alijs omnibus
 discessum e Dania exilij convitio calumniose perstrinxisset. Sed
 huius monstri calumnias nunquam melius quam silentio retunde-
 20 tis, non enim dignus est ira Cæsaris.« Hæc ille, et postea in post-
 scriptis quibusdam de DUNCANO LIDDELIO Scoto Professore ist-
 hic agente, quem meas sibi publice arrogasse Hypotheses, quas tamen
 a me, cum in Dania semel atque iterum mihi adebet, didicerat, fama
 percrebuit, ideoque scire avebam, an res ita se haberet, nec ne, sic pro-
 25 loquitur: »Maxima diligentia inquisivi de vestris hypothesebus, an
 DUNCANUS eas sibi arrogaret, nec potui intelligere ex ijs, qui
 quotidie cum illo conversantur, eum nunquam ausum fuisse eas
 appellare suas hypothesebus, quod etiam in publicis eius prælectioni-
 2^v bus nunquam audivi. Scit bene se obtinere non || posse, ut fides ei
 30 adhibeatur, sed aliquoties dixit de suo conterraneo CRAIGO, licet
 saltem privatim apud suos familiares, quem suum vocat Præcep-
 torem, quod vos aliquando scripsistis quædam contra illum, in qui-
 bus illum mancipium ARISTOTELIS appellatis, quod eum male
 habet. Ille, cum Rostochij privatim doceret, vestras Hypotheses
 35 Tychonianas appellavit, nec pro suis venditavit, qui satis est con-
 sciens a nemine esse excogitatas, antequam vos eas invenissetis,
 quia in Dania eas a vobis intellexerat, diu antequam URSI istius
 Ditmarsici plagiarij vestri Fundamentum Astronomicum (si dijs
 placet) evulgatum est, ubi iste perfrixtæ frontis URSUS hanc in-
 40 ventionem, quam tamen non satis capere videtur, sibi attribuere
 non erubescit, quam procul dubio apud vos habuit, cum ante mul-
 tos annos Nobiliss. viro ERICO LANGIO serviens, Uraniburgi
 cum

cum dicto ERICO per multos dies mansisset. De hoc URSO, cum DUNCANUS maledicum in vos scriptum vidisset, licet vobis ob suum conterraneum et præceptorem CRAIGUM non valde faveret, sic dixit: Se satis mirari non posse istius URSI impudentem audaciam, et quod nulla honestas, nulla modestia, nullum virtutis vestigium in eo reperiatur, quod omnes etiam docti coguntur fateri, et aiunt: ipsum evacuasæ omnis impudentiæ poculum, ipsumque valde, uti et meritis est, execrantur, neque potest honestus animus cordati cuiusvis viri aliud in posterum sentire de isto impudenti URSO, quam ipsum omnes verecundiæ limites supra modum excessisse, neque dignum, ut in consortio honestorum virorum amplius versetur.»

Hæc nimirum est Helmstädiensium Professorum de URSO isto Ditarfico sententia, cui plures etiam Academiae non difficulter adstipulabantur, et quotquot sunt Hamburgi viri docti, ad quos infamis iste liber pervenit, non meliori Elogio auctorem ornant. Hæc vero ob id tibi paulo prolixius refero, dilectissime THADDÆE, quod sciam tibi etiam tam inverecundum et scelestum facinus displicere, rogoque ut rationem ineas, mihi que tuum consilium aperias, quomodo is absque Cæsaris offensa de iure castigandus sit, neque enim ad tot tantaque convitia atque calumnias salvo honore meo prorsus silere decet, cum non saltem me, sed et domum meam honestissimam, de qua fama hæctenus veritas est aliquid improbi loqui aut sentire, scurrilibus mendacijs et infamationibus proscindere non erubescat, multa que alia, quæ piget referre, singula tamen suo tempore, in ipsum, prout meretur, retorquenda; sed hæc aliquantisper dissimulanda censeo, donec in altero negotio, quod longe maioris est momenti, ex voto, uti confido, omnia transacta fuerint. Ista alia suam bene invenient occasionem, præsertim ubi Cæsar, cum rectius noverit et clam apud Ducem Brunsvicensem Professionem in Academia Helmstädiensi ambivisse, aut repulsam passum esse resciverit. Nec etiam ea, quæ in eodem scripto circa calcem habet, || admodum honorifice de Cæsare, cuius se iactat Mathematicum, prolata videntur, ubi suam penuriam, sibi que nihil dari, et nescio quæ alia in Reges et Principes scommata seu potius convitia exaggerat. Os enim ex eo abundat quo cor repletum est. Velim itaque, mi THADDÆE, ut in hoc quoque negotio tuum mihi significes cum consilio iudicium, et quomodo Eruditi atque honesti viri istic tam in aula quam urbe scriptum illud æstiment, et an Cæsari tale quid innotuerit, atque utrum placeat vel displiceat, tum quoque ut de Typographo, quæ scire opus est, cognoscas. Feceris mihi hac etiam in parte rem imprimis acceptam, et nihil ad dubito, quin tuo hæc non sis defuturus officio, cum sciam te non minus ægre ferre ea, quæ in me evomuntur, maledicta verba, quam si eiusmodi

modi quid tibi ipsi contingeret, velut et ego in te semper pari affectus
sum animo. Vale.

Hæc Mathematicum quidam Professor Wittebergenfis, M. MEL-
CHIOR IÆSTELIUS scripsit ad CHRISTIANUM SEVERINI LON-
5 GOMONTANUM, meum antea Studiosum, qui sic habet:

*De RAYMARI nuperrime in te impudentia et debacchatione
per librum quendam suum recens, ut intelligo, editum sparsa, idem
IÆSTELIUS literis suis ultimis ad me mihi hæc subiungit:*

»Pervenit ante paucos dies ad manus meas libellus quidam RAI-
10 MARI, in quo toto non tam sophistice quam scurriliter in Genero-
sum Dominum TYCHONEM invehitur. Et si autem certum est, ne-
minem sanum aut cordatum hoc probaturum, Generosum item
equum non curare latratum canum, tamen minime dubito, quin
15 saltem coquus Domini TYCHONIS futilitatem et virulentiam ip-
sius retundet.«

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

1^r GENEROSO ET VIRTUTE AC LITERIS HU-
MANIORIBUS EXCELLENTI VIRO D. OLIGERO ROSEN-
KRANTZIO, DOMINO DE ROSENHOLM, COGNATO
20 AFFINI AC AMICO SUO INTEGERRIMO ET
DESIDERATISSIMO.

S. P.

25 QUAS Rosenholmio in initio Martij ad me dedisti, Gene-
rose OLIGERE, Consanguinee et affinis exoptatissime,
circa 24^{tu}m eiusdem recte accepi, mihi que fuere longe
gratissimæ, ad quarum contenta, ubi opus fuerit, nunc
brevibus respondebo, postea alia quædam subiuncturus.
ERICUS SPARRE (quem tu per festinationem BRAHE
30 vocas) hac non transivit, sed alia via Rostochium declinavit, ubi cum
Doctore STURTZIO locutus grandia pollicitus est, quæ apud Regem
† suum, compositis potissimum Svecicis rebus, meo nomine efficere vellet.
Sed ego talibus Politicis et politis verbis tantum fidei adhibeo, quan-
tum et tu. De Coldingensi conventu nondum certi quid nobis constat.
Quidam Hamburgensibus, quidam Suecis irrequietandis bellum de-
35 stinatum fuisse autumant. Exitus acta probat. RANZOVIUS noster
victor quidem in sua causa Haderlebiæ fuit, idque iure merito. At
sententiam in adversarium unâ cum exsequatione obtinere nequivit,
ut Rex admodum illi infensus fuerit. Quam primum enim is, qui se
† periclitari animadvertit, [Cancellarium accebit, iniurias, non saltem
8* RANZOVIO],

RANZOVIO], sed et [ipſi Regi illatas ſuperavit manum forte non va-
 cuam porrigens]. De [PEPLERO] quod || pudore quorſdam affeceris, ſi 1 v
 modo quem habent, recte quidem a te factum, ſed nihil tam iniquum
 eſt, quin ſi mihi ullo modo adverſetur, æquum ſit. Ego vero nihil inde
 moveor, ſaltem hominum quorundam effrenem malitiam et conſci- 5
 entiam nimis latam demiror, quibus ſibi ipſi plus nocent quam mihi.
 Iudex generalis [Bergeniſis], qui cum ſuis aßeſſoribus ſententiam pro-
 tulit, eam facile tuebitur, ſi ius locum invenerit, ſin minus, tranſeant
 iſta cum cæteris. Ego me ijs, niſi admodum fuerit neceſſarium, non
 miſcebo. Interim tamen, quæ a me accepitſti, [Laumanno] communica- 10
 ut, quæcunque ex ijs probationis contrariæ loco expetierit, habeat,
 aut etiam [Præfectus meus] prius ab [ESCILLO BILLË et te] inſtinctus
 illa proponet. Addam adhuc plura, ſi quæ invenero huc facientia. Sen-
 tentiam conſcriptam iudex ipſemet adferet, nec difficulter obiectioni-
 bus ſingulis obviabit. Scripſi ad illum nonnulla hac de re, ſed nihil ad 15
 huc reſponſi accepi. Citationem unâ miſi, quam is tamen forte prius
 obtinuit. Mihi nihil de ea, [niſi ex te] conſtat. An [Uraniburgi] lecta ſit,
 aut adhuc legenda, ignoro. Sed quidquid ſit, perinde eſt, nec teneor
 ſecundum Leges, ſi modo pondus haberent, citationi illegitimæ et non
 annuæ auſcultare, etiamſi res maioris eſſet momenti. *Dette er lige 20*
ſaa gott ſom allt dett andit; naar de erre trette aff dette, ſaa kand
de || finde paa nogen ny Huffroe. Ego interim alia cogito. Quod tam † 2 v
 fuſe cum [Cancellarij uxore] de me rebusque meis locutus ſis, recte et
 cordate a te factum. Vellem adhuc particulariora ſcire, atque ut ea
 ipſa per occaſionem (dummodo induciæ inter vos ſunt) denuo incul- 25
 cares, additis commentarijs et amplificationibus. Exiſtimant [Machia-
 velliftæ iſti] ſuas machinationes ita latere, ut nemo in [Dania] præter
 authores eas intelligat. Interim exteræ nationes de his loquuntur et
 ſcribunt; uti vel ex hac epiſtola mihi a tuo diſceſſu miſa, quam prope
 rem ipſam in Anglia attigerint, cognosces. Ipſum originale addidi, 30
 mihi, ubi deſcripſeris, remittendum, ut eo certius probetur, me nihil
 in eo mutaſſe. Doctorem illum, qui hæc nuper apud me fuit,
 Doctorem illum, qui ea ſcripſit, in Italia, antequam promotus eſt, no-
 vit, et ex alijs literis ad ſe datis eius, uti mihi retulit, chirographum
 cognovit. Is tibi ſecreto ſciſcitanti plura referet. Nam et illi exemplum, 35
 ut ſibi deſcriberet, permiſi, quo eo facilius [Machiavelliftis] innoteſce-
 ret, atque ut hinc perciperent, quam caute et prudenter ſibi ipſis con-
 ſuluerint. Quid eruditi paſſim in Germania atque alibi de mea iſthinc
 emigratione ſentiant, longum foret referre, neque noſtratibus forte ſatis
 honorificum. Habes hæc unâ folius MONAVIJ Wratſſlavienſis literas 40
 ad me nuperas, quas cupio mihi remitti, quibus in quantum hunc ca-
 ſum || exaggeret, percipies, adeo ut quodam in loco nimis hyperbolice 2 v
 loquatur.

† loquatur. *Det var noch hand var en Jyde.* Ego semper Regem nostrum
 Serenissimum, aliosque in patria cordatos viros excusare soleo. Cæteri
 satis sunt [famosi] tam intra quam extra Regnum, ut me notatore non
 indigeant. Exemi quoque et Regem et quosvis integros viros ab ijs, quæ
 5 mihi evenerunt, in prioribus meis ad MONAVIUM. Hinc est, quod
 ait, me recte facere, quod discernam actorem a Poëta fabulæ. Quod
 vero de administratore nihil apud [prædictam] attuleris, consulte fac-
 tum est. De ULFELDIO quod scribis, eum ementita omnia, quæ tacite
 tibi significaram, abeverasse, equidem facile ita esse credo, cum nun-
 10 quam pro veris ea habuerim, cumque multa alia ijs graviora effecta
 sciam.

GERHARDO RANZOVIO de equis scripsi, prout a te indicatum
 est, nec tamen me eos expetere ante festum Pentecostes. Victualia iam
 antea intellexi in Dania et cara esse, et ne eveherentur prohibitum.
 15 Nescio tamen, quo iure viro e familia Nobili isthic oriundo, qui in
 œconomia propria subsidium ijs uti vellet, nec lucrum aut mercatu-
 ram circa ea exercere, interdictio obstare possit, præsertim si per alium
 virum nobilem, non autem mercatores negotium hoc procuretur. Sed
 cum maioribus in Patria carere possim, cur non et istis? Curabo ali-
 20 unde e vicinis locis minori-||bus (uti spero) difficultatibus id effectum
 dari. Interim tua propensa voluntas mihi apprime grata est. Baronem
 illum, cuius inter nos mentio facta, in Austriam abiisse intellexi, nec
 scitur, an reversus sit. De maledico isto scripto, cuius causa ad ipsum
 literas dare volui, non sum sollicitus, nam author eius tanta impu-
 25 dentia verecundia et veritatis limites in eo superavit, ut nulla alia red-
 argutione, quam propria ipsius temeritate et scurrilitate opus habeat,
 prout Eruditi et cordati omnes fatentur, uti colliges ex postscriptis qui-
 busdam ad THADDÆUM, quid hac de re mihi Helmstadio significa-
 tum sit; ubi etiam appositum est, quid Mathematicus Wittebergenfis
 30 Rostochium ad CHRISTIERNUM SEVERINI, qui mecum per aliquot
 annos fuit, perscripserit. Habes quoque exemplum literarum ROL-
 LENHAGIJ, quas his ipsis diebus accepi, qui fusius de his agit et li-
 brum istum scurrilem unâ misit, quem ERICO LANGIO destinavi,
 siquidem author eum semel atque iterum isthic pro testimonio in re
 35 falsissima alleget. Verum iste calumniator alia ratione per oportunita-
 tem castigandus est; ubi superfluum habuero exemplar, tibi mittam;
 aut obtinebis forte aliunde. Nam in Daniam famosum illum librum
 iam antea venisse intellexi. Habebunt in hoc mei osiores, quibus se ti-
 tillent; multaque proprijs commentis non dissimilia ibidem reperient;
 40 licet non ita κατ' ἐξοχήν quidvis fingere ausi sint. Sed valeant ista. ||

3^v Venit heri in manus meas liber Ephemeridum cuiusdam MARTINI

† EVERHARTI (ut et hoc obiter intermisciam) quas ex novis suis tabulis
 Belgicis

Belgicis se supputasse in frontispicio asserit, atque in epistola dedicatoria
 [ad Regem nostrum] multa de iisdem pollicetur. Et recte quidem ad ap-
 parentias Cœlestes appellat, modo pro ipso sententiam ferre vellent,
 cuius tamen contrarium deprehenditur, adeo ut ne fixarum quidem
 loca nedum Erraticarum hinc inquirenda ipsi Cœlo consona protulerit. 5
 In fixis enim stellis retinuit ubique easdem longitudes et latitudes,
 quæ ex calculo Prutenico derivantur. Quæ si rite se habuissent, quantis
 laboribus et quot millibus Ioachimicorum parcere potuissem? In Pla-
 netis motus eorum ex utroque calculo nimirum Alphonsino et Coper-
 niceo simul mixto, et huic quam illi pro arbitrio propius accedendo, 10
 quodlibetice, quo imperitis fucum faceret, confarcinavit, maiori sane
 compendio, quam si ex ipso Cœlo (prout ait) omnia deduxisset, an vero
 pari certitudine, non dixerim. Arbitrator ille, quem pro se allegavit, con-
 stans est, nec in ullius gratiam, aut ex affectu vel inscitia quidpiam facit:
 adeo ut difficilem teneat tali sub iudice causam. Si ad terrestres rem 15
 detulisset, minori id foret periculo; tunc enim similia similibus congru-
 erent atque placerent. Cupio ex te scire, quid remunerationis loco [a
 Rege nostro] acceperit, et an fides illi habita, eum in recessu præstare,
 quod primo accessu pollicetur. || Non crediderim, eius oblationem libe- 4r
 rationalius exceptam, quam Iureconsultorum et aliorum. Verum hoc extra 20
 propositum, nec de istis mentionem ullam fecissem, nisi ex te etiam
 scire animus foret, quomodo nostrates ex ijs, qui mei odio laborant,
 quosque satis nosti, de utroque scripto pronuncient. Neque enim dubito
 urfinum et ferinum istud ijs multum solatij additurum, quo malevo-
 lentiam propriam aliena probent, mendacia mendacijs, iniurias ini- 25
 iurijs. Atqui hæc demonstratio talibus sufficiat, qui veriora nec amant,
 nec cupiunt, nec tolerant. Ab Everhartianis Ephemeridibus solaque
 earum inscriptione et præfatione inducere possunt ea, quæ ego tot an-
 nis molitus sum, et necdum absolvi, ab alio quodam iam peracta esse
 et Regi dedicata; ut tanto apparatu Astronomico, tantisque impensis, 30
 prout ego feci, non fuerit opus; Tabulas iam ab alio esse confectas, quæ
 diu frustra a me expectabantur; minori negotio iam omnia peracta esse,
 ita ut totus meus frustretur labor. Hæc et sexcenta alia eiusmodi pro
 iudicij libertate seu potius levitate, procul dubio comminiscuntur, et
 facilis est assensus. Quis enim Cœlo inconsulto hæc dijudicavit? Cœlum 35
 vero consulere quotusquisque rite novit? Sed suo tempore patebit, quam
 parum aut potius nihil ab EVERHARTO isto præstitum sit, motusque
 siderum potius confusione quadam utriusque calculi sic intricatos quam
 extricatos esse, adeo ut nullo certo, sed saltem opinabili et pro authoris 4v
 arbitrio utcunque assumpto nitantur fundamento; quod potius est
 Astronomiam depravare quam instaurare, destruere quam ædificare.
 Tuum erit nostrorum hominum, præsertim eorum, quos nosti, acre (si
 Dijs

Dijs placet) iudicium de utroque libro, quatenus clam expiscari licuit, mihi tacite innuere. Exemplum literarum tuarum, quod requiris, mitto, originale autem reservo. Quidquid in hoc mutaveris, idem fiet in altero, nec quidpiam tuorum edam, nisi consenseris. Quod [a GERHARDO RANZOVIO pecuniam nancisci] nequiveris, facile credo. Servant enim [Hollati ea elocanda] statuta tempora. A mercatore illo Hamburgense [nihil impetrare licuit] uti [* nerue] nec Flenburgense, unde incommoditatibus quibusdam aliquandiu obnoxius fui. Nemini potius quam tibi multis de causis aedes illas meas Haffniæ extructas concederem. Et de precio facile inter nos conveniret, si prius nimium tibi videretur. Da adhuc operam, ut eas præ alijs possideas. Invenies (uti existimo) isthic pro aliqua saltem pecuniæ parte conquirenda rationes non admodum difficiles aut tibi (quod nollem) damnosas. Si minus, effice, ut alium emptorem habeam, quem censueris non incompetentem. De libris tuis apud D. BÆKELIUM residuis aliquoties diligenter egi, sed is multa quærit subterfugia. Minatus sum, me rem ad iudices delaturum, et ne sic quidem profeci. Neque per [WINSHEMIUM] tuum alias, uti haberi vult, Amicum quidpiam efficere potui, uti ex schedis quibusdam, quas conquistas adiungam, ipsemet colliges. Solam VESALIJ || Anatomiam unâ cum PERERIJ in Genesin Tomo primo nactus sum, quorum hic libellus est in 8vo. Utrumque mitto. Nam licet VESALIUM, ut mihi reservarem, liberum concesseris, nolui tamen id facere, nisi æquivalens quid ex mea reciperes bibliotheca. Sed nescio, quidnam in ea sit, quod tibi arrideat. Præterieram fere ea, quæ de commentarijs tibi notis ais, te per oportunitatem in ijs laborare, ut propediem obtineam unâ cum responsione ad [Germaniam,] in quorum utroque rem acceptam præstiteris, tibi que res meas curæ esse, eo plus probaveris. Mitto autem nunc carmen illud Germaniæ ad Daniam. Si quid in hoc criticare volueris, tibi liberum erit. Responde luculenter, prout commodum fuerit, et replica nonnulla in Germaniam acute. Patriam quoque et Regem excusa aliosque integros et cordatos viros, præteritis ijs vel potius tacite notatis, qui culpa non vacant; et in fine me Germaniæ Dania commendet, siquidem ita evenit, ut me carere debuerit. Sed nihil hîc tibi præscribo. Per te ipsum facile invenies responsionem. Materia est locuples et tibi non ignota. Præstiterit autem mea Sententia, carmen esse Elegiacum, et rationes addere ab initio, quare non Heroico et pomposo versu rescribas. Sed audi quidpiam aliud, sive fortuitum, sive quod sic fieri debuit; cum [Rex Haderlebiæ RANZOVIJ] hospitium ingressus, forte fortuna in eius conclave venisset, illo absente, in mensa calendarium [Ranzovianum] reperiens, cui Elegia nostra ad Daniam inserta erat, quam || [RANZOVIO] miseram, conspecto [Rex] titulo et mei nominis subscriptione (uti existimo)

avide

avide Elegiam illam perlegit, adeo ut circiter horam in ea perspicienda absumpserit, statimque seposito Libro tacitus discebit. Quod ubi [RANZOVIVS] a ministris percepit, valde succensuit pueris, quod librum illum non amovissent, illi autem per ignorantiam se excusarunt. Sed [Rex] nullum verbum de hoc ad [RANZOVIVM] retulit, neque mei ullam fecit mentionem toto illo tempore dum Haderflebiæ esset, uti neque Bredenberga cum in vicinia a RANZOVIO splendide exciperetur; quod consulto factum esse existimamus. Ego vero ubi rescivi, [Regem] Elegiam illam tam studiose evolvisse, mihi volupe erat ita factum. Utinam saltem omnia in ea ad unguem intellexisset. Et optarem, ut carmen SOMMERI, qui hinc nobiscum aderat, unâ adiunctum fuisset, quod is domum reversus mihi misit, in quo manes regis FRIDERICI Danos alloquentes deque meo habitu cum ijs quasi expositulantes introducit, cuius etiam hinc exemplum adiungo, et tuæ censuræ subijcio. Si et illi sive per te sive alium quempiam respondere placuerit, liberum erit. Videtur is, nescio quo furore Poëtico percitus, veritatem in multis libere ebuccinare. Et pro tali authore Carmen non est inelegans. Subiunxi insuper denuo nostram Elegiam ad Patriam, ut habeas correctius quam antea exemplum. Est enim distichon quoddam additum, quod prius aliqua incuria omisum erat, cum a [Rege] tam diligenter perlustratum præter morem in talibus, et sic eiusdem silentio quasi authenticum redditum sit.

Astronomia nostra Mechanica iam typis absoluta est, cuius exemplar dono mitto secreto habendum, et nulli communicandum, nisi forte SOPHIÆ nostræ utrique, si placuerit, tacite ostendendum. Addita sunt paucula quædam ad tuum carmen, ut compleretur pagina, sententia tamen manente ut prius. Videbis in fine RUDOLPHI illius, qui me hinc invisere solet, odam Horatianam, quæ, nisi animus me fallit, tibi non displicebit. Æmulatur Poëtam illum Wittebergensem F. TAUBMANNUM, qui etiam quædam de meo habitu nunc concinnare dicitur, unâ cum plerisque alijs hinc inde Poëtis, quæ ubi nactus fuero, tibi impertiar. Habebis etiam cum hoc eodem nuncio Stellarum octavæ sphaeræ restitutionem, etiam Cæsari dedicatam, sed saltem in membrana manuscriptam. Quin et tertium quendam eiusdem quantitatis et formæ librum ad Cæsarem adorno, qui ☉ et ☾ motus velut in Ephemeride ad aliquot sequentes annos, quotquot mature absolvere licuerit, continebit, apposita ad singulos dies differentia utriusque calculi, Alphoncini et Coperniceï, quæ subinde maior est quam putatur, etiam additis quibusdam alijs, huc proprie et utiliter facientibus, quo habeat Imperator Specimen quoddam in ambobus luminaribus nostræ institutionis Astronomicæ, donec ea, quæ pariter in quinque Planetis molior, penitus absolvantur, qua in parte nunc strenue laboro; et compendia

6^v pendia quædam adinveni, quibus id commode exequi liceat, etiam
 ante-||quam Tabulæ nostræ huc facientes prorsus consummatæ fuerint.
 Nam ea, quæ principaliter huc conducunt, in promptu habeo. Able-
 5 gavi autem hisce diebus FRANCISCUM TEGNAGLIUM nostrum
 ad Archiepiscopum Coloniensem cum exemplaribus duobus librorum
 iam paratorum. Deditque unâ RANZOVIUS ad eum meo nomine
 diligenter literas, meis quas hîc vidisti adiunctas. Intentio est, ut im-
 petrem a Coloniensi literas ad Cæsaream Ma^{tem}, quibus me meaque
 10 studia ei serio commendet, illisque adiutus eo confidentius Cæsari
 postea mea offeram, atque ea, quæ desidero, proponam. Interim Pra-
 gam ad THADDÆUM singularem meum amicum scripsi, et eum de
 proposito meo secreto certiore reddidi, ut omnia tacite exquirat, quid
 in his consultum fuerit, meque de eo admoneat; spero me propediem
 15 responsum obtenturum. De negotio apud Illustrissimum Administra-
 torem, qui nunc est Septemvir Imperij, sic habe: cum filius meus TY-
 CHO Berolini diu substitisset, quod ob plurima irrepentia in ea Electo-
 ratus mutatione obstacula essent in Aula alias occupatissimi, post no-
 nam tandem hebdomadem reversus unâ cum IOHANNE MÜLLERO
 20 Mathematico Principis et liberorum eius instructore, literas quidem
 tam ab Electore quam Electoribus attulerunt, et Regi nostro Ser^{mo} et
 Reginae inscriptas, tum quoque aulæ Magistro et Cancellario, ac ad
 me etiam seorsim dederunt literas tam is quam illa unâque eorum
 Cancellarius. At ego cum omnes perlustrarem, et ex copijs earum,
 7^r quæ obsignatæ erant, || contenta perspexissem, vidi nimis aulico more
 25 compositas esse, parumque ad rem facere. Fundantur præcipue literis
 illis quas Bramstedij Principi præsens obtuli, quæ obiter in ea festina-
 tione (siquidem summo mane Princeps discedere voluit) exaratæ erant.
 At Instructio, quam postea MÜLLERO tradidi, alia quædam et parti-
 culariora continebat, quorum minima pars in literis Electoris attingi-
 30 tur. Incertus itaque sum, an literas hæc non magni ponderis ad Regem
 et Reginam mittere velim, cum mihi usui isthic futuras vix putem. Si
 Megapolitanæ tam diligenter scriptæ nihil profuerunt, adeo ut ne re-
 sponsum quidem promereri potuerint, multo minus hæc. Sed mitto
 tibi earundem Exemplaria, ut tu ea secreto perlegas, et nulli nisi ESCIL-
 35 LO nostro aperiens deliberare et mihi significare possis, an in Comitibus
 proximis exhibendæ sint eæ literæ vel secus? Tum quoque an Regi
 duo illi libri de Astronomia Mechanica et Stellis cum meis ad ipsum
 literis offerendi, et an quidpiam ad Senatuum Regni scribere conducatur,
 de restituendis mihi impensis, siquidem ea, quæ molitus sum, ex Regis
 40 FRIDERICI et eorum consensu ac comprobatione iuxta Senatufcon-
 sulti tenorem et pollicitationem conservari nequeant; et de instrumentis
 meis isthic residuis in Germaniam transvehendis, cum in Dania otiosa
 sint:

sint: ac quibusdam alijs ad res nostras peculiariter facientibus. Quod
 si tale quid tentandum censueris, de ijs, quæ principaliter attingenda,
 captato etiam cum alijs, quos fideles nosti, præsertim ESCILLO nostro,
 con-||filio, me mature admone; et simul commentaria in utranque Epi- 7v
 stolam (uti nosti) mitte. In responsione ad Germaniam non opus est 5
 festinatione. Fiat id per oportunitatem et otium. [Genealogias et Ge-
 nefes Aulæ Magistræ et Cancellarij,] tum quoque res gestas, prout inter
 nos facta est mentio, tacite inquire, mecumque communica. Cætera
 habes in scheda memoriali tibi tradita, nec quidpiam hæsito, quin
 operam daturus sis, ut nihil in ijs prætereatur. Plura itaque nunc non 10
 addam, cum forte in his nimius fuerim, teque plus satis (quod amicitia
 nostræ tribuas) molestarim. Unum saltem addam, quod te tuamque
 terrigenam SOPHIAM concernit. Scripsi mox a tuo hinc disceßu AX-
 ILLO fratri, eique hortator fui, ut permetteret te ex arbitrio Nuptias
 tuas disponere atque celebrare, et rationes addidi, cur id suaderem. At 15
 si vera sunt, quæ nuper hîc a cive quodam Malmogienfi inaudiui, pa-
 rum profeci hoc meo consilio. Aiebat enim ille, quod AXILLUS frater
 trium filiarum e suis Nuptias uno eodemque tempore Malmogij circa
 medium Augusti celebrare decreverit, quare et tuæ inter eas erunt. Si
 id tibi non satis placuerit, æqua mente ferendum est, quod aliter fieri 20
 nequit. Scis Damafellas hîc fata regere, neque ullis rationibus moveri
 posse. Verum ego hoc saltem ex indicatione illius civis scribo nihil certi
 alias habens. Tu vero, quid in his futurum nosti, indica, atque per cir-
 cumstantias explica, Deique providentiæ (uti facis) om-||nia committe. 8r
 Is tibi et tuæ omnia fausta ex animi sententia largiatur. Vale et resal- 25
 luta ex me Matrem tuam officiosissime, tum quoque fratrem AXIL-
 LUM unâ cum coniuge et liberis, non præterita, quam nosti, SOPHIA,
 in quo nomine acquiescere lubet. Dabantur subito Wandelsburgo die
 8vo Maij Anni 98.

Tuus TYCHO BRAHE, 30
 manu propria.

Feci superius mentionem libri de Mechanica Astronomia, quod eum
 tibi mitterem, verum postea consultius duxi exemplar illud, quod Regi
 nostro destinavi, unâ cum altero libro fixarum restitutionem continente,
 ad te dirigere, ut utrunque in hisce Comitijs (modo tibi visum fuerit) 35
 ipsi meo nomine submisisse offeras, et siquidem talibus non delectetur,
 uti a te et alijs cognovi, tibi facile expetenti ambos concedet. Da itaque
 operam, ut obtineas, et ne veniat in manus ac potestatem aliorum,
 mihi forte minus faventium. Quod si Rex te ijs non donarit, habebis
 a me postea alia exemplaria. Monstra hæc saltem sorori SOPHIÆ et 40
 KRAGIO nostro et fratribus meis, si qui ex ijs talia curant. Attende
 vero ad ea, quæ infra Infulæ Huennæ Topographiam consignata sunt †
iuxta

iuxta calcem, *Saa ſkal I ſee hor høfflig ieg haver ganget om der med, for Sandhed lader ſig icke ſiige*: ſed forte malevoli et hæc finiſſe interpretabuntur more ſolito.

POSTSCRIPTA.

5 **L**ITERAS alias, quas ſcis me ad varias Principes Germaniæ ſcripſiſſe, ||
 8^v non duxi conſultum ijs mittere, antequam de Cæſaris voluntate,
 poſtquam interceſſorias Colonienſis et meas ipſi cum libris deſtinatas
 acceperit, quidpiam certi compertum habeam, ne in pluribus locis
 negotium hoc tentatum difficilius forte fiat, et pluribus anfractibus in-
 10 volutum reddatur iuxta tritum illud: qui Lepores binos etc. Interea
 tamen iuſi, ut FRANCISCUS noſter cum Comite MAURITIO in tran-
 ſitu per illa loca meo nomine ſecreto loquatur, ut intelligere queam,
 quid ſpei ſit apud Batavos, ſi Cæſar et Germania oblata non accepta-
 rint, dedique hac de re ad MAURITIUM literas, ita tamen ut nihil
 15 absolute ſtatuerem, ſed FRANCISCO omnia hypothetice ſaltem pro-
 ponenda et expiſcanda concedidi; obtuli etiam MAURITIO duo li-
 brorum exemplaria, hac tamen cautela, ut eas tacite ſibi ſoli reſervaret,
 donec Cæſari, cui dedicantur, exhibiti eſſent. Habet etiam alias FRAN-
 CISCUS ſecum ex operibus meis ſingula quædam Exemplaria, quæ
 20 illuſtribus et præcipuis viris, prout oportunum fuerit, monſtrare poterit,
 quo videant rem ſerio agi. Iamque iterum vale, et Doctorem NICO-
 LAUM KRAGIUM noſtrum, ad vos procul dubio reverſum, de ijs
 quæ hiſce literis ſcripſi, certioſorem redde, quatenus eum ſcire conveniat,
 et carmina atque literas, ut ſingula per otium perlegat, cum ipſo clam
 25 communica, et illius quoque de ijs, quæ perſcripſi, conſilium exquire.
 De ipſo enim nihil addubito, quin rebus noſtris ex animo bene cupiat. ||
 9^r Poſtquam hæc exarata erant, accepi CRAMERI tui literas et binas
 ad te ſcriptas, quarum alteræ a me lectæ ſunt, prout ille in inſcriptione
 conceſſit. Habes hîc utraſque; cuperem tamen Apologeticas illas mihi
 30 remitti, ſed prius monſtrentur Doctori NICOLAO, ut videat quam in-
 genue CRAMERUS veritatem contra Scotum illum profiteatur. Ad-
 didi et eas, quas mihi ſcripſit, licet id vetuerit, ut videas ex ipſiuſmet
 verbis, quid velit me ſuo nomine apud te agere, quod tuo relinquo
 arbitrio, qui optime noſti, quid hac in re conveniat vel ſecus.
 35 Non fuit mihi otium literas hæſce relegendi, ſed tu pro tua induſtria
 ſententiam facile percipies, ſi qua in parte inter ſcribendum aberratum
 eſt, aut forte prætermiſſum.

T. T. B. ||

POSTSCRIPTA ALIA.

POSTQUAM has ad te absolvissem literas, accepi Praga Responsum 1
 a THADDÆO nostro ad ea, quæ illi scripseram, quæ hîc legisti,
 quod satis bene se habet pro hoc primo initio. Exemplum Epistolæ
 illius inclusi ijs literis, quas Doctori NICOLAO KRAGIO, communi 5
 nostro amico, scripsi; is te eius faciat participem. Tuum erit unâ cum
 ESCILLO BILLEO consilium capere, quid vobis videatur ex re mea
 esse hîc facere vel omittere; libenter enim amicorum, qui integri sunt,
 consilijs ausculto. Poteris etiam, si tibi tutum videbitur, AXILLO GYL- 10
 DENSTIERN hæc ipsa clam aperire, nam et is, uti existimo, mihi bene
 cupit. De fratribus meis vix habeo quod dicam, videntur enim illi me
 meaque obiter curare et ne curare quidem, quod nimis multis comperi
 indicijs, licet id ipsum patienter feram atque me intelligere dißimulem.
 Ego sane aliter pro ijs laborassem, si ea alicui eorum evenissent, quæ
 mihi. *Mens dett er nu saa viit kommen y verden, att den gjør en 15*
møgitt gott, som gjør en intedt ont. Gid jeg kunde kun nyde dett
derpaa. Sed quo degredior? quo me iustus trahit dolor? nec tamen †
 doleo, siquidem ita seculum hoc ferat; miror saltem, nihil ferme integri
 et prisca moris retinere BRAHEOS meos, qui longo temporum tractu
 constantiæ et mutuæ fidei nomen promeriti sunt. Sic mutantur et transf-|| 20
 plantantur omnia. Iterum et sæpius, diuque multumque cum tua tuif- 1v
 que vale. Raptim Wandelsburgo die 28. Maij Anni 98.

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

THADDÆUS HAGECIUS AD TYCHONEM 25
BRAHE.

NOBILISSIME Domine TYCHO et amice observande,
 scripsi tibi propemodum ante mensem integrum, et cum
 hucusque nihil rescripseris, nisi forte tardiusculæ ad te
 pervenerunt meæ, te ipsum expectabam, expectoque 30
 etiamnum. Dominus Procancellarius CORADUCIUS
 diebus hisce me allocutus est, et dixit te iam Cæsari de
 meliori nota commendasse, modo ipse venias, et te Cæsari præsentem;
 in hoc solo cardo rei vertitur.

Aliud, quod scribam, non habeo, nisi ut quamprimum ad nos ad- 35
 voles. B. V. Pragæ penult. Maij novo Stylo 1598.

T. THAD.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

NOBILISSIMO VIRO DOMINO TYCHONI
 BRAHE OTTONIDI DANO, DOMINO IN KNUDSTRUP,
 ASTRONOMORUM HAC TEMPESTATE PRINCIPI
 5 ILLUSTRIS, DOMINO ET AMICO SUO
 EZ XEIPE.

S.

10 M ISI tibi, Nobilissime Domine Tycho, Domine et amice
 honorande, quod petivisti a me proxime, testimonium
 de plagio Liddeliano; id ut omnino spero, legisti, in-
 tellexisti. Nunc expectas a me Propempticon ad tuam
 Uranien scriptum. Id ego promisi; en solvo. Sed nescio
 an moneta sat ponderosa. Iterum autem ex te meoque
 15 intime dilecto et honorando ROSENCRANTZIO expecto responsum
 et in hanc et alias meas literas. Spes ne me confundat, uterque facietis.
 Hæc paucula habui. Te Domino commendo, et iam iam post dies octo
 ad promotionem meam Doctoralem Witebergæ σὺν θεῷ habendam
 eo. Tu felicissime vale cum OLIGERO. Stetini. Pridie Ascens. Domini
 20 Anno 98.

T. M. Add.

DAN. CRAMERUS.

† [E codice Basileensi G II 2]

237 CLARISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO VIRO
 DOCTORI IO. IACOBO GRYNÆO, APUD BASILIENSES
 25 VERBI MINISTRO ET IN INCLYTA ILLA ACA-
 DEMIA PROFESSORI CELEBERRIMO,
 AMICO SUO HONORANDO.

BASEL.

234 C LARISSIME et præstantissime vir, quas in Decembri
 30 superioris anni ante semestre Basileâ ad me dedisti lite-
 ras, recte quidem accepi, quibus tamen rescribendi nulla
 sese obtulit interea commoditas, antequam idem, qui
 tuas reddidit tabellarius, e Dania reversus, et ad vos
 denuo pergens, hac transfret, quare moram hanc can-
 35 dide accipias rogo. Non possum non ingentes tibi agere gratias, optime
 GRYNÆE, quod de me, utut longa viarum intercapedine disito, tibi-
 que de facie ignoto, adeo benevole et sincere sentires, et ea quæ mihi
 ob quorundam in Patria livorem et malevolentiam, crastâ veri igno-
 40 iunctam ab inexpectato, et aliter quam forte promeritus eram, evene-
 runt,

runt, tibi adeo cordi esse finas, ut huic rerum nostrarum conturbationi condoleas, meque confolearis et confirmes. Debemus equidem omnes præ cæteris Regionibus, plurimum Patriæ, quæ nos edidit, excepit et fovit. At quid faciendum, si hæc gratitudinem nostram respuat, neque bene merita agnoscat, imo pro his quævis incommoda et damna machinetur otiumque et commoditatem virtuti rebusque bonis operam navandi inturbet atque præripiat? Et quis quæso Patriæ suæ mores atque iudicia subinde perversa in hac mundanæ scenæ confusione et irregularitate unquam corriget? præsertim hoc sæculo, quando omnia videntur in peius ruere. Ferenda igitur sunt forti et constanti animo, quæ caveri et emendari nequeunt, et de verâ illa ac Cœlesti potius Patriâ omnis turbulentiam et enormitatis experte, serio cogitandum eoque anhelandum. Interim vero dum in hoc terrestri versamur exilio, eas quæ nobis obveniunt graviores interdum adversitates, quam ijs sustinendis pares simus, || liquidem avertere non datur, loci mutatione declinare atque evitare licitum existimo; ideoque et ego a gravioribus iniurijs, quas non paucas a quibusdam nostratium, qui nunc fati Republicæ ferme soli præesse volunt, pertuli, totque fluctibus et tempestatibus in Germaniam discedendo, auxiliante Cœlesti Numine, me vindicavi: sperans tranquilliores et tutiores me hinc inventurum portum. Quam arduæ vero causæ me eo impulerint, verbis eloqui non facile datur, nec satis consultum arbitror, si quis ea, quæ in Insula illa Hellepontici Danici, quam inhabitavi, molitus sum tot præterlapsis annis, quæque abiens isthici effecta reliqui, conspexerit expenderitque, non obscure vel hinc colliget gravissima fuisse illa, quæ me hæc omnia posthabere et Patriam solum deserere totamque familiam in Germaniam transferre adegerunt. Habet præsens tabellarius secum librum quendam hinc per otium hybernium excusum, quem meo permissu Nepoti ex fratre OTTHONI BRAHE, qui cum suo præceptore in vestra laudatissima Academia aliquandiu antea versatus est, filius meus natu maior dono mittit; hunc si tantum tibi a gravioribus officij tui curis superest otij, ut quædam in eo perlustrare vacet, mandavi tabellario, ut dum isthici moratur, tibi inspiciendi copiam faciat; cognosces hinc utcunque, veluti opinor, præsertim ex ijs, quæ appendicis loco de structuris addidi, et quæ infra Insulæ topographiam consignata sunt, mihi antea non fuisse in animo talia unâ cum tota Patria totque in ea sanguine iunctis et amicis derelinquere. Adiuncta sunt eidem libro quædam carmina manu scripta, quæ hanc mutationem aliquatenus attingunt, quod si ea etiam percurrere commodum fuerit, erit tibi id liberum. || Sed desino de his plura.

Ego hanc sortem, quæ mihi contigit, lubens et fortiter, Divinâ favente clementiâ, feram, nec quidpiam inde movebor aut cursum a virtutis

tutis tramite remittam, quamvis mihi unâ cum meis extra Natale solum
 in peregrinis oris reliquum vitæ, prout Deo visum fuerit, tranfigendum
 sit, nec enim Patriam hifce terreni globi angustis limitibus metior. Sed
 perinde esse duco, ubi quis in huius terræ superficie degat, modo bene
 5 et commode degat, nec contra conscientiam quidpiam agere aut ad-
 mittere cogatur. Domino HENRICO RANZOVIO, affini et amico
 meo honorando, literas tuas prælegi curavi, illique ex te salutem dixi;
 is vicissim te peramanter resalutat, gratumque illi fuit, quod tam hon-
 10 norifice de illo scripseris et senseris. ANTHONIUM RANZOVIUM
 nondum convenire licuit, neque mihi constat, ubi is moretur; cum da-
 bitur occasio, huic etiam tuo nomine salutem nunciari curabo. Plura
 nunc ob occupationum molem addere non vacat. Hæc itaque qualia-
 cunque subito effusa boni consulas, et amicitiam inter nos semel per
 literas contractam hac etiam ratione, siquidem aliter non liceat, con-
 15 servare non desinas. Deus te cum tota domo incolumem conservet et
 a malis tueatur. Dabantur Wandelburgo die 7. Iunij Anni 98.

Tuæ excell. studiosiſſ.
 TYCHO BRAHE,
 manu propria.

20 [Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

2^v ERNESTUS ELECTUS ET CONFIRMATUS
 ARCHIEPISCOPUS COLONIENSIS, SACRI ROMANI IMPERIJ
 PER ITALIAM ARCHICANCELLARIUS ET PRINCEPS
 ELECTOR, EPISCOPUS LEODIENSIS, PALATINUS
 25 RHENI, DUX UTRIUSQUE BAVARIÆ
 3^r NOBILISSIMO, NOBIS SINGULARITER DILECTO TYCHONI
 BRAHE, DOMINO DE KNUDSTRUP.

2^v LEMENTI nostra salutatione præmiſſa. Nobiliſſime, ſin-
 30 gulariter dilecte, quas mihi Iuvenis ille notus a te literas
 dedit, et quæ de rebus tuis addidit, ſingulari lætitia legi
 et audivi: Munus vero Litterarium librorum tuorum,
 quos, ut a te rerum iſtarum peritiſſimo profectos, et de
 cœleſtibus illis corporibus tractantes, quorum vel ſolus
 35 aſpectus idiotarum oculos paſcit, cognitio vero et meum et omnium
 peritorum animos honeſtiore voluptate moratur, mihi ſupra modum
 fuit acceptum. Gratias pro ijs tibi ago, et quod factum a me hæcenus
 non indiligenter, pergam ſedulo te tuaque Cæſ. M^{ti} commendare. De-
 claravi hunc animi mei ſenſum latori literarum tuarum et harum re-
 3^r latori. Ex eo intelliges, quæ de omni-||bus, quæ ſcire cupiebas, illum
 feci

feci certiore. Vale et tibi persuade, et tuâ et studiorum optimorum
causâ me quidvis conaturum. Leodij XXV Iunij 1598.

ERNESTUS,
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

GEORGIUS ROLLENHAGIUS AD
TYCHONEM BRAHE.

S.

TSI nihil erat, Nobilissime et Doctissime TYCHO, quod
ad te præcipue nunc scriberem, tamen cum forte acce- 10
deret me Tabellarius Lipsicus, volui te hisce salutare, et
quæ meus affinis ad me de URSO et de expectatione
tui scribit, tecum communicare. Is affinis meus arte qui-
dem est gemmarum sculptor ingeniosus, sed officio ap-
paritor Cæsaris, estque hoc eius, quod mitto, chirographum, ut si nota 15
tibi iam tamen sint, intelligas ibi quoque innotuisse; sin ignota, deli-
beres, quid ad eam expectationem tibi sit faciendum. Quod bene vertat
ad salutem tuam et Uranies Deus Opt. Max., cum Illmo D. Brunsvicensi
de negotio tuo locutus sum. Ille quidem præclare de te sentit, sed Regni
et Regis desertionem causatur. Et quamvis causas declararem tuas, et 20
Regem ab alijs regi dicerem, tamen mansit in sententia, ideo quod a
suis Nobilibus se desereri, et coram camera accusari molestissime fert.
Coniunx existimabat expectandam esse occasionem, qua coram Regem
ipsum convenires: sic omnia facile te impetraturum. Princeps in vin-
culis habet PETRUM HAGEN L. L. Salderiorum advocatum. Ipsos 25
quoque fratres Salderios Lemgaviæ sub Comite Lipiensi nuper cœpit,
propediem eosdem in Lycaoniam suam attracturus. Habent enim Le-
ones Leonina || ingenia. Deus, in cuius manu est cor Principis, dirigat 1 v
illud ad clementiam et iustitiam. Saluto generosum senem Mæcenatem
meum D. HENRICUM RANZOVIUM, eique facilem, viridem, et læ- 30
tam senectutem precor. Pestis graßatur passim in vicinia, præsertim
Halberstadij, et ad nos eius semina quædam allata sunt. Deus avertat
ulteriora. Vale. Datæ die 18. Iunij Anno 98.

EXEMPLUM

EXEMPLUM LITERARUM GERMANICARUM QUÆ
LATINIS HISCE INCLUSÆ ERANT.

5 **M**EIN gantzwilling dienst jedertzeit beuor. Insunder gun-
 stiger her Swager, das es Euch, samt Euhren lieben Haus-
 frauen wolginge, frisch vnd gesundt wehrt, solde mir
 lieb sein. Ick danck Godt den Almechtigen vor liebes ge-
 fundheit, der erhalte uns ferner nac seinem willen, amen.
 Nachdem mir der Her Swager vor diesem von des VRSI
 halben gescriben, hab ich ein weinig nachfrag gehabt allhie bei Ihr May.
 10 Camerdiener, ob derselbige VRSUS im vngnaden wehre bey Ihr May.
 Iaa hab ich den bericht bekommen, das ehr woll nicht im vngnaden
 sei, alleine das ehr sich vor viell außgeben vndt itzundt nicht sich be-
 findet, vnd in astrologia das geringest nicht vorstehet etc. Es hatt sich
 also begeben, das ehr von Ihr May. ist probiert worden, mit des Fürsten
 15 von Siebenbürgen seiner natiuitet, darinne er wider den anfangk, noch
 2^r ende gewußt, dadurch || ehr in vorachtung vnd vorlachtung kommen,
 vnd dieweil ehr das ziell vnd die warheit nicht gesetzt, vnd sein judi-
 cium falsch, will itzundt dagegen scriben, vnd vorachtet vnd scalliert
 die Astrologiam auf das Höegste auß, es sein lauter lügen vnd bedrug
 20 darin, da ehr sie doch von ersten gelobt vnd dardurch zu Ihr May. ge-
 kommen. Die ander vrsach ist das wi man ihm gefragt worumb ehr den
 sich zu hoff angegeben darfür, vnd Ihr. May. Herrn Brüdters Höegst-
 seliger gedechnuß Ihr Thema gemacht (welch sich recht befunden)
 vnd itzundt dar wider sei, hat er nichts wissen zubeantwortet. Man
 25 hat aber ehrfaren, das ehr solchs nicht selbst gemacht, sondern auß des
 ELIÆ PREUSENS seinen Büchern genommen, vnd sich dardurch also
 herfür gethan etc. So hab ich auch vornommen, das TICHO BRAHE
 alhier ahn vnfern hoff wirdt kommen, vnd Ihr. May. große vorlangen
 nach ihm haben, vnd werden ihm ein Sloß ihngeden drey meil wegs von
 30 Prag, dar ehr seinen residentz soll haben, ein seer lustiger Ort, Brandeiß
 genant. Deß von DIEFFENBACHS Söne sein alhier zu Prag, die wer-
 den nach Strasburg geschicht zu studiern, vnd wen der Her Swager will
 schreiben an die örter, dar ehr meint, will ichs woll behendigen, vnd
 habe gutte gelegenheitt darzu. Sonsten auf diesmal nicht mehr. Den
 2^v Godt beuohlen samt Euhren lieben Haus-||frauen vnd kinder, vnd
 von mihr vnd meinen Hausfrauen begrüßt. Datum Prag den lesten
 May stylo nouo 98 Anno.

E. D. W. Swager vnd Discipulus
 CASPAR LEHMAN Röm. Kay.
 Maytt Hartfchir.

40

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TAM DOCTRINA EXIMIA QUAM PROSA- 1r
 PIA CLARA VIRO INSIGNITER DECORATO DOMINO
 OLIGERO ROSENKRANTZIO DE ROSENHOLM,
 CONSANGVINEO, AFFINI ET AMICO 5
 INTIMO.

S. P.

UÆ nuper tibi destinavi, exoptatissime mi OLIGERE
 consangvinee et affinis carissime, per CLAUDIUM MU- 10
 LÆUM, quem ante Comitia istuc misi, te omnia nunc
 accepisse non dubito. Succurrit post MULÆI abitum in
 libro de Astronomia Mechanica pagina quæ est G. 3. in
 qua Domini IACOBI CURTIJ, circa quadrantis cuius-
 dam subdivisionem, inventio exhibetur, in ipso titulo ante hoc nomen:
 CURTIO omisam esse literam I. vel potius IAC. unde prænomen eius 15
 indicaretur, et postea in infima eiusdem tituli linea impressum est:
 GENEROSE ADINVENTA pro INGENIOSE ADINVENTA; quod
 nescio an in eo, quod misi, exemplari emendatum sit; sin minus, cu-
 perem id adhuc abs te calamo, quod facile fit in tam densa papyro,
 corrigi, ne Zoili et hinc habeant quo abutantur. Quid de literis Berlinen- 20
 sibus actum sit, ex te cognoscere aveo. Si quid in Comitijs illis, quod
 mea interest scire, tibi innotuit, hoc quidquid est, mature etiam, ante-
 quam MULÆUS (modo fieri potest) reversus fuerit, significa. Fuit ante
 triduum hinc apud me IACOBUS ROSENKRANTZIUS noster, in Bel-
 gium hinc cogitans; is graves et difficiles in hisce Comitijs controver- 25
 sias motum iri referebat; et inter alia PEPLERI istius causam || reco-
 gnoscendam decidendamque existimavit. At quo iure id fieri queat,
 ignoro, cum citationis forma mihi etiam non sit præsentata, nec quid-
 piam a Præfecto meo de ea innotuerit, ut existimem, eam ne quidem 30
 Uraniburgi lectam esse, aut si id factum, non debito tempore aut modo;
 sed sit hoc quidquid velit; si ius et fas locum inveniunt, nihil periculi,
 sin secus, nihil novi. Existimo, imo expertus sum, quod si ego in Dania
 quidpiam proponerem, quod æque verum sit atque ea, quæ Geome-
 trice demonstrantur, posse nihilominus ea ipsa apud quosdam, qui iu-
 stitiæ præesse volunt, falsitatis infimulari. Quid igitur faciendum, ubi 35
 ius et veritas ob privatos affectus atque personæ odium locum non
 merentur? Aiebat insuper dictus noster Consangvineus, se exemplum
 literarum, quas Ser^{mo} Regi nostro, cum Rostochij essem, scripsi, unâ
 cum responso ad eandem, cum Fioniam transiret, apud Nobiles quos-
 dam reperisse, et si recte memini, CANUTUM RUD hinc nominavit, 40
 quem a CAROLO BRUSCHIO talia accepisse opinabatur. Quod si sic
 est, optarem, eos, qui horum facti sunt participes, ea, quæ mihi rescripta
 sunt,

sunt, rectius quam litera ipsa præ tendit, explanata habere, quæ incautis et incijs plausibilis forte videri queat, cum tamen longe aliter res se habeat, et mihi foret quam facilimum, uti ipsemet scis, omnia isthic obiecta replicare et contrario modo demonstrare, sed obstant ea,

2^r quæ prius dixi, et autoritas eorum, qui hæc || vafre confarcinarunt, veritati nunc prævalet. Opus igitur est patientia, et tandem bona causa triumphat, si non in Dania, saltem alibi: O utinam in nos illud Virgilianum non propediem quadraret. *Excesere omnes adytis arisque relictis Dij, quibus imperium hoc steterat.* Item illud paulo antea:

† *Fuimus Troes, fuit Ilium et ingens gloria Danorum.* Solet enim regnum divinitus puniendum sanis destitui consilijs, et in partes quorundam vafritia discindi, atque sub veri bonique prætextu contraria tecte agere. Solent etiam omnia præcedere, qualia non pauca isthic audiuntur, si modo, quæ narrantur, veritati congruunt. Cum quæsi-

15 vifsem a prænominato ROSENKRANTZIO de halece characterizato in Norvegia reperto, nihil quidem certi de eo referre potuit, attamen aliud piscium genus, quod latini aculeatum, nostrates *Hornfisk* vocant, adhuc longe mirabilioribus notatum characteribus nuper prope insulam Toßingam, seu potius parvulam illi adiacentem, repertum

20 esse, certissime affirmavit; quarum figurarum, si tibi hac de re quid constat, efformationem mecum communicari vellem. Scripsit mihi postea CRAMERUS tuus, et carmen quoddam literis inclusit. Misit etiam BRASCHIUS Poëta Rostochiensis Heroicum in mei gratiam concinnatum, sed neutrum satis placet; habes tamen hîc utrumque, Cramerianum ipsius manu scriptum, unâ cum literis, prout accepi; neque enim describendi otium suppetit; quod tamen, cum exemplum eius non ha-

25 beam, mihi || remitti velim. Habeo præterea alia eiusmodi, inter quæ est quoddam ex orientali Frisia admodum prolixum; et cuduntur hinc inde adhuc plura in memoriam rei apud nos bene gestæ. Expectat autem Germania avide tuum pro vicina sua responsum. Expecto et ego commentaria illa, quæ scis, quibus mea per oportunitatem intertexam;

30 ubi vero tua absoluta fuerint, ea cum KRAGIO nostro tacite communica, ut et is ex rei transactæ historia, quam pro maiori parte novit, suam quoque interponat sententiam. Exemplum earum, quas THADDÆUS HAGGÆCIUS ante aliquot hebdomadas Praga mihi scripsit, Domino Doctori NICOLAO KRAGIO iam antea misi, qui procul dubio te eius reddidit participem. Sed et hisce diebus breves quasdam ab eodem THADDÆO denuo accepi, quarum hîc habes descriptum; paucioribus rem expedit, siquidem dubitavit an hîc essem, an vero iter

35 Pragæ versus suscepissem; vides eos serio meum adventum expetere et expectare, atque ipsi Cæsari me concernentia iam innotuisse. Tu et KRAGIUS consulite in medium, et aliorum quoque, quibus res meæ serio et sincere cordi sunt, sententiam tacite expiscemini. Ego nihil certi

concludere

concludere possum, antequam TEGNAGLIUS et MULÆUS ad me reversi fuerint. Fuit hesternum die apud me Dominus Doctor VITUS WINSHEMIUS a comitibus Oldenburgensibus, ubi disidij cuiusdam inter eos componendi causa adfuerat, iam primum reversus; is inter alia de Doctore BÆKELIO rettulit, ipsum urgere pecuniam || sibi pro 3^r libris, quos accepisti, promissam; a te vero sibi perscriptum aiebat, ne pecuniam illam eidem BÆKELIO traderet, antequam omnes libros residuos depromeret, quod ipsum præstare aut nolle aut non posse intelligo, et prætereundum tres vel quatuor saltem restare, eosque non magni momenti, quique in ipsius non sint potestate. Quæsiuit igitur WINS- 10 HEMIUS a me, quid illi hac in re faciendum existimarem; suasi, ut tuæ voluntati morem gereret et secum pecuniam reservaret, donec alter per omnia tuis desiderijs et suæ pollicitationi satisfecisset. At ille excipiebat, sibi brevi Berlinum et in Misniam eundem, BÆKELIUM vero tam diu pecunia carere nolle, imo stomachabundum dixisse, quod 15 mallet libros suos recipere, quam diutius pecuniam istam expectare. Statuimus itaque, ut Dominus Doctor VITUS in sua absentia pecuniam a te missam alteri fidedigno viro ex amicis suis Hamburgi traderet, et si interea responsum a te reciperet (nam se tibi hac de re scripsisse innuebat) filius ipsius, qui isthic remanet, literas tuas aperiret, atque 20 secundum earum contenta negotium hoc exequeretur. Tuum itaque est mature, quid in his fieri vis, significare; si tuo loco essem, aut restituerem illi libros, siquidem sic vult, aut concederem illi pecuniam iam antea addictam, utut pauculos illos libros procurare nolit aut forte nequeat, quo possis ab ipso liberari; est enim paulo morosior, et insuper 25 (quod tamen cum multis commune habet) γυναικοκρατούμενος, Imperatrice eius nimis importuna existente. Cuius rei MULÆUS documentum || dabit; ego nihilominus, quidquid hac in re fieri velis, quantum in me est, effectum dabo. Curram, quem promisisti ante Pascha, Pentecostes etiam festi, imo et IOHANNIS BAPTISTÆ tempora, frustratus est, et licet Cimber sis, privilegioque gentis gaudeas, tamen te præter cæterorum morem quidpiam Schanicæ constantiæ habere, præsertim cum per coniugium in Schanum quodammodo transplanteris, existimarem potius, ideoque per incuriam quandam eorum, quibus hoc negotium mandasti, neglectum esse. Sed sit quidquid velit, nolim 35 tibi hac in parte uti etiam nulla alia gravis esse; saltem scire desidero, quid expectandum sit vel secus, ne frustra alium confieri procurem. De ædibus etiam meis Haffnienibus quid fieri possit vel non, a te certior reddi avelo. Iamque cum utraque tua SOPHIA, addita insuper tertia illa quæ et URANIA appellatur, quam felicissime vale; saluta 40 fratrem AXILLUM et alios, si quos mei isthic tangat memoria. Deus vos omnes tueatur a malo. Dabantur Wandelburgo die 23. Iunij Anni 98.

Tuus TYCHO BRAHE.

[E codice

† [E codice Vratislaviensi Bibl. urb. III R 243]

207^v **NOBILITATE, SAPIENTIA, PIETATE ET VIR-**
TUTE PRÆSTANTISSIMO VIRO DOMINO TYCHONI
BRAHE, DOMINO PATRONO ET AMICO VETERI
 5 **SUMMA OBSERVANTIA COLENDO.**

207^r **LARISSIME** vir ac frater in Domino dilecte, **CLAU-**
DIUS MULERUS tuus domesticus tradidit mihi literas
 10 tuas humanissime scriptas, ex quibus intelligo te memo-
 rem esse veteris nostræ consuetudinis atque amicitiaë, id
 quod mihi pergratum et periucundum fuit. Rogo Deum
 optim. max. ut te quam diutissime sanum et incolumem
 cum tota familiâ conservet. Et si autem per valetudinem non licet pro-
 lixius scribere, tamen animus meus, donec vixero, tibi adhærebit sin-
 cerus. Quod autem salutes me nomine **MONAVIJ** præstantissimi viri
 15 **HERMANNI** et **DANIELIS BUCRETIJ**, est mihi pergratum, precor-
 que illis vicissim et animi et corporis constantem valetudinem, et rogo
 te clarissime vir, ut in tuis ad eos literis vicissim salutem dicas meo no-
 mine. Porro quod **MONAVIUS** petat copiam quarundam literarum
PHILIPPI ad me scriptarum, non possum ipsius voto satisfacere. Nam
 20 et ipsæ li[teræ] perierunt et fuerunt scriptæ de privatis negotijs et po-
 liticis non publicandis etc. Quare rogo, ut boni confulas, quod non
 possum in hac re tuæ petitioni satisfacere, alias promptissimus ad omnia
 præstanda, quæ tibi intellexero fore grata. Vale vir clarissime cum fa-
 milia tua et domesticis omnibus. Deus te conservet, amen. Roschildiæ
 25 27. Iunij Anno 1598.

NICOLAUS HEMMINGIUS,
 manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

1^r **NOBILITATE TAM INGENIJ QUAM GENE-**
 30 **RIS VIRO INSIGNITER CLARO, DOMINO OLIGERO ROSEN-**
CRANTZIO DE ROSENHOLM, CONSANGVINEO AFFINI
ET AMICO MEO INTEGERRIMO.

S. P.

35 **TSI** utraq[ue] literas, utpote eas quas cum **MULÆO** mihi,
 qualque postea ad te scripsi, desideratissime mi **OLIGERE**,
 tibi redditas esse non ambigam, atque ex ijs inter alia te
 cognovisse, quæ Praga a veteri meo amico **THADDÆO**
 mihi perscripta sunt, tamen cum ante paucos dies ab
 Amico illo meo Magdeburgensi, quem scis mihi scribere
 solitum

solitum esse, nonnullas acceperim, eadem de re quædam agentes, harum quoque exemplum tecum communicandum duxi, quo plenius intelligeres qualis sit Cæsareæ Mat^{is} erga me voluntas; præsertim cum ESCHILLO BILLEO nostro mihi nunc respondendum sit ad quosdam hifce diebus mihi ab eo missas, et quendam ex meis nunc Lubecæ habeam, qui has ad vos certo dirigat, oblata videlicet commoda aliqua oportunitate, interea dum alijs meis negotijs isthic exequendis occupatur. Velim autem, ut hæc ipsa quæ nunc scribo mittoque, non nisi intimis nostris monstres; tute satis nosti, quinam ex ijs fideles sint, licet et illi, uti fit, pauci; nolui nomen eius, qui hæc ad me scripsit, subiungi; sed tu et Doctor NICOLAUS facile colligetis, quisnam sit; solet is libere mihi scribere, utut de facie ignotus ignoto; nollem itaque hæc eius literas alijs patere, potissimum ob ea quæ de Principe alias satis noto scribit. || Aut igitur hæc admodum secreta habe, aut Vulcano trade. Quam facile mihi sit, Principis illius obiectis respondere, tute satis nosti, nam desertus deserui, ne ipsemet spectator essem ruinæ eorum, quæ in Patria tam diu tantoque nixu molitus sum, quod tamen nec Regno nec Regi imputandum duco; authores satis noti, utque adhuc famosiores reddantur, promerere. Quod autem, mi OLIGERE, hæc, quæ nunc mitto, prioribus superaddam, ideo factum, quod ex te alijsque intimis amicis opportunum simul consilium capere velim, quid faciendum existimetis, ubi tale quid mihi oblatum fuerit. Intelligo ex ijs, qui loca illa norunt, esse arcem splendidam et amœnam, in quam ipse Cæsar solitus est ante paucos annos animi causa nonnunquam secedere, quamque post Pragensem maximi facit, et circa quam venationem exercere consuevit, dum his et similibus delectaretur. Nunc enim intra duos vel tres proximos annos saltem in arce Pragenfi eum se continuisse referunt. Ego quidem de feudo aliquo in Silesia, Moravia, Lusatia, aut alijs ditionibus Cæsari subiectis, obtinendo potius essem sollicitus, quam ut in tam pomposo Bohemiæ loco versarer, sed obtemperandum est Imperatoris clementi voluntati, quacunque tandem ratione mihi et meis benefacere velit, ita ut studijs etiam, quibus occupor, liberaliter provideatur, siquidem Patria nostra hanc curam tam in-||confiderate posthabuerit. Loquere de his secreto cum ESCHILLO BILLEO nostro, tum quoque KRAGIO communi amico, et quid consilij dederint, literis significa, alias vero hæc, ubi præsertim minus securum fuerit, cæla. FRANCISCUS TEGNAGLIUS meus necdum huc reversus est, sed spero illum brevi feliciter affuturum. Cuperem etiam, ut MULÆUS reditum acceleraret, neque enim de rebus meis, quomodo et quando quippiam agendum, omnino statuere possum, antequam hi duo redierint. Interea tamen me, quoad datur, itineri accingo, omniaque Divinæ providentiæ committo, cui etiam te cum omnibus tuis commendo.

mendo. Vale. Dabantur raptim Wandelburgo die 28. Iunij Anno Domini 1598.

Tuus TYCHO BRAHE,
manu propria.

POSTSCRIPTA.

5 **P**OSTQUAM has ad te exararem, accessit me huc WALTERI SCHOTI Hamburgensis filius GABRIEL, a quo pannos Mater et tu emere soletis, et se brevi Rosenholmium venturum aiebat. De curru quoque, quem mihi confieri procuras, retulit, Matrem tuam, cum ultimo ibi fuisset, eum brevi paratum fore dixisset; quare se illum in navem ex Arhusia Lubecam secum recepturum pollicitus est, cumque de te ipso percontarer, in Selandiam abiisset existimavit. Et insuper se apud 10 fratrem meum AXILLUM fuisse, atque ibi || percepisset, quod ad nuptias trium filiarum, quæ requiruntur, indies adornet, inter quas et tuæ celebrabuntur, idque futurum sex abhinc hebdomadibus commemoravit. Incidit itaque in mentem, me tibi Epithalamium quoddam promississet, quod cum tam cito ob alias occupationes, quibus varie distrahor, fieri vix queat, hoc saltem breve Epigramma, quod nunc ex tempore in buccam venit, hîc subiunctum habe. Deus author universi omnia 20 tibi in hoc coniugio ex voto prospera et salutaria largiatur. Tu autem, ne huius novellæ SOPHIÆ amor, alterius et diu tibi excultæ sphiæ amorem labefactet, sed potius adaugeat atque confirmet, effice. *Hoc † opus, hic labor, multos ea meta fefellit.*

25 EPIGRAMMA AD OLIGERUM ROSENCRANTZIUM
SPONSUM.

*Tene OLIGERE etiam materno fauciat arcu
Ille levis toto qui volat orbe puer?
Iste puer cæcus minimusque nec ardua curans
Quem poteras alto despiciere ingenio.
30 Omnia sed vincit, dices, cedamus amori
Indomito; summos stravit et ante viros.
Est (fateor) fortis; Musæ, Dictinna, Minerva
Sunt tamen e quibus is nulla Trophæa gerit.
Intimus es Musis, placet et Dictinna, tibi que ||
3^r Artibus exculto culta Minerva favet:
Attamen aut Arte aut Pharetra, qui vincere nullas
E tribus his potuit, te superavit amor.
Scilicet ut tandem miro te falleret astu,
Miscuit inter se nomina nominibus,
40 Proque alijs Sophijs Sophiam ut tibi protulit unam
Præ Sophia omni, unam, victus, amas Sophiam.*

T. B.

[Ex

[Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

FRANCISCUS TENGNAGEL AD
TYCHONEM BRAHE.

S. P.

129^r

NOBILISSIME et præstantissime Domine TYCHO. Re- 5
 bus M^æ T^æ ex animi sententia confectis, officij mei esse
 ratus sum (liquidem incertus sim, utrum priores meæ
 raptim Coloniae ad te exaratæ tibi redditæ sint nec ne)
 particulatim nonnulla et fusius referre, cum tunc otium
 singula attingendi mihi non suppeteret, omnis tamen 10
 nunc ingratis, quæ in itinere mihi evenerunt, liquidem illibenter talia
 te audire norim. Aquisgranum cum appulsem relicta 3 die Iunij Colo-
 nia, ibi Serenissimum Principem Electorem Coloniensem ERNESTUM
 iam itineri Leodium versus, quod postero die ingressus est, accinctum
 reperi. Qui quamprimum de eo, quod cum literis tuis adessem, inaudi- 15
 vit, confestim me accersitum humanissime compellavit, gratissimum sibi
 munus M^æ T^æ literarium significans, et daturum se operam, ut M^a T^a
 reipsa se insignem personæ suæ et rei Astronomicæ fautorem comperiat.
 Quem suum affectum iam pridem antea conceptum, in posterum etiam
 magis magisque se declaraturum pollicebatur. Interim velle se, ut Leo- 20
 dium curru suo proprio me conferam. Omnem enim fere se eo comita-
 tum unâ translaturum, et rebus suis intra triduum in Limburgensi pro-
 pinquo Ducatu expeditis actutum subsequuturum. Id quod et factum
 est. Ibi singulis fere diebus in Cameram ad secretum R^{mæ} eius Cel^{nis}
 colloquium per aliquot nonnunquam integras horas vocatus fui, hu- 25
 manissime exceptus, tandem etiam (quod tam subito ob innumeras,
 quibus Leodij quotidie distringeretur occupationes, fieri non posse pro-
 lixe excusavit) liberalissime dimissus, donata mihi aurea sua effigie, unâ
 cum equo, quem centum et viginti Coronatis a Magistro Palatij sui
 coëmerat. Quæ vero R^{mæ} eius Celⁿⁱ de negotijs M^æ T^æ in scriptis tradi- 30
 didi, et simul oretenus exposui, summa cum voluptate legit et audivit,
 Danos rem se indignam in eo, quod M^{am} T^{am} non in eo (uti decuit)
 precio habuerint, atque tam inconsiderate dimiserint, vel potius ami-
 serint, magno suo opprobrio commissæ perhibens vix ulla ætate apud
 cordatos et intelligentes expiandam. Et aiebat insuper, eorum officij 35
 fuisse sponte sua omni conatu in hoc eniti, quo te beneficijs atque offi-
 cijs liberaliter præstitis apud se in Regis et Regni honorem retinerent,
 tantum abest, ut tuæ abitioni, velut inaudierat, causas tam evidentes
 et intolerabiles præbere, atque voluntatem et decretum Optimi Regis
 FRIDERICI post fata rescindere, Senatorumque omnium literas tibi 40
 (prout compertum habebat) in membrana statim ab obitu FRIDERICI
 Regis

Regis concessas exauthorare ipsis fas esset; cumque me semel interro-
 gasset, in quantam pecuniæ summam excrefcere possent, si computaren-
 tur omnia, quæ a Rege FRIDERICO et Senatu Regni ad Astronomiæ
 129^v instau-||rationem M^æ T^æ concessa erant, me certo illud dicere non posse
 5 referente, tantum tamen M^æ T^æ suppetijse, ut omnes e quibuscumque
 tandem oris adventantes, Reges, Principes, eorundem Legatos, Doc-
 tores, Studiosos, et cuiusvis ordinis homines splendide semper et muni-
 fice tractarit, præterquam quod tot et tantos sumptus in Astronomiæ
 10 redintegrationem, quales nemo anto ipsum, erogasset, et alias copiosam
 aleret familiam. An vero beneficijs Regijs, an etiam pro parte proprijs
 bonis hæreditarijs, illos haberet redditus, mihi non satis constare: Exi-
 stimare tamen summam eorum, quæ ex Regno quotannis habebat,
 quatuor thalerorum millia mea opinione non multum excessisse, mox
 R^{ma} eius Cel^{do} in hæc formalia verba prorupit: *Was? Solte man ein*
 15 *Solchen Man vmb so ein geringes geldt auß dem Land ziehenn*
lassen. Schande ist es. Ein Herr verspielt mehr auf einen abendt.
Goldt bekommt man alzeit aber solche leutte nicht alzeit. Sed
 quandoquidem ita iam evenerit, quocumque tandem Danorum fato
 et oscitantia, ut in Germaniam veniens M^a T^a sibi propior reddita sit,
 20 magnopere se ea de causa lætari, et avide hanc commoditatem in po-
 sterum arrepturum. Placere sibi, quod nulli Principi Germaniæ, aut
 Regioni exteræ suam operam addicere velit, antequam de Impera-
 toriæ Maiestatis clementissimæ voluntate erga se et ea quæ tractat stu-
 dia, certo constaret. Et omnino censuit, hanc Regiam artem Imperatori,
 25 tanquam præcipuo Europæ capiti, omnium primo offerendam esse,
 ac neutiquam se ambigere, imo multa depositurum, Cæsaream Maie-
 statem pro eo quo esset erga omnes liberales disciplinas, inprimis vero
 Mathematica et inter hæc Astronomica studia singulari favore et amore,
 M^{am} T^{am} libentissimo animo excepturam, munifice cum familia et toto
 30 apparatus Astronomico sustentaturam, nec commissuram, ut M^{am} T^{am}
 migrationis huius e Dania unquam pœniteat. Qua etiam de re se non
 saltem commendatitias, sed pariter congratulatorias ad Imperatoriam
 Maiestatem daturum, tum quoque intimo eius Secretario BARVITIO,
 de quo ipse bene meritus esset, quique illi aliquo modo obstructus, unâ
 35 scripturum. Et si præter omnem suam opinionem Cæs^a Maiestas Astro-
 nomica studia in totius Imperij nunquam intermoriturum honorem et
 decus conservare et sustentare ab alijs forte disuasus gravaretur (quod
 tamen ipsam sponte sua non admissuram certe sciret) multos fore, qui
 hanc gloriam sibi et suis ditionibus accedere summopere desiderent,
 40 nec eam occasionem negligant. Imo se ipsum suis impensis id præsti-
 turum, nec ullis nisi soli Imperatori, cui hic honor primum debetur,
 hac in parte cessurum. Hæc et plura eiusmodi diversis temporibus
 11 ad

ad me dixit, quæ referre nimis nunc prolixum foret. Latius D. V. de his coram. Unicum tamen præterire non possum, quod mihi disceburo confirmationis eorum omnium loco sub ipsum valedictionis tempus inculcavit; ferme his for-||malibus verbis: *Saget dem guttenn ehr-* 130^r
lichenn Mann viel guts von meinet wegenn, und das ich hernacher 5
also bey ihm handeln werde, als wan er mein leiblicher bruder
wehr, und ich ihn von jugendt aufgekant hette, dessen er sich gantz-
lichenn zu mir versehenn soll. Saget ihm auch daneben alles was
ihr sonstenn von mir gehöret habt, und bitet ihn das er mir seinenn
zustandt zueschreibe, so offt ihm gelegenheit vorfelt. Wan ich vor- 10
mercke, das er bey Hamburg etwas verziehenn wirdt, ehe er zur
Kay. Ma. ziehet, bin ich willens einenn von meinenn nobilibus,
deme ich in pyronomicis exercitijs vertraue, zu ihm abzufertigenn,
von diesem und anderem meinetwegenn mit ihm zu conferiren.
Und so baldt ich, ob Gott will, zu ihr Kay. Mt. komme, will ich ihm 15
 TYCHONEM, wo er alda in des Kaisers gebiet anzutreffen, be-
 suchenn und weiter mit ihm kuntschaft machenn. Nam plane nihil
 dubitavit, se alicubi in Imperatoriæ Mat^{is} ditionibus te reperturum.
 Sicque me clementer et liberaliter (uti prius innui) dimisit. Pericula et
 damna, quæ in hoc itinere perpeßus sum, quæque in prioribus meis 20
 aliquatenus attigi, hîc utpote ingrata, non lubet iterare.

Venio nunc ad Holandos, ad quos in Patria aliquantisper moratus me contuli, quo commoditatem promptiorem et tutiorem redeundi nanciscerer. Ibi cum Hagam, ubi iuris suprema est administratio, quam vel in transcurfu cognoscere avebam, pervenißem, Illustrissimus Prin- 25
 cept MAURITIUS, qui M^{am} T^{am} novit et magni facit, benignum et
 clementissimum se mihi exhibuit. Cui libros quosdam M^æ T^æ secreto
 ostendi. Quos cum illi apprime arridere viderem, eos consulto ipsi tan-
 quam ex tua voluntate dono dedi, atque illud inscripsi. Qui sane nihil
 [magis] in votis habuit, quam te in Hollandia novas Uraniaæ sedes 30
 figere et stabilire, seque id Ordinibus sedulo propositurum, modo de
 tua voluntate certior redderetur, aiebat. Neque enim ambigere, quin
 et Ordinibus hoc perplaciturum sit. Existimavit etiam, non reperturam
 M^{am} T^{am} ullum locum Genio et studijs suis aptiorem. Quod ut ad M^{am}
 T^{am} suo nomine cum insigni animi sui et amicitia declaratione, donec 35
 ipsemet istic comparuero, perscriberem, iussit, et has quoque inclusas
 ad eam primo quoque tempore mittendas dedit. Neque tantum ab
 Illustrissimo Principe hoc ipse et Ordinum notum percepi; sed et IO-
 HANNE BARNEFELDIO, qui nomine quidem Advocatus supremus,
 sed reipsa quasi Comes ceu Regulus est Hollandiaæ. Nam ab eius nutu 40
 et voluntate ferme pendent omnia. Cumque et ipsum non minus quam
 MAURITIUM (qui brevibus ob innumeras suas occupationes M^æ T^æ
 gratias,

gratias, pro libris actis, rescripsit, particularia ut M^æ T^æ oretenus exponerem iubens) in nostras partes inclinare animadverterem atque te eo accersendum et benigne tractandum censere, subiunxi, me de tua voluntate hac in parte nihil certi referre posse, siquidem intellexerim, te Imperatoriæ Maiestati omnium primo tua studia demissa offerre decrevisse, tunc ille mox obmutuit et nihil amplius hac de re iniecit, sed quasi alio declinans orationem, aiebat, se esse in procinctu itineris Anglici, ubi legatum acturus esset nomine Ordinum. Ideoque nunc pluribus mecum loqui non posse. Ubi reversus fuerit, sique res ita postularit, et de tua voluntate sibi quidpiam constiterit, hoc negotium se apud Ordines peracturum. Inaudiui etiam in Hollandia, Angliam magno tui teneri desiderio, quod et ad te perscriptum esse quidam referebat: verene an falso, me fugit. Sed || tu rectius dispicies, quid tibi faciendum sit. Prævides enim quantis tumultibus Regnum illud obnoxium sit, quæ tunc primum gliscent, ubi Regina ferme decrepita fatis conceperit. Habes, si sic luberet, Scotiæ Regem in magna illa Britannica Insula, non saltem affinitate Danis coniunctissimum, sed et tui amantissimum, vel ex ea consuetudine, quæ vobis intercessit, ex quo illum cum nobili suo Comitatu te in tua Insula invisentem magnifice excepisti, deque rebus eruditis (uti est Princeps doctus) cum eo affatim contulisti.

Hæc M^æ T^æ, donec ipsemet Wandelsburgi me scitero, præsignificanda habui, quantum nunc inter peregrinandum licuit, ut, quid in posterum sibi faciendum sit, eo citius et rectius statuatur. Vale vir nobilissime et præstantissime, ac me propediem expecta. Amstelodamo die 6. Iulij Ao. 1598.

M^æ T^æ perpetuo devinctus
FRANCISCUS G. TENGNAGEL,
manu propria.

[Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°; cf. apographum in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

IOSEPHUS SCALIGER AD TYCHONEM
BRAHE.

S. P.

DISCESSUS tuus ex Dania, Vir generosissime, ut nobis acerbißimus fuit, ita ancipites animi nos semper habuit, quem locum fortunis tuis deligeres. Ubi enim illæ sitæ forent, ibi et animo tuo et serijs studijs tuis aliquid quietis partum iri confidebamus, idque eo impensius optabamus, quo propensior nostra in te semper fuisset voluntas; itaque cum primum accepissem, te Rostochij subsedis, non mediocriter me consolabar, quod ex eo, quod vicinum Daniæ tuæ locum optares,

te cito in patriam rediturum ominabamur. At vero non prius te Rostochium commigrasse renuntiatum, quam ex alijs accepimus, te iam inde pedem extulisse. Ab eo tempore frustra semper quæsivimus de statu rerum tuarum ac de sedibus, quas tibi constituisses. Denique nihil certi ad nos de te ferebatur præter infelicitatem patriæ tuæ, quæ te carere posset. Quare incerta animi mei de statu rerum tuarum sententia non passa est me officio illo erga te fungi, quod tu prior occupasti. Testis est mei consilij iuvenis quidam Mathematicus, qui hîc agit et in vestris domesticis se fuisse profitetur. Ab eo primum ante aliquot dies te in Arce Ranzoviana degere rescivi et recte se curaturum, si quid ad te literarum vellem. Id meditantem oppressit me adventus Nobilis adolescentis, FRANCISCI TEGNAGLIJ domestici vestri, qui tuas plenas amoris, humanitatis, eruditionis mihi attulit, ut nondum constituerim, utrum mihi gratuler de tuis illis humanissimis literis, an doleam hoc officium a te præreptum fuisse.

Quod de meo opere de emendatione temporum aliter iudicas ac imperiti, quanquam in eo agnosco amorem tuum in me, tamen exprimet confessionem ab illis, me non operam lusisse, vel eo nomine, quod tanto Viro mea placuerint, præsertim φιλαληθεστάτῳ et harum rerum intelligentissimo. Invidia neque nunc primum neque primi afflatus sumus, cui opportunum se facit, quisquis aliquid supra captum plebeculæ facit. Livore ab huiusmodi perstringi, est laborum suorum fructum percipere. Si scirent, quantum addant gloriæ nostræ importunitate sua, cautius agerent, quam agunt. Ego horum neminem vidi, nisi imperitissimum, et quod pluris est, nequissimum. Quicquid scribunt, id vero chartæ detrimento est, non existimationis nostræ. De simiolo Heydelbergenfi, quem trophæa MILTIADIS non sinunt dormire, minus mirarer, si THEMISTOCLES esse posset. Sed imitari bonos aliorum hominum est, non stercoreorum et barbarorum et ab omni morum humanitate remotissimorum. Sed quid mirer, cum inveniat secutores et admiratores? εὖρεν ἄλοκας τὸ πῶμα. Quid in literis præstiterimus, non est pudoris nostri dicere. Hoc unum ingenue profiteamur, neminem vivere, qui plures ad insaniam scriptis suis adegerit. Sed, ut fit, non unius generis homines sunt. Alij a nobis discunt et dissimulant, ne nobis aliquid acceptum ferant. Alij palam carpunt, et tamen nihil illis tam ægre est, quam quod illorum auctores non sint, propter quæ tam hostili animo nos petunt. Sed quid de hac fæce generis humani te morer? igitur de illo opere nostro, quod institueram dicere, fateor me plus laboris, quam industriæ illo contulisse. Vix enim aliter mihi persuadere possum, et nobiscum præclare agi putamus, si studiosiores quam doctiores habemur. Moneo autem me hominem imbecillis ingenij non potuisse tantam telam percurrere, ut non aliquando humanitus dormitarim, cum aliud

aliud pro alio contra animi nostri sententiam nobis excidit: quorum partem in Erratis correximus, partim imprudentes omisimus, quale illud, »*Saturnum in annuo motu duodecimam partem unius gradus efficere*«, quum vellemus dicere duodecim gradus, de quo et similibus

5† possum iurare sancte: ἡ χεὶρ βέβληκεν, ἡ δὲ φρενὴν ἀπόσκοπος. Quare, vir generosissime et doctissime, eiusmodi παροράματα potius quam ἀμαρτήματα, qualia multa in EUDOXO || divinus HIPPARCHUS civiliter excusat, et quæ ingenui Lectores emendare, non exagitare debent, tuum quoque est aut ἀπροσκόπως καὶ ἀπταιστως præterire, aut, si per graves

10 occupationes tibi licet, corrigere. At illa parva dictu menda retrimentis istis sunt argumenta novæ foeturæ librorum. Quod Septembrem vocamus, quem modo Octobrem, et feriam quartam, quam modo tertiam dixeramus, hoc typographias excalfacit. Barbaria et impudentia invenit ibi quod agat. Divinæ æquinoctiorum observationes

15 tuæ locum invenerunt in calce librorum nostrorum, non utique quem debebant, sed quem potuerunt. Non enim prius illas acceperamus. Et tamen ibi sunt a nobis collocatæ, ubi convenientissime cum Hipparcheis conferri possunt. Sane illud continuum quinquennium omnium præclararum observationum dignitatem et fidem elevat, cum tuæ sibi consentent, Hipparcheæ quadrante diei plus aut minus distent, quod quidem illa æquinoctia valde suspecta nobis facit. Nos ex septem illud delegimus, quod ab autore ἀκριβέστατον vocatur: quemadmodum et anni forma ALFONSINI GELALÆÆ quanquam elegantissimæ nobis præ-

† lata est. Tuus annus Cœlestis pauxillo minor GELALÆO. PTOLE-

25 MÆI vero observationes tam nobis falsas esse constat, quam multa alia

† apud illum scriptorem eximium. Ecce anno 886 Nabonabari, Pharmuthi IX, feria prima, Februarij 23, Christi 139, Sol, inquit, erat ἀκριβῶς in 3° 30' Piscium. At in meridie prima Thoth primi, Sol erat ἀκριβῶς

† in 3° 20' Piscium, eodem teste, nempe 26 Februarij. Ergo in 886 annis

30 προήγησις tridui tantum facta fuerit. Quid absurdius? Hæc et plura ἀτοπήματα diligenter in PTOLEMÆO annotavimus. Quare lubricæ sunt eius observationes et male illis fidentur. Itaque non miror, si in 285 annis, tot scilicet, quot inter illius et HIPPARCHI observationes intersunt, unius diei progressionem æquinoctia tantum fecisse dicit, utpote

35† qui sibi persuasisset in 300 annis id fieri. Itaque hinc illæ lacrimæ. A prima meridie Nabonabari ad æquinoctia ab se observata, sunt fere anni noningenti, et proinde triduum tantummodo æquinoctia εἰς τὰ προηγούμενα promota esse, quare omnes loci Solis ab eo notati ab hac hæresi pendent, et propterea falsi. Neque hac fine stat eius sententia.

40 Si 23. Februarij est 3° 30' Piscium, ergo æquinoctium in 23. Martij, quia anno sequenti ita observarat. Ergo ab hac Epochæ æquinoctij verni retro proportionem 300 annorum addet diebus Iulianis, ut locum Solis

Solis designet, quod facit in omnibus eclipsibus veteribus. Quare qui sequitur illas Epochas Solis, sciat se 300 annorum προηγῆσεις sequi. Arabes, qui mentem et consilium PTOLEMÆI non animadverterunt, ex illis æquinoctialibus PTOLEMÆI observationibus μορμολυκεῖον illud Trepidationis pepererunt, ut ex prægressione æquinoctiorum nihilo monstrosior motus octavæ Sphæræ εἰς τὰ ἐπόμενα natus est. Neque enim ideo ullus motus Trepidationis assignandus, quod PTOLEMÆO Instrumenta sua imposuerunt; neque Sphæram octavam ab occidente in orientem ideo promoveri putandum, quod puncta æquinoctialia in Ecliptica in antecedentia promoventur. Circuli enim æquinoctiales ad illa describuntur. Puncta vero mobilia sunt, ergo et ipsi circuli ad ea descripti sunt mobiles, et consequenter polus æquinoctialis mobilis. Itaque tempore HIPPARCHI polus æquinoctialis aberat a cauda Cynosuræ gr. 12 24'. Hodie minus distat, quam tribus gradibus. Et tamen omnes putant polum mundi esse non æquinoctialis circuli, et quidem HIPPARCHUS primus huius eximiæ rei observator in ea hæresi fuit. At error est, neque unquam circulus arcticus ullius loci parallelus fuit Tropicis aut æquinoctiali. Circuli arctici et antarctici polus idem est cum polo mundi. Circuli æquinoctialis polus variat, ut diximus. Hactenus igitur nunquam polus æquinoctialis fuit polus mundi; sed fore aliquando, fidem facit accessus propior ad Cynosuræ caudam, sive ea est polus mundi, sive aliud punctum non longe ab ea remotum. Quid tui iudicij sit, quando illi duo poli convenerint, libenter audiverim. Nam magna res est. Item velim ex te scire an κατάχρησις illa et confusio poli æquinoctialis cum polo mundi aliquem errorem invexerit in collocatione Asterismorum in Sphæra solida. Multa enim || in illis desidero et HIPPARCHUM ostendemus ea re deceptum. Edituri sumus in calce MANILIJ nostri aureolum libellum PTOLEMÆI adhuc ἀνέκδοτον περὶ ἀπλανῶν ἀστέρων, in quo per singulos dies anni Actiaci et Iuliani, quæ stella matutino aut vespertino oriatur occidatve in quinque Climatibus, diligentissime designatur. Sed recentiores Asterismorum Astrothesiæ valde illis repugnant, neque bene cum illis pariant tabulæ directionum præclari Artificis REINHOLDI. Nos omnes omnium Asterismorum Hipparcheas observationes accuratissime collectas in suos dies Iulianos digessimus, in quibus perfectissimus ille artifex notat, quæ prima stella cuiusque Asterismi, quæve ultima oriatur aut occidat, et cum qua parte Eclipticæ. Deprehendimus male illi cum PTOLEMÆO convenire, in qua lite componenda, tuo, Vir clarissime, aut nullo auxilio opus est. Vix tandem vanitas anni siderei autore THEBITHIO nobis comperta est; qui scimus eadem die Iuliana eandem stellam semper oriri vespertino et occidere matutino, quod vere docebat nos Ægyptiorum sententia, quæ semper eodem tempore Iuliano Caniculam

Caniculam oriri sciscit. Quod verum est. Nos tamen illi commentitio
 anno Sidereo ascensionem accommodavimus, ut et προηγῆσει ἰσημε-
 ρωῆ unius gradus per 70 annos, cuius opinionis auctor COPERNI-
 CUS, PTOLEMÆUS observat unum gradum promotionem fieri in
 5 centum annis. Ego vereor, ne in pluribus. Sed tu hæc melius, a quo et
 alia expectamus. Nam nos homunciones procul spectamus, et intra
 vestibula sacrarij consistimus, quia nondum ἐπόπται sumus, neque spes
 unquam fore. Itaque sufficit nobis summorum virorum vestigia ad-
 orare, quorum tu Princeps, qui talia diu observasti. Nos vero vobis
 10 tantum a labore adesse possumus, quantum a peritia nobis desumus.
 Itaque quod sedulitas nostra nos docuit, id non pigebit in medium pro-
 ferre. Aio igitur tempore HESIODI Arcturum vespertino oriri solitum
 † in Bœotia et Attica VIII. die Martij Iuliani, eademque die in eodem
 tractu ortum illum observatum a METONE et EUCTEMONE, et
 15 postremo notatum sæculo PTOLEMÆI. Hoc confirmat sententiam
 nostram de confutatione anni siderei, et Ægyptiorum scitum, qui an-
 num, quem Iulianum nos vocamus, κωνικόν vocabant, quod per plus,
 quam mille quingentos annos Caniculam semper eodem anni Iuliani
 die oriri prodiderunt. Hæc observatio, ut spero, tibi ingrata non erit.
 20 Magnam a nobis inibitis gratiam, si paucularum stellarum, quæ pro-
 piores sint Eclipticæ, ut Basilisci et πρόποδος τῶν Διδύμων observa-
 tiones vestras nobis communicare libuerit cum latitudinibus, longitu-
 dinibus et die Iuliana. Fortasse non infeliciter cum illis Hipparcheis et
 Ptolemaicis conferentur. Annum cœlestem verum a te prodi unico posse
 25 certo scimus, a quo plura in Astrologia quotidie expectamus. Quam
 ineptus et imperitus fuit auctor Anni Pontificij, non dico nunc. Magis
 miror, tot millia hominum errores non deprehendisse. Sed te moramur.
 Vale, Vir Præstantissime. Lugduni Batavorum VII. Eid. Quintiles
 Iulianas, CIO. IO. XC VIII.

30 Tibi devotissimus et tuæ
 amplitudinis studiosissimus
 IOSEPHUS SCALIGER.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TAM ANTIQUÆ PROSAPIÆ QUAM PRO- 10^v
 PRIA VIRTUTE INPRIMIS NOBILI ET ERUDITIONE SIMUL
 SOLIDA CLARO VIRO DOMINO OLIGERO ROSÆ-
 KRANTZIO DE ROSENHOLM, CONSANG- 5
 VINEO, AFFINI ET AMICO
 INTEGERRIMO.

S. P.

UAS ante discessum tuum ex ultimis Comitij Hafnien- 10
 sibus deproperasti, desideratissime mi OLIGERE, Con-
 sangvinee, Affinis, et (quod plus reputo) Amice integer-
 rime, his ipsis diebus ob moras, quas isthic necessebat MU-
 LIUS, pridie accepi. Erantque utut festinanter scriptæ,
 et ad singula, quæ expectabam, propter otij penuriam
 non respondentes, admodum gratæ. Quod literæ Electoris et Electo- 15
 ribus Brandenburgensis Regi et Reginæ oblatae non sint, parum moror.
 Neque enim ob [id] eas mihi, quod magnopere cuperem, ut exhiberen-
 tur. Ideoque (uti scis) liberum id tibi reliqui. Scio eas scaterere [politic[is]-
 mis et aulicis], || uti fit apud tales homines. *Allene det var ander-* 1^v
ledes lovet; naar jeg seer til, da colluderer de begge [Canceler] 20
med hverandre, for den eene ravn piller ikke øyet ud paa den
anden: quamvis alterum magis integrum et sincerum duxerim, quam †
vestrum istum NICOLAI MACHIAVELLI Neophitum, qui adhuc
quotidie discit a suo [præceptore contiguo]. Nec tamen id quod tu in-
sinuas, inde inferri posse, si traditæ fuissent literæ, existimarim. Nam 25
conditio mea nullatenus isthic defletur. Et cur hoc, cum ego ipse hanc
prætulerim et etiamnum præferam priori? Neque commutarem, om
man endskiønt || vilde give mig Penge til, som naar man bytter. † 2^r
 Nec ullis modis reditum captavi per literas illas, utut tam vestratibus
 quam mihi invisum, plus tamen forte mihi quam illis. Ideoque solli- 30
 cite excepi apud Principem hunc urgentem, ne tale quid verbo scrip-
 tove moveret. Neque eæ, quas Bramstedij illi obtuli, quarum exemplar
 (ni fallor) habes, tale quid præ se ferunt. Recompensationem solum-
 modo expensarum moderate requirebam, suo forte tempore validius.
 Videbo, quomodo literæ illæ suis restituantur autoribus, modo id citra 35
 offensam per aliqualem excusationem fieri queat, vel (si mavis) || præ- 2^v
 textum. Quod autem Regi libros destinatos non tradideris, nec tuum
 nec aliorum probo consilium. Maluissim enim certis de causis mature
 exhibitos, quam retentos. Neque tamen suspicor, te tenacitate quadam,
 et amore mei atque librorum eos pro te ipso servare voluisse, ne forte 40
 æmuli nostri et malevoli ad se [dono Regis] recipere. An [Regi] placi-
 turi

turi sint nec ne, fusque deque fero. Nec sane ob id illi communicandos cenſeo, quod ſic ipſius gratiam aucupari cupiam; cum ſat ſciam, ne quidem gratiori munere aliquo aut quovis officio ob eos, quibus magis auſcultat, id impetrari poſſe (quod et cordate fero) vel literæ meæ Roſtochio ſcriptæ cum ſuo reſponſo (necdum || uti pollicebaris, critizatæ) 3^r fatiſ ſuperque teſtatum relinquunt. Nec ſi[c] intempèſtively [ſupplex] ſio, cum nihil petam, nihil deprecer, nihil ſupplicem, ſed potius labores meos quos [ille] cum ſuis aſpernatus eſt, me Cæſari nunc dedicare, aliumque atque adeo ſummum Imperij caput pro ſtudioſorum meorum 10 Mæcenate quæſerere, poſthabitis invidentibus et detrectantibus [Danis] oſtendo oſtentoque, ut hoc potius (ſi quid foret inſimulandum) culpæ imputari poſſet, quam quod nimis me demitterem. Tu itaque, mi OLIGERE, omnino libros [Regi] trade in manus, ſive [volenti] ſive [repugnant], aut ſi id tibi commodum non fuerit, fac ut per aliquem alium 3^v meorum, aut etiam [RAMELIUM] id fiat; ita tamen, || ut per quocun- que ſive temet ipſum vel alios Regi porrigantur, tibi, ſiquidem Rex (uti ſcio) talibus [imo nullis (quod dolendum)] libris delectatur, cedant. Invenies facile rationem. Quod et antea, cum mecum hîc eſſes, præmonui. Sin [Rex] ipſemet (quod [miraculi] loco duxerim) eos retinere 20 voluerit, aut etiam præter omnem noſtram præviſionem et amolitionem in aliorum, quorum quam minime vellemus, poteſtatem deven- erint, id ferendum erit. Habeant, quod tacite ſuſpiciant atque admirentur, quodque capere aut imitari non poſſint, palam vero contra conſcientiam (uti ſolent) rodant, extenuent, invertant et cavillentur. Id 4^r populus curat ſcilicet. Faxo autem, || ſi res ita ceciderit, ut tu nova, etiam picta et ornata obtineas exemplaria, quibus hanc iacturam leves, præfixis etiam carminibus, ſed in te directis, qualia nuper, dum Duci IOHANNI ADOLPHO hos libros dono mitterem, præpoſueram, quo- rum tenorem in adiuncta ſcheda habes. Liber de Stellis erat in charta, 30 non membrana ſcriptus. Et hunc Duci ULDARICO Megapolitano non conceſſi, cum alterum nuper antepoſitis etiam ſuis carminibus dono mitterem. Quanti utrunque fecerit, quam comiter et benigne TENG- NAGLIUM meum exceperit, quam gratus erga me fuerit, atque in 4^v poſterum eſſe velit, et quam clementi || denique favore me proſequatur 35 Ser^{mus} Elector Colonienſis, ex ijs, quæ ad CRAGIUM noſtrum ſcripſi, cognoſces, et aliquatenus etiam ex adiunctis literarum exemplis, quæ cum CRAGIO quoque communices, præfertim quæ antea non habet, velim, ut et ille noſtra tibi. Quæ enim alteri veſtrum ſcribo mittoque, utri- que ſcribo et mitto pauculis differentibus. Exemplum ſcripti iſtius 40 famoſi apud CRAGIUM videbis, quale mihi Helmſtadio miſſum eſt. Addidit quidam ex meis ſtudioſis annotationes marginales, ubi præcipue fit mei honorifica mentio, ne diu tam memorabilia loca quæ-
renda

renda forent. Egregius sane liber, qui a Professoribus Hafniensibus
 tanto applausu, licet tacito || murmure inter eos susurrato excipiatur. 5^r
 Gaudent monstris monstrosa ingenia et prava pravis. Ostendet tibi
 dictus noster communis secreto literas quasdam a [IOANNE STUG-
 GIO IOANNI] Omnivendæ, vel potius Ardelioni ex composito scriptas 5
 adinstar *Beinenkorf*, ut ille et ij, quibus hoc scurrile scriptum magni †
 et grati muneris instar congratulatus est, sibi sic absensum et laudem
 præberi frustra lætentur; aut si fucum capiunt, sciant alios scire, quam
 parum veri bonique illi sciant vel sapiant, quamque insulsi invidi et
 malevoli sint censores, quodque nos eos clam se titillantes et conri- 10
 dentes palam pungamus et rideamus, imo ex alto despiciamus. || Li- 5^v
 brum autem hunc, qui mea Elogia deprædicat et ebuccinat, mihi per
 hunc ipsum nuncium remitti volo. Nullum enim aliud habeo exem-
 plar. Ubi plura nactus fuero, vobis et alijs communicabo. Eroque ad-
 huc facilior, quam institor iste vester librorum. Nam gratis dabo et 15
 aperte faciam, quod is subdole et tecte. Ephemerides istæ novæ ex no-
 vis (si Dijs placet) Tabulis supputatæ ne quidem apud Germanos fidem
 merentur, quam autor in Præfatione venditat, nedum apud [vos Da-
 nos], qui terrena potius quam Cœlestia curatis. Heu tam aversus Equos †
 vestris Sol iungit ab oris. In Septentrione enim semper habitavit || bar- 6^r
 baries. Et verendum, ut ne nunc quidem satis extirpata sit, aut post-
 liminio redeat, contemptis ingenuis et humanioribus literis unâ cum
 virtutis integritate. Quod Cognatus meus [LINDENOVIVS], ea quæ
 ipsemet non invite, antequam disiungeremur, promisit, nunc conce-
 dere tergiversetur, licet tunc æque erat in Politicis prudens atque nunc, 25
 non miror. Cimber enim est, cur non Cimbrizet et nippizet? Quamvis
 (ut dicam quod res est) parum curem, sive communicet, sive non. Poti-
 oribus enim intentus sum, quam ut talibus Mundanæ scenæ frivolis
 nugis immorer. Volebam saltem memoriæ et rei || bene gestæ causa 6^v
 hanc historiolum penes me habere, *att man kunde læse den som et* 30
Eventyr om Afftenen. Scripsit is ad me, et quod in diversis locis hære-
 ret hæc confabulatio, non mitti excusavit. Tum quoque de Comœdia,
 quæ isthic a personato Anglo introducta est, quodque ferme in Tra-
 gœdiam versa fuerit, indicavit. *Kan skeep den [gammele] pater con-* 35
scriptus lader ikke af, furijis sic impellentibus, etiam in defunctum
sævire, førend han staar op igien og gjør Jertegn. Mones, et quidem
 recte, ut circumspecte in quibusdam agam. Quod et facio, faciamque.
 Imo plus taceo, disimuloque || in tantis iniurijs, tamque falsis obiectioni- 7^r
 bus, quam forte opus est. Sed serviendum est tempori et loco. Quod
 differtur, non aufertur. Sunt Regibus, fateor, longæ manus. At Philo- 40
 sopheris et veritatem tuentibus adhuc longiores et fortiores. Nam ipso- †
 rum Imperia et Iurisdictiones etiam ultra fata mortalium se extendunt.
 Cætera

Cætera momentanea et caduca sunt. Tandem bona causa triumphat. Reges et Dominos habere debent, qui se non habent, et non concupiscunt, quæ Reges Dominique concupiscunt. Illi semper metuant, ne fractus labatur axis, et pavidos feriant ruinæ. Rex est, qui metuit nihil.

† Hoc Regnum sibi quisque dat. Sed de his satis. ||

7^v Ædes meas Hafniacas pro duobus millibus non vendam. Confi-
terunt mihi, antequam ultimo ibi essem, et quædam in ijs complevissem,
ultra 3000 Ioachimorum. Tunc vero vix intra millenos in eas ulterius
erogavi. Satis est constans structura, quæ alijs in Civitate lapideis do-
10 mibus duratione sua non cedit. Nec fundus ille paludosus, quem tanta
arte emendavi, ponderosiores sustinuit. Si vendi iusto precio nequi-
verint, date saltem operam, mei Amici, ut inquilinum fidelem pro ijs
ad Michaëlis festum obtineam, qui id quod æquum erit, inde solvat.
8^r Causa PEPLERI etiam invitis (uti existimo) || ijs, qui eam promovere
15 satagebant, male illi cedit, et prout revera meritis erat, imo mitius. Si
Amstelredami mansisset, neque [HUITFELDIO] auscultasset, sed apud
me in Norvegia rursus habitandi veniam unâ cum culpa deprecatus
fuisset, siquidem me ad condonandum non futurum difficilem ISAA-
CUS PETRI iam antea illi indicarat, forte rectius sibi consuluisset. Sed
20 confusus meis adversarijs nunc prædominantibus (apud quos ego, eti-
amsi Geometricè demonstrarem, nihil veri iustique obtineo) maluit
8^v hanc Camarinam movere, et maiora subire pericula maioresque mi-
serias. Cum BÆKELIO per MULÆUM || uti voluisti, agam, ubi fuerit,
nunc enim peregre abest. Quid obtinero, ex adiuncto responso vide-
25 bis. Pecuniam totam iam antea tradiderat illi WINSHEMIUS, me in-
scio, nec tamen, postquam rescivi, multum dissentiente. Erat enim is
valde importunus, præsertim vero uxor; et minabantur, *at de vilde*
† *flaae Skade og Interesse paa*. Et nescio, quæ alia crocitabant. Quid
igitur faceremus? Litem forensis ob id movere tibi forte ingratum
30 fuisset, nec nobis volupe. Et habet is inter iudices sibi addictos, ut vix
aliquid obtinuissemus. Nam et hæc iudicia sunt personalia, non realia,
ferme ut apud vos, licet paulo minus ob proceßum Iuris Civilis in co-
gnoscendis || causis et non præiudicandis magis æquum et legitimum.
9^r Dabo operam, quantum in me est, ut eos, quos adhuc desideras, nanci-
scaris. Quod si obtinere nequivero, transeant cum cæteris. Satis habes
35 librorum. Unica SOPHIA omni prævalebit Philosophiæ, etiam Pla-
tonicæ et veriori, nedum Aristotelicæ et fucatae, atque in Logimachijs
verborum fundatae. Ignosces, quod de Præceptore tuo id quod res est,
dicam. Nam et ipsi Itali, qui alias ei admodum mancipati sunt, illum
40 hoc (uti scis) elogio deprædicare non sunt veriti:

*Doctorem calamo ingratus, Dominumque veneno
Perdidit, igne Patrum dogmata, nos tenebris.*

Non tamen reprehendenda || duxerim, quæ in ipso laudabilia et recte 9^v
 constituta sunt, qualia te Lynceis oculis discernere posse non ambigo.
 Præstabit tamen (uti opinor) vivæ illi palpabili et tractabili SOPHIÆ
 operam dare, quæ pro libris liberos dabit, pro facundia fæcunditatem,
 ut pulchra faciet te prole parentem. Quod ante revolutionem Phœbi †5
 annuam faxit Deus. Cecini tibi breve et fortuito incidens Epigramma
 loco Epithalamij; quod nescio an acceperis, siquidem nullam in literis
 eius facis mentionem, nisi serius forte nactus sis, quam eas scriberes.
 In omnem itaque eventum denuo reliquis, quæ mitto, cum alias sit 10^r
 breve, addidi. Restituas mihi velim || carmen CRAMERI tui, quod cum
 cæteris in hoc genere coacervare lubet. Multa enim hinc inde talia ab
 Eruditis in mei gratiam cuduntur, ut suo tempore videbis. Plura nunc
 non addo. Ubi tu plura rescripseris et curram promissum, quem indies
 expeto expectoque, ne iter meum retardetur, miseris, ulterius respon-
 debo. Vide saltem, ne quidpiam eorum silentio prætereas, de quibus 15
 antea movi, quæque memoriæ causa denotata habes. Iamque felix et
 incolumis cum tua costa vale, et matrem tuam officiose ex me saluta.
 Hancque non negliges, atque non detento hoc Nuncio actutum rescribe.
 Iterumque vale. Dabantur || Wandelsburgo die 10. Augusti Anni 1598. 10^v

BÆKELIUS hisce diebus domi non fuit, ut responsum eius tibi mit- 20
 tere nunc possem. Quam primum is redierit, omnem hac in re movebo
 lapidem, ut desiderijs tuis satisfiat.

Tuus TYCHO BRAHE.

[Ex apographo manu scripto in fine exempli Hauniensis P. J. Resenii *Inscriptionum Haffnien-*
sium (Hauniæ 1668)] 25

EXCELLENTISSIMO ET PRÆSTANTISSI- 34^r
 MO VIRO DOMINO NICOLAO CRAGIO I. V. DOCTORI,
 HISTORICO REGIO ET ACADEMIÆ HAFFNIENSIS
 PROFESSORI EXIMIO, AMICO SUO EX INTIMIS
 UNI ET SINCERE DILECTO. 30

S. P. 28^r

NTE octiduum primum huc reversus est MULÆUS, 35
 literasque tuas, Præstantissime et amantissime Vir, attu-
 lit, multo serius quam sperâram. Detentus quidem ab
 ESCHILLO et ACCIO, at non, ut causas moræ interea
 per literas significaret prohibitus. Quod tamen serio ei in
 mandatis dederam. Nec tanta illi secreta aut mysteria
 scribenda erant, quod interfuerit, in quorumcumque tandem manus
 literæ eæ venirent. Et quod omnium maxime displicet, præcipuo ne-
 gocio,

gocio, nempe pecuniario, infecto reversus est. Quod tamen non tam illi quam dictis duobus imputo, et ACCIO potius quam ESCHILLO. Nam hic ministrum suum Flenburgum misit pro duobus millibus Ioa-
 5 chemicis meâ causâ isthic obtinendis, sed frustra. Ille solutionem summæ debitæ tergiverfatur, et dilationem petit ob debita fratris defuncti et nescio quas alias impensas; cum tamen sit in bona re, et Cancellario nunc affine gaudeat, quem diutina avaritia et tenacitas satis nummo-
 † sum reddidit. *Huor kand da AXEL staa til at trenge?* At ego totius summæ restitutionem denuo urgeo. Nolo enim quidpiam mearum
 10 pecuniarum amplius in Dania hærere, præsertim in istâ invisâ affinitate. Ego quidem non incircumspecte hætenus eidem ACCIO scripsi. Nam quamvis non obscura mihi cum eo interceberit familiaritas præter sanguinis rationem, quæ hac tempestate etiam inter ipsos fratres in aquam degeneravit (ideoque eam minus reputo) tamen nos satis novi-
 15 mus nos, et plus esse in verbis quam factis compertum habemus. Si is serio rem egisset tacentibus fratribus meis cæterisque consanguineis, et Regno et Regi et Parenti servatus fuisset is, de quo scribis, forte honor. Ille enim ferme solus, quæ et quanta in istâ Insulâ confeceram, rectius novit, partim ob habitationis suæ vicinitatem, dum Landsroniæ Præses
 20 erat, partim quod nonnunquam me invisere solitus, eaque inspicere, et de ijs me referentem audire. Attamen ad literas mihi obsignatas, quibus unâ subscriperat, non minus quam cæteri obtulit, magno equidem omnium illorum honore, et ad posteritatem historijs commen-
 28 v dando. O prisca fides! ô obsoleta veterum Danorum con-stantia! sed
 25 † fit nunc perinde, prout Germania nostræ vestræ nuper scripsit Daniæ:

*Curat se quilibet unum,
 non alios, metuitque sibi, si causa probetur
 alterius, sit iusta licet.*

Sed utinam hæc de solo ACCIO, quod ad plurimos alios, qui ipso mihi
 30 coniunctiores esse debebant, redundat, dicere liceret. *Det var en gott, om der var ingen værre end hand.* Si non multum boni præstat, at-
 † tamen non ita nocet, ut cæteri. *Och det er en stor naade i denne tiid.* Et interdum etiam consolari videtur, meliorisque fortunæ spem facere, quam tamen in vestrâ Daniâ nec exspecto nec expeto. Bene mecum
 35 actum iudicarem, si absentem et non modice læsum immeritis cavillis et calumnijs persequi nonnulli e vobis abstinere possent, quamvis et has nugas non plus morer, quam Cynthia pleno sublimis fulgensque lumine canum oblatrantium insipientiam, quos et generosi equi negligentes prætereunt, modo non plane mordeant. Tunc enim ne calci-
 40 trant. Egregiam sane consolationem vafra ista et Machiavellica inter quosdam e vobis Gymnasiarchis confederatio hinc nacta est, quod vetus
 tus

tus ille meus domesticus, qui per me ad potiora promotus est, nunc
 ingratus cuculus ijs scurrile et mendacissimum efferi istius URSI scrip-
 tum impertitus fit. Sic enim habent quo sibi abblandiantur, quasi de re
 bene gesta, quod eorum antesignanus ipsissima ut ut latens causa fuerit,
 cur patria me nunc careat: exigua sane iactura, si ista convicia atque 5
 calumnie vim Geometricæ veritatis obtinerent. *Derfom den herlige*
Distractor famosorum librorum sad endnu i Narrehuset thill Augf-
burg, der jeg en gang løste ham ud for 18 Cruner, cum vinum suffu-
 ratus erat, *da skulle hand sidde der saa længe til hand kunde reci-*
tere Bogen uden ad, och kand skee æde den op til bedringe, førend 10
jeg skulle løse ham der ud igien, ut et ipse sic ex hac incorporatione †
 melius addisceret, quam antea mentiri, || pugillare, fallere, peierare, et 29^r
 plures eiuscemodi virtutes, quibus liber iste scatet, et quarum ipse non
 ignarus est. Istud impurum scriptum Academiæ Witembergenfis, Lip-
 sensis, Helmstadiensis, Rostochiensis et plures in Germaniâ detestan- 15
 tur, authoremque eius tanquam bonorum confortio amplius indignum,
 qui tamen apud quosdam vestratum decantatur, laudatur (*got folch*
tilhobe) execrantur; quod et literis apud me testatum reliquerunt. Bris-
 goiensis sane Academia non obscure mihi significavit, se in Poëtastrum
 istum, qui contumeliosum illud distichon concinnarat et subiunxerat, 20
 prout meruit, animadversuram fuisse (modo is author est, et non potius
 ursina bestia) si adhuc in vivis est. Nam ante quadriennium in summa
 egestate eum obiisse mihi relatum est. Sic et viri Principes tantam im-
 pudentiam abominantur. Apud Brunsvicensem author officij, quod in
 schola ambivit, ea de causa repulsam passus est. Dux ADOLPHUS 25
 Holsticus, quamprimum nenas istas vidit, statim addita execratione
 folia omnia laceravit, atque ad Cancellarium suum D. D. IONATHAM
 GUTSLOVIUM librum igne absumendum proiecit. Quod et factum
 est. RANZOVIUS noster non minus movebatur paucis solummodo
 introspectis verbis, omnia dira authori imprecans, et capitis poena 30
 mulctandum secundum IOB tam infandum facinus censens. En non- †
 nulli ex eruditis vestris huic applaudent, in sinu vident, sibi que hunc
 librum congratulantur, ne quid superest, quod ingrata Patria, aut
 potius in ea ingrati quidam contra me auderent. Id tamen cum cæteris
 omnibus flocci facio, nec calumniatorem istum responsione dignum 35
 arbitror, sed poena potius secundum statuta Imperij. Quod et me im-
 petraturum confido. Tunc demum triumphant ipsius applausores. *Man*
skulle med rette icke rose aff Marchen, førend torffvet bleff holdet. †
 Sed valeant || et iste et isti, indigni de quibus hæc scriberem, non sine 29^v
 chartæ detrimento, cui vesanum istud scriptum obfuit, non vero exi- 40
 stimationi nostræ, ut cum SCALIGERO nostro loquar. Quare pluribus
 de his nunc supersedeo.

A SCALIGERO, cuius modo memini, litteras mihi attulit FRANCISCUS TENGNAGLIUS meus ante biduum redux, rebus bene expeditis. *Thi det var paa thiden en gang att tale om gott folch, och lade de andre fare.* Est autem Epistola illa admodum erudite et humaniter scripta (uti sunt summi illius viri omnia) cuius exemplum tecum communico. Quæ de Polis diversis Mundi et Æquatoris, deque Polari stellâ, fixarum progrefu, anni quantitate, PTOLOMÆI craffa hallucinatione ex ortu Caniculæ eodem die Iuliano, tot interlapfis feculis, atque fimilibus commemorat, minus sibi constant. Nam et bonus interdum dormitat HOMERUS. Quâ de re, ubi rescribendi otium nactus fuero, ipsum candide admonere constitui. Is nostra plurimi facit, uti non saltem ex his literis, sed et ex ipsa redintegrata temporum emendatione nuper publicatâ liquet, in quâ meas Æquinoctiorum observationes, quas Danicas vocat (*fom vel forskyldt er a quibusdam Danis, att de skulde saa kaldis*) supra istius HIPPARCHI inventa (quæ tamen et PTOLOMÆI et omnium veterum traditionibus præfert) longe evehit. Utrum ipsius hîc censuræ, qui rem ponderat atque intelligit, potius standum sit, quam Curiæ Magistri apud vos, qui horum plane rudis est et nil nisi pecunias somniat, ac Rusticorum opera Astronomiæ et Iurisprudentiæ anteferre non erubescit, tibi et alijs absque glaucomate negocium introsipientibus æstimandum relinquo. Is adeo lætatus est, quando TENGNAGLIUS cum meis illum acceffit, ut præ gaudio exilierit, et quodvis humanitatis officium adeoque pecuniam, si eâ destitueretur (quod alias rarissimum est) illi obtulerit, nihilque magis in votis habuit, quam ut a Batavis accirer. Ideoque in partes Imperatoris minus inclinavit. Et cum de pollicitis Principis MAURITIJ, qui etiam mihi Germanice admodum humaniter scripsit, ac BARNEFELDIJ nonnulla illi retulisset FRANCISCUS, subiunxit SCALIGER, lenta admodum esse illorum consilia. Sed se eos adhortaturum, ut mature rem agant, et me eo pertrahere elaborent. Omnino enim oportere ut Batavis, non alijs cedam.

Qua vero clementiâ et benignitate Elector Colonienfis (qui Cæsaris potius partes hac in re tuetur, ut et tu) eum exceperit, verbis satis exprimere non potest. Manfit apud ipsum usque in quartam hebdomadam, singulis pene diebus ad secretum eius colloquium per aliquot horas vocatus, adeo ut consiliariorum suorum interpellationes subinde eâ de causâ averterit, multa sciscitatus, multa respondit, libros meos diligenter evolvit, laudavit; scripta etiam quæcunque FRANCISCUS ex meis secum habuit, ad se recepit, pauca restituit nec ea nisi descripta, adeo ut ne carminibus quidem in mei gratiam concinnatis parcere voluerit, occasiones abitus mei e Dania non sine admiratione expendit, et percunctatus FRANCISCUM quantum id fuerit, quod istic quotannis

annis in redivibus habuerim, respondente illo, et summam in honorem
 Regis et Regni aliquantulum augente (*det var noch hand var eders
 landmand*) quatuor millia thalerorum eam attigiße; subiunxit Prin- †
 cept hæc formalia verba: *Was? Solte man fölichen Man vmb so
 ein geringes Geltt aus dem Lande ziehn lassen? Schande ist es. 5*
*Ein Herr verspielet mehr auff einen abent; Gelt bekommet man
 allezeit, aber föliche leute nicht allzeit.* Tandem litteras promotori-
 ales ad Imperatorem exquisitâ diligentia ipsem et composuit, et su-
 apte manu scripsit, incio tam Cancellario quam Secretario, || quarum 30v
 tenorem unâ cum ijs, quas ad BARBITIUM supremum Imperatoris 10
 Secretarium, qui ab ipso ad hoc dignitatis fastigium evectus est, et annua
 etiamnum habet stipendia, pariter dedit, te accipiße existimo. Scripsit
 etiam ad me succinctas et eruditas, quas suo cubiculario mane in lecto
 ipsem dictavit, eo quod FRANCISCUS abitum festinaret. Earum eti-
 am hîc exemplum habes, cum ijs, quas ad Dominum RANZOVIUM 15
 unâ dedit. Placuit illi quam maxime, quod in Germania postmodum
 habitare decreverim et se charissima omnia, quæ haberet, depositurum
 aiebat, quod Imperator Clementissimo et summo favore me meaque
 studia sit profecuturus et liberaliter sustentaturus; addebatque, quod si
 Cæsar præter omnem suam exspectationem in eo difficilem se præ- 20
 beret, tunc seipsum proprijs impensis id effecturum, et omnino cura-
 turum, ne extra Germaniam abeam, aut ad Danos redeam: egitque
 Deo gratias, quod ipsi iam propior essem quam antea; et siquidem ip-
 sum tam cito ac vellem, invisere (quod tamen admodum in votis ha-
 buit) haud possem, se quendam nobilium suorum intimum huc ad me 25
 misurum, antequam in superiorem Germaniam me conferrem, dice-
 bat, qui de secretis quibusdam ad artes abstrusas pertinentibus mecum
 ageret, atque ad ipsum ea quæ percepißet, referret. Et ut paucis rem
 absolvam (siquidem omnia narrare nimis foret prolixum) cum alias
 tum præfertim ubi FRANCISCO discedenti valediceret, tenens illum 30
 diu per manum, his ipsis verbis conclusit: *Sagett dem || gutten ehr- 31r
 lichen Man viel gutes von meinent Wegent, meinen gnedigen
 Grues, auch daneben, das er mich freilich von seinen besten freundt
 halten soll den er hatt, vnd das ich ihn hin wiederumb nicht anders
 haben, vnd bey ihm thun will, als wan er mein leiblicher Bruder 35
 were, vnd ich ihn mein lebenslang vnd von jugent auff gekant
 hette. So wohl gefälts er mir. Vnd so baldt ich gehen Prag kom-
 men werde, will ich ihn besuchen, es sei wo er in Ihr Kaiß. Mayt.
 gebiet zu finden: adeo certus erat, se isthic me reperturum. Atque hæc
 de optimi illius Principis Clementi erga me favore paucis indicata sunt. 40
 Ex quibus tute * cæteros parvo æstimavit, nulli facile cætera colliges,
 quodque non tam invisus atque despectui habitus sim in Germania at-
 que*

que apud quosdam in Dania, vel inde ratiocinaberis. Quin et velstrates etiamnum omnem mei curam abijcere video, nec quicquam ut isthuc absque meo incommodo restituar, sollicitos esse. Nam si eo usque expectent, donec ego ijs supplex futurus sim, ad calendas Græcas (uti tu recte auguraris) expectabunt. Nihil equidem latius ducerem quam Patriæ et Regis mei honori studere, vel ob optimum illum et laudatissimæ memoriæ FRIDERICUM huius Parentem, qui præclare de me meritus est. Sed quid faciam, cum ipsi me respuerint, contempserint, detrimento non exiguo atque multis iniurijs affecerint, odio et invidia persecuti sint, artis, quam tam diu excolui, quamque totus pene orbis a me efflagitat, instaurationem non saltem non promovere voluerint, sed et sustentationem denegarint, ac subsidia, quæ prius habui, || subtraxerint? Si mihi more cæterorum Nobilium vivendum foret, nec altiora peragenda suscepißem, reliquos inglorius annos isthic traxißem, † Bacchum et Cererem consumere natus. Hæc et similia RAMELIO nostro, qui erga te ob itineris molestias non ingratus (quod laudo) fuit, quemque ego pro sincero habeo Amico, indices quæso, ne interrogatus de abitus mei causis respondeat se nullas scire, sed me sponte meâ citra ulla neceßitates isthinc abijße; veluti heri Generosus Dominus GULIELMUS SLAWATA, Liber Baro in *Chlum* et *Koschumbergk*, ex commendatione RANTZOVII me hîc invisens mihi retulit, sibi percontanti a RAMELIO responsum esse. Satis quidem polite et Politice, an vero satis causæ Amici rationes ita habuerit, qui sic leviter et citra iustas rationes quidpiam admisiße tacite insimulatur, præteritis ijs, qui in causa fuerunt, non dixerim. Quod Rex Serenissimus, quotiescunque mei incidit mentio, nullam malevoli animi significationem ostendat, veluti tu scribis, et RAMELIUS etiam CLAUDIO MULÆO insinuavit, et credo et lubenter audio. Nam cur male volet illi, qui ipsum dicto factove nunquam offendit, causas non habet. Sufficit me tacere, et quæ passus sum, dissimulare. Si reliqui duo nunc proximi a Rege, quibus meæ emigrationis causas verius imputo, adhuc clanculario mei laborant odio, fit id iuxta proverbium: *Quem læseris, oderis*; ideoque nihil novi. Quod etiam ex alto potioribus intentus negligo.

Et si vero per totam pene æstatem de Cæsaris Clementissimo erga me favore et propensione, tum quoque aliorum quorundam Principum, mihi constiterit; tamen nihil movere, aut certi quid de mea hinc profectioe statuere volui, antequam ..... huc reversus, ut id quod iam ..... nullos videlicet isthic vel ex ..... ipso nihil dicam, qui talibus minus attendit) mearum rerum curam suscepturos, vel Patriæ causa nedum mei. Idque nunc satis demonstratum arbitror, ut eo magis excusabilis sim apud omnes cordatos et sinceros viros, quod me alio, re sic urgente, conferam. Constitui itaque favente

Divinâ clementiâ, quamprimum currus meos, quos adorno, cætera-
 que parata habuero, Pragam proficisci atque Cæsareæ Maiestatis in
 me Clementissimam voluntatem experiri, relicta hîc interim familiâ
 meâ muliebri, ad quam aut ante hyemem, si Deo ita visum fuerit, re-
 verter; aut si Cæsar id voluerit, mihi que loci oblatis commoditas pla- 5
 cuerit, eam isthuc addito certo et fideli comitatu evocari curabo. Si
 conditiones apud Cæsarem meis desiderijs non arriferint, ad Coloni-
 ensem me convertam. Et si nec ibi, ad Batavos. Pollicitus enim est Prin-
 ceptus MAURITIUS, se apud ordines confœderatos meâ de causa sedulo
 acturum. Idem et BARNEVELDIUS addixit se facturum, quampri- 10
 mum ex Anglia redierit, ubi nunc Legatum agit. Sed FRANCISCUS,
 qui cum utroque oretenus hac de re egit, ut secreta omnia haberent,
 nec quidpiam Ordinibus proponerent, eos tacite monuit, donec de mea
 voluntate certi quid resciscerent. Æquum enim esse, ut Imperatori me-
 am operam honoris causa primum offeram. Quam si renuerit, tunc 15
 demum de alijs medijs cogitandum. In Angliam quibuscunque tandem
 pollicitationibus allectus vix iturus || sum. Nam et mihi mores gentis 32^v
 suspecti sunt, præter id quod Reginae vetulæ obitus magnos motus ciebit
 peregrinis maxime formidabiles et perniciosos. Quæ omnia propterea
 fusius tibi scribo, ut de meis consilijs mearumque rerum statu te (quod 20
 non dubito) sollicitum certiore facerem.

Quod literæ Electoris Soceri Regis non sunt exhibitæ, parum moror.
 Nam et parum habent ponderis, nimisque Politice et aulice conscriptæ.
 Non amplius mare Balthicum transibunt. Videbo tamen, quomodo 25
 apud Electorem et Electorisam, qui mihi favere videri volunt, id civi-
 liter excusent. At libros quos Regi destinavi, maluisse oblatos esse cer-
 tis de causis: non tamen quod ego aut sperem aut cupiam, Regem eos
 magni facturum, qui alias videtur literis non admodum delectari. OLI-
 GERUM etiam nostrum instruxi, quomodo is eos statim dono obtine- 30
 ret, ne in aliorum potestatem devenirent; non quod inimicorum cavil-
 lationes et malevolas interpretationes verear, talibus satis abuetus, sed
 ne ij, quos indignos reputo, meis gaudeant laboribus. Quocirca eos
 adhuc Regi per OLIGERUM . . . . . uti et illi scripsi. Si tamen id
 facere non audeat . . . . . ita tamen ut libri OLIGERO, si Rex eos 35
 (uti . . . . . alij cedant. Habebit RAMELIUS, si voluerit, altera
 Exemplaria. Ad cætera quæ scribis, quia me parum concernunt, non
 respondeo. Id saltem superaddam, si PETRUS BRAHE cognatus meus,
 quem fratris loco semper dilexi, propterea corbizatori et magno meo 33^r
 bono foedifrago isti valetudinem primogeniti sui filij, de cuius || indole 40
 multa præclara inaudieram (adeo ut sperârim eum familiæ nostræ,
 modo disciplinæ isthic aliquem locum mererentur, decus futurum)
 concredidit, eumque sic amisit, proh dolor (cum plus sæpe periculi a
 Medico

Medico quam morbo, præsertim tam vulgari) certe male pro se ultus est iniuriam, si qua erat, quod cum CRASSÆO bis vel ter Rostochij locutus sum, et nullum tamen aliud officium aut operam ipsi præstiti. Neque enim ab omni humanitate tam alienus esse poteram, ut tergiversatione eius alloquij satis superque afflicti afflictionem adderem, qui commiseratione potius quam odio dignus est. Et si Salvatoris nostri monitis auscultaret PETRUS, culpam improvisam tam enixe deprecanti Dei saltem et conscientiæ causâ remitteret. Sed fit ut plurimum id quod infers; volumus nobis maxima a Deo debita condonari; nos autem proximo ne minima quidem. Vere igitur nostri Deus misereatur, atque hanc etiam obstinationem, et ab eius voluntate aversionem clementer ignoscat. Cui te tuamque ELSULAM et liberos omnesque tuos commendo. Vale, et prolixitatem hanc boni consule. Dedi tibi sic exemplum, ut et tu solito fusius ad me scriberes. Ignoramus enim an postea, cum longius disiuncti fuerimus, ea dabitur, quæ nunc, literas inter nos commutandi oportunitas. Quæ de Cæsare et Colonienſe, meisque rebus nunc indicavi, sorori meæ, ESCHILLO BILLEO et ROSÆCRANTZIO nostro secreto impertire, nec ullis alijs. Iamque iterum unâ cum ijs cæterisque Amicis, qui forte (uti fit) nunc mihi de multis unus et alter erunt, quam felicissime vale. Dabantur Wandensburgo die 20. Augusti s. vet. Anno 98.

Tuus TYCHO BRAHE,
manu propria. ||

33^v Addidi præter ea, quæ ultimo misi, et alia duo Exemplaria literarum
25 THADDÆI, quas ante triduum accepi, ut hinc videas, quam serio me expectent.

Cum IOHANNES STYGGIUS, qui nunc Hamburgi est, undecunque resciviſet tandem, quosdam ex Professoribus apud vos famosum istud de me scriptum magni facere, quodque OLBURGENSIS id illis procurarit, tantæ iniquitatis impatiens, quosdam ad ipsum direxit literas, ita consulto scriptas, quasi hoc factum approbare et laudare videretur: quemadmodum author libri, quem *Beinkorf* vocant, Pontificios contrarium sentiendo commendat. Mittit tibi MULÆUS exemplum, quod ipsi STYGGIUS tradidit, tibi impertiendum. Habeas tamen omnia secreta. Nec nisi cum OLIGERO nostro aut etiam sorore quidpiam hac de re communices. Et tacite interim inquiri procures, quomodo hæ literæ factioni cui OLBURGENSIS adhæret, placuerint. Rogo, velis hunc amanuensum meum Germanicum promovere in ijs, quæ isthic meo nomine expedienda habet, atque urgere, ut quam citissime huc revertatur: idque intra 14 dies, si ullo modo fieri possit, ac remittas cum eodem famosum istud scriptum. Neque enim eo carere possim ob mea

elogia quæ deprædicat; siquidem hoc unicum habeam Exemplum, et author huius non palam sed clam distrahi procuret.

Addidi Exemplar Germanicum causarum discessus mei e Dania, quod Domino RAMELIO per occasionem legendum dare poteris; ut si nescius sit, quas habuerim abitus rationes, et immemor eorum, quæ cum ipso Rostochij locutus sum, hinc discat, et in memoriam revocet; alias forte hæc || ipsa penitus et ulterius consignabo. Tu interim char- tam hanc a RAMELIO receptam secreto penes te serva in memoriam rei bene gestæ, cum sis historicus. Vix enim in cæteris veriora habes documenta: Licet historiam Huennensem posteriorum præsertim An- norum narrare non audeas, quia veritas odium parit. Facient id tamen forte alij. Neque enim ignota est hæc Metamorphosis, aut alibi ira ta- cita ut apud nos. Scribunt enim et loquuntur multi ea de re, quos mal- lem tacere.

[Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°; cf. apographa Hauniensia in excerpt. Langebek. 179 et in fine exempli P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

ILLUSTRI ET EXCELLENTISSIMO VIRO
DOMINO IOSEPHO SCALIGERO, IUL. CÆS. FILIO,
MAGNO ACADEMIÆ LUGDUNENSIS DECORI,
AMICO SUO INPRIMIS HONORANDO.

S. P.

ERMAGNO equidem gaudio me tuis cultissimis et hu- manissimis literis affecisti, Vir Illustris, Amice hono- rande, partim quod de statu mearum rerum, postquam Dania exceßi, te sincere sollicitum probent, partim quod de recondita circa Anni et siderum rationes contempla- tione mecum solerter agant. Pro qua tua in nos bene- vola affectione, quodque meum TENGNAGLIUM adeo comiter et humaniter exceperis, et habeo et semper habiturus sum gratias. De abitus vero mei occasionibus e natali solo, quæ non leves aut exiguæ erant, deque locis et conditionibus, quibus postea usus sum, nihil hîc referam, indignum reputans, tuis auribus talia occinere. Nec ego hac sorte quidpiam moveor, cum oporteat Philosophiæ studijs addictum κοσμοπολίτην εἶναι, nec ullis mutationibus locorum temporum aut ho- minum affici, sed eodem in quavis rerum et eventuum vicissitudine sibi constare animo, ac fluctuantis insipientisque Mundi perversa iu- dicia ex alto negligere. De ijs etiam, quæ tibi ob eximiam virtutem et doctrinæ præcellentiam ignavorum et malevolorum peperit invidia, nihil addam, cum et hanc superare magnanimi sit ingenij. Tales æmuli et

et Zoili non alijs, sed sibiipſis detrahunt, ſuamque fatuitatem cordati-
oribus ludibrio exponunt, ut graviore opus non habeant vindicta quam
propria. His itaque prætermiſis et ſublimi firmoque animo poſthabi-
tis, ad ea quæ cognitionem non poſtremam ſapiunt, et a te mota ſunt,
5 accedamus.

Sphalmata, quæ Eruditiſſimo tuo volumini, arduo ſummoque labore
comparato de Emendatione temporum per incuriam aliquam irrefle-
runt, nemo intelligens et ſani iudicij tibi imputârit; ſed aut Typographo
† aut occupationum tuarum moli. Talia etiam mihi (ſi parva licet com-
10 ponere magnis) in meis quoque editis ſcriptis, ubi ea denuo inſpicio,
ſubinde contigiſſe animadverto, quæ tamen nemo niſi malus et verbo-
rum potius quam rerum otioſus æſtimator cavillatus fuerit. Noſtras
æquinoctiorum obſervationes tantopere a te probari plurimum mihi
congratulo. Et ſi liceret mihi de meis inventis id, quod res eſt, teſtari,
15 multo ſane auro redimerem, Anteceſſorum noſtrorum ſive veterum
ſive recentium tam exquisita diligentia adminiſtratas fuiſſe animad-
verſiones. Certe anni Cœleſtis ſubtiliſſima dimenſio, a qua plurima
alia dependent, nos non ita fluctuantes et incertos redderet. Solis in
æquinoctialia puncta ingreſſum dimetiri, nedum alia, ubi declinatio
20 eius minus variat, altiori indiget molimine quam putatur, alijsque me-
dijs et Organis, quam vel Antiquos in uſu habuiſſe, aut etiam REGIO-
MONTANUM et COPERNICUM eorumque cœtaneos adhibuiſſe
legimus, indiget. Oportet enim ea tanta tamque ſolide et exquisite elab-
orata eſſe, ut intra ſextam Minuti unius partem Altitudinem Solis
25 meridianam diſcernere queant. Nec uni ſed pluribus potius ſtandum,
collatione accurata, prout a nobis non ſaltem illo quod produxiſti quin-
quennio, ſed et plurimis alijs Annis pari præciſione factitatum eſt. Ha-
benda etiam ratio Parallaxeos Solis, tum quoque refractionis in de-
cliviore præſertim ſitu. Quæ omnia cum vetuſtus ille et in ſcrutandis
30 Luminarium motibus laborioſiſſimus HIPPARCHUS vix præcaverit,
non mirum eſt, ipſius Æquinoctiorum obſervata tantopere claudicare,
ut intra diei quadrantem ſibiipſis non conſentiant. Quæ tamen aliqua-
tenus inter ſe ob refractionum et Parallaxeων neglectas implicationes
conciliare tentavimus. At vix intra duas vel tres horas id præſtare li-
35 cuit, cum inſtrumentum, quo uſus eſt, ſingula Minuta non exhibuerit,
ſed ſolummodo duodecimam (uti opinor) gradus partem. Quod vel
137 ipſe prodit, dum nimis lato || modo Æquinoctia aut in Horizonte aut
Meridiano, neglectâ ubique ſex horarum differentia, contigiſſe aſſumat
potius quam perſuadeat, ſuis nimirum intra has metas diſſuſus Organis.
40 PTOLEMÆUM quidem adhuc minori certitudine hæc et alia ſcruta-
tum, multa ab ipſo ea, qua opus fuit, præciſione non enucleata pate-
faciunt. Attamen illum totum diem in ingreſſibus Æquinoctiorum hal-
lucinatam

lucinatū fuisse non dixerim. Oportuisset enim eum sic per quincuncem †
 fere gradus Solis declinationem admittere erroneam, quod ea instru-
 mentorum magnitudo et elaboratio, qua Tropicorum intercapedinem
 five Eclipticæ obliquationem intra tertiam minuti partem rimatus est
 (nisi et hanc ab HIPPARCHO mutuabatur) non patitur. Sic et Lunæ 5
 latitudo maxima ab illo per Parallaticum deprehensa adeo magnam
 Instrumenti fallaciam non arguit. Si omnia loca, quæ in eo suspecta
 habes, denotaveris et mecum unâ cum observationibus HIPPARCHI
 ad annos et dies Iulianos retro subactos, addita indicatione bisextilium
 communicaveris, in primis gratum, nec inutile (uti spero) præstiteris 10
 officium.

Scriptit ad me studiosus ille Danus, olim mihi domesticus, qui iam
 apud vos est, CHRISTIANUS IOHANNIS, penes te esse librum de †
 HIPPARCHI observatis, in Italia ante aliquot annos Græce editum, †
 cuius exemplar impressum, aut meis sumtibus descriptum unâ cum 15
 tuis annotationibus marginalibus, ubi potissimum quid erroris aut du-
 bij subesse putaveris, si impertieris, non modico me affeceris beneficio.
 ALBATEGNIJ quoque, quem et MAHOMETEM Aratensem (uti
 scis) vocant, opusculum castigatum (plurimis enim id quod extat scætat
 mendis) unâ cum ijs quas author ipse subiunxerat Tabulis, obtinere 20
 averem, tum quoque si quid præterea apud te, antiquitatum solertissi- †
 mum excultorem, similium librorum repertum fuerit, quod Astrono-
 miam in ipso Cœlo, non solis chartis quæsitam illustret. Optime sane
 feceris, si me de ijs reddideris certiolem, et conatus nostros ita non
 parum iuveris. 25

Quæ de Æquinoctiali eiusque polis mobilibus, quodque differant a
 polo Mundi dixeris, in ijs tibi ad stipulari non possum, aliter me instru-
 ente ipsa experientia. Deprehendi enim ex mutata latitudine fixarum
 iuxta proportionem mutatæ obliquitatis Signiferi, a temporibus TIMO-
 CHARIS, HIPPARCHI et PTOLEMÆI, hucusque (si modo eorum 30
 observata in angulo obliquationis maximæ et cæteris omni vitio care-
 ant, qua de re non citra rationes dubito) Eclipticam potius quam Æqua-
 torem cum suis polis instabilem esse, Sole non semper eandem multo
 seculorum interiectu describente, et una ea loca, quibus æquinoctialem
 transit, successive anticipante. Unde fit ut stellæ fixæ tantundem 35
 progredi videantur, quantum Sol hæc puncta anteriora reddit. Cumque
 id illi motui, qui convenit defectui Anni Cœlestis ab Anno Iuliano,
 non plane coæquetur, fieri nequit, ut stellæ fixæ iisdem Anni Iuliani
 diebus per aliquot seculorum intervalla cum Sole orientur vel occi-
 dant, alijs etiam concurrentibus causis, quæ discrepantiam pariant. Et 40
 licet id paucis quibusdam stellis utcunque per longum Annorum inter-
 vallum competere possit, tamen non semper aut omnibus. Nec etiam
 ulla

† ulla est (uti tam in Opere tuo quam hîc inferis) inter polum Æquinocti-
 † alis et Mundi discrepantia; sunt enim unum et idem. Neque extrema
 in cauda Ursæ Minoris, quam Polarem vocant, quod prope polum sit,
 Mundi polus est, aut proxima huic, nisi æquinoctialis polum intellex-
 5 eris, qui a Mundano (uti dixi) non differt. Distitit quidem hæc stella
 temporibus HIPPARCHI a polo Æquatoris $12\frac{3}{4}$ partibus. At hoc anno
 iuxta nostra Inventa appropinquavit illi intra G. 2 M. $51\frac{1}{2}$, quam ante
 138^r annos 25 præcise tribus gradibus || ab eodem removeri, Augustæ Vin-
 delicorum per quadrantem 14 cubitorum in suo Radio, illic a nobis in
 10 horto prope prædium Consulis HEINZELIJ extractum deprehensum
 est. Non tamen ob id hæc stella ullius orbis polus est, aut prope, sed
 hic accessus ad polum Æquatoris sive Mundi fit per mutatam eius lon-
 gitudinem circa polos Eclipticæ, quâ illius declinatio augetur, cum sit
 nunc circa finem signi Υ ; tempore autem HIPPARCHI circa finem γ
 15 versabatur, confectis interea secundum longitudinem paulo magis 24
 gradibus, latitudine autem non plus alterata, quam fert obliquitatis
 Eclipticæ (modo sic se haberet) per tertiam gradus partem decremen-
 tum. Nam ea quam PTOLEMÆI Abacus in 66 exacte ponit gradibus,
 lato modo sumta est. Et si hæc stella nostro Ævo ad Æquatorem re-
 20 feratur, non cadet in Colurum æquinoctialem, ut tu forte existimas,
 sed distabit ab hoc in partibus Æquatoris G. $5\frac{3}{4}$, testante idipsum ratâ
 experientiâ. Coniungi autem ipsa cum polo Æquatoris exacte nun-
 quam poterit. Nam post annos proxime 500, ubi initium $\odot$ simulque
 Colurum Solstitialem absecuta fuerit, distabit a polo versus Eclipticam
 25 sive Æquatorem $27\frac{1}{2}$ minutis. Etsi enim Eclipticæ inclinatio paulo aliter
 tunc forte aucta fuerit (quod tamen vix futurum existimarim) tamen
 hæc latitudinem saltem stellæ alterabit, nec eam polo ob id propius
 admovebit, stellis nimirum fixos Eclipticæ polos respicientibus, Sole
 autem nonnihil mobiles per secula describente, quatenus antiquorum
 30 traditis acquiescendum erit. Quare hæc quæ de diversitate polorum
 Mundi et Æquatoris deque stella polari quacunque tandem occasione
 concepisti, penitus tibi expendenda relinquo.

† De libello PTOLEMÆI, in quo stellarum ortus et occasus ad sin-
 gulos dies Anni Actiaci et Iuliani per aliquot Climata designantur, li-
 35 benter audio, quæ adducis. Da operam, ut eum mature obtineamus.
 Circa Asterismorum ordinationes etiam si aliqua cum Recentioribus
 incidat nonnunquam differentia, nihil turbabit negotium, modo con-
 stet, cuius stellæ fiat mentio. Anni Syderei ab Ægyptijs et Babilonijs
 introducta, posteaque a THEBITIO exculsa, a COPERNICO vero
 40 nostro ævo renovata ratiocinatio, non ita vana atque inutilis est, prout
 existimas, si modo exacte constaret. Nos eam in Progymnasmatibus Astro-
 nomicis adhuc accuratius castigavimus, quatenus Ptolemaicæ cum
 nostris

nostris collatæ ferunt Observaciones: Sed ubi Hipparchæas in aliqua
 copia per te nactus fuero, hanc ipsam subtilius limitabo. Nam et ego
 potius cum HIPPARCHO quam PTOLEMÆO standum tecum cen-
 seo. Existimo autem non minus quam COPERNICUS stellas fixas
 quoad se immotas perpetuo manere. Progreſſionem vero illam, quam 5
 efficere videntur, per Axem Terræ in ſua revolutione anticipatum li-
 bratumque, uti is voluit, non admitto, cum nihil eiufcemodi revera
 Terræ competat, at ſi veterum tradita omnimode rite conſtare creden-
 dum, verifimilius erit, ipſum Solem aliam atque aliam diverſis ſeculis
 deſcribere Eclipticam. Et quantulacunque ſic ſubeſſe poſſit inæqualitas, 10
 eam per Solis univerſalem Hypotheſin, prout e præteritis Artificum
 obſervationibus enucleare licuerit, favente Numine ſalvabimus. Atque
 huc conducet Anni Syderei ratio, ut et in Planetarum ſimplici motu a
 certo et immobili puncto deducendo, et accuratius quam hætenus ſta-
 biliendo. Neque quidpiam infringit huius anni commoditatem, quod 15
 Caniculam ſeu Syrij lucidam, ut veteres hanc vocarunt, per 15 ſecula
 eodem proxime die Iuliano exortam eſſe aſſeveres. Id quod in hac ſtella
 quodammodo fieri potuiſſe tibi conceſſerim, ut ob id hac experientia
 edocti, || antiquitus Annum Iulianum Cinicum appellarint. Nam et 138^v
 ego Geometrice ad motiones huius ſtellæ interea factas adoptato cal- 20
 culo, eam in Horizonte Græcorum, ubi polus 40 plus minus gradibus
 attollitur, ortum ſuum cum Sole a PTOLEMÆI temporibus per 1500
 Annos retro numeratos non niſi unico die Anni Iuliani anticipaſſe de-
 prehendo. Quæ differentia illis pene inſenſibilis, ſiquidem non ſatis
 ſcrupuloſe hæc comperta habebant. Fit tamen ea convenientia per acci- 25
 dens in hac ſtella ob declinationem intervallo tot ſeculorum ita varia-
 tam (nimirum tribus gradibus, dempta una tertia) ut hæc eam altera-
 tionem, quæ ex Anni Iuliani ac Syderei diſconvenientia incidere po-
 tuit, emendarit et quaſi eliferit. Quod nihilominus in alijs ſtellis pariter
 non contingit ob aliam atque aliam declinationum alteratarum vicibi- 30
 tudinem, ut de curriculi Solis inæquali ad eodem dies revolutione
 per longum temporis tractum ob Apogæi eiufdem mutationem nihil
 nunc dicam. Imo ne quidem in hac ipſa ſtella, ſi a PTOLEMÆO huc-
 uſque pari modo fiat periculum, adeo conſtanter diem Iulianum ob-
 ſervari comprobabitur; differentia nunc uſque in tertium diem ſeſe 35
 extendente, eo quod tardior fuerit poſterioribus ſeculis declinationis
 variatio, quam illis antecedentibus, nec reliquo motui adeo analoga.
 Et ſi quis poſt totidem ſecula in futurum idem tentet, fiet adhuc maior
 differentia, utpote quæ in quintum diem excreſcet. Quin et de Arcturo,
 quod ais, eum tempore HESIODI eadem die Anni Iuliani nempe VIII 40
 Martij ortum fuiſſe, qua idipſum prodiderunt in eo tractu METON et
 EUTEMON, numerationi diligentiori non congruit, ſi modo recte tem-
 porum

porum intervalla nobis constiterint. PTOLEMÆI quidem ævo nona
 die Martij unico saltem posterius oriri potuit. HESIODI autem, quod
 noningentis Annis antèrius statuimus, secunda die Martij per 7 nimi-
 rum dies prius exoriebatur. At tempore METONIS, qui vix 150 Annis
 5 post HESIODUM floruit, idem ortus in tertium diem Martij cadebat.
 Hisce autem proximis annis decimum nonum ferme diem attingit, ut
 ob id, quomodo Arcturi exortus ad certum diem Anni Iuliani multis
 seculis alligari queat, prout tua insinuat annotatio, non videam. Sic
 aliæ et diversæ stellæ diversimodam quoque in hac πραγµατεια inge-
 10 runt variationem, ut hinc nihil certi de Annorum rationibus mutuari
 liceat. Anni cœlestis periodus in ijs quidem, quas accepisti, impressis
 chartis a nobis GELALÆA paulo minor adhibita est. Hanc tamen
 non tanquam universalem illic adduximus, sed solummodo ab Obser-
 vationibus REGIOMONTANI per unicum Annorum centenarium
 15 huc translata; quod certo consilio fecimus, ut Apogæi et Eccentrici-
 tatis, si qua subreperet incomperta mutatio, minus officeret, præsertim
 cum ad tria vel quatuor duntaxat secula motum Solis inibi emendati-
 orem tradere intenderimus. At si altius (quod præstat) id petatur, inter-
 lapsis plurimis seculis proveniet hic Annus paulo maior GELALÆO,
 20 nec tamen in tantum, ut Alphonsum modum, cui tu nunc subscribis,
 asequatur. Qua de re præcisius aliquid, quam antehac statuere licebit,
 ubi omnibus HIPPARCHI observationibus me instructiorem reddi-
 deris, tum quoque si quas alias adhuc vetustiores aut intermedias in
 promptu habueris. Cuperem etiam antiquissimi illius Iudaici Æqui-
 25 noctij, cuius meministi, exactam a te cognitionem obtinere, quanto
 nimirum tempore, quoad annos Iulianos a nostris observatis retro di-
 stiterit; ita tamen, ut iste annus, quo hoc Æquinoctium celebratum
 creditur, pariter a bisextili removeatur cum aliquo e nostris, in quibus
 ob id quinquennium apponere libuit, quo semper aliquis in promptu
 30 est, qui sic cum vetustis inventis conferri commodius possit. Oportet
 enim ubique semper hanc collationem fieri in ijs Annis, qui vel pariter
 bisextiles sunt, vel a bisextili æqualiter distant, quod et in prioribus
 literis me monuisse recordor. Petis, ut stellarum Eclipticæ vicinarum,
 139 præsertim || Reguli et $\pi\rho\acute{o}\pi\omicron\delta\omicron\varsigma$ Υ communicem loca atque exortus
 35 cum diebus Iulianis. Scias itaque cor Ω Anno CHRISTI 1600 Diony-
 siaco completo (quo vulgariter, licet inepte, uti recte nos edocuiisti, uti-
 mur) incidere, quoad longitudinem in G. 24 M. 17 Ω cum latitudine
 G. 0 M. 27 Bor. tuncque obtinere Ascensionem Rectam p. 146 M. 46 ac
 40 declinationem p. 13 M. 54, ideoque oriri in Horizonte illo Græcorum
 cum 24 g. Ω completo, quod cosmice contingit 7. Augusti, Acronyce
 vero 2. Februarij. Et in nostra quoque latitudine intra eosdem dies tam
 cosmice quam Acronyce emergit. Propus Υ longitudinem ad dictum
 14 tempus

tempus habet p. 27 M. 53, latitudinem vero p. 0 M. 58 Merid., Ascensionem Rectam p. 87 M. 42, declinationem p. 22 M. 33 Septentrionalem. Unde in eodem Bœotico tractu nunc oritur cum 29no ferme completo II, id est 10. Iunij cosmice, inter 9um et 10^{mum} Decembris Acronyce.

Ut vero plurium stellarum, imo quotcunque et qualiumcunque voveris, loca ipsi cœlo adamusim congrua in promptu habeas, atque hinc quicquid placuerit, circa earum habitudines sive veterum sive nostro ævo rimari queas, en hinc peculiari libro mille stellarum (plures enim in nostro climate vix observationi patent) exactissimam in ipso minuto, adeoque interdum semisse, quoad longum et latum restitutionem intra 20 elapsos annos magno labore et diligentia a nobis exantlatam, qualem (absit gloriatio) nulla viderunt priora secula, tecum secreto communico. Redegimus autem omnium longitudes consulto ad Annum vulgarem 1600 completum, quibus ALBATEGNIJ ætas G. 10 exacte, PTOLEMÆI 21 $\frac{1}{2}$, HIPPARCHI 24 $\frac{1}{4}$, TIMOCHARIS 25 $\frac{3}{4}$ subtrahunt; latitudine pro ratione variatæ inclinationis Eclipticæ ad Æquatorem in singulis secundum earum peculiarem dispositionem nonnihil hinc inde crescente vel decrescente. Quæ tamen differentia, ultra tertiam Gradus partem, ubi vel maxima est, hæcenus alterata esse non invenitur, imo et in hac tantillula mutatione non parum subest dubij. Atque hæc prout ipsi Artifices loca præcipuarum aliquot quarundam fixarum suo ævo prodiderunt, in quibus tamen, PTOLEMÆO præsertim et TIMOCHARI aliquem subrepsisse errorem, quo minus ea satis subtiliter scrutati sint, ob nimiam inæqualitatem suspicor, ALBATEGNIJ et HIPPARCHI denotationibus magis ratis existentibus. Ex quibus etiam præcipue collegi, inerrantes stellas singulis annis 51" conficere; quantum videlicet motui Solis simplici competit, in ea temporis differentiâ, quæ est inter annum Æquinoctialem et Sydereum, quam nos statuimus M. 20 $\frac{2}{3}$ quamproxime. Quare in Annis Iulianis 70 Mensibus 7 unum Gradum absolvunt stellæ, non autem centenis (uti voluit PTOLEMÆUS) longe minus pluribus, prout tu existimare videris. Oporteret enim sic supra modum erroneas fuisse antecessorum animadversiones, quod nimis licentiose asseverare nemini fas est. Additus est iuxta calcem eiusdem libri catalogus 100 insigniorum stellarum Declinationes et Ascensiones Rectas ad annum 1600 et 1700 exhibens unâ cum suis differentijs, per quas non saltem ad intermedium seculum, sed et proxime antecedens ac subsequens hæc utrinque satis commode adaptari queant. Si vero ortus et occasus earum ad certum Horizontem ratione Solis scire aves, id REGIOMONTANI Tabulæ ex data declinatione et Ascensione Recta non difficulter suppeditabunt, aut, si mavis, per Triangula. Ut autem locus Solis e nostra emendatione etiam tibi verius quam alias constet, addidi Ephemeridem motum eius ad

ad Meridiem singulorum dierum huius labentis Anni in longitudine locorum 37 partium expedientem. Inde ad plures antecedentes et sequentes eundem intra unum vel alterum Minutum derivare, exigui est laboris. At si præcisius hunc rimari lubuerit, utere meis Tabulis in
 5 motu Solis, quas puto te in capite illo primo de curriculo illius a nobis restituto (undecumque tandem tecum communicato) accepisse. Sin minus, habes hinc in omnem eventum quaternionem eius calculo ad proxima aliquot secula sufficientem. Mitto insuper alium librum, Mechanica Astronomiæ nostra complectentem, quem tamen ordine primum statuo. Eo inspecto non obscure æstimabis, quanto molimine,
 10 quantaque diligentia talia tractârim. Et si lubuerit unum vel alterum Instrumentum ad instar eorum confici curare, habes inibi Idæam et usum. Nec enim inutile foret, si Sextantem quempiam pro Syderum distantijs et Quadrantem iustæ magnitudinis pro eorundem altitudinibus dimetiendis tibi paraveris. Qua in re prænominatus ille studiosus
 15 Danus tam quoad divisiones perficiendas quam cætera ordinanda tibi usui esse poterit; unâque in Praxin observationum opus diducere, prout apud me didicit; optarem enim, multis in locis cœlestibus diligenter attendi, ne idem fiat nostro, quod de ROMULI ævo conqueritur NASO:

20 *Et inobservata per annum
 Sydera currebant.*

Uti etiam ferme (quod dolendum) nunc accidit.

Facis quoque sub finem mentionem anni Liliiani sive Pontificij, tam inepte constituti quam approbati. Quem licet omnibus suis numeris
 25 non exactissime constantem (quis enim hoc inconsulto cœlo præstiterit?) convenientiorem tamen priore illo omnino censeo, qui tot dierum ob anni Æquinoctialis et Iuliani aliquale discrimen anticipationem commisit, inde ab initio annorum CHRISTI, vel (ut illi maluerunt) a concilio Niceno. Neque tam facile posthac iuxta modum illum Gregorianum adeo enormis divagatio subrepere potest; sed (ut dicam quod res est) hæc summa præcisione (si qua foret necessaria) extricare nullis eiuscemodi compendijs et diverticulis licet. Verum habenda est ipsissima motus utriusque luminaris ad quævis secula subtilis notitia; qualem ne hoc quidem tempore ex usitatis Tabulis citra omne erroris vestigium compertam habemus. Ut primi Mensis huius Anni in Sole et
 35 Luna ad longitudinem loci 35 partium e nostris animadversionibus et Tabulis subductus calculus, atque cum Alphonfinis et Coperniceis numeris collatus (quem etiam in quadam charta, ut hinc cætera ratiocinari queas, adiunxi) te edocebit. Hæc igitur, quæ nunc mittere
 40 commodum fuit, boni consule. Subiungam suo tempore, favente cœlestium Opifice, de cœlestibus plura et maiora. Et quamvis hisce serioribus

bus nimium tibi faciam nunc negotij, lufus nihilominus infuper quofdam poëticos e multis quos habeo, in mei gratiam, poftquam Dania exceffi, hinc inde a diverfis concinnatos, mihique miſos unâ impertior, non quod tua Heroica vena quid dignum redoleant, ſed tantum ut videas, alijs quoque meam inde emigrationem cordi eſſe. Selegi autem potiffimum hæc, in quibus difceſus noſtri cauſæ utcunq̄e infinuantur. Si præſtantiffimus ille DOUSA iunior, quem fata nobis (proh dolor) adeo præpropere ſurripuerunt, adhuc in vivis eſſet, aliquid cultioris ingenij proculdubio de his meditatufuiſſet, uti || et antea Cometo-
graphica noſtra melliflua oda ornavit.

Retulit mihi huc reverſus TENGNAGLIUS noſter te admodum in votis habere, ut ad vos in Bataviam tranſmigrem, quod tuo erga nos amori acceptum fero, quemadmodum etiam illuſtriſſ. principis MAURITIJ et Ordinum deſideria et erga me favorem non obſcure hac in parte intellexi, ut de Anglicanis nihil addam. Et ſane non abhorreret animus ab ea loci mutatione, cum ſemper mihi plus arriferint Batavorum ſolertia ingenia quam Germanorum. Verum te celare non poſſum, interea dum hîc in finibus Germaniæ et Daniæ ultra Annum moror, quo Noſtratibus rem rectius diſpiciendi ſatis relinquerem temporis, Patriæ, cui multum debemus, adhuc ſtudens, Sacræ Cæſareæ Maieſtati relatione quorundam e præcipuis in Aula, me hîc hæſere innotuiſſe. Quare ipſius Maieſtas per Ampliſſimum Dominum RUDOLPHUM CORRADUCIUM Imperij Procancellarium, intermediente etiam Domino Doctore THADDÆO HAGGECIO veteri Amicitia mihi iunctiſſimo, Pragam me evocari mandavit, ſpem non dubiam facientibus ijs, Cæſaream Maieſtatem, ſi acceſſero, me meaque ſtudia clementiſſimo favore proſecuturam et promoturam. Qua de re iam aliquot hac æſtate inde ſimilia infinuantes accepi literas. Commendavit inſuper Sereniſſimus Coloniensis Elector, cui Cæſar multum tribuit, illi me meaque omnia de meliori (ut aiunt) notâ, exquisito erga me favore refertis ad ipſius Cæſaream Maieſtatem propria manu hoc nomine perſcriptis literis; tum quoque alijs ad Magnificum Dominum BARVITIUM intimum Cæſaris Conſiliarium et Secretarium ſupremum. Dedit quoque idem Coloniensis tam ad Dominum HEINRICUM RANZOVIUM, Affinem et hoſpitem meum chariſſimum, quam me peculiareſ literas, quibus proſectionem hanc non infrugiferam futuram perſuadet. Quin et, ſi præter omnem ſuam expectationem non ſucceſſerit, ut Cæſar mea ſtudia benigne et liberaliter fovere ſuſtentareque velit, ſe idipſum ſuis ſumtibus haud invite effecturum ſponte pollicitus eſt. Quare hæc media ita commode oblata, præſertim apud Imperatorem ſummum Imperij Caput (cum et Aſtronomiam univerſaliter conſtituere et ſtabilire ſatagam) experiunda ante omnia cenſeo. Conſtitui itaque primo quoque tempore

tempore Pragam proficisci, quo Cæsaris clementissimam voluntatem
 † humillime cognoscam. Quod si omnia votis nostris minus istinc respon-
 5 derint, tunc demum de alijs sedibus eligendis certi quid statuam, et aut
 ad vos vel etiam Anglos transibo, aut potius ad Regem Galliarum, quem
 scio me et mea studia liberalissime excepturum eorundemque conserva-
 tionem in eo Regno munifice perpetuaturum, et forte veteri Hispania-
 rum Regi ALFONSO hac in parte, quantum commode ibi res ferunt,
 non cesurum; quicquid erit, cœlum et Urania, quæ omnes terras inclu-
 10 † mibus sacris quorundam inscitia et malevolentia non satis attenderit.
 Significabo datâ oportunitate per literas, quomodo iter hoc in Bohemi-
 am successerit, ut hinc, quid factô opus sit, prævidere et æstimare queas.
 Sed desino te pluribus detinere. Tuum est hanc prolixitatem, quam su-
 blimis tui ingenij veneratio, et materiæ, de qua agimus, præstantia,
 15 tuaque in me benevolentia extorsit, boni consulere. Vale Vir Illustris et
 Magne ac Reipub. Literariæ diu ac feliciter vive. Dabantur Wandel-
 † burgo ex Arce Ranzoviana prope Hamburgum die 23. Augusti st. vet.
 Anni Christiani vulgaris 1598.

Tuæ Illustriss. Amplitud. studiosiss.
 TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

2 † NOBILISSIMO ET VIRTUTE AC ERUDI-
 TIONE VIRO INPRIMIS CONSPICUO OLIGERO ROSÆ-
 25 KRANTZIO DE ROSENHOLM, CONSANGVINEO,
 AFFINI, ET AMICO SUO INTEGERRIMO.

S. P.

30 HARISSIME OLIGERE, scripsi tibi semel atque iterum;
 nihil tamen adhuc responsi accepi. Quod nihilominus
 occupationibus propter nuptias tuas tribuo. Expectavit
 te amanuensis meus Hafniæ per triduum, sed cum inter-
 ea pro ut constitueras, non accederes, forte vento præpe-
 ditus, is noluit diuturniores isthic moras necere, sciens,
 te facile per alium Hafnia Lubecam versus literas posse dirigere. At
 35 cum ne hoc quidem factum sit, rogo, velis mihi nunc absque diuturni-
 ore procrastinatione ad singula, quæ priores meæ literæ continebant,
 respondere, et eas Lubecam mittere, si expeditior non datur ratio. Ni-
 1 † hil || iam adeo remoratur iter meum ac currus, quem promisisti, quem
 scio Arhusiæ paratum navem expectare, ut Lubecam transvehatur.
 40 Quod et Scotus ille (licet et mihi id promiserit) et quidam alij neglex-
 erunt,

erunt, cum nemo in tua absentia adest, qui negotium serio urgeret. Fac, ut eum quam citissime Lubecæ habeam, vel saltem indica, cur id fieri nequeat, ne frustra illum diutius expectem, sed potius de alio mihi provideam. Instat enim hyems, nec peregrinationem diutius differre commodum est. Quæ Colonienſis mea de causa Imperatori scripsit, puto te accepisse. Quin et illustrabimus Dux || Megapolenſis ULDARICUS pariter ad Imperatorem meo nomine commendatitias dedit, quarum hinc Exemplum habes. Quorsum eæ mihi ufui esse possint, facile intelligis. Serva id tibi soli; neque nisi fidelibus amicis (si qui sunt) inspiciendum concede; uti nec priora. Addidi alterum exemplar versuum BRASCHIJ Poëtæ Rostochienſis, quod rectius est castigatum atque re-
visum. Cupio mihi remitti Carmen Cramerianum, quod tamen lima indiget; et de singulis alias, quorum mea interesse putaveris, admoneri, tum quoque de libris, an Regi oblatis sint, quidque responderit, et an tibi postea ceberint nec || ne. Plura nunc non vacat. Sed has saltem ad te deproperare lubuit, nactus tam commodam opportunitatem per hunc Studiosum Cimbrum hac ad vos transeuntem. Vale, salutata a me tua matre et coniuge, mea nepte, quam diligentissime. Raptim Wandalburgi 5. Septembris Anno 1598.

Tuus TYCHO BRAHE.
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TAM NATALIUM SPLENDORE QUAM PROPRIA VIRTUTE, PRÆEMINENTI DOCTRINA VIRO INPRIMIS CLARO OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE ROSENHOLM, CONSANGUINEO, AFFINI ET AMICO DESIDERATISSIMO.

S. P.

UM ante biduum per Studiosum Danum, qui se ea loca, ubi in Cimbria habitas, transiturum pollicitus est, quædam ad te deproperassem, accidit ut heri sero eas, quas Hafniæ antepenultimo Augusti ad me dederas, acceperim. Quare statim misso Hamburgum curfore meo, an Studiosus ille adhuc ibi hæreret, inquiri iussi. Quem cum hodie primum ante meridiem isthinc discessurum rescivissem, has responsionis loco iterum festinanter exaro. Si alias ad me ante mensem circiter dedisti literas, quam eæ erant, quibus ultimo rescriptum est, scias me illas non recepisse. Scribis nunc te scire, me currum promissum accepisse. At unde hoc? || Hafnia enim tuæ datæ sunt, et meus, qui paulo ante apud te erat, amanuensis, indicabat eum ne Lubecam quidem

† dem nedum huc allatum esse. Quod et literæ meæ insinuabant. Rectius itaque scias, me eum non accepiſſe. Et nihil fere est, quod nunc adeo iter meum remoretur, atque hoc ipsum. Si Lubecam veniſſet, actutum me certioſem reddidiſſet de eo IOACHIMUS BUCH, aliquoties hoc
5 nomine a me per literas admonitus. Si vis, ut eum obtineam, fac ut id quam citiſſime fiat. Cæteroquin Hamburgi alium coëmere neceſſe habeo. Scio tamen per te non ſetiſſe, quod res hæc tam lente procedat. Et
2^r gratias habeo pro hoc erga me officio maximas, || relaturus per opportunitatem. De libris, cur non oblatis ſint, prolixè diſſeris. At eiufmodi
10 argumenta apud me pondus non inveniunt, imo ne ſexcenta his graviora, utpote qui adverſariorum et calumniatorum perverſas oblocutiones non ita ponderem, ut tu vel alij iſthic ſub aliſ eorum depreſſi, ſed flocci faciam. Libertati enim me aſſerui, quam tuebor. Cum hîc eſſes, aliter ſentiebās et ſponte in te recepisti, quod libros [Regi] in manus tradere velles, imo et quædam alia inculcare de reſcriptis ad me
15 [Cancellarij] literis, ipſo forte [Rege] inſcio. Tunc omnia placebant, adeo ut [Regi] quædam ſcribenda relegeris et approbaveris; || quæ tamen nunc volens omiſſi, ne, poſtquam ſemel inclemens reſponſum ad Roſtochio ſcriptas accepiſſem, ulterius ſupplex inſimuler. At quorſum
20 nunc vetus illa et avita conſtantia! An poſtquam in Daniam rediſti, Cœlum ruit! o pavidæ mentes! Miſeret ſane me Patriæ quondam meæ, quod nemo ferme in ea ſit (uti audio) qui verum iuſtumque ingenue profiteri audeat, imo ne quidem de his muſitare. Quo hæc vergant, tandem exitus monſtrabit. Sed utinam non nimis ſero tunc ſapiatis atque
25 animum reſumatis! Non putarim, te Carminis illius, quod Aſtronomiæ noſtræ mechanicæ præfixum eſt, pænitere atque ob id libros ipſummet exhibere || tergiverſari. Neque enim tibi incommodare poterit, quod communiter uſu receptum eſt, nempe in Zoilos malevolos et inſcios talia libris attexere; et ipſemet, cum præſens eſſes, ſciebas, quomodo per alios (ſi qui oblatrarant) excuſares. Quicquid id eſt, cum mei non ſit moris, ea, quæ ſemel deliberato conſtituta ſunt, retractare, ſtat etiamnum, ut et ante, ſententia, libros illos [Regi] ipſi in manus eſſe tradendos, quocunq; tandem vultu eos accipiat, et quomodocunq; a mei malevolis et oſoribus id vertetur aut pervertetur. Altiora tracto,
35 quam ut tam humiles cenſuras ſuſcipiam. Optarem tamen id per te ipſum fieri, ea ſaltem de cauſa, ut tibi, non alijs, cederent libri || illi, quemadmodum inter nos ventilatum eſt. Sin vero id fieri nequeat, offerat eos Affinis meus OLAUS ROSENSPAR, qui et literas meas tradidit, infrugiferas et perverſe exceptas; ut ſint libri hi quaſi earum
3^v Corollarium et taciti teſtes, me non ignorare, quam parvam habeat proportionem [Dania] ad totam Terræ ſuperficiem; utpote quæ apice minimi digiti in Globo Terreſtri bicubitali tota tegi poſſit. Et quid de
40 immenſo

immenſo Cœlo ſentiendum, quod animo volvimus, quod mente comprehendimus et ſuperamus? O humiles curæ! Nihil peius me habet, quam quod non carmina quædam iſdem libris prænotarim, quæ meos pungerent calumniatores, || ad ſimilitudinem eorum, quæ alijs quibusdam Exemplaribus Viris Principibus tranſmiſis præpoſui. Nam, ut ſcias, Electori Coloniënſi, Principi Uraniæ MAURITIO, Duci Megapolitano ULDARICO Avo Regis, et Duci ADOLPHO Holſatiæ, Affini eius (ut de SCALIGERO non dicam intelligentiore horum æſtimate) libri hi additis iſdem, quos tibi præſcriptos miſi, verſibus, communicati ſunt. Num et illi hinc ſtatuent, me ſibi ſupplicem fieri? Num inde quis ratiocinabitur, me pænitudine duci, quod Cæſari eos dedicarim, cui tamen necdum oblatis ſunt, cum ipſemet hoc efficere conſtituerim? quaſi non moris ſit, libros uni Regi vel Principi dedicatos alijs || etiam dono dare. Neque ſane unquam mihi in mentem venit, quidpiam operum meorum, etiamſi in Dania manſiſſem, [Regi] nuncupare, cum ſciam eum ἄμωσων eſſe et literas averſari, imo forte nec cuiquam alijs, cum librorum dedicatio adeo uſitata illiberale quid et mendicitatem quandam præ ſe ferat, niſi id ad pares fiat, atque eorum, quæ iſthic tractantur, gnaros. Nam quod Landtgravio primum Epistoliarum Tomum inſcripſi, ut Patris memoriam et diutinam mecum amicitiam recolerem, id factum eſt, utque plus fidei illæ Epistolæ mererentur, quod nihil in ijs eſſet ſuppoſititium. Nec ego quidpiam inde reportavi, ne quidem gratiarum actionem, || quamvis bis vel ter idem Princeps mihi poſtea ſcripſerit. Quod tamen neutiquam curo, cum ad tam vilia non reſpiciam. Sed de his plus ſatis, et forte nimium. Tute facile, quid tibi faciendum ſit, in his et alijs ſtatues. Si nolit ROSEN-SPARRIUS, offerat RAMELIUS. Scurrilem iſtum librum, quem te remittere ais, non recepi. Fac ut eum mature obtineam. Conſtitui enim famoſum ipſum ſcriptorem Pragæ cum Cæſaris venia ſecundum Ius tractari curare; nec aliud Exemplar in promptu eſt, unde accuſationum capita depromam. Nec ſi eſt, ulterius relegere vacat, aut annotationes marginales, pro ut ibi factum, aſſignari facere.

Apud BŒKELIUM iterum agam in tua cauſa || quod potero. Vix tamen præter verba quidpiam impetrabo. Quid tandem factum hîc fuerit, poſtmodum ſignificabo. Si Sophiam prævalere Philoſophiæ non cenſes, ſenties. Utra autem Philoſophia præferenda, Platonicane an Ariſtotelica, tecum non diſputo. Inexhauſti ſunt naturæ abyſſi. Inde veritatem petamus, non ex argutis diſceptationibus, quibus ea ſæpius amittitur quam recuperatur. An verſus et Epigrammata, quæ miſi, acceperis, non innuis, et iam etiam altum ſilentium de reſponſione Daniæ ad Germaniam, et de Commentarijs in literas, quas ſcis, ſponte pollicitis et pluribus eiufmodi. Exiſtimarim illud Horatianum || etiam apud te

te locum inventurum, quamvis in aliam sententiam detortum: *Cœlum non animum mutat, qui trans mare currit*. Sed plura non addo. Neque enim plura vacat. Instat meridies, abitum parat Nuncius, animus est impatiens. Tu itaque cum utraque tua SOPHIA quam optime vale.

5 Et, si lubet, actutum rescribe, miſis Lubecam literis, quæ me postea, siue hîc adſim siue non, facile invenient. Saluta etiam matrem tuam ex me officioſe, et CRAGIUM nostrum, si forte apud te est, de quo tamen ambigo. Nam cum Iutus Iuto quidpiam ſpoponderit, idem reputo, ac si augur auguri. Iterum quam felicissime valet. Raptim Wandef-
10 burgo 9. Septembris Anno 1598.

Tuus ex aſe
TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

2^r NATALIUM SPLENDORE ÆQUE AC PROPRIA VIRTUTE AC ERUDITIONE INPRIMIS CONSPICUO VIRO DOMINO OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE ROSENHOLM, CONSANGVINEO, AFFINI ET AMICO INTEGERRIMO.

1^r IX octiduum elapsum est, Nobilissime et Charissime OLIGERE, ex quo per Studioſum quendam NICOLAUM ALBINUM nomine ad te de rerum mearum ſtatu perſcripſi, nunc vero, cum nihil addubitem, quin eæ literæ tuto ad te perlatae ſint, tamen cum inopinata ſe hæc occaſio offerret per Nobiliſimum Virum FRANCISCUM RANZOVIUM, qui iam e Belgio redux rurfus iter iſthuc parabat, denuo ad te perſcribendum ratus ſum, quo de curru, quem me accepiſſe innueras, te denuo admonerem, ut eum actutum huc procurares, ||
25 quippe qui maxima ex parte iter meum remoraretur. Lubecam enim eum necdum allatum certo mihi conſtat. Cæteroquin non intermiſſet IOACHIMUS BUCK (pro ut ſemel atque iterum ab ipſo expetij) quin te per literas ilico de eo feciſſet certioſem. Rogo itaque etiam atque etiam, ne longiores hac in re moræ neſtantur, ſed ut ſequenti ad ſummum hebdomada huc ad me perferatur (*Uden ſaa er, att I vilde holde Jytſke Louff, det er at beholde hvad mand loffuer, ſaa at en anden ſaar intet deraff. Da maatte man endda i det mindſte lade en vide det, ſaa man ſkulle ikke vente det thill forgieffues*); nam diutius præſtolari non poſſum. Sed quamvis tum iter ingreſſus fuero, tamen non ambigo, quin is nihilo ſerius ad me perveniat, pro ut, antequam
35 40 diſceſſero, diſponam.

Plura iam non vacat, cum de cæteris || in prioribus satis superque 2r
tuis responsum existimem.

Vale mi OLIGERE quam diutissime cum matre tua et coniuge SO-
PHIA a me meisque diligenter salutatus. Raptim Hamburgi die 14.
Septembris Anno 1598.

Tuus TYCHO BRAHE, 5
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

NOBILISSIMO TAM NATALIUM SPLEN- 4v
DORE QUAM PROPRIA VIRTUTE VIRO DOMINO 10
OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE ROSENHOLM,
CONSANGVINEO, AFFINI ET AMICO
SUO DESIDERATISSIMO.

S. P. 1r

AC ipsa hora domum rediens a quodam Holfato Nobili 15
in vicinia habitante, reperi hîc tuas literas, Charissime
Domine OLIGERE, et nunc primum ex ijs certior red-
ditus sum, currum diu promissum Lubecam venisse, a
Factore autem meo eundem Oldesloviam, pro ut man-
daram, translatum percepi, unde craftina die, volente 20
Deo, eundem huc adferri curabo. Mora autem nimia, quæ intercebit,
undecunque tandem orta, et tot frustra ea de re a me perscriptæ literæ
tam in Daniam quam Lubecam, effecerunt, ut ante triduum alium
mihi præter eum, quem de novo confieri curavi, || Hamburgi com- 1v
pararem pretio 50 Ioachimicorum. Ago nihilominus tibi gratias pro 25
tua in me benevola voluntate quam maximas, quod me hoc donare
volueris, relaturus per opportunitatem. Et licet illum necdum viderim,
spero nihilominus eiusmodi esse, ut usui meo inservire queat. Si quid
desideratur, Hamburgi facile supplebitur. Moram illam plus quam
Iuticam, si navi cum lignis combustioni idoneis Lubecam transmissa 30
meo naulo, pro ut iam dudum pollicitus es, redimere volueris, et fa-
miliæ meæ muliebri, quam discedens hîc relinquo, pro arcendo hîc
frigore ita mature prospicere, || id quicquid est, promptius expiabis. 2r
Non possum ex hisce tuis, quæ 7. Augusti Hafnia datæ sunt, colligere,
te omnes meas accepiße. Adeo parce rescribis, nec singula a me mota 35
attingis. Quin et semel atque iterum ad te scripsi, ex quo in Cimbriam
te redijße coniectabar. Cuperem, ut ad singulas prompte responderes,
nec verborum aut characterum ita tenax eses, ut nunc uxorius alijs
forte quam antea distrahare negocijs. Si quid scripseris, mitte saltem
hîc Wandelburgum, sive per Lubecam, sive alia via, licet fieri possit, 40
ut

2^v ut tunc h̄c pr̄esto non sim. Constitui enim, favente Divina Clementia, post non adeo multos dies iter || propositum ingredi; pr̄fertim cum iam currus et c̄etera (tuæ tamen literæ me facile invenient) requisita sufficienter in promptu sint.

5 Redijt ante quatrimum D. D. VITUS VINSHEMIUS Witteberga, ubi diu abfuerat, et attulit secum fasciculum quendam libellorum de LUTHERI historia cum duabus ad te Epistolis, quas nunc ad te dirigo. Aderant 9 exemplaria eiusdem libelli, quorum octo tibi simul mitto, nonum mihi reservo, ut per otium videam, quæ contineat, et an dissona
10 sint ab ijs, quæ me olim, cum Lipsiæ studerem (ab alio authore, cuius
3^r nomen nunc non || succurrit, profecta) legisse memini. Variant enim in talibus scriptores, prout affectibus indulgent.

De c̄eteris, quæ hæ ultimæ tuæ continent, nihil addo. Nec enim moror, qualia apud vos fiant connubia; et de eo, quem tangis, iam diu
15 antea scivi, quantum fidendum ei vel secus, ut non opus sit ex hac novitia affinitate me cautiorem reddi. Invaletudinem alterius non miror; imo potius miror, eum valere posse, qui alios multis modis invalentes reddidit. Viderit, ne ea citius illi eveniant, quam putat, quæ iam antea prædixi prædicoque. Sunt, qui ex me audiverunt. Quid BŒKELIUS
3^v responderit in tuo negotio || de libris non præstitis, ex adiuncta scheda vides. Mihi ad eum CLAUDIUM MULIUM cum M. CHRISTIERNO SEVERINI, qui diu mihi fuit domesticus. Nihil ab eo ferme reportamus præter morosa verba. Si rem vis iure decidi, fiat id per alios. Mihi ob iter instans id non est commodum. Sed suaderem potius, ut id omittes,
25 et ad Doctorem VITUM VINSHEMIUM, qui tui studiosus haberi vult, serio scriberes, ut is (siquidem pecuniam alteri, priusquam volebas, tradidit) efficeret et urgeret, ut quæ tibi revera debentur, obtineas. Miniteris etiam aliquantulum, te actionem contra eum moturum || iuridicam, si per se id, quod æquum est, non fecerit. Sic VINS-
4^r HEMIUS metuens, quod is huic actioni misceri debeat (uti est per se meticolosus) eo validius omnem movebit lapidem, ut tibi tua, quæ emisti, nisi quatenus quædam eorum pro lubitu remittere voles, cedant. Consultissimum iudicarem, ut, siquidem BŒKELIUS sponte obtulerit resolutionem pecuniarum, modo libros reciperet, eos illi prima
35 oportunitate remitteres. Satis enim alias et habes et habere poteris librorum talium. Ego in hoc negotio quod potui feci. Quod autem expectationi utriusque nostrum non respondeat eventus, non est, quod mihi imputes, sed potius BŒKELIJ tenacitati, ne quid dicam amplius. Vix possum in proprijs rebus obtinere, ut Hamburgenses id, quod ius æquumque postulat, libera voluntate efficiant. Tanta est istorum ho-
40 minum sordities et || avaritia infatiabilis, a quibus tamen me post exiguum tempus liberatum iri spero.

Tu autem mi optime OLIGERE, diu cum nupera coniuge mea nepte a me diligenter salutata ac omnibus tuis quam felicissime vale; et si vacat (debet autem vacare) brevi rescribe. Raptim Wandelburgo 25. Septembris 1598.

Tuus TYCHO BRAHE,
manu propria.

5

[Ex apographo in codice Pragensi Archiv. Univ. 62 B 6; cf. apographum in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

DAVID CHYTRÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

10

S. P.

22^r

NOBILIS et Magnifice Domine Patrone colende! Ὅσον ἔαρ χειμῶνος, ὅσον μᾶλλον Βραβύλοιο ἄδιον, tanto mihi gratior et dulcior tua Epistola multis alijs eodem tempore allatis fuit, quam a summo et laudatissimo Mathematicum artifice, ac vere (ut Summus et Clarissimus ille Princeps ad Cæsaream M^{tem} de te testatur) patre Astronomorum huius Seculi et unico huius laudatissimæ scientiæ instaurore scriptam, singulari mihi et liberis meis honori et ornamento esse iudico. Periuicunda etiam, adeo benigna et humanissima voluntatis tuæ significatio hac in parte fuit, quod exiguum et tenue observantiæ erga te huius Academiæ officium, tibi Rostochium ingresso exhibitum, quod sine scelere prætermitti non poterat, mentione literarum tuarum non indignum esse censes, tibi que non ingratum nec iniucundum accidisse; τοὺς τε ἀγαθοὺς καὶ ἀντὶ μικρῶν οἶδασθαι χάριν ostendis. Ad Eruditos vero et Claros viros scribens, cum amicorum omnia communia sint, maxime duxi communes amicorum amicos esse oportere. Ideoque de amici præstantissimi Viri statu præsentis, cuius cognoscendi desiderio teneri illos non dubitabam, significandum existimavi, præsertim cum eruditissimæ illius et sublimi ingenio tuo accurate elaboratæ epistolæ (ad quendam Midam his studijs iniquiorem) exemplum ideo te mihi coram dedisse intelligerem, ut cum pluribus etiam alijs amicis communicarem. Quare non solum IACOBO MONAVIO, verum PAULO SCHEDIO MELISSO, etiam Poëtarum nostræ ætatis Principi, et IOHANNI POSTHIO, utriusque Artis Apollinæ antistiti, et ABRAHAMO ORTELIO Geographo, quem proximus Mensis Iunius Terris eripuit, et aliquot alijs minus celebribus impertivi legendam; qui || animo et voce grata officium meum vicissim prædicarunt. Nobilissimo autem Heroi HENRICO RANZOVIO, sapientia et virtute præstanti, de hac munificentia gratulor, quod cæteris laudibus amplissimis hanc quoque addidit, ut ATLANTI Herculeis laboribus axem

†

15

20

25

30

35

22^v

40

† axem stellis ardentibus aptum sustinenti hospitium ex Patria discedenti præberet, cuius memoriam URANIA ad omnem posteritatem grata recolet et diuturnius quam ullæ Pyramides aut Obelisci propagatam celebrabit. Quæ URANIA

5† *Regales animos primum dignata movere,
Proxima tangentes Cælo fastigia rerum,*

nunc etiam invictissimi Imperatoris RUDOLPHI animum fleçit, ut patrem Astronomorum huius seculi et unicum laudatissimi huius scientiæ instauratorem, in patria Centauris quibusdam ac Midis fastiditum, ad se invitet et Regiam hanc ac cœlestem sapientiam Cæsareo suo Patrocinio et sumptu excoli et in sublimi illa arce ætheream artem conservari et longe lateque in suo Imperio spargi cupiat, sicut primi CÆSARIS IULIJ, confusam eo tempore Anni Romani rationem restituere molientis, animum movit, ut SOSIGENEM Mathematicum in Ægypti regno minus honorifice a quibusdam habitum, Romam ad se traduceret, ut sublimem illam ac Cœlestem siderum doctrinam in sublimi summi Imperatoris terrarum teatro, maiori cum sua gloria et † Reip. fructu propagaret. Proficiscere igitur Deo duce et auspice CHRISTO, quo te Augustissimus Imperator et tua τύχη vocat et viri Excellentissimi ac optimi D. D. THADDÆI HAGGÆCIJ, studiorum tuorum socij, et amici coniunctissimi, cum quo annis abhinc triginta Viennæ mihi etiam necessitudo interceßit, consuetudine et familiaritate iucundissima, et Reipublicæ profutura, felix frueret; et opera, tot annorum vigilijs et curis elaborata, feliciter pertexe. Nec prolixiore Epistola 23† nunc te ad iter accinctum remorari volo, || sed Deum ardentibus votis precor, ut te incolumem ac florentem optimis studijs servet et cursum huius viæ et vitæ totius, ad Dei gloriam et Reipublicæ salutem gubernet. Poëmata in tui gratiam scripta ad Daniam, et Germaniæ de tali hospite lætantis, et BRASCHIJ nostri RUDOLPHO Cæsari et tibi de 30 tuo adventu gratulantis, inprimis vero Epigramma, quod restitutioni Siderum, Duci ULRICO inscriptæ, præmisisti, summa cum voluptate legi ac coniunctim ea typis descripta extare et in eruditorum manibus versari, toto pectore opto. Bene et feliciter vale. Rhodopoli Nonis Octobris Anno 1598.

35 M^{tiam} T. reverenter colens
DAVID CHYTRÆUS.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

IOH. GEORG GÖEDELMA^N AD
TYCHONEM BRAHE.

MAGNIFICE Domine TYCHO. Gunstiger Herr, vnn^dt
vornehmer freundt, Ich habe alhier zu Prag mit freu- 5
denn vernommen, daß Ihr, Gottlob, frisch vnn^dt gefundt
zu Dreßdenn ankommen, vnn^dt weil Ihr daneben zu
wissen begeret, ob Ihr euch zu der Kay. Maytt. bege-
benn, oder euch in der nehe, wegen der eingefallenen
sterbens leufft, derowegen die Kay. Maytt. von Prag hinweg getzogenn, 10
aufhaltenn sollet, so kann ich euch darauf nicht bergenn, daß obwoll
die Kay. Maytt. ein großes verlangenn (alß die in Astronomischen
Sachen, gleich wie ihr Großvater CAROLUS Vhoch auch erfahrenn)
nach dem Herrn, alß nach dem vornemsten *Mathematico totius*
Mundi, dessen Nomen auch vnsterblichen sein wirdt, hatt, auch den 15
Herrn nit weit vonn sich habenn will, dieweil aber ihr Maytt. wegen
der vergifften Seuchenn, welche fast alle örter im Königreich Böhheim
inficiret, bey sich noch nicht entschlossen, wo sie Ihr Hofflager anstel-
lenn wollenn, alß wirdt der Herr biß auff Ihr Maytt. endtliche weitere
anordnung, zu Dreßden, oder Wittemberg, mitlerweil sich auffhaltenn. 20
Thue hiemit vnß Göttlicher Almacht beuehlenn. Geben Prag, 12. No-
vembris. Anno 98. Deß Herrn dienstwilliger

JOHAN GEORG GÖDELMAN. D.

[E codice Florentino Bibl. nat. in codicum Galileianorum tomo 27 (*Accademia del Cimento*
part. 3 vol. 12)] †25

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO D. 4^v
FERDINANDO DE MEDICES, MAGNO DUCI HETRURIAE,
FLORENTIAE, SENARUM, PISARUM, DOMINO MEO
CLEMENTISSIMO.

SERENISSIME et Illustrissime Princeps, Domine Cle- 3^r
mentissime. Cum hic Adolescens genere Nobilis et libe-
ralibus disciplinis præclare imbutus, qui mihi per ali-
quot Annos fuit domesticus, in Italiam nunc cogitet,
sitque Tuæ Serenitati ab Amplissimo et Nobilissimo Do-
mino HENRICO RANZOVIO Produce Cimbrico Af- 35
fini meo honorando, diligenter commendatus, non intermittendum
duxi, quin et ego, licet Serenitati Tuæ ignotus, idem submiße præsta-
rem, præsertim ex quo eius mores, integritas et docile ingenium mihi
ex

ex diutina consuetudine quam optime perspecta sint. Quocirca Serenitatem Tuam submissè rogatam habeo, ut eum vel meo etiam nomine, sibi de meliori (ut aiunt) nota commendatum habeat. Tradidi illi duos libros, simul ut commodius veherentur colligatos, Serenitati Tuæ ex
 5 me submissè offerendos: Quorum contenta Tituli et Præfationes expedient: Quos ut clementissimo vultu suscipere, meque suo favore et benevolentia complecti non dedignetur, qua possum submissione oro. Plura de me meisque studijs, atque ad Cæsaream Maiestatem e Dania Patria mea migratione ab eodem harum exhibitore (si cognoscere non
 3^v degravetur) clementissime percipiet. Quocirca Serenitatem || Tuam gravissimis Reipub. gubernandæ negocijs occupatam ulterius remorari defino. Deus Optimus maximus eam quam diutissime conservet florentem et incolumem.

Dabantur Dresdæ Misniæ die 8 Novembris Anni 1598.

15

Serenitati Tuæ
 Submissè addictiſſ.

TYCHO BRAHE,
 manu propria scripti.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

20

POSTSCRIPTA THADDÆI HAGECIJ AD
 TYCHONEM BRAHE.

3^r

25

UM hæc ad te literas obſignabem, daturus eas tuo tabellario, miſi adhuc meum puerum hodie, qui eſt 1. Decembr. cum hæc ſchedula ad D. CORRADUCIUM, quam ad te mitto, ex qua intelliges voluntatem Cæſaris. Eſt ſigillum Dⁿⁱ CORRADUCIJ et manus. Multum gaviſus ſum, me tandem ante hunc meum abitum hoc reſponſum et reſolutionem Cæſaris accepiſſe. Hiſce quod addam amplius non eſt neceſſe.

30

EXEMPLUM LITERARUM DOMINI D. THADEI AD AMPLISSIMUM
 PROCANCELLARIUM IMPERIJ RUDOLPHUM CORRADUCIUM.

3^v

Mag^{ce} D. et Patrone obſervandiſſ. Hucusque noſter Dominus TYCHO omnia egit ex conſilio tuæ Mag^{tiæ} et voluntate clementi Cæſaris.

35

Venit cum uxore, liberis et familia || ac 12 equis longo et difficili itinere, ſumptibus magnis, Dresdam uſque. Et nulli alij Principi, nulli nationi ſuam operam voluit devovere niſi uni Cæſari. Rogat igitur, et ego intercedo, efficere velit, ut reſponſum a Cæſare accipiat et negotia ſua dirigere ſtabilireque poſit, ac ne ita dubius cum magno ſuarum rerum diſpendio hæreat. Literas meas ad BARVITIUM reverenter peto prima
 occaſione

occasione mitti curet, eumque etiam sua scheda commonefaciat, ut Cæsari negotium proponat, et ultimam resolutionem Dresdam mitti curet. Non pœnitebit, scio, Domine, huius operæ, et futurus est D. TYCHO, ubi de facie aliquando innotuerit, longe gratissimus. || B. v. 4^r
Ex ædibus nostris 1. Decembris Anno 1598. 5

T. M. promptus ad officia
THADEUS.

RUDOLPHUS CORRADUCIUS AD THADDÆUM HAGECIUM.

Quæ D. BARVITIUS iussu Cæsaris de D^{no} TYCHONE nostro ad me rescripsit, hæc sunt: »*De TYCHONIS adventu Cæsar perlibenter intellexit; ut Dresdæ vel Pragæ vel alibi in vicinia tantisper, donec aula certo in loco recolligatur, subsistat, cupit; ubi deinde ille commodè et opportune collocari possit, benigne cogitat.*« Hactenus D^{nus} BARVITIUS, quæ Mag^{tiæ} tuæ ad hæc suas significanda duxi. Interim rogo, ut D^{num} TYCHONEM meis verbis quam officiosissime salutet meamque operam eidem polliceatur meque, quod ei ob ingentes meas occupationes non scribo, diligentissime excuset. 10 15

RUDOLPHUS CORRADUCIUS,
manu propria.

[E codice Bononiensi Archivi Malvezzi dei Medici]

†20

CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO 2^v
VIRO, DOMINO IOHANNI ANTONIO MAGINO MATHEMATUM IN CELEBRI BONONIENSIVM GYMNASIO PROFESSORI EXIMIO ET AMICO SUO INPRIMIS DILECTO. 25

Clarissime et Excellentissime Vir. 1^r

UM plures iam elapsi sint anni, atque uti existimo ad minimum quinque, ex quo quidam inter meos domesticos studiosos eruditum tuum librum quem Tabulam Tragonicam vocas, mihi que dedicasti, Hafnia e nundinis Francofurtensibus istuc per bibliopolam nostratè allatum, Uraniburgum secum attulerit, idque uno vel altero anno postquam a te evulgatus est (neque enim ullum a teipso accepi exemplar, sive nullum miseris, sive quod præ nimia viarum intercapedine interciderit) ego vero postquam illud exemplum, quod studiosus meus asportavit, inspexissem et diligentius perlustrassem, mihi admodum placuit, ut nonnulla in eo sint, in quibus tibiipso forte non satis 30 35

fatis pro hac prima conceptione satisfeceris, nec in magna numerorum copia processus sit sufficienter expeditus, præterquam quod id de quo eius usum pro me præcipue infers, circa æquationum nimirum angulos in Planetis facilius, quam per Tangentium et Secantium Tabulas
 5 inde colligendos, mihi qua ratione id fieri posset, necdum perspectum, siquidem angulos illos per solas numerorum προσθαφαιρέσεις, nempe additionem et subtractionem absque omni multiplicatione aut divisione minimo negotio investigare liceat; quam πραγματείαν non saltem in
 10 omni genere triangulorum sphaericorum, sed et planorum magno Astro-
 nomici calculi compendio locum mereri nobis constat; laude nihilominus dignissimum censui et etiamnum censeo hunc tuum laborem in componenda illa tabula cum suo usu, qui sane late patet et multiplex esse potest. Quod autem non antea tibi de his rescripserim, factum est, quod diu a teipso expectarem exemplar aliquod mihi destinatum, quod
 15 alicubi in itinere hæere putavi, ut rescribendo gratus vicissim esse possem, partim quod certum et fidelem internuncium non repererim, qui tibi tuto quippiam a me perferret.

Quæ vero et tuo et aliorum nomine in epistola illic præfixa rogas, videlicet ut Astronomiæ instaurationem, quam diu multumque molior,
 20 mature absolvam et publici iuris faciam, id equidem ut secundum tua et multorum vota præstarem, nihil magis ipsemet in votis habui: sed obstiterunt hætenus quædam, partim proprie ad artem redintegrandam stabiliendamque facientia, partim ex huius inferioris et terrestris mundi tumultuaria scena prodeuntia, et politicis fatibus obnoxia.

25 Prius illud tarditas circuituum superiorum Planetarum, præsertim η^i causatur, quo minus sufficientes acronychias observationes per totum circuli ambitum citius adipisci concederetur; neque enim tres sufficiunt ad eorum Apogæa et Eccentricitates explicandas, uti imitatione PTOLEMÆI et COPERNICI hætenus frustra creditum est, inæqualitate
 30 adhuc alia, quam eorum ferunt hypotheses, coincidente, et Eccentricitate illa, quæ Æquanti tribuitur, non retinente eandem ad alteram proportionem, quam illi assumunt et pro cognito præsupponunt potius quam demonstrant; aliter enim ea se habet et in singulis variat. Taceo nunc, quantum difficultatis ingerant, quantumque temporis requirant
 35 reliqui duo inferiores Planetæ, inprimis vero vagabundus et varijs ambagibus implicitus γ , rarissimeque apparens, cum alias circa horizontem, ubi hi duo observandi ut plurimum veniunt, pauca admodum concedatur aëris satis pura serenitas, ob vapores istuc obvolantes, declivior etiam Sphæra aliquid obstaculi suggerente. Quin et ζ , utut
 40 singulis mensibus recurrat, non parum suis anfractuosis et pluribus, quam hætenus creditum est, inæqualitatibus obnoxia nos torfit, donec non ex tribus solummodo Eclipsibus haud sufficientibus, uti antecessores,

res, eius motiones scrutaremur, sed sexies ternis aut pluribus eisdem eruere, ut alia prætereantur, neceſſe habuerimus.

Alterum obſtaculum, quod politicum dixi, quodque per ſe ingratum, meam intentionem ſtudiumque in hac arte redintegrandam alias indeſeſſum multifariam exagitavit turbavitque inde a defuncto laudatiſſimæ 5
 memoriæ Rege Danorum FRIDERICO Domino et fautore meo clementiſſimo, qui me meaque ſtudia, quoad vixit, clementer et benigne iuvit et promovit: in interregno octennali frigidius ijs, quæ requirebantur, proſpectis, donec tandem creato hoc novo Rege adolescente, 10
 qui, ſive ob ætatem iuniorem, ſive diſuadentibus, aut minus adhortantibus dynaſtis, utut alias heroico ſit animo et ingenio acri præditus, ac iudicio pro hac ætate plus quam credi poſſet valens, huius ſublimis ſcientiæ in ſuo regno promotioni attendere non duxit operæpretium, ſed per Cancellarium literis a me, quod ſubſecuturum eſſet, diſcrete præmonitum, mihi reſponderi permiferit, ſibi non eſſe integrum in 15
 Aſtronomici exercitij Inſtrumentorumque eo pertinentium ſuſtentationem quippiam impendere, ſubtractis etiam ſucceſſive, ſtatim ac coronatus eſt, ſumptibus ab optimo Parente et Regni conſiliarijs mihi conceſſis et eo deputatis, non curantibus ijs qui Regi ſunt ab intimis, Senatus Conſultum mox ab obitu FRIDERICI Regis mihi in mem- 20
 brana impertitum, et a Primario eorum qui nunc Curia Magiſter eſt, ſuapte manu ſubſcriptum et ſigillo munitum, ſic quod alias || inſolitum 1 v
 eſt, exauthorari fecit. Unde factum eſt, ſupervenientibus etiam alijs moleſtationibus, ut priuſquam Aſtronomiæ, cuius tam diu tamque impenſe reædificationem in Patria molitus ſum, ruinam ibidem indecoram 25
 hiſce oculis ſpectarem, multo potius maluerim ipſam Patriam cum omnibus in ea conſanguineis et amicis derelinquere atque in Germaniam me cum Coniuge et liberis totaque mea familia, aſumpto mecum ingenti illo apparatu Aſtronomico, concedere, quod ante ſeſqui- 30
 alterum annum, ſi forte adhuc inſcius es, præſenti et forti animo a me factum eſt. Subſtiti tamen interea cum meis iuxta fines Daniæ et Germaniæ in arce quadam Ranzoviana prope Hamburgum ſita, quo noſtratibus rem rectius diſpiciendi, Patriæ, cui multum debemus, adhuc ſtudens, ſatis temporis relinquerem, atque eo forem excuſabilior, ſi alio me proſus converterem. Verum cum id nihilominus incaſum 35
 fieret, et Auguſtiſſimus Romanorum Imperator RUDOLPHUS reſciſcens me e Dania emigraſſe atque ad Holſatiæ auſtraliorem oram habitare, me pro ea qua eſt erga Mathematicas artes, quas ipſemet etiam laudabiliter exercet, Clementiſſimo favore præditus, ad ſe in Bohemiam evocari mandavit, ſpe facta quod non fruſtra venturus eſſem. Sum 40
 itaque iam nunc in itinere, et hic Dreſdæ aliquantiſper cunctor, donec miſſis in aulam Cæſaris literis edocear, ubi et quando eius Maietas adeunda

adeunda sit, hoc præfertim tempore, cum ob luem epidemicam paßim
 istic graßantem turbata sint omnia, et Cæsar Praga in alium salubri-
 orem locum, ubi solitarie agit, disceßerit. Responsum est Cæsarem ac-
 ceßum meum libenter intellexiße; sed cum ipsemet in Bohemia vix
 5 locum inueniat, ubi a periculo contagij increbrescentis tutus sit, sua-
 dere et cupere, ut aliquamdiu hîc aut alibi in vicinia me contineam,
 donec remiserint istic morbi populariter graßantes; interea velle se de
 commoda et opportuna sede cogitare atque prospicere, ubi me meaue
 collocet. Huic clementißimo Cæsaris responso, uti par est, acquiescens,
 10 constitui, volente supremo Numine, in vicinam aliquam superioris
 Saxonix vel Misnix Academiam hisce diebus me conferre, ut aliqua
 in Progymnasmatibus meis alijsque operibus typographico labore nec-
 dum plane ob eas, quæ mihi in Patria evenerunt, conturbationes ab-
 soluta, ibi compleri procurem, donec pacatiore et saniore in Bohemia
 15 restituta degendi commoditate a Cæsare eo accedere iubear. Quod tibi
 indicandum duxi, optime MAGINE, ut de statu mearum rerum con-
 scius eßes, utque simul ex iam commemoratis aliquatenus intelligeres,
 quæ et quanta Astronomix, quam intendo, instaurationem remorata
 sint. Plura et particulariora exhibitor harum FRANCISCUS TIG-
 20 NAGLIUS nomine tibi seorsim aperiet. Est ille adolescens genere no-
 bilis, natione Germanus, qui mihi usque in tertium annum fuit dome-
 sticus, meæque e Dania migrationis comes, estque artibus liberalibus
 egregie imbutus, et Mathematicis etiam, interea dum mecum fuit, ope-
 ram non contemnendam navavit, observationibus simul abuefactus et
 25 numerorum tractationi, alias per se apprime ingeniosus et disciplinis
 quibusvis capeßendis idoneus, moribus insuper integris et virtute præ-
 dicitus, ideoque ob tam præclaras animi dotes mihi semper carißimus
 fuit, et filij loco habitus. Hunc igitur de meliori, uti dicunt, nota tibi
 commendatum habeas, te etiam atque etiam rogo, quicquid in illum
 30 contuleris officij et beneficij, eum insuper apud Illustres et præstantes
 istic viros commendatione tua promovendo, id totum non tam ipsi
 quam mihi te præstitiße scias, inveniesque me ad compensandum per-
 petuo pro virili quam paratißimum. Tradidi illi librum quendam tibi
 ex me donandum, qui duos in se commodioris veßtionis causa com-
 35 plectitur: prior Mechanicam Astronomix artem, prout a nobis in usu
 hæctenus fuit, exhibet: posterior stellas fixas millenas accuratißime
 restitutas labore diutino atque ingenti, impendioque haud mediocri.
 Hoc habe librarium vicißim munus pro libro mihi prius inscripto, do-
 nec plura ex meis quæ desideras chalcographico labore penitus abso-
 40 luta fuerint. Sunt illi quædam etiam alia ad manus, quatenus in hac
 mea peregrinatione in promptu erant, quæ simul monstrabit, et de
 pluribus me meaue studia concernentibus te edocebit. Spero me ubi
 commodius

commodius et durabilius ocium in Germania adeptus fuero, tuis et aliorum votis in Astronomiæ illustratione et locupletatione confundanda uberius satiffacturum. ||

Inserui priori libro circa calcem epistolas tuas ad me datas, cum spacium pro ijs et Curtianis vacaret, idque certis de causis, præsertim ut alios ad hæc studia amanda excolendaque excitarem: et licet te inconsulto hoc fecerim, tamen haud ingratum fore confido, siquidem tibi, ut existimo, id non sit inhonorificum. Observationes quas polliceris in altera Epistola, si quas interea peregisti, obtinere averem. Sin vero id hætenus neglectum est, ut in posterum sedulo refarciatur et præstetur, rogo; cedit id in artis nostræ, veluti spero, emolumentum, eritque et tibi et alijs, qui hoc factitarint, laudabile. Instrumenta si conficere libuerit, liber is formam et rationem luculenter suppeditabit.

Plura nunc non addo, forsan in iam exaratis epistolæ metas excessi, quod tamen libenter amicitia nostræ et studiorum communium causa admisi, locis etiam quibus disiungimur crebras interlocutiones non admittentibus, ideoque, ubi fieri potest, non abbreviandis. Sique plura hic forte omiſsa scire desideras, is, quem tibi nunc enixe commendavi adolescens, cum rerum mearum haud sit ignarus, plura expediet, atque votis tuis hac in parte, uti mihi polliceor, satiffaciet. Eum itaque iterum atque iterum tibi acceptum habe, et ad meliora quæque, quantum in te est, istic iuva et promove, quo aliquando, favente Numine, ad me reversus, tuam in se benevolentiam merito prædicare possit, idque erit mihi longe gratissimum. Vale.

Dabantur Dresdæ Misniæ, ubi est aula Electorum Saxoniae, Novembris 28 stilo veteri. Anno etc. 1598.

Si tres Eclipses huius anni istic a te vel quopiam alio observatæ sunt, fac me eius denotationis participem pro meridianorum differentia hinc elicienda. Meis instrumentis sic designatæ sunt, ut momenta observata et ad medium earundem reducãta, ita se habuerint.

A.º 1598. Feb. d. 20. Eclipsis ☾^æ medium 17^h 58' P. M.
Vandeburgi prope Hamburgum,
defecerunt 11 digiti de ☾.

Martij d. 6. Eclipsis ☉^{is} medium 11^h 5' A. M. N.
Uraniburgi in Dania. Magnitudo
Eclipsationis ibidem apparuit a parte
superiori intra 9 et 10 digitos.

Augusti d. 16. Eclipsis ☾^æ medium 7^h 42' P. M.
Vandeburgi.

Hæc omnia tempora recte consentiunt cum nostra restitutione. Quantum vero a calculo tam Alphonſino quam Coperniceo discrepent, tute vide.

vide. Longitudinem Vandeburgi præsuppono 33° 35'. Uraniburgi 36° 45' atque eandem proxime Venetiarum.

Referet etiam idem adolescens quædam ad te meo nomine secreto, in quibus si mihi tu operam tuam præstiteris, aut per alium istic hominem idoneum, rem longe acceptissimam præstiteris, et ubi de tua voluntate mihi per eundem innotuerit, pluribus instruam, quomodo res peragenda erit, et formam præscribam. Habeo certas causas cur potius in Italia quam Germania id fieri averem. Multum mea interest, ut hoc perficiatur, quod et levi negotio exequi licebit; impensas lubens solvam inveniarque vicissim gratus. Habet exhibitor harum quædam secum eius negotij documenta, quæ tibi clam monstrare et exponere poterit.

Tuæ Excellentiæ

Studiofissimus

TYCHO BRAHE,
manu propria scripti.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

NOBILISSIMO ET ERUDITISSIMO VIRO

DOMINO OLIGERO ROSENKRANTZIO DE ROSEN-

HOLM, CONSANGVINEO, AFFINI ET AMICO

INTIMO, MIHIQUE CHARISSIMO.

S. P.

HARRISSIME OLIGERE, Amice, Consangvinee et Affinis integerrime, de statu mearum rerum cognoscendo te esse sollicitum, id sic suadente eo, quo me prosequeris amore, et ego vicissim te, non dubito. Sic itaque brevibus habe: Wandeburgo statim a Michaëlis festo discedens Pragam versus ad Cæsarem iturus, Magdeburgi primum per octiduum ob Ducem Brunsvicensem, tum quoque ERICUM LANGIUM substiti, postea Dresdæ per mensem integrum, quo responsum a Cæsare, an illis temporibus, cum Praga abest ob luem Epidemicam, accedendus et compellendus foret, expectarem; quale vero tandem receperim, ex altera pagina cognosces. Cætera exemplum || literarum ad KRAGIUM nostrum, quod adiunxi (neque enim nunc vacat eadem ad te repetere) edocebit. Ingressurus est hac ipsa hora filius meus TYCHO cum quibusdam comitibus iter Wandeburgum, ut familiam meam muliebrem huc meis curribus adducat; constitui enim, favente Deo, hic Wittebergæ hyemare, aut saltem tam diu manere, donec denuo a Cæsare in Bohemiam vocer. Plura non addo, quia pluribus otium deficit. Tu vero, mi OLIGERE, copiosius rescribe, et de singulis, quæ scire mea

mea interesse nosti, affatim instrue, meque sæpius, interea dum hîc sum, tuis literis invise. Invenies me ad par pari || referendum minime segnem. 2^r
 Habebis brevi plura carmina ad Cæsarem de me, tum quoque ad me a varijs Poëtis concinnata, quæ nunc describere non licuit. Tu interim, ut Dania Germaniæ respondeat, effice, pro ut in te sponte recepisti, si 5
 modo Iutorum sit pollicitis aliquando stare. Si ego Schanus tale quid addixissem, certe fidem meam dudum redemissem, utut fuerim non minus quam tu occupatissemus. Sed si adhuc promissis steteris, erit veniæ locus. Cum HUNNIO hîc necdum familiaritatem contraxi, pridie enim primum huc veni, sed fiet id facile in posterum, uti etiam cum reliquis || huius Academiae Eruditis. POLYCARPUM decumbentem, cum 10
 Dresdæ essem, bis invisi, humanissime ab illo exceptus; is te salutari voluit. Salutem etiam tibi dicit Hospes meus D^{nus} Doctor IOHANNES IESSENIUS, qui mihi in Philippæis olim ædibus commodam habitationem pro me et meis lubenter et benevole concebit. Vale, et brevi 15
 plura a me expecta. Sed da operam, ut prævenias. Saluta coniugem SOPHIAM Neptem meam, utque alteri SOPHIÆ prævaleat, indulge. Dabantur properanter Wittebergæ die 5. Decembris Anni 1598.

Tuus TYCHO BRAHE.

POSTSCRIPTA. 4^v

IMPURUM istud et calumnijs scatens Dithmarfi istius scriptum, quod tibi inspiciendum misi, necdum recepi, utut in literis ultimis, quas, cum Wandelsburgi essem, accepi, indicaveris te illud mihi remisisse; fac igitur, ut mature habeam, neque enim eo carere possum propter illa, quæ in margine adscripta erant, ut inde dem occasionem alteri cuiquam ista maledicta in suum authorem retorquendi; sed luet is brevi quæ 25
 meritus est. Retulit de eo ad me Doct. IOHANNES GÆDELMANNUS, Consiliarius Saxonicus et CHYTRÆI Gener, quem proculdubio nosti, quod URSUS iste plane contemptus sit et despectui habitus ab omnibus cordatis viris et ijs, qui in aula sunt Cæsaris, postquam 30
 tam infulsum et temerarium scriptum publicavit, esseque ab ipso Cæsare neglectum et vili pensum.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD NICOLAUM
KRAGIUM.

S. P.

1^r

5

10

15

20

25

1^v

30

35

40

†

UM Dresdæ adhuc eßem, ante paucos dies literas tuas
accepi, Præstantissime et Amantissime Domine Doctor
NICOLAE KRAGIE, quæ Haffnia datæ erant Calendis
Octobris huius anni. Indicas autem ab initio te meas non
accepiße, quas HOLGERUS ROSENKRANTZIUS no-
ster in tua absentia secum in Cimbriam recepit; miror
itaque eum tanto tempore illas retinuiße. Existimaverat quidem ille,
te eße invisurum sese Rosenholmij, uti ei forte pollicitus eras, at ego
illi scripseram, quod frustra te expectaret, æque enim rarum eße Iutum
Iuto vera dicere et fidem facere, atque augurem auguri, neque sane in
hoc augurio falsus sum meo ipsius incommodo, siquidem plæraque
erant in illo, quem tibi inscripseram, fasciculo, quæ te mature scire
avebam; spero tamen te id iam accepiße et eius contenta omnia per-
cepiße, quare ut de ijs, ubi præsertim opus est, mihi mature respon-
deas, rogo; atque simul indices, quid de literis illis actum sit, quas IO-
HANNES STYGIUS in Daniam ad quendam mea de caussa se scrip-
siße rettulit, et quomodo intellectæ acceptæque. Quæ de Præfecto meo
Huennensi in hisce ultimis attingis, parum moror, is non saltem erga
me infidelis deprehenditur, atque iniquas reddere rationes suæ villi-
cationis, sed insuper nihil ferme eorum exequitur, quæ aliquoties ei
per literas mando, non sine rerum mearum gravi dispendio, adeo ut
aliqua adhuc ex instrumentis meis et reliqua supellectile isthic in In-
sula, aut etiam Haffniæ residua sint, quæ necdum || Lubecæ accipere
potuerim, utut aliquoties hac de re scripserim et MULÆUS, cum præ-
sens eßet, illi singula oretenus exposuit; taceo quod nullos pisces ex
tot meis piscinis tanti constantibus, sive salitos sive exsiccatos, uti volui,
nancisci queam, sed is illis in suum et suorum commodum saltem uti-
tur, vel potius abutitur. Verum quid de eo faciendum sit, ESCILLUS
BILLEUS dispiciat et statuat, cui supremam inspectionem rerum mea-
rum concredidi. Quod autem ais eße quosdam, qui Insulam meam a
me petitam volunt, peiore mea futura conditione, equidem non intel-
ligo, quid hæc verba sibi velint, nimis enim obscura sunt, et in varium
sensum trahi possunt. Cum tota Dania mihi nimis coarctata censeatur,
quæ quæso insulula tam angusta tamque illucrifera me remorabitur,
his pauciora et longe maiora affectantem sperantemque? Sed vertat se
meus odor et invidus in quascunque volet partes, quicumque tandem is
sit, non multum de me triumphabit, sed potius infringet dentem solido,
propria

propria delufus ab Arte. Atqui ego de Infula illa non fum magnopere follicitus, neque etiam quodpiam emolumentum inde habeo, fed potius plus damni, neque tamen ullo iure eam mihi adimere pofunt, falvis Regis FRIDERICI Literis, neque etiam fine Senatorum omnium iudicio et confenfu id facere licet, fi modo non quidvis licet citra ius et fas; oportet etiam me legitime citari. Sed reftituant mihi folummodo meas impenfas aut dimidiam faltem earum partem, quas in illam expendi ultra summam quam a Rege FRIDERICO et Senatoribus Regni accepi, aut decernant, *om det er billigt att jeg fkulle liide faadan Skade thill forgeffvis*. Sed de his alias agemus, quando ftatus mearum rerum fuerit in tutioribus et inexpugnabilibus terminis, quod brevi || me abecuturum, favente fummo Numine, confido. Erit forte aliquis potentior, qui mei patrociniū in fe recipiet, atque a tot iniurijs et damnis, quot in Dania paſus fum, vindicabit.

Quia vero de rebus meis certior fieri defideras, fic habe: Paulo poſt Michaëlis feſtum Wandelburgo Pragam verſus ad Cæſarem iter ſulcepi, comitante me etiam familia mea muliebri Magdeburgum uſque, deinde reverſa. Subſtiti autem Magdeburgi per octiduum in gratiam ERICI LANGIJ noſtri, qui mihi per quinque dies illic aderat, poſtea Drefdam profectus, ubi certo illic comperiſſem, Cæſarem relicta Praga ob morbos Epidemicos, in tutiorem locum ſeptem miliaribus inde diſtanti ſe recepiſſe, nec quempiam admittere, niſi pauciſſimos quofdam quotidianos miniſtros, Aulam diſſipatam eſſe, Cancellariam remotam, Conſilia et Iudicia omnia filere, in ſumma Iuſtitium eſſe et actiones cunctas ob contagium populare conturbatas, conſultius duxi ſcriptis Pragam ad THADDÆUM noſtrum literis, an in tali rerum ſtatu ulterius procedendum ſit, expiſcari, atque interea Drefdæ reſponſum præſtolari. THADDÆUS acceptis meis in hanc ſententiam literis, eas Domino Procancellario Imperij RUDOLPHO CORRADUCIO, qui Pragæ remanſerat, actutum legendas exhibuit, is vero deſcriptum earum conſeſtim Cæſari miſit, petens a BARVICIO, ut de Cæſaris voluntate quamprimum fieri poſſit, quidpiam certi reſcribat cumque hoc aliquamdiu protraheretur, uti ſunt lenta, quæ apud Magnates expedire oporteat, præſertim eo tempore, quando Literæ Praga allatæ ob infectionis || metum, non niſi poſt aliquot dierum intervallum legebantur. Hinc evenit, ut uſque in quartam hebdomadam Drefdæ reſponſum exſpectare neceſſe habuerim, THADDÆO interea moræ etiam pluſquam ego ipſemet impatiente, ſemel atque iterum reſponſum urgente, et cum BARVICIO hac de re quaſi expoſtulante, illique IACOBUM CURTIUM Prædeceſſorem, quod ille multo citius me concernentia præſtitiſſet, exprobrante, et tandem etiam ad Dominum CORRADUCIUM, qui Pragæ adhuc erat, hac de re ſchedam ſcribente.

Accidit

Accidit autem, ut eo ipso die BARVICIJ Secretarij Literæ ad CORRA-
 DUCIUM pervenirent, quibus Cæsaris resolutio continebatur, quam
 CORRADUCIUS actutum Schedæ THADDÆI propria manu sub-
 scripsit, eamque sigillo suo munitam THADDÆO demisit, ut me de
 5 voluntate Cæsaris inde certiolem efficeret. Quæ autem erant eorum,
 de quibus dixi, formalia verba, ex adiuncta charta percipies. Ego ita-
 que accepto hoc Clementissimo Cæsaris responso, me illi lubenter ac-
 quiescere rescripsi; nam et antea THADDÆO per literas significaram,
 me in superiori Saxonia potius quam Dresdæ mansurum, donec morbi
 10 illi populariter in Bohemia graßantes remiserint, et Cæsari commodius
 fuerit me eo vocare; neque enim periculo caruit cum meo iuvenili co-
 mitatu illas oras passim peste et dysenteria infectas tunc intrare. Recepti
 itaque me cum meis huc Wittebergam, ubi D. V. hyemare constitui,
 nisi prius a Cæsare, sopita istic lue Epidemica accersitus fuero, eritque
 3^r mihi hîc oportunum in operibus meis || necdum Hamburgi ob Typo-
 graphorum imperitiam et paucitatem plane absoluta Typis complere.
 Habito hîc in ædibus, quæ olim erant optimæ recordationis viri PHI-
 LIPPI MELANCHTONIS, nunc CASPARIS PEUCERI, inquilino
 earum modo existente Domino Doctore IOHANNE IESSENIO Phi-
 20 losopho et Medico eximio, qui me perlubenter, imo non sine gaudio
 ad se recepit, et potissimam ædium partem pro me meaque familia,
 quam diu lubuerit, inhabitandam benigne concessit. Adest commoditas
 pro observationibus continuandis, suntque mihi ad manus hîc quæ-
 dam ex meis Instrumentis, quæ in Bohemiam mecum sumere constitui.
 25 Est etiam locus pro laboratorio Pyronomico, in quo nonnulla, interea
 dum hîc sum, parare animus est, præter ea, quæ prius Wandelsburgi
 confecta in promptu habeo. Cæsar enim talibus impense delectatur, ea-
 que proprijs manibus versat, non minus quam Mathematica, quæ
 probe intelligit et alijs præfert. Ideoque aiunt, ipsum magno mei desi-
 30 derio teneri, adeo ut in locum, quo nunc secessit, Podebra dictum, me
 ad se accersere, ut quotidie istic illi adesset, voluerit, iam præparato
 pro me et meis amplo hospicio, sed increbrescente pestis vehementia
 in illa vicinia, ita ut aliquot bruta animantia inficerentur, de muta-
 35 Inbrug se recipere cuperet, relicta Bohemia, modo id tutum foret, et
 ab indigena Nobilitate permisum. Atque hinc etiam factum, ut respon-
 3^v sum de me aliquandiu retardaretur || quodque eiusmodi quale in
 charta vides acceperim. Adfuit mihi Dresdæ doctor IOHANNES GÆ-
 DELMANNUS Consiliarius Saxonicus, CHYTRÆI gener, ijs ipsis
 40 diebus, quando Dresda mihi abeundum fuit, is inter alia mihi dixit, se
 Pragæ, unde nuper advenerat, a fidedignis audivisse, Cæsarem in tan-
 tum meum expetivisse adventum, ut hæc verba pronunciarit: »*Si so-*
lummodo

lummodo illum virum hîc mecum haberem, cum quo de rebus Mathematicis et Astronomicis, tum quoque Pyronomicis iucunde conferre possim, atque eius opera perlustrare, non caperet me tantum temporis tædium, veluti nunc fit, dum Praga absum. Sed quid faciam, si illum confestim huc vocavero, et mihi ipsi fit alio discedendum, non bene consulo illi et eius comitatui, hoc præsertim periculoso tempore. Præstat itaque id in commodiorem et oportuniorem commoditatem differre, interim de illo convenienti loco constituendo dispiciam.» Atque alia eiusmodi, quæ nunc prætereo, ut spem magnam conceperim, Cæsarem non ita averfurum me meaque studia, quemadmodum in Dania factum est. Curo autem per filium meum TYCHONEM, addito uno vel altero comite, familiam meam muliebrem huc Wandelburgo evocari, mihi meis curribus, qui eam cum supellectile necessaria advehant; eo enim regredi, nisi forte pro disponendis residuis rebus, ijsque alio mittendis, non est animus. Sat Boreæ datum, utinam non nimium, sed tribuendum erat aliquid patriæ, quam diu id fieri potuit.

FRANCISCUS meus TEGNAGLIUS cum || ego Dresda huc cederem, in Italiam abiit, illic aliquantulum mansurus linguæ discendæ causa; eum Principi Venetorum, Duci Parmensi, et magno Duci Herurriæ atque Florentiæ per Literas commendavi, mihi ad singulos eorum ijs, quos Regi nostro offerre volui, Libris, quod tamen an factum sit, ignoro. Itidem feci apud MAGINUM Mathematicum. Quin et Elector Colonienfis illum in mei gratiam, et a me rogatus, ijsdem Italiæ Principibus, excepto Veneto, Italicis Literis, quarum hîc exemplum habes, commendavit, ut sperem res eius bono loco istic futuras. Cum mihi scripseris, quod Rostochio ad D. CHRISTOPHORUM STURTIUM I. C. directis literis facile efficies, singulis duabus, uti scis, septimanis huc inde veniente auriga, de omnibus, quæ me meaque negotia concernere nosti, luculenter commonefacias velim, idque solito sæpius, cum nunc maior, interea dum hîc sum, concedatur oportunitas, nisi mare apud vos congelatur. Carmina in mei gratiam ab eximijs Poëtis ad Cæsarem congratulationis causa concinnata, tum quoque ad me brevi videbis, otium ea describendi in hac festinatione non supererat, mitto tamen exemplum CHYTRÆI Rostochienfis, quod nuper Dresdæ accepi, siquidem illud in promptu erat, isthic ob POLICARPUM sic volentem ex autographo immutatum. Sed ille ob festinum meum inde discessum illud necdum accepit, est alias vir humanissimus, satique Politicus, meque, dum ibi essem, honorifice excepit. Sum etiam benigne habitus a Duce Administratore, qui me ad se invitavit, || posteaque ad iuniores Principes, donata deinde eleganti torque aurea cum sua Effigie; quin et alibi a Principibus Germaniæ clementer acceptus fui, qui,

qui, ut eos in reditu inviserem, rogarunt, spe etiam tacite facta, quod si Cæsar mihi benefacere velit, eos etiam suo officio non defuturos. Quomodo Colonienſis me meaque Cæſari commendavit, vel potius illi mea de cauſa congratulatus ſit, et quid in mei gratiam ad eundem
 5 Cæſarem Dux ULDARICUS Avus maternus Regis Daniæ ſcripſerit, exempla earum literarum, quas ROSENKRANTZIO, aut etiam tibi, ſi recte memini, communicavi, edocebunt. Dedit etiam ad me Princeps MAURITIUS humaniſſimas literas, in quibus non pro autoritate Principum agit, ſed me pro amico bono habet et ſic nuncupat. Ex literis
 10 TEGNAGLIJ Amſterodamo de ijs, quæ in legatione eius evenerunt, antequam Wandelburgum ad me rediret, perſcriptis, hæc et plura cognoſces, ubi eas deſcribere vacabit, tibiſque mittere. Sed deſino plura, cum charta vix plura ferat. Tu itaque, mi optime KRAGIE, cum coniuge a me ſalutata, liberisſque veſtris feliciſſime vale. Dabantur Wittebergæ die 5. Decembris Anno 1598.
 15

[Ex apographo Hauniensi excerpt. Langebek. 179]

6v **CLARISSIMO ET DOCTISSIMO VIRO M.**
 ANDREÆ WELLEIO, CANONICO RIPENSI, AMICO
 †
 20 SUO ..... ET DILECTO.
 S. P.

25 UM hic Tabellarius ſponte ſe mihi [of]ferret, qui in Cimbriam ire et Ripas tranſire conſtituit, non intermittendum duxi, amantiſſime Domine Magiſter ANDREA, quin aliquid ſaltem literarum ad te darem. Feciſſemque
 30 idipſum, antequam Wandelburgo diſceſſi, ſi negotiorum mole et internuncij penuriâ non fuiſſem præpeditus. De ſtatu autem mearum rerum ſic habe. Cum ſtatim a Michaëlis feſto inde abiſſem Pragam verſus cogitans, a Cæſare per Dominum CORRADUCIUM Imperij Procancellarium, intermediante etiam D. THAD-
 35 DÆO HAGGECIO, aliquoties eo accitus, accidit ut cum Drefdam veniſſem, certo intelligerem, omnia Pragæ ob luem Epidemicam iſthic uti et alibi in Bohemia ingraveſcentem, conturbata eſſe, Cæſarem inde diſceſſiſſe, || atque in tutiorem locum ſe recepiſſe, conſiliarios autem
 7r hinc inde diſperſos, aulamque totam diſſipatam ideoque conſilia et
 35 iudicia publica feriari et iuſtitium eſſe. Quare illic pauliſper ſubiſtens, miſi proprium Tabellarium cum literis, me Drefdam adveniſſe indicantibus, et quid in tali rerum ſtatu faciendum ſit ſciſcitantibus. Quarum exemplo a CORRADUCIO Cæſari, ubi tunc degebat, tranſmiſſo, reſponſum poſtea eſt a Domino BARVITIO, ſupremo Secretario et
 17* Cæſari

Cæsari ab intimis consilijs, Cæsaream Ma^{tem} perlibenter de meo adventu intellexisse, utque Dresdæ vel alibi in vicinia subsistam, donec aëla recolligatur, cupere; interea de loco, ubi commode collocari possum, benigne cogitare. Quo responso accepto (cui etiam lubens acquievi, cum periculosum alias foret Bohemiam ingredi) me huc Wittebergam cum meis recepi. Ubi Deo volente hybernare constitui, vel saltem donec a Cæsare avocer, quem scio mihi et meis rebus clementer ac serio favere, || idque maiore studio et desiderio quam . . . nia factum est, spero etiam constant . . . Interim vero dum hîc dego, nonnulla quæ in operibus meis nondum Typograph[ico] labore absoluta sunt, complere animus est, unâ cum ijs quæ Cæsari speciatim destinavi. Habito autem hîc Wittebergæ in ædibus, quæ olim erant optimæ recordationis PHILIPPI MELANCHTONIS, nunc PEUCERI, inquilino earum me excipiente Domino Doctore IOHANNE IESSENIO Philosophiæ et Medicinæ Doctore. Qui ut est vir syncerus et humanus, meique amantissimus, plusquam dimidiam ædium partem pro me et mea familia inhabitandam benigne concessit, ita ut mediocri hîc fruam oportunitate, donec res meæ providentia divina uberiores commoditates fortitæ fuerint. Curo autem nunc adduci Wandelsburgo familiam meam muliebrem proprijs curribus, per filium Tychonem, pro || qua . . . . . donec amplior volente Numine a Cæsare nobis omnibus concessus fuerit. Cuius in arbitrium totus mi . . . clauditur orbis. Hæc brevibus significare volui ob veterem inter nos necessitudinem, ne rerum nostrarum inscius eses, aut me tui immemorem suspicareris. Forte tamen similia aut his plura a Mag. CHRISTIerno SEVERINO LONGOMONTANO, meo aliquandiu domestico, qui etiam me Magdeburgum comitatus est et Gynæcæum meum idem Wandelsburgum reduxit, intellexisti. Relatum enim mihi est eum Ripis nuper fuisse, et meas isthuc ad eum perlatas esse literas, quas illi, quam primum huc veni, destinavi. Scripsi nunc et alteras eidem, sive isthic sive alibi sit, tradendas. Quod si per alios expeditum non fuerit, a te fieri cuperem, ubicunque eum morari nosti. Vale cum tota domo, salutata a me tua coniuge peramanter. ||

Per hunc vero Tabellarium . . . . . tius, cum non raro Wittebergam [lite]ras mittendi detur occasio, rescribe. Iterumque vale et Præfidi arcis vestræ de me salutem nuntia unâ cum alijs amicis, si quos forte apud vos habeo residuos. Precor vobis omnibus Annum hunc instantem auspiciatum et salubrem. Iamque tertium et pluries vale. Dabantur Wittebergæ die penultima Anni 1598.

TYCHO BRAHE. 40

De terræmotu, qui has Germaniæ oras duabus vicibus conquassavit, die 16. Decembris inter 6 et 7 matutinam, tam hîc quam Magdeburgi et

et Lipsiæ atque in alijs hinc inde locis, te inaudiviſſe opinor. Si quid tale apud vos vel alibi in Dania experti ſitis, indica. Exiſtimo enim a Septentrione vel Occaſu tremorem illum veniſſe. Qui tamen in hoc tractu divina clementia nihil damni intulit.

5 † [Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM
LONGOMONTANUM.

1^r S.

10 Q UAS Wandelburgo ad me dedisti literas, eruditiſſime et amantiſſime M. CHRISTIERNE, eas hñc Wittebergæ accepi penultimo die huius anni. Refers ab initio in ijs de incuria Typographi Hamburgensis, qua quaternionem ibi relictum non ſaltem non emendatiorem edidit, ſed adhuc magis quam antea corruptit, ut et in priori
15 negligens fuit; ſed quid faciendum cum talibus hominibus, qui nec fidem ſervant, nec quæ profitentur, ſatis callent? Conſtitui igitur duos illos quaterniones de motu Lunæ hñc, volente Deo, terſe et emendate imprimi curare, ubi et reliquos quatuor Lunam concernentes, quos nunc ſub prælo habeo. Ne igitur ſis de priori iactura ſolicitus, et ferendum eſt, quod averti non poteſt. Quod vero excuſas moram tuam ali-
20 quantulam iſthuc Wandelburgi, apud familiam meam || muliebrem, tantum abeſt ut hoc ægre feram, quin potius tibi gratias habeam, quod id mihi et illis officij præſtare volueris, ut non ſaltem Magdeburgo eos iſthuc deduxeris, ſed et aliquamdiu cum illis manſeris, ne nimis ſolitariæ eſſent, donec ANDREAS miniſter reverteretur. Quoniam vero
25 exiſtimo te res tuas domi ordinaviſſe, ut in Germaniam denuo cogites, aut nunc forte eo reverſus ſis, cuperem ut me de ſtatu rerum tuarum certioſorem redderes. Intellexiſti ex ijs, quas ad te dedi, quam primum huc veni, me Wittebergæ hibernare, volente Numine, conſtituiſſe, et
30 quæ ſint cauſæ cur ſic faciam. Si igitur res tuæ ullo modo id ferrent, ut me accedere poſſes, feceris mihi rem apprime gratam, nec tibi ipſi infrugiferam. Cum enim et antea a te intellexerim, et hæc tuæ literæ non obſcure inſinuent, quod in Academiam aliquam exteram aſcendere cupias, ubi ſecundum conditiones atque ætatem honeſte vivere
35 poſſis, poterit id ſane aliquantisper non incommode fieri, donec divina providentia res meæ quietum et certum locum in portu exoptato et
2^r firmo, concedente uti ſpero Cæſare, obtinuerint. Tunc melius ti-||bi et tuis commodis proſpicere non omittam, interim etiam de liberali ſuſtentatione meis ſumptibus tibi providebo, nec quicquam tibi deeſſe patiar,

patiar, quod oportuna vivendi ratio exigat. Atque ubi præsens fueris (neque enim de tua erga me voluntate aut obsequio quidquam dubito) plenius de ijs, quæ tibi usui esse poterint, inter nos agemus. Gratum mihi inprimis est, quod de Apologia Antagonistæ mei Scotici refu-
tanda serio cogites, vellem id mature fieri, ut Tomum illum de Cometa
5 anni 77. sic concludere possim, atque interea dum hîc sum, typis ab-
solvere, unâ cum alijs meis operibus antea inceptis, necdum profus
ad colophonem deductis. Tu vero mi dilectiss. Domine CHRISTIANE,
te in his quam primum resolve; ego tibi et tuis commodis, quantum in
10 me est, nullatenus sum defuturus, sed omni benevolentia et ad meliora
semper promovendi amore et animi propensitate prosequar, idque re
ipso potius quam verbis, quam primum se occasio obtulerit, ostendam.
Vale. Dabantur Witebergæ ex ædibus . . . || (ubi nunc cum Domino 2v
D. IESSENIO . . . converfor) ultimo die anni completi.

TYCHO BRAHE, 15
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

GENIO, INGENIO, GENERE VIRO EXIMIE 2v
DECORATO ET CONSPICUO OLIGERO ROSENKRANTZIO,
20 AMICO CONSANGVINEO, AFFINI INTEGERRIMO.
ROSENHOLM.

S. P.

CRIPSI tibi, desideratiss. mi OLIGERE, quamprimum
huc Witebergam veni, et de statu rerum mearum te
certiorem reddidi, quas literas te accepisse existimo, id-
25 eoque ijs indicata repetere nolo. Cum vero commodum
se se obtulisset hic Tabellarius, qui se etiam Arhusiam
venturum aiebat, non intermittendum duxi, quin ali-
quas saltem denuo ad te darem. Cupio autem per eundem ex te co-
gnoscere, quomodo vivas et valeas, et quid rerum agas, tum quoque, 30
si quid mea interest scire, ut fideliter et amice significes. Ego hîc volente
Numine hybernabo, cum Bohemiam nunc ingredi lues Epidemica illic
magis magisque invalescens non sinat, Cæsare ipso vix ibi locum satis
huius contagij convenientem inveniende, ut ob id eum inde excedere
35 animum induxisse nonnulli referant. Familia mea muliebris necdum
advenit, pro qua adducenda mihi TYCHONEM filium cum equis et
curribus meis. Quam primum advenerit, quod intra paucos dies futu-
rum existimo, equos in nundinis Lipsensibus distrahere constitui, ne
mihi sint, interea dum hîc subsisto, oneri. Facile, uti spero, alios instante
vere recepturus. Interea Typographicum laborem urgeo, ut compleantur
tur

tur Libri mei, in Dania non absoluti, nec etiam prorsus Wandesburgi. Paro adhuc alios pro Cæsare, quantum otium hoc ferre poterit.

Cæterum hoc insuper incidit, quod antea exciderat, ut te interrogarem de duobus illis libris Regi vestro offerendis, an id factum sit, necne.

1^v Si exhibiti sunt, cupio scire, per quem, et quomodo excepti, || et a quo postea accepti, cum is, uti constat, talibus non afficiatur, quæ tamen omnia parum moror, veluti etiam nullam inde gratiam aut affectavi aut speravi, uti neque antea ex tot non sine meo damno meritis ullam promereri potui, quod pariter ex alto negligo. Sin vero hi libri adhuc

10 penes te sunt, cuperem eos bene ab iniuria aëris et pluviarum munitos (quod per lineum cera imbutum facile præstatur) per hunc Tabellarium mihi remitti, quo in quibusdam eos recognoscere et locupletare queam, præsertim quoad stellarum restitutionem, et addito deinde tertio quodam eiusdem formæ et magnitudinis, quem etiam Cæsari dedico; om-

15 nes enim tres, præfixo singulis peculiari Epigrammate, Regi in Comitijs proximæ ætatis exhiberi, Deo volente, procurabo, sive per te sive per alium quempiam ex meis, si tibi id non fuerit commodum. Adiungentur, uti spero, quædam alia ex meis operibus, hisce maiora, ut videant vestra-

20 tes, si quos ea cura tangat, me isthic non fuisse otiosum, nec tempus inutiliter collocaße, nostrosque labores non ob id negligi aut interire, quod quidam ex ijs eos pesundare conati sint. Habeo etiam alias rationes, cur sic fieri velim, nec censuris contrarijs, undecunque petitis, afficior.

Cum Dresdæ essem, adfuit mihi IVARDUS FRISIUS, fratrem Regis comitatus; is forte tibi nonnulla de me rettulit, aut alijs. Vellem eum

25 satis attentum fuisse, ut adhuc plura referre potuisset, non tam tibi quam

2^r ijs. Si me-||moriam, vel potius facundiam eius inaudivisti, indicatione pande, et quomodo illa intellecta acceptaque fuerint. Scis quid velim, de pluribus etiam, uti et prius rogavi, me (cum tam certus adsit inter-

nuntius) commonefacias; Exemplaria omnium librorum meorum,

30 tam alibi quam hîc absolutorum, brevi, favente Deo, obtinebis, ut duorum illorum, quos habuisti, iactura cum fœnore resarciatur. Salutavi nuper ex te, quamvis non rogatus, Doctorem HUNNIUM, cum simul in arce, unâ cum alijs Professoribus, a Præside invitati essemus. Is te vicissim resalutat. Quin et alij hîc Professores, qui te norunt et plurimi

35 faciunt, salutem tibi dicunt. Inter quos etiam est Hospes meus Dominus D. IOHANNES IESSENIUS. Vale cum Coniuge tua, mea Nepte, quam felicissime, et instantem annum, feliciter inchoatum, quam prosperrime etiam absolvite, multosque insuper alios. Et his proximis det Deus, ut vobis ludat ROSENKRANTZIUS [in] aula Parvulus. Saluta

40 Matrem, coniugem, et amicos meos, si quos absentia mei adhuc memores esse admittit. Dabantur properanter Witeberga, pridie novi

Anni 1599.

Tuus TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii; cf. apographum in *Dänische Bibliothec IX* (Hauniæ 1747) p. 239 sq.]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM LONGOMONTANUM.

S.

3^r

HARISSIME M. CHRISTIERNE, bis tibi scripsi, postquam huc Witebergam veni, quas literas accepisse te utraque reor, vel saltem alteras. Cuperem, ut ad me huc accederes, antequam denuo Pragam versus iter suscipiam. Fiet id cum tuo emolumento. Si viatico cares, sup-
peditabit tibi hic auriga, ego illi restituum. Intellexi ex
tuis, antequam Wandelsbecho abires, mihi scriptis, conditionem in aliqua Academia te optare hinc in Germania, si [gnifica mihi an] Pragæ isti, qui se Cæsaris Mathematicum iactat, succedere velis (brevis enim ille se subducet, si modo iam factum non sit) sin tibi non placuerit, effi-
ciam ut ..... eo vocetur, nec is ab [hoc] munere suscipiendo abhorret; [tunc] operam || dabo, ut tu hinc Witebergæ in eius locum substituare
..... re, cum præsentibus plura ad ..... quavis alia ratione expete .....
commodis, quantum in me est, studebo. Vale. Raptim Witebergæ inter
plurimas occupationes die 11. Ian. Anno 99.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

Habes hinc literas a BRASCHIO Poëta, Dresda mihi missas et fortuito resignatas.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

DEM EDLEN VNNDT GESTRENGEN RITTER HERRN TYCHO BRAHE ZU KNUDSTORP MEYNEM SONDERS GUNSTIGEN VND VIELGELIEBTEN HERRENN. TRESSEN ODER WITTENBERGK.

ILLUSTRIS ac Clarissime eques et Domine obser^{me}. Sacra Cæsarea Maiestas Dominus noster Clementissimus mandavit mihi, ut Illustrem Dominationem tuam statim huc vocem, cui hisce meis humillime obsequi et debui et volui. Curet itaque Dominatio Tua Illustris quam diligentissime, ut quam primum poterit, se ad iter accingat,
ficque coram Cæsare hinc Pragæ statuatur, ut is hac in parte in Dominatione tua illustri, vel etiam me ipso, ne minimum quidem defuisse animadvertat. Porro de hac Illustris D. T. personæ Augusta evocatione non tam D. T. Ill^{ri} gratulor, quam mihi ipsi. Mirum in modum gaudeo, ut-
pote

pote qui hac occasione, te tantum ac talem virum et præter generis nobilitatem, omni virtutum et literarum genere exornatum atque excultum coram videre tuisque doctissimis sermonibus quandoque frui potero. Vale quam optime et diutissime, Vir Nobilissime, omnemque
 5 adhibe diligentiam, ut nobis salvus atque incolumis huc advenias. Datæ Pragæ die 27. Ianuarij Anno 1599, quem tibi cum multis alijs felicissimum a Deo ter Optimo Maximo precor.

Illustri atque Clariß. D. T. deditissimus

RUDOLPHUS CORADUCIUS,
 manu propria.

10

[Ex apographo in Hardewigi Dasselii Poematum libris IV (Bremæ 1603)]

275 HARDEWIGUS A DASSELL I. C. TYCHONI
 BRAHEN VIRO NOBILISS. EQUITI ET MATHEMATICO
 EXCELLENTISS.

15

S. D.

276

20

†

UOTIESCUNQUE ad statum præsentium temporum, qui est miserrimus, Nobilissime et magnifice vir, amice colende, oculos animumque converto (converto autem omnes fere dies || noctesque) toties mihi in mentem venit, quod Poëta his versibus canit:

Sic omnia fatis

*In peius ruere, et retro sublapsa referri,
 Non aliter, quam qui adverso vix flumine lembum
 Remigijs subigit, si brachia forte remisit,
 Atque illum in præceps prono rapit alveus amni.*

25

30

35

Neque enim ulla unquam extitère tempora hisce nostris turbulentiora, quibus omnia mundi regna τὴν ἐσχάτην πτώσιν minitantur, in quibus tanta undique tamque effrenis morum corruptela, tot et tantæ mortalium in diversa studia commotiones, tot tantæque rerum perturbationes, quibus oportune componendis unus solus aut occupatus fuerit aut suffecerit, in quibus simul religio et verus Dei cultus τινὲ μηδὲν ποιεῖσθαι προτιμότερον, et publica et privata ita undique in turbulenti-
 30 am convoluta iacuerint. Quamquam enim retroacta tempora suas secum molestias quasdam et turbationes semper attulerint, nec bellis
 35 civilibus ne quidem atrocissimis in toto caruerint, tamen de hoc constat apertissime, nulla unquam eiusmodi fuisse, quibus hæc omnia simul mala, tanquam uno edita partu, unâ effusa phialâ, confluerint, ut nec immerito sola præ cæteris omnibus anteaactis seculis summe deplorata et calamitosa dici queant. Quæ enim fuère (dicat mihi quispiam, qui
 collatas

collatas singulorum temporum historias cognovit) || unquam secula, 277
 cum his ex virtutum et vitiorum præposteris exacte extremitatibus con-
 ferenda? in quibus sic omnia sursum deorsumque sacra et profana sibi
 invicem confusa extiterint et perplexa? in quibus sic omnia vitia et
 turpitudines ad summum pervenerint fastigium, in quo sine rubore 5
 etiam et propemodum cum aliqua laudis vindicatione steterint? vir-
 tus, honestas, devolutæ ad imum ubi peßundatæ et proculcatæ iacu-
 erint? in quibus maior solutioris et petulantis vitæ impunitas et licen-
 tia, maiores passim in nationum et regnorum statibus intestini motus
 ac seditiones? Adeo per præceptis totus uno veluti coniurato impetu in 10
 dedecus et omnium vitiorum barathrum, in mutuuum excidium et per-
 niciem grabatur et ruit mundus. Miserrimus est profecto miseræ et
 omni ope destitutæ Germaniæ nostræ status. Non externus hostis hanc
 populatur, non aliena fraus diripit, sed suis ipsa viribus ruit, ad seip-
 sam evertendam callida est et dolos struit. Quid obsecro existimandum, 15
 externos populos, Italos puto, Gallos, Hispanos, loqui de nobis? Quid
 literæ et scripta testabuntur? Durum est et asperum dictu, sed dicendum
 tamen. Nobilium in nobiles, civium in cives, imo fratrum, adfinium,
 cognatorum, propinquorum in suos commemorabitur impius et ne-
 farius furoris atque avaritiæ et invidiæ impetus, infidiæ, circumventio, 20
 inductio, fallaciæ. Non tantum mali in summa calamitate esse || potest, 278
 quantum in hac ignominia et dedecore. Quæ autem hæc est rabies?
 Nihil curare aliquem, quid liberis, uxori, consanguineis, affinibus suis
 fiat? an nobiscum extinguere delerique cupimus omnia? Et illæ Nero-
 nianæ et Caianæ sententiæ in animo et voces in ore sunt: »*Me mor-* 25
tuo terra absumatur ignibus;« vel magis etiam tristes: †

»*ignes, ruinæ populum premant,*
turpisque egestas, sæva cum luctu fames.«

O gentis et nationis laudatissimæ ingens probrum! Mirantur interim
 multi, quonam malo Genio, quove fato nostro, illa morum corruptela 30
 totque discordiæ et disidia tam in ordine politico, quam in ecclesiastico
 passim nata sint, et indies magis magisque augeantur, non abs re qui-
 dem id mirantur, et dolent etiam ob rei, quæ tam multa secum mala
 invehat, et pietati iustitiæque interitum minetur, diuturnitatem et mag-
 nitudinem. Verum si admiratores illi et animorum nostrorum pravita- 35
 tem vitæque labem, de quibus paulo ante dictum, ac gravissima, qui-
 bus ea tota scatet ac lordet, vulnera sibi ob oculos ponant, et, quod
 proximum est, in tot et tantis, quibus laboramus morbis, nullam fere
 sanitatis speciem et spem reliquam esse considerent, non amplius mi-
 rabuntur; sed dolebunt nihilominus, quod de morbis nostris curandis 40
 nullo modo nec cogitemus nec laboremus. Vitia hæc sunt, ut uno verbo
 dicam,

dicam, et scelera, bellorum et calamitatum fons et caput; quibus nisi
 279 extirpatis, nullus miseriarum || finis sperandus videtur. Non prosequar
 omnia, quia et infinita sunt, et alibi ab alijs explicata satis, sed maiori
 quidem illorum, qui sapienter ea disernerunt et nos ad meliora erudi-
 5 erunt, laude, quam nostrâ, qui nec ullis præceptis moniti sapere, nec
 ullis malis affecti resipiscere possumus, utilitate.

Et quid pluribus commemorandis tempus teram, cum, si avaritiam
 et ambitionem, teterrimas animorum pestes, unam disensionum et
 calamitatum in toto Romano imperio causam esse dixerò, complexus
 10 omnia videar? Hic unus malus Genius est, qui nos tamdiu vexat, hoc
 ipsum est illud factum, quod et privatis rebus detrimentum et publicis
 exitium affert. Hæ duæ inquam sunt pestes, quæ pietati et iustitiæ, quæ
 Germaniæ nostræ, quæ Ecclesiæ extremam, si quæ possint, perniciem
 machinantur, quæque ἀραξίαν et confusionem adhuc, proh dolor, reg-
 15 nantem in Ecclesiam invexerunt? Hæc enim cum erat pauperior et
 Apostoli ceterique Pastores auro et argento carebant, virtutibus omni-
 † bus circumfluebant. Episcopi erant docti, modesti, prudentes, sobrij,
 laboriosi, vigilantes et tanquam lumina universo populo prælucebant.
 Singuli vero e populo tantâ charitate alij alios complectebantur, ut
 20 nemo, quod possideret, suum esse diceret, sed omnia essent communia.
 Erantque concordēs et perdurantes in doctrina Apostolorum, laudan-
 tes Deum eique pro omnibus gratias agentes. Fides vero tanta erat, || ut
 280 nec minis nec ullis cruciatibus a confessione Christianâ deterreri possent.
 Verum ubi liberalitate et zelo Principum interdum inconsiderato, ea-
 25 dem Ecclesia in opes et potentiam crevit, ex eo paulatim eius virtus
 (ut ait D. HIERONYMUS) decrevit, quoad in eum statum et præcipi-
 tium delaberetur, quo in præsentiam redacta est, ut difficillimum sit iudi-
 catu, utri sint deteriores, Pastores an populus; quos inter se concertare
 30 dicas, utri alteros ambitione et avaritiâ vincant. Certe prisca pietatis
 tum fundandæ et ædificandæ autores, Deum, Prophetas, CHRISTUM,
 Apostolos et alios pios Doctores, tum eiusdem confirmandæ adiutores,
 ut Imperatores, Reges, Principes, piæque Respubl. et populos si con-
 sulunt et audiunt, longe aliam viam inibunt, longe aliam rationem se-
 quentur. Sed (ut non minus vere quam festivo dicitur) famelicus venter
 35 auribus caret; vesana illa habendi et dominandi fames nihil audit,
 donec plene satiata fuerit, si plene tamen unquam satiari potest, quæ
 contra, quo plura absorbit, eo plura appetere, et gazas gazis, regna-
 que regnis cumulare et solet et gaudet.

Sed mitto iam illorum hominum sordes et perfidiam, et ad ea accedo,
 40 quorum cognitione equidem valde consternatus sum, neque enim sine
 sensu doloris nuper ex literis tuis accepi, Nobilissimum Virum D. HEN-
 RICUM RANZOVIUM, Regis Daniæ Producem Cimbricum, affinem
 nostrum,

nostrum, ipsis Calendis Ianuarij beato fine e mortalium consuetudine
 exemptum esse, quo sa-||ne nuncio non potui non magnopere commo- 281
 veri, præsertim tam repentinâ morte. Erat enim mihi ob singularem
 prudentiam, eximias virtutes, animique et corporis præstantissimas
 dotes, adeo charus, ut nulla vis rerum aut temporum præscriberet 5
 modum in eo amando, suspiciendo et observando. Sed quia divinam in
 rebus humanis voluntatem dominari non ignoramus, non forti modo,
 sed æquo etiam animo, quod mutare non possumus, ferre debemus;
 hoc nostrum incommodum gravissimamque iacturam eo ferimus ani- 10
 mo, quo debemus. Tantum vero abest, ut illius vicem doleamus, ut
 etiam ipsius causâ gaudendum esse intelligamus. Etenim cui magis
 propitium et placatum Deum fuisse, cuive facilius aditum ad æternam
 et beatam illam vitam patuisse censendum est, quam ei, qui (ut ipse
 quoque de eo sentis) et integerrime semper ac castissime vixerit et ex 15
 hac vitâ pie sancteque disceberit? Profecto illius obitum dolere invi-
 dentis esset potius quam amantis. Quare tuum erit, cum is tam præ-
 clare vitæ suæ cursum confecerit, hac cogitatione desiderium, quo ex
 illo afficeris, lenire. Quod facilius etiam assequere, si literis sacris ali-
 quid tui studij et temporis impertieris, ex quibus id, quod ipse expertus 20
 confirmare possum, præter suavissimum quendam animi fructum ac
 voluptatem, quam percipies, omnia quæ evenire homini possunt in-
 commoda, non tolerabilia solum, sed ad salutem etiam animorum vim||
 habere maxime intelliges. Sed hæc hæctenus. Fuit sane Generosus Do- 282
 minus HENRICUS RANZOVIUS, qui nunc rebus humanis exemptus
 est, vir et ore et more imaginem honesti referens, opum honorumque 25
 contemptor, recti pervicax, ut animâ, ita ore liber eoque gratus bonis,
 gravis improbis, Doctorum et Literatorum, sed bonorum amans, illis
 ignavâ operâ non ferebat; eruditionem gravem seriamque, a qua in
 publicum boni mores, bona valetudo manarent, complectebatur, illa
 acuminis irriti ludicra et difficilimas nugæ aversabatur. Iam pietate 30
 et animi robore supra vulgi captum ingeniumque. Sed non ille ad huius
 seculi gustum, seculi improbi, maligni, ingrati, quo vitijs malisque arti-
 bus non modo impunitas, sed apud plerosque etiam honos, innocen-
 tiam atque virtutem vix usquam sine periculo aperte colueris. CHRI- 35
 STIANO tertio Regi Daniæ a puero charus, neque id immerito. Nam
 et ipsi RANZOVIO una illa post Deum cura, habere clementissimum
 Regem eumque florentissimum videre. Erat ille familiâ inter Holsatos
 nobili natus, sed postea ob egregias virtutes, eruditionem haud vulga-
 rem, trium Regum Daniæ, CHRISTIANI III, FRIDERICI II et CHRI-
 STIANI IV in Ducatibus Sleswigæ, Holsatiæ et Ditmarsicæ, summâ cum 40
 dignitate Vicarius perpetuus. Primos annos bonis artibus, cæteram
 ætatem Reipubl. dedit, ubi maturior illa et rebus gerendis simulac re-
 gendis

283 gendis ætas acceßit, tum Legationibus || obire, laborare, vigilare, nego-
 tijs publicijs intentus sua negligere, bonos omnes paßim ad communem
 pacem adhortari, prudentibus animum addere, imprudentibus mala
 imminencia exponere. Tu autem felix, RANZOVI, confecto innocenter
 5 cursu tuo, iam hac servitute liber vivis et vivis cum Deo, beatus [in]
 æternum. Sed ad laudes D. RANZOVIJ non addam plura.

Quod vero, nobilißime vir, tu quoque in extrema epistolæ tuæ parte
 mortem RANZOVIJ non fictis lamentis prosequeris, facis tu quidem,
 quod non te solum, sed omnes literatos facere decet. Quod autem et
 10 eius sapientiam, doctrinam, virtutem et humanitatem pleno ore præ-
 dicas, in eo animi tui candorem et agnosco et magnopere laudo, cum-
 que te laudum eius tam studiosum esse animadvertißem, non dubitavi,
 quin grata tibi lectio futura esset eorum, quibus tumulum eius ornavi,
 epigrammatum; quare adscribenda ea censui, tua vicissim, si qua scrip-
 15 seris, expectans. Tu, nobilißime vir, hanc confidentiam compellationis
 meæ, et, quæ tanquam garriens commiseratione maligni huius seculi
 motus ad te perscripti, in bonam partem accipies, beneque valebis.

† Luneburg, 28. Ianuarij Anno [1599].

† [Ex apographo in *Epistolis ad Ioannem Keplerum scriptis* ed. Hansch (1718) p. 106 sqq.]

20 IOANNES KEPLER AD TYCHONEM
 BRAHE.

106 UM intellexißem ex MÆSTLINI literis, quas ad me de-
 dit superiori Augusto, respondiße te ad epistolium meum,
 eiufque responsionis exemplar apud MÆSTLINUM
 25 esse, proxima occasione apud illum institi, ut id exem-
 plar ad me mitteret, quando literæ tuæ mihi non red-
 derentur. Sic casu et diligentia tua factum, ut quamvis
 pereuntibus tuis literis, tamen quod me scire velles, post decimum
 mensem intellexerim. Hæc initio te certiozem reddidi, quia in illa
 30 querela tua, me Christe, quam iustißima! postulas, ut primo quoque
 tempore meam tibi sententiam aperiam, ne ex hac decimestri mora
 maior tibi de me suspicio culpæ suboriretur. Quantum igitur attinet
 meas ad URSUM literas, ex ijs, quæ excerptisti verbis, pleraque mea
 agnosco. Ex eo fit, ut quamvis ad aliqua, de quibus dubito, pene co-
 35 horrescam, nullum tamen negare possim. In hac itaque parte nullum
 adhuc URSI crimen est, quod liqueat. Utrum autem integram episto-
 lam publicaverit, maior apud me dubitatio: quæ facile discuteretur, si
 mihi exemplar typi esset. Nam in ijsdem literis desiderium meum tuo-
 rum operum legendorum expressi, eaque in re operam URSI expetij.
 Quantam

Quantam autem per Deum immortalem! et quam multiplicem mihi facit iniuriam ferus homo! Ambiebam eius amicitiam miſſa epiſtola. Si petitionem meam admifit, fidem eius deſidero: ſi ſp̄rexit, tamen inhumanus eſt. Sermones amicorum, literæ magis, privatæ eſſe debent; has ille publicavit, nec me conſuluit, nec facturum, nec factum 5 nunciavit, nec exemplar miſit. Quibus eſt curæ æquitas, nec in hoſtem quidem tale quid audent. Remiſſet mihi, quod veteres aiebant, nuncium, aut aboleviſſet ſchedam, ſi non placuit amicus. Quamquam ſi literis eius ad me altero tandem anno ſcriptis, ſi iudicio eius de me, fides haberi poteſt, et placuit conditio, et amicitiam colere inſtituerat. 10 Sed hæc levia ſunt: || illa maior improbitas, iure utique vindicanda, ſi 107 cui in foro aut ſpes aut oblectatio: quod id quod γεωμετροῦντι dictum ego volebam, ipſe ſibi maledicenti, quod ſcribis, applicat. Acerbiſſimum omnium, quod quem intelligebat ex meis literis a me maximi fieri, illis ipſis meis literis, quantum potuit, dehonestavit. Sic nimirum 15 ipſi me de laudato inimico ſuo placuit ulciſci. Sed neque ſatis mirari poſſum conſilium hominis, dum conſilium meum illius hyperbolice laudationis ventilo. Quid? Tantine facit iſta mea præconia? At cuius hominis? Si vir eſſet, contemneret, ſi prudens, non ventilaret. Quærebam obſcurus ego laudatorem clarum vixdum nati inventi, mendicabam ab ipſo ſtipem, ecce ſtipem ipſe mendico extorſit. Præceptorem dixi: næ parvam laudi acceſſionem facit ex adulatione diſcipuli. Quærat eorum præconia, qui ſe præceptores ipſius ferunt. Quod ſi mihi partes iudicis tradit (nec apertius id potuiſſet, quam ſic oſtentata mea epiſtola) ſciat iam mihi alios quam diſcipulo mores competere. Toleratur in diſcipulo utcunque adulatio, ſi ex opinione præceptoris et amore profecta ad finem diſcendi dirigatur: in iudice adulatio flagitium eſt. Quæ ſic ſcribenda duxi, ut quamvis præſtat ſecuritatis cauſa honoratiſſimum quemque virum irarſci minime, tamen, ſi non aliter 25 honori tuo conſuli poſſet, haberes arbitrium publicatæ calumniæ publice obviam eundi. Sed miſſum tandem ipſum faciamus. Nec enim, quam ipſe male, ſed quam ego bene fecerim, quæritur. Et ſunt quidem in illa mea epiſtola pleraque, quæ defendi, aliqua, quæ excuſari, aliqua quæ peſſima ſuſpicionem liberari debent.

Ordiamur ab eo quod graviſſimum eſt: quod nempe crimini mihi 35 das, contra quam ſenſerim, in os ipſi locutum. Quod dum agis, ita loqueris, ut mihi abſolutiſſimum de alijs iudicium tribuere videaris. Quam ego ſuſpicionem, ſi a me, quod perquam facile eſt, removero, magna parte purgationis me deſunctum eſſe putabo. Etenim qui vir ſit URSUS, iam non diſputare placet, certe quo tempore epiſtolam illam 40 ſcripſi, et imbecilliori eram iudicio et non parum ipſi iam diu tribueram. Venit Grætium Doct̄or quiſpiam ex Italia reverſus Librum eius mihi

† mihi exhibens, quem triduo conceſſo raptim percurrerem. In eo ſalutatos ſchematicis reperio præcipuos huius temporis Mathematicos, reperio magnificam in præfatione provocationem ad ſimile quid audendum, ad Aſtronomiam e fundamentis extruendam, reperio compendia quædam aurea, quæ Tubingæ a MÆSTLINO celebrari memineram, reperio doctrinam ſinum, doctrinam triangulorum, vulgaria quidem, ſed nova mihi omnia, ut videat, quo remige famam verberet. Nam pleraque poſtea in EUCLIDE et REGIOMONTANO reperi, quæ tum ipſi tribuebam. Neque metuas, ut quæ iam dixi, bene cum invento meo ſtare queant. Dicat ipſe pro me MÆSTLINUS, quam tenuibus principijs inſtiterim initio, qui profecto, ſi tam ieiunum me ſecundo dimiſiſſet, quam primo dimiſerat, nunquam tam exquisitam mihi commendationem (qua tamen, dum vixero, inferior ero) impertiviſſet. Itaque hac ego ſpecie doctrinæ de URſo in præclaram opinionem erectus, incidi poſtea in quorſdam ex nobilitate Styriaca Mathematicum amantes, quibus, quod eſſet neceſſaria ſubinde mora in aula Cæſaris, URſi notitia erat. Illi hominis prædicare ingenium, inventa, hortari me, ut anniterer in eius familiaritatem pervenire, polliceri ſuam operam. Sed DIOGENEM quempiam mihi deſcribebant aliqui, cui niſi aut lubeat, aut cum improbitate aliqua extorqueri nihil poſſit. His ego de cauſis inventa paulo poſt ſpeculatio-||ne mea, cum non eſſet mihi vicinior Mathematicus, ad quem commodius ſcriberem, ad ſcribendum impuſſus, formam ipſam partim ad hominis naturam, quæ ferebatur, partim ad eas, quas tum forte fortuito legebam, efficaciſſimæ brevitatis epiſtolas diſſoluto in pompam animo ex recenti inventionis meæ amore accommodavi ſecurus de hoc eventu. Quomodo ſi quid mihi excidit paulo maius, quam de ipſo ſenſeram, in gratiam laudatorum ipſius et mei ipſius amore, totum id iuvenilis temeritatis eſt, nec aliter excuſo, dummodo ſceleris ſuſpicionem aboleam. Ex ijs, quæ dixi, vides primum me bona conſcientia *Gloriam* ipſi tribuiſſe, qua videbatur regnare in aula Cæſaris et apud Mathematicos, quos in libello ſuo alloquebatur. *Illuſtriſſimam* autem cur dixerim, cauſam non reperio, niſi quod *Illuſtres* noſtri eam prædicant, et *Illuſtriſſimus* prædicare videtur, dum eum in Aula habet, et quod pompofum ingenium facile muſcam conſpicatur, ex qua faciat Elephantum. Eodem refero et id, quod, cum conſtaret de aliquibus, dixi (ſi modo dixi) ab omnibus doctis ipſum magnifieri. Certe enim MÆSTLINUM et TYCHONEM inter doctos habebam, quos ſciebam non admodum præclare de ipſo ſentire. Quod autem etiam plura in hunc modum declamaturus fuiſſem, ſi tempus tuliſſet, id non memini me polliceri. Imo illa de garrulitate aliena a Mathematicis proteſtatio non facta eſt ad excuſanda etiam plura huiusmodi, ſed potius ad corrigenda priora. Quod ſi vero mea ſunt omnia et

et singula ista verba, quod Mathematicos huius ævi tantum præcedat unus quantum Phœbeius orbis minuta sidera: me Christe magnam iniuriam multis præclarissimis viris, atque adeo meæ ipsius conscientiæ imprudens feci. Illud verissime dicere possum, nunquam me ullo modo serio, per lufum, publice, privatim, in os, aurem, ex animo volentem et prudentem hoc dixisse, quod REGIOMONTANO, COPERNICO, RHETICO, REINHOLDO, TYCHONI, MÆSTLINO, cæteris unus URSUS præferendus sit. Nunquam sensi, nunquam præsentis animo scripsi, nunquam tam flagitiosam adulationem probavi. Quod si verba mea genuina tale quid sonant, quod nescio, casus in culpa est, meaue festinatio, et quod quid scripserim, non relegi. Poëticum, ut vides, totum id est, et ex Poëta desumptum, et poëtico spiritu dictum: quod non tantum iam nolo, sed et tum, cum scripsi, nolebam, aliorum rapi volebam, aliam repræsentari, quod antecellat vulgus, vulgus, inquam, Mathematicorum, quod et credebam, et citra præcipuam gloriam fieri potest. Non protestarer tanta asseveratione contra manifesta verba (si modo talia sunt) nisi in ipsa illa epistola documentum maximum extaret meæ innocentiam, quo de supra. Nam etsi quibus verbis TYCHONIS mentionem fecerim, nescio, fecisse tamen scio: et eiusmodi mentionem quidem, atque ex eiusmodi opinione profectam, quæ merito URSUM pungat, si eum tam feliciter titillant hæc sui ipsius elogia. Sed caute, ut video, posthac scribendum erit. Adeo nunquam non salutare quippiam URSI in aurem infufurrando præcipiunt. Cætera, quæ allegas, levia sunt. Præceptorem dixi, quia ex eius libro aliqua hauseram utilia; Nobilissimum vero, quia in his provincijs Austriacorum nobilitati datur Eruditio et Munus aulicum; Hypotheses vero eius feci, in quibus aliquid mutavit; nam si bene memini, Terram et ipse voluit, et in Martis circulo discrepat, sive, ut dicis, errat. Nam etsi ex MÆSTLINO de hac te inter et ipsum controversia olim inaudiveram, tamen cum et MAGINUS in Italia et RÆSLINUS in Alsatia singuli pro se simile quippiam || ex hypothesibus COPERNICI derivaßent, existimavi idem et URSO excogitatu proclive fuisse. Denique quod finis principio respondet, nihil mirum, nec ulla in voto improbitas, ut *valeat sideribus et scientiæ*. Id equidem studeat, maledictis omnibus et vana ostentatione. Decus autem Germaniæ mihi quilibet est, cui tantum tribuo, quantum illi tribuebam, quia nempe *Mathemata verum decus sunt unius Germaniæ*. Hæc adeo prolixè, cum ut dolorem meum testarer iusta querela, tum ut appareret, arbitrari me non omnino nihil ad meam existimationem pertinere, quid tu de me sentias.

[Ex

[Ex apographo in codice Pragensi Archiv. Univ. 62 B 6]

25^v CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
 VIRO DOMINO DOCTORI THADDÆO HAGGECIO
 5 AB HAYCK, INCLYTI REGNI BOIEMIÆ AR-
 CHIATRO ORDINARIO, AMICO SUO
 24^r VETERI ET HONORANDO.

S. D.

10 ROPTATE accidit, excellentissime et amantissime Do-
 mine Doctor THADDÆE, amice honorande, quod heri
 magnifici et amplissimi Domini CORADUCIJ, Procanc-
 cellarij Imperialis, literas humaniss. Pragam ex mandato
 S^æ Imperatoriæ Maiestatis, Domini nostri clementissimi,
 me evocantes accepi. Et parerem sane actutum huic au-
 gustæ et clementissimæ evocationi absque ulla mora, statimque iter in-
 15 grederer, si viarum transitus ubique ferme nivibus altis repletus id
 pateretur et equi idonei in promptu essent; nam meos, uti ultimis indi-
 cavi, nuper Lipsiæ distrahi feci. Omnem tamen curam impendam, ut
 intra paucos dies pro uno vel altero curru alij coëmantur, aut si id
 20 commode fieri nequeat, conducantur, resque meas ita disponam, ut
 post 14 ab hinc dies iter, favente divino Numine, ad vos suscipere que-
 am. Spero enim itinerum nimias nunc difficultates tum minus obfutu-
 ras; et interea expecto nuncium, quem, statim ac huc veni, in Daniam
 misi, ut inde mihi novum adferret viaticum, consumpto priore in itinere
 24^v Dresdensi atque hîc, quemadmodum me prius || tibi per literas signifi-
 25 cæbe memini. Sin vero is ob hyemis duritiem et perseverantiam mari-
 umque congelationem istic moram traxerit, ut ante dictum tempus ad-
 esse nequeat, dabo nihilominus operam, ut aliunde viaticum acquiram,
 ne ea de causa iter ulterius procrastinetur, sed assumptis mecum paucis
 30 comitibus et ministris, reliquos unâ cum familia mea muliebri hîc re-
 linquam, donec ad vos excurrens de Cæsaris clementissima voluntate
 certior factus fuero. Et, si intellexero vias per partem aliquam Slesię
 commodiores, quam per Misniam (ut multi existimant) futuras, illac
 35 cursum dirigam, quanquam nonnihil longiore ambagine, ut sperem,
 me intra quatuor abhinc hebdomadas vel circiter, conatibus nostris
 favente divina ope, Pragæ vobis adfuturum. Cuperem autem quam
 maxime te ibi præsentem tunc reperire, ut tuo frui possim alloquio, et
 abs te consilium, sicubi opus fuerit captare, cum ego tanquam peregrin-
 40 us locorum et hominum ignarus sim. Vellem etiam me in aliqua civi-
 tate, quam transire oporteat, tuis literis obvijs præmoneri, in quodnam
 Pragæ hospitium, quod a lue tutum sit et mihi commodum, me con-
 ferre possim. Mallem id publicum non esse, ut tranquillus degam et
 19 propria

propria etiam quadra, si id magis expediat, vivam. Per Slesiam autem,
 uti opinor, transituro, quoniam (veluti intelligo) primum Brandusium
 Pragæ proximum occurrit, optarim me istac tuas, quæ me de hospitio
 et alijs necessarijs instruant, invenire literas. Oportune vero accidit, ut
 hodie sese offerret quidam auriga Olomucensis, VALENTINUS MUL- 5
 LER nomine, alias vacuo curru Pragam, unde hifce diebus venit, redi-
 turus. Qui cistam quandam cum meis grandiusculis unâ cum alijs thecis
 secum advehit, in quibus est instrumentum quoddam cocleis disjungi 25
 et componi || aptum atque tam distantijs quam altitudinibus siderum 25
 accurate rimandis serviens, et præterea nonnulla alia huic exercitio 10
 deputata facile portatilia. Pepigi cum dicto auriga pro decem Ioachi-
 micis, dimidium illi hîc solvi, reliquos 5 taleros eum a te accepturum
 promisi. Rogo itaque, ut recepta in tuas ædes hac cista, velis fidem
 meam redimere et pecuniam hanc aurigæ meo nomine numerare,
 quam primum volente Numine advenero, tibi cum alijs mea de causa 15
 forte alias expositis nummis restituendam. Cuperem illo instrumento
 non saltem elevationem poli, interea dum ibi sum, accurate denotare,
 sed et observationi Planetarum, hⁿⁱ præsertim tunc acronychij, dili-
 genter attendere, cum sit iuxta limites maximæ latitudinis boreæ, quo
 in loco ante 29 annos me eundem Augustæ Vindelicorum observasse 20
 memini, licet instrumentis tum non adeo exquisitis instructus, ut nunc †
 integra eius peracta sit revolutio, quam in alijs quoque ipsius, quot-
 quot interea habere licuit, acronychijs sitibus diligenter examinavi,
 uti et in reliquis duobus superioribus Planetis, quo Apogæa et Eccen-
 tricitates eorundem exactius, quam hæctenus præstitum est, præfiniri 25
 possint, quod et satis præcise me asecutum nihil dubito. Sed de his et
 similibus plurimisque alijs coram Deo dante plenius agemus. Scripsi
 etiam magnifico et amplissimo D. CORADUCIO de occasionibus, cur
 meus acceßus aliquantulum differatur, ut morulam hanc pro suo candore
 eo promptius excusatam habeat, cui etiam tanquam fautori et 30
 promotori apud Cæsaream Maiestatem benignissimo et habeo et per-
 petuo me debere agnosco gratias relaturus, si vires meæ ulla ratione
 id unquam sustinuerint. Vale mi charissime THADDÆE, utque te sa-
 num et prosperum Pragæ inveniam, tuaque desideratissima frui possim
 consuetudine, faxit Deus. Dabantur Vitembergæ die 26. Feb. stylo novo †35
 Anno etc. 99.

Tui amantißimus

TYCHO BRAHE.

Saluta meo nomine quam officioßime Dominum BARVICIUM. ||

POST

25^v

POSTSCRIPTA.

INDICARAM tibi antea me quædam hęc Witebergæ typis complere in meis operibus decreviſſe, præſertim ea, quæ in Progymnaſmatum tomo primo tecum communicato deſiderantur. Cumque papyrus idonea ac priori ſimilis hęc vel Lipſiæ non præſtaret, egi cum Chartopæis in vicinia habitantibus, ut eiufcemodi chartam in copia mihi pararent, at illi negligentiores negotium nimium procraftinarunt, ut ob id eam, quam Wandelburgi reſiduam habui in Dania propria mea moletrina confectam, nuper huc advehi curârim. Sed quoniam mihi nunc Pragam ex clementiſſima Cæſareæ Maieltatis voluntate eundum eſt et iter maturandum, cogor iſta omnia infecta relinquere, donec inchoatam telam pertexendi commodior detur occaſio. Appoſui quædam carmina partim ab inſigni huius Academiæ Poëta et Profeſſore TAUBMANO mihi, cum Drefdæ eſſem, miſſa, partim a BRASCHIO eximio pariter Academiæ Roſtochienſis Poëta, interea dum hęc ſum, mihi impertita, ſi forte tibi ea legere vacarit; videntur in eo genere Horatianæ odæ arguta et erudita. Addidi etiam Domini Doctõris DAVIDIS CHYTRÆI literas, quæ etiam Drefdæ mihi redditæ ſunt, ſi quidem in ijs tui faciat mentionem; poteris illas uſque in meum adventum reſervare.

20 [Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

1^v

CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
VIRO DOMINO VITO WINSHEMIO, I. V. DOCTORI
EXIMIO, ET DECANO HAMBURGENSEI,
AMICO SUO HONORANDO.

25

HAMBURGK.

1^r

S. P.

30

CLARISSIME et Præſtantiſſime Vir, Amice honorande. Accepi binas a T. Ex. literas, poſtquam huc Wittebergam veni, quibus iam antea reſponſiſſem, ſi per negotia licuiſſet, et tabellarius oportune in promptu fuiſſet, quo nunc ſe offerente, non intermittendum duxi, quin aliqua ſaltem, utut et nunc occupatiſſimus, ad te darem. Ago autem T. Ex. gratias, quod amicitæ noſtræ memor, me ſuis inviſere non ſit degravata, et peto, ut tarditatem in reſcribendo proſus candore excuſatam habere velit. Exiſtimo Ex. Tuam ex filio meo TYCHONE, cum iſtic eſſet, adducturus huc Matrem cum ſororibus, intellexiſſe, in quo ſtatu res meæ eſſent, et qua de cauſa huc Wittebergam me recepiſſem, monſtrato Magnifici Domini CORADUCIJ Procancellarij Imperialiſ reſcripto, quod, dum Drefdæ eſſem, naçtus ſum. Præterita vero ſeptimana,

35

septimana mihi denuo allatæ sunt Ampliſſimi illius CORADUCIJ literæ, me ex clementiſſima Imperatoriæ Maiestatis Voluntate hinc Pragm benigniſſime evocantes, quarum exemplum addidi. Accingo itaque me nunc itineri, ut, quam primum fieri poſſit, me iſtic Cæſareæ Maiestati ſubiectiſſime ſiſtam, relicturus interea hîc Gynæceum meum, donec, quomodo Cæſarea Maiestas erga me meaque ſtudia animata ſit, coram intellexero. Deus Opt. Max. faxit, ut omnia proſperos habeant ſucceſſus. Cæterum Dominum OLIGERUM ROSENKRANTZIUM noſtrum de hac Auguſta (ut et CORADUCIUS eam in literis appellat) || † evocatione, certioſorem per Tuam Ex. reddi, miſſo illi hoc exemplo, aut 1 v eius deſcripto averem, idque ut quam primum certus in illas oras datur nunciuſ expediat, peramanter rogo. Plura nunc non vacat. Te itaque protectioni Divinæ commendatum habeo. Datæ Wittebergæ die 2. Martij Anni 99.

Tuæ Excell. ſtudioſiſſ.
TYCHO BRAHE.

15

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

OLIGERUS ROSENKRANTZ AD TYCHONEM BRAHE.

GNES ſpirant, nocteſque dieſque meditantur,] ſed in 1
proprias fauces regurgitandos.

[Si meo non certe affectu ullo temerato,] ſed graviſſimis quam plurimis argumentis confirmato, et meditationibus, mihi crede, ſatis multis et conſtantibus maturo [conſilio parere volueris], quod ſpero, [ſuaſerim primum omnium, litteris regi deſtinatis inſulam Huennam quaſi gratias 25
pro regia liberalitate] (prudenter et placide ſubmonitis ſubmonendis) [agens rurſum deferat], ut tamen quo [tua tibi cadant instrumenta], prudenter ꝓ: Politice ſubmoneas. Alterum vero eſt, ne [expenſarum inviſam et odioſam reſtitutionem] vel ſaltem velle [exigere videaris], 30
nedum vel [exigas vel exagites]. Viſ, ſufficientes dicam rationes et mearum meditationem momenta. [Dicam, ſed ne quæſo mihi ſuccenſeas, bono] tibiſque optime [cupienti animo hæc dico]. Primum, ſi feceris, ante omnia, [magnanimitatem tuam] oſtenderis. Dein [te omnimodo liberum ab omni iuriſdictione Regis vindicaris], quod vel unicuſ quantum fiet, ipſe perpende, quod tamen niſi hoc modo fieri nequit. Adhæc [ſi retineas, videas ne te tanquam *en Lenſmand*, ut bona tibi a Rege concredita inhabites, iure quodam ſuo cogere præſumat]. Et ut omnia uno: [quamdiu inſulam eam retinueris, tanquam ſubdituſ cuiuſ vocationi parere,] quibus certe magnas [tibi parere 40
poſſunt]

1^v poſunt] incommoditates et difficultates, inſuper [citus, ipſe, ſeu præ-
 [aut quod ais pronuntiatur perferre cogere]. Et vero quid non [ipſe]
 5 magna tua cum laude et præter multorum exiſtimationem [eam de-
 ferre malles], cum [poſint ipſi, ubi velint, etiam quodam iure eam
 præcipere, pretendentes] quippe [litteras tibi a Rege conceſſas] (quæ
 quidem [ad vitam eam] tibi [appropriat inſulam]) ſub [conditione]
 10 Aſtronomiæ [hîc in Dania excolendæ conceptas] eſſe. Tu ipſe [ingenia
 eorum noſti]; nihil certe intermiſerint, ut interim [immenſum iſtud
 diſcrimen inter alium aliquem nobilem Regis ſubditum et te] (in quo
 non poſtrema [bonitatis cauſæ tuæ] ratio vertitur) vel alto ſilentio
 [diſſimulent] vel [malitioſe elevent]. Ad alterum cogites velim, quam
 15 nec natura nec eius imitatores quid fruſtra committant, [iure vero
 quidpiam tentare] fruſtraneum ſimul ac periculofum, ubi et quod me
 tacente ipſe ſatis intelligis, [quam inconfiantes ſint principum animi,]
 ſimul ac [quam non corvus unus alteri, quod dicitur, oculos eruat],
 tecum attentiffime pro tua prudentia perpendas velim. Bono hæc ani-
 mo dico, fidem teſtor et candorem; nec dicerem niſi bono. Nec quid-
 20 piam video, licet videre nunquam non laborem, quod [rebus tuis ulla
 ratione adverſari queat et inſtitutum tuum tandem turbare queat],
 † præter [hæc duo]. Sed hæc Deo et tuæ prudentiæ.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM LONGOMONTANUM.

1^r

S.

30

35

CRIPSI tibi eruditiffime et mihi plurimum dilecte M.
 CHRISTIANE bis, poſtquam huc Wittebergam veni,
 et ſemel a te literas accepi ſub initium huius anni Ripis
 30 datas, ubi et priores meas tibi redditas ex tuis percepi,
 alteras poſtmodum Roſtochium miſi, quas te, quam-
 primum per hyemis aſperitatem eo navigare licuit, ibi
 reperiſſe exiſtimo. Ad tuas vero nunc brevibus, cum antea non ſit ob-
 lata occaſio, reſpondebo. Gratiffimam rem præſtas, quod in refutatione
 Capnuranæ Scoticæ diligentem operam loces. Sunt ſaltem ſpecioſa
 35 et pompoſa eius omnia, ac veritati fucum faciunt. Invenies in libro
 noſtro ſecundo de Cometa anni 77. ſuo loco, præfertim ubi in NOLTIJ
 placita diſquiro, quantum in devia ab obſervatis detrudatur Cometes,
 ſi 5 proxime graduum parallaxin admiffet. Subſidium, quod expetis
 ab alijs Cometis, evidentius rem oſtendentibus, ſatis firmum ſuppedit
 Cometa

Cometa anni 80, qui et in meridiano || et in 90 gradu iuxta horizontem 1^v
 non aliam declinationem mutavit, quam postulavit eius alteratio di-
 urna, ex meridianis altitudinibus successive explorata, habita tamen
 refractionis in decliviori situ infinatione, ut de alijs nunc nihil addam.
 Verum has confirmationes a pluribus Cometis petitas postea subiun- 5
 gere licebit, indicatione aliqua prius facta in Antapologia tua, qua in-
 trospecta, ulterius quid sentiam scies, quod mallem præsentem oretenus,
 quam absenti per literas indicare. De bruto Dithmarsico non ob id
 scripsi, quod a te redargutionem calumniarum eius expeterem, neque
 enim dignus est; sed saltem ut denotares obiter in charta aliqua, quæ 10
 a nostris domesticis de plagio eius inaudivisti, quemadmodum fecit M.
 CHRISTIANUS IOHANNIS Ripensis, alterum expediet D. D. IO-
 HANNES ROTHMANNUS, uti manes fratris defuncti postulant.
 Constitueram hinc edere sex illos quaterniones, qui in C desiderantur,
 atque sic Tomum primum Progymnasmatum absolvere, ut in hisce 15
 Francofurdianis nundinis venalis extare possit, et iam inchoatus erat
 labor ille Typographicus, postquam papyrus meam imprebtoriam
 Wandelsburgo acceperam. Verum dum Eclipsi C die ultimo Ianuarij
 diligenter hinc per mea instrumenta attendo, deprehendi eius || initium 2^r
 per $\frac{2}{3}$ unius horæ quam proxime calculum prævertere, ideoque a pro- 20
 posito destitit, donec huic deviationi provisum fuerit. Scis enim me ex-
 actam requirere concordantiam, quoad fieri possit. Nec satis mirari
 possum, quæ fiat, quod Eclipsis anni 81, in Ianuario etiam facta et prope
 Apogæum, tam belle nostris numeris conveniat, hæc autem pariter
 iuxta Apogæum et eodem anni tempore ita discrepet. Suspicio igitur 25
 aliquam adhuc inæqualitatem Anomalix Lunæ subesse, quæ post ali-
 quot annos peracta Eclipsium ad similia ferme loca restitutione præ-
 fertim iuxta Apogæum et Perigæum evidentius pateat, qua de re te-
 cum, qui omnes nostras Eclipses diligenter examinasti, atque ipsarum
 varietates perspectas habes, conferre averem, ut eo citius huic obsta- 30
 culo succurratur, quod facile fieri posse existimo. Sum in alijs rebus
 occupatissimus, ut satis huic disquisitioni vacare nequeam. Si igitur
 me acceperis cum auriga Wittebergenfi, ubi isthuc reversus fuerit, rem
 mihi apprime gratam nec tibi inutilem præstiteris.

Sum denuo evocatus Pragam ex Clementissimo Cæsaris mandato, 35
 per literas amplissimi Domini Procancellarij CORADUCIJ, ut ex ad-
 iuncto exemplari vides; || et paro nunc omnia ad iter, quod tamen ante 2^v
 Pascha ingredi non licebit ob aquarum nimiam copiam, postquam ni-
 ves subito dissolutæ sunt, vias difficillimas et periculosas reddentem.
 Si adfueris et me comitari libuerit, dabo operam, ut tuis rebus rectius 40
 consulatur, quam uspiam alibi, sin vero hinc manere aut redire isthuc
 mavis, erit et hoc tibi liberum. Ego tuis commodis quocunque modo,
 quantumque

quantumque in me est, sedulo studebo. Non patiar, ullum erga te officium desiderari. Vale et literas has nemini ostende. Dabantur Wittebergæ die 21. Martij 1599.

5 [Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°; cf. apographa Hauniensia inter Excerpt. Langebek. 179 et in fine exempli P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

TYCHO BRAHE AD IOSEPHUM
SCALIGERUM.

S. P.

141^r

10

15

20

25

30

35

40

ILLUSTRIS et Magnifice Vir, Amice inprimis honorande. Redditæ mihi sunt tuæ literæ unâ cum libris mihi dono mißis serius quam expectabemus, et ego, quod multis distentus fuerim negotijs atque alias varie præpeditus, nec in promptu eßet, qui meas certo referret, tardius etiam quam decuißet, quamque ipse maluißem, rescribo, quod mihi a tua ingenua humanitate condonari cupio. Pro utroque autem libro mihi tam benigne conceßo proque tuo non modico labore in excerpendis ijs, quæ apud HIPPARCHUM, et nonnunquam etiam PTOLOMÆUM in hoc negotio de Fixis Sideribus præcipua erant, ijsdemque propria manu in mei gratiam tanta diligentia conscriptis, non possum tibi promeritas latisque dignas agere gratias, nedum referre, neque enim video qua ratione hoc tuum tam eximium in me beneficium compensare valeam, animum tamen gratum, et tui honoris studiosissimum semper me servaturum tibi persuadeas, et si quæ ex mea tenuitate in hisce, quibus utrinque afficimur, studijs proficisci poterint, ea non invite tecum vicissim communicabo. Fateris ipsemet, Vir Excellentissime, multa esse in his, quæ circa Fixas tam ab HIPPARCHO quam PTOLOMÆO consignata sunt, quæ suis numeris rite non consent, nec sibi ipsis consentiant, et sane res ita se habet; ego enim paucissima in ijs reperio, quæ convenienter ad Coeli normam digesta sint, deviatione satis manifesta prorsusque intolerabili plurimis in locis sese prodente, sive id Observationum incuria (quas tamen sic nimis crassas fuisse oportuisset) sive transcriptorum negligentia aut quacunque alia de causa id commissum fuisse existimemus. Si loca Fixarum a me summa diligentia præteritis aliquot annis explorata, pro quibus ipsum Coelum etiamnum testatur, retro ad tempora PTOLOMÆI et HIPPARCHI, per motum interea ijs competentem, numeraverimus, atque hinc Declinationes, Culminationes, Ortus et Occasus quoscunque ad eadem quibus illi usi sunt Climata deduxerimus, certe rarissime cum eorum annotatis consentire depræhendentur: Et licet nonnunquam concordantia aliqua inveniatur, tamen ea ἐν πλάτει tantum et nimis lato modo sumpta

sumpta est; nullatenus enim admitti poterit stellas irregulariter et diversimode interea motas fuisse, cum omnes uniformem et regularem in uno eodemque Orbe observent progressionem, quod invariata earundem ad invicem distantia et dispositio indubitate ostendit, quæ vel hinc liquet, quod omnes Fixæ, quæ ab HIPPARCHO et PTOLOMÆO in uno lineæ rectæ ductu existere proditæ sunt, etiamnum eundem prorsus tramitem conservent, prout a nobis sedulo disquisitum est. Miror itaque a tam Excel-||lentibus Artificibus non satis accuratam in his præstitam esse diligentiam, cum res sit magni momenti, nec Planetarum motiones certo explorari queant, nisi prius ad amußim præfinita sint Fixarum loca, quod etiam me in ijs, quæ PTOLOMÆUS circa Erraticarum apparentias tradidit, non parum reddit ancipitem quoad exactam illam, quam desidero, rationem. Attamen loca inerrantium stellarum, quæ ex Abaco HIPPARCHI is suo Almagesto inseruit, non videntur tantam enormitatem præ se ferre, atque hæc est, quam liber transmissus in plerisque exhibet.

Verum his nunc omnißis, quæ limitare, atque quatenus fieri potest in concinniore rationem redigere, suo forte tempore elaborabimus, aliud est quod nunc potius desiderarem, de quo etiam, si recte memini, prius te rogavi, ut nimirum Æquinoctiorum omnium ab HIPPARCHO observatorum rationes designatas obtineam, ita ut Annis Iulianis retro subactis rite applicentur, et simul quomodo Annus ille respectu bisexti se habuerit, indicetur: Cuperem vero ipsa HIPPARCHI verba, quatenus illa eiuscemodi observationes concernunt, nihil enim horum in libris mihi impertitis invenire licuit; tum quoque si quas alias in his vetustissimas in promptu habes coelitus deductas animadversiones. Australes Asterismos nobis Europæis hæcenus incognitos convenienti diligentia observatos necdum vidi, repræsentarunt quidem circa Polum Austrinum stellas quasdam nobis incognitas Globorum in vestra Batavia confectores; sed nimis ieiuna et parca est ista designatio, crediderim multo plures isthic apparere. Si plenior et accuratior earundem descriptio penes te est, eamque mecum communicare non degravatus fueris, rem admodum acceptam præstiteris. ALBATEGNIUM quoque fidelius quam antea castigatum, si tua opera aliquando obtinuerimus, non parum commodi huiusce studijs inde accedet. Utinam Arabicum Exemplum obtinere posses; neque enim dubito quin, cum linguæ illius, uti et plurimarum aliarum usque ad miraculum, apprime gnarus sis, hac in parte plurimum sis huic studio profuturus.

Porro ut rerum mearum statum aliquatenus perspectum habeas, scias me, postquam e loco prioris meæ habitationis disceßeram, in Bohemiam ex Cæsareæ Maiestatis clementissima voluntate cogitans, Dresdam Misniæ ubi pervenißem, omniaque in Bohemia ob luem Epidemicam

Epidemicam isthic paſſim grauantem conturbata eſſe cognoviſſem, ſubſtititſe ibi pauliſper, donec mihi ex Aula Cæſarea præſcriptum erat, ipſius Maieſtatem clementiſſime cupere, ut alicubi in vicinia me continerem, || donec malum illud Epidemicum remitteret. Ideoque huc
 5 Wittebergam propter Academiae celebritatem me aliquantiſper recepi. Evocatus autem ſum nuper denuo Pragam, ex clementiſſimo Cæſaris mandato, per literas Ampliſſimi Domini RUDOLPHI CORADUCIJ Procancellarij Imperialis. Et quamprimum quædam in libris nonnullis, quos Cæſareæ Maieſtati humilime offerre decrevi, plane abſolvero (quod brevi me effecturum ſpero) denuo iter Pragenſe ingredi, atque Cæſareæ Maieſtatis benigniſſimæ voluntati debita ſubiectione morem gerere in animum induxi. Deus Optimus Maximus ſucceſſus proſperos et exoptatos largiri dignetur. Ubi vero portum aliquem quietum pro meis ſtudijs, ſive iſthic ſive alibi invenero, plenius te de rebus
 15 noſtris edocebo, atque de ijs, quæ ſtudia hæc, quibus iucunde utrinque afficimur, concernunt, uberius tecum conferre non intermittam. Interim hæc, ob plurimas occupationes pro præſenti mittendi ad vos literas occasione deproperata, boni conſule, inque cœpto erga me favore et amore perſiſte. Vale Vir Illuſtris et Excellentiſſime, ſeculi noſtri
 20 decus. Dabantur ſubito Wittebergæ die 17 Aprilis Anni 99, ſt. vet.

Illuſtri Magnif. tuæ additiſſ.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

† [E codice Bernenſi B 149 n. 407]

25 IACOBUS BONGARSIUS AD TYCHONEM
 BRAHE.

NOBILISSIME ET AMPLISSIME DOMINE.

30 **T**RES iam ſeptimanæ abierunt, ex quo redditæ mihi ſunt illæ, quas ad me dedisti IX Martij. Sed neque eas accepi, quas memoras datas ſub finem ſuperioris anni, neque FRANCISCUM TENGNAGLIUM vidi, quem a te, tanto viro, commendatum omnibus fuiſſe officijs proferebas. Non gravaberis itaque repetere et quæ illis literis erant explicata, et quæ huius fidei commiferas. Me certe, magno
 35 tuo merito, habebis ad omnia, quæ quidem ſunt meæ poteſtatis, ſemper paratiſſimum. Nec addo plura; ſed mandata tua exſpecto cupide. Tuas vero tute poteris committere bibliopolæ, qui CLAUDIJ MARINI WECHELIANI officinæ præeſt Pragæ. Francofurti 1. Maij 1599.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

VIRTUTE, ERUDITIONE ET GENERE VIRO 2v
 INPRIMIS CLARO, DOMINO OLIGERO ROSÆKRANTZIO
 A ROSENHOLMIO, AMICO INTEGERRIMO, CON-
 SANGVINEO FIDELISSIMO, AFFINI AMAN-
 TISSIMO, AD PROPRIAS MANUS. 5

S. P.

1r

UAS circa æquinoctium vernum huius anni ad me e
 Rosenholmiano tuo dedisti literas, OLIGERE desiderati-
 sime, ante paucos dies hinc accepi. Excusas ab initio
 tarditatem in rescribendo, et quod meæ præpostere ac-
 sero ad te perlatae sint; alterum hoc ferendum est ob via-
 rum intercapedinem et Tabellariorum incuriam, prius
 amicitia nostra facile in meliorem partem interpretatur. Percipio ex
 hisce, quod descriptum verborum Domini CORADUCIJ, Procancel-
 larii Imperialis, quibus me, cum Dresdæ essem, de clementissima Cæ-
 saris voluntate certiolem reddidit, legeris, idque tibi placuisse. Scripsit
 vero idem CORADUCIUS circa finem Ianuarij huius anni alteras ad
 me, quibus ex Clementissimo ipsius Cæsareæ Maiestatis mandato me
 Pragam benigne evocat, quarum exemplar mihi ad D. D. VITUM 20
 WINSHEMIUM, communem nostrum amicum, oblata nimirum oc-
 casione per Tabellarium Hamburgum subito euntem, quo is illud ad
 te dirigeret, quod et se, nocta confestim oportunitate, fecisse; paulo post
 mihi rescripsit, ut te illud nunc accepisse existimem, vel saltem dum in
 Scania essem, simile extractum apud sororem SOPHIAM vidiſſe, ut ob 25
 id reiteratione non sit opus. Coactus autem sum iter hoc Pragense diu-
 tius procrastinare, quam vellem, partim ob itinerum impedimenta, per
 aquarum illuviem || post nivem subito resolutam præter solitum inci- 1v
 dentia, partim quod Libri Cæsari destinati tam cito ac cuperem plane
 absolvi nequierint, superveniente etiam Filiaë natu maioris gravi in- 30
 valitudine, alijsque nonnullis obstaculis concurrentibus, quæ volens
 prætereo. Fuit interim Pragæ D. D. THOMASFRANTZIUS, WINS-
 HEMIJ Gener, quem nosti; is huc reversus, multa de Clementissima
 Cæsareæ Maiestatis erga me voluntate, et quam benigne quamque
 honorifico loco me habere constituerit, prout a Domino Procancel- 35
 lario CORADUCIO sibi, ut ea mihi indicaret, iniunctum aiebat, re-
 tulit: quæ tamen hinc sigillatim attingere nolo, verum ubi ipsemet illic
 præsens expertus fuero, quo in statu res meæ futuræ sint, te plenius
 de singulis edocebo. Profectus est dictus FRANTZIUS ante paucas
 hebdomadas hinc Hamburgum, ut inde ad comites in Orientali Frisia, 40
 quorum causas in aula Cæsaris agit, se conferret, cumque ante abitum
 eius

eius semel atque iterum familiarius invicem conversaremur, tuique subinde honorifica facta eſt mentio, aiebat ſe te quoque inviſurum, prout ab illo petieras, ſi modo res eius id ullatenus tolerarent. Ego vero, ut id faceret, ipſum adhortabar. Quod ſi præſtiterit, plura ab illo percipies, quam calamus nunc ſuſtinet.

Cæterum quæ de Inſulula iſta, quæ tanti mihi conſtitit, ſcribis et mones, tanquam ex candido et mihi bene cupienti animo profecta, candide et ſincere accipio. Argumenta, quæ adducis, ſatis probabilia ſunt, et licet apud me irrefragabilem Geometricamque demonſtrandi vim non mereantur, ſiquidem || tam hæc quam plura eiufmodi replicare et validiora iſdem opponere non ſit difficile, tamen tuis et aliorum hac in parte conſilijs non proſus reſiſtendum cenſeo; aliquantulum ſaltem temporis ad deliberandum, quid hac in re faciendum vel omit-tendum ſit, mihi concedi cupio, ne nimis præcipitanter quid agat. Ne-que enim certi quid mecum ſtatuerè poterò, antequam Pragæ Cæſaris Clementiſſimam de meis rebus voluntatem omnimode perſpectam habuero; tunc demum ſatis erit temporis de his atque alijs quidpiam concludere, nec ſane conſultum videtur prius ſponte Inſulam reſtituere: imo ſi retinerem, donec illi, prout in cæteris (quæ plus emolumentum attulerunt) factum eſt, quocunq; tandem prætextu mihi eam adimant, forte plus commodi quam incommodi hinc ſum habiturus. Quid ſi aliquando mihi objicerent, quod non fuiſſent eam recepturi, niſi ſponte reſtituiſſem, volenti nullam fieri iniuriam, et pleraque alia, quibus lubens ſuperſedeo? Minas certe eorum, quantæcunq; ſint, non reformido, fretus cauſæ bonitate; viderint ipſi; ſpero quod Deus me aliquando a tantis iniurijs vindicabit, cuius præſidio dum nitor, fortuna omnis ſuperanda ferendo eſt. Plura et particulariora nunc nec vacat nec lubet. Accingo me, quantum poſſum, ad iter Pragenſe, relicturus Dreſdæ Gynæceum, donec in Bohemiam excurrero. Tu vero, mi exoptatiſſime OLIGERE, unâ cum Coniuge tua et Nepte mea, reſalutata a me peramanter tam matre tua quam illa, felicifſime vale.

Salutem ex te dixi Viris hîc Eruditis, quorum familiari notitia || prius uſus es, quod et antea feci, ſæpe enim tuam memoriam iucunde recolimus, illi vero te vicifſim reſalutant, et optima quæque tibi et tuis præcantur. Iterum vale. Dabantur Wittebergæ die 7. Maij Anni 1599.

Tuus abſens ut præſens
TYCHO BRAHE,
manu propria.

Libros, quos expetis, per hunc Tabellarium mittere nec commodum nec conſultum viſum eſt; habebis eos alias; vel da operam, ut exemplaria Regi oblata, quæ ille ſine dubio reſpuebat, a RAMELIO accipias,

pias, qua de re ad sororem SOPHIAM antea perſcripſi. Nunc ſaltem adiungo quædam Carmina Poëtarum duorum, quos noſti, et quorum venam probare ſolitus es.

[E codice Florentino Archivi publici Medicei vol. 65]

FERDINANDUS MAGNUS ETRURIÆ DUX 5
AD TYCHONEM BRAHE.

IR Ill^{ris}. Gratiſſimæ fuerunt mihi literæ Dominationis 167^r
Tuæ, tum quod præcipuum erga me præferant amo-
rem atque benevolentiam, tum etiam quod per eas oc-
caſionem oblatam video mutuæ voluntatis meæ aliquo 10
erga eius D^m officij genere declarandæ. Nam licet ipſa
mihi de facie, ut eius quoque teſtantur literæ, ignota fu-
erit, ea tamen, quæ de ipſius nomine ac virtute circunferuntur, D^m T^m
non minus mihi claram quam notam reddere potuerunt. Sed quando
ipſa fama ad id non ſufficeret, hanc tamen ex ijs duobus voluminibus 15
quæ ad me miſit, et in quibus vera hominis ſpecies innotescit, abunde
conſequi potuiſſem. Cuius quidem muneris pro eo ac debeo Dⁱ T^æ gra-
tias ago. Illud enim propter ſubiectæ rei et novi operis rationem cha-
riſſimum mihi fuit, || et ſi quid otij dabitur aliquando, utar etiam ad il- 167^v
lud opus viſendum, alicuius in ea re verſato legentis opera. || Et ſi illud 168^r
commode fieri poterit, ut reliqua D^{is} T. opera, qualiacunque hætenus
in lucem prodierunt aut in poſterum prodibunt, ad me tranſmittantur,
pro certo habeat in loco me non exigui muneris habiturum. || Quod 168^v
vero ad illum adoleſcentem attinet, quem mihi maxime commendavit,
dabo operam, quemadmodum etiam hætenus factum eſt, ut et ipſe in- 25
telligat, quanti ponderis apud me fuerit D^{is} T^æ commendatio, et ipſa
quoque cognoſcat poſſe ſe ac debere non in hac ſolummodo re, ſed in
quacunque alia, quæ videri poſſit ad eius D^{is} exiſtimationem et com-
modum pertinere, omnia a me ſemper officia polliceri. Quod reliquum
eſt, Deum opt. max. præcor ut D^m T^m diutius ſervet incolumem, quo 30
de præclariſſimis artibus ac literarum ſtudijs benemereri longius poſſit.

Datum .....

[Ex

[Ex adumbratione in codice Monacensi lat. 1607; cf. apographum manu scriptum in fine exempli Hauniensis P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

180^r NOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO
 5 DOMINO TYCHONI BRAHE, DOMINO A KNUD-
 STRUP, MATHEMATICORUM OMNIUM FACILE
 PRINCIPI, DOMINO ET AMICO SUO SINGU-
 LARI OBSERVANTIA COLENDO.

10 UM hac ipsa hora, Vir nobilissime et Mathematicorum
 omnium facile Princeps, ex urbe Imperatoris literas ac-
 ceperim, quibus certior factus sum te eo venisse a Cæ-
 sarea Maiestate vocatum, et plane confidam Maiestatem
 suam pro singulari favore, quo Matheleos artem profe-
 quitur, ut inde aliorum te conferas, ægre laturam et vix
 atque adeo ne vix quidem esse passuram, omnino decrevi his literis de
 15 adventu isto tuo tibi et mihi gratulari. Quod si aliqua in re studia tua
 pro exilibus viribus meis iuvare possem, haberes me paratissimum.
 Mallem equidem hoc saltem primo alloquio, animi mei propensam in
 te voluntatem aliqua ratione potius declarare, quam quidquam a te
 20 petere, sed cum inpræsentiarum nihil istiusmodi occurrat, hoc tibi sig-
 nificandum duxi. Ex traditione antiquissimi Authoris Poëtæ Romani,
 qui eo ipso tempore vixit et floruit, accepi anno ante CHRISTUM
 quarto inchoante, summi miraculi instar habitum fuisse passim ab om-
 nibus, quod stella Veneris seu Lucifer, cum pro ratione motus sui, ip-
 sissimo illo tempore, ante Solis ortum lucere debuisset, nusquam in cælo
 25 visa fuerit, atque non apparente Lucifero dies illuxerit. Rationem esse
 ego conijcio, quod iam dicta Veneris stella tum temporis a stella Mer-
 curij Eclipsin fuerit passa, nec enim video, quam alia de causa hæc
 res prodigij loco posteritati tradita fuisset, Romæ præsertim, ubi tum
 temporis quales quales saltem astronomi non defuerunt. Adhibui ita-
 30 que calculum Prutenicum, et reperi, quod currente anno ante CHRI-
 STUM quarto, die septima Ianuarij circa Solis ortum stella Mercurij
 subierit stellam Veneris, sed ex eodem calculo reperi quoque simul
 unâ, quod eadem Mercurij stella 2° 44' latitudine tum Borealior Ve-
 nere fuerit. Quare despondissem animum nisi ex Epistolis tuis Astro-
 35 nomicis, et quæ de Cometis scripsisti, animadvertissem, te latitudines
 180^v præsertim ♀ et ☿ longe aliter observaße, quam calculus exhibeat. || Rem
 itaque hanc omnino ad te deferendam esse duxi, cuius de ea iudicium
 audire percuperem, ut quod merito cuiusvis alterius sit præferendum.
 Ad hanc meam petitionem accedit etiam alia. Soleo identidem Eclipses
 40 luminarium, quæ ante CHRISTUM retro vel circa tempora CHRISTI,
 iuxta traditiones Authorum, contigerunt, ex tabulis Prutenicis suppu-
 tare,

tare, et ea quoque, quæ PTOLEMÆUS in magna Syntaxi hac de re tradit, conferre (quæ quidem ut plurimum calculo Prutenico consentire videntur). Attamen calculus iste non videtur satis exacte Eclipses exhibere. Intellexi quidem ex præfatis Epistolis tuis Astronomicis te ex nova restauratione cursus ☉ et ☾ Eclipses luminarium huius nostri seculi, longe aliter et exactius deprehendere, quam ullæ tabulæ hæcenus exhibuerint. Utrum vero accuratissimæ istæ tuæ observationes recentes eo rem deducant, ut etiam tempus et quantitatem illarum Eclipsium, quæ circa tempora CHRISTI et ante illam ætatem retro contigerunt, exactius definire queas, id inquam, spero quidem, nescio tamen et non sine ratione addubitare mihi videor, cum veteres utique observationes desideres. Ideoque etiam atque etiam te rogo, ut hac quoque in re iudicium et prudentiam tuam mihi impertiri non dedigneris; summe enim desiderarem defectus luminarium vetustissimos quosque calculo (quoad eius fieri potest) præcisius assequi, et quam ratione id fieri queat, rescire. Quodsi ullo genere officiorum studiorumque meorum hoc beneficium tuum in me collatum exæquare potero, semper ero promptissimus. Vale feliciter et has literas meas boni consule. Datæ Monachij 23. Iulij Anno 1599.

Dom^{is} Tuæ Nobill^{mæ} studiosissimus
 IOAN. GEORGIUS HERUART ab Hohenburg,
 Serenissimo utriusque Baviaræ Duci a consilijs intimis,
 Præses Schuabæ et Statuum provincialium
 Cancellarius, manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekij]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM LONGOMONTANUM.

INVENI peculiari Dei providentia et dono Cæsarem hunc RUDOLPHUM Secundum mei et eorum, quæ tracto, studiorum clementi favore amantissimum, qui satis liberaliter mihi et meis hanc ob rem prospicere non est tergiversatus, veluti alias, Deo volente, ipsius Cæsareæ Maiestatis erga me benignissimam voluntatem, ubi adfueris, intelliges. Introductus quidem sum, statim ac Pragæ veneram, etiam antequam audientiam apud Cæsaream Maiestatem habueram, in ædes Curtianas splendide et magnifice extructas. Verum cum præviderem, me isthic in urbe, ob aulam tam amplam et hominum omnis generis maximam copiam, otio philosophico vix perfrui posse, exoptavi potius extra illam seorsim habitare. Quo intellecto
 ipse

1^v ipfius Cæfarea Maieftas poftmodum tres eximias arces, unius vel etiam
 mihi ut eo deduceret adiunctum, monftrari curavit, ut ex ijs eam, quæ
 5 meæ intentioni commodior videretur, eligerem. Quarum una eft Bran-
 difium (ubi hæc fcribo) verum quia cæteris nonnihil declivior, et pro-
 priæ Cæfaris delectationi, præfertim ubi venationibus indulget, defti-
 nata, hîc habitare non vifum opportunum. Reliquæ duæ appellantur
 10 Lyfa et Benachia, ambæ etiam fplendidiſimæ et iucundiſimæ arces.
 Inter quas Benachiam (quæ Venetiæ Bohemorum ob amœnitatem
 interpretatur) prætulî, quo unâ cum omnibus meis hodie vel cras,
 quod Deus fortunatum velit, introducturus eſt hic Capitaneus Bran-
 deifenſis, ex Cæfaris mandato ea de cauſa heri Pragam ad me evoca-
 tus. Eſt locus editus, ut undique libere pateat Horizon, Ædificia ſplen-
 dida et commoda; prope eſt parva civitas ad fluviolum Eifer in Albim
 2^r excurrentem ſita, ipſique Arci quaſi contigua. || Diſtat Praga 5 milliari-
 bus, via exiſtente plana, ut iter ſaltem ſit 6 horarum. Hîc favente divina
 clementia, cum meis habitare conſtitui, donec de feudo, quod Cæfarea
 Maieſtas mihi pro me et mea familia poſteriſque clementiſſime addixit,
 20 alicubi per occaſionem proſpectum fuerit. Interim domum etiam op-
 portunam Pragæ ipſius Cæfarea Maieſtas mihi clementer concedere
 vult, quam, quoties eo excurrero, cum meis inhabitem, ut commodius
 degere et propria quadra vivere poſſimus, etc. Datæ feſtinanter in
 tranſcurſu Brandiſio, dum Benachiam petimus, die 20. Aug. ſtylo novo
 25 An. 1599.

Tuus TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex apographo Hauniensi excerpt. Langebek. 179; cf. apographum manu scriptum in fine exempli Hauniensis P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

TYCHO BRAHE AD IOH. G. HERWARTUM
 AB HOHENBURG.

S.

30
 1^r IC eſt, Vir Nobilis et magnifice Amice, licet de facie
 mihi ignote, plurimi tamen ob præclaras ingenij tui
 dotes ſemper faciente, quod a Sacra Cæſarea Maieſtate
 35 Pragam clementiſſime vocatus ab ipſius Cæſarea Maie-
 ſtate, in ipſius Cæſaræ Maieſtatis clientem clementiſſi-
 me ſim acceptus et liberaliter prout ferunt hæc tempora
 mihi et meis ſtudijs ab ipſius Cæſarea Maieſtate proviſum. Conceſſus
 etiam eſt benigniſſime habitationi meæ locus hic in arce Benachia 5
 40 miliaribus Pragâ diſtante, ubi commodius et tranquillius quam in urbe,
 confuetis

confuetis meis exercitijs Astronomicis et Spagyricis vacare licebit, et opus Astronomicum, quod diu multumque molior, favente Cœlestium Opifice in ipsius Cæsareæ Maiestatis et Imperij honorem (siquidem ob quorundam inscitiam et invidiam in patria mea id fieri nequiverit) absolvere et consecrare, qua etiam de causa totum meum apparatus Astronomicum et supellectilem omnem, quam Magdeburgi reliqui, huc transferri curo. 5

Cæterum ut ad M. T. eruditas quæstiones pro virili respondeam, sic habeat. Veneris stellam anno ante CHRISTUM 4 inchoante cœlitus non conspectam, magni miraculi loco ducerem, si res ea indubie constaret: sit fides apud Autorem, qui cum Poëta fuerit, Privilegio forsitan Poëtico usus est, cum ne quidem Historici, qui magis veraces haberi volunt, et certe esse debebant, in cœlestibus ostentis recte indicandis, experientiæ consona semper proferant, adeo ut interdum Chasmata quædam et ignitas aëris inflammationes, varias formas sæpe exhibentes, pro Cometis habeant, quos tamen ipso in Cœlo locum obtinere, illicque cursum suum absolvere, e septem, quos intra 22 Anos conspexi, ratis observationibus demonstrative comprobavi. Concedatur vero ♀^{ris} stellam tunc miraculose delituisse: ♃^{ij} tamen interventu id fieri potuisse, ut sic Eclipsin passa sit, verisimile non videtur, neque enim ♃^{ij} stella in cœlo tantæ apparet magnitudinis, ut ♀^{ris} stellam, quæ multo maior conspicitur, abscondere possit. Adde quod ♃^{ij} stella luminosa sit, nec opaco corpore prædita ut ♄, ideoque si quando centraliter ♀^{ri} et visui nostro interponeretur, lumen suum illius lumini potius coniungeret, sicque illud augetur magis quam imminueret. Taceo quod ob motus celeritatem diu sub ♀^{ris} stella ♃ consistere nequeat, nisi in eadem partes æquarentur ambarum motus, quod rarissime evenit. Præterea cum ipsemet ex calculo Prutenico adinveneris, stellam ♃^{ij} tunc fuisse 2 $\frac{3}{4}$ G. ♀^{re} borealiorem, satis partiliter et exacte pro Eclipsatione non iungebatur. Licet enim in latitudine non saltem horum duorum Planetarum, quos inferiores vocant, sed et cæterorum magna diversitas in cœlo ab utrisque tabulis deprehendatur, tamen adeo enormiter ♃^{ij} stellam quoad latitudinem exorbitare non animadverti. Observavi quidem ♀^{rem}, cum esset circa medietatem ♃^{ium} iuxta Perigæum Epicycli (ut communiter loquuntur) latitudinem Boream aequi posse partium 9 Min. 50, tribus gradibus plus quam fert Alphonfinorum calculus, licet is Coperniceum unico circiter excedat, ita ut in 10um G. completum excrescere possit eius ab Ecliptica in Boream digressio; idque bis denotavi, utpote anno 1587 et 1595 interiecto (uti requiritur) octen-||nio, quibus etiam temporibus ♀^{rem} intra triduum et quadriduum tam vespertinam quam eoam meis instrumentis observavi et commutationem illius (uti vocat COPERNICUS) hinc promptius 10 15 20 25 30 35 1v

tius restitui. Sic etiam in ☿^{io} et tribus superioribus Planetis non modicam adinveni in eorum latitudinibus (veluti innui) a coelesti norma exorbitationem, adeo ut ne quidem in tribus illis, ubi simplicior ratio est, limites maximarum latitudinum rite prædefiniti sint a PTOLE-

5 MÆO, cuius placitis nimis secure acquievit COPERNICUS, nec nodi intersectionum circuituum Planetarum cum Ecliptica ita se habent, respectu Apogæorum, uti ex PTOLEMÆO assumptis idem COPERNICUS.

† Et si ea quæ de his tradidit PTOLEMÆUS, ipsius ævo cælo consona erant, oportebit nodos hosce simulque limites maximæ latitudinis longe alium sensibilibiter per se habere motum, quam is est, qui ab Apogæorum mutatione procedit, differentia nunc intercedente multorum graduum. Quin et [in] ipsa (non minima conspicitur in latitudine varietas atque a traditione antecessorum diversitas. In novilunijs siquidem et plenilunijs latitudinem maximam obtinere potest 4

15 partium et 58', quæ Ptolemaicum limitem intra 2' attingit. At in □^{tis} eandem tertia gradus parte iuxta limitem boreum et austrinum adauget, et quod magis mirum est, nodorum insuper motum exhibet inæqualem singulis mensibus hinc inde reciprocantem, idque sensibili intervallo, quod gradum 1 35' attingit. Ex modo dictis itaque (de quibus tamen alias latius et particularius volente Deo agam) satis liquet, quod

20 M. T. latitudinis Planetarum calculum e tabulis consuetis erutum, non citra rem suspectum habeat; nihilominus circa ea tempora, quando in ☿^{ij} latitudine e tabulis Prutenicis supputatio est instituta, usque adeo magnum insinuari potuisse errorem vix crediderim, quod PTOLEMÆI temporibus, quibus ille astrorum observationibus invigilavit, decies magis quam nunc fumus propiora fuerint. Et canones Prutenici illo ævo Ptolemaicis quam proxime subscribunt. At si in observatis PTOLEMÆI error aliquis subrepsit, quod non raro factum haud sine causa suspicor, frustra super hoc fundamentum ædificamus; quare circum-

30 specte admodum, nec nisi limitatione competenti adhibita eius placitis utendum.

De Eclipsibus, quæ scribis, ita se habent quod Prutenicæ tabulæ ijs, quæ PTOLEMÆI ætate contigerunt, quam proxime consentiant, nec tamen singulis satis præcise adaptatæ sint; constat enim COPERNICUM ad Ptolemaicas Eclipses, quatenus in nonnullis fieri potuit, tanquam Epochas suos numeros applicuisse. In omnibus tamen accuratam amussim invenire non sustinuit, ob aliam quandam inæqualitatis lunaris nec a PTOLEMÆO nec ipso animadvertam implicationem. Neque enim tres Eclipses prout illi factitarunt, sufficiunt ad primam

40 inæqualitatem (æ enucleandam, ut de altera adhuc intricatiore hinc nihil dicam; sed pluribus in diversis Eccentrici seu maioris Epicycli locis opus est iisdemque accuratissime denotatis. Ut vero hæc aliquatenus

tenus in uno faltem exemplo difpicias, mitto deliquij (æ in principio
 huius anni pragmatiam, tam in triangulari demonstratione ex hypo-
 thefi noſtra, quam numeris correfpondentibus ab eximio Mathematico
 Wittebergenſi M. IOSTELIO, dum ibi aliquamdiu ob luem in Bohemia
 graßantem et alijs de cauſis ſubſiſterem, me concedente factitatam et 5
 typis excuſam. Ubi vero meæ tabulæ, favente divina ope, de motu
 luminarium (quas cæteris Planetis præmittere animus eſt) ſub auſpi-
 cijs Romani Imperatoris RUDOLPHI Secundi in lucem prodierint,
 teſtabitur experientia, eas non ſaltem noſtro ſeculo adamuſim qua- 10
 drare, ſed et vetuſtiſſimis illis Eclipſibus ſufficienter congruere, qua-
 tenus veterum obſervata ipſiſſimis Cœli apparentijs præciſe conſona
 fuère. Et quid quæſo vel in (æ vel cæteris Planetis ab omni vitio im-
 mune præſtare poterant, cum ſtellas fixas minus fideliter correctas ad-
 hibuerint, quemadmodum mille affixarum ſtella-||rum accuratiſſima 2r
 reſtitutio in ipſo minuto adeoque nonnunquam eius ſemiſſe a me præ- 15
 teritis aliquot annis exantlata et nuper Cæſareæ Maieſtati in mem-
 brana manuſcripta ſubiectiſſime exhibita, abunde teſtari poterit, colla-
 tione cum conſuetis abacis inſtituta. Obtuli etiam eidem Cæſareæ
 Maieſtati in alio libro manuſcripto Solis et Lunæ reſtitutionem ad ſin- 20
 gulos dies duorum proximorum annorum, appoſita ſimul diſcrepantia
 utriuſque calculi Alphonſini et Copernicei, quæ ſubinde non exigua
 eſt. Quin et in tertio quodam eiufdem formæ et magnitudinis libro †
 Mechanicam Aſtronomiæ partem Inſtrumenta mea, quæ hæcenus
 elaboravi repræſentantem, eumque typis, poſtquam Dania exceſſi, im-
 preſſum, ipſius Cæſaris Maieſtati pariter humillime dedicavi. De hoc 25
 ultimo miſſem nunc tria exemplaria, duo pro illuſtriſſimis Ducibus
 Baviariæ GUILHELMO ſeniore ac patre et MAXIMILIANO filio
 regente, tertium pro te ipſo, ſed nullum iam ad manus habeo quod
 coloribus rite illuminatum (uti vocant) exiſtit. Verum id Pragæ modo
 fieri procuro, quo peracto, quod modo dixi præſtabo: et forte plura 30
 etiam mittam, quæcunque tam cito deſcribi curare poterò. Interim
 pauculis verbis indicare non degravaveris, an dicti Illuſtriſſimi Principes
 veſtri talibus afficiantur. Valeat T. M. quam feliciter et diutius
 meque literis ſuis, uti benevole incepit, eruditis ſæpius inviſere, atque
 amicitiam ſemel ijs, cum aliter vix liceat, inchoatam iſdem continuare 35
 et conſervare pergat; inveniet me ad idem præſtandum quam para-
 tiſſimum, ut nunquam ſic ſe certaſe priorem pœniteat, omniaque ei
 ſtudia mea et quæcunque a me proficiſci poſſunt officia, lubens pol-
 liceor atque offero. Cæterum quod non prius reſcripſerim, varijs oc-
 cupationibus, quibus Pragæ præpediebar, et migrationi in hanc arcem 40
 nuperæ imputet, et candide excuſatum habeat. Volui iſtam tarditatem
 in reſcribendo ea, quam vides, prolixitate compenſare, quæ ut accepta
 ſit

fit rogo. Iamque iterum et sæpius T. M. quam optime valeat. Dabantur ex arce Cæsareana Benachia die 31. Augusti Anno 1599.

M. T. studiosissimus
TYCHO BRAHE.

5 [Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD OLIGERUM
ROSENCRANTZIUM.

2^r

S. P.

10

15

20

25

30

2^v

35

40

D eas, quas antequam Witeberga discederem, pauculis interiectis septimanis, a te accepi literas, Exoptatissime mi OLIGERE, tunc responsum mihi, speroque id tibi iam pridem redditum. Abij autem inde cum meis omnibus circa Solstitium Æstivum, neque enim diutius isthic hæ-
rere ausus fui, utut viatico, quod e Dania expectabam,
non satis instructus. Scripsit enim aliquoties ad me THADDÆUS nos-
ter, Cæsarem pene singulis diebus de me, an advenissem, percontatum esse. Nec tamen prius licuit profectionem instituere, partim quod ter-
tius ille liber, qui luminarium restitutos motus exhibet, Imperatori de-
stinatus, antea absolvi nequiverit, partim quod filia mea natu maior,
quæ periculose ibi decubuit, paulo ante id temporis primum convalu-
erit. In itinere autem Dresdam a nobili et Magnifico viro Domino IOHANNE [LÆ]SERO, quem procul dubio nosti, Bretziæ in Arce eius humaniter invitati et laute tractati sumus. Cumque biduo post Dresdam venissemus, relicto illic apud civem quendam primarium
mihi notum, Virum integrum et officiosum, Gynæceo meo, ipsemet Pragam, cum filijs et reliquo comitatu me contuli. Ubi statim ac ad-
venissem, a multis præcipuis Viris perhumaniter et honorifice excep-
tus sum, inprimis vero a Magnifico Domino IOHANNE BARVICIO Imperij supremo Secretario, Cæsareæ Maiestati a Consilij intimis, qui
unus pene omnia agit apud Cæsarem. Is in horto quodam, non mul-
tum ab Arce remoto (siquidem non longe a Cæsare abesse audet) tam nomine Imperatoris Mai^{tis} quam Consiliariorum et proprio, de ad-
ventu meo humanissimis || verbis mihi congratulatus est, admodumque acceptum esse Cæsari meum accessum referebat, eiusque erga me etiam,
necdum visum, clementem animum deprædicabat. Cumque libros tres, Cæsari humillime offerendos, unâque Literas Electoris Colonienfis et Ducis Magnopolitani commendatitias monstraßem, se de ijs Cæsarem percontaturum aiebat, ignorare enim, e cuius manu illa accipere velit; responsumque dedit sequenti die, Cæsaream Maiestatem a nemine alio
quam me ipso ea velle suscipere, brevique in Arcem ad se me vocatu-
rum.

rum. Ostendi etiam Domino BARVICIO quasdam literas, ab Illu-
 strissimo Duce OTTONE, Harburgi prope Hamburgum habitante, ad
 Illustrum et Generosum Dominum RUMPHIUM Curia Cæsareæ
 Magistrum, præcipuæque post Cæsarem isthic authoritatis virum, mea
 de causa scriptas. Suavit Dominus BARVICIUS, ut ipsemet eas illi in-
 tra diem unum vel alterum (quod alias per filium TYCHONEM fieri
 volebam) offerrem. Captata itaque commoditate, in Arcem curru vec-
 tus, ad eundem D^{num} RUMPHIUM mox introductus sum, qui etiam
 benignissime me excepit, et perhumaniter affatus est. Inter alia vero
 aiebat, se multa relatione Præstantium virorum prius de me inaudi-
 visse; gaudere autem, quod nunc præsentem videat; sed non posse se et
 alios satis mirari, quod Rex me e Dania dimittere voluerit, idque eius
 iuvenili ætati, quod Marti potius quam Arti operam daret,tribuendum
 censuit; at ego e contra Regem excufavi, quamque virtute et ingenio
 polleat, extuli. Mox ille subiunxit: oportet igitur eos, qui ab illo se-
 cundi, et autoritate isthic prævalent, aut bonarum Ar-||tium rudes, aut
 malevolos et invidos esse, cum Regis et Patriæ honori non rectius con-
 sulant; ad quæ verba ego non multa respondi, id saltem subijciens, me
 non dubitare, si Regi omnia de me rite proposita fuissent, ac ab ijs, quos
 intime habet, illi commendata, ipsum non minus, quam Pater antea,
 Laudatissimæ memoriæ FRIDERICUS, Astronomica mea excercitia
 in suo Regno conservaturum; sed forte peculiari Dei providentia sic
 factum esse, ut ea, quæ in Astronomicis diu multumque molitus sum,
 nunc alio, atque ad ipsum Imperatorem, Imperij caput, transferenda
 sint. Hæc et similia cum dicto Domino RUMPHIO (qui elegantissime
 Latine loquitur) verba commutans, literas prænominati Principis illi
 tradidi, isque, discedentem aliquantulum deducens, meas res sibi curæ
 futuras, seque eas apud Cæsarem promoturum, pollicitus est. Insinua-
 vit autem quidam ex Amicis postea, id quod Dominus BARVICIUS
 adeo urfit, ut in Arcem ascendens ipsemet literas Domino RUMPHIO
 inscriptas ei in manus exhiberem, id propterea factum, quod Cæsar e
 conclavi suo, quod e regione est, me hac occasione antea videre vellet,
 quam ad se vocaret. Quamprimum vero ex Arce descenderem, mox ob-
 viam factus D^{nus} BARVICIUS in ædes quasdam splendoras et magni-
 ficas (quas prior Imperij Cancellarius, Dominus IACOBUS CUR-
 TIUS laudatæ memoriæ Italica architectura exstruxerat, et horto pul-
 cherrimo cinxerat expensis maioribus quam 20 Ioachymicorum) iussu
 Cæsaris introduxit singulaque in ijs monstravit, subiungens, Cæsaream
 Maiestatem eas mihi a vidua procurare velle, si placerent, in ijs a Do-
 mino CURTIO turriculam, quam cerne-||rem, ob id exstructam, ut ob-
 servationibus cœlestibus inferviret, et esse eas ædes Arci atque habi-
 tationi Cæsaris vicinas, ut promptior sit accessus. Verum cum is ex
 taciturnitate

taciturnitate mea, et quod dicerem, turriculam eam vix uni ex meis
 instrumentis sufficere, nedum pluribus, colligeret animum meum non
 admodum eo inclinari, ulterius inferebat: Si forte Pragæ habitare mihi
 non luberet, conceßurum facile Imperatorem Arcem quampiam ex
 5 suis, unius vel dimidij diei itinere ab urbe distantem, ubi pacatius age-
 rem, extra invidiam aliorum positus. Id cum magis mihi arridere anim-
 adverteret, præfertim cum dicerem, me, ut otio fruerer Philosophico,
 non nimium ab alijs interpellatus, ob id maluiße in Dania insulam
 eam inhabitare, subiunxit, se Cæsari id relaturum, et iam intellexiße,
 10 eius animum in has alteras partes inclinare; Cæsarem etiam de salario
 annuo mihi clementer impertiendo constituiße; de quo ubi audientiam,
 uti vocant (quod intra duos vel tres dies futurum existimavit) naçtus
 eßem, plenius mecum agendum. Elapsis mox pauculis diebus, Cæsar
 me in Arcem ad se accerßi iubet: constitutum vero fuit antea in Senatu,
 15 ut aulæ magister D^{ns} RUMPHIUS me ad Cæsarem solemniter intro-
 duceret, quod hoc eßet magis honorificum; at Cæsar id tunc temporis
 renuit, sive quod quidam ex ministris RUMPHIJ ijs diebus peste in-
 fectus et in civitatem delatus obijßet, sive quod ipsius Maiestas cum
 me solo, nemine præfente, loqui maluerit, quod et factum est; nam
 20 cum ad ianuam conclavis, in quo Cæsar eßet, me duxißet D^{ns} BAR-
 47 VICIUS, se non ingredi, nisi a || Cæsare vocatum, insinuans, extra re-
 mansit. Ingressusque solus ego ad Cæsar. Ma^{tem}, quam solam etiam
 mensæ cuidam in superiori conclavis parte dorso innitentem conspexi,
 nemine alias in toto conclavi præfente, et ne quidem puero famulante,
 25 exhibitaque debita reverentia, Cæsar me statim nutu capitis propius ad
 se vocavit; cum acceßißem, clementer manum mihi porrigebat; mox-
 que paululum recedens, oratiunculam habui Latino sermone, qua, ex
 ipsius Cæsar. Ma^{tis} clementißimo mandato, per literas sui Cancellarij
 CORADUCIJ me vocatum nunc comparere, quod et prius, si res meæ
 30 id ullo modo ferre potuißent, fecißem, dixi, utque hanc moram clem-
 tißime excusatam habere dignaretur, et me atque ea, quæ diu multum-
 que tractavi, studia Cæsareo favore prosequi ac sibi commendata eße
 velit. Quo etiam nomine literas a Serenißimo Colonienfi Electore et
 Illußrißimo Duce Megapolitano scriptas, ipsi humillime porrigerem,
 35 moxque literas illas eius Maiestati in manus tradidi, quas et clementer
 accepit meque præfente aperuit. Verum ijs in mensam repositis, et
 nondum lectis, statim ipsius Cæsarea Maiestas copiofiore etiam ser-
 mone, quam ego eam alloquebar, mihi clementißime respondit; et
 inter alia gratum sibi eße meum acceßum, atque me cum meis studijs
 40 sibi curæ futurum promisit, ac inter loquendum blanditer quasi arrisit,
 ut favorem eximium ipso vultu ostenderet. Verum omnia, quæ refere-
 bat, verba capere non potui, tam submiße ipsa natura loquitur. Deinde
 ego,

ego, pro hac clementiſſima animi ſui indicatione humillime gra-||tias 4v
 agens, de libris tribus, quos ipſius Maieltati ſubiectiſſime dedicatos in
 promptu haberem, mentionem feci; quos cum ſe lubenter a me accep-
 turam clementiſſime reſponderet, ego mox eos a filio TYCHONE, qui
 in exteriori conclavi expectans ſecum habuit, ad me recipiens, denuo 5
 que ingreſſus, Cæſareæ Ma^{ti}, quæ adhuc menſæ aſtabat, in manus ex-
 hibui; quæ poſtquam eos clementiſſime accepiſſet, atque prope ſe in
 menſa repoiſiſſet, ego rurfus brevi narratione, quid ſinguli eorum con-
 tinerent, ſummatim indicavi; rurfusque ipſius Cæſarea Maieltas ſer-
 mone ſatis luculento excepit, atque eos gratos ſibi futuros benigniſſime 10
 indicavit. Sicque præſtito honore diſceſſi; et BARVICIUM ante ianu-
 am adhuc præſtolantem reperi, qui ſtatim audito ſigno ad Cæſarem
 introvocatus, me, ut, antequam rediret, non descenderem, rogavit, ſta-
 timque reverſus dixit, Cæſarem automatum illud, quod in curru ha-
 berem (hoc enim, cum in Arcem curru veherer, per fenestram con- 15
 ſpexerat) ſibi monſtrari cupere, illud itaque per filium e curru mox
 allatum, BARVICIO tradidi, atque eius uſum Cæſari oſtendendum
 monſtravi. Quod cum feciſſet, atque ad me reverſus eſſet, aiebat, Cæ-
 ſarem dixiſſe, ſe unum vel alterum eiſcemodi habere, quorum tamen
 nullum tam magnum eſſet, neque penitus ea ratione factum, poſſe ali- 20
 quem e ſuis Aſtronomis ſibi ad huius imitationem quoddam conficere,
 ſed nolle me eo privari; et addebat inſuper BARVICIUS, Cæſarem
 ſingulari Clementia et gratia erga me affectum eſſe, breviſſime negotio
 ad conſiliarios relato, velle mecum de ſalario || annuatim numerando 5r
 atque habitatione idonea tranſigi curare. Interim iuberent, Gynæceum 25
 meum, quod Dreſdæ me reliquiſſe intellexerat, Pragam ad me advehi
 faciam, ipſius Cæſaream Maieltatem nobis omnibus ita proſpecturam,
 ut ad commode vivendum nihil ſit defuturum. Quare ſequenti mox
 die filium TYCHONEM unâ cum CLAUDIO MULÆO, pro addu-
 cendo Gynæceo Dreſdam miſi, quod poſt octiduum Pragam advenit. 30
 Intera de ſalario mecum per eundem Dominum BARVICIUM et ſe-
 quentibus etiam aliquot diebus, per intervalla, actum eſt, ſiquidem is
 ſit occupatiſſimus, et nonnulli e Senatoribus Imperatoriæ voluntati
 non ſatis cito, uti ſit, auſcultent, lenteque omnia in illa aula ob negoti-
 orum magnitudinem et copiam procedant. Cupiente vero BARVICIO 35
 ex Cæſaris mandato, ut familiam meam, quanta ſit, et eorum, qui ad
 Artis ſuſtentionem requirerentur, ſummam conſignarem, atque mag-
 nitudinem horum omnium in taxa, uti aiunt, deducerem, primum qui-
 dem lubens feci; at alterum Cæſareæ Ma^{tis} Clementiſſimæ voluntati
 et libero arbitrio humillime commiſi. Quæ paucis poſt diebus 3000 au- 40
 reorum in certa quadam pecunia mihi benigniſſime deputavit, et in-
 ſuper quædam alia accidentaria . . . . . pro œconomia et alijs rebus,
 quæ

quæ 1000, si computentur, excedunt. Hæc Senatus consulto peracta sunt, quibusdam id facile approbantibus, at pluribus, uti fieri solet, nonnihil reluctantibus, quod nemo ex illis, qui pluribus annis Cæsari inservissent, tantum haberent salarium. Vicit tamen Cæsaris . . . . .

5^v . . . . . ci ut sic fieret urfit, || cumque per prædictum Dominum BARVICIUM mihi hoc significari curasset, iussit insuper dici, si hæc mihi non sufficerent, et in posterum quidpiam desiderarem, nec sibi esse accurtatam manum, nec mihi obturatum os, quod his ipsis verbis ad me idem retulit BARVICIUS. Quin et feudum secundum constitutionem

10 Imperij hæreditarium, ut liberis et familiæ meæ post me confuleretur, Clementissime nec invite addixit, quam primum aliquod in suis ditionibus vel Imperio vacarit, quod mihi et meis commodum esset. Qua etiam de re literas, quas vocant promissivas, brevi accepturus. Et quoniam me Pragæ ædes Curtianas non admodum cupere (habui enim meas

15 rationes, cum quod viduam, quæ eas adhuc inhabitat, mea de causa emigrare nolim, tum quod nimis visitationibus, in tanta præsertim civitate, prope Arcem obnoxius essem) intellexit Cæsar, promissit nihilominus clementissime aliam in urbe habitationem mihi oportunam, quam, ubi eo accederem, sive vocatus, sive sponte, cum meis commode

20 incolere possem, et propria quadra vivere minoreque sumptu; forte tamen Curtianam illam suo tempore accipiam, ubi vidua sponte emigrarit, quæ nunc, uti audio, novas affectat nuptias, more iuvenularum viduarum. Iussit insuper Cæsar, præterquam quod Salarium meum ab eo tempore, quo ab ipsius Cæsarea Ma^{te} vocatus sum Pragam,

25 etiam si multo interiecto tempore non advenerim, incipere deberet, ut mihi 2000 florenorum statim honorarij loco pro introitu darentur, quos et accepi. Dixit quoque inter alia aliquando ad me BAR-||VICIUS [si] foret, ut ante decennium huc ad Cæsarem advenissem, [cum] omnia erant meliora et promptiora, nec ita difficultatibus obnoxia, uti nunc

30 ob bellum in Hungaria, tunc Cæsarem potuisse multo faciliorem et liberaliorem se erga me præbere; cumque hoc semel atque iterum insinuaret, ego quidem respondi, nihil adhuc periculi esse: Cæsarem Turca fere semper superiorem fuisse, et Deum in posterum suum Christianismum protecturum. Verum tacite mecum cogitavi, neminem me

35 ipso magis dolere, quod non ante decennium statim ab obitu laudatissimæ memoriæ FRIDERICI Regis Patria exceberim, atque huc me contulerim, quod et tunc fecissem, nisi literæ a toto Senatu . . . . . magno meo incommodo, maximoque rei familiaris dispendio, me . . . . . de his alias agemus, non iustum sit, ut aliqua mihi fiat pro tantis expensis compensatio. Quibus transactis, per Capitaneum quendam Cæsareum, eius Ma^{te} sic iubente, in Arces prope Pragam dispositas deductus sum, ut ex ijs eligerem aliquam, quæ mihi et meis studijs

40 commodior

commodior foret. Nomi ..... et aliæ; sed quoniam ut ex ijs una
 cum civitatibus propinquis p ..... arat, et tertiam in edito posi-
 tam, Cæsar ..... enter accederet, qui quondam Bohemici Aulæ Ma-
 gistri fuerat, et Cæsar secundum iuris ten ..... ata, diſuaſit Domi- 5
 nus BARVICIUS earum perluſtrationem. Eæ vero, quas v ..... um
 unius vel etiam dimidij diei profectioe Praga abſunt, quarum prima
 dicitur Brandeiß, eſtque potiſſima Cæſaris Arx in vicinia ſita, utpote 6v
 tribus ſaltem milia-||ribus Praga diſtans, in quam ſe delectationis gratia
 interdum ſe ..... venationes habet circumquaque præcipuas. Altera
 Lyſa dicta eſt, etiam ..... da, 4 milliaribus ab urbe remota. Tertia 10
 Benachia appellatur, qua ..... ſub initium huius anni a ..... ru-
 vij cuiuſdam ſenio confecti et defuncti ..... nis, producentis quin-
 decim ..... int, illi enim, non ſatis concordēs, hæredita-
 tem alias inter ſe dividere nequiverunt, ſed ſponte Cæſari hæc bona 15
 vendiderunt. Perluſtratis itaque his tribus, deducente Capitaneo, Arci-
 bus, et in ſingulis benigne et honorifice exceptus, prætulit Benachiam,
 6 horarum itinere (eſt enim via plana) Praga ſemotam, quæ ob loci
 amœnitatem et fluviolum Ifaram circumlabentem atque in Albim
 poſtea ſe exonerantem, Bohemorum vernacula lingua ſonat, ac ſi di- 20
 ceres Venetiæ Bohemorum, eſtque in edito et aprico loco ſita, iucun-
 diſſimo proſpectu, adiacente parva quadam civitate, in qua religio,
 quam Evangelicam vocant, prævalet, plurimis tamen ex Picardis, qui
 Calvinificæ (quam Sectatores orthodoxam nuncupant) appropin-
 quant, in eadem degentibus. Cum Cæſar intellexiſet, me hanc Arcem 25
 præ ceteris eligere, mox per prædictum Capitaneum, qui Brandufijs
 præeſt, me huc introduci curavit, ubi nunc cum familia, commode et
 pacate, quod Deo acceptum fero, ſolus habito, nemine obſtrepente aut
 interturbante, ſed dicto Capitaneo ex voluntate Cæſaris omnia officia
 mihi lubenter exhibente. Qua etiam de cauſa || intra unam vel aliam 7r
 ſeptimanam Brandufio huc accurrit, ut mihi in ijs, quæ requiruntur, 30
 præſto ſit. Mandavit etiam Cæſar eidem Capitaneo, ut omnia neceſſaria
 pro obſervatorio, meis instrumentis omnibus rite diſponendis idoneo,
 actutum procuret, quo iuxta meam ordinationem omnia ante hyemem
 appoſite exædificentur, tum quoque ut laboratorium, ea qua voluero 35
 ratione, mihi oportuno loco confici curet, et omnia, quæ alias a Me-
 chanicis fieri velim, ſolvat. Si hæc mihi in Patria eveniſſent, quantis
 ſumptibus peperciffem, pro quibus nunc mihi nulla reſtat gratia, ſed
 potius ingrata omnia [nihil feci]ſſe benigne. Obtulit inſuper Cæſarea †
 Maieſtas ſponte ſua, ſe novum Uraniburgum Arcem in ſuo territorio
 ſuiſque ſumptibus ædificaturam, quod Danico illi non cederet, ſed 40
 multis paralangis excederet. Delectatur enim ipſius Cæſarea Ma^{tas}
 ſummopere non ſaltem Divina illa Aſtronomia Mathematiciſque ſtu-
 dijs,

dijs, sed et architectonicis structuris, quæ e Geometria et Perspectiva fluunt. Cumque ipsius Maieſtas Libros ſibi a me humillime oblatos (de quibus antea memini) diligenter perlegiſſet, adeo ut in multam noctem primis diebus, referente id BARVICIO, ijs occuparetur (neque enim tam abiecti apud ipſum erant, quemadmodum in veſtris oris)
 5 a me multa de eorum contentis per eundem BARVICIUM ſciſcitatus eſt, et placuit illi valde ſtructura Uraniburgi in primo tomo deſignata. Sed cum laboratorium in ea tam cito reperire non poſſet, id ſibi indicari voluit. Placuerunt cætera omnia, ita ut Dominus BARVICIUS
 7^v eos Cæſari ac-||ceptiſſimos eſſe mihi retulerit.

Ex iam recenſitis, Amantiſſime OLIGERE, rerum mearum ſtatum, qualis nunc ſit, intellexiſti. Agoque Deo propitio gratias, quod ſic mihi et meis proſpexerit, ut ex adverſitatibus illis, quas in Patria diu multumque paſſus ſum, eluſtari potuerim, et mihi et meis rectius conſulere.
 15 Speroque in poſterum, eodem Divino Numine favente, adhuc proſperiora. Cæterum de honoribus et dignitatibus Politicis mihi oblatiſ, imo antequam Pragam venire, cum adhuc Witebergæ eſſem, deputatiſ (prout forte ex Domino Doctore FRANTZIO, Domini Doctoris VITI WINSHEMIJ genero, aut oretenus; aiebat enim te, in Orientalem Friſiam abiturus, inviſere velle; aut per literas intellexiſti, quemadmodum is ex Domino CORRADUCIO Procancellario hæc, cum Pragæ eſſet, ſe accepiſſe aiebat, ut mihi referret, quo promptius accederem) nihil nunc addere volo. Suaſerunt Pragæ amici quidam, ut talia ſuſciperem, quæ tamen ſemper ex alto deſpexi. At ſi facturus ſum,
 20 propter veſtrates, qui me tam inſolenter contemptui habuerunt, facturus ſum; quod et THADDÆO noſtro urgenti dixi; verum is ſic ſubiunxit: *Non tantum propter tuos Danos id admittes, ſed etiam propter noſtros Bohemos, adeoque in ipſa aula aliqui tam obtuſo et ruſtico ingenio, et non minus quam veſtrates ignorent diſcernere inter aurum et orichalcum, attamen aliqui inveniuntur, qui rectius iudicent, quique, licet æque atque tu honores Politicos, reſpectu virtutis et doctrinæ eximiæ, parvi ducant, ob vulgarium*
 30 *tamen iudiciorum captum, quo commodius in mun-||do vivatur, ita faciendum exiſtimant. Qui, quamvis pauci reperiantur, tamen præ cæteris iudicio valent, tuique ſunt amantiſſimi, quos partim hætenus pro primo hoc congreſſu noſti, partim in poſterum plenius tibi innoteſcent.* In hunc modum ille. Verum de his poſtmodum diſpiciam, ſi non ea proſuſ deſpiciam; neque enim in ijs quid conſulto et diſcrete fieri poteſt ante Mag^{ci} Domini CORRADUCIJ Procancellarij
 40 reditum e Roma, ubi Legatum Cæſaris nomine apud P. M. agit, qui circa Michaëliſ feſtum expeſtatur. Neque etiam volo, ut prius quid in talibus concludatur; eſt is mihi admodum favens, licet de facie ignoti
 adhuc

adhuc sumus, Mathematicarum quoque rerum, ut dicitur, amanti-
bus, hac in re antecessoris CURTIJ æmulus.

Habes nunc, charissime mi OLIGERE, historiolum mearum rerum,
ex quo e Germania in Bohemiam cum meis migravi; de ijs, quæ antea
facta sunt, meoque e Dania discessu probe omnia nosti, ut ea repetere 5
non sit opus, quæ meminisse animus horrens iterare refugit. Et certe †
videor historiolum potius quam literas conscripsisse, dum calamo lapsa
teque fusius alloquor, quo [de] rebus meis plenius edoceare. Quam
tamen prolixitatem tibi non ingrati fore, cum alias literas humani-
ores, adeoque ingentia librorum volumina, non, ut alij, qui Nobiles 10
haberi volunt, fastidias, mihi persuadeo. De libris vero tibi promissis
(ut tandem aliquid subiungam) sic habe. Non immemor sum pacti, nec
difficilis ad servandum; sed cum exemplaria omnia de Mechanica
Astronomia, quotquot coloribus exornata, sive uti vocant illuminata,
..... || Pragæ suis coloribus imbuti, quod 8v
ubi factum fuerit, obtinebis non saltem hunc primum tomum, sed et
alterum de affixarum restitutione, tum quoque tertium de luminarium
a me correcto motu, quem tamen ultimum denuo e prima concep-
tione describi curare oportet, cum nullum mihi ad manus mundum
sit exemplar, postquam illud, quod Witebergæ exaratum est, Cæs. Ma^{ti} 20
unâ cum reliquis obtulerim. Ne sis itaque huius moræ impatiens, mi
OLIGERE, habebis et hæc et alia ex meis, favente Numine, quam
primum fieri poterit, nec sine fœnore. Interim relinque sorori nostræ
SOPHIÆ eos, quos Regi destinaram (hos enim repudiatos et RAME-
LIO donatos ipsam consequi posse intellexi) quod etiam non displicet, 25
malo etenim sic fieri, quam ut in invidorum et in osorum manus per-
venirent.

Supereſt, ut calamum sistam, nisi hoc unicum superaddere luberet.
Insulæ Huennæ, quam istuc inhabitavi, resignationem voluntariam,
quam suafisti (de qua etiam me, cum huc venirem, plenius rescriptu- 30
rum . . . ui) nullatenus approbare animus est, dissuadentibus etiam ijs,
qui Politicis non perfunctorie imbuti sunt, imo quibusdam id mihi vitio
datum iri, tanquam præ contumaci insolentia, postquam ad Cæsareas
partes transivi, hoc facerem, quasi Danos meos, et quæ isthic haberem,
præfracto animo negligerem. Si vero insulam ij, qui . . . . . præsumt, 35
mihi auferre voluerint, ob id quod ad Cæsarem me contulerim, ipsius
Cæsaream Mai^{tem} aut operam daturam, ut Rex Daniæ nihil damni
mihi sua de causa inferre patiat, aut id, quicquid erit, alia ratio-||ne 9r
compensaturam. Obijcient vestrates, quicquid velint, facilis erit re-
sponſio, si modo iustitiæ et veritati sit locus; sin minus, transeat id cum 40
cæteris, et iustus iudex omnia decernat. Iamque cum coniuge tua,
Nepte mea dilecta, quam felicissime vale, integerrime OLIGERE, salu-
tata

tata unâ cum hac Matre tua Nobilissima et honestissima ac simul alijs amicis, si qui in Cimbria vestra mei memores adhuc supersint, quos aliquos saltem adhuc restare crediderim. Iterumque et sæpius quam optime vale, meque de tuis rebus luculenter etiam prima quaque occasione certiolem effice. Dabantur ex Arce Cæsarea Benachia die 9. Septembris Stylo novo, Anni Domini 1599.

Totus Tuus
 TYCHO BRAHE,
 manu propria.

10 Non vacat relegere, ipsemet dispicias.

Cum hæc vix exarata essent, vocabatur Capitaneus Brandeisenfis, qui hîc mecum convivabatur, Pragam ad Cæsarem, ubi postquam per decem dies adfuisset, reversus ad me, se solummodo mea de causa istuc accersitum referebat, uti in absentia Cæsaris, qui indies abitum Praga, 15 ob pestem et dysenteriam isthic invalescentes, versus Lynzam moliebatur, mihi quævis officia præstaret, atque, quæ desiderarem, sive ad structuras, sive alia, procuraret, et insuper innueret, quæ in meis rebus tam cito ob festinum Cæsaris abitum expediri non possent, ea postea, cum Cæsar ad quietiorem locum pervenerit, complenda. Interim 20 vero dum ibi est, Cæsar, intellecto, quod anthidotum aliquod contra morbos hosce Epidemicos a me dono accepisset, per Dominum BARVICIUM id ab ipso poscens, sibi reservavit, mihi que scribi mandavit, 25 ut præparationem eius ipsum scripto || docerem. In continenti itaque ad ipsius Cæsaream Matrem datis Latine literis (quarum hîc tenorem habes) humillime exposui, quæ eius Maiestas Clementissime expetierat. Sic et tu habes descriptionem medicamenti a me excogitati, et in usu habiti contra luem Epidemicam præsentis. Aliud exemplar Sorori SOPHIÆ communicavi, per te solum illi exponendum, quod et in literis ad ipsam datis monui, alias secretum utrinque habete. Vides 30 insuper hinc, quam confidenter, imo quasi familiariter ipsi Cæsareæ Mat^{ri}, et quidem obsignatis literis, ut nemo Confiliariorum aperiat, scribere ausus sim ..... Maiestate Clementissime .... agit ..... quam me meave in Patriam ..... tias dici, et pro literis meis et meo ..... 35 in copia aliqua, quales in montibus ..... eliciam arte Spagyrica non tan ..... Praga cum Confiliarijs, totaque Aula ..... translatus dicitur. Quidam se ..... nirent, Pragæ primum examin ..... iecti sunt. Aiunt nihilominus ..... 40 ..... pacis quærat; sed videtur id m ..... figere puppibus

puppibus arma et bella ..... Præfertim Prin-
cipibus German ..... Valachiæ heros con-
stans et fortis ..... Cardinali; cui SIGISMUNDUS Ba-
..... stituit quod felix et constans .....
Interea dum hæc et alia scribo ..... CRAMERUM tuum 5
meumque perstrin ..... iuncto exemplo vides .....
..... atque non saltem tui ob diutinam .....
... bus latius scriberem, cum doc ..... thesibus meis quo-
modo DUNCAN ..... bus literis hac de
re ad me scrip ..... nonnulla quæ rectius scit disim 10
..... *Hand kand faa mere en anden* ..... *bort*.
Interim cogitet, quod am ..... || nec fecit unquam, 10^r
sed per te a ..... tamque diutina familiaritate .....
..... reticet. Iamque iterum et quam .....

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

15

TYCHONI BRAHE IOAN. GEORG
HERWART AB HOHENBURG.

1^r

LITERAS tuas, vir nobiliss. atque mathematicorum om-
nium facile princeps, Benachia ultima mensis novissi-
me elapsi ad me datas, unâ cum adiuncto deliquij lu-
naris calculo et systemate probe accepi, et in primis
magnopere sum lætatus, sacram Cæs. Maies. id quod
fore animus mihi iam antea præflagiebat, tibi tuisque
studijs pro dignitate et meritis prospexisse, atque eius nomine mihi
quoque subinde gratulor, quod hac ratione et amicitia tua, uti plane 25
confido, frui et forte aliquando te quoque convenire et coram aliqua
tecum conferre queam. De patria vero tua quod te sic amiserit, non
miror. Quis enim unquam vel Propheta acceptus in patria?

Quæ scribis de Veneris stella, quæ aliquando præter solitum non
comparuisse traditur, perplacere, et gratias ago tibi magnas, quod 30
magno || me dubio liberaveris. Cum enim mihi persuaderem, posse 1^v
Veneris stellam, subeunte stella Mercurij, Eclipsin pati, atque etiam
ex calculo Prutenico eo ipso tempore ☉ ♀ et ♃ matutinam, paulo ante
ortum Solis talem, in qua ♃ infra ♀ esset, animadvertissem, incertus
animi eram, quid hac de re foret statuendum. Cæterum rationibus tuis 35
prægnantibus omne mihi dubium ex animo exemisti.

Illa porro, quæ de motibus luminarium et eorundem defectibus sub-
iunxisti, fuerunt mihi lectu iucundissima. Immensum vero quantum
gavifus fuerim, cum ex hypothese tua Lunæ, adeoque tota illius theoria
et

et systemate animadverterem duplicem illam variationem, tam semestriam ex duplici motu (a ☉, quam annuam illam ex distantia ☉ aut ☽ dependentem atque nodorum quam innuis reciprocationem tandem aliquando tuo Marte innotuisse, quæ simul unâ pariterque et
 2^r veteribus et re-||centioribus, imo vero vetustissimis etiam et novissimis quibusdam authoribus de ipsa Lunâ, sidere infimo et cuius observatio omnium facillima videri queat, incognita fuerant. Neque iam dubito, quin ex his tuis fundamentis, non modo recentiora, verum etiam vetustissima quæque φαινόμενα exactius haberi queant. Eandem enim uti-
 10 que, vel saltem mutatis mutandis consimilem olim habuit rationem motus Lunæ, quam qualemque tu modo accuratissimis tuis rectificatissimorum, quoad eius fieri potest, instrumentorum observationibus eruisti.

Nec me movent observationes illæ a PTOLOMÆO et veteribus
 15 habitæ, cum plus satis constet, quam crassa Minerva veteres illi artifices astronomicas observationes tractarint, destituti non modo idoneis instrumentis, verum etiam ut plurimum calculi quoque præcisa ratione, id quod ARISTARCHI Samij, AUTOLYCI et HIPPARCHI Bithynij libelli, qui ad nos pervenere, cuius facile fidem facient, plerum-
 2^v que enim ἐν πλάτει proportionem ali-||quam forte harmonicam, vel numerum aliquem rotundum, qui non multum a vero discrepare videbatur, quæsierunt, eoque contenti pauca quædam minuta nihili æstimarunt, imo vel unius gradus quadrantem non magni fecerunt. Ipse quoque PTOLOMÆUS quoad latitudinem Lunæ, de qua scribis, cum
 25 acquieverit ERATOSTHENIS invento, quo is solstitialium punctorum distantiam ad integrum circulum se habere (ἔγγιστα) ut Il ad 83 statuerat, consequenter necessario observationis ea ratione, qua usus est, ob assumptam a se nimiam istam Zodiaci obliquitatem, minorem iusto latitudinem Lunæ inferre debuit. Quodsi, ut credi par est, PTOLO-
 30 MÆI temporis obliquitas Zodiaci tanta non omnino fuerat, quantam ex præfata ERATOSTHENIS opinione et HIPPARCHUS et PTOLOMÆUS eam admiserunt, ex ipsissima PTOLOMÆI observatione inferri potest, maiorem etiam tum fuisse (|| in quadraturis latitudinem, quam eam quæ numero rotundo quinque graduum a PTOLOMÆO
 3^r proditur.

Inaudiivi quoque libenter, te tabulas tuas de motu luminarium, serosim typis excusas, cæteris Planetis præmittere statuisse. Spero enim hac ratione futurum, ut tanto citius ad nos perveniant. Et forte longe omnium circumspèctissime ageres, vel saltem desiderijs plurimorum
 40 affatim satisfaceres, sitimque nostram aliqua ex parte restingueres, si solas, nudas, puras, putas tabulas de motibus luminarium, instar Prutenicarum, sine omni demonstratione, præmitteres atque maturares.

Musæ

Musæ profecto meæ te supplices orant, obsecrant, obtestantur, ut quanto citius tuo beneficio Eclipses luminarium exactius supputari possint, id quod ex nudis tabulis fieret quam commodissime, atque interea temporis exemplo discipulorum magni illius PYTHAGORÆ merito atque iure optimo, τὸ αὐτὸς ἢ ἔφα ratiois loco allegaremus, donec apparatus istum observationum atque demonstrationum tuarum concinnares. 3v

Communicasti iam mihi, quod cum maxima gratiarum actione refero, totam rationem Systematis tui Lunaris, adeo ut præter epochas mediorum motuum atque diurnum cuiusvis medium motum quoad Lunam vix aliquid in residuo esse videatur. Quod si tantundem in Sole, æquatione temporis etc. fieret, posset iam quis per multiplicationes et resolutiones triangulorum absque tabulis ulterioribus calculum Eclipsium absolvere. Id propterea refero, quia multiplicationes et triangulorum resolutiones, quæ vicem tabularum mediorum motuum et æquationum supplere possunt, ego parum moror. Soleo enim sine multiplicationis ambagibus, solius additionis ope, numerum ex multiplicatione producendum facillimo tramite invenire, et consimiliter sine omni divisionis labore atque tædio sola subtractionis ope quotientem in quovis genere calculi, tam vulgari, quam sexagenario, reperi-||re, atque ob id sine fastidio et temporis tractu triangula quæque, etsi radius instar VALENTINI OTHONIS sit maximus, facile resolvere. Hoc autem unicum unice exopto, ut Eclipses aliquas luminarium vetustas ex datis et placitis magni illius TYCHONIS BRAHE supputare queam. Quod si ulla ratione vel lege vel conditione hoc ipsum impetrare potero, ut Eclipses aliquas veteres, quas ab alijs hæctenus nec animadversas nec supputatas collegi, calculo tuo exactissimo subijcere, et ad te Matheseos ARISTARCHUM deferre valeam, per Deum summum Opt. Max. in omnem eventum, hoc chyrographo meo teste καρτερὸν ὄρκιον sanctissime iuro, nemini me unquam quicquam de ijs communicaturum, quæ ad huiusmodi calculum instituendum requiruntur. Atque utinam aliquo genere officiorum beneficium huiusmodi in me collatum rursus exæquare possim, pro viribus certe gratias referre conarer. Sed ignosce quæso, si flagrans desiderij ardor, quo hæc exopto, importuniora vota volenti nolenti exprimat. Quod si epidemica ista lues, quæ loca inter nos intermedia et hospitia præsertim publica invasisse traditur, non me absterret, ipse ad te iter instituerem, anne forte hoc pacto voti compos fieri possim. || 4r † † † 30 35

Principes mei clementissimi, id enim scire desideras, studijs quidem hisce non admodum afficiuntur, attamen literas et literatos amant, ita ut sperem, munus illud tuum, de quo scribis, futurum illis esse gratum atque acceptum, mihi certe erit quam gratissimum. Habet serenissimus Princeps 4v 40

Princeps meus Bibliothecam instructissimam, Regijs sumptibus comparatam, et libris manuscriptis Hebraicis, Græcis etc. refertam. Mitto his iunctum indicem librorum mathematicorum, quem velim apud te retineas, ut si forte occurrat liber aliquis, quem ex ijs desideres, eius
 5 me certiozem reddere possis. Hæc raptim, urgente tabellario. Vale feliciter, et me favore tuo prosequi perge. Quod si ulla in re tibi commodo vel usui esse queam, vel in his partibus, vel in ijs rebus, quæ per has regiones ad te deveni possunt, iube et impera. Data Monachij die 17. Septembris Anno 99.

10 Nobilissimæ Dis Tuæ studiosissimus
 IOAN. GEORG. HERWART ab Hohenburg etc.
 manu propria.

[Ex apographo in codice Hauniensi excerpt. Langebek. 179; cf. *Tychonis Brahei Relatio de statu suo* ed. G. B. Casseburg (Jenæ 1730) et *Dänische Bibliothec III* (Hauniæ 1739) p. 177 sqq.]

1^r ERUDITISSIME ET PRÆSTANTISSIME
 DOMINE M. ANDREA WELLEIE, AMICE
 DIU MULTUMQUE DILECTE.
 S. P.

20 ACEPI quidem antequam Witeberga abirem, tuas literas, ad quas etiam luculenter respondi. Sed cum ea, quæ filio hac de re dictavi, inter componendas res meas ita distracta sint, atque inter alia forte, quæ nunc inquirere non vacat, disposita, ut reperiri nunc nequiverint, nec etiam tuæ literæ nunc ad manus sint, describam ea, quæ
 25 memoria dicitat, quæque de rebus meis te scire velim. Atque ut historiolum habeas eorum, quæ mihi partim in Patria occasionem discessus dederunt, partim postea in exteris regionibus evenerunt (lubet enim paulo altius ordiri, etiam si quædam ex illis tibi antea forte perspecta sint) sic habe.

30 Cum prævidissem Uraniæ istic nostræ, cui tam serio tamque impense tot annos litavimus, ruinam instare, præmonui discrete per literas Cancellarium Regis, ut rectius provideret atque ne id fieret præcaveret. Responsum est, Regi Instrumenta ista Astronomica suis impensis conservare non esse integrum, quod et eventus testabatur. Nam præter
 35 beneficium illud Norvagicum, quo, statim ac coronatio peracta est, privatus sum, etiam cætera, quæ a Rege habui, adempta sunt, relicta sola Insula, et 11 vel 12 in ea parte Scaniæ, quæ Culda vocatur, rusticis, quæ ducentos tantum quotannis Ioachimicos in certa pecunia non pendunt, et concessa adhuc aliquantisper Præbenda ista Roeschildensi, quæ
 pro

pro quarta parte meis expensis annuis non sufficiebat, quam tamen, 1 v
 cum vix adhuc littus patrium || reliquissim, Cancellarius a Rege pro
 se impetravit atque in privatos suos usus transtulit, adeo ut multi vero-
 similiter inde collegerint quod huc cursus fuit. Nam præterquam [quod] 5
 redditus pene omnes necessarij denegati, multis alijs gravibus . . . et non
 paucis molestijs præter expectationem et meritum pene absque inter-
 missione conquassatus sum, forte quo promptius et citius abirem, adeo
 ut ne in proprijs quidem et a me exstructis ædibus Hafniensibus, quo
 instrumenta mea pro maiore parte contuleram atque unâ cum typo- 10
 graphia deposueram, studia mea, quæ tamdiu in honorem Patriæ mo-
 litus sum, privatis sumptibus pertexere et quædam in ijs ad colopho-
 nem deducere permissum sit, tranquillitate præcepta Philosophica et
 dispositione instrumentorum in turri vicina, mihi integerrime a Pro-
 regibus et insuper a Magistratu urbis ea de causa concessa, nomine 15
 Regis, licet absentis, a Curia Magistro per urbis Præfectum interdicta,
 utut is tum, unus e Quatuorviris, literas, quibus Magistratui Haf-
 niaco mandabatur, ut turrim illam in eos usus mihi relinqueret, sub-
 scripserit. Videns itaque, mihi in Patria omnia esse adversa, et adver-
 sum eorum animum, qui hæc studia, quæ in laudem Patriæ perpetuam 20
 moliebar, promovere debebant, lubens et alacri fortique animo inde
 cum omnibus meis discepsi, idque iuxta solstitium æstivum, ante bien-
 nium a superiore huius anni numeratum. Ne tamen viderer nimis
 propere nimisque remote patriam deserere, substiti primum Rostochij
 per anni quadrantem. Dedit ibi illustrissimus Dux Megapolitanus, avus 25
 Regis nostri maternus, literas ad nepotem diligenter scriptas, quibus
 quatuor adductis non minimis rationibus, eum de restitutione Urani-
 burgi rogabat et admonebat; quin et ego, scriptis || inde ad Regem meum 2 r
 serenissimum literis, meam etiamnum ipsi et Patriæ præ alijs Principi-
 bus et nationibus operam subiectissime obtuli, modo tolerabilibus con-
 ditionibus id fieri posset atque indemnitati meæ confuleretur. Verum 30
 omnia incassum, nihil respondente Rege avo, et meas inclementius,
 quam sperassem et quam forte meritæ erant, accipiente. Postea incre-
 brescente peste Rostochij in Holsatiam a laudatæ memoriæ viro Do-
 mino HENRICO RANTZOVIO, affine meo et amico honorando, per
 literas evocatus, eo me cum tota familia recepi, atque arcem quandam 35
 eius, semise saltem milliaris Hamburgo distantem, in quam etiam in-
 strumenta, quotquot Hafniæ habui, et suppellectilem istic relictam
 transtuli, ipso benigne concedente, per integrum annum inhabitavi,
 volens sic non sine magno rei familiaris dispendio Patriæ studere, at-
 que nostratibus rem rectius dispiciendi satis superque multum relin- 40
 quere temporis, ut in posterum eo magis essem excusabilis, si relicta
 Dania aliam quærerem Patriam aliumque laborum meorum Mecæ-
 natem.

natem. Interea dum ibi sum, relatum est de me meoque e Patria abitu
 ad augustissimum Imperatorem RUDOLPHUM Secundum, qui me
 mox iuxta Pascha præteriti anni accersiri voluit, sed ante Michaëlis
 festum iter inde versus Bohemiam non suscepi, quod annum tempus,
 5 prout in animum induxeram, istuc complere vellem. Circa initia itaque
 Octobris Pragam versus profectionem instituebam, relicta Wandel-
 burgi familia mea muliebri, donec de Cæsaris clementissima volun-
 tate edoctus essem. Dresdam cum advenissem, audivi in Bohemia om-
 2^v nia turbata esse ob pestem et dysenteriam istuc graßantes, Imperatorem
 Pragæ non esse, sed in arcem quandam secessisse, ut tutior || sit, nec dari
 cuiquam audientiam (uti vocant) quare, scriptis in aulam literis, quid
 mihi faciendum restaret, percunctatus sum. Rescriptum est manu mag-
 nifici Domini CORADUCIJ Imperij Procancellarij in hunc modum:
 15 Cæsaream Maiestatem de meo Dresdam adventu perlubenter intel-
 lexisse, utque istuc aut in vicinia, si Pragam accedere non luberet, me
 continerem, cupere, donec, sedatis morbis epidemicis, aula dispersa
 recolligeretur, interea, ubi commode collocandus sim, benigne cogi-
 tare. Quo accepto responso, Witebergam pedem retuli, atque istuc di-
 midio anno moratus sum, Philippæas ædes inhabitans. Licet enim
 20 statim in fine Ianuarij ex clementissimo Cæsaris mandato per dictum
 magnificum Dominum CORADUCIUM Procancellarium Pragam
 rursus auguste et honorifice (habes hic literarum exemplar) accersi-
 tus sim, tamen ante solstitium æstivum huius anni iter eo suscipere
 non concedebatur, tum quod nonnullos libros Cæsari destinatos prius
 25 absolvere nequiverim, tum quod ob filiæ natu grandioris invaletudi-
 nem ibi ultra voluntatem detinerer, sed circa dictum tempus itineri
 me accingens, et in transitu Dresdæ relicto Gynæceo meo (quod Wite-
 bergam circa brumam antecedentem e Wandelburgo ad me venire
 feceram) Pragam circa Iohannis festum, veteri numeratione, intravi.
 30 Quæ vero mihi postea istuc et alias in Bohemia evenerunt, nunc brevi-
 bus commemorabo.

Ab ipsius Cæsarea Maiestate clementissimo favore acceptus sum,
 solusque auditus, nemine alio præsentate, et respondente ipso Cæsare
 benignissimis verbis, idque Latine. Tres libros, quos ipsius Cæsareæ
 35 Maiestati in proprias manus humillime porrexi (sic enim fieri voluit)
 3^r lubentissime accepit et sequentibus mox diebus, || interdumque usque
 in multam noctem (referente magnifico Domino BARVICIO) perlegit.
 Iussus sum mox Gynæceum meum Dresdæ relictum advehi curare.
 Actum deinde est mecum de annuo salario, quod cum Cæsaris cle-
 40 mentiae et benignitati liberum relinquerem, deputatum mihi est ab ip-
 sius Maiestate trium millium florenorum in certa pecunia, et in acci-
 dentarijs quibusdam alios millenos attingens, reluctantis quidem
 nonnullis

nonnullis ex Confiliarijs, quod nemo in aula, etiam ex Comitibus et
 Baronibus, qui diu infervierunt, tantum quotannis obtineret, sed ur-
 gente Cæsare ut sic fieret, nec disuadente illustri Domino RUMPHIO,
 Curiaë Magistro, aut Domino TRAUTSONIO, aulaë Marefchallo, aut
 ullis ex præcipuis, ita decisum est, numeratique mox bis mille floreni 5
 honorarij loco pro introitu. Quin et ut stipendium meum ab eo tem-
 pore, quo primum vocatus sum, inchoaretur, clementissime Cæsar in-
 dulfit, utut non citius advenerim, siquidem interea nullum alium Do-
 minum agnoscere et acceptare voluerim. Promisitque insuper beni-
 gnissime et perlibenter feudum aliquod pro me et meis, secundum Im- 10
 perij consuetudinem, hæreditarium, quam primum aliquod in suis
 ditionibus vacarit, ut familiaë meæ post me in peregrinis oris consu-
 leretur. Introductus quidem sum in ædes Curtianas magnifice ex-
 structas, impensis maioribus viginti millibus Ioachimicis, arcique vi-
 cinas, etiam antequam audientiam (uti loquuntur) habueram, idque 15
 per prænominatum magnificum Dominum BARVICIUM, Imperij
 supremum Secretarium Cæsarisque intimum, qui pene omnia solus
 apud ipsum efficit. Verum cum is animadverteret, me eas non admo-
 dum affectare (nolebam enim, ut vidua, quæ eas etiamnum inhabita-
 bat, mea de causa emigraret, quodque nimijs visitationibus obnoxiaë 20
 eßent) subiecit, Cæsarem facile aliquam ex suis arcibus mihi inhabi-
 tandam concessurum, unius vel dimidij || diei itinere ab urbe distantem 3v
 (si sic vellem) et iudicavit pro me hoc esse commodius, quodque seorsim
 degens invidiaë aliorum minus forem obnoxius. Id cum magis arri-
 dere intelligeret, ad Cæsarem rem detulit. Advocatus mox Capitaneus 25
 Brandeisensis, qui in tres Cæsarianas arces me deduceret. Prima Bran-
 deisia, distans ab urbe 3 milliariibus, altera Lißa, 4 remota, tertia Be-
 nachia, quæ 5 milliariibus sive 6 horarum itinere (est enim via plana)
 inde abest. Quibus perlustratis prætuli hanc Benachiam, in quam pau-
 cis post diebus per eundem Capitaneum solenniter introductus sum. 30
 Obtulit etiam Cæsarea Maiestas sponte sua, se novum Uraniburgum
 pro me ædificari curaturum, quod Danico illi, in libro quem obtule-
 ram repræsentato, non cederet, iussitque Cæsar mihi per BARVICIUM
 hæc verba conclusionis loco dici: si ea, quæ iam deputarat, mihi non
 sufficerent, et pluribus in posterum opus haberem, nec sibi esse accur- 35
 tatam manum, nec mihi obturatum os. At ego subiectissime gratias
 agens, ijs pro tempore acquievi. Extruximus nunc hîc Benachiaë no-
 vum observatorium pro omnibus meis instrumentis rite et seorsim dis-
 ponendis, simulque opportunum laboratorium pro exercitijs Spagyri- 40
 cis, tum quoque alijs, quæcumque voluero, ipso Cæsare sumptus beni-
 gnissime præbente, et quotquot desideraro artifices mechanicos susten-
 tante, quod in Patria proprijs impensis faciendum erat, nulla tamen
 residua

residua manente gratia pro ijs aut etiam pro longe maioribus. Omnia erant ingrata, nihil fecisse benigne; ideoque ei vale dixi.

Ago vero Deo opt. ter max. ex toto pectore gratias, qui me tam benigne ex istis, quas istic diu multumque fortiter, licet indigne, sustinui, 5 difficultatibus et adversitatibus liberarit imo vindicarit, et mihi meisque rectius in alienis oris prospexerit, ut studia hæc, quæ tanto conamine molior, pacate et commode tractare atque, Deo benedicente, ad exoptatum finem deducere possem in Cæsaris atque Imperij honorem, si- 4^r quidem Dania, Patria mea, hac gloria se ipsam || tam inconsiderate 10 privarit. Sunt hîc egregij et politi homines, virtute et dignitate valentes, qui me favore et amore officiose prosequuntur, egoque vicissim illos, exoptantque, ut diu ante advenissem, quod et ego optarim. Sed obstabant Senatufconsulti literæ in Dania mihi statim ab obitu laudatissimæ memoriæ Regis FRIDERICI conceßæ et aliter, quam evenit, promittentes, paucorum tamen culpa, indolentibus cæteris viris integris et Patriæ honoris studiosis, meique amantibus. Agasque Deo propitio et ter maximo mecum devote gratias, agantque omnes pij et integri bonarumque scientiarum amantes, quod in hoc augustissimo et laudatissimo Cæsare tam benignum Mecænatem mihi et meis prospexerit, cui æviterno Deo sit laus, honor et gloria in secula. 20

Mitto iam filium meum TYCHONEM cum MULÆO domestico meo in Daniam, ut instrumenta, istic ob magnitudinem relicta, aliasque res meas ante hyemem per Albim asportari faciant, quo etiam nomine Imperatoria Maiestas ad Magistratum tam Magdeburgensem quam 25 Hamburgensem clementer scripsit et Dominus BARVICIUS iussu Cæsaris in Daniam ad Dominum HENRICUM RAMELIUM, Senatorem Regni, quo negotium istud promptius procuret. Dedit etiam ipsius Cæsarea Maiestas ad illustrissimum Electorem Brandenburgicum literas, quibus eum ut MULLERUM Mathematicum suum per unum aut alterum annum mihi concedat laborum socium (sic enim inter MULLE- 30 RUM et me, cum Witebergæ me inviseret, convenit) rogat. Quin et alias Cæsarea Maiestas, quæcunque in rebus mechanicis vel alijs, ad opus quod molior conducentia, clementissime mihi subministrari iussit, estque præterea benignissimo et Cæsareo favore erga me et meos affecta. 35

Habes nunc, charissime Domine M. ANDREA, rerum mearum historiolum, postquam e Dania concedens primum me in Germaniam, deinde in Bohemiam receperim, ubi etiam benignissime a Cæsare et perhumaniter ab optimis quibusque receptus sum. Cumque Historicis 4^v natura || ipsa semper delectatus sis, existimo et hanc narratiunculam tibi non ingratham fore. Scribitur ob eam, quæ nobis intercedit, notitiam et rerum quoque Astronomicarum communem amorem. Res vero,

uti gesta, narrata est; utinam quævis Historia æque certo sibi constaret. Tu hîc compendiolum et summam quandam excerpe, et in annales five fastos tuos infer memoriam causa ad posteros, ut et multi alij in Germania et alibi viri faciunt clari. Et multi insuper, præter literas hac de re mecum agentes, me carminibus onerant, quorum, si tam cito 5 describere licuerit, exempla adiungam, si forte aliqua ex ijs antea per M. CHRISTIERNUM vel aliunde non accepisti. Et si ausus fueris et si vena tua adhuc valeat, uti valere existimem, non saltem carminibus accine, et cumulum aliorum adauge, sed et ea, quæ prosa oratione 10 consignanda in memoriam rei bene gestæ suo tempore non negligere. Dixit ad me, cum in Dania adhuc essem, is qui tibi in Historico officio succedat, se libenter quidem insulæ Hvenæ Epithalamium Historicis proditurum, at Epitaphium non. Scis, quorsum alluditur, et nostri horum verborum primum authorem, sed suo forte damno, non meo. *Der giør tit en den anden got, alligevell hand mener det ont, och falsk 15 slaar sin egen Herre paa Halß.* Aiebat insuper alter ille Historicus, se excusatum haberi posse, si saltem Epithalamij mentionem faceret, Epicedium præteriret, siquidem prius illud tempore FRIDERICI Regis laudatissimæ memoriam invenerit, ad cuius usque obitum suas relationes pertexere solummodo sibi iniunctum sit, reliqua non item, uti 20 nec moris est. At tu, cum ab hoc Historico officio, sic volentibus Politicis quibusdam, ex inopinato abruptus sis, licebit tibi privatim, si non publice, utriusque temporis commemorationem pertexere, et tam de Epithalamio, quam de Epitaphio ea, quæ scis et vera esse cognovisti, innuere, modo || non aperte, saltem tacite, et quamvis illa publicare 5r forsitan non dabitur, reserventur ad eos, qui veritatem scire cupiant, five nostris temporibus five postea. *Det tærer intet.* Et res forte est maioris momenti quam apud nos aestimatur, rumorque eius iam orbem implevit, mirantibus omnibus cordatis et integris, quod Patriæ honor apud nos neglectus sit. Quare plura non addam, ne me ipsum 30 et studia mea efferre videar. Intelligis ex præmemoratis, charissime M. ANDREA, pleraque responsionis loco ad tuas Witebergæ acceptas scribenda, et quare nec Vraustillaviam, uti suavisisti, eundem foret nec Colonias, utrumque a Cæsare nimis distans mihi que incommodum.

Cæterum quæ de Bruto isto Dithmarsico addidisti, recte a te prolata 35 sunt, carmenque eius putidum, quod misisti, libenter accepi, et certum est, ERICUM LANGIUM per incuriam et imprudentiam, quibus etiam in proprijs negotijs obnoxius est, ansam dedisse, ut tantis calumnijs a tam impura Bestia præter meritum aspergerer, siquidem eum, me inconsulto et invito, in meam secum adduxit insulam. Sed coactus 40 est propterea Magdeburgi sub publico Notario testari id quod verum sciret, contra famosum illud scriptum, licet hoc ipsum etiam ægre faceret,

ceret, relataque sunt omnia in instrumenta, uti vocant, publica, mem-
brana, partim Latine partim Germanice conscripta, ut haberem in
promptu, quibus eum Pragæ convincerem, quando mihi luberet ac-
cusationem instituere, non quidem per meipsum, siquidem illum in-
5 dignum iudico, sed per alium quendam Procuratorem, mea pecunia
conductum; quod et antea facere constitui. Agitur enim de honore et
existimatione mea, quam tueri oportet, etiamsi Pragam non venissem.
Verum iste male sibi conscius paulo post meum acceßum se subduxit,
5^v deserta etiam ibi uxore, quam nuper du-||xerat, infami et adultera (dig-
10 num patella operculum). Verum, cum opportunitas datur, investiganda
erit per opportunitatem, ubi a gravioribus negotijs aliquantulum re-
spiraro, ista Bestia atque in ius, ubicunque latitarit, protrahenda. Quod
etiam mihi non erit difficile, siue Pragæ siue alibi id exequendum fuerit.
Consului hac de re tacite Archiepiscopum Pragensem, virum illustrem
15 et claro genere oriundum, an se conscio famosum hoc scriptum Pragæ
excusum sit, cum eius officij sit in talia animadvertere. At ille se ex-
cusabat, seque in scio factum protestabatur authoremque in ius vocari
voluit et secundum leges puniri, quod et se promoturum addixit. Vide-
bunt aliquando Antesignani Machiavellistici in Dania Coriphæi, quam
20 incaßum seipfos in gratiam magistri sui titillarint, quod tale scriptum
ex IOHANNE AALBURGENSE congratulationis causa acceperint,
atque in suis conviviolis magno applausu, si non potius maiore stultitia,
legerint, tanquam escæ et vini condimenta, utque sic probare possent per
unum scurrile alterum, causas mei discessus e Dania, quarum quidam
25 ex ijs conscij erant, si non autores et promotores, non incompetenter
administratas esse. Sed viderint et isti et iste. Sequitur sua pœna nocen-
tem, et, Deo prospiciente ac protegente, tandem bona causa triumphat.

Plura nunc non adiungo, ne te nimium molestem. Tuum est etiam
mihi luculenter rescribere, et amicitiam inveteratam literis saltem, si-
30 quidem vix aliter in posterum fieri queat, continuare et conservare.
Vale. Saluta ex me diligenter Ripenses omnes, quos nosti mei amantes,
tum quoque alios in vestra Cimbria, et de rebus meis, modo scire cu-
6^r piverint, instrue, ut omnes Deo propitio et omni-||potenti mecum gra-
tias agatis, quod ex tot difficultatibus et adversitatibus, quas in patria
35 immerito sustinui, tam provide et benigne eripuerit et vindicarit, cui
soli honor et laus in sæcula. Iamque, mi amantißime Domine M. AN-
DREA cum tota tua domo, salutata a me coniuge et liberis, quibus
prodesse, quantum potero, semper satagam, iterum vale.

40 Dabantur Benachixæ properanti calamo in arce Cæsariana in Bo-
hemia die 18. Septembr. Anno 1599.

Tui amantißimus TYCHO BRAHE,
manu propria.

Non vacabat relegere. Ipsemet dispicias.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM
LONGOMONTANUM.

S.

ILIUS TYCHO, quem nunc cum MULÆO in Daniam
pro adferendis residuis instrumentis (sic volente Cæsare)
mitto . . . te socium tertium ijs adiungere, atque in ex-
pediendis pro me rebus adiutor esse poteris, eos in Da-
niam, inque insulam isthuc desertam comitari et cum ijs,
Deo volente, revertentibus me eodem curru accedere,
nam et sic rem gratam præstiteris, utpote cum sciam te in instrumentis
maioribus componendis et conservandis, atque in ijs, quæ huc me-
chanice efficienda sunt, solertem esse, eaque rite præordinare posse,
tum quoque urgere, ut sine temporis iactura omnia mature et recte
conficiantur. Scripsit iussu Cæsaris magnif. Dominus BARVICIUS su-
premus Imperij Secretarius, Cæsaris intimus, imo apud ipsum facto-
tum, uti loquuntur, ad Dominum HENRICUM RAMELIUM, ut
Astronomicarum rerum, quascunque ibi residuas habuero, evectionem
promoveat, et ego pariter || ad aulæ Magistrum hac de re literas
dedi etc. . . . .

IOHANNEM MULLERUM Mathematicum Electoris Brandebur-
gici brevi huc venturum expecto, nam cum sponte mihi suam operam,
Wittebergam ante meum discessum isthinc transiens, obtulerit, si modo
cum Principis sui bona venia id fieri possit, impetravi, ut Cæsarea Maie-
stas hoc nomine ad Electorem Brandenburgicum scriberet (sic enim inter
MULLERUM et me convenit) quarum etiam literarum exemplar inter
alia apud filium videbis. Est is, præter ingenium disciplinarum Mathe-
maticarum capax, in Mechanicis huc facientibus non infeliciter versa-
tus. Aderit etiam forte mihi Landgravianus olim Mathematicus CHRI-
STOPHORUS ROTHMANNUS, quem obijße existimavimus, sed ex
nuperis eius ad ROLLENHAGIUM literis ipsius manum cognovi, et
adhuc in vivis esse perlubenter intellexi, ut sic dupliciter mentita sit sine
omni pudore Ursina ista et Dithmarsica Bestia in suo famoso scripto,
cum de me, quod ob facinus aliquod non leve, absque omni dubio per-
petratum, e Dania eruptionem fecerim, vanissimo et impudentissimo
ore fingat, sic illum nescio quibus || morbis (pudet enim referre) infectum
et confectum, qui tamen adhuc vivit et mediocriter bene habet, futiliter
blaterat. Scripsi hisce diebus eidem ROTHMANNNO, atque eum ad
me, si per valetudinem liceret, invitavi. Quin et M. DAVID FABRI-
CIUS Cest-Frisius, qui apprime his disciplinis delectatur, quem etiam
tu, cum Wandelsburgi apud me esset, novisti, tam ut mihi a privatis
concionibus

concionibus sit, quam ut se collaboratorem, prout a me instructus fuit,
 horum studiorum præbeat, ut existimo, adveniet. Duos quoque stu-
 diosos in triangulis et calculo versatos, sic per IOSTELIUM nostrum
 expetentes, Witteberga acciri curo, habiturus postmodum plures, prout
 5 opus fuerit. Accedent forte ultro et alij. Nam scholam Astronomicam,
 multorumque in eadem operas, favente cœlestium Opifice, Cæsare cle-
 mentiſsime subsidia largiente, de novo erigere constitui; cuius usufructus
 ad posteritatem omnem, uti spero, perseverabit, in Dei fabricæ
 10 cœlestis authoris gloriam, et Cæsaris nunquam intermorituram me-
 moriam et laudabilem famam; atque ne nos etiam frustra exitiſſe ta-
 lentumque divinitus conceſſum abscondiſſe ac tempus preciosissimum
 inutiliter, ut nimis multi, quod dolendum est, faciunt, contriviſſe videa-
 20 mur. Exop-||tarem primo quoque tempore quaterniones pauculos, qui
 in Tomo Progymnasmatum nostrorum primo desiderantur, labore ty-
 15 pographico compleri, siquidem ea, quæ incuria Hamburgensis typo-
 graphi perdidit, ufui, scis, esse nequeunt, nec Wittebergæ ea recudere
 ob causam tibi notam placuerit. Inveniemus facile rationem, ubi simul
 fuerimus, qua obstaculis, quoad nunc fieri potest, succurratur, ut liber
 is brevi in lucem prodire possit. Cogita enim quanto non solum meo
 20 damno tot exemplaria tam diu mecum reservo, sed et quam aliorum
 desiderio minus, dum publicatio differtur, satisfacio. Poterit etiam mox
 subsequi prima pars secundi Tomi, quæ de Cometa Anni 77 nunc cum
 Apologijs huc pertinentibus luculenter agit, donec altera pars reliquo-
 rum Cometarum a nobis observatorum descriptiones complectens
 25 (quarum fundamenta in promptu sunt) subiungatur. Eclipsis Solis in
 Julio huius Anni circa ortum visa meis instrumentis, Pragæ quoque
 in turricula veteris Collegij observata est per IOHANNEM meum
 Hamburgensem, adstantibus alijs, deprehensusque est Sol, cum eleva-
 retur 2 gradibus, deficientibus saltem totidem minutis, quasi unum di-
 30 gitum de limbo versus Septentrionem inclina-||to, interventu (amissiſſe,
 et postea successive rotunditatem acquisiviſſe consuetam. Elevatur au-
 tem Pragæ polus, ut ipsemet, dum ibi morarer, tam ex Sole quam stellis
 observavi, partibus quinquaginta m. 4½, sed hîc Benachiæ est partium
 35 5 m. 16, in tantum sumus hîc Praga septentrionaliores, nonnihil tamen
 ad ortum versus Silesiam, ita ut Gorlicium duorum saltem dierum iti-
 nere hinc removeatur, dispositi, et axis cœlestium revolutionum 6 pene
 gradibus hîc minus elevata, pauloque rectiorem præbens sphæram,
 quam in Danico nostro Uraniburgo, ad observationes cœlestes ali-
 quanto magis conducit.

40 Cæterum de fera ista Dithmarsica nimis effera et bruta, ut aliqua
 subiungam, licet indigna sit, cuius recordetur, scias, istam ante aliquot
 septimanas, prout nuper rescivi, Praga se subduxiſſe, sive male sibi con-
 scia,

scia, et quod iustas pœnas per leges formidaret, sive quod aliud sinu suo latenter, more suo, ruminans. Sed investiganda tamen suo tempore per otium atque in ius protrahenda et punienda, quod etiam optimi quique Pragæ suadent. Verum de isto calumniatore et vitiatore impuden-||tissimo hîc satis. Cætera ipsemet apud iudicem experietur. Restat, 3^v
 ut scribendi finem faciam, cum plura non vacet, sum enim scribendis non saltem in Daniam sed et hinc inde ad notos et amicos plurimis literis (cumuli partem residuam filius ostendet) quam occupatissimus, 10
 ideoque et hæc festinanti calamo ad te exarata boni confulas atque desiderijs nostris tuoque commodo morem gere. Videbis hîc locum amœnissimum, in edito et saluberrimo aëre situm. Vale. Dabantur Venetijs Bohemorum, sic enim arcis huius nomen vernacula gentis lingua interpretatur, ipso die Æquinoctij autumnalis 99.

Tui amantiß.

TYCHO BRAHE, 15
 manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD DANIELEM CRAMERUM.

S.

1^r

ESCRIPSI tibi, clarissime et eruditissime Domine Doctor CRAMERE, paulo antequam Witeberga discederem, quas te accepisse reor. De meis autem rebus, postquam inde abiens in Bohemiam ex clementissimo mandato et evocatione augustissimi Imperatoris me contulerim, 25
 quia nimis longum foret hîc figillatim omnia enarrare, iussi describi exemplum nuperarum ad OLIGERUM ROSÆKRANTZIIUM nostrum a me datarum, quæ historiolum quandam eorum, quæ mihi hîc evenerunt, continent, cuius te facio participem. Inde per circumstantias omnia hauries; cum enim tam arcta sit inter OLIGERUM 30
 et te amicitia, is, quod descriptum suarum literarum tibi communicem (secretum tamen habendum, nec nisi secretis amicis ostendendum) minime ægre laturus est. Quare de meis negotijs nihil hîc addo, solummodo Deo immortalis gratias ago. Agasque tu et omnes pij probique 35
 mecum, quod omnia bene et ex voto successerint.

Cæterum est aliud te non minima ex parte concernens, quod te non celandum duxi. Cum Witebergæ essem, acceperat eo Danus quidam studiosus mihi familiariter notus, BARTOLDUS IVARI MULÆUS dictus, qui cum Barone quodam Svetico STENONE BIELCHE meo consanguineo acceperat, cumque per aliquot dies ibi mecum conver- 40
 sarentur,

farentur, accidit, ut STENO ille DUNCANI Scoti mentionem faceret,
 ambo enim illi Helmstadij studiorum causa, unde etiam venerant, ali-
 † quamdiu fuere. Ego mox subijciens plagium eius in me eidem Baroni, ||
 1^v praesente BARTHOLDO illo, aperui, cumque miraretur et quasi sub-
 5 haesitaret, produxi tuas litteras ad OLIGERUM ROSÆKRANTZIUM
 prolixè ea de re scriptas ijsque legendas dedi. Nescio vero quid factum
 sit, quod, dum in alterum diem eas secum servaret Danicus ille studio-
 sus, sibiipsum exemplum inde tacite exaravit, quod, cum Helmstadium
 venisset, Scotulo isti monstravit. Quomodo autem is acceperit, ex ipsius
 10 BARTOLDI literis, quas ante paucos dies nactus sum, verbotenus re-
 feram. »Deinde quoad Doctoris CRAMERI litteras, eas DUNCANO
 exhibui, reticens tamen unde perceperim. Ibi homo coepit impieta-
 tem miselli asini (sic enim criminabatur) adeo culpae, ut eundem
 ingratisimum erga praecceptorem cuculum vocitaret, simulque se
 15 Magnif. tuae excusans, meque ad ordinem lectionum, quem hisce
 adiunxi, remittens, ubi honestissimam vestri mentionem fecisse glo-
 riabatur«. Hæc ille. Quæ vero insinuat de ordine prælectionum im-
 presso unâque transmissa, e quibus isthic verbis DUNCANUS se pur-
 gare præsumit, ea sub titulo Philosophicarum prælectionum sic habent:
 20 »DUNCANUS LIDDELIUS Scotus D. publice proponit doctrinam
 sinuum et triangulorum, qua absoluta, aggredietur theorias Plane-
 tarum, secundum hypothesin PTOLEMÆI et COPERNICI et illam
 mundani systematis hypothesin, quam describit TYCHO BRAHE
 lib. 2 de æthereis Phænomenis.« Ista iste, egregia sane et honestissima
 25 de me mentio, imo vulpeculæ potius dolus; cum enim sibi conscius sit,
 2^r se meas hypotheses sibi apud alios clam venditasse, et sic plagium com-
 misisse, cum publice non audeat idem facere, neque meas esse fateri
 vult, ne contradicat ijs, quæ prius commentus est, ideoque generaliter
 et astute loquendo, dicit saltem eas hypotheses, quas ego libro illo se-
 30 cundo describo; potest enim aliquis etiam ab alio inventa describere,
 nec ob id sua esse. Eadem vafricie usus est in thematibus quibusdam
 anno 95 Helmstadij editis, ubi inter Parerga Mathematica (sic enim
 vocat et recte, nam vere Parerga tractat, et de re inperfecta nugatur)
 propositione secunda sic habet: »Cum tres discrepantes hypotheses
 35 sint, quibus apparentiæ cœlestes solvuntur et explicantur, quarum
 una est PTOLEMÆI, altera COPERNICI, tertia est illa, cuius me-
 minit TYCHO BRAHE lib. de Cometa anni 77, dubitatur, an ali-
 qua ex his omnibus diversa dari possit, deinde quænam harum ap-
 parentijs magis congruat.« Vide quam sibi similis et hîc et istic, idque
 40 ob eandem, quam dixi, causam; o! astutule et nefutule Scotule. At non
 † satis recordatur, uti oportebat mendacem memorem esse. In intima-
 tione, quam Decanus Facultatis Medicæ in Academia Iulia FRAN-

CISCUS PARCOVIUS, sub quo LIDDELIUS in Doctorem promovit, . . . hæc verba, se conscio et forte etiam præscribente, inserta esse, publiceque edita et affixa, quæ postquam LIDDELIJ mentionem, utinam tam veram quam pompofam, fecisset, sic proloquitur: »*Quod enim ad Mathefin attinet, non solum in veterum hypothesi bene versatus est, sed et recentiore laboriosam et operosam COPERNICI hypothesin || optime novit*«, in qua quicquid consecutus sum, ipsi debere me ingenue fateor. Quin et aliam novam hypothesin, quam publice et privatim docuit, licet alterius nomine usurpetur, adinvenit, cuius rei multi eius discipuli clarissimum ei dant testimonium. Sed addo descriptum totius intimationis; misissem impressum exemplar, sed cum unicum saltem habeam, eo carere nequeo. Annon ibi satis aperte proditur DUNCANUM mea inventa sibi arrogare? Neque enim excusare se potest, quod se incscio hæc a suo promotore ascripta sint; vel si sic, cur non inficiatus est atque se invito factum protestatus? cur se sic alienis plumis ornari cornicula ista passa est? Sed dispiciemus suo tempore Deo volente de his latius. Interea huius pusilli Scoti arrogantiam et insolentiam ex alto despiciemus. Si in viros cordatos et eruditos atque ipso longe meliores scurriliter debacchari et mea de causa eos misellos ainos ingratisimosque cuculos vocitare, quod veritatem quæsitam non subdiceant, perrexerit, efficiam ut publice plagij accusatus et convictus secundum ius luat, id est infamis fiat, nec amplius irriter crabrones. Tu interim pro te, quæ vera et iusta nosti, meditare atque configna, et si lubuerit, in uno vel altero quaternione in publicum ede, tui meique defensionis gratia, ut habeat iste biliosus Scotulus, quod ipsum mordeat atque remordeat, si possit, donec illi occludatur os. Si Doctor NICOLAUS CRAGIUS, in Dania Historicus, quem nosti, velit aperte fateri, quæ hac de re novit, quod eum etiam libenter facturum spero, non longa erit disputatio, || an LIDDELIUS istas hypotheses a me didicerit, an vero ego ab illo. Absidebat enim mensæ in arce olim Uraniburgica idem Doctor, cum hæc hypotheses LIDDELIO, cui nunquam tale quid antea, ne per somnium quidem, in mentem venerat, aperui. Quin et ipsi Doctori NICOLAO, ob sinceram inter nos amicitiam, iam diu antea designationem earundem hypothesium in patenti charta, prout a me sedulo expetierat, concesseram, uti ipsemet non invite fatebitur, et quod omnium maxime rem arguit, ipsæ Liddelianæ ad me datæ literæ ipsiusque manu scriptæ, fraudem et plagium eius testabuntur. Verum de istulo nunc satis. Tu quid tui sit officij, facile absque me monitore nosti.

Carmina quædam in mei gratiam a varijs conscripta addam, si ea denuo exarare tempus permiserit, sin minus, habebis alias. Interea tu etiam aliqua ulterius pro tua arguta vena meditare, et Cæsaris in me atque

atque ea quæ tracto studia clementissimam benignitatem collauda. Vale atque brevi rescribe. Dabantur ex arce Cæsarea Benachia sive Venetijs Bohemorum Anno 99 die 26. Septembris stylo renovato.

Alter plagiarius et Mastiges meus impurissima fera Ditmarsica ante
 5 paucas hebdomadas Praga se [subduxit], deserta uxore, quam nuper
 duxerat, uti perhibent meretricula, sive quod male sibi conscius esset,
 et poenas secundum leges metueret, quas etiam vix effugiet, sive quod
 3^v alibi latitando nova ruminetur mendacia novasque calumnias, pro sta-
 10 biliendis prioribus, || uti fieri solet, sicque decuplo pluribus opus erit,
 sed obstruetur et illi, Deo volente, os, ita ut mallet facta infecta esse.

[Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

TYCHO BRAHE AD IOSEPHUM
 SCALIGERUM.

143^r

S.

15

DOMISERAM Illustris et Excellentissime vir, amice hono-
 randissime, in ultimis, quas ad te dedi, antequam
 Witteberga abirem, me, ubi in Bohemiam venissem et
 Cæsareæ Maiestatis, Domini nostri Clementissimi, vo-
 luntatem humilime cognovissem, te de statu mearum
 20 rerum certiozem redditorum, quod et ipsemet pro bene-
 vola tua erga me affectione fieri expetivisti, ut eo promptius invicem
 literas commutare, atque de arduis illis et cœlestibus rebus iucunde
 ulterius conferre possimus. Licet vero hactenus tuæ expectationi meæ-
 que pollicitationi satisfactum non sit, hac migratione in oras prius ig-
 25 notas et ob res meas disponendas atque de novo quasi constituendas
 inquietudine, ocij commoditatem interturbante, nulla tamen tui,
 meique in te officij oblivione id factum esse, persuasum habeas velim,
 imo iam antea te persuasum habere confido. Exponam igitur nunc
 brevibus ea, quæ me relaturum addixeram.

30

Witteberga disceßi statim post Solstitium æstivum huius anni, neque
 enim antea licuit, partim ob libros quosdam denuo isthic describendos,
 quos Cæsareæ Maiestati destinaram, partim ob filiæ natu maioris in-
 valetudinem. Ubi vero Pragam circa initia Iulij venissem, a Cæsarea
 Maiestate clementissime accitus et auditus, moxque in ipsius Maiestatis
 35 Clientem benignissime receptus sum, salario annuo mihi deputato 3000
 hinc usitatorum florenorum, unâ cum quibusdam accidentarijs, quæ
 alios millenos attingunt, et simul ab ipsius Maiest. clementissime in-
 dultum, ut salarium hoc ab eo tempore, quo ex Holfatia huc iturus di-
 greßus sum, mihi numeretur. Feudum quoque, ut familiæ meæ rectius

24*

in

in hisce peregrinis oris post me consulatur, clementissime additum. Arx Cæsareana 5 miliaribus Praga remota, et in edito atque amœno loco sita, ad inhabitandum concessa, cum in Urbe semper degere minus commodum foret. Attamen et ibi promissæ ædes, quas ab ipsius Maiestate clementissime vocatus, aut sponte accedens, incolere atque possidere queam. Quin et ipsius Maiestas obtulit, se aliquando, data loci et temporis oportunitate, novum Uraniburgum, quod Danico illi non cedat, pro me meisque Instrumentis ædificari curaturam. Interim in hac arce, quæ Benachia sive Venetiæ Bohemorum appellatur, quam ipsemet inter tres alias elegi, structuræ non incommodæ pro iisdem apparantur, unâ cum Laboratorio Spagyrico, sumtibus Cæsareanis. In hunc modum et hac eximia clementia ab ipsius Maiestate hoc primo ingressu acceptatus sum; uberiora evenissent, si horum temporum difficultates non obsistissent. Interea tamen ipsius Maiest. sic mihi conclusionis loco per intimum Confiliarium suum et supremum || Secretarium, Magnificum Dominum BARVITIUM, amicum meum honorandum, dici voluit, si hæc non sufficerent atque ulterius quid desiderarem, nec sibi esse accurtatam manum, nec mihi obturatum os. Huic igitur Cæsareæ Maiestatis benignissimæ voluntati subiectissime acquiescens, et in posterum meliora sperans, meam operam in hisce studijs excolendis et illustrandis in ipsius Maiestatis atque Imperij honorem per unum atque alterum annum addixi, interea experturus, quid res meæ ferre possint, ut earum etiam indemnitati consulatur, atque liberis meis decenter prospiciatur, utque simul ipsius Maiestas probet, quid in hac parte Dei beneficio in ipsius Maiestatis gratiam præstare queam, re ipsa pro se loquente et aliorum minus forte candide sentientium murmura atque invidiam, quibus virtus semper obnoxia fuit, nullatenus extimescente. Fuere quidem nonnulli, et forte etiam in posterum (ut fieri solet) ex Confiliarijs erunt, qui Cæsaris erga me novitium et peregrinum (uti censebant) liberalitatem invite tulerunt, attamen eius Maiestatis et aliorum inter eosdem benignius sentientium iudicio acquiescendum erat et acquiescunt, uti spero etiam in posterum. Quod si aliqui ulterius quid moverint, et Cæsaris animum, quem hactenus benignissimum sensi, a me et meis studijs abalienarint (terrent enim et circumspiciorem reddunt, quæ in Patria mea præter omne meum meritum et aliorum expectationem contigerunt) quod tamen facile futurum ob constantem eius et Heroicam naturam non crediderim, hinc re sic urgente alio rursus transire minus grave erit, quam Patriam Daniam, totque in ea amicos et consanguineos, unâ cum sumptuoso nostro Uraniburgo deferere. Nec tamen hinc facile abibo, sed apud hunc optimum Imperatorem, qui horum studiorum, uti et multorum alias liberalium, laudabiliter et intelligens et amans est, potius perdurabo,

durabo, eique subiectissime pro virili inserviam atque obtemperabo, quamdiu id absque meo et meorum damno fieri potest, et ea quæ ad dicta sunt, non denegata aut ab alijs impedita fuerint; præsertim vero, si feudo mihi clementissime promisso mature provifum fuerit, quem-

5 admodum erga ipsius Cæsaream Maiestatem tam hac in parte, quam alijs, quod me benignissime fovere, et Cæsareo suo favore clementissime complecti dignabitur, spem haud indubiam concepi. Deus Optimus Maximus faxit, ut omnia exoptatos eventus sortiantur.

Iamque de rebus meis te satis edoctum esse opinor. Expecto itaque

10 per primam quamque occasionem a te literas de ijs, quæ prius inter nos mota sunt, ulterius discentes. Ne vero hæ ipsæ nihil Astronomici

144 sapiant, subiungam, || insolitum quid de ♀ stella a Nobili et Magnifico Domino IOHANNE GEORGIO HERUUARTO ab Hohenburg, Serenissimis Baviaræ Ducibus a consilijs et Statuum istinc Provincialium

15 Cancellario, viro eximio et rerum Mathematicarum excellenter perito, mihi, cum primum Pragam venissem, per literas propositum. Scripsit is, se apud veterem quendam Poëtam Romanum legisse, ♀^{ris} stellam circa initium 4^{ti} anni ante CHRISTUM natum, cum Eöa esset, cœlitus non apparuisse. Quod equidem summi miraculi loco ducerem, si res prorsus

20 indubia esset. Existimavit quidem optimus ille vir, interventu stellæ ♀^{ij}, per eclipsationem quandam id evenire potuisse. Verum ego rescribendo rationes insinuavi, quibus id non concedendum ostendi, is vero iisdem acquievit. Si quid eiusmodi apud veteres authores, quorum sedulus es scrutator, perspexisti, de eo me commonefacias quæso. Astra ulla

25 mundo cœva unquam revera abolita fuisse et postea rediisse, non crediderim. Nam quæ de Electra in excidio Troiæ occultata Poëtæ referunt, prorsus fabulosa sunt, uti et hoc, quod stellam polarem ab expugnata Constantinopoli disparuisse, quidam inverecunde nugatus est. At nova aliquando in ipso cœlo prodire corpora, quæ postea successive

30 dissolvantur, recens illa stella circa finem anni 1572 Dionysiaci, prope Cassiopeiam exorta, quæ per integrum annum et trientem, antequam plane consumeretur, duravit, et in octava, quam vocant sphæra, veluti luculenter a nobis, peculiari de hac volumine, demonstratum est, indubitate constitit, evidens nostro ævo præbuit testimonium, cui etiam

35 Cometæ adstipulantur, quos ego 7 inde a dicta nova diligentissime meis instrumentis observavi, quos omnes in ætherea regione versatos esse, atque isthic curriculum suum absolvisse, citra hæsitacionem ullam deprehendi et apodictice demonstravi, ut ob id omnino persuasum habeam, omnes omnium temporum Cometæ plane cœlestes fuisse, et in

40 posterum etiam futuros, nihil obstante, quod Peripatetica Philosophia hîc, uti et in multis alijs, tot seculorum decursu, aliter docuerit, sicque credulis ingenijs imposuerit. Sed Epistolæ limites non ferunt, ut prolixius

lixius nunc de his aut præstantioribus ad rem Astronomicam facientibus tecum agam. Fiet id, favente cœlesti Numine, suo tempore (præsertim si prævenieris atque iterum occasionem præbueris) oportunius et copiosius. Vale quam diutissime et felicissime. Dabantur Benachia die 24. Octobris stylo novo Anni 1599.

5

[E codice Bononiensi Archivi *Malvezzi dei Medici*; cf. Io. Ant. Magini *Tabulæ Primi Mobilis* (Venetiis 1604) foll. 85—86] †

IOHANNES ANTONIUS MAGINUS AD TYCHONEM BRAHE.

ULTIMA Bacanalium die fuit ad me Dominus FRANCISCUSTENGNALIUS, nobilis iuvenis, omnique virtute ornatissimus, et talis qualis a te mihi descriptus fuit, qui deferendo ad me tuas literas unâ cum munere tui libelli de machinis Astronomicis et de restitutione stellarum fixarum adeo mentem meam gaudio affecit, ut nec scirem quo me continerem, sed hæc mea lætitia aliquantum remissa fuit, quando intellexi, ipsum discessurum esse sequenti mane Florentiam versus, nec posse mihi hîc referre ea quæ ipsi secreto, ut mecum communicaret, imposuisti, qui tamen mihi promisit se hoc facturum post suum reditum Bononiæ circiter dimidium Quadragesimæ, sed frustra per totam Quadragesimam a me expectatus fuit, imo et totam ætatem, cum toto hoc tempore Florentiæ et Romæ commoratus sit. Quin et ego quoque die 15^a Maij me Mantuam traduxi vocatus a Serenissimo Duce Mantuæ, ut Principes eius filios in Mathematicis erudirem; ubi permani tota ætate, nec Bononiæ redire potui ante primum Novembris, tempore scilicet novi studij. In hoc autem meo reditu inveni literas Domini FRANCISCI tui, quibus me commonefecit se quam primum velle Bononiæ redire, ut mihi exponere posset tuum desiderium, quod post duos dies fecit, relinquens mihi simul quædam scripta pro instructione dicti negocij. Valde profecto mihi grata fuit hæc occasio tibi gratificandi, et plus quam credi possit, quod eventus rei ipsius Deo volente tibi clare declarabit, neque enim nunc verbis hoc tibi indicare studebo, sed effectibus ipsis me facturum reservo; habeo enim qui hanc provinciam libentissime suscipiet, qui mihi inprimis devotissimus est, et habeo etiam plures literatos amicos per totam Italiam, qui et mihi et huic omne auxilium præstabunt.

Plura ad te scribere deberem, nisi improvisus reditus Domini FRANCISCI et maturus discessus eius obstarent; præsertim cum multis curis et molestijs familiaribus nunc afficiar. Nolo tamen prætermittere, quin te

te

te subnixæ et instantissime rogem, ut mihi gratissime communices Tabulas motuum luminarium a te editas et forsan publicatas unâ cum eius usu pro his temporibus; cupio enim primus omnium Ephemerides condere novas secundum tuas observationes et interim, dum alias tabulas absolves, potero ego supputare motus luminarium in eclipsibus et insuper figuras ingressus Solis in puncta cardinalia erigere et lunctiones omnes perpendere, et ex his iudicia annua contexere; nam pro hoc negotio sufficiet calculus reliquorum planetarum iuxta usitatam rationem COPERNICI.

De meo statu certior fies a Domino FRANCISCO tuo, scilicet me esse perturbationibus onustum, qua de causa finem huic epistolæ facio, rogans te efficaciter ut hæc omnia in bonam feras partem, meque ut verum et sincerum amicum et devotissimum servum habeas. Deum optimum deprecor, ut tuis votis satisficiat plene. Vale.

Bononia 4 Novembris 1599.

Perillustri Dominationi tuæ

addictissimus

IO. ANTONIUS MAGINUS,
Patavinus.

20† [E codice Hauniensi Ant. Coll. Reg. 317 in 2°]

DAVID FABRICIUS AD TYCHONEM BRAHE.

50^v **B**ONA quoque venia tui indicare volui, quod in quibusdam stellis paulo diversæ distantiae per calculum dentur, a distantijs in libro Epistolarum annotatis, ut dist. Aldeb. et dext. hum. Orion. in lib. Epistolarum datur 21. 23, quæ tamen per calculum ex datis longit. et latit. Tyconicis provenit 21. 26 proxime. Humeri utriusque ibi ponitur distantia 7. 30½, quæ tamen per calculum 7. 32 proxime provenit. Sic etiam in quibusdam alijs, per quæ an calculatorum errore vel Typographiæ vitio fiant, vel quod aliter post distantiae illæ inventæ sint, me latet. Quæso ut T. M. per repetitum calculum hæc experiri dignentur. Ego hac occasione has paucas distantias per calculum inquisivi, quod sextantem meum ad illas et alias etiam accommodare et verificare constituerim. Quia tamen sæpe menda Typographica in numeris facile committuntur (ut in libro Epistolarum, ubi fol. 52 alt. mer. fin. hu. Orio. ponitur 40. 59, quæ tamen 39 esse debet, idque vitio Typog. commissum) ideo videre volui prius, an convenient distantijs calculi, quod si fieret, dubium nullum esset, vitio Typographico illas carere. Si forte hæc, quæ indicavi me per meas sinuum tabulas ex datis long. et lat.

lat. Tychonicis adinvenisse, per repetitum abs T. Mag. calculum ita quoque (quod puto) invenientur, indicare non penitebit, ne alijs modis aliquando vel minima etiam carpenti tua occasio daretur. Candido et simplici animo licet T. M. scribo, non aliter, ac si res meæ propriæ, de quibus scribo, eßent. Cupio autem de his latitudinum et distantiarum discrepantijs T. M. enodationem audire. 5

[Ex apographo Hauniensi excerpt. Langebek. 179; cf. apographum manu scriptum in fine exempli Hauniensis P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

TYCHO BRAHE AD IOH. G. HERWARTUM.

NOBILIS et Magnifice vir, amice plurimum honorande, 1^r
 utrasque tuas, eodem tenore ad me datas, unâ cum Cata-
 logo Bibliothecæ Serenissimorum Principum Baviariæ,
 recte quidem et satis mature accepi; erantque ea omnia
 mihi longe gratissima et singularem tuum atque sincerum
 et benevolum erga me affectum liquido ostendebant. 15
 Verum quod tardius respondeam quam debebam, mihi invito ob occupa-
 tiones varias incidentes evenit. Acceperam tuas, cum in scribendis
 quam plurimis, tam in Daniam quam hinc inde in Germaniam literis,
 per filium natu maiorem dirigendis, quem ex Clementissima Cæs. Mai.
 Domini nostri clementissimi voluntate in Patriam pro adferendis resi- 20
 duis instrumentis, ablegavi, eram occupatissimus; cumque is unâ secum
 haberet literas Cæsareæ Maiestatis ad Magistratum Magdeburgensem,
 quibus clementissime rogabantur, ut quædam ex instrumentis meis
 Astronomicis, simulque Bibliothecam et meam supellectilem isthic reli- 25
 ctam, huc per Albim in Bohemiam transevi curarent, sperabam id
 intra tres vel quatuor septimanas confici posse, ideoque ubi libri mei
 advenissent, me promptius quosnam haberem vel desiderarem ex ijs,
 qui in Catalogo transmissio memorantur, perspecturum mecum statue-
 bam, tum quoque nonnulla inter res nostras librarias et chartas in- 30
 venturum, quibus tuis desiderijs pro tempore rectius satisfacerem, id-
 eoque rescriptionem nonnihil data opera procrastinavi, existimans il-
 lud tritum locum sic inventurum,

Differ, habent parvæ commoda magna moræ. †

Verum præter omnem expectationem accidit, ut Magdeburgenses
 subterfugia quædam in literis Cæsareanis invenientes, de rerum mea- 35
 rum huc transportatione aliquamdiu hæsitarent, tandemque id officij
 prorsus detrectarint, ut neceße habuerit amicus quidam meus Magde-
 burgi, cui hoc negotium concredideram, mihi Magistratus illius loci
 tergiversationem

tergiverſationem indicare, miſſo huc proprio tabellario, quem mox in aulam Cæſareanam cum literis Magnifico Domino BARVITIO hæc ſignificantibus amandavi. Is vero alias a Cæſarea Maieſtate Magdeburgenſibus denuo ſcriptas hiſce diebus mihi retulit, quibus ſignificantius et magis ſerio ijs mandatur, ut ſuis ſumptibus in gratiam Cæſareæ Mat^{is} hanc operam præſtent, quæ literæ ijs nunc adportantur. At quoniam Albiſ admodum declivis, imo quibuſdam in locis vadofus eſt, ob diuturnam quæ anteceſſit ſiccitatem, ignoro, quam cito id fieri poſſit, ideo reſponſionem ad tuam epiſtolam non diutius protrahendam cenſeo, præſertim cum ante biduum a prædicto Magnif. Domino BARVITIO, communi noſtro amico, omni honore digniſſimo, per literas de reſcriptione maturanda rogatus ſim. Taceo nunc quod et alia inciderint non pauca, quæ præter voluntatem in reſpondendo me tardiores reddiderunt. Præterquam enim quod plurimis curis tam domeſticis, quam in ſtructuris pro novo Obſervatorio atque Laboratorio ex Cæſareæ Ma^{is} clementiſſimo permiſſu, adornandis et urgendis indies diſtinerer, acceſſit et hoc, quod contagia luis epidemicæ arci Benachix appropinquantia Gynæceum meum (cum ſexu ille alias natura ſit timidiuſculus) ita terruerint ut precibus eius auſcultans, huc in aliam arcem Cæſareanam Girſitzam prope Albim tribus milliaribus Praga diſtantem ſecedere cum tota familia conſultius duxerim, quæ tranſmigrationi non parum otij mihi ad ſcribendum præripuit. Hiſ itaque et alijs de cauſis (nolo enim nunc ſingula referre) cum factum ſit, ut nolens volens reſcriptione hucuſque ſuperſedere neceſſe habuerim, ſpero me apud te pro eo, quo præditus es, animi candore, excuſationem et veniam reperturum, quod tuæ expectationi non prius morem geberim, ideoque hæc purgationis loco, eo latius præfari volui.

Nunc ad litteras tuas, et quæ ſimul miſſa ſunt, venio, quibus hæc pro temporis occasione reſpondenda incidunt. Quæ ab initio attingis de Sacræ Cæſ. Ma^{is} clementiſſimo erga me favore et ſtudiorum meorum benigniſſima promotione, ita futurum, animum tibi præſagijſſe, veridicus id equidem genius tibi ſuggeſſit. Nam ipſius Ma^{tem} non ſaltem Cæſareum ſed et paternum (modo ſic loqui liceat) erga me gerere affectum, vel inde liquet, quod nuper bis per prænominatum Mag. Dominum BARVITIUM ad vicinum mihi Dominum Capitaneum Brandeiſenſem, de me clementiſſime perſcribi mandavit, non ſaltem quoad ea, quæ ſalarium mihi benigniſſime deputatum, ubi et quando obtinendum concernunt, ſed et inſuper ſignificari, ipſius Cæſaream Ma^{tem} proprio motu de me clementiſſime ſollicitam eſſe, ob pericula luis Epidemicæ, quæ Benachix invaluerunt, ideoque clementiſſime concedere, ut alio me reciperem, || aut etiam Viennam uſque, ſi ſic lubuerit, proficiſcerer, ubi de habitatione commoda et neceſſarijs ipſius Maieſtas mihi

mihi tempestive et clementissime prospicere vellet. Quæ sane benignissimam et non vulgarem Cæs. Mat^{is} erga me affectionem haud obscure declarant; quod etiam subiectissimo animo quam gratissime accipio, et dabo operam, adiuvante Numine cœlesti, ut ea quæ ipsius Matⁱ vicissim clementissime accepta et honorifica esse poterint, pro virili quoad vixero humillime et obsequentissime præstem. Licet vero iter Viennense ob longinquitatem et negotia mea necdum Benachiaë recte composita, modeste et humiliter excusarim (quod et ipsius Matⁱ non displicuisse postea intellexi) tamen, uti dictum est, huc Girsitzam secedere non inconsultum duxi. Unde Benachiam subinde excurrere, atque structuras isthic pro me inchoatas urgere, quantum per me licet, non intermitto.

Quod de Patria mea mox subiungis, te non mirari, eam me neglexisse, cum ita fieri soleat, ego sane mea de causa nihil inde afficior, cum ibi esse Patriam, ubi bene et commode vivitur, censeam. Sed potius ipsius Patriæ causa doleo, quæ propterea apud cordatiores male audit, et audiet forsitan diutius, quam nonnulli in ea huius mutationis machinatores prævidere aut credere potuerunt. Ut vero rectius perspicias, quam graves habuerim emigrationis huius causas, mitto fasciculum litterarum, eas per circumstantias exponentium, inter quas aliquæ sunt, occasionem, cur in Cæsareæ Mat^{is} ditionem transire maluerim, ostendentes. Casum vero hunc iamdudum a me prævisum fuisse, liber noster Epistolarum (quem te ad manus habere, ex prioribus tuis intellexi) innuere poterit, pagina 198 iuxta calcem et in principio sequentis. Cumque prævisa tela minus feriant, ego hanc fortis meæ vicissitudinem, utut hac invalescente ætate, et in tanta familiæ copia gravem, patientius et fortius fero. Addidi simul carmina quædam selecta ex quam plurimis in meam gratiam, postquam Dania excessi, a varijs hinc inde Poëtis concinnata; exspecto brevi plura, tum ab illustri Domino IOSEPHO SCALIGERO et Poëtarum nostri seculi antesignano, PAULO MELISSO, tum quoque alijs claris in Italia et Germania ac vicinis Regnis, vatibus; si qui in vestra Bavaria aut propinqua Augusta Vindelicorum sunt (uti esse non dubito) qui de Heliconis fontibus suaviter venas acuerunt, da operam ut numerum adaugeant. Fieri enim potest, ut aliquando ubi in mediocrem libellum excreverint, ea publicari sinam; ita tamen ut Patria et Rex virique in ea integri, quibus invitis talia mihi contigerunt, excusabiles sint. Duo ultima Epigrammata, cum sæpe dictus Magnif. Dominus BARVITIUS Cæsareæ Matⁱ nomine meo humillime ostendisset, quærendo an liceret ianuaë utrique novi Observatorij et Laboratorij marmoris incisa imponere, ipsius Mat^{is} clementissime annuit atque sic fieri iussit. Quando otium a gravioribus occupationibus tibi fuerit, poteris et hæc et priora discerbum meum e Dania attingentia, obiter perlustrare tibi que reservare.

Sed

Sed his minus forte huc pertinentibus omiſſis, venio nunc ad ea, quæ
 Mathematica et Aſtronomica ſunt, in quibus noſtra utrinque verſatur
 voluptas. Quod in dubio illo de ♀ ſtella a ☿ non ecliplata rationibus
 meis acquieveris, bene eſt, addo prioribus et hanc. Non in omni con-
 5 iunctione ☿ et ♀ ipſius ſtellam infra hanc eſſe, ſed nonnunquam etiam
 ſupra, ſic poſtulantibus non ſaltem meis novis hypotheſibus, quæ Terræ
 quietem ſtabiliunt, ſed et Coperniceis mobilitatem eidem vel invitæ
 obtrudentibus. Quæ de motu Solis et Lunæ in prioribus innui, quæ-
 que a te ſolenter et circumſpecte inibi expenſa placuiſſe video, ita om-
 10 nino ſe habere apparentiæ demonſtrant, maioremque ineſſe Lunæ
 motui varietatem, quam hætenus perſpectum eſt, convincunt. Recte
 ſane de veterum obſervationibus cenſuram proferſ, eas craſſa quadam
 Minerva acceptas eſſe, quam enim lata indagine ipſa fixarum loca, e
 quibus Planetarum obſervationes dependent, denotârint, inde patet
 15 quod non ſaltem ultra ſextam gradus partem haud fuerint ſolliciti, ſed
 ne hanc quidem ubique attigerint, immo nonnunquam vix ſemiſem,
 prodentibus id etiamnum ſtellarum diſtantijs, quæ invariatae perman-
 27 ent ipſorum numeris non accordantibus. Quid igitur, || quæſo, in
 cæteris ſubtiliori indagini obnoxijſ præſtare potuerint? Quare non in-
 iuria dubitas de obliquatione Signiferi ab HIPPARCHO et PTOLE-
 20 MÆO iuxta ERATHOSTENIS placitum retenta, atque hinc occaſio-
 nem ſatis ingenioſe invenis, cur PTOLEMÆUS (≈ latitudinem maxi-
 mam tertia gradus parte in □^{turis} minorem, quam a nobis deprehenſa
 eſt, ſtatuert. Atque hæc iamdudum penitius introſpicienti mihi, dum
 25 latitudines fixarum, pro ratione variationis obliquitatis Eclipticæ al-
 teratas eſſe deprehendo, quemadmodum Tomo I Progymnaſmatum
 † Aſtronom. e noſtris c. 2 luculenter demonſtro, attendi quod applicata
 inclinatione Eclipticæ maxima, quam ipſemet aliquoties accuratiſſime
 adinveni P. 23 M. 31½ ad eas ſtellarum declinationes, quas TIMO-
 30 CHARES, HIPPARCHUS et PTOLEMÆUS recensuerunt, prodire
 eandem quam proxime latitudinem, quam etiam nunc habere depre-
 henduntur, alias non. Ex his itaque et ſimilibus ſuſpicari non immerito
 licet, non tam revera mutatam eſſe obliquitatem Signiferi, quam a ve-
 teribus illis, intra tertiam gradus partem non ſatis præciſe determina-
 35 tam. Ut vero inter plura exempla, diſto libro allegata, unum vel alte-
 rum huc advocem, primum id probant utræque ſtellæ illuſtres in ca-
 pitibus ♃, Caſtor et Pollux diſtæ, quæ paulo ante Tropicum æſtivum
 veterum illorum temporibus verſabantur, nunc autem eundem dimi-
 † dio quaſi ſigno prætergreſſæ ſunt, ut ob id promptior ex his detur inve-
 ſtigationis ratio; adhibita enim declinatione, quam ijs PTOLEMÆUS
 40 e TIMOCHARIS, HIPPARCHI et ſua animadverſione attribuit, et
 longitudine earundem ad illorum veterum tempora ſimul rite diſpoſita,
 25* deprehenduntur

deprehenduntur ambæ per Triangulorum demonstrata latitudinem
 obtinuisse 18 vel 19 M. minorem ea quam nunc cœlum ipsum ostendit,
 quod vel mutatae obliquitati Eclipticæ ascribendum, aut eandem tunc
 fuisse, quæ nunc est, statuendum, nulla erit in latitudine sensibilis diffe- 5
 rentia, unde antiquos illos per tertiam gradus partem angulum obli-
 quationis Eclipticæ ad Æquatorem nimium auxisse convincetur. Id-
 ipsum quoque secundo minori negotio patet ex lucida Vulturis volantis
 stella, quam TIMOCHARES, HIPPARCHUS et PTOLEMÆUS una-
 nimiter prodiderunt declinare ab Æquatore versus Boream P. 5 $\frac{5}{8}$, quod 10
 illa stella eorum temporibus quam proxime esset quoad longitudinem
 Tropico hiberno, ideoque declinationem insensibiliter variare. Addita
 itaque declinatione eorum maxima provenit stellæ latitudo P. 29 M. 40,
 nec enim moror quod PTOLEMÆI erroneus abacus circa hanc contra
 propria assumpta, uti et sæpe alias, eum etiam frustra imitantibus neo- 15
 tericis, admisit, quæ omnino excedit eam quam illa ipsa stella nunc
 cœlitus exhibet, tertia fere gradus parte, quantum videlicet dubia apud
 veteres obliquatio requirit, nostra vero si applicetur, eadem manebit
 latitudo tam olim quam nunc. Accedit et hoc (si Planetas in consilium
 adhibere lubuerit) quod ♀^{tis} stellæ latitudo maxima versus Boream 20
 huic inductioni adstipuletur, cuius limitem Boreum penes Apogæum
 in 25 $\frac{1}{2}$ G. ☉ PTOLEMÆUS constituit, et latitudinem hinc fecit P. 4 $\frac{1}{3}$.
 At nos Apogæum eius nunc versari in P. 23 $\frac{1}{2}$ ♄ (5 G. COPERNICI †
 opinione antèrius) exacte adinvenimus et limitem Boreum præcedere
 6 $\frac{1}{2}$ G., latitudinem vero Boream, quando ibi Soli opponitur, esse P. 4
 M. 35, quæ quarta gradus parte PTOLEMÆI tradita exuperat, quan- 25
 tum etiam minor Eclipticæ inclinatio quamproxime ijs in locis requirit.
 Licet ut dicam, quod res est, in cæteris duobus superioribus Planetis
 idipsum non pariter quadret, quorum limitem Boreæ latitudinis maxi-
 mæ PTOLEMÆUS circa ♁ initia esse voluit, ubi error inclinationis
 Eclipticæ insensibilis fere evadit; cumque is latitudinem maximam 30
 Boream statuerit in ♄ P. 3 M. 6, nos non maiorem deprehendere potui-
 mus P. 2 M. 49 $\frac{1}{2}$, quæ ab illo deficit paulo plus 4ta gradus parte, et pa-
 riter in ♃ latitudo maxima Borea ab illo insinuata est P. 2 M. 5, quam †
 nos saltem partis 1 Min. 39 $\frac{1}{2}$ absecuti sumus, ita ut 25 Min. omnino de-
 ficiant, quæ discrimina in utroque hoc Planeta per incertam Eclipticæ 35
 ad Æquatorem inclinationem excusari nequeunt, siquidem non longe
 a concursu utriusque circuli eveniant. Adde et hoc, limitem Boreæ
 latitudinis ♄, quem PTOLEMÆUS 50 G. Apogæo eius anteriorem
 credidit, || nunc ab Apogæo, quod hæret in 26 G. ♃ Coperniceo 3 $\frac{1}{2}$ an- 2v
 terius distare in antecedentia P. 65 $\frac{1}{2}$, sic quoque in ♃, ubi is Boreum 40
 latitudinis terminum 20 G. Apogæo ulteriorem tradidit, nunc eodem
 3 solummodo Gradibus posterior a me adinventus. Occupat enim hoc
 tempore

tempore Apogæum ϑ 3 G. Ω , et COPERNICI mente quaternis ferme
 † antèrius est; limes autem Boreus in 6 Ω G. expleto consistit. Quomodo
 hæc, de quibus etiam nonnulla in antecedentibus meis generali indica-
 tione attingi, cum PTOLEMÆI placitis concilianda sint, non satis liquet,
 5 sive erroneæ fuerint ipsius observationes (nam de nostris subtilissime
 trutinatis nihil ambigo) sive quod revera talis latitudinibus et limitibus
 earundem mutatio subreperit. Unde etiam patet, nodos horum Pla-
 netarum et terminos digressionis ab Ecliptica maximæ Apogæorum
 motui non obtemperare, uti hæcenus creditum est, quodque nimis in-
 10 considerate magnus alias superioris ævi Astronomus COPERNICUS,
 PTOLEMÆI traditionibus, citra propriam experientiam, in his, uti
 etiam plerisque alijs, acquieverit, ideoque non mirum, latitudines Pla-
 netarum longe aliter ab ipso cœlo exhiberi, quam ipsius fert numeratio.
 Verum non opus est hoc de Eclipticæ obliquatione dubium tam longin-
 15 que petere atque in libellam expendere, siquidem Artificum observa-
 tiones, qui post PTOLEMÆUM vixerunt, in eadem determinanda
 nostræ inventioni citra admodum sensibile discrimen adstipulentur.
 ALBATEGNIJ certe PTOLEMÆO et nobis ferme intermedij tradita
 indicant, ante 700 annos obliquitatem hanc maximam vix $4\frac{1}{2}$ scrupulis,
 20 † et ASRAELIS Hispani, 200 fere annis post, saltem $2\frac{1}{2}$ nostra animad-
 versione maiorem fuisse, quod non nisi maximis instrumentis percepti-
 bile est, qualibus illi vix usi sunt, et per parallaxin Solis ab ijs neglectam
 quodammodo in uno vel sesquialtero minuto excusari potest, PRO-
 PHATIO Iudæo adhuc paulo post, alijs 200 annis ab ASRAELE ean-
 25 dem nobiscum intra dimidium minutum ante 300 retro annos constitu-
 ente, siquidem is forte maiori et exactiori usus sit organo et parallaxin
 † Solis præcaverit. Ex quibus omnibus satis probabiliter colligitur, vix
 aliquam subesse sensibilem obliquationi huic mutationem. Mirum au-
 tem videri potest ab ARISTARCHO, qui saltem 40 circiter annis ab
 30 obitu ALEXANDRI Magni floruit, usque ad PTOLEMÆUM [qui]
 460 ab eodem abfuit, per intermedios ERATOSTHENEM et HIPPAR-
 CHUM, plane eandem permanisse Eclipticæ summam obliquationem,
 quam illi intervallo maiore 400 unanimiter annis prodiderunt P. 23
 M. $51\frac{1}{2}$, nunc vero inde ab ALBATEGNIO ad nos per 700 annos intra
 35 3 Min. (tantillulum enim ALBATEGNIJ a nostra inventione solum-
 modo differt, si parallaxin adhibuisset) eandem permanere, veterum
 illorum annotatis quasi tertia gradus parte minorem, quod suspicio-
 nem movet PTOLEMÆUM et HIPPARCHUM, prout tu etiam vis,
 antecedentium autoritate nimium confisos fuisse, ideoque similia pro-
 40 libitu admisisse. Quod vero recentiores utpote PURBACHIUS, RE-
 GIOMONTANUS, WERNERUS et ipse quoque COPERNICUS ean-
 dem 4 proxime scrupulis nostra minorem reddiderint, ob refractionem
 Solis

Solis in decliviori situ brumali, quæ ad 8 vel 9 M. excrefcere potest et tantundem Solis altitudinem meridianam iusto maiorem reddere (quod pro dimidia parte declinationem maximam ex utroque Tropico petitam nimis coarctat) ab ipsis non prævisam, hic error commissus est; quin et observatæ distantia $\odot^{\text{is}}$ a vertice Noribergæ, tam a REGIO-
MONTANO quam eius discipulo WALTHERO ante 100 circiter annos
factæ, si tam parallaxis quam refractionis Solis ijs rite applicentur, con-
vincunt, eandem intra $\frac{1}{2}$ M. fuisse tunc declinationem Solis maximam
respectu Æquatoris, cum ea quam nos observavimus. Sic quoque pro-
motionem fixarum stellarum non adeo irregularem esse existimo, prout
COPERNICUS ex veterum minus raris observationibus, cum suis et
illis etiam non satis accuratis collatione facta, per Æquinoctiorum in-
tricatam anticipationem inducere et excusare allaboravit. Si enim ob-
servata in stellis HIPPARCHI (neglectis PTOLEMÆI dubijs anno-
tatis) per intermediantem ALBATEGNIUM, qui in his accuratior erat,
ad nostra inventa deduxerimus, eas in annis ab HIPPARCHO ad AL-
BATEGNIUM 1006 P. 14 M. 15 confecisse, ab hoc vero ad nos inter-
iectis annis 705 decem præcise gradus absolvisse constabit. Unde eas
in toto hoc inter-||stitio, utrobique etiam subsumpto, confecisse in $70\frac{1}{2}$
annis 1 G. et singulis 51'' æquali et ordinario progressu consequens erit.
Quare suspicio non iniuria moveri poterit, PTOLEMÆI tradita æsti-
mative solummodo assumpta esse, ut centenis annis imitatione quorun-
dam antecessorum, quos temporis paucitas et observationum incerti-
tudo fefellit, 1 G. motui fixarum ascriberet. Pari insuper ratione anni
inæqualitatem non tam enormem et variam esse, qualis ab eodem CO-
PERNICO nobis obtrusa, censeo, refragantibus vel hoc ipso seculo, ut
de antiquis illis nunc nihil dicam REGIOMONTANI et WALTHERI
observationibus, cum nostris in trutinam vocatis, quæ anni quantita-
tem ultra dies suos et horas 5 non plane 49 Min. attingere probant,
cum tamen iuxta COPERNICUM 6 M. et ultra maior foret, quod per
continuam aggregationem efficit, illum in Æquinoctiorum tempori-
bus intolerabiliter hallucinari, adeo ut nunc vernale $14\frac{1}{2}$ horis, id est
ultra dimidium diem iusto plus prolonget, qui error adeo fecundus
est, ut post 100 annos ipsum integrum diem et tres insuper horas in
Æquinoctio verno constituendo nimium habere necessarium evadat.
Et si ab HIPPARCHO per ALBATEGNIUM usque ad REGIOMON-
TANUM et nos derivetur anni quantitas sibi fere similis, nec adeo
enormis, uti putavit COPERNICUS, cognoscetur, solo PTOLEMÆO
negotium (undecunque tandem in hunc errorem prolapsus) omne in-
terurbante, nec ipso COPERNICO Solis motiones ipsi cælo consonas
rite applicante, cuius derivationis occasiones prædicto Progymn. li-
bro c. 1 aperuimus. Hinc insuper adducor, ut de eccentricitate Solis a
PTOLEMÆO

PTOLEMÆO hucusque tantopere mutata ambigam, liquidem ea quam is unâ cum HIPPARCHO retinuit P. $2\frac{1}{2}$ qualium semidiameter eccentrici est 60, ea postea ab ALBATEGNIO et ASRAELE pariter inventa sit P. solummodo earundem 2 et M. 5, quæ a nostra exactissima
 5 designatione P. 2 M. 9 non magnopere deficit, et res sane est subtilissimæ inquisitionis, ut non mirum sit, in tribus vel quatuor scrupulis hîc discordare vel Lynceo oculatiores Astronomos, quæ omnia tuæ gravissimæ et politissimæ censuræ expendenda discernendaque subijcio. Ex quibus etiam singulis liquidissime constat, te non frustra de veterum
 10 diligentia in talibus administrandis dubitare et nostræ quoque hac in parte hæsitati non inconvenienter subscribere. Animadverti et ego illos harmoniam quandam e numeris et proportionibus Pythagoreis (uti existimo) quæsiuisse, atque eidem nimis secure acquievisse; quicumque apparentijs exacte consona sic tradiderit, erit mihi magnus APOLLO, id autem posterius investigandum. Sed hoc opus hic labor est, neque enim dubium, Deum universi autorem omnia etiam in cœlestibus harmonice condidisse, quemadmodum in homine $\mu\kappa\rho\sigma\kappa\omicron\sigma\mu\omega$ et tota inferiori natura intelligente apparet.

Tabulas nostras de motu luminarium seorsim quidem, quam primum fieri licuerit, imprimi curabo, ac cæteris Planetis, in quibus adhuc nonnulla elaborabo, præmittam, sed non libenter nudos numeros absque observationum et demonstrationum robore emitto. Volo enim mea rata et demonstrata esse, ne quis merito relinquatur dubitationi aut oblocutioni locus, ero tamen in his ab initio parcius et saltem maxime
 25 necessaria promam. Cætera in magnum illud Astronomiæ, quod molior Theatrum, si per Dei benignitatem et Cæsaris subsidia id absolvere licuerit, reservaturus, ubi singula tam quoad observationes quam Geometrica et Arithmetica ad hanc divinam artem facientia luculenter pertexere animus est. Interim tibi ea libentissime, quæ Eclipsium calculum respiciunt, quatenus hucusque a me elaborata sunt, communicarem, verum pauca ex ijs hîc mecum habeo. Sunt præcipua apud supellectilem meam librariam Magdeburgi relictam, si quæ forte a
 30 meis studiosis huc asportata sunt, pro quotidiano eorum usu de ijs mox Benachia, ubi ea quæ Witebergâ mecum assumpsi, adhuc custodiuntur, inquiri faciam, et quæ inventa fuerint hisce addam, quamvis non omnia ita expolita atque ad extremam limam adhuc deducta sint, prout requiritur, et alias inchoata ac manuscripta habeo, licet nunc ad manus non sint. Fefellit me Typographus quidam Hamburgensis, interea dum in Bohemiam tendens isthac Dresdam ante annum eo, et quaterniones
 40 de motu (∞ in Progymnasmatibus meis desideratos corrupit maleque imprebit, dumque postea per hybernum otium hunc laborem Witebergæ renovari tentarem, apud eius loci Typographos fidelitatem et diligentiam

tiam requisitam neque reperi, moxque a Cæsarea Ma^{te} huc clementissime vocatus, isthic inchoata abrumperé coactus sum, accedentibus et quibusdam alijs, quæ mihi remoras iniecerunt, impedimentis. 3^v
 Quamprimum autem omnia plenius absoluta fuerint, quod ut primo quoque tempore fiat enitar, tecum non invite sive impreßa sive manu- 5
 scripta communicabo, non dubitans quin ea, quæ privata fuerint et necdum publici iuris facta, tibi et soli concredita, sis reservaturus. Neque sane opus fuisset, tanta hac in parte protestatione et obligatione, cum tibi alias, licet de facie ignoto, fama tamen etiam hisce inter nos ventilatis disputationibus, satis perspecto, fidam, atque id quod tua me- 10
 retur virtus, tribuere non averfer. In Epochis, quæ requiris, si cætera invenero, adiungam, ut ad Ptolemaica tempora vel etiam antrorsum per aliquot secula nostræ restitutiones utrinque applicari possint, donec pleniora et exactiora a me nactus fueris, quatenus veterum lato modo sumptæ animadversiones, quod et ipse haud inconsiderate fateris, id 15
 patiuntur. His interea utere.

Adhortaris ut mea opera Astronomica maturem, quod et per Europam, quam late Christianismus patet, multi excellentes viri adhortati sunt, et etiamnum adhortantur, quin et ego admodum invitatus hanc moram fero. Absum iam a Patria, ubi studia mea conturbabantur, fere 20
 per triennium, nec ante requiem optatam pro ijs invenire licuit, quam nunc concedente eam Clementissimo Cæsare nostro, cumque ego solus tanto oneri observationum et supputationum non sufficiam, habeo nunc saltem mecum 3 vel 4 studiosos, quorum opera hac in re utor, cum antea in Dania, dum regnum Uraniæ incolume atque arx incluta †25
 starent, 10 vel 12 hac de causa sustentare solitus fuerim. Spero autem, ubi Cæsar Dominus noster clementissimus rei molem penitus introspexerit, quod adhuc benignius auxiliatrices manus clementissime porrecturus sit, nec veteri illi ALPHONSO, utut tantæ impensæ non requirantur, cessurus, et nihilominus solidiora (absit invidia dicto) pro- 30
 moturus.

Lubenter intellexi te in compendijs Triangulorum per solas prosthæreses in numeros resolvendorum, gnaviter versatum esse. Hanc ingeniosam et utilissimam inquisitionem ante annos fere 20 enucleandam suscepi e RHETICI Dialogo, quem integræ Tabulæ Triangulorum ad sextantes graduum solummodo a se supputatæ subiunxit. 35
 Occasionem nactus sum, dum compendia calculi Geometrici et Astronomici quærenda esse monet, ut citra tabulas Astronomicas æquationum sive prosthæresium e solis medijs motibus vera Planetarum loca promptius eruantur, quod cum per tædiosas multiplicationes et divisiones fieri nequaquam posset, hac alia postea a nobis fructuose reperta ingrediendum erat via, cui etiam WERNERUS in libello de motu 40
 octavæ

octavæ Sphæræ aliqualem præbuit ansam; postea superveniente me-
 que in Dania Uraniburgi anno 80 per 4 menses invisente PAULO
 WITICHIO bonæ memoriæ, excellenti Mathematico Vratillaviensi,
 qui talibus etiam (a me Witebergæ dum istic olim transferam admoni-
 5 tus) interea insudaverat, cum illo communicata opera, ea ipsa lucu-
 lentiora reddidi et semper exinde in usu habui, quo studiosis meis, ob-
 servationes nostras in numeros redigentibus, temporis et laboris dis-
 pendium minueretur. WITICHIUS autem a me discedens et post-
 modum illustrissimum, laudatissimæ memoriæ Hassiæ Landgravium
 10 WILHELMUM accedens, tam instrumentorum meorum confectio-
 nem isthic exposuit, quam Automatopæo Principis IUSTO BYRGIO,
 mechanico eximio, hæc Triangulorum mysteria propalavit, a quo qui-
 dam scurrilis Sycophanta (cuius si quod est ingenium, turpissime ha-
 bitat, quem ut hîc nominetur indignum censeo, qualis conviciator et
 15 calumniator sit, alias testatum relicturus) illa habuit, sive consensu,
 sive dolo, non dixerim, et postea pro suis Argentinæ, cum alijs qui-
 † busdam hinc inde corrahis, manca tamen et mutila publicavit. Unde
 occasionem nactus, sed isti immerito tribuens excellentissimus ille Ma-
 thematicus CHRISTOPHORUS CLAVIUS ea eruditissimo suo de
 20 Astrolabio volumini inseruit, atque suo quodam modo adauxit, circa
 Sphærica tamen et Rectangula, quantum video, solummodo occupa-
 tus, quæ nostræ intentioni nequaquam sufficiunt. Laboravit optimæ
 recordationis Dominus IACOBUS CURTIUS, præcedens Imperij
 Procancellarius, vir omni laude maior, et horum studiorum apprime
 25 amans et intelligens (quem utinam fata nobis diutius reservaent) la-
 boravit, inquam, ut hæc non saltem ad obliquangula Sphærica sed et
 † Triangulis quibusdam planis adaptaret. Verum in hoc posteriore, uti
 audio, id quod voluit, non omnino abecutus est, sive laboris tædio præ-
 peditus, avocantibus eum gravissimis officij tam ampli in tanta Rep.
 4^r occupationibus, sive etiam morte immatu-||ra præventus. Cum Witte-
 bergæ superiori hyeme aliquandiu hærerem et Typographicos labores
 non ex animi sententia succedere animadverterem, resumpsi hanc
 operam in manus, et adhibito isthic præstanti Mathematicum Professore
 MELCHIORE ICESTELIO, ea omnia, quæ tam Sphærica, quam plana
 35 Triangula respiciunt, quæcunque in usum cadunt Astronomicum et
 Geographicum, per solas prostaphæreses dinumeranda compendiose
 † in ordinem redigi effeci, ita ut nihil fere ulterius in his nunc desiderari
 queat, quæ etiam suo tempore in communem horum studiorum utili-
 tatem et promotionem publici iuris fieri procurabo, quin et antea, si
 40 sic expetieris, te eorundem non illibenter participem reddam, cum
 omne bonum sit communicabile, præsertim dignis te in tuis, quæ in
 promptu habes, similibus inventis, par pari relaturum (vident enim
 sæpe

sæpe plus oculi quam oculus) confido; si præveneris, eo magis eoque citius me ad id præstandum instigaveris. ||

[Libros, quos serenissimis et illustrissimis Principibus vestris et etiam †50^r tibi destinavi, necdum mittere conceditur, exemplaria enim Mechanicæ nostræ Astronomiæ, quæ pictori Pragensi illuminanda, uti vocant, com- 5 missi, nec adhuc recepi, non enim de ijs periculoso isto tempore sollicitè quærere lubuit; cæteri in hac rerum mearum irrequietudine, et necdum satis composito statu, non tam cito ac vellem conscribi potuerunt, sed fiet id nihilominus, Deo volente, per primam quamque oportunitatem, siquidem omne promissum cadat in debitum. Quod tam bene- †10 vole Catalogum librorum Mathematicorum, qui in Principum isthic Bibliotheca instructissima inveniuntur, mecum communicaveris, teque de ijs, quos expediero, certiore reddi cupieris, quas possum gratias ago maximas. Res enim hæc mihi acceptissima est, cum talibus impense oblecter. Et licet plurimi ex ijs arriserint, selegi tamen solummodo inde 15 50, quos in adiuncta scheda denotatos vides, inter eos etiam sunt Hæbraici libri postea mihi a te insinuati. Si hos omnes per primam quamque occasionem ad me miseris, rem apprime gratam feceris, restituum cunctos bona fide ad præfinitum a me tempus, et si sex illos, quos unâ consignavi e Catalogo Nundinarum Francofurtensium excerptos, || 20 simul appofueris, actutum pretium indicatum solvam atque remittam. 50^v

Incidit mihi et quippiam aliud, postquam vidi tecum libere et liberallyter de hac re literaria mecum agere. Memini cum in iuventute Augustæ Vindelicorum vobis vicina urbe per biennium ferme versarer atque in horto Domini PAULI HENTZELIJ Confulis bonæ recordationis observationibus cœlestibus per Quadrantem maximum a centro ad circumferentiam 21 pedes habentem ibi a nobis exstructum subinde invigilarem, inter alia] intellexisse, illustres et generosos Dominos FUGGEROS in amplissima sua Bibliotheca excellentes quosdam libros, tam 4^r in alio quam hoc genere artium reservare, quorum tamen inspiciendorum copia, tunc, nescio ob quæ impedimenta, data non est, atque inter alios percepi, laboriosissimi illius et eximij viri CYPRIANI LEOVITIJ Bohemi, laudatæ recordationis, nonnulla manuscripta opera a vidua post obitum eius conquesta ibidemque detineri, qualia sunt Ephemerides, per centenos aliquot annos e Calculo ALPHONSINO ad denos 35 saltem dies ab ipso continuatæ et aliæ e COPERNICEIS ab anno 1500 incipientes (quousque durent, iam non succurrit) tum quoque eiusdem CYPRIANI Tabulæ directionum resolutæ, in quibus ascensiones obliquæ ad octavum latitudinis gradum utrinque ab Ecliptica dilatatæ sunt. [Habui etiam præ manibus magnum opus de Genethliaca Astrologia, 50^v quod an absolverit et ad FUGGEROS pervenerit, ignoro. Si hæc et † similia præstantissimi huius viri manuscripta et nondum evulgata opera mihi,

mihi, ut ea pauculis diebus per otium introspiciam (neque enim in re Astronomica instauranda, et ijs quæ ego molior, quidpiam ufui esse poterint, cum sint, uti scis, vulgaria) modo non propria saltem Sere-
 5 nißimorum Principum vestrorum, quibus ea Respublica FUGGERIque
 ipsi plurimum merito tribuunt, auctoritate et clementißima interceßi-
 one procuraveris, dißimulato tamen meo, si sic consultum duxeris, no-
 mine, officium inprimis acceptum feceris, restituum quoscunque nactus
 fuero inviolatos, ad præstitutum diem, et si simul indicem omnium li-
 10 brorum, qui in splendida ea Bibliotheca habentur, præsertim Mathe-
 maticorum et Philosophorum, nancisci potuero, erit id mihi eo accep-
 tius.

51^r Plura nunc non adiungo, ne te nimium || uno tempore detineam at-
 que fatigem. Verum ut hæc, quæ nunc in buccam venerunt, boni con-
 sulas, officiose et peramanter rogo, et si me, uti spem facis, aliquando
 15 invisere non degravatus fueris, advenies non saltem hospes longe ex-
 optatißimus, sed amicus intimus quovis officij genere pro meo modulo
 excipiendus. Dum modo per Cæsarem licuerit, et commoditas ali-
 quando sese obtulerit, ut eas oras ingrediar, te etiam Monachij coram
 alloqui non supersedebo, quin et alias quæcunque a me proficisci po-
 20 terint officia, quam lubentißime offero, teque cum tota domo quam
 optime et diutißime valere ex animo precor.]

4^r Dabantur properanti calamo ex arce Cæsareana Girfitza 16. die
 Novembris stylo renovato Anno 1599.

† [E codice Vindobonensi lat. 10702]

157^v ERUDITISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO
 VIRO DOMINO IOANNI KEPLERO, MATHEMATICO
 EXIMIO, NUNC IN STIRIA VEL AUSTRIA DE-
 GENTI, AMICO SUO IMPRIMIS DILECTO.

155^r **H**XOPTATISSIMAS et eruditißimas tuas literas, Vir Doc-
 30 tißime, et ob eximias ingenij tui dotes, licet de facie mihi
 necdum cognite, plurimum tamen dilecte, accepi præ-
 cedenti æstate Wittebergæ, paulo antequam inde disce-
 derem, cum in procinctu essem itineris Bohemici. Ideo-
 que tum ijs respondendi nulla dabatur opportunitas, uti
 35 neque postea usque in hoc tempus ob rerum mearum vicissitudinem
 et novum earundem in locis peregrinis apparatus. Nactus autem iam
 aliquantulum otij unâ cum mittendi ad te meas commoditate, non
 diutius rescriptione supersedendum arbitratus sum. Quæ ab initio de
 maleferiato isto URSO tui purgandi causa prolixè commemoras, non
 26* equidem

equidem tot verbis et tam exquisita declaratione indiguiſent, cum ip-
 ſemet alias te ſatis excuſatum habeam, nihilque tibi imputem, quod is
 literas tuas, et eas quidem, uti nunc ex te percipio, mutilatas et deprava-
 vatas, ſui ornandi cauſa (nam ſic forte opus habuit) iſti quod evulgavit
 ſcurrili et maledico ſcripto, te inſcio et invito, inferuerit. De Hypotheſi- 5
 bus meis ab illo præreptis et pro ſuis venditatis, non tanta eſt quæſtio,
 niſi in iſto inverecundo et figmentis atque calumnijs ſcatente libro ho-
 norem et exiſtimationem meam, imo patriam, proſapiam, domum ho-
 neſtiſſimam, impudentiſſimis et ſceleſtiſſimis mendacijs, ſcurrili et ve-
 ſano calamo arrodere et, quantum in ipſo eſt, defamare, atque talia in 10
 publicum typis ſpargere non erubuiſet, cum tamen ipſemet fateatur
 in præſatione, me bene eſſe de illo meritum, et adeſt mihi carmen quod-
 dam ipſius, licet inſulſa (uti ſolet) vena effutitum, propriaque eius manu
 ſcriptum, quo mihi gratias agit, quod non ſaltem per pluſculos dies,
 cum aliquando Uraniburgi apud me eſet, cibo et potu illum largiter 15
 aluerim, ſed et inſuper diſcedenti pecunias dederim. En qualem pro
 his atque alijs refert gratiam! Occaſionem ſumpſit horum conviti-
 orum, quod in primo noſtro Tomo Episto-
 larum Aſtronicarum extet CHRI-
 STOPHORI ROTHMANNI Mathematici Landgraviani Episto-
 la, in qua URSUM iſtum impurum vocat nebulonem, qualis enim eſt, in 20
 aula ſui Principis, ipſa experientia iam edoctus, tum quoque relatione
 aliorum ex ijs locis, ubi antea vixerat. Ego vero in alia quadam ad
 dictum ROTHMANNUM Episto-
 la, id ſaltem mimetice refero et ſimul †
 inſinuo, quo dolo quædam ex meis clanculum ſubtraxerat, quorum
 nonnulla recepi, quæ etiamnum ipſius manu (quam negare non poteſt) 25
 exarata penes me ſunt, et ſane ſi mihi otium a gravioribus ſtudijs tunc
 ſuperfuiſet, Episto-
 las illas, dum typis noſtris excudebantur, quoad ſin-
 gula contenta revidendi, non paſus fuiſem, librum illum a me editum
 iſtius efferi et putidi URSI nomine conſpurcari, non quod eiuſcemodi
 adiuncto epitheto indignus cenſeri poſſit, aut ulla illi, ſecundum homi- 30
 num conſueta iudicia loquendo, ſic fieret iniuria, prout non ſaltem
 ROTHMANNUS, ſed etiam multi alij, qui eum ſatis novere, perſpec-
 tum habent. Verum quia non libenter in meis ſcriptis ullius vitam et
 mores, qualeſcunque ſint, perſtringo, unde etiam in Episto-
 la Magnifici Domini IACOBI CURTIJ optimæ memoriæ poſtea Wandelburgi a me 35
 Libro de Mechanica Aſtronomia ſubiuncta, nomen iſtius omiſi, utut †
 dictus Dominus IACOBUS CURTIUS eum diſerte appellaret et pla-
 giarium meum inſuper intitularet. Sed accidit, ut dum ſtudioſis qui-
 buſdam ex meis hunc laborem corrigendi operas typographicas in iſto
 Episto-
 larum libro concredidieſem, atque illis originalia, prout manu- 40
 ſcripta erant, tradidieſem, illi nihil immutandum duxerint, neque me
 magis ſerijs diſtentum interpellare auſi ſint, ideoque omnia, prout auto-
 grapha

grapha habebant, imprimi permiserint, sicque incuria quadam factum
 est, quod ipsius nomen cum epithetis appositis isthic retentum sit. An
 vero hæc sufficiens et iusta satis sit causa, tam supra omnem modum
 vesana malitia, in me et meos, adeoque patriam ipsam debacchandi,
 5 brevis dispiciemus. Potuisset equidem de iniuria, si qua foret sibi illata,
 conqueri, atque hanc licitis medijs amoliri, non autem ex effræni vindic-
 155^v tæ cupiditate, tam impotenti animo furere, omniaque longe deteri-
 sim commotior, quam meæ conditiones admittant, ut tu (candido tamen
 10 animo) inferas, non enim Cæsaris ira (uti quidam etiam ad me perscrip-
 sit) dignum arbitror. At quoniam contra ius et fas, contraque lauda-
 tissimas Imperij Constitutiones me scripto plus quam famoso præter
 omnem veritatem et meritum meum dehonestare perfrecta fronte co-
 natus est, iure cum ipso agi curabo, atque secundum leges reprimi et
 15 castigari. Subduxit is se Praga in Silesiam paulo post meum isthuc ac-
 cessum, sed nuper, uti rescivi, tacite redijt, forte quod ibi me non am-
 plius esse intellexerat, at quam longæ mihi sint manus, etiam si præsto
 non sim, brevi in Arresto detentus, et postea in iudicium protractus sen-
 tiet. Quoniam vero intelligo ex tuis, te spurcas et scurriles istas chartas
 20 non vidiße, mitto exemplar, ut et de tua Epistola isthic promptius dispi-
 cias, ac cætera, qualia sint, æstimes. Videbis utique quam insana, ma-
 ledica, conviciosa et foetida sit compilatio, quamque suum authorem
 apprime redoleat; impudentiores calumnias nunquam forte legisti. Ab-
 horrent ab ijs aures omnium cordatorum et proborum.
 25 Verum de isto effero URSO Dithmarsico plus satis, neque enim tot
 a te vel me prolatis verbis dignus est, et si ipsum intus et in cute (ut
 aiunt) nosces (non iam loquor de Scabie Gallica, qua ob vitæ impuri-
 tatem scatet) idem mecum testareris, imo iamdudum testatus fuisses.
 Unicum saltem addam, Hypotheses nostras asserendi causa, licet hoc
 30 minimum sit, et longe plura validioraque in promptu habeam argu-
 † menta. Hypotheses illas anno 1584 a me primum excogitatas, quas iste
 sibi arrogare non veretur, ipsius revera inventum esse, quis crediderit,
 qui eum ullis observationibus cœlestibus, unde novæ Hypotheses ex-
 truendæ, nunquam abuefactum fuisset novit? Imo si unius Planetæ,
 35 præsertim e tribus superioribus apparentem locum per hanc neoteri-
 cam suppositionem, secundum omnes particularitates demonstrare ne-
 quierit (uti vix poterit) cui quæso intelligenti, suum esse inventum,
 fidem faciet? Sed non ille saltem, verum et alij, dum ego mea premo
 atque in lucem edere cunctor, hanc excogitationem sibi attribuere ausi
 40 sunt. Inter quos est Scotus quidam, DUNCANUS nomine, Helmstadij
 Medicinæ et Mathematicum Professor, qui cum hanc rationem a me in
 Dania acceperet, eam primum Rostochij privatim suis discipulis dicta-
 vit,

vit, nec meam esse inficiatus est, sed Tychonicam ultro appellavit, quod in propinquo essem et me, si aliter faceret, id facile resciscere posse veretur. Clam tamen ijs, quibus maxime fidebat discipulis, in aurem suffurrabat, se quidem honoris causa eam hypothesein mihi ascribere, ut plus gratiæ et authoritatis habere possit apud auditores suos, revera tamen suam ipsius esse, quod et postea Helmstadij remotior a me factus, audentius et inverecundius commisit, partim in publicis suis prælectionibus, partim intimationibus quibusdam. Sed ista fraus et impostura cum ab alijs, tum præsertim Domino Doctore DANIELE CRAMERO apud Stetinenfes Verbi ministro, Viro singulariter erudito, qui Scoti istius Rostochij olim auditor erat inter præcipuos unus, detecta est, et suo forte tempore plenius detegetur. Si otium superfuerit, curabo exemplum literarum eius ad Nobilissimum Virum OLIGERUM ROSÆKRANTZIUM meum confanguineum, cuius Pædagogum dictus CRAMERUS tum agebat, hac de re in Daniam post meum discessum scriptarum, hisce apponi. Sic quoque RÆSLINUS, licet magis astute et caute, mea pro suis venditare præsumpsit, ita tamen, ut mihi hanc speculationem non derogarit, sed se eam, postquam similia adinvenisset, in libro meo de Cometa anni 77^{ti} reperiße fateatur. Egregius sane fucus, si fidem mereri possit, nam liber ille meus, cuius meminit, per 9 annos antea impressus erat et plurimis de hac a me introducta cœlestium revolutionum dispositione iam innotuerat. At si nihil aliud, id saltem et quam maxime fraudem prodit, quod dum hanc Hypothesein, ut suus fieret partus, in nonnullis aliter formare conatus sit, eamque, si Dijs placet, emendare, in enormes absurditates impegit, ipsam symmetriam ac proportionem Revolutionum interturbando, atque ab ipsis apparentijs alienissimam statuendo; ut inde satis liqueat, eum non saltem has hypotheses nequaquam intelligere, nedum ut earum author sit, sed ne quidem ullas alias, imo Astronomiæ penetralia necdum intropexisse.

MAGINUM Italum nunquam existimarim tale quid affectasse. Quod si fecit, literis propria manu ad me datis, quibus se illam Hypothesein ex libro nostro secundo de Æthereis Phænomenis primum perspexisse, || sibi que apprime placere, modo Martis orbis Solarem transire posse (putavit enim ex vulgata sententia reales esse in cœlo orbes) falsus est, contraria admisit. A MAGINO vero, si qui alij huius speculationis conscij sunt, hac occasione habuerunt, inter quos etiam est FRANCISCUS PATRITIUS, qui eius mentionem in erudito alias de nova Philosophia Volumine facit, is quidem meam esse expresse asserit, sed eam ita pervertit, et per ignorantiam male accomodat, et contra mea ipsius postulata et assumpta eam coinquinat et infectatur, ut plurima isthic ex ipsius relatione apposita pro meis non agnoscam, quod etiam publice

publice protestabor. Sed de Hypothesi hac vel alia non multum alterabimur, quæstio est: quis eam rationem invenire possit, tam in quantitibus et motionibus continuis, quam discretis, ut phænomena cœlestia per omnia salventur.

5 *Hoc opus, hic labor est, et sic spectemur agendo.*

Porro siquidem ab initio innuisti, te a MÆSTLINO primum tibi a me inscriptas accepisse, qui etiam, quas ad illum dederam, tecum communicavit, miror ipsum nec illis neque alijs, quas prius, imo ante aliquot annos miseram, quippiam tanto tempore respondere voluisse. An
10 hoc sit viri ingenui et Mathematicis disciplinis solerter imbuti, tute æstima. Non est alias mihi moris, ignotos literis prævenire, sed ut plurimum ab illis præveniri soleo, nedum ut ad meas tanto temporum tractu responsionem nullam recipiam. Sed imposterum ei, quem plurimi semper feci, uti scripta mea in publicum edita testari poterint, meis
15 ingratis, uti video, literis non ero molestus. Placent tibi quæ ad illum et te de re Astronomica scripsi. Atqui ea se sic omnino habere, certo exploratum habeo, multoque plura et his maiora adhuc abstrusa esse, quæ antecessorum, tam veterum quam recentiorum, diligentiam eluserunt.

20 Suades, imo multis rationibus, quas ego non improbo, persuadere conaris, ut Observationes meas cœlestes publici iuris faciam, quod quidem suo tempore præstare non detrectabo, cum his, quæ tu affatim adducis, tum alijs de causis. Verum tam cito id efficere, antequam
25 pleraque ex ijs, quæ a me in Astronomicis instaurata sunt, atque selectioribus ex ijsdem observationibus fundata, in lucem prodierint, non consultum duco, nam præter alia, hoc ipsum, quod tu de hypothesebus meis mihi præreptis et de CYPRIANI Ephemeridibus, alijs quoad partem attributis et depravatis, refers, terret atque dissuadet. Obtinebitis tamen aliquando, favente cœlesti Numine, ea, quæ a me
30 plurimis annis in cœlestibus denotata sunt, non quidem tam manca et mutila, ne dicam incerta, prout ea sunt, quæ pauculis chartis mandavit WERNERUS, vel potius IOHANNES SCHÆNERUS (nam WERNERI observata nulla vidi, tu, si quæ habes, communica) a REGIOMONTANO et GUALTHERO relicta, sed exacta sibi que constantia atque in tanta simul copia, ut vix magno quodam volumine
35 constringi queant. Adiungam præter librum Epistolarum, de quo supra, Mechanica nostra, huc spectantia, quæ instrumenta, quibus ultra 20 annos usus sum, complectuntur, si commode tibi Praga adferri poterint. Ex Epistolis præter alia prius insinuata perspicias, an eæ tam
40 parvi momenti atque inutiles sint, veluti præ animi impotentia occæcatus ille censor vult, et an laudatissimæ memoriæ Landgravio WILHELMO

HELMO quidpiam derogent (veluti idem impudenter, ut Filio eius me inuisum redderet, commentus est). Ex Mechanicis colliges, quanto molimine Astronomiæ redintegrationem aggessus sim, quantaque in his usus diligentia, quantisque impensis. Inuenies etiam ibidem circa 5
posteriorem partem conignationem eorum, quæ hæcenus in hoc genere studiorum exanthlavi, quæque in posterum, aspirante cœlestium Opifice, pertexenda restant, tum quoque literas illas laudatæ memoriæ Domini IACOBI CURTIJ et MAGINI, quarum antea mentionem feci. Mihißem illuminatum (uti vocant) exemplar, quo promptius omnia 10
discerneres, sed nunc non suppetit.

De libro tuo, uti is cum suo authore meretur, semper, ex quo || mihi 156^v
introspectus est, honorifice sensi, nec te aut alios, quocunque modo de hisce sublimibus et a vulgi captu remotis disciplinis præclare merentes, et veritatis nucleum serio affectantes laude sua privavi aut privabo unquam, quin potius extuli, et in posterum extollam. Hoc præcipuum est, quod in tuo ingenioso illo scripto cum plerisque tamen alijs errore communi admittis, non probo, te realitatem quandam orbibus cœlestibus ineße statuere, quo sic promptius Coperniceis imaginationibus viam struas, eisque facilius subscribas. Motiones cœlestes Symmetriam quandam observare, et rationes subeße, cur circa hæc vel alia 20
centra a terris vel Sole dispariter remota convolvantur, non negarim, sed harmonia et dispositionum analogia ex posteriori, ubi motus et motuum occasiones ad amußim constiterint, non autem ex priori, uti et tu et MÆSTLINUS voluistis, petenda erit; quin et hîc difficillime invenienda. Quam operam si quis superaddiderit, illum antiquum PYTHAGORAM, qui harmoniam concinnam cœlestibus, imo toti mundo ineße præsentiebat, superare dixerim. Et licet circulares in cœlo motiones nonnunquam angulares qualdam et varias figuras, atque ut plurimum oblongas composito suo motu efficere, curiose singula trutinanti, videri possint: fit tamen id per accidens et abhorret ratio ab hac suppositione. 30
Oportet enim omnino ex circularibus componi astrorum circuitus, alias perpetuo uniformiter et æquabiliter in se non revertentur et perennitatem frustrabunt, præterquam quod minus simplices, magisque anomalæ erant, nec etiam doctrinæ et usui accommodæ. De ♃ non est cur doleas, eius stellam a me non esse observatam, aut quod idem cum 35
COPERNICO in eius Phænomenis ostendendis prætereendere velim. Licet enim a Solis radijs rarissime digrediatur et inclinatio apud nos in Dania sit sphaera, quam Frueburgi in Prussia, ubi vixit COPERNICUS, pluresque mare circa Insulam habitationis nostræ emisit vapores, quam Vistula: plurimis tamen vicibus, imo pene singulis annis, dum in Uraniburgo nostro sideribus invigilarem, tam Eous quam vespertinus, accurate a nobis cœlitus denotatus: ut neque huius astri, utut 40
rarissime

rariſſime pateat et multis anfractibus ſit obnoxium, nos fugere poſſit ſemita, nequaquam ab aliorum dubijs animadverſionibus, uti coactus eſt facere COPERNICUS, mutuanda. De ♀ quantum haecenus perveſtigare licuit, certum eſt, eius Apogæum non multum a Solari antrorſum removeri, aliter quam ſenſit COPERNICUS, nec eidem tamen plane uniri, ut ALBATEGNIJ imitatione volunt Alphonſinæ. In Eccentricitate tamen eius non eſt par ratio, nam eam multo ||
 157^r minorem Solari deprehendi. An mutabilis ſit, nondum dixerim, ſed non magnopere id probabit vel improbabat tua per ſe ingenioſa ratio-
 10 cinia.

E ſtella Polari vel quavis alia ſubtiliter eruere, an orbis annuus Terræ a COPERNICO excogitatus, ſi is eſet, octavæ ſphæræ ſtellis aliquantulam inſinuet Parallaxin, iam ante ſæpius et diligenter experiri tentavi: verum nihil eiufcemodi, diligenti facta animadverſione, haecenus
 15 comperi. Nam ſtellam polarem, quocunq; anni tempore ſupra vel infra polum præciſe obſervatam, adhibita eiufdem ab illo remotione vera (quæ hoc anno eſt 2° 51' 10", et cum 6° 13' 26" ♃ et ♄ Meridianum ſupra et infra Polum tranſit) eandem in dimidio ſcrupulo, imo intra quartam vel ſextam eius partem (ſubtiliora viſus non diſcernit) præbu-
 20 iſſe poli ſublinitatem animadverti, quod et CHRISTOPHOROROTH-
 MANNŌ, qui Copernicæ Speculationi indulgens aliquid diſcriminis hîc ſubeſſe opinatus eſt, iamdudum indicavi, ut hinc nihil pro COPERNICO tuo (cuius concinnam et ingenioſam ſpeculationem alias admirari et deprædicare ſoleo) tuendo, reſiduum ſit ſolatij. Petas aliunde,
 25 ſi dabitur.

Sed de his atque alijs plenius tecum iucunde et perlubenter agam, pluraque ex meis communicabo, ſi me, uti polliceris, aliquando inviſeris, quod tibi iam minus moleſtum erit quam antea, cum in Bohemia non admodum a vobis remota, nunc ſedes Urania novas fixerim, atque in arce Cæſariana Benachia quinque milliaribus Praga remota
 30 habitem. Nam me a Cæſarea Maieſtate, huc e Germania clementiſſime vocatum, et benigniſſime ac liberaliter receptum eſſe, te ab alijs iam antea cognoviſſe (ex quo dimidium iam annum hîc ſubiſtam) exiſtimo. Nolim tamen ut fortunæ aſperitas te nos accedere compellat, ſed potius
 35 arbitrium proprium et erga communia ſtudia amor et affectio. Quicquid tamen id erit, invenies me non fortunæ, qualiſcunq; illa ſit, ſed tuum amicum, qui etiam in adverſa ſorte ſuo conſilio et auxilio tibi nequaquam ſit defuturus, ſed potius te ad optima quæque promoturus. Et ſi mature acceſſeris, eas forte rationes inveniemus, quibus tibi et
 40 tuis inpoſterum rectius quam antea conſultum erit. Vale. Quando reſcripſeris, literas ad Dominum Doctorem BLOTIUM, Viennam, qui Cæſaris Bibliothecæ iſthic præeſt, mitte: is eas facile Pragam, unde
 27 me

me mox invenient, procurabit. Iterum quam felicissime vale. Dabantur Benachiaë five Venetijs Bohemorum die 9 Decembris Stylo renovato 1599.

Tui Amantissimus

TYCHO BRAHE,

manu propria scripsi. ||

5

POSTSCRIPTA.

157v

SI se occasio commoda obtulerit, rogo ut MÆSTLINUM meo nomine moneas de Eclipsibus ab illo observatis, cum meis conferendis, ob Meridianorum differentiam eruendam. Dum enim relego exemplum literarum ad MÆSTLINUM, video me isthic mentionem fecisse Eclipsis Solis, quæ die 25 Februarij Anni 99 contigit, ubi nescio qua incuria digiti Ecliptici denotantur 10 $\frac{1}{2}$: forte quod per aliquem ex studiosis meis, calculum nimis festinanter exequentem, sic perperam reperti. Cum verior ratio ex meis Tabulis, prout ipsemet postea disquisivi, præbeat digitos 9 $\frac{1}{2}$, qua etiam quantitate Sol deficere a quodam ex meis Uraniburgi isthic (ut 4 residuorum instrumentorum, quæ præ magnitudine efferi tam cito nequibant, curam haberet) relicto studioso deprehensus est, et tempora alias per armillam Æquatoriam 18 pedum in Diametro, a principio usque ad finem (fuit enim toto isthic tempore serenum) meæ restitutioni apprime congruentia cœlitus denotata sunt, quæ erant eiusmodi, ut deliquium inciperet isthic H. 10 M. 10, finem haberet H. 12 M. 19, ideoque medium existeret H. 11 M. 12. Hæc ad MÆSTLINUM, quando illi scripseris, referre poteris, ipsumque rogare atque efficere, ut ab ipso Eclipses tam Lunares quam Solares, quotquot hætenus observavit, per te, siquidem ille mihi rescribere nolit, obtineam.

Reperi inter chartas meas exemplum literarum CRAMERI, de quo prius memini, iamdudum nescio in quos usus descriptum, quod hicce addo, et simul exemplum Epistolæ cuiusdam M. IOHANNIS CHRISTIERNI Dani, nunc Lugduni Batavorum studiorum causa degentis, qui mihi erat domesticus, cum liber noster de Cometa anni 77 Uraniburgi imprimeretur, et paulo post quam URSUS iste apud me fuerat, accessit, ideoque quam fraudulenter egerat, ex cæteris meis studiosis cognitum habuit. Addidi etiam testimonium Scribæ Nobilissimi Viri ERICI LANGIJ, cui URSUS tunc infervijt, qui etiam præsto erat, cum iste suum herum comitatus mecum fuit. Quam testificationem ipsemet ERICUS postea Magdeburgi in præsentia publici Notarij confirmavit, et quæcunque alias URSUS in famoso isto scripto habet, quatenus sibi ea de re quippiam constabat, falsissima esse testatus est, erecto de duodecim eiusmodi punctis, quæ illi proponebantur, e libro illo famoso excerptis, publico, uti vocant, Instrumento, quod alias videbis; hinc cætera æstimabis.

T. B.

Ne

Ne vacaret sequens Paginæ facies, ascribi feci tria Epigrammata ex
ijs, quæ a me, postquam Benachiam veni, lusa sunt. Plura carmina a
varijs, postquam e Dania in Germaniam migravi, concinnata, cum
Domino Doctore BLOTIO veteri amicitia mihi iuncto communicavi,
5 ipsumque ut te eorundem participem redderet, rogavi, quæ si acceperis,
plura inde percipies, et si qui sunt apud vos Poëtæ arguti, uti procul
dubio sunt, fac ut numerum adaugeant.

[Ex apographo in codice Parisiensi franc. 13040]

158^r **MAGNIFICO DOMINO, VIRTUTE, ERUDI-**
10 **TIONE ET GENERE NOBILISSIMO, DOMINO TYCHONI**
BRAHE URANIBURGICÆ BENACHIÆ IN BOHE-
MIA PRÆSIDI, DOMINO ET AMICO SUO
OBSERVANDO.

S. P. D.

15 **M**AGNIFICE Domine TYCHO, Domine et amice obser-
vande. Verum est quod reversus ex Legatione Anglica
binas tuas literas domi repererim, sed quomodo ijs re-
spondere potuerim per tabellarium Witebergensem, mi-
hi non constat. Nam in literis tuis est, te ad festum Pente-
20 costes iturum vocatu Cæsarum Pragæ. Ego autem, post
Dominicam Trinitatis huc appuli; itaque non est quod suspiceris hoc
literarum officium intermissum aliquo metu potentiorum, quibus iam
pluribus indicijs innotuit mea in amicitia sinceritas et constantia, quam
ut novam aliquam offensam mihi pariat. Neque mihi de moribus Ang-
25 lorum aliquid adhæsit eorum diuturniore convictu et usu, sed tam longe
ab ijs vitijs absum, quam te vellem longe abesse a perstringendo et mor-
dendo per iocum et ludum innoxios et fidos tuos amicos: in quorum
numero ita me ponas, ut qui nihil unquam passus sim studio et obser-
vantia decedere, etsi fortean non usquequaque tibi officio meo satis-
30 fecerim. Res tuas, mi Domine TYCHO, cognovi abunde ex literis tum
mihi tum ad ROSÆCRANTIUM datis, magnoque mihi gaudio est eo
loco esse, ut tibi tuisque bene sit, parta quiete et invento Mæcenate, qui
158^v tam munifice tuis studijs || et honorifice consultum voluerit. Nec est
quisquam eorum, quos tu magnificas, qui tuæ fortunæ lingua animo-
35 que plus faveat, quam ego, invidia eo nomine haud expers. Cogor
enim aliquando propugnare huius rei veritatem contra eos, qui tuis
laudibus nulla unquam a te affecti iniuria obtrectant et tua merita per-
peram æstimando infra istam fortunam deiiciunt. Ac metuebam ab
aliquibus

aliquibus male, cum intellexissem huc TYCHONIDEM tuum cum MULÆNO nostro missos ad expetenda instrumenta residua: sed Dei provisu omnes conticuere, nec quisquam contra mutire ausus. Iuvi ego ipsos, quantum in me fuit et res sinebat, auctorque fui, ne literas tuas exhiberent ijs, a quibus sincere auxilium sperari non poterat. Nam aliquando venere quædam in oblivionem, quæ nos ipsos præstat quoque tacita habere, quam dubiam operam aliorum periclitari. Vergit enim quorundam ætas ad extrema, et tamen in sordibus rerum caducarum cogitationes omnes defigimus parum aut nihil de æternis illis solliciti. Neque dormientes neque vigilantes somniamus aut meditamus aliud quam pecuniam, cui gloriam, honorem et quidquid laudabile est, postponimus. Addimus aliquid de humana severitate (non dicam crudelitate) cuius tristitia recens visa in duobus nobiles et tribus plebeis alijsque exempla. Merito igitur habent quod lætentur, quibus aut favor aulicus hinc affulget, aut res suas ita pararunt, ut migrandi tædium non expavescant. ||

Mihi, Deo sit gloria, nihil adversi admodum adhuc contigit. Cancellario probantur, quæ a me hac legatione gesta sunt omnia, qui vidit, ad fidem et industriam me nihil reliquum fecisse, sed alijs non item, nescio qua de causa. MULÆNUM nostrum quod provehere ad Medicen promittis, facis ut tua virtute et humanitate dignum, nec puto te habuisse vel habiturum unquam, qui te sinceriore animo colat et observet. Verum metuo valde, ne longior apud nos mora ab Italica profectioe per hanc hiemem retinuerit. Sed profecto faciendum ita fuit, nec poterunt citius tua negotia expedire. Causas ipsi tibi reddant, quas veras esse non dubitaveris. Quia vero id iter non succedit, alia ratione forte tibi fuerit consilium eius iuvandi invenire. Si animus est, ut illum a te dimissurus unquam omni modo, fiat bona cum gratia et ætati mature consulatur. Omnino, si tibi eum non gratum et obsequentem esse voluissemus, alia fuisset ratione prospectum, et prospicietur, Deo propitio, si eum missum feceris. Sin tibi et tuis placet, habebis eum. Cum voluptate audio TEGNALIO tantum beneficij et honoris a te et per te præstari, optoque, ut deinceps sit, qualem tu esse cupis. TYPOTIUS amicus meus unde habuerit, quod me impulsore patriam deserueris, conijcere non possum. Quicumque hoc comminisci ausus est, nec te novit nec intelligit, quid doloris apportet a fidelissimi amici convictu et mutuo adspectu tanta locorum intercapedine disiungi. Sed Dominus TYPOTIUS, si recte memini, ipse a me audivit deplorari abitum tuum, tum patriæ, || tum mea causa, nedum meo sensu hoc factum credere possit, cui eam suspicionem animo exemptam cupio. De libro publicato, quod ad te scripserat ESCHYLUS BILLEUS, nihil mihi exaudire contigit, nec operæ pretium te facturum existimo, si tale aliquod procederes,

res, qui melius horas tuas collocare potes, et verum est quod addis, multos absque tua voluntate eo te labore exonerare. Quære a TYCHONIDE, quid filius Magistri IOHANNIS MICHAELIJ in mensa patris narravit. Miraberis, fat scio, iuxta atque nos dolemus. Quid mihi etiam
5 in Anglia et Belgio exprobratum, piget referre. Quod de DUNCANO me scribere vis, fateor, quod res est, me non libenter doctorum controversijs velle immisceri, aut ijs nomen meum inferi. Ac fortean in maiore gloria Hypotheseos istius inventio erit, si simpliciter edito sub tuo nomine scripto illustraveris et explicaveris, quam si contentionibus
10 obscuraveris, quod quidem factum non ignoro in Progymnasmatibus, hoc ipso consilio, ne quis eam sibi deinceps vendicaret; sed vellem hoc peculiari scripto fieri, non ita prolixo, sed quod in scholis proponi posset. Tum vix futurum amplius puto, ut quisquam tuæ amplius laudi decerpatur. DUNKANUS certe quicquid tandem privatim egerit, publice
15 nunquam eam sibi adrogabit, qui ne per somnium quidem de ea cogitavit, antequam ex te hoc tanquam mysterium cognosceret. Quod simul
160^r ac patefecisses, memini a te dictum, plus ei || communicatum, quam frater fratri edisserere fortean vellet. Atque reperi in paucis hisce diebus inter schedas meas chartam, qua mihi petenti eam signasti, sive
20 ante DUNKANI adventum, sive quo tempore apud te fuit, incertus sum. Sed mi Domine TYCHO, patere te hoc ab amico moneri, ut polemica omnia seponas, et per quæ cœpisti, vestigia incedas. Nunquam aliquis magnus contentionibus fuit. Semper aliqui sunt, qui iniquæ parti etiam favent, nec quicquam tam solide unquam refutatur, quin
25 adversarius inveniatur, quod probabiliter oppugnet, et iudicia hominum ex verbis capiuntur, quia res istæ subtiles a paucis intelliguntur. Ac ne per alios quidem hoc fieri vellem, nam ijs etiam respondebitur, ac per eorum latus in te tela dirigentur. Inimici et invidi habebunt ex scomatibus, quod rideant et gaudeant, sicuti iam factum in scurrili quodam
30 scripto URSI novisti. Itaque cum CHRISTIANUS tuus ad te redeat, cuius tibi magnus usus esse poterit, pertexe eam telam quam feliciter orfus es, et cude nobis novum cœlum denascente natura, et fatifcente industria hominum. Hac via ad immortalitatem homines graßantur.

De honoribus publicis quod est in litteris Rosækrantianis, et feudo
35 Imperij, mea sententia est, quod prius te vellem in possessionem feudi venire, antequam honores illos ambires, aut oblatos acceptares, alias fortean titulus tibi pro re sufficiet, et imputabitur honor pro beneficio reali. Simul ac vero consecutus es feudum promissum, tunc nollem te
160^v honores || illos aspernari. Liberis tuis ita melius consultum erit, quorum
40 TYCHO tuus ea est ætate, ut e re foret externos iam visere, et cupit hoc ipse magnopere. Non dubium, quin ille ingenij bonitate et mansuetudine amicos multos sibi parare possit, sed auctoritas et existimatio ex
litteris

literis et peregrinatione quærenda ipsi est. De reliquis etiam non dubito te sollicitum esse, non solum ut hæreditatem, sed etiam ut nobilitatem et integra omnia status politici relinquas. Hæc ita accipe ut profecta ab eo animo, qui tibi tuisque sincere bene vult. Si præsens essem, plura de his; nam per calamum non ita licet omnia, neque fieri potest, ut quæ meditata nobis sunt, veniant in mentem universa, cum pennam movemus. CRAGIUS tuus antiquum obtinet, ita et tu ne desinas TYCHO esse, qui fuisti.

De statu rerum nostrarum pleraque referre TYCHONIDES poterit. Publice nobis pax adhuc est, sed privatim multi male contenti. Variæ sunt offensiones multorum de hoc statu rerum, et pauci sunt, qui non male ominantur. Amicitia Anglica ex tenui apta est. Cum CAROLO Sueco neque satis convenit, quia per absentiam Regis naves eius ingreßæ mare, quod iuris Danici. Apprehenderunt Lubecenses et alios. Adornantur Legati eo mittendi ab reditu PETRI FRANCISCI, quia viam paraturus modo in Sueciam est. Nos arces et oppida in Norvegia et Scania, Hallandia, Blekingia ad fines munimus et reparamus quantum possumus, sed a pecunia non satis instructi sumus. || Rex Poloniæ misit classem suam cum milite per fretum Oritanum, quæ naufragium passa est, nec in Sueciam appulit. CAROLUS iam potitur fere toto regno, postquam hac æstate Finlandiam domuit, et partes illas Livoniæ vicinas. De nobilibus captivis in Suecia, qui sunt præcipui ERICUS SPARRE, GUSTAVUS BANNER, ERICUS BANNER, TUROV BIELCKE et GEORGIUS POSE, constans fama supplicium sumendum. Miserunt huc ad Regem petentes eius intercessionem. Exigua spes Polono superest recuperandi regni hereditarij. Non obscurum, quid CAROLUS moliatur, etsi aliud præ se ferat.

De matre tua TYCHONIDES referre poterit, quæ vidit et audivit. Amita valde infirma est, et oculi caligaverunt. Quid vero soror agat, et ubi iam sit, ex eius litteris accipies. Faxit æternus pater, ut sperato tandem coniugio cum gaudio potiatur. Nos ea audivimus de rebus Domini LANGIJ, quæ erigunt animos ad expectationem melioris fortunæ. De morte IACOBI SEEFELD puto ab alijs ad te perscriptum. Vix duabus vel tribus septimanis a nuptijs duarum filiarum, quæ uno die celebratæ, in fine comitorum insperato diem suum clausit. Serenissimus Rex modo in Iutia est, dicitur tamen CHRISTI natalia Haffniæ celebrare velle. Utinam te per idem tempus videre tunc possemus. Poses tu gaudia nostra multis modis augere, sed spero nos te brevi visuros. Nec enim committes, quin ad nos aliquando excurras || saltem exiguo comitatu, si non omnes adducas. Desiderio isto valde flagro, quod tu ut expleres, tuo cum bono forte fuerit. Iam si tibi prolixitate satiffeci, gaudeo. Si molestiam et tædium ingessi, ipse in causa es, qui ita requisivisti.

fivisti. Utut sit, rogo omnia pro candore tuo boni consulas, et quod occupatus hæc sine cura exaraverim. Vale cum coniuge et liberis felicissime, quibus omnibus ita cupio, ut mihi ipsi bene esse velim. Salutatur te uxor mea et frater eius LAURENTIUS et parentes. Item MICHAEL
 5 Chirurgus, alijque amici nonnulli, nominatim GABRIEL SPARRE et PETRUS BRAHE. Iterum vale.

Dabantur Haffniæ pridie Nonas Decembres anno 1599.

T. T.
 NIC. CRAGIUS.

10† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

TYCHO BRAHE AD HUGONEM BLOTIUM.

46^r

S.

15

20

25

30

35

HARISSIME et præstantissime vir, amice plurimi semper mihi faciende. Cum forte per literas communis amici nostri Domini Doctoris HELLERI aut etiam aliunde intellexeris, me nunc in Bohemia degere, et occasiones, cur huc venerim, simul ad te, ut existimo, relatæ sint, nolo nunc pluribus ijs recensendis immorari. Id saltem te rogo, ut veteris inter nos amicitiaë Basileæ, uti scis, contractæ, et postea cum in Dania adhuc subsisterem, continuatæ memor, eorum etiam, quæ cum apud Nostrates hærerem, pollicitus es, recorderis, nimirum ut catalogum librorum in inclyta istic Cæsareana Bibliotheca, præsertim quod ad Philosophicos et Mathematicos attinet, mecum communices. Id si etiamnum in hac ob loci maiorem commoditatem præstiteris, rem equidem acceptissimam feceris. Literas hisce adiunctas cum libris quibusdam excellenti in Styria Mathematico IOHANNI CÖPLERO destinatis ad eum, ubicunque isthic vel alibi in vicinia moretur, rogo, ut per certum internuncium dirigere non degraveris. Habitavit antea in urbe Græcia, nescio an etiamnum ibi sit, intellexi enim eorum res turbatas esse. Si quod ab ipso responsum acceperis, Pragam ad dictum Doctorem HELLERUM mitte, mox me inveniet. Vale. Dabantur prope arce Cæsareana Girfitza, ubi nunc aliquantisper ago, donec lues Epidemica Bennachiaë, ubi alias ex clementissima Cæsaris voluntate habito, prorsus remiserit. Iamque iterum et sæpius vale. 14. die
 Decembris Anno 1599.

Tui amantiß.

TYCHO BRAHE,
 manu propria scripsi.

Intellexi vitriolum Ungaricum et terebinthinam etiam Ungaricam,
 40 tum quoque tartarum ex vino Ungarico cadis adhærentem isthic in
 mediocri

mediocri esse precio, quæ tamen singula hæc care veneunt. Si itaque, quanti singulorum ex his libra isthic, præsertim si in aliqua copia profuerint, et simul quo precio libra Croci vestris emi queat, mature indicaveris, rem gratam sic præstiteris. Sique ex ijs pro assignato precio placuerint, mittam pro qua emantur pecunia. Vellem ex tribus materijs primo nominatis multum habere, utpote de singulis centenarium ad minimum. 5

Adiunxi carmina quædam a varijs Poëtis, postquam e Dania in Germaniam transmigravi, in mei gratiam concinnata, quæ per otium legere poteris posteaque cum Dom. IO. KEPLERO communicare, atque ipsi cum fasciculo illi destinato mittere. Si qui apud vos arguta vena præditi sunt Poëtæ, uti esse non dubito, fac numerum adaugeant. Memini enim te aliquando e Vienna vestra satis acuta et sonora in Daniam mihi misisse Epigrammata. 10

[E codice Basileensi G I 23]

DEM WOLLEDLEN GESTRENGEN VNDT 28^v
HOCHGELARTEN HERNN TICHONI BRAHE, ERBGE-
SESSEN ZU KNUDTSTRUP, ITZIGER ZEIT ABER
AHM KEYSERLICHEN HOFE ZU PRAGE,
MEINEM GROSSGUNSTIGEN HERRNN 20
VNDT PRÆCEPTORI.
PRAGE.
S. P. 27^r

GENEROSE ac Magnifice Heros, fautor et Mœcenas summa observantia colendissime, post humilem promptorum meorum officiorum oblationem Generositati Vestræ pro universis et singulis ex singulari heroica erga me immeritum innata affectione in me collatis beneficijs denuo et imprimis ago et habeo gratias quas possum maximas. 25
Deinde Generositatem Vestram celare nequeo, quod iam elapso anno nullas scripserim literas. Causa fuit non modo domesticarum mearum curarum in hac mea solitudine intollerabilis moles, verum etiam rumor circa præterita Bacchanalia hæc et Hamburgi de discessu Generositatis Vestræ ex hac lachrymarum valle sparsus, quo auditu ita eram perterrefactus, ut iam de studio Astrologico, cui hæctenus summopere incubui, ob defectum Tabularum ab alijs editarum actum esse arbitrarer. Tandem vero iam ante aliquot dies ex literis lætabundis Domini DAVID. FABRICIJ, Generositatem Vestram cum tota inclita familia Pragam 30 35

Pragam salvam et incolumem pervenisse, Illustrissimumque, potentissimum atque invictissimum Imperatorem, Dominum nostrum Clementissimum, Generositati Vestrae clementissime favere, laus Deo, cognovi, quapropter etiam cum illius, tum vero Generositatis Vestrae, literis
5 motu impulsus, haec meas Fabricianis adiungere volui.

Quandoquidem igitur Generositas Vestra iam antea in suis Resolutionibus mihi benigne communicatis, circa quaestionem de modo dirigendi indicavit: Non esse modum dirigendi exactiorem, quam is, qui a REGIOMONTANO traditus est, totidem vero gradus Meridianum
10 transeuntes, quot quemlibet alias positionis Circulum, sed numerandos potius in Meridiano, quia illic directe permeant, quodque in obliquissima Sphaera tunc unâ dirigendi ratio locum habeat; utut domorum distributio Regiomontana istis administrari nequeat. Et hanc ob causam Generos. Vestra potius approbet CAMPANI divisionem, quæ totum
15 Coelum ubique respicit et universalis existit. Cui tamen Generos. Vestra æqualem per Eclipticam, ob planetarum iuxta hanc incesum, partitionem applicare soleat, imitatione veterum Astrologorum; verum alia atque alia in hac et illa ordinatione considerando, prout vel ratione totius Cœli vel solius Zodiaci, requiratur animadversio. Hæc, inquam,
20 etsi satis luculenter indicata sint, nihilominus Generositatem Vestram reverenter et obnixè rogatam velim, ut Generositas Vestra mihi unum
27^v atque alterum breve || schema operationis et demonstrationis communicari dignetur.

Habere in super nonnulla alia non aspernanda, videlicet an directio iuxta gradus Zodiaci eiusque Polum etiam possit inducere effectus, sicut illa, quæ respectu Poli Æquatoris fit, et an tunc eodem modo mensuratio annorum sit instituenda iuxta motum ☉^{lis} in Radice Genituræ, sicut alias, an vero diversa hinc mensuratio sit ordinanda.

Deinde quoniam in directione Ascendentis omnium Astrologorum
30 unanimi consensu observari hæcenus solitæ sint ascensiones obliquæ sub elevatione Poli cuiusque Regionis, in qua quis natus est, an etiam Generositas Vestra censeat, quod si quis per aliquot multos annos in longinqua aliqua regione multum a loco seu regione nativitatis distante moretur, an nihilominus directio Ascendentis ex ascensionibus obli-
35 quis, quas Tabula Directionum sub elevatione Poli regionis nativitatis demonstrat, facienda sit; an vero ex Ascensionibus obliquis sub elevatione Poli istius loci, sub quo quis degit, ut exempli gratia natus est aliquis sub elevatione Poli 51 gradus, postea patria egressus in alia regione, sub elevatione Poli 54 graduum sita, per totos triginta et plures annos
40 commoratus est et adhuc moratur, an eius Ascendentis directio sit instituenda ex Tabula 51, an vero 54 graduum elevationis, et quæ sit ratio, quare locus nativitatis, quoad directionis effectum, magis hominem et

corpus nati afficiat, quam locus commorationis, in quo vitam degit? cum tamen fere singulis annis in effectibus Eclipsium, pro diversitate meridianorum et locorum, citius aut tardius sequatur effectus.

Tertio, quia ex Diario ELIÆ OLAI Cimbri Octogenariam divisionem Thematum σ , ρ , et $\square \odot^{lis}$ et ζ^{∞} , tanquam experientia et rationibus suffultam, ab illo comprobari intellexi, percuperem brevibus cognoscere illas ipsas rationes Octogenariæ divisionis, et quo experimento res inventa fuerit. 5

Quarto, quia experientia docet, non tantum Directiones maleficorum malos inducere effectus, sed et transitus h^{ni} et g^{tis} , sive id fiat corpore, sive radijs infelicibus, per præcipua Genituræ loca, præsertim Ascendens interdum mala operari, interdum vero non; quæritur, an ex causis Astrologicis possit haberi et || dari certitudo aliqua, qua præsciri possit, quando transitus illi h^{ni} et g^{tis} nocituri sint, nec ne; an alia causa sit quam convenientia Directionis et progressus, quod transitus isti interdum operentur super Ascendens, interdum vero non? 10 28 15

Quinto. An malorum planetarum effectus directione inducti per bonos planetas omnino tolli vel impediri possint, et qua potissimum ratione aut re malorum operationes impediuntur?

Sexto. Qui aspectus sive Directio malorum pro morte naturali quam perniciosissimus sit observatus, et quæ constitutio malorum vel Directio pro morte violenta omnium pessima sit observata per experientiam. 20

Septimo. Videri quoque multos infaustas et violentas Genituras habentes foelicem tamen vitam agere et naturali morte occumbere, et econtrario plurimos optimam genescin vel saltem exiguam violentæ mortis significationem habentes violenter interire. Quæritur, unde hæc operationum sive effectuum diversitas, Astrologice loquendo, oriatur. 25

Harum itaque quæstionum Resolutiones, nisi Generositati Vestræ admodum essem molestus, mihi aliquando etiam communicari submisce peterem. Quia etiam in Astrologicis absque restitutione motus ζ^{∞} nihil solerter efficere possum, maiorem in modum similiter rogarem, ut Generos. Vestra mihi significet, ane eiusdem Restitutio publici iuris reddita sit, ut eandem mihi comparare possem. Et quia Generos. Vestra sibi nonnullas certas Observationes in Genethliacis communicari expetijt, hæc ut ratas et satis compertas adiungere velim, plures indies colligam. In Meteorologicis non nisi vulgare habeo. 30 35

Demum Generositatem Vestram iterum atque iterum reverenter et obnixè rogitans, ne me immeritum favore et benevolentia ex innata heroica erga me affectione prosequi deserat, et diuturnum illud silentium mihi benigne ignoscat. 40

Deus

Deus Opt. Max. Generof. Veftram cum tota inclita familia falvam et incolumem ut confervet, tueatur atque defendat, ex animo precor. Datum Bremæ 16 X^{bris} Anno 99.

Generofi Veftræ

Addictiſſimus

LUDOLPHUS RIDDERS[HUSIUS].

5
29^r Anno 1512 die 22 Iunij inter horam 17 et 18 P. M. Conful Dominus DANIEL a BUREN, qui Anno 62 partes Doct. ALB. HARDENBERGIJ five CALVINI contra reliquos confules defendebat et exinde
10 toti Civitati maximas turbas excitavit, natus eſt Bremæ. Hic Anno 39 in Senatorium ordinem et poſtea Anno 47 in Confulem electus, in principio vero Anni 92 ob decrepitam ætatem officio Confulatus abdicans, Anno 93 circa 28 Iunij morbo correptus, die 10 Iulij poſt horam quintam matutinam placide obdormivit.

15 Anno 1565 die 24 Novembris inter horam 10 et 11 pomeridianam nata eſt prædicto Domino Confuli filia MARGARETHA a BUHREN, ſed Anno 94 die 2^{is} 16 Maij pleureſi graſtante correpta moriebatur 23 Maij.

Anno 1539 die 22 Iulij circa horam quintam matutinam natus eſt
20 Bremæ Dominus THEODORICUS a REDEN qui Anno 76 in autumnno in Senatorium ordinem elegebatur, erat vir magnæ ſtaturæ et corpulentus, habebat duas uxores, cum quibus maximas hæreditates accepit. Hic Anno 97 die prima Iunij mane morbo correptus pillulas ab affine proprio, Doct. IOH. BAPTISTA SERVETIO, Medico, abu-
25 mens, ilico in Doctoris brachijs vitam cum morte commutavit.

Anno 1551 die 10 9^{bris} hora 17 poſt M. Bremæ natus eſt WICHMAN-
NUS MIDDELSTORP. Anno 75 die 16 Feb. in terram periculofe col-
30 lapſus, Carnificem nomine DIONISIUM, ut ipſum curaret, adhibere coactus, Anno 86 circa feſtum Paſchatis in ædibus Confulis LUDERI a BELMERS pie defuncti, ex alto in navem cadebat, et niſi navis ad-
fuiſſet, in Wiſurgi ipſum perijſſe neceſſe eſſet. Tandem in principio Anni
29^v 92 vario genere morborum correptus || et 11° Iunij iterum in terram periculofe proſtratus atque ita uſque in Annum 93 morbo detentus,
die 8 Octobris noctu ſequente placide obdormivit, fruſtra adhibitis
35 multis remedijs.

Anno 1558 die 25 Auguſti poſt horam duodecimam meridiei Franco-
fordiæ ad Oderam natus eſt MEIMARUS a BORKEN, Secretarius huius Civitatis, quia parens ipſius, Doct. IOH. a BORKEN, erat ex
40 genere patriciorum noſtræ Civitatis. Hic Anno 83 die 8^{ij} veſperi poſt feſtum Annunciationis Mariæ, Bederkeza Arce huius Civitatis, crus fregit. Anno 87 poſt feſtum BARTHOLOMÆI Apoſtoli calido morbo
ad

ad mortem ægrotabat. Anno 91 die 4 Augusti ex nimia ingurgitatione vini præcedentis diei, sanguinem ex ore expuens, furiosus extinctus est.

Anno 1566 die 21° Iulij hora 7 P. M. natus est Bremæ HILDEMAN-
NUS DEDDEKEN, qui Anno 90 post festum Penthecostes in mare a
pyratis globo transectus est.

Anno 1552 die 7 Februarij, circa horam sextam pomeridianam, na-
tus est Bremæ Dominus GERHARDUS GERKEN, insignis Musicus,
amicus meus haud vulgaris, sed hostis Astrologiæ. Anno 81 in Secre-
tarium Civitatis assumptus et Anno 93 3 Iulij in Senatorem electus.
Anno 91, die Martis post Quasimodogeniti et iterum quarto Augusti
periculose decumbens, postea Anno 94 28 9^{bris} iterum aliquot mensibus
correptus et citra spem sanitati restitutus. Tandem Anno 96 post festum
Penthecostes denuo correptus et longo morbo detentus, in die S. MI-
CHAELIS Archangeli inter horam 10 et 11 antemeridianam, me præ-
sente, placide occubuit, frustra adhibitis a duobus Doct. Med. Civitatis
adminiculis. Mirum, quidni ad decrepitam pervenerit ætatem, quia
(^{am} coniunctam 4ⁱ in propria domo in 11^a liberam a maleficis et Ascen-
dens illæsum habebat. ||

Huius boni Viri uxor BRIGITTA GRONINGES nata est Bremæ
Anno 1559 die 11° Maij die 4^{is} ante festum Penthecostes inter horam 7
et 8 matutinam, sed Anno 98, peste graßante, mature ex Civitate in
hortum fugiens, die 6 Augusti in horto peste correpta, die 12 eiusdem
inter horam 1 et 2 noctis sequentis placide obdormivit, neque ipsi re-
media defuere. Et hæc honesta matrona Lunam in ☾ ascendentem in
Trino 4^{is} in ☾ existentis habebat.

Anno 1555 die 24 Martij inter horam 2 et 3 pomeridianam nata est
Bremæ TIBBEKE, uxor ALEXANDRI BIKKERS, quæ Anno 96 die
26 Feb. pleuresi graßante correpta, filiam charam amisit, et ipsa sani-
tati restituta est. Sed postea eodem Anno 4 7^{bris} ob mœrorem defunctæ
filix in insaniam redacta et miserrime detenta usque ad festum Pascha-
tis Anni 97, quo ad sanitatem redijt. Verum Anno 98 circa 10 7^{bris} peste
iterum correpta die 15 eiusdem hora 2 noctis sequentis obijt.

Anno 1566 die 24 Iunij inter horam 1 et 2 noctis P. M. natus est
Domino IOHANNI SCHULTEN, Senatori huius Civitatis, filius
FRANSZ. Hic filiolus Anno 71 die 20 Iunij hora quinta pomeri-
diana a muliere quadam, ipsum transiente, ex alto ponte orientali in
foßam Civitatis trudebatur, sed a Patre citra omnem spem salvatus,
qui cum ipso fere periisset. Patre postea mortuo, Anno 86 in autumnno
Amsterodami ob dissipationem bonorum cum scortis et Anno 90 primo
9^{bris} a Magistratu, Matre idipsum petente, eandem ob causam secunda
vice in carcerem coniectus est. Elapso anno in Italiam profectus est,
utrum adhuc superstes sit nec ne, ambiguitur. ||

Ego

30^v Ego L. R. Anno 1551 die 15 Septembris post horam 12 noctis sequentis
 Bremæ sum natus, in pueritia mihi infinita contigere inconvenientia.
 Anno 73 die 14 Martij nocte sequente Brunswigæ ardentissima febre et
 Anno 78 die 3 9^{bris} singulari genere morborum et angina iterum cor-
 5 ripiebar. Anno 73 13 Maij uxorem duxi. Anno 1578 16. Feb. inter horam
 6 et 7 vespertinam natus est mihi filius GREGORIUS, et hic ab ineunte
 ætate usque in annum 95 vario genere morborum est afflictus. Anno
 1579 die 26 X^{bris} inter horam 3 et 4 noctis sequentis natus est mihi filius
 10 secundus HIERONIMUS, qui meliori et firmiori valetudine, laus Deo,
 utitur. Anno 82 15 Iulij paulo post horam 12 noctis sequentis natus est
 mihi filius tertius CHRISTIANUS. Hic Anno 83 circa festum IACOBI
 et Anno 84, 3 Aprilis ad mortem decumbebat, postea vero bona vale-
 tudine etiam utitur.

Et quia non dubito, quin Generositas Vestra loca planetarum ad
 15 natalem meum et filiorum meorum restituta habeat, ut igitur eo magis
 periculum certitudinis artis facere possem, etiam atque etiam reve-
 renter et obnixè rogo, ut Generos. Vestra eorundem Restitutiones be-
 nigne mihi communicari dignetur. Et si vero Generos. Vestræ pro hisce
 et omnibus alijs in me immeritum collatis beneficijs quicquam com-
 20 pensare non videam, nihilominus qui Generos. Vestræ cordi sunt, me
 ad omne officium quam paratissimum devinctum habebunt.

Annotationes dierum sunt ex Calendario Iuliano desumptæ.

† [E codice Basileensi G I 23]

32^v **MAGNIFICO ET GENEROSO TYCHONI**
 25 **BRAHÆ, DOMINO IN KNUSTORPH ET HUENA,**
DOMINO ET FAUTORI SUO, OMNI OFFICIJ
GENERE COLENDO.

31^r **L**ITERIS tuis, Magnifice et Generose Do[mine] TYCHO,
 30 instructus, in cognitionem ex CHYTRÆO et alijs præ-
 sentis tui status et conditionis veni, de quo me certio-
 factum esse summopere gaudeo. Gratulor etiam tibi de
 tanto Mœcenate, opere et studio tuo digno, quo non so-
 lum tibi prospectum, sed toti posteritati plurimum in-
 serviri intelligo. Chymicus Silesius, quo de antea ad te perscripti, Sittæ
 35 in Silesia degit, vocaturque IACOBUS KINDLER, olim ibidem vel in
 vicinia scholæ Cantor. Artificium, quod illum celebrem facit, describi-
 tur in lib. Vexationum PARACELSI sub titulo *Hæc est ars*, cursumque
 sphaeræ Saturninæ vocant, quo omnes planetæ terrestres, mediante
 Saturno et uno minerali adiecto, exiguo negotio in lapides vertuntur,
 qui

qui deinceps nulla vi ignis aut vulcano quantumvis torvo, postliminium perveniunt, ☉: in metalla redeunt. Huius revolutionis spectator ipse fui atque dirigere scio, sed finem, quem author ibidem promittit, aſequi ignoro. Literas tuas FRANCISCO SCHRODERO Sundensi inſcriptas, quotquot ad me pervenerunt, ſumma fidelitate iſthic miſi, nec non ad reſponſionem illum adhortatus ſum, ac ſuam taciturnitatem illi exprobravi, ad quod mihi nuper reſpondit, tibi quoque ſuis literis Witebergam delatis reſponſum eſſe. Sero forte, quod tuus diſceſſus illinc prævenerit illud, aut quicquid intervenerit. ||

Nova, quæ hæc habemus, ex adiuncto ſcripto cognoſces. Alias forma Academiae et Reipub. eadem eſt, quam reliquiſti; diſcurſum Suecicum tibi quoque miſiſſem, ſed nulla hæc exemplaria, ut qui Stockholmiae impreſſus eſt, proſtant. Vale, nec non qui tibi curæ ſunt, et me inter tuos familiares retineto. Data Roſtochij 19. Decembris anni 1599.

T. Magnif. ſtudioſiſſ.

CHRISTOPHO. HENNIOCHUS,
Medicus.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

MAGNIFICO ET NOBILISSIMO VIRO,
DOMINO GEORGIO HERWARTO AB HOHENBURGK, SERE-
NISSIMO UTRIUŠQUE BAVARIÆ DUCI A CONSILII IN-
TIMIS, PRÆSIDI SCHWABÆ ET STATUUM PROVIN-
CIALIUM CANCELLARIO, DOMINO ET AMICO
SVO INPRIMIS HONORANDO.

MÜNCHEN.

S. P.

POSTQUAM priores, circa medium Novembris ad te, Vir Nobiliſſime et Præſtantiſſime, directas, et pauliſper, donec in Aulam eas mittendi atque inde ad te procurandi ſuppeteret commoditas, mecum retentas, tandem cum adiunctis chartis emiſiſſem, accidit, ut aliæ tuæ eodem ferme tempore, cum meæ illæ prolixiores ſcriptæ, mihi redderentur, idque primum paulo ante ſolſtitium hybernum inſtantibus feriis Natalitijs, quæ licet breviusculæ fuerint, plurimum tamen mihi acceptæ, cum quod te in amicitia noſtra ſic, donec aliter liceat, continuanda, perfeverantem nec ſcribendi occaſionem ullam intermittentem oſtenderent; tum quia te patienter moram meam in reſcribendo ferre (ſiquidem nulla in ijs uſus eſſes, quod non immerito facere licuiſſet, expoſtulatione) inde colligerem, utut cauſæ huius tarditatis

ditatis tibi necdum perspectæ erant, quas te nunc acceptis meis cognovisse atque ratas habuisse mihi polliceor.

Accebit et hoc, quod literæ illæ tuæ steriles non fuerint, sed triplices in Sole Casellis factas tribus diversis, attamen continuis annis sedulas
 5 observationes eisdemque Geometricæ et per numeros pro eruendo inde Apogæo et Eccentricitate Solari expensas, foecundo partu secum adferrent. Fuit equidem id mihi admodum gratum, cum animadvertiones illas prius non viderim. Neque enim a laudatissimæ memoriæ
 10 GULIELMO Principe Landtgravio aut etiam eius Mathematico CHRISTOPHORO ROTHMANNO mihi antea (quod omisum mihi) communicatæ erant, alias Epistolarum Tomo primo, qui literas
 15 iisdem annis inter nos commutatas habet, eas unâ cum competente disquisitione et cum nostris inventis collatione inseruissem, ut ob id probe a te factum, quod vel ex hac omissione coniecturam non fallacem conceperis, eas prius ad manus meas non pervenisse; eoque rectius et acceptius mihi nunc impertiris.

Multum autem me torfit, quod prima introspectione animadvertirim, Apogæum quidem Solis cum nostro utcunque congruere. Nam dimidij gradus differentia discerni in tam subtili Pragmateia difficulter
 20 potest. Nec etiam sensibilibiter quid officit, siquidem iuxta ipsum Apogæum non nisi unico minuto longitudinem Solis variet, in cæteris locis adhuc minus. Verum ubi Eccentricitatem trifariam investigatam et ubique quasi in ipsis secundis sibi constantem conspexissem, a nostro nihilominus deficere quasi 6 minutis de 60 partibus semidiametri Eccentrici, mirum in modum, quid sub his scrupulis lateret scrupuli, hæsitavi. Cum enim revisis meis Observationibus, quas circa eisdem dies
 25 in Uraniburgo nostro Danico habueram, et supputato simul loco Solis e nostro restituto calculo, quæ Eccentricitatem præsupponit part. 2 m. 9 ad minimum, viderem longitudinem $\odot$ ubique intra unicum minutum
 30 illi congruere, quam observata Casellana tribuerunt, nec possibile esset, ex iisdem datis tam prope consentientibus, adhibito non fallaci demonstrationis processu, qualem tuum quoque esse cognovi, tam diversimodam nihilominus prodire Eccentricitatem, quid taciti sese insinuasset obstaculi, non ita facile ab initio patuit. Nam et alia ab ea, qua tu usus,
 35 ratione, per prostaphæreses nimirum, repetito tuo pro maiori parte calculo; visus est is recte se habere. Nec poterat refractionis insinuatio quæ in primo exemplo, ubi $\odot$ 27 proxime gradibus 2 min. in ultimo, Sole tertium $\approx$ gradum transeunte, et 19 saltem gradibus elevato eandem 5 minutorum ingerebat (ut de intermedio, in quo hæc diversitas
 40 minus sensibilis erat, nihil addam) nostram intentionem turbare; siquidem loca $\odot$ in Ecliptica cum nostris numeris adeo prope consentientia, ROTHMANNUM non saltem Parallaxes Solis sed et refractiones, de quo

quo aliquoties a me || (uti ex Epistolis a te citatis liquet) admonitus erat, 50^v
 solerter præcaviße, satis probarunt. Neque etiam, quod Eclipticæ obli-
 quatio maxima dimidio scrupulo minor in calculo transmissa assumpta
 sit, quam a nobis præsupposita, tam evidentem in Eccentricitate hac
 discrepantiam parere potuit, sicuti neglecta temporis æquatio insensibilem 5
 variationem suggerere. Circumspecte itaque omnia (uti tunc mihi
 videbar) in tuis demonstrationibus et superstructis numeris trutinando,
 et meas quoque rationes, quæ ab Æquinoctijs et medietate γ atque Ω
 in Eccentricitate atque Apogæo $\odot$ eruendis paulo adhuc maiore tam
 compendio quam certitudine procedunt, denuo sub calculi incudem 10
 revocando, nihilque in ijs aberratum esse comprobando, abieci, tan-
 quam mihi ipsi non satisfaciens, hanc aliquantisper disquisitionem; qua
 tamen peractis sacris Natalitijs denuo in manus resumpta et toto tuo
 calculo a principio usque in finem (quod antea circa extrema neglectum
 erat, ex quo cætera tam belle constarent) tandem inventum est, in quo 15
 latuerit huius discrepantiæ nodus. Cum enim circa ipsum calculi exitum,
 quando ex radice quadrata, quæ in omnibus tribus exemplis sibi
 ferme similis est, atque in numerum 3591 quam proxime conspirat, per-
 ventum est, ut inde Eccentricitatis quantitas eliceretur, depræhendi-
 mus, quod per incuriam aliquam, quod facile inter gravissimas tuas 20
 occupationes alias fieri potuit, aut si a quopiam alio hæc Pragmateia
 instituta est (neque enim cuius sit indicasti) numerus ille in Tabulam
 sinuum intromissus quantitatem Eccentricitatis perperam monstravit,
 ideoque iusto minorem, cum proportionaliter saltem, prout 60 loco
 totius radij acciperentur, eruenda foret, sicque eadem quam proxime 25
 mecum prodibit Eccentricitatis determinatio; quæ etiam in pauculis
 scrupulis secundis, nullius pene momenti, nostram excedat potius,
 quam quod 6 minutis ab ea deficiat. Imo si observationes in Sole a
 nobis Anno 1583 diligenter factitatas in consilium adhibuerimus, ea-
 dem cum transmissa inquisitione prodibit Eccentricitas. Nam et nos 30
 eandem tunc adinvenimus part. 3592, qualium radius est sive sinus
 totus 100000, sive part. 2 m. $9\frac{1}{2}$, qualium idem 60, Apogæo etiam tunc
 in part. $5\frac{3}{4}$ $\odot$ reposito; et eodem per septennium usque in Annum 1590, †
 qui medius est trium ex tuis, per additionem 9 minutorum, prout re-
 quirat Apogæi mutatio a PTOLEMÆO eousque facta (nam quæ in †35
 libro modo missa Apogæi notatur progressio aliquanto tardior est, eo
 quod ex observatione REGIOMONTANI ante 100 Annos facta pecu-
 liari consilio saltem derivata sit, uti et Anni quantitas iusto paulo minor
 assumpta, nec tamen in utrisque his tanta est discrepantia, ut fert CO-
 PERNICI ratiocinatio) in ipso scrupulo (quod mirum est) cum Landt- 40
 graviano Anni 1590 Apogæo consentiens. Ut vero promptius et plenius
 percipias, qua methodo et quibus dedomenis nos et Apogæum et Ec-
 centricitatem

centricitatem $\odot$ verificaverimus, atque unde hæc minutula differentia in nostra numeratione inter quæſita Anni 1583 et aliorum quorundam poſtea ſubſequentium irreperit, en habes Progymnaſmatum noſtrorum de Aſtronomia inſtaurata Tomum primum, quatenus rerum noſtrarum
 5 variæ conturbationes et viciffitudines eum hæcenus typis complere permiferunt. Quali Titulo in publicum brevi, favente cœleſti Numine, emittendus, et quæ in eodem ſuperaddenda reſtant, prima circumpoſita charta manifeſtat. Illic cap. ſtatim primo hæc Solaris curriculi reſtitutionem concernentia || affatim expediunt. Quæ de ζ appendicis loco
 10 eidem ſubnectenda, ſuo tempore videbis. Secundum caput reſtitutionem affixarum Stellarum accuratiſſimam uſque in octavum centenarium inde ab ipſo fundamento extruit, tandemque canonice recenſet. Quibus poſtea eas, quæ deſiderantur, uſque ad integrum millenarium ſupplevi. Reliqua voluminis pars de ſupra modum miraculoſa Anni
 15 1572 Stella luculenter tractat. Invenies alias in hoc opere nonnulla ex ijs, quæ prius inter nos ventilata ſunt, plenius diſquiſita, et non pauca alia, quæ tuo (uti ſpero) arridebunt ingenio. Conſule hunc boni, tibi-que ſoli reſerva, donec eundem auctiorem et plane abſolutum obtineas, unâ cum alijs quibuſdam ex meis in hoc genere ſtudiorum laboribus.
 20 Sphalmata Typographica, quæ nonnulla inter revidendum comperite, qui rem ipſam probe capis, facile reſtitues. Vide quid pepererint ternæ ternorum etiam Annorum Solis obſervationes mihi a te benevole miſſæ. Si plures in alijs etiam Aſtris ſive Caſellis ſive alibi ſedulo factas procuraveris, neque illæ ſine ſœnore redibunt. Intellexi WER-
 25 NERUM quaſdam a ſe habitas animadverſiones cœleſtes in publicum êdidiſſe, quæ ſi præter eas, quas de aëris mutatione vidi, aliquid circa Phænomena Aſtrorum cœlitus denotata habent, et tibi de eo libro quidpiam conſtat, cuperem exemplar mihi aliquantiſper concedi.

Pluribus te nunc morari nolo; ſed expecſto brevi tam ad priores meas,
 30 quam hæc reſponſionem. Id ſaltem ſuperaddam, inventionem Apogæi et Eccentricitatis ex Obſervatis Anni 1583 a me, prout in libro, quem nunc mitto, expoſitam, mihi magis placere alterâ, quam deinceps ex ſubſequentibus Annis adhibui; ſiquidem æquationis temporis ratio iſthic applicata, poſtea vero omiſſa. Sicque Apogæum et Eccentricitas e
 35 Landtgravianis obſervatis petita rectius convenient cum noſtrâ illâ priori (uti dixi) annotatione, licet differentia, quæ alias intercudit, nullius pene ſit æſtimationis. Quam tamen diſcrepantiunculam obſervationes $\odot$ hîc in Bohemiâ, favente Numine, continuandæ facile diriment; ſiquidem Æquator 6 ferme gradibus hîc altior quam in Daniâ
 40 ad quadrageſimum Gradum extet, et ob id nulla Solis refractio, quæ ſenſibus obvia ſit, iuxta ipſa Æquinoctia (prout in Daniâ ſit) ſeſe inſinuet.

Vale itaque quam optime, et Anni huius instantis iubilæi, ac plurium aliorum curricula felici animi et corporis rerumque externarum statu tranfige. Dabantur Girtzitzæ, unde cras, volente Deo, Benaticam reverti constitui, pridie Calend. Ianuar. Anni Domini 1600.

Tuæ Mag^æ addictissimus

TYCHO BRAHE,
manu propria scripsi.

5

Apposui calculum Apogæi et Eccentricitatis Solis, in tribus transmiffis exemplis per prosthaphæreses nobis usitatas reiteratum, qui a tuo vix differt, exceptâ Eccentricitatis, prout in literis monui, emendatione. 10
Adiunxi quoque Odam quandam non inuentam, mihi hisce diebus e Pomeraniâ missam, ut eam cœteris tibi communicatis carminibus annectare queas.

[E codice Basileensi G I 35]

†

ILLUSTRISSIMO ET CLARISSIMO VIRO
DOMINO VINCENTIO PINELLIO PATRICIO PATAVINO
DOMINO ET AMICO SUO OBSERVANDISSIMO.
ILLUSTRIS ET MAGNIFICE VIR.

8^r

S.

UM superiore Anno Italiam peragrahet Nobilis et Eru- 20
ditus adolescens FRANCISCUS TENGNAGLIUS, qui
aliquamdiu antea tam in Daniâ quam Germaniâ meus
domesticus fuit, et Dresdâ a me in Italiam profectus inter
alia, ut Patavium transiens te officiose meo nomine sa-
lutaret, atque de statu mearum rerum edoceret, in man- 25
datis habuit. Reversus autem nuper ad me, cum ab ipso percontarer,
ante allocutus esset, respondit se, quam primum Patavium permeasset,
saltem biduum ibi mansisse: interim te conveniendi nullam datam fuisse
commoditatem. Reiecit itaque illud in reditum suum, donec ulteriore
Italiâ perlustratâ in Germaniam ipsi revertendum foret. At cum rursus 30
Urbem vestram accederet, et quod antea omisum erat, præstare sata-
geret, te ibi non invenit; sed in villam tuam animi causâ secessisse Ma-
thematicus vester GALILÆUS DE GALILÆIS referebat. Re itaque
hac præter utriusque nostrum expectationem infectâ is ad me (uti dic-
tum) redijt. Ex quo vero Excellentissimo Domino MAGINO ad suas, 35
quas idem mihi attulit, respondendum nunc foret literas, te quoque
non prætereundum censui, ut quod antea per præsentem TENGNAG-
LIUM nostrum fieri non poterat, nunc literis (siquidem aliter non licet)
compenfetur.

Existimo

Existimo te ab alijs iam antea utcunque percepisse, quomodo Patrium
 solum verterim, atque in Germaniam ultro conceberim, derelicto Ura-
 niburgo nostro Danico totoque eius apparatu Astronomico mecum ad
 8^v exteros translato; siquidem quorundam invidiâ et malevolentia factum
 sit, ut omnes reditus ad sustentationem || Divinæ illius scientiæ Astro-
 nomicæ a nunquam satis laudatæ memoriæ Rege FRIDERICO de-
 putati, statim ac novitius hic Rex coronatus atque rerum administra-
 10 tioni adhibitus esset, subtracti fuerint, et simul a Cancellario pariter
 novitio, quem per literas diligenter admonueram, ut hoc sublime stu-
 dium iuxta intentionem antecedentis Regis et Senatusconsulti, Patriæ
 saltem honoris causâ isthic conservari et perpetuari posse, a Rege hocce
 obtineret, et simul discrete præmonui de ijs, quæ subsequerentur, si id
 non fieret, mihi rescriptum sit, Regi non esse integrum quicquam in
 15 Instrumentorum meorum huic exercitio inservientium sustentationem
 de suo conferre. Seceßi itaque primum Haffniam, quæ Regni metro-
 polis est, trium vel 4 horarum saltem itinere maritimo ab Insulâ illâ
 Uraniburgicâ distantem. Ubi cum in ædibus amplis iuxta vallum a me
 ipso exædificatis studia mea proprijs sumptibus continuare in animum
 20 induxißem, eâque de causâ nonnulla ex Instrumentis meis ibi com-
 mode disposuißem, a Curia Magistro nomine Junioris Regis, licet tunc
 in Germaniâ absentis, id efficere prohibitus sum. Quare cum has præ-
 claras Artes isthic adeo neglectas, imo exosas animadverterem, ut ne-
 que publicis neque privatis impensis ijs invigilandi otium atque com-
 moditas concederetur, malui universam Patriam plurimosque in eâ
 25 sanguine iunctos et Amicos inibi omnes derelinquere, quam laborum
 Urania nostræ frustrationem atque interitum spectare. Substiti tamen
 in transmarino Ducatu Megapolitano per Anni quadrantem et postea
 in vicina Cimbris Hollatiâ integrum Annum, ut nostratibus, Patriæ ||
 9^r adhuc studens, rem rectius deliberandi satis relinquerem temporis.
 30 Quod cum incaßum fieri viderem, et interea ab Augustißimo et Potenti-
 ßimo Imperatore RUDOLPHO Secundo, Domino nostro Clemen-
 tißimo, inde in Bohemiam evocarer, rebus meis, quam primum fieri
 potuit, in Germaniâ compositis et translatis Magdæburgum ad Albim
 situm Instrumentis unâ cum reliquâ supellectile domesticâ Dresdam
 35 veni, ubi, postquam de Epidemicis morbis in Bohemiâ populariter
 graßantibus, quodque Cæsar ob ea pericula Pragâ relictâ in Arcem
 quandam seorsim se recepißet, intellexißem, et simul a Mag^{co} Domino
 CORRADUCIO, Imperij Procancellario, per literas de Cæs^æ Mat^{is}
 Clementißimâ voluntate admonerer, ut nimirum paulisper in viciniâ
 40 me continerem, donec malum illud in Bohemiâ remitteret, atque Aula
 Cæs^a recolligeretur, expectavi aliquandiu in propinquâ Saxoniâ, quo-
 ad iterum ex mandato Cæsaris a prædicto Domino CORRADUCIO
 Pragam

Pragam per literas vocarer, quo superiore æstate cum totâ familiâ ad-
 veniens, a Cæs^a Ma^{te} mox benignissime receptus sum, atque annuo
 salario satis liberali, quo Astronomiæ studio et rei domesticæ consulere-
 tur, provifum, conceſſaque Arx quædam Cæsareana Benachia, quam
 ob loci eximiam amœnitatem et fluvium Ifaram circumcurrentem in- 5
 digenæ Venetias Bohemorum nuncupant, quæ quinque saltem milli-
 aribus Germanicis five sex horarum itinere Pragâ metropoli remove-
 tur. Hanc tribus alijs pariter oblati, quod locus sit tranquillus et iocun-
 dus, ac simul admodum êditus, adeoque Observationibus cœlestibus
 commodior, prætuli: ubi etiam convenientia pro meis Instrumentis 10
 ordine et sigillatim disponendis ædificia mandato et sumptu Cæsaris
 confestim || structa sunt, in quæ in Bohemiam mecum allata Organa, 9v
 prout usus requirit, collocata sunt. Reliqua ex Germaniâ, quam pri-
 mum hyems defierit, huc pariter adveſta, ibidem usui adaptabuntur,
 ut sic, Cœlestium favente Opifice, Uraniæ noſtræ, quam Patria repu- 15
 diavit, fundamenta hîc reponantur, atque in Cæs^æ Ma^{tis} totiusque Im-
 perij honorem Astronomiæ redintegratio continuetur, atque quam
 primum fieri poſſit, compleatur. Quod poſt Divini Numinis providen-
 tiam huic optimo Imperatori omnium liberalium Artium, inprimif-
 que Mathematicarum Mæcenati benigniſſimo acceptum eſt ferendum. 20
 Namque is Clementi manu nobis hæc otia fecit. †

Hæc te, Clariſſime Domine PINELLE, ſcire volui, ſi forte antea non
 ſatis innotuerunt, ut rerum noſtrarum vicifſitudo et in Bohemiâ a Cæ-
 ſare benigniſſime reſtitutum hoſpiti-um te non lateret. Libros autem,
 quos Cæs^æ Ma^{ti} dedicatos, cum primum adveni, humillime obtuli, 25
 quoad duos priores, te vidiſſe autumo. Nam et Ser^{mo} Principi atque
 Senatui Veneto a prænominato Iuvene meâ cauſâ reverenter exhibiti
 ſunt, qui etiam eum Equitis aurati honore decorârunt. Si vero non-
 dum eos tibi inſpicere contigit, ab Illuſtri et Clariſſimo viro IOHANNE
 FRANCISCO SAGGREDO id facile (uti opinor) impetrabis. Tertius 30
 erat de reſtitutis motibus Solis et Lunæ eorundemque cum conſuetis
 calculis comparatione, quem alias (uti ſpero) videbis.

Porro ut per occasionem, quæ nunc ob Aulæ Cæsareæ propinquitatem
 promptior quam antea occurret, me Eruditis tuis literis inviſere,
 atque quod hiſce meis incomptis prævenerim, candide accipere non 35
 deſideraveris, quæſo. Vale, ſalutato a me peramanter ob conformia ſtudia
 Præſtantiſſimo iſthic Mathematicum Profeſſore GALILÆO DE GALI-
 LÆIS; qui ſi mihi (uti conſtituerat) per dictam occasionem ſcripſiſſet,
 me in reſpondendo non inveniſſet difficilem. Poterit tamen id alio for-
 taſſis tempore præſtari. Iamque iterum vale, vir illuſtris et celeberrime, 40
 atque Annum hunc Iubilæum plureſque alios ſubſequentes quam feli-
 ciſſime tranſige. Dabantur ex Arce Cæsareanâ Benaticâ 3 die Ianuarij
 Anno 1600. [E codice

† [E codice Basileensi G I 35; cf. Io. Ant. Magini *Tabulæ Primi Mobilis* (Venetiis 1604) fol. 86]

10^r EXCELLENTISSIMO ET ERUDITISSIMO
 VIRO, DOMINO IOHANNI ANTONIO MAGINO, MATHEMA-
 TUM IN ILLUSTRIBUS BONONIENSIBUS GYMNASIO
 5 PROFESSORI, AMICO SUO PLURIMUM
 DILECTO.

EVERSUS ad me FRANCISCUS TENGNAGLIUS
 noster tuas attulit, Excellentissime et Eruditissime pluri-
 mumque mihi dilecte Domine D. MAGINE, meis qui-
 dem respondentes, sed tamen de singulis, de quibus te-
 cum agebam, non sufficienter agentes, quod occupa-
 tionibus tuis lubens tribuo. Gratum vero mihi in primis
 est, quod ijs quæ ille proponebat absentibus sis, atque in illis tuam ope-
 ram sive per teipsum sive per alios in Italiâ Eruditione pollentes
 15 effectui daturum benevole pollicitus.

† Existimo te a dicto TENGNAGLIO summa rerum huc pertinentium
 fastigia hausisse. Adiunxi hinc brevem discursum de occasionibus mei
 e Daniâ discessus, ut eo promptius negocium concipi possit, et quasdam
 alias literas huc pertinentes. Cætera ipsius relatio ac Carmina tradita,
 20 quæ nunc prioribus addo, supplebunt. Da itaque operam, optime MA-
 GINE, ut mature res omnes conficiatur, mihi que primæ conceptiones
 intra duos menses (si ullo modo fieri possit) huc in Bohemiam mittan-
 tur, quo quæ necessaria duxero, mutem, addam vel adaugeam, cum
 nemini melius quam mihi ipsi mea perspecta sint, moxque vobis re-
 visa et locupletata remittam. Placet vero admodum illa ratio, de quâ
 25 TENGNAGLIUS admonuit, ut potius Panægyricum quid sit quam
 per Dialogos. Sic enim res omnes concinnius comprehendi poterit et
 maiori auctoritate: ita tamen, ut a generalioribus ad particularia de-
 scendendo primum universæ Artis Astronomicæ ortus, incrementa,
 30 promotiones, augmenta et variæ mutationes ac peregrinationes re-
 censeantur; quæ omnia || ab alijs scriptoribus, qui hoc argumentum
 tractârunt, facile cum delectu quodam hauriri poterunt. Et si alij de-
 fuerint, IOHANNES STADIUS in ijs, quæ Tabulis Bergenibus abs
 se dictis subiunxit, occasionem suppeditabunt: quæ tamen in quibus-
 35 dam, ubi liberius excurrit, castiganda erunt, uti erat vir ille in dicendo
 facilius quam verior. Utinam in calculo Astronomico, qui fucum (uti
 historica) non patitur, idem non commisset. Quâ in re non immerito
 a te redarguitur. Sed parcamus iam manibus defuncti. Est aliquid pro-
 40 dire tenus, si non datur ultra.

Deinde postquam narratum est, quomodo e Græciâ in Italiam et
 Hispaniam, postmodum vero ad Germanos et deinde in Daniam ver-
 fus

lus Septentrionem migrârit Astronomia; quo cum ulterius ob Arc̄toui
 frigus nimiamque sphæræ inclinationem progredi commode non posset,
 neque etiam diu ibi subsistere, tandem in Germaniam reversa est, adeo-
 que in ipsam Bohemiam, Germaniæ quasi cor et meditullium, ubi apud
 Augustissimum Imperatorem RUDOLPHUM II clemens et benignum
 hospitium nacta est, ut demum verificaretur, quod olim MANILIUS ad
 AUGUSTUM Cæsarem protulit: †

*Regales animos primum dignata movere
 Proxima tangentes Cœlo fastigia rerum.*

Hinc sumptâ occasione poterit postea digressio quædam fieri ad me et
 ea, quæ mihi in Daniâ evenerunt, tanquam relatione eorum, qui ex
 Germaniâ et Bohemiâ in Italiam proficiscuntur, comperta. Decet ta-
 men in his modum aliquem servare et modeste ac moderate omnia
 agere, ita ut Patriæ nostræ et Regi plurimisque in ijs præclarâ et anti-
 quâ Nobilitate viris integris et cordatis, quibus partim inscijs partim
 invitis ea evenerunt, quæ discessui meo ansam præbuerunt, parcatur,
 utque illi sint excusabiles. Perstringendi vero solummodo pro merito
 Cancellarius modernus et Aulæ magister, qui cum Patriæ honorem †
 ex officio promovere debuissent, || eum potius ob avaritiam et sorditiem 11^r
 pari invidiâ, malignitate et odio coniunctam (cum ipsi liberalibus scien- 20
 tijs vel nihil vel admodum parum tincti essent) impediverunt et exter-
 minârunt. Nomina eorum invenies in ijs, quæ de causis discessus mei
 Latine exarata nunc mitto. Nec interest, si illi expresse nominentur in
 scripto illo, tanquam nomina eorum hac occasione aliunde in Italiâ 25
 relata fuerint, cum alias obscuri sint, digni tamen, ut ex tali facinore
 famosi evadant, quemadmodum ille, qui Dianæ templum Ephesijs in-
 cendio absumpsit, cuius tamen nomen hoc pacto deletum est. Atque
 in hunc vel similem modum possunt ea, quæ Uraniæ nostræ et mihi
 contigerunt, amplificari. ||

Inaudi vi te Ephemerides tuas magnâ equidem diligentiam supputa- 10^v
 tas (utut quidam Francofurti ad Oderam, editis nuper quibusdam alijs
 ab anno 1595 incipientibus et ultra tuas decennio prolongatis, minu-
 tula quædam, quæ momentum non habent, in ijs carpere præsump-
 serit) auxilium ad minimum integro decennio. Exemplar non vidi: ne-
 que enim fuit in Catalogo Nundinarum Francofurtensium proxime 35
 antecedentium. Cuperem itaque ex te habere, ut videam, an aliqua
 inibi præter priorem diligentiam exantlaveris. Neque enim dubito,
 tua in hoc genere (cum numerorum tractatione atque compendijs
 præpolleas) emuncta et solida esse, quantum fert fundamentum illud
 cui superstructa. Cœterum quæ de Tabulis meis in motu Luminarium 40
 restituto expetis, ut ijs, || donec reliquorum Planetarum numeratio ipsi 11^r
 Cœlo

Cœlo confona subsequatur, in commodum Reip. literariæ uti possis,
 libenter tecum communicarem, si ea quæ non tam typis excusa quam
 manuscripta in his parata habeo, nunc ad manus essent. Nam ut de
 rerum mearum vicissitudine, quam a prænominato TENGNAGLIO
 5 intellexisti, nihil hîc repetam (piget enim istorum recordari, nedum ea
 memorare) scias me præcipuam partem suppellectilis meæ interea,
 dum huc in Bohemiam a Cæsarea Maiestate Clementissime evocatus
 transeo, Magdæburgi ad Albim quasi in medio Germaniæ reliquisse,
 donec de ipsius Maiestatis Clementissimâ voluntate certior redderem;
 10 inter quam non saltem Instrumenta quædam ex meis, plura quam huc
 attuli, sed et maxima pars Operum meorum tam impressorum quam
 manuscriptorum conservatur. Et licet Cæsarea Maiestas ante complu-
 res hebdomadas Magdæburgensibus clementer scripserit atque man-
 dârit, ut omnes res meas ibi reservatas huc in Bohemiam intermedi-
 15 ante Albi adduci procurant, tamen interveniente hyeme, quæ fluminis
 congelationem atque impedimenta varia facile suggerere potuit, id
 usque in instans vernum tempus procrastinare neceßum habuerunt.
 Unde fit, ut tuis votis hac in parte, etiamsi quam maxime vellem, nunc
 subvenire nequeam, sed spero Progymnasmatum nostrorum Astrono-
 20 miæ instauratæ primum Tomum brevi, favente Cœlesti Numine, in
 publicum editum iri: moxque exemplar tibi impertiar. Isthic capite
 11 v̄ primo, quæ in calculo || curriculi utriusque Luminaris desideras, suf-
 ficienter invenies. Interim hanc incidentem morulam patienter habe.
 In reliquis Planetis adhuc strenue laboro. Res enim est maioris diffi-
 25 cultatis, pluribusque anfractibus obnoxia, quam hæcenus creditum.
 Quid in his atque alijs ad negotium Astronomicum facientibus hucus-
 que aspirante ipso Cœli authore perfecerim, liber is, quem TENG-
 NAGLIUS tibi ex me dono dedit, de Mechanicâ Astronomiæ parte
 circa finem edocebit. Quem unâ cum altero de affixarum maiore la-
 30 bore quam æstimatione restitutis locis te accepisse gaudeo; velimque
 ut tibi soli reserves, vel saltem ne indignis et ingratis communices.

Observationes, quas per nova Instrumenta ad imitationem quorun-
 dam ex meis fabricata te in Italiâ fieri effecturum iam dudum polli-
 citus es (de quibus etiam antea per literas inculcavi) necdum conspi-
 35 cere licuit. Averem sane tale quidpiam isthic diligenter effici, ex quo
 minor Sphæræ apud vos quam hîc inclinatio maiorem largiatur com-
 moditatem stellas præsertim Australiores rite examinandi. Nec desunt
 vobis ingenia ad quidvis apta, modo in talibus instruantur et adhibe-
 antur. Neque dubito quin ditiores, qui hac sublimi cognitione affici-
 40 untur, sumptus non invite sint ministraturi. Quod et illis erit hono-
 rificum. Quæ vero in his præcipue facienda atque eligenda sint, ut
 Mechanice omnia ad amußim et utiliter conficiantur, liber, de quo
 dixi,

dixi, quemque habes, anſam præbebit. Omnem itaque move lapidem, ut non ſub tecto et tuguriolis (uti nunc communiter fit) ſed ſub dio atque ipſo Cœlo Aſtronomiam (velut par eſt) veterum imitatione exercemus, et ſic ſpectemur agendo.

Vale, et Annum hunc Iubilæum, multoſque alios in Artis huius 5 nunquam ſatis laudatæ promulgationem feliciter exige.

Dabantur ex Arce Cæſareanâ Benaticâ 3 Ian. 1600.

Excellentiæ tuæ ſtudioſiſſimus
TYCHO BRAHE.

[E codice Baſileenſi G I 23]

† 10

GENEROSO ATQUE MAGNIFICO VIRO, 34^v
DOMINO TYCHONI BRAHE, IN KNUDTSTRUPP ET
URANIBURG, ET DOMINO SUO, FAUTORI AC
PROMOTORI SUMME HONORANDO.

Salutem plurimam D.

33^r

RÆTER omnem ſpem et expectationem meam accidit, Generoſe Domine TYCHO, fautor ac promotor honorandiſſime, ut hîc diutius moras trahere cogar. Nihilominus tamen ex voto et animi ſententia mihi hætenus omnia ſucceſerunt, et uti ſpero amodo etiam ſucceſſura eſſe. Tuas a Conſobrino tuo CLAUDIO BILLEO cum Idea ſive typo Structuræ novæ Benachienſis 8 Idus Ianuarij ſartas tectasque accepi, quibus properante hinc Poſta conſeſtim reſcribo. Ideam adhuc hodie Magnifico Domino BARVITIO, Cæſareæ Maieſtati humilime ad exhibendum, offeram, cæteraque ſedulo et diligenter, quæ in memoriale aſſignata reperi, exequar. Cæſarea Maieſtas cum quotidie tui ad D. BARVITIUM feciſſet mentionem, deque te Cæſareo favore valde ſollicita eſſet, quinam valeres, quidnam rerum ageres, an nihil ei tranſmitteres, Dominus BARVITIUS, me quidem inſcio, tua Progymnaſmata Aſtronomiæ ad ipſius Maieſtatem detulit. Dominus BARVITIUS ad me aiebat: »*Ich muſte nur Ihrer Röm. Kay. Mts. etwas weiſenn von dem Herrn TYCHONE, damit von Ihr Kay. Mts. ich nit ſo offters gefraget werde, weil ich dan ſobaldt nichts darauf zu andtwortenn weiſ, und zue fridenn bleibe*«. Quæ ipſius Cæſarea Maieſtas actutum aperuit et per integrum diem vultu hilari et clementiſſimo, imo paterno erga te quem gerit animo, clementiſſime perluſtravit, uti coram plenius id tibi aperiam; per feſtinationem enim Poſtæ commode hoc fieri nunc nequit. Annuatim a Cæſarea Maieſtate clementiſſime ex ferarum genere tres tibi ſunt deputatæ, et aliquot Züber (uti in Bohemia vocant) piſcium, de qua re ex mandato ipſius Cæſ.

20

25

30

35

40

Cæs. Maiestatis a Domino BARVITIO ad Dominum Capitaneum Brandeifensem iam scriptum est, nec non de Prædio, ut aliquod eligat, et per primam occasionem, quid ille || sentiat, Dominum BARVITIUM certiore faciat, quas literas mecum dante Deo afferam. Pecunias antea promissas post diuturnam moram etiam nunc obtinui. Magnus Dominus CORRADUCIUS te officiose et peramanter resalutat omniaque felicia precatur; dicta salute et congratulatione ad me dicebat: »Pro congratulatione hac quam mihi nuncias, et salute quam nomine Domini TYCHONIS BRAHE dicis, gratias tibi ago maximas; vicissim eum, cui mea studia offero, peramice salutabis. Ego illum virum tanto amore prosequor, itaque ipsi faveo, licet de facie mihi ignotus sit, ut nil supra, non modo ob insignem ac præclaram quam profitetur artem Astronomicam, sed et ob generis splendorem, *dan er eines tapfferenn Geschlechts und Herkommens, auch vornehmer Man, dessen gleichenn ize* in toto terrarum Orbe *nit zu findenn*, utinam ut quam primum copia mihi eum videndi et cum ipso loquendi se offerat; sed id brevi fore puto.« Dominus TYPOTIUS ante biduum huc Pilsnam Lipsiâ appulit, qui etiam te salva impertit salute. Iamque diutissime ac felicissime cum tota Domo vale viveque annos Platonicos. Dabantur calamo celeri Pilsnæ ipso die quo mihi tuæ cum modella sunt redditæ, Anno avertæ salutis 1600.

Tæ Mæ additiß.

DANIEL FELS,
manu propria.

Quod meæ superioribus diebus tardius quam debebant tibi sint redditæ, culpa mihi non est danda, sed id vel Postæ, per quam rescripseram actutum, vel Domino Doctori HELLERO, ad quem meas direxeram, imputandum. Cum viaticum mihi desit, nec hîc mutuo accipere possum nummos, scripsi D. HELLERO, ut per Postam 8 Ioachimicos mihi, bonâ fide et gratia a te restituendos, transmittere velit. Iterum vale meæque festinationi ignosce, meque incolumem tu incolumis expecta. Progymnasmata tua Astron. a Cæs. Maiest. nondum recepi, quotidie adhuc ipsius Cæs. Maiestas ea perlustrat.

[E codice Basileensi G I 35]

S. CLARISSIME ET ERUDITISSIME
DOMINE BARTHOLOMÆE SCULTETE VETERI AMICITIA
MIHI IUNCTISSIME.

ACCESSUM meum in Bohemiam, quod a Cæs^a Ma^{te} hñc
Clementiſſime receptus ſim, tibi iam antea innotuiſſe, ex
Domino Doctore SCHWALMIO communi noſtro ami-
co, paulo poſtquam Pragam adveneram, percepi. Rediens
enim ille ex Sileſiã attulit ſchedam quandam memoria-
lem tuã manu exaratam, in quã Progymnaſmatum meo-
rum tomum primum tecum communicari rogabas: ac reſponſum ad
meas, quas idem tibi tradidit, nullum reportavit, uti neque ad illas,
quas Wittebergã ad te dedi, reſcribere voluiſti, traditã ſaltem tabellario
chartulã, quã probaret, eum meas exhibuiſſe. Quĩ vero fiat, quod in
reſpondendo tam difficilis ſis, equidem ignoro. Si curã tam publicã
quam privatã impedimento ſunt, ſcias me non minoribus diſtineri, et
tamen haud intermittere, quin amicis ſcribam. Sed ſi in poſterum hanc
deſidiam emendãris, erit veniãe locus.

Progymnaſmata deſiderata mittere necdum potui, quia primus qua-
ternio nondum impreſſus eſt, uti neque Concluſio; et deſiciunt alias in
primo capite ſex quaterniones de motu (æ, quos Hamburgi quidem
typis imprimi mandavi; ſed in abſentiã meã adeo depravate id factum
eſt, ut eos recudere oporteat. || Poſtquam vero in Bohemiam conceſſi,
nihil eiufcemodi hucusque præſtare licuit, partim ob peſtem Pragã ali-
quamdiu graſſantem, quodque iſthic typographias numeris et figuris
Aſtronicis aptas non habeant, partim quod propriam meam Magdã-
burgi unã cum quibuſdam ex meis Inſtrumentis atque ſupellectile do-
meſticã, interea dum ego in Bohemiam tendo, relictam ante hyemem
me obtenturum fruſtra crediderim. Mandãrat ſiquidem Cæs^a Ma^{tas} per
litteras Magiſtratui eius loci, ut res meas omnes iſthic conſervatas ma-
ture huc in Bohemiam per Albim tranſvehi procuraret. Verum dum
iſthic moras neſtunt, et neſcio quã ſubterfugia quærunt, ſupervenienti
hyemis aſperitas id ante ver inſtans fieri poſſe vetuit. Sicque tam illud
opus, quam alia a me inchoata et necdum typis plane conſummata
abſolvere, poſtquam huc veni, non eſt conceſſum. Interim tamen in
hac Arce Cæsaris Benaticã ſtructurã pro Inſtrumentis meis Aſtrono-
micis ordine et ſigillatim diſponendis iuſſu eius Ma^{tis} conſectæ ſunt, in
quarum aliquas ea, quã mecum attuli, iam diſpoſita ſunt, donec cœtera,
quibus relicta ſunt convenientia loca, advenerint. Laboratorium || etiam
Spagyricum pro Pyronomicis meis exercitijs, quibus unã delector, pa-
ratum eſt; ſatisque commode in hac Arce, quam tribus alijs pariter ob-
latis

latis prætuli, cum meis habito; et de necessarijs a Cæsâ Ma^{te} mihi liberaliter, quantum hæc ferunt difficilia tempora, provisum. Absum autem hîc a vestro Gorlitzio vix plus itinere duorum dierum, æstivo præfertim tempore, ut facilius et crebrior (modo sic volueris) literarum
 5 inter nos commutatio fieri possit. Et si me aliquando hîc invisere tibi grave non fuerit, advenies non tam exoptatissimus hospes, quam Amicus antiquus nunquam antiquandus, sed perpetuo mihi futurus charissimus.

Quoniam vero intellexi Gorlitzij apud vos esse excultas Typographias, quæ stylorum formâ et varietate præpolleant, simulque moletrinas papyro conficiendæ idoneas ibi reperiri, cuperem a te resciscere, quali precio quaternio impressus in formâ papyri maiusculâ, quam Regalem vocant, ecudatur, idque in quarto, ita ut munda et nitida sit papyrus, typi vero partim ex cursivâ maiusculâ, partim minori et antiquâ mediocri, incidentibus nonnunquam quibusdam tabulis et figuris Geometricis, ita ut Exemplaria sint 1500, et quot quaterniones singulis hebdomadibus absolvi queant, quidque correctori idoneo numerandum. ||
 13^v Ut vero mentem meam circa hæc rectius percipias, apposui unum vel alterum quaternionem, formam papyri atque impressionis rationem
 20 ostendentem. Coetera per temetipsum facile capies atque dispones. Da itaque operam, amantißime SCULTETE, ut votis meis hac in parte respondeat eventus, idque mature resciscam, quo Exemplaria unâ cum pecuniâ necessariâ, quam tuæ fidei committam, isthuc tempestive transmittere queam. Quæ illuc primo quoque tempore labore typographico
 25 compleri averem, hæc ferme sunt. In volumine primo Progymnasmatum instaurationis Astronomicæ dimidium circiter Alphabetum hinc inde desideratur; ideoque quam citissime fieri queat, convenientibus locis supplendum. In libro illo de Cometâ Anni 77, quem dudum a me obtinuisti, subiunxi postea Apologetica quædam scripta, quæ Hamburgi quidem impressa sunt; sed refutatio cuiusdam Eruditi in Scotiâ viri, qui contra eiusdem libri præcipua contenta nonnulla inferre præsumpsit, necdum addita, quæ forte quaterniones 16 adimplere poterit. Præterea librum secundum Epistolarum Astronomicarum e nostris, quem paulo antequam Daniâ exceßi, typis proprijs excudi inchoâram.
 14^r Sed solummodo absoluto dimidio Alphabeto || mihi inde in Germaniam emigrandum erat, sicque opera illa ob varias intercidentes irrequietudines intermissa est. Restant duo circiter Alphabeta plus minus typis pertexenda, idque totum minori illâ antiquâ, qualem primus Epistolarum tomus iam antea editus (quem proculdubio habes) exhibet.

40 Hos inquam libros iam antea typis nostris inceptos isthic apud vos ad Colophonem opere Typographico quam celerrime diduci posse, ut hoc Anno Iubilæo publici iuris fierent, plurimum exoptarem. Fac igitur

tur me de singulis huc pertinentibus per primam quamque occasionem (liquidem proprijs typis id nunc fieri nequeat) certio-rem, et cum typographis vestris atque papyri confectoribus, prout æquum fuerit, transige, et quid ad minimum exigant, significa. Non poterunt mihi facile in hoc utroque negotio imponere, cum ipsemet utrumque, tam quoad typographicas impensas, quam papyri præparationem in Insulâ olim Uraniburgicâ diu multumque proprijs sumptibus exercere curârim. Confido autem, sic persuadente veteri inter nos necessitudine, te desiderijs meis hac in parte non defuturum. Feceris sic non saltem mihi rem gratam et amicitiam nostrâ || haud indignam, sed et Divinæ illius Astronomiæ cultoribus inprimis acceptam nec (uti spero) inutilem. Cumque tu non postremum inter eos locum obtineas, te sponte tuâ rem omnem promoturum, nihil addubito. Sicque eo citius et promptius Exemplaria Operum meorum, quæ requiris, nanciscere.

Vale et actutum rescribe, meque de singulis diligenter admone. Opto tibi cum omnibus tuis hunc præsentem Annum Iubilæum multosque alios instantes auspiciatos et salutare. Iterumque vale. Dabantur ex Arce Benaticâ 5 miliaribus Pragâ versus Borrhapelioten remotâ Anno Epochæ Christianæ Dionysiacæ 1600, quem tamen duobus Annis deficere IOSEPHUS SCALIGER in renovato Opere de Emendatione temporum (uti prius unico) contendit, Ianuarij die 7° stylo renovato. Tu, si potes (uti forte potes, liquidem in similibus diligenter versatus) hanc litem dirime.

[E codice Basileensi G I 35]

CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
VIRO DOMINO IACOBO MONAVIO, PATRITIO VRATISLAVI-
ENSI, ILLUSTRISSIMI DUCIS SILESIAE CONSILIARIO
DIGNISSIMO, AMICO SUO INPRIMIS
HONORANDO.

S. P.

AUCIS diebus ex quo Pragam veneram, Excellentissime et amantissime Domine MONAVI, schedam quandam a te e vestra Silesia mihi asportavit Dominus D. SCHWALMIUS, si recte memini: quæ nihil aliud quam de Carmine quodam Domini TOBIÆ FISCHERI Poëtæ vestris, quâ occasione id in eum modum concinnatum sit, continebat. Grata mihi fuit tua chartula ipsiusque Carmen, in quo paucula verba mutata sunt iuxta censuram criticam, prout in adiunctis pagellis videre est, quibus etiam nonnulla alia, præter ea, quæ

quæ prius habes, adscripta sunt. Velim, ut tam hæc quam priora cum eodem communices. Scripsissem ipsemet iam illi, si literas eius ad me humanissimas tam cito invenire potuissem. Nescio enim, ubi illas cum quibusdam alijs, interea dum res meæ huc Pragâ transferuntur, re-
 5 posuerim. Quando eas reperire dabitur, rescriptionem non ulterius intermittam. Interim ipsum meo nomine officiose saluta, et pro bene-
 volo suo erga me animo gratias age.

Scripsi tibi aliquoties antea de libris Witichianis a sorore hærede coë-
 mendis. Quod si iam tuâ operâ præstari possit, ut iusto precio eos obtinere
 10 queam, præfertim quoad Exemplaria quæ habuit tria COPERNICI
 a se marginalibus quibusdam illustrata de Revolutionibus Cœlestibus,
 et quæ de Triangulis conscripserat, atque de Hypothesibus Cœlestibus
 si quæ inveniuntur, feceris mihi rem apprime gratam. Precium indi-
 15 catum confestim solvam. || Relatum quoque ad me est, quendam apud
 15 vos ante aliquot Annos fuisse Astronomiæ peritum, qui observationes
 nonnullas Cœlestes suo tempore perfecerat; quas filium ipsius adhuc
 conservare aiunt. Habitat autem is (si rite audita recordor) in plateâ
 quam vocant *die Stockgasse*, nomen eius excidit; tu (opinor) facile id
 20 conicies atque inquires, rogoque peramanter, ut ab ipso impetrare
 velis earundem observationum, quot et qualescunque fuerint, descrip-
 tum mihi concedi. Inveniar vicissim erga illum gratus. Indica insuper,
 ubi rescripseris (quod te mature facturum confido) an aliqua apud vos
 sit Typographia, quæ tales stylos habeat, qualibus liber primus Epi-
 stolarum Astronomicarum e nostris, quem existimo te habere, excusus
 25 est. Constitui enim alterum Tomum, in quo 12 primi quaterniones,
 antequam res meæ in Daniâ conturbarentur, absoluti sunt, complere,
 in eâdem formâ papyri et characteris, quâ prior confectus est. Et trans-
 lige simul cum Typographo idoneo, quid pro quolibet quaternione, ita
 ut Exemplaria imprimantur 1500, illi numerandum sit. Et simul papyri
 30 valorem indica, quidque correctori gnaro in singulas septimanas dan-
 dum. Si intellexero, omnia isthic rite succedere posse, mittam unâ cum
 16^r Exemplari ad mundum scripto pecuniam, pro quâ papyrus || coëma-
 tur, et cœtera persolvantur. Ignoscas vero mihi, mî MONAVI, quod te
 alias occupatissimum meis negocijs sic molestem. Ego quidvis vicissim
 35 tuâ causâ faciam, quâcunque in re mea opera tibi unquam usui esse
 poterit. Vale. Dabantur ex Arce Cæsareanâ Benaticâ, ubi nunc cum
 meis habito, die 10 Ianuarij stylo renovato Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

†

TYCHO BRAHE AD MARTINUM
BOCHAZIUM.

S.

17^r

XCELLENTISSIME et eruditissime Domine M. MARTINE BOCHAZI, amice honorande, ex literis tuis ultimo ad me datis non obscure percepi tuum in me studium et singularem benevolentiam, cum quod M. NICOLAUM, Conterraneum meum, tam humaniter nuper exceperis, atque negocia a CLAUDIO BILLEO confobрино in Gallijs meo nomine expedienda tuo quoque consilio promovere volueris, tum etiam quod exemplaria aliquot Carminum tibi concreditorum mihi ad mundum describi procures, in quibus recte coniectatus es, quod Epigramma quoddam TUTO pro TYCHO perperam haberet. Debet enim illud, uti apposite restituisi, sic ultimo claudi:

5

10

15

Ære RUDOLPHE tuo, TYCHO labore tuo.

Et si quæ alia eiusmodi invenisti sphalmata scriptoris, bene feceris, si emendaveris. Quoniam vero beneficium unum alterum alliciat, et videam te nostratibus favere, præsertim si mea commendatione fulti te acceperint, non potui prætermittere, quin iuvenem Danum, qui ante triduum cum filio meo natu maiore (quem in Daniam pro aufereudis isthic residuis instrumentis, et Lubecam primum, deinde Hamburgum, quod || et factum est, transvehendis miseram) huc Witebergâ, ubi aliquandiu studuerat, comitatus est, [literis] hisce [ad] te pro[mo]verem, siquidem is se tibi insinuari exoptârit meque hoc nomine rogârit; intellexerat enim inter nos familiaritatem non vulgarem esse, meque tibi, uti par est, plurimum tribuere, quare non potui non ipsius desiderijs annuere. Ut vero paucis cognoscas, quis et qualis is sit, sic habe. Oriundus est ex ea parte Daniæ, quam Cimbricam alij vocant Chersonesum, nostrates Iutiam dicunt, in civitate isthic primaria Ripensi, quæ cathedralem habet ecclesiam et capitulum Canonicorum celebre atque opimum, ubi etiam parens illius, honesta alias familia natus, præcipuum gerit officium et Superintendentem agit, loco veterum Episcoporum, vir apprime eruditus et antiqua consuetudine mihi notus, qui M. PETRUS HEGELUNDUS appellatur. Filius autem hic, IOHANNES nomine, aliquamdiu in Academia Haffniensi diligentem literis operam navavit, posteaque Witebergæ studia liberalia non minori sedulitate continuavit, atque in ijs pro sua ætate egregium et laudabilem fecit profectum, estque insuper honestis et compositis moribus præditus, ut spes non dubia sit, eum ad præclaram aliquam frugem

20

17^v

25

30

35

40

Dei

18^r Dei beneficio perventurum. Quocirca, mi optime BOCHAZI, ut tibi
 hunc iuvenem Danum || de meliori (uti aiunt) nota commendatum
 habeas, utque eius conatus iuves, ipsumque ad optima quæque tuo
 consilio promoveas, te etiam atque etiam rogatum habeo. Feceris sic
 5 mihi rem apprime gratam et pluribus nominibus me, tui alias aman-
 tissimum, devinxis. Cuperet is aliquantisper Pragæ subsistere, ut in-
 choatam studiorum suorum telam in vestro Collegio pertexere queat,
 atque mores isthic hominum addiscere, sicque successe sibi viam ster-
 10 neret et commoditatem parare ulterius peregrinandi et forte Italiam
 perlustrandi. Da itaque operam, amantissime Domine BOCHAZI, ut
 isthic apud vos oportune, et si locus commodus esset, in vestro Collegio,
 ibi potius degat, ut non nimium de sua pecunia, quâ ad ulterius pere-
 grinandum opus habet, illi consumendum sit, sed frugaliter, ita tamen,
 15 ut necessaria non desint, vivere ac studijs humanioribus simul vacare
 possit. Qua de re ille ipsemet suam plenius tibi expositurus sententiam,
 atque ego, ubi vobis, favente Numine, adfuero, quod statim atque Cæ-
 sarea Maestas Pragam redierit, futurum spero, ulterius tecum tam de
 his quam alijs collocuturus sum. Interim effice, ut hanc nostram inter-
 20 ceptionem apud te pondus habuisse, qua etiam de re nihil addubito, re-
 sciscam, et Exemplaria Carminum, quotquot transcripta habes, mitte,
 meque tui studiosissimum redamare perge. Vale. Dabantur properan-
 ter ex arce Venetiensi 17 Ian. A. 1600. ||

19^r †

POSTSCRIPTA.

25 **A**DVENIT cum filio inde a littore Balthico quidam alius e conter-
 raneis nostris M. CHRISTIERNUS LONGOMONTANUS no-
 mine, a me huc vocatus: siquidem is iam antea, dum in Daniâ morarer,
 mihi in Insulâ nostrâ Uraniburgicâ per octennium fuerat domesticus,
 et in Exercitijs Astronomicis operam diligentem nobis præstiterat. Tur-
 30 batis autem isthic Uraniæ sacris, quorundam inscitâ et malevolentia,
 ille, ruinas tantas me spectare nolente, sed inde cum totâ familiâ in
 Germaniam me recipiente, pariter abiit, et cum bonâ nostrâ veniâ
 primum in Prusiam navigavit. Postea perlustratâ Poloniâ per Silesiam
 et reliquam Meridionaliorem Germaniæ partem Rostochium venit;
 35 ubi cum percepisset, me in Arce Ranzovianâ prope Hamburgum ali-
 quantisper confedisit, me ultro accessit, et aliquanto tempore isthic me-
 cum moratus, cum interea a Cæsâ Matē Pragam evocarer, atque paulo
 post iter in has oras susciperem, is me Magdæburgum comitatus est.
 Cumque Gynæceum meum, quod eouque tunc mecum habueram,
 40 Wandelburgum remitterem, donec ego Pragam excurrerem (quod ta-
 men tunc lues populariter in Bohemiâ grassans impedijt) Cæsæ Matē
 Clementissimam

Clementissimam voluntatem perciperem, eum Gynæceo adiunxi, ut illud tutius reduceret, || cum ipsius diu mihi perspecta esset fides et erga me studium. Ubi vero is hoc recte executus esset, in Cimbriam Patriam suam nonnihil exspatiatus est, posteaque Rostochium reversus, ibi eventum rerum mearum in Bohemiâ præstolatus est. Nunc vero cum filio, accersitus (uti dixi) denuo apud me comparuit. Et licet eius in studijs Astronomicis operâ hîc Benachiæ ulterius uti constitueram, tamen cum necdum omnia hîc rite disposita habeam, et alias numerosa mihi sit familia, expectemque indies Mathematicum quendam Electoris Brandeburgensis cum suâ coniuge, pro quo Cæsar scripsit, ut domus hæc mihi deputata vix plures commode capiat, ipse etiam prædictus M. CHRISTIERNUS Pragæ degere, atque isthic, quæ in Astronomicis illi facienda significâro, sedulo exequi non aversetur: placuit itaque mihi et hæc ratio, ut meis sumptibus ibi, donec illi aliter prospexero, vivat, et pro me, quæ in hoc genere studiorum continuanda præfinivero, elaboret. Quocirca rursus ad tuum unâ cum consilio auxilium rem hanc defero, omniaque tuæ prudentiæ et fidei committo, ipsumque, qui mihi semper charus et acceptus fuit, tibi quam diligentissime commendo, rogans te per amicitiam nostram, velis de commoditate aliquâ opportunâ, tam quoad habitationem quam victum, ipsi prospicere, sive id in collegio vestro, sive alibi in propinquo competenter fieri queat, meque per eundem intra unum vel alterum diem cum curru meo huc revertentem de singulis commonefacere. Præstiteris sic rem inprimis gratam, et quovis officio, quantum per me licet, vicissim compensandam. Vale. Datum ut prius.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.

S.

NOBILISSIME et Magnifice vir, Domine et amice honorande: Accepi hac ipsâ horâ literas a meo domestico DANIELE FELS, qui isthic apud vos in Aulâ moratur, quibus iussu tuæ Magæ scribit, Cæsaream Matem Clementissime cupere, ut per primam oportunitatem iudicium meum de hoc Anno, præsertim quoad morbos Epidemicos, brevibus et succincte comprehensum eius Mati per primam oportunitatem transmittam. Etsi vero Astrologicis prædictionibus indulgere non soleam, quod eam certitudinem non spondeant, quam requiro, et quam Astronomia, quæ motiones siderum solummodo scrutatur, admittit (quam etiam ob id potius excolo) et præter hæc generales

5 rales illæ Mundi influentiæ non saltem a superioribus Astris, sed et inferioribus cauis atque Elementari Naturâ dependeant (quod et antea
 Tuæ Mag^æ me innuisse memini) adeo ut qui has citra omnem hallucinationem rite præviderint, vel nulli vel admodum pauci hæcenus ex-
 20^v titerint, qui vero particulares et individua concernentes rectius vaticinati sint, plures inventi: Attamen quia S^a Cæsarea Maiestas, Dominus
 noster || Clementissimus, sic a me fieri vult, cuius mandatis lubens et subiectissime (uti decet) obtempero, quam primum fieri poterit, meas
 10 hac de re coniecturas ex Astrologiâ qualicunque petitas paucis confignabo, atque ipsius Ma^{ti} ad tuam Mag^{am} meo nomine humillime exhibendas dirigam, utut libris meis tam manuscriptis quam alijs huc
 conducentibus, quod Magdæburgi apud reliquam supellectilem detineantur, etiamnum destituar. Alias iamdudum perfecissem id, quod
 ex mandato Cæs^æ Ma^{tis} Tua Mag^a eo ipso die, quo Clementissime audientiam obtinueram, expetijt; quod quale sit, ipsemet novit.

15 Porro Mag^{am} tuam cælare non possum (quod et alias ad ipsam hodie perscribere in animum induxeram) filium meum natu maiorem, quem cum alio quodam ex familiaribus meis ante sedecim hebdomadas in
 Daniam pro auferendis residuis isthic Instrumentis ablegaram, nunc
 20 primum huc reversum esse, re omni bene expeditâ. Instrumenta enim quatuor, quæ ob magnitudinem discedens ibi reliqui, unâ cum quibusdam alijs, primum Lubecam, deinde ad Albis ostia Hamburgum,
 21^r ubi nunc conservantur, sacra tecta transferri fecit, || contradicente isthic in Patriâ nemine: licet eo ipso tempore, quo Rex Comitibus extra-
 25 ordinarie cum toto Regni Senatu et potissimâ Nobilitate celebravit, Hassniam appulerit: sed omnibus potius cordatis ac ingenuis unâ cum consanguineis et Amicis nostris de Cæs^æ Ma^{tis} Clementissimo erga me favore atque horum studiorum promotione mihi affatim congratulantibus, paucis tantum invidis et malevolis dolorem disimulantibus
 30 atque obmutescens. Quæ pariter indicanda duxi, quo per opportunitatem ipsius Ma^{ti} a tuâ Mag^a Instrumenta mea omnia, tam ea, quæ prius evehi curaram, quam quæ in Daniâ reliqui, nunc esse in fundo Germanico, atque instante vere, favente Deo, huc per Albim non incommode advehi posse, referri queat.

35 Cæterum ut dictum DANIELEM sollicitatorem isthic meum, qui iam sex ferme hebdomadibus abest, quamprimum per graviores occupationes licuerit, expedire et huc remittere non degravetur, officiose rogo. Valeat Mag^a tua quam felicissime et diutissime. Raptim Benachiâ die 20 Ianuarij 1600.

[E codice Florentino Bibl. nat. in codicum Galileianorum tomo 27 (*Accademia del Cimento* † part. 3 vol. 12)]

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO PRIN- 6v
 CIPI AC DOMINO, DOMINO FERDINANDO, MAGNO
 HETRURIAE, FLORENTIAE, SENORUM AC PISA- 5
 RUM DUCI, DOMINO SUO CLEMENTIS-
 SIMO AD MANUS PROPRIAS.

SERENISSIME et Potentiſſime Princeps, Domine Cle- 5r
 mentiſſime. Quod Sereniſſima Celſitudo Tua mihi, licet 10
 de facie ignoto et tam longe diſtito, adeo clementer et
 benevole ſuperiori æſtate ſcribere non dedignata fuerit,
 humillima et obſequentiſſima mente eidem gratias ago
 quas poſſum maximas. Accepi eas literas, cum primum
 Pragam ſub initia Iulij, a S^a Cæſareâ Maieſtate, Domino meo Clemen-
 tiſſimo, iſthuc e Germania vocatus, et benigniſſime ſuſceptus adve- 15
 niſſem. Quæ ſane non parvâ me affecerunt voluptate, quod inde per-
 ciperem tantum Principem, inter Europæos pauciſſimis cedentem, non
 ſaltem me immeritum Clementiſſimo ſuo favore proſequi, ſed et Divinæ
 illius Aſtronomiæ (cui plurimis abhinc Annis, arduo et indefeſo ſtudio,
 nec modicis impenſis operam navavi) myſterijs ſolenter et iucunde 20
 af-
 fici, prout hæc ſublimis et Heroica Scientia, inde ab initio Regibus et
 Principibus, Heroiciſque Viris, in ſublimerum mundanarum ſaltigio
 collocatis, ſemper acceptiſſima, atque ab ijs in præcipuo honore habita
 fuit. Quâ etiam de cauſâ Auguſtiſſimus Imperator RUDOLPHUS II
 me unâ cum Uraniâ noſtrâ, Patriâ, quod ibi debite conſervari et per- 25
 petuari nequiret, ſponte excedentem huc in Bohemiam (uti dictum)
 ubi nunc in Arce quâdam Cæſareanâ, itinere ſaltem dimidij diei Pragâ
 remotâ, eius fundamina et culturam denuo inſtauro, arceſſiri voluit,
 atque huic Regali Studio, Regaliter quoque et liberaliter proſpicere
 non degravatus eſt. Libros quos Sereniſſimæ Tuæ Celſitudini humil- 30
 lime miſi, eidem gratos fuiſſe, mihi plurimum congratulor.

Quoniam vero ex prædictis Sereniſſimæ Celſitudinis Tuæ literis
 percepi, illam plura ex meis in re Aſtronicâ Operibus Clementiſſi-
 mo animo requirere, nullatenus intermittam, quin per primam quam-
 que oportunitatem, ipſius optimæ voluntati, quâ poſſum reverentiâ, 35
 morem geram; et præſtitiſſem id iam antea quam lubentiſſime, ſi ſu-
 pellex mea libraria, quæ Magdæburgi in Germania etiamnum reſer-
 vatur, huc allata fuiſſet, quod tamen inſtanti vere, ubi Albiſ fluvius hoc
 hyberno tempore congelatus, denuo erit navigabilis, futurum ſpero.
 Sic enim a Cæſareâ Maieſtate Magdæburgenſibus per literas iniunctum 40
 eſt. || Ex quo inſuper Sereniſſima Celſitudo Tua Nobilem et Eruditum 5v
 Adoleſcentem,

Adolescentem, FRANCISCUM TENGNAGLIUM, meum aliquan-
 diu domesticum, qui dictos libros Serenissimæ Tuæ Celsitudini sub-
 misit a me obtulit, ex aliquali nostrâ humillimâ commendatione Cle-
 mentissimo favore non indignum censuit, sed ita sibi acceptum habuit,
 5 ut nuper huc ad me reversus Serenissimæ Celsitudinis Tuæ Clemen-
 tissimam et singularem erga se benignitatem satis deprædicare nequi-
 verit, id equidem tanti beneficij loco reputo, ac si a Tuâ Serenissimâ
 Celsitudine mihi ipsi præstitum foret. Et quia vel inde Serenissimæ
 Celsitudinis Tuæ Clementissimum erga me animum haud obscure in-
 10 telligam, non verebor Serenissimam Tuam Celsitudinem in alio quo-
 dam haud dissimili negotio eo audentius demisse compellare, præsertim
 cum Ipsamet in suis ad me Clementissimis literis benignissima sua of-
 ficia mihi ultro offerre dignetur. Est autem eiuscemodi.

Cuperem quam maxime non saltem in Italia, ubi minor est quam
 15 hæc Sphæræ Mundanæ inclinatio, sed et in Ægypto apud Alexandriam,
 siquidem ibi adhuc rectior est, nonnulla in Astrorum Observationibus,
 quæ hæc non ita patent, perficere. Quamobrem filium meum natu
 maiorem ex me ipso denominatum, adolescentem 18 Annorum, quem
 inde ab ipsa pueritia ad hæc exercitia abuefeci, adiuncto illi pro co-
 20 mite quodam ex meis studiosis, qui usque in tertium Annum in rebus
 Astronomicis factitandis fideliter et sedulo mihi inservivit, harumque
 non vulgarem peritiam sibi interea comparavit, favente Divino Nu-
 mine, instanti vere, vel quamprimum fieri poterit, ad S^{mam} Tuam
 Cel^{nem} in Hetruriam mittere, tradito illi uno vel altero Instrumento
 25 ex meis, quod portatile sit (si modo id commode effici queat) unâ cum
 instructione, quomodo plura, prout opus fuerit, isthic paranda sint, et
 quænam ijs cœlitus denotanda. Daboque simul operam, ut is aliquos
 librorum meorum a S. T. Cel^{ne} clementissime desideratorum secum ad-
 ferat. Deinde studiosus ille, relicto in S^{mæ} Tuæ Cel^{nis} Aulico servitio
 30 (modo S. T. Celⁿⁱ sic placuerit) filio meo, in Ægyptum navigabit, atque
 ea quæ isthic ulterius observari poterunt, iuxta meam præscriptionem
 pariter designabit. Qua in re Inclyta Venetiarum Respublica, quando
 aliquam eo navem ablegat, competentem promotionem (uti etiam
 spem aliqualem prædicto TENGNAGLIO, hac de re, dum ibi esset,
 35 meo nomine sollicitanti fecit) potissimum vero Tuæ Serenissimæ Celsi-
 tudinis autoritate et intercessionem allecâ, non est (uti spero) denega-
 6^r tura. || Si itaque S^{ma} Cel^{do} Tua filium meum unâ cum adiuncto ipsi
 comite, per annum tempus aut circiter in Aula sua apud se reti-
 nere, sibi que commendatum habere, pro singulari suo et Clemen-
 40 tissimo erga me favore, non aversetur, quibus possum precibus de-
 misse oro, ut de sua Clementissima hac in parte voluntate me per
 literas certiolem reddere non degravetur, aut etiam id Generosissimo

et Magnificentissimo suo apud Sam Cæsarem Matrem Legato, qui Pragæ est, significare. Fecerit sic Serenissima Celstudo Tua non saltem mihi humillimo suo servitori, ad omnia obsequia pro virili præstanda paratissimo, sed et ipsi Cæsareæ Maiestati, cui hæc studia cordi sunt, rem (uti non dubito) inprimis acceptam et Serenissimæ Tuæ Celstudini (modo ipsius laudibus aliquid accedere possit) gloriosam et apud omnem posteritatem commendabilem. 5

Sed desino Serenissimam Tuam Celstudinem, gravissimis Ditionum suarum rebus gubernandis intentam, ulterius interpellare. Deus Opt. Max. eam quam diutissime sospitem et florentem conservet. 10

Dabantur ex Arce Cæsareanâ Beneticâ Die 24 Ianuarij An. 1600.

Serenissimæ Celstudinis Vestræ

humillimus servitor

TYCHO BRAHE,

manu propria scripsi. 15

[E codice Basileensi G I 35]

ILLUSTRI ET GENEROSO DOMINO, 23^r
 DOMINO IOHANNI FRIDERICO HOFFMANNO, LIBERO BARONI IN GRUENPUECHEL ET STRECHAW, PRÆFECTO PROVINCIAE DUCATUS STYRIÆ ET ARCHIDUCATUS AUSTRIÆ MARSCHALCHO UBIQUE HÆREDITARIO BURGRAVIO IN STEYER NEC NON SAC. CÆS. MAIESTATIS AULÆ CONSILIARIO ET SERENISSIMI ARCHIDUCIS MAXIMILIANI CUBICULARIO PRIMARIO, DOMINO ET AMICO SUO
 INPRIMIS HONORANDO. 25
 ILLUSTRIS ET GENEROSE VIR, DOMINE ET AMICE 22^r
 HONORANDISSIME.

MAGNO equidem gaudio affectus sum, cum heri vesperi ex meis Domesticis huc Pragâ revertentibus percepissem Illustr. Generos. Tuam ex Austriâ nuper salvam et incolumem rediisse. Quo nomine non saltem Illustri Generositati Tuæ, sed et mihi ipsi quamplurimum congratulor, siquidem de Generositatis Tuæ erga me et ea, quæ tracto studia Astronomica, sincera et benevola affectione vel ex paulo, quem superiori æstate invicem habuimus congressu, ita mihi optima quæque polliceor, ut in tanti viri, qui non saltem Genere clarus sit, sed et doctrinis liberalibus insigniter excultus, familiaritatem incidiße, 30
 35

diſſe, non poſtremæ felicitatis loco ducam. Cumque nunc Pragam No-
 bilem et Eruditum adoleſcentem FRANCISCUM TENGNAGLIUM,
 mihi domesticum, qui ante paucas hebdomadas ex Italia huc reverſus
 eſt, unâ cum filio meo natu maiore ex me denominato certis de cauſis
 5 amandem, non potui intermittere, quin hæſce pro felici reditu candido
 animo Illuſt. G. T. congratulantes unâ mitterem, atque ijs ſimul in-
 iungerem, ut Tuam Illuſt. Generoſ. captata oportunitate accedentes
 eam ex me officioſiſſime ſalutarent. Pergratum vero eſt, quod Illuſtris
 Dominatio Tua Excellentem Mathematicum Dominum M. IOHAN-
 10 NEM KEPLERUM in ſuo Comitatu huc ad nos in Bohemiam ad-
 duxerit, qua etiam in parte non obſcure elucet Illuſt. G. T. || erga ſu-
 blimia illa et a vulgi captu remota Mathematicum ſtudia eorumque
 alumnos ſingularis et nunquam ſatis laudatus favor atque benignitas
 ab omnibus hiſce excellentioribus Scientijs addictis merito ſemper de-
 15 prædicanda. Interceſſit mihi cum illo viro, poſtquam Daniâ emigravi,
 nonnulla per Litteras eademque pergrata familiaritas, quæ ex mutua
 præſentia, quam brevi futuram mihi perſuadeo, augeri poterit. Quic-
 quid vero voluptatis et commodi ex hoc noſtro congreſſu promanare
 poterit, Illuſtri Dominationi Tuæ præcipua ex parte acceptum feren-
 20 dum grata mente agnoſco. Pluribus Illuſt. Generoſ. T. multiplicibus
 alias pariterque graviſſimis occupationibus diſtentam remorari nolo.
 Cætera, quæ hîc omitto, ij, quos ablego, ſi Illuſt. Domⁿⁱ Tuæ eos ad-
 mittere commodum fuerit, ſupplebunt atque ex me referent; quibus ut
 benignam aurem pro ſolita ſua humanitate præbere non dedignetur,
 25 qua poſſum reverentia, oro et obſecro. Valeat Tua Illuſt. Generoſitas
 quam feliciſſime et diutiſſime, huncque noviter inchoatum Annum
 Iubilæum plurimoſque alios infequentes incolumis et florens tranſigat.
 Dabantur ex Arce Cæſariana Benatica die 26 Ianuarij Anni labentis
 Epochæ Chriſtianæ Dionyſiacæ 1600, quam duobus deficere IOSE-
 30 PHUS SCALIGER probare nititur. Iterum et læpius T. Illuſt. Gen.
 quam optime valeat, meque et meos ſibi commendatos habeat. ||

23^r Illuſtri Generoſitati Tuæ
 addictiſſ.
 TYCHO BRAHE.

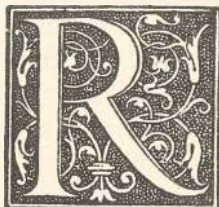
[E codice Vindobonensi lat. 10702]

†

CLARISSIMO ET ERUDITISSIMO VIRO
DOMINO M. IOHANNI KEPLERO ILLUSTRIMUM STYRIÆ
ORDINUM MATHEMATICO EXIMIO, AMICO
SUI PLURIMI FACIENDO.

159^v

5

REVERSI heri vesperi sero ad me domestici illi mei, quos 158^r
Pragam miseram, tuas, Ecc^{me} et amantiſſime Domine
KEPLERE, ex inſperato attulere humaniſſimas literas,
quibus lectis, te Pragæ nunc eſſe, perlubenter comperi.
Invite tamen ex iſdem colligebam, te necdum meas, 10
quas ultimis Tuis affatim reſpondentes ante menſem
circiter Viennam, ut inde per Dominum Doctorem BLOTIUM tibi,
ubicunq; invenireris, mitterentur, direxi. Quæ ſi interea tibi traditæ
fuiſſent, hac reiterata proteſtatione et excuſatione in re iſta, quæ tot
verba non meretur, ſuperſediſſes, atque aſtutum citra diuturniorem 15
deliberationem et cunctationem huc (ſiquidem in vicinia es) advolaſſes.
Quod ut etiamnum facias, te etiam atque etiam rogo. Poteris in eodem
vehiculo comitari Nobilem et eruditum adoleſcentem FRANCISCUM
TENGNAGLIUM domesticum noſtrum, et filium meum TYCHO-
NEM natu maiorem, quos Pragam ob negocia quædam peculiaria, 20
meo nomine iſthic expedienda, nunc ablego. Illi enim intra paucos
dies, volente Deo, huc revertentur, et locum pro te in curru facile in-
venient.

De meo iſthuc adventu necdum certi quid concludere poſſum, ante-
quam Cæſaream Maieſtatem Dominum noſtrum Clementiſſimum eo 25
reverſum eſſe intellexero. Neque enim quid alias iſthic magnopere
agam, habeo, nec libenter accedo, niſi a Cæſarea Maieſtate clemen-
tiſſime vocer: ſiquidem id citra temporis, cuius, tanquam theſauri irre-
cuperabilis, ſum pariſſimus, aliqualem iacturam, et ſtudiorum, quæ
præ manibus habeo, remoram fieri nequeat. 30

Explorandi etiam hiſce noctibus acronychij ſitus Martis et Iovis, tum
quoque Mercurij, quem poſt occaſum Solis diſcrete apparentem ter
proxime elapſis crepuſculis obſervavimus, tum quoque ad Venerem
Eoam, quæ etiam nunc interdiu unâ cum Sole, adeoque in ipſo Meri-
diano exiſtens, ſpectatur, et obſervationi, prout aliquot quoque annis 35
præteritis a nobis factum, patet, advertendum. || Taceo quod Saturnus 158^v
non longe a $\square \odot$ mane iuxta Meridianum apparens, pro Parallaxi
orbis (uti vocat COPERNICUS) et Latitudine ſua (ſiquidem appro-
pinquet ad limitem maxime Boreum) rimanda, non inconvenientem
exhibeat occaſionem, donec adventante Aprili plane pernox redditus, 40
Apogæum et Eccentricitatem, unâque ipſam Latitudinem maximam,
prout

prout hæc a nobis iam antea explorata sunt, comprobet. Accedit et hoc, quod in proxime futuro plenilunio Luna Eclipsin, licet minutulam, iuxta ipsum occasum paulo ante ortum Solis patietur, cui etiam (ut prioribus sedulo designatis adijci queat, atque restitutio motus Luminarium a nobis prius facta, ulterius examinari) attendendum, modo serenitas oportuna id permiserit.

Vides itaque, mi KEPLERE, quot et quanta exercitia nostra Astronomica ingerant obstacula, nobis tamen haud ingrata (siquidem ijs distineri volupe est) quo minus Pragam tam cito, uti opinatus es, excurrere queam. Tuum itaque erit prævenire, meque hîc mature (uti dictum) invisere. Advenies non tam hospes quam amicus gratissimus, nostrarumque in cœlestibus contemplationum, per ea quæ nunc ad manus habeo, instrumenta spectator et socius acceptissimus. Tunc, volente Numine, coram de pluribus. Vale et Illustrem ac Generosum Dominum Baronem IOHANNEM FRIDERICUM HOFFMANNUM, cui etiam nonnulla congratulationis causa pro felici reditu scripsi, ex me officiosissime resaluta. Dabantur properanter ex arce Cæsareana Benatica die 26 Ianuarij 1600.

Tui Amantissimus

TYCHO BRAHE,
manu propria scripsi.

† [E codice Basileensi G I 23]

38^v DEM EDLEN VNND GESTRENGEN
HERRN TYCHO BRAHÆ, HERRN AUF KNUDTSTRUPP
25 VNND VRANIBURGKH, MEINEM SONNERS-
LIEBEN HERRN VNNDT GUETTEN
FREUNDT.

S.

37^r **L**ITTERAS tuas, Vir nobilissime, quibus me tam splendide per egregios iuvenes, internuntios tuos, salutas, mei amore et commendatione plenas, imo in excultoribus meæ tenuitatis nimiam pæne laudem continentes, accepi, cum voluptate profecto, dubius tamen, tot inter gratulandi occasiones palmam cui concederem.

35 Ecce autem animi tandem occurrebat sinceritas, omnibus alijs non immerito præferenda. Cætera, tanquam illius effectus et signa civilitati ac humanitati Tuæ adscribens, pari, si non calamo, mentis tamen integritate et studio compensanda.

40 Quod D. FRANCISCI TENGNAGELIJ, familiaris tui, virtutem ac valorem, quem ipsa facies et mores exprimunt, etiam litterarum tuarum testimonio

testimonio apud me augere tibi placuerit, nil miror. Est tamen mihi quod gratulor et tibi, qui tantum Adolescentem cognoscendum dederis, gratiam ut referam. Rationem consilij eius de Bohemica hac ora tui procul dubio causa non tam brevi relinquenda plurimum etiam nostro ex interesse approbamus et lætamur, ac ipsi et filio tuo quam valemus et habemus exilitatem in hac aula nostram fideliter et cum libertate offero. ||

Magistrum KEPLERUM, omni præconio maiorem, favoreque tuo et patrocinio multis rationibus dignum, tibi iam commendatum amplius nunc non commendo, sed ipsum se spectandum et fruendum potius præmitto, apud te, mihi, ut spero, multarum rerum præconem et conciliatorem. Intermediatoris tamen quod officium ita amanter et benigne cum gratiarum actione susceperis, ad me pertinet, Domine TYCHO, ac facis in eo, te certe ac humanitate tua, quin nostra, ad te perpetuo amandum et colendum benevolentia haud indignum.

Addo idipsum, nostri gratia quicquid porro acceperit, id omne non tam ad cumulum tuorum in nos meritorum esse referendum, quam alta et grata memoria prosequendum. In specie vero, quæ et ipsius KEPLERI ratione conferenda essent aliqua, in occasionem nostri conventus differre cogimur, quem nobis efficiat Deus propediem, ut spero et opto. Vale ac reliqua ex ipso KEPLERO et tuis.

Pragæ 3 Februarij A. D. 1600.

T. D. ex animo
IOHANNES FRIDERICUS HOFFMANN,
L. Baro.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD PAULUM MELISSUM.

ILLUSTRIS ET MAGNIFICE VIR.

UM Vitebergæ aliquantisper superiore Anno subsisterem, nactus ibi per Tabellarium quendam Danicum mittendi commoditatem, librum quendam e nostris Mechanicam Astronomiæ partem complectentem tecum communicavi. An literas unâ adiunxerim, non satis recordor. Eram enim tunc (uti et plærunque alias) occupatissimus. At TAUBMANNUM Poëtam, amicum communem, meâ etiam de causâ, ad te eodem tempore scripsisse, simulque Carmina nonnulla nostram e Daniâ migrationem concernentia misisse, satis memini. An vero hæc omnia tibi certo reddita sint, fluxa Tabellarij istius fides me ancipitem reddit, præsertim cum nihil tanto intercedente tempore nec TAUBMANNUS nec ego a te responsi acceperimus, atque id, quod maxime ambo

ambo in votis habuimus, nimirum ut tu, inter Poëtas huius seculi principem locum merito tenens, nostram etiam Uraniam eiusque peregrinationem argutâ et mellifluâ tuâ, quâ præpolles, venâ exornare non degravareris, necdum effectui, quantum sciam, datum sit. Nam ut de
 5 tuâ in me voluntate atque favore benigno quidpiam addubitem, eximia illa humanitas, quâ me adhuc in Daniâ hærentem, licet de facie ||
 26^v ignotum, subinde complexus es, vetat. Neque enim te ob loci aut fortunæ mutationem a te ipso mutatum credi fas est, cum maior in te constantia, integritas et candor id non admittant. Nec etiam (ut dicam id
 10 quod res est) hæc vitæ alteratio, licet in hac ingravescente ætate magnâque familiæ copiâ durior cenferi queat, mihi, qui rerum terrestrium fluctuationibus et vicissitudinibus non moveor, multo minus infringor, quidpiam mali intulit. Locus meis studijs aptior et clarior restitutus, fortuna, quoad ea, quæ vivendi commoditatem respiciunt et status dignitatem, priori non cedit; imò benignior ex Clementissimo Cæsaris favore ac liberalitate affulsit, ut aurum cum ære mihi commutasse videar, sic dirigente et in melius omnia disponente Divini numinis provifu, utut nonnulli in Daniâ, qui Fata publica regere præsumunt, ab invidiâ et malevolentia pari inscitiâ permixtâ occæcati, id non præviderint,
 15
 20 maiore nunc eorum dolore et poenitudine, licet dissimulent.

Coeterum ut illustris tua Musa hanc nostram vicissitudinem eleganti aliquo Poëmate decorare eique accinere non aversetur, et ego etiamnum rogo, et mecum prius TAUBMANNUS atque BRASCHIUS Poëtæ tui observantissimi rogârunt, prout me per literas hac de re certiore fecerunt. Quare te || triplici huic voto ab Amicis te sincere colentibus profecto non defuturum nobis pollicemur. Si ad Cæsarem Matrem congratulationis et elogij nomine, quod Urania nostræ extorri atque in Daniâ naufragium passæ tam clemens hospitium tutioremque portum indulserit, venam dirigere malueris, erit id ipsius Matris proculdubio non ingratum, cum et coetera in mei gratiam concinnata Carmina ipsius Matris perlegere, sibi que quod placerent reservare non indignata sit. Mihi sane hoc tuum in me studium erit longe acceptissimum, quovis vicissim officio pro viribus compensandum. Apposui quosdam alios versus hac ipsâ de re, quos (uti opinor) prius non
 27^r
 30 habuisti. Adest simul D. D. CRAMERI Stetinensis Oda (uti mihi quidem videtur) non inelegans, pariter ad Cæsarem Matrem directa. Ambit is per me lauream in Aula Cæsaris sibi impertiendam, quâ si a te quoque dignus censebitur (quod vel ex hac sola Odâ tanquam ex ungue leonem aestimabis) eo facilius, quod cupit, assequemur. Ego vero de
 35
 40 singulis, potissimum ijs, quæ Carmina expetita attingunt, a te per primam quamque opportunitatem commonefieri aveo. Vale. Dabantur ex Arce Cæsareanâ Benaticâ 5 miliaribus Pragâ distante, quæ indigenarum

digenarum linguâ Venetiæ Bohemorum appellatur, die 17 Febr. ft. n. Anni 1600.

Ex quo in Ampliſimâ Heidelbergenſi Bibliothecâ multos veteres libros Aſtronicos manuſcriptos extare perceperim, rem apprime gratam præſtiteris, ſi ut Titulos omnium eorum, in quâcunq; ſint 5 linguâ, acſutum nanciſcar, effeceris.

[E codice Bononiensi Archivi *Malvezzi dei Medici*; cf. Io. Ant. Magini *Tabulæ Primi Mobilis* † (Venetiis 1604) foll. 86—87]

IOHANNES ANTONIUS MAGINUS AD TYCHONEM BRAHE.

TUAS ad me literas 3° Ianuarij datas et mihi opera Cla- 1^r
riſſimi Domini IOANNIS FRANCISCI SAGREDI Pa-
tricij Veneti et amiciſſimi mei redditas accepi die 22
Februarij. Eæ mirum in modum, et quantum dici vix
potest, gratæ fuere; ſed ijs reſpondere ſtatim non potui 15
ob præmaturum tabellarij diſceſſum; naſtusque otium
integræ hebdomadis ad te pluribus quam umquam antea ſcribendum
putavi. Tuum illud præcipuum negotium mihi tanta fiducia manda-
tum pro eo ac debeo curabo, nihilque prætermittam, quod ad dignita-
tem tuam pertinere videatur. Res eſt maximi ponderis, proinde haud 20
negligenter tractanda, ſed conſideranda accuratiſſime. Huc uſque, ut
fatear ingenue, ut etiam tu ipſe affirmas, non aliam tibi operam dedi,
niſi ut vertendas Latine curarem epiſtolas illas Germanice ſcriptas,
quæ ad octo ſunt, quod mihi præſtitit Germanus quidam medicinæ
ſtudioſus, idque in gratiam Tranſylvani cuiuſdam mei auditoris: ubi 25
diu laboraſſem in inveniendo eius rei interprete, propterea quod nul-
lum familiariter noſſem eorum, qui Bononiæ ſunt e natione Germa-
nica, qui perpauca ſunt. Ac certe tum domeſticis, tum ſcholasticis et
publicis et privatis negotijs, tum valetudine parum firma impeditus,
(cum diſtillatione laborarim dies complures huiuſce hiemis culpa; quæ 30
omnium quas umquam meminerim inclementiſſima huc uſque fuit ob
nivium incredibilem vim omnia obſidentium, ut vix aliud agere, quam
ad ignem pellendo frigori ſedere potuerim, libellum aliquem ibi in-
commode legendo) etſi maxime voluiſſem, non multum tamen in re-
bus Dominationis tuæ promovere potuiſſem. Sed deinceps mitiſcente 35
cælo, ſpero me non pœnitendam operam tibi navaturum. Primum
etenim ex omnibus hiſce ſcriptis excerptam brevia aliquot capita et
quaſi ſummam conficiam ad facile alios edocendos idoneam, cuius
plura exempla ubi fecero, ad varios amicos tranſmittam.

ABentior

Absentior tibi de narratione rerum tuarum non in dialogo facienda
 sed occasione panegyrici. Sed venit mihi tamen in mentem quod ra-
 tioni nostræ multo sit conducibilius atque aptius. Intellego BERNAR-
 DINUM BALDUM Urbinatem Guastallæ Abbatem, qui olim edidit
 5† HERONIS opus de machinis se movendis e Græco a se ipso translatum,
 multis abhinc annis provinciam suscepisse scribendarum vitarum præ-
 stantium Mathematicorum. Hominem quidem de facie non novi, sed
 tamen scio, cum aliquando Bononia transfret, domum ad me venisse,
 ut me de facie nosset, ut mihi postea dictum, nam me non invenit. Ex
 10 hoc spero, si quid ab eo petam, tamquam a mei studioso, facile impe-
 traturum. Itaque scribere ad eum cogito et cum eo agere, ut vitam tuam
 diligenter conscribat, et ad me eius historiæ exemplum mittat: illud
 postea cum encomijs tui poetis coniungere licebit, et qui encomia
 illa collegerit, idem sibi ab illo eius historiæ copiam factam dicere po-
 15 terit. Sed is tamen prius diligenter de omnibus rebus, quæ argumenti
 eius erunt, edocendus est. Ego quæcumque huc spectantia colligere
 potero, non prætermittam; sed bimestre spatium pusillum est, quando
 ij, quorum opera indigemus, suas quoque habent occupationes, qui-
 bus distinentur. Hoc mihi in huiusmodi negotio optimum consilium
 20 videbatur: quod meum tamen iudicium tuæ prudentiæ permitto. ||

1v Eclipsin Solarem anni 1598 instrumentis mathematicis non obser-
 vavi, cum hîc præ manibus non haberem idoneum instrumentum.
 Horologio tamen ex pulvere, quod quadrantes horarum indicabat,
 accomodato ad horam exortus Solis, percepi eclipsin ipsam tardio-
 25 fuisse hora pene una, quam prodat calculus Prutenicus, et eius magni-
 tudo novem puncta non excesit, quamvis expectaretur hîc maior ob-
 scuratio. Hoc idem et Romæ et Patavij observatum fuit, scilicet tar-
 dio-rem fuisse ad integram fere horam et minorem fuisse obscurationem.
 Exemplar epistolæ Illustrissimi Cardinalis SS. QUATTUOR, nepotis
 30 felicitis memoriæ INNOCENTII octavi Summi pontificis, in qua mihi
 de illa eclipsi, prout Romæ contingit, historiam narrat, ad te mitto, ut
 videas, si ex illa quidquam haurire potes, et si tibi bona occasio de illo
 honorifice loqui patere poterit, mihi gratissimum erit; est enim patro-
 nus meus humanissimus, cui maxime debeo ob innumera beneficia in
 35 me collata. Nullas præteritis temporibus feci observationes ob varia
 impedimenta, cum semper integras epistolas conscripserim apud ali-
 quos Cardinales et Principes, quando scilicet hîc erant a scholis vaca-
 tiones. Quod tempus maxime huic negotio erat idoneum.

Laboravi non parum, ut perciperem tuam rationem supputandi Lu-
 40 narem cursum ex quinternione mihi relicto a D. FRANCISCO TEN-
 GNALIO, a pag. 113 incipiente. Notandum vero quod hæc omnia,
 quæ de revolutionibus etc. usque ad pag. 120, sed non sine magno la-

bore rem tandem aßequutus sum, cum nullum extet exemplum dictæ computationis, et cum apud me non sint, quæ de octavæ spheræ ac de Solis motu exarasti, tamquam præcedentia hunc Lunarem motum. Unde pro habendo Solis motu ex tuis fundamentis confugi ad Ephemeridem tuam motus Solis ad annum 1591 mihi a te olim liberaliter 5 communicatam, notavique in ea Solem attigiße locum Apogæi, nempe gr. 5. 32' ☉ die 17 Iunij, h. 13,44 p. m., hîcque nulla est differentia inter verum motum et medium: excerpti deinde motum Solis medium ex meis tabulis congruentem dicto temporis momento || et inveni quidem 2^r ipsum scr. 2' 52" minorem, dempta prius a loco ☉ tuo æquinoctiorum 10 præcessionem, quam gr. 28 17' 42" tunc te præsupposuiße arbitratus fui. Quocirca mihi videtur his temporibus posse elicere medium Solis motum ex meis tabulis addendo eidem 2' 52", ut cum tuis radicibus concordet. Posthæc varia ratione supputavi locum ☾ ex tuis tabulis, idque † ad diem 9 Ianuarij anni 1587 atque etiam ad 15^m et 16^m eiusdem, quibus 15 observasti verum ☾ locum per instrumenta, ut recenseres pag. 56 tuarum Epistolarum astronomicarum, cuius libri reliquit mihi folium D. GELLIUS tuus a pag. 49 usque ad 56. At veram supputationis ☾ formam secundum tua placita non recte prius cognovi, quam confugißem ad triangulorum operationes, quibus certior factus fui, te æquationes 20 illas exactissime colligere non curasse, facturum postea id meliori occasione, scilicet in tuo Theatro absolutissimo, cum ex angulo maximæ 2ⁱ epicicli æquationis gr. 7 41' 15" a te per observationes deprehenso colligatur recta AD a centro Terræ ad centrum primi circelli par. 98677 qualium DE datur 1100. Sed ex angulo minimæ æquationis perigeæ 25 elicitor recta AD 101312. Forsan lato modo pro dictis æquationibus definiendis sumpsisti dictam rectam AD tanquam sinum integrum, quod etiam mihi confirmat variatio centri maxima a te posita m. 45' 20", cum recta AB semidimetriens scilicet parvi circelli ad mundi centrum sit 1320, qui numerus sinus est m. 45' 20" vel 45' 24". Experiri volui, 30 quantam efficeret varietatem semidiameter CD parvi circelli, super quo moveri statuis centrum primi epicicli, et inveni angulum maximæ æquationis primi epicicli gr. 7 27' 43", centro primi epicicli versante in Apogæo parvi illius circelli, statuendo scilicet rectam AD particularum 101640 iuxta tuos numeros. Idem angulus maximæ æquationis in 35 Perigæo illiusmet circelli prodit gr. 7 30' 35"; different. a priore m. 2' 52". Sed uterque horum angulorum sensibili differentia ab angulo maximæ æquationis a te definito gr. 7. 41½ discrepat, ut suspicer commensurationes orbium Lunarium a te positas aliqua correctione indigere, præsertim quod videam etiam calculum ex tuis tabulis prodeuntem 40 ad unguem tuismet observationibus non congruere, quod in bonam accipias partem velim, tanquam a sincero et ingenuo viro || prodiens, 2^v qui

qui zelotypia tui honoris laborat. Ab initio variationem orbis non solum subducebam a medio motu (a Sole, vel eidem addebam iuxta tabulam, sed etiam a medio argumento vel anomalia: sed postea ex calculo triangulorum cognovi te æquationem anomalix ex duplici
 5 illa variatione, quam argumentum medium subit, composuisse, quod mihi valde placuit. Suppositio hæc tua Lunaris mirum arguit tuum ingenium et præstantiam: sed maxime præcavendum est, ne numeri ex ipsa derivantes ab observationibus vitio tuorum supputatorum discrepent. Non me latet magnum ac permolestum esse laborem in sup-
 10 putandis hisce æquationum tabulis. Ego tamen, cum compendia quædam mira in computationibus triangulorum possideam a me nuper excogitata, exiguam persentirem molestiam in his tabulis de novo ad 2^a scrupula exactissime construendis. Quod libenter tibi significare volui, ut si mea opera posthac indigueris, libere possis uti, præsertim pro
 15 reliquis quinque planetis, quorum unamquamque tabulam in decem diebus perfecte absolverem. Quod tibi incredibile videri non debet. Tabulam enim primi mobilis universalem habeo a me ad singula decem minuta (ad instar illius REGIOMONTANI, quæ est ad singulos gradus) supputatam, et alias insuper tabulas, quibus calculationes tri-
 20 angulorum sphaericorum per ingressus laterales absolvo. Et in planis triangulis quando anguli inquirendi sunt, eademmet tabula utor artificio quodam a me invento, quod etiam locum habet in triangulo obliquangulo, in quo, datis duobus lateribus cum angulo ab ijs comprehenso, inquirendi veniunt anguli, qua operatione indigemus tantopere
 25 in æquationibus planetarum definiendis.

Scias profecto me adeo tui esse studiosum et observantissimum, ut nihil aliud cogitem, quam ut tibi me gratum probem. Quin et hoc te non latere volo, tantopere mihi esse in optatis, ut me adhuc vivo prodeat in lucem correctio cælestium motuum, ut nulli parcendum labori
 30 existimem, quo id assequi liceret, etsi nihil ex eo ad gloriam profici putem, sed satis habeam fructum illum, ut scilicet mihi tantum usui sint in exercenda Astrologia iudiciaria vulgo dicta, qua mirum in modum delector. ||

87^r Ephemeridum mearum unum tantum tomum ab anno 1598 incipientem et in annum 1610 desinentem denuo impressum evulgavi, in quem
 35 nihil novi reposui, præter auctuaria quædam in Ifagogicis, cum compendio directionum secundum viam rationalem, et Quadrante Directorio ad mentem PTOLEMÆI. Exemplar ad te libenter mitterem, si congrua mihi esset occasio; æstate hac proxima alter tomus, viginti sequentes annos complectens, excudetur; et tunc enixe curabo, ut ad te
 40 utriusque tomi Exemplar deferatur.

Vidi nuper quæ contra me inutiliter effutivit DAVID ORIGANUS
 in

in editione suarum Ephemeridum, et exactissime cognovi illum unum esse ex illis, qui ex insectandis et censurandis alijs gloriam sibi quærere conantur; sed poenitebit aliquando se de me quicquam protulisse, ubi ostendero ipsum gravius in suis Ephemeridibus a calculo Prutenico aberrasse, quam a me factum sit, præsertim in postremis illis annis, 5
 ultra scilicet 1620, cum meas ibi desinentes Ephemerides non habuerit præ oculis, quod maximo argumento erit, et aperte satis demonstrabit, ipsum plurima ex meis desumpsisse. Pro emersionibus et occultationibus Planetarum ac Fixarum mutuavi arcus visionum a PTOLEMÆO †
 definitos, quos parum a vero recedere in fixis puto, sed in Planetis 10
 credo cum STADIO esse varios, penes differentiam ipsorum Planetarum a Terra. Si quid notatu dignum ex tuismet observationibus circa hosce arcus habes, illud mihi humanissime communicare ne graveris; quod te subnixè oro ac deprecor: polliceor enim ingenue, quidquid illud erit, a te recepisse testaturum. Vale, vir præclarissime, et me, ut 15
 soles, ama ac addictissimum habe. Bononia 4 Martij MDC.

Perillustri Dominationi

tuæ addictissimus

IO. ANTONIUS MAGINUS,
 Patavinus.

20

[E codice Basileensi G I 35]

†

ILLUSTRI ET GENEROSO DOMINO, 31 v
 DOMINO IOHANNI FRIDERICO HOFFMANNO, LIBERO BARONI IN GRUENPUECHEL ET STRECHAU, PRÆFECTO PROVINCIÆ DUCATUS STYRIÆ ET ARCHIDUCATUS AUSTRIÆ, MARSCHALCHO UTROBIQUE HÆREDITARIO, BURGRAVIO IN STEYER NEC NON SAC. CÆS. MAI. AULÆ CONSILIARIO ET SERENISSIMI ARCHIDUCIS MAXIMILIANI CUBICULARIO PRIMARIO, DOMINO ET AMICO
 SUO INPRIMIS HONORANDO. 30
 ILLUSTRIS ET GENEROSE VIR, DOMINE ET 30 r
 AMICE HONORANDISSIME.

UOD Ill^{ris} Dn^o tua Nobilem et Eruditissimum Adolescentem FRANCISCUM TENGNAGLIUM et filium meum TYCHONEM non solum adeo comiter et benevole exceperit (neque enim Ill^{ris} Dn^{is} tuæ eximiam humanitatem sibi exhibitam huc reversi satis deprædicare poterant) sed et cultissimis suis literis sincerâ erga me benevolentiam

35

benevolentiam refertissimis mihi rescribere non degravata sit, pro eo Ill^{ri} Dnⁱ tuæ gratias ago quas possum maximas: si quâ in re mea opella illi unquam usui esse possit, quam lubentissime pro virili relaturus.

Quæ M. KEPLERUS (cuius ingenium et consuetudo mihi perplacent, ut dignum eum censeam, qui ametur et ad optima quæque promoteatur) ore tenus ad me retulit, percepi. Et quantum ad primum attinet, de studioso illo hinc alendo et informando, actutum respondi, me non saltem in hoc, sed longe maioribus Ill^{ri} Dnⁱ tuæ pro meo modulo gratificaturum: alterum satis prævidi confici non posse, prius quam expreßum ab Aulâ Cæsareâ decretum in Cameram mitteretur; quod iam conscriptum esse intellexi. At ubi hæreat, me latet. Quia vero a dicto TENGNAGLIO cognovi, quod, cum ante quadriduum Brandesium concessisset, ut cum Domino Capitaneo quædam meo nomine loqueretur, eumque illic non repertum Pragæ quæsivisset, Ill^{rem} quodque Dn^{nem} tuam pauculis alloquutus sit, quodque consilium illud de KEPLERO atque illo alio, cum illud Ill^{ri} Dnⁱ tuæ paucis exponeret, ||
 30^v eidem placuerit, deque eo ipsamet mecum ulterius loqui velit, dabo operam, ut quamprimum nonnulla, quæ pro Cæsareâ Ma^{te}, Domino nostro Clementissimo, elaboro, confecta fuerint (nam prius hinc abire
 20 vix ausim) assumpto mecum M. KEPLERO Pragam excurram, quo apud Ill^{rem} Dn^{nem} tuam hac de re, prout ea suaserit, deliberemus et certi aliquid statuamus. Neque enim ipse KEPLERUS Ill^{ri} Dn^{one} tuâ inconsultâ quicquam concludere voluit. Quod et ego probo, siquidem absque eiusdem consensu et suasu nihil nobis faciendum censeam. In-
 25 tellexi quidem quodammodo, nonnullas difficultates sese insinuare, quibus tamen (uti spero) ex Ill^{ris} Dn^{is} tuæ prudenti provisu facile occurremus, ipsique medelam adhibebimus. Quare omnia circa hoc negotium, donec cum Ill^{ri} Dn^e tuâ præsentibus de eo egerimus, differenda arbitramur.

30 Quæ de Mechanico illo Artifice ab Ill^{ri} Dn^{ne} tuâ accersendo antedictus TENGNAGLIUS pariter mihi exposuit, cognitu grata erant. Si eum Ill^{ris} Dn^o tua, ubi acceperit, ad me (uti constituit) amandârit, efficiam, ut in Instrumentis ad observationes ratas idoneo modo fabricandis componendisque instructior ad ipsam redeat. Excogitavi iam
 35 nuper quoddam ad varios usus minimo negotio conducens, quodque simul per longinqua itinera commodum sit portatu: idque eam præ-
 31^r fertim ob causam, || quam TENGNAGLIUS noster Ill^{ri} Dnⁱ tuæ secreto aperiet. Præbebit et hoc circuli Sextantem, et non saltem Altitudines et Siderum distantias etiam ultra sextam Cœli partem usque in Qua-
 40 drantem, imo etiam eo ampliores, quoad intercapedines, solerter et satis subtiliter rimabitur, atque insuper longitudes ac latitudes Planetarum per totum Zodiacum minimo labore et absque tædiosâ sup-
 putatione;

putatione; tum quoque adscensiones rectas et declinationes Stellarum non longe ab Æquatore utrinque distarum promet. Quin et, quod plus est, earundem a Meridiano Æquatorias distantias pro temporis momento inter observandum perquirendo et subinde examinando sup-
 peditabit: ut de alijs quibusdam minoribus utilitatibus nihil addam. 5
 Ubi vero artifex ille advenerit, illi structuram eius proponam, et si con-
 fectioni absolvendæ idoneus (uti existimo) fuerit, cum Ill^{ri} tuâ Dn^{ne} id,
 quicquid est, lubens communicabo, atque succinctum et multiplicem
 eius usum eidem referabo. Plura nunc non addo, ne Ill^{rem} Dn^{em} tuam
 nimium remorer. Si quæ hîc desiderantur, a TENGNAGLIO uberius, 10
 si vacârit, percipiet. Valeat itaque Ill^{ris} Dn^o tua quam optime et diu-
 tißime. Dabantur ex Arce Cæsareanâ Benaticâ die 6 Martij A. 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.

NOBILISSIME ET MAGNIFICE VIR,
 DOMINE ET AMICE
 HONORANDE.

TSI tam propriâ notitiâ quam relatu familiaris mei DA-
 NIELIS FELS, qui aliquandiu Pilsnæ apud vos substitit,
 fatis exploratam habeo molem occupationum Mag. tuæ, 20
 quæ parum illi temporis legendis et scribendis epistolis
 relinquit: non esse tamen illi ingratas meas literas, tanto
 confidentius mihi persuadeo, quanto minus, urgentibus
 rebus, a scribendo abstinere possum.

Mitto ad Mag. tuam Nobilem et egregie doctum Iuvenem FRAN-
 CISCUM TENGNAGL, quo de iam antea, cum Pragæ essem, cum 25
 Mag^a tua locutus sum, quod nonnulla mihi negotia, quæ M. tuæ re-
 censebam, apud Reverendissimum et Serenissimum Archiepiscopum
 et Electorem Coloniensem expediverit. Fuit is primum in Dania meus
 aliquandiu domesticus, inde meæ migrationis comes in Germaniam. 30
 Cum Latinam et Gallicam linguam calleret, Italiam etiam adivit, eam-
 que linguam primum in aula Magni Ducis Hetruriæ, postea Romæ in
 aula R. Cardinalis a *Dietrichstein* probe addidicit. Nuper vero inde
 reversus in animum induxit primo patriam, quæ est in extremis West-
 phaliæ finibus, [et] parentes suos invisere, post, ubi huc, favente Nu- 35
 mine, redierit, || S. Cæs. M^{ti}, Domino nostro clementissimo, si Maiestas 32^v
 eius hac ipsum clementiâ dignata fuerit, in ministerijs aulicis, quibus-
 cunque eidem usui esse possit, operam fidelissimam subiectissime offerre.
 Est in eo, præter singularem doctrinam studiorumque cum politicorum
 tum

tum philosophicorum cognitionem, virtutis amor, morum integritas et gratia: quod facile M. tua deprehendet, ubi notitiam eius qualemcumque ceperit. Rogo itaque M. tuam quam officiosissime, uti sibi hunc iuvenem admodum commendatum habeat, consilioque et intercessionem suâ ad optima quæque promoveat. Commisi præterea illi paucula quædam de meis negocijs nondum omnino expeditis, quæ M. tuæ, quando commodum erit, vel in memoriam revocet, vel a me significet. Quæ M. tuæ ad ea respondere placuerit, huic concedat, si non per ipsum, quem an hac viâ remeaturus sit, incertus sum, tum per antedictum DANIELEM, quem unâ mitto, ad me referenda. Valeat M^a tua quam diutissime et felicissime. Dabantur ex Arce Cæsareanâ Benaticâ die 6 Martij 1600.

Mag^æ Tuæ studiosiss.

TYCHO BRAHE.

15 † [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD RUDOLPHUM
CORRADUCIUM.

33^r ILLUSTRIS ET MAGNIFICE VIR, DOMINE ET AMICE
OBSERVANDISSIME.

20 **Q**UANTUM me sollicitum habuit vagus quidam rumor de adversâ Ill^{ris} Dn^{is} tuæ valetudine, tanto maiori gaudio sum affectus, postquam eam salvam et incolumem e longinquo et difficili itinere Italico, legatione perfunctam amplissimâ, in Bohemiam reversam accepi. Quo
25 nomine Deo Opt. maximo gratias ago, eumque precor, ut in posterum quoque D^{em} T^{am} incolumem ac florentem Reip. et literis reservet. Non dubito, quin iam antea D^o T^a ex alijs cognoverit, quomodo Clementissimæ voluntati S^æ Cæs^æ Ma^{tis}, quam per literas mihi,
† cum adhuc Witebergæ subsisterem, D^o T^a, priusquam in Italiam iret,
30 significavit, superiori Iulio (liquidem remoræ quædam inopinatæ id prius non permiserint) subiectissime paruerim, et postquam huc in Bohemiam veni, in S^æ Cæs^æ Ma^{tis} clientelam benignissime sim receptus. Quare huius rei prolixiori commemoratione apud D^{em} T^{am} alias occupatissimam supersedeo.

35 Id potius agam, ut Ill^{rem} D^{em} T^{am} debitâ cum reverentiâ obnixe rogem, ut in eâ benevolentia, quâ me nihil tale antea promeritum sic complexa est, ut S^æ Cæs^æ Ma^{ti} (quod et ultro facturam confido) me commendare meaque studia promoveri non sit degravata (quamobrem etiam gratias ago quas possum maximas, et acturus sum, quoad vixero)
40 in eâ, inquam, benevolentia in posterum quoque persistat, meque, si-

cubi fuerit opus, auxilio consilioque adiuvet. Nam licet de Cæsæ Mat^{is},
 cuius Clementissimum erga me favorem ratis indicijs expertus sum, in
 me perseveranter fovendo constantiâ, quâ alias Heroice prædita est,
 nullatenus addubitem, cum tamen ego hîc peregrinus habear, et in-
 stituto vitæ, studiorum ratione, non minus quam locorum intervallo 5
 ab Aulâ vestrâ sim remotus: facile prævideo, quam multa incidere
 possint, quæ ab Ill^{ri} D^e Tuâ, prudentiâ, rerum usu, authoritate, digni-
 tate inprimis pollente, longe melius, || quam per me ipsum caveri, et, 33^v
 prout res postulârit, emendari queant. Neque enim possum mihi om-
 ninô polliceri, tutiorem me hîc fore, quam antea in Daniâ, ab invidio- 10
 rum morsibus, eorumque, qui sinistre de ijs, quæ tracto, studijs loquen-
 tur et sentient, oblocutionibus. Etenim si isthic, ubi radices altius et
 firmiter egeram, ac Confanguineorum, qui in præcipuâ dignitate ibi-
 dem constituti, non exiguâ manu stipatus et munitus eram, hoc tamen
 inertiae et invidiae virus amoliri non ita dabatur, quin hæc mea studia 15
 fastidiret et non ubique obvios plurimorum Annorum labores irritos
 reddere tentaret, aut (quod potius elegi) me meamque domum uni-
 versam in peregrinas oras cum magnâ rei, maiori temporis irrecupera-
 bilis iacturâ importunitate suâ migrare faceret: quanto igitur magis
 huic communi omnium, qui præter vulgarem consuetudinem aliquid 20
 arduum exantlare satagunt, fortunæ iam hîc in exteris locis expositus
 ero, nullâ familiæ avitæ potentiâ fultus, nisi mihi Deus Opt. max. de
 fidis, candidis, Dominationisque Tuæ similibus Amicis et fautoribus
 prospexerit, qui, aut quâ dexteritate cavendi, aut quâ lenitate conso-
 piendi, aut quo animo excipiendi sint, si qui erunt eiusmodi adver- 25
 sarij occulti vel aperti, oportune nôrint. Quod ut D^o T^a tantâ prompti-
 tudine faciat, quantum ipsi est ad id faciendum facultatis, atque ut hoc,
 quod molior, Astronomicum exercitium, huc in honorem Cæsaris et
 Imperij a Tuâ inter primos D^{ne} translatum, tutari etiam et promovere
 non desinat, id equidem rogarem illam operosius, nisi mihi de præ- 30
 clarissimâ et spontaneâ eiusdem voluntate iam antea liquido constaret.
 Quæ brevitatis causâ hîc omisi, quodque ea calamus non facile susti-
 neret, illa D^o Tua, ubi vacaverit, oretenus audiet ab exhibitore harum,
 Nobili et Erudito Iuvene FRANCISCO TENGNAGEL, meo dome-
 stico, nuper ex Italiâ ad me redeunte, quem Ill^{rem} D^{em} Tuam iam antea 35
 Romæ proculdubio vidiße existimo. Qui cum || Dⁱ T^æ, cuius est obser- 34^r
 vantissimus, condiciones suas, et quid maxime optet, exponere cupiat,
 eius causâ D^{em} Tuam etiam atque etiam quam officiosissime rogo, uti
 pariter et illum suâ benevolentia complectatur et ad optima quæque
 promoveat. Quicquid in ipsum beneficij contulerit, id veluti mihi quo- 40
 que præstitum perpetuo gratâ mente agnoscam.

Valeat Ill^{ris} D^{no} tua quam diutissime et felicissime, et hanc meam in
 scribendo

scribendo audaciam ac prolixitatem pro suo candore sincere interpretetur. Dabantur ex Arce Cæsareâ Benaticâ 8 Martij 1600.

Ill^{ri} Doⁱ Tuæ deditiß.
TYCHO BRAHE.

5 Mitto per prædictum TENGNAGLIUM duos libros ex meis unâ cum Globo quodam Cœlesti ad restitutionem stellarum a me factam accurate elaboratum. Quæ ut Ill^{ris} D^o Tua hac vice, donec plura in hoc studiorum genere ad colophonem, volente Numine, diduxero, boni consulat, reverenter oro.

10† [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.

35^r NOBILISSIME ET EXCELLENTISSIME VIR, DOMINE
ET AMICE OBSERVANDISSIME.

15 **Q**UOD tam amanter Dn^o V^a, quo tempore Wandesburgi adhuc in Hollatiâ hærebam, humanißimis et pariter doctißimis suis literis me prævenire voluerit, tanto gratius id mihi accidit, quanto Clarißimorum et Præstantißimorum virorum amicitias cœterorum familiaritati semper præferendas duxi. Quod vero prius ijs a me re-

20 sponsum non sit, D^o V^a non meæ, quæ nulla ad Amicis par pari referendum esse solet, negligentia, sed locorum intervallo, peregrinationibus meis continuis, et quod vix ulla interim ad Ser^{mam} eius Cel^{nem} scribendi certa occasio hucusque sese obtulerit, tribuet. Quam nunc per Nobilem et Eruditum Iuvenem FRANCISCUM TENGNAGEL

25 nactus, qui apud vos prius erat et nuper ex Italia reversus iter istuc in Patriam parat, et Ser^{mam} eius Cel^{nem}, si ullo modo ob viarum et prædonum graßantium pericula licuerit, humillime compellare animum induxit, has gratitudinis erga se meæ testes exarare volui, etiam atque etiam rogans, ut D^o V^a negocia illa, quæ Ser^{mæ} eius Celⁿⁱ dictus TEN-

30 GNAGLIUS oretenus (si eam submiße accedere contigerit) vel literis expositurus est, autoritate et interceßione suâ promovere non grave- tur. Quæ ipsemet (ubi, uti spes est, acceßerit) TENGNAGLIUS clare et seorsim insinuare poterit, quo responsum mature nanciscar. Fecerit D. V. mihi hac in parte rem inprimis acceptam, et quibusvis, quæ a

35 me proficisci unquam poterunt, officijs vicißim pro virili compensandam. Valeat Dn^o V^a quam felicißime. Dabantur ex Arce Cæsareâ Benaticâ die 8 Martij 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

GENEROSO, MAGNIFICO ET NOBILIVIRO, 36^v
 DOMINO I. BONGARSIO, SERENISSIMI ET POTENTISSIMI
 GALLIARUM REGIS APUD GERMANIÆ PRINCIPES
 LEGATO DIGNISSIMO, AMICO SUO VETERI ET 5
 INPRIMIS HONORANDO.
 MAGNIFICE ET NOBILISSIME VIR. 36^r

HTSI sub finem superioris Anni per Magistrum quendam
 natione Danum, Consobrinum meum, CLAUDIUM
 BILLEUM, in Gallias comitantem et Francofurtum (uti 10
 statuerat) transeuntem, ad te literas dederim, ac de quibus-
 dam negocijs commonefecerim, cum tamen hic Nobilis
 et Eruditus Iuvenis FRANCISCUS TENGNAGLIUS,
 meus domesticus meæque e Dania emigrationis Comes, ex Italiâ nuper
 ad me reversus ad Nundinas Francofurtenses ire cogitet, ut inde in Co- 15
 mitatu mercatorum tutius Patriam suam, quæ est in extremæ West-
 phaliæ finibus, accedere atque Parentes invisere queat, postmodum,
 favente Numine, huc reversurus: non intermittendum duxi, quin unâ
 cum eodem (qui rerum mearum apprime gnarus est, easque plenius ad
 te referre poterit) denuo scriberem. Nec tamen ea, quæ de Privilegio a 20
 Ser^{mo} et Potentissimo Galliarum Rege impetrando, deque debito Op-
 timæ memoriæ DANZÆI nobis solvendo tunc temporis rogavi, iterum
 pluribus inculcare lubet, cum de tuâ erga me voluntate tam in his quam
 alijs nihil addubitem, et prædictus TENGNAGLIUS hæc ipsa orete-
 nus promptius expositurus sit. Id saltem te hac vice officiose rogatum 25
 cuperem, ut de quâdam aliâ re, quam is secreto tuæ fidei ex me com-
 mittet, quid fieri posse vel secus existimaveris, dispicias, quo is tam de
 hac quam cæteris, ubi se huc receperit, || mihi referre queat. Quem 36^v
 etiam, prout amicitia non indignum experieris, ut tuâ benevolentia
 complectaris, quæso. Plura non addo. Neque etiam calamus omnia 30
 tuto sustinet. Sed is instar vivæ Epistolæ omnia rectius expediet. Vale.
 Dabantur ex Arce Cæsareâ Benaticâ die 9 Martij 1600.

M^æ Tuæ studioſiſſ.

TYCHO BRAHE.

[E codice

† [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.

37^r GENEROSE AC MAGNIFICE VIR, DOMINE ET AMICE
INPRIMIS HONORANDE.

5 UM hic Nobilis et Eruditus Adolefcens FRANCISCUS
TENGNAGLIUS, quem tua M^a iam antea novit, nuper
ex Italiâ huc in Bohemiam ad me reversus, in Patriam
suam Parentum invisendorum gratiâ nunc cogitet, et in
10 itinere aut reditu Ser^{mum} Electorem Coloniensem, Domi-
num nostrum Clementissimum, denuo humillime acce-
dere, nisi nimia viarum pericula id vetent, omninô constituerit: idcirco
vacuum meis ad M^{am} tuam literis venire non sum passus, ex quo M^æ
tuæ erga me humanissima officia gratâ mente etiamnum recolam, et
15 perpetuo eorundem meminerim, paria relaturus, si vires sufficiant,
aut occasio ulla sese exhibeat. Licet vero quæ ad M^{am} tuam perscri-
bam, præter ea, quæ is commodius et tutius oretenus exponet, non
habeam, tamen M^{am} tuam hisce officiosissime salutare volui, utque
dictum TENGNAGLIUM sibi quam commendatissimum habeat, et
20 utriusque nostrum negotia apud Ser^{mum} Principem, prout antea quo-
que perlubenter et benevole præstitit, promovere atque expeditionem
maturam impetrare non gravetur. Cumque idem TENGNAGLIUS ||
37^v instar vivæ Epistolæ futurus sit, et tam me quam se ipsum concernentia
M^æ tuæ plene et secreto indicaturus, ulteriore scriptione supersedeo,
ac per eundem, quam primum fieri possit, favente Numine, ad me re-
25 vertentem responsum expecto. Deus opt. max. M^{am} tuam Reip. et bonis
literis quam diutissime prosperam et incolumem servet. Dabantur ex
Arce Cæsareâ Benaticâ, quam nunc unâ cum meis inhabito, die 9
Martij 1600.

M^æ tuæ studiosiss.

30 TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

159^r NOBILISSIMO VIRO TYCHONI BRAHE
IOSEPHUS SCALIGER IULIJ CÆSARIS F. S.

35 UONAM fato meo accidisse dicam, Vir nobilissime, ut
qui amicis meis diligentiam, studium et officium meum
omnibus in rebus, omni tempore probare paratus sim,
non solum omnibus modis, quibus id præstare possim,
destituar, sed omnia penitus adversa mihi experiar?
† Ecce ex quo literas tuas accepi, quas Witebergâ disce-
dens

dens ad me dedisti, nunquam conquievi, quin de te et tuarum rerum statu sollicitè quæsierim. Nam postremæ tuæ, quæ mihi omnem scrupulum eximere debebant, eæ vero incertiores me tuarum rerum reddiderunt. Nanque ex illis neque quando constiteris neque ubi lares posueris, colligere potui. Nunquam tamen ab eo tempore desisti percontandi de te, præsertim quum quidam te in Silesia esse et ibi sedem fortunarum tuarum statuisse, tam constanter affirmarent, ut soli tua negotia scire et curare viderentur. Quamdiu M. CHRISTIANUS Danus, vir optimus et tui studiosissimus, hîc fuit, aliqua spes relinquebatur aut meas literas ad te tuto dandi, aut tuas eliciendi. Sed ille prius discessit, quam postremas tuas acciperem. Nunc eæ, quas hodie accepi, centum triginta diebus postquam datæ sunt, omnino bearunt me, quod me omni cura de te, quæ me anxium habebat, liberarunt, quum hæcenus penderem animo, quo terrarum meas ad te mitterem, qui ubi confisteres nesciebam. Quamquam vero virtus tua et eruditio eximia non finit te latere, neque tuas res ignorari, tamen tanta est locorum intercapedo, quæ te a nobis dividit, ut quod de Sole necessarium est, eum prius apud Eoas nationes, quam Hesperias oriri, id omnino tibi conveniat, cuius lucem nobis serius sentire continget quam ijs, qui te fruntur hospite et a te præsentè hauriunt, quod nos ipsis, ne quid dissimulem, invidemus.

Quanta vero lætitia istæ postremæ nos perfuderint, uno verbo non dixerim. Hoc unum credas velim, nihil mihi gratius esse potuisse, quam tibi otium contigiße, quod et tuis studijs et dignitati tuæ convenientissimum est. Hoc enim unum semper spirarunt vota mea. Felicem te, mi TYCHO, qui non solum universam Europam testem eruditionis tuæ, sed etiam Cæsarem fautorem, adiutorem, et, quod cælum ipsum invidere possit, studiorum socium nactus sis. Patriam, quam natales dederant, deseruisti, ut eam, quam doctrina tua meruit, adipiscereris. Regem suum Danis Natura dedit: uni Dano TYCHONI virtus Imperatorem adoptavit. Ab altero te abesse dolendum erat, nisi maiorem, in quo vota tua conquiescerent, haberes. Te vero, magne amice, per ius amicitiae nostræ oro, ut me de statu, instituto et ratione rerum tuarum frequentius certiores facias, ne qua in posterum mihi de te dubitatio relinquatur. Nam quæ videri possent cessatio aut negligentia in officio literarum, ea potius fuerit ignoratio status rerum tuarum.

Multa vero erant, de quibus te convenire per literas vellem, siquidem per properantiam istius liceret, qui mihi tuas reddidit: qui, ut ad tuas statim responderem, a me exegit, et ita in ipso articulo oppressit, ut vix spatium reliquerit his exarandis. || Diatribam enim meam de præcessionibus æquinoctiorum et confutatione motus octavæ Sphæræ ad te mittere cogito, in qua et innumera veterum testimonia a nemine hæcenus

haecenus animadversa studiose collegimus, et stellam illam, quam Po-
 larem vocant, ante mille nongentos sexaginta sex annos in eo loco
 hæsiße, ubi hodie est, quinque luculentis vetustissimorum scriptorum
 † testimonijs demonstramus. Præterea tot ἀτοπήματα et absurditates,
 5 quæ ex illa hypothese motus octavæ sphaeræ sequuntur, adducimus,
 ut nemo sit nisi imperitus aut invidus, qui contra hiscere audeat. Addo
 etiam, quod haecenus omnes latuit, præcessionem æquinoctiorum a
 THALETE usque et ANAXIMANDRO ad HIPPARCHUM ad-
 missam fuisse, primumque omnium HIPPARCHUM eam reieciße, in-
 10 ducto sphaeræ octavæ motu in consequentia, adeo ut contra fidem
 oculorum extremam in cauda Cynosuræ sive Polarem, ut vulgus vo-
 cat, esse omnium septem, quæ in asterismo illo sunt, australissimam
 prodiderit, quæ tamen fuit ante illum, et est hodie, eritque semper
 borealissima omnium. En quo posteritatem perduxit tanti viri autori-
 15 tas. Nam ab illo usque haecenus vos ita creditis, et non alia re quam
 quod αὐτὸς ἔφα, quod in Mathesi nunquam locum habere debet. Nulli
 hominum generi hodie magis nocuit antiquitatis imperitia quam na-
 tioni Astrologorum. Nihil magis mirari mihi succurrit, quam nemini
 Astrologo de vitio illius hypotheseos suboluisse, neque quot et quanta
 20 absurda ex illa propagari neceße sit, si unum excipias COPERNICUM,
 qui et præcessionem æquinoctiorum et obliquitatem circuli æquinocti-
 alis animadvertit, sed ignoracione rerum veterum ad absurdas hy-
 potheses confugit. Sane regularem et æquabilem Solis maximæ decli-
 nationis decrefcentiam ab unica anticipatione æquinoctiorum pendere
 25 neceße est, quod a nobis optime demonstratum est. Aliter non potest,
 nisi per falsas hypotheseos. Hinc sequitur polum mundi alium esse a
 polo æquinoctialis, et lineas meridianas moveri, neque in eadem sede
 semper hære. Id nos egregie ex veteribus scriptoribus demonstramus.
 Denique tota disputatio est historia mathematica, prius testimonijs ab
 30 ultima memoria petitis collecta, deinde geometricè demonstrata. Ea
 adhuc in litura est. Quum per occupationes licebit in mundo descri-
 bere, mittam ad te. Unum totam rem tranfigit, si stella polaris semper
 eidem loco hæsit, nullum locum esse pertinaciæ: omnia neceßario, quæ
 dixi, consequi debere, atque adeo nullum esse motum octavæ sphaeræ.
 35 Quod de nobili viro GEORGIO HERWARTO ab HOËNBURG
 scribis, is iam dudum mihi de literis suis ad me notus est. Sed de stella
 Veneris quod scribit, videndum ne illi falsum aliquod Chronicon im-
 posuerit homini eruditissimo, sed pro illo munere, quod gerit, occupa-
 tissimo, ut illi meliores auctores consulere non licuerit. Nam ut taceam
 40 absurditatem, quis, amabo, est iste Romanus Poëta sine prænomine et
 nomine? Anno quarto ante Christum natum hoc accidisse unde habet?
 160 Quis veterum hoc prodidit? || Nam nullus eorum quidem, qui hodie
 supersunt,

superfunt, eius meminit, et quidem pauci superfunt, qui meminisse potuerint, OVIDIUS et MANILIUS, et nescio an alius præterea. Nam HORATIUS anno quinto ante primum Dionysiacum Christi obiit. Et PROPERTIUS nihil tale. Denique decepit hominem eruditum aut memoria aut scriptor malæ fidei.

De ALBATEGNIO utinam tibi satisfacere possem. Tantum abest, ut exemplar Arabicum nancisci posim, ut ne Latini quidem copia mihi sit impræsentia. Equidem mihi constat multa apud illum auctorem partim obscure, partim imperite reddita, quæ fidelius et lucidius explicari poterant. Mitto tibi MANILIUM nostrum, quem per otium ut tibi liceat legere, opto. Nam ex eius gemmis poteritis aliquando astrologiæ vestræ emblemata instruere. Nullus scriptorum neque apud Græcos neque apud Latinos tam male acceptus fuit, vel a mendis, vel a traiectionibus, vel ab ignoratione priscae Astrologiæ.

Tuas literas rectius Augustam Vindelicorum mittere possis ad nobilissimum virum MARCUM VELSERUM, patritium et Reip. Augustanæ Septemvirum. Is Amstelradamum recte curabit eas. Nam profecto via Hamburgensis longinquior est: nisi aliter tibi videtur; hoc enim arbitrij tui facio. Tantum opto, ut literæ tuæ non solum tuto mihi, sed etiam cito reddantur. Vale unice Astronomiæ vindex. Lugduni Batavorum VI Eid. Martias, stylo novo CIO IO C.

Nondum mihi diatribam tuam ad literas nobilissimum GEORGIJ HERWARTI nisi obiter legere contigit, quia statim a lectione tuarum literarum me ad has conscribendas contuli. Nunc sedulo omnia legam. Iterum vale.

[E codice Basileensi G I 23]

ILLUSTRI ET GENEROSO VIRO, DOMINO
TYCHONI BRAHE, ASTRONOMORUM NOSTRI SECULI
PRINCIPI, DOMINO ET PATRONO DILECTISSIMO.

S. P. D.

ILLUSTRIS et Generose Domine TYCHO, patrone observandissime, ex litteris, quas proxime per M. CHRISTIANUM mihi, Generositati Vestræ innotescere potuit, quo in statu sint res Transylvani, qui ad Generositatem Vestram excurrerat. Petijt is interim aliquoties a me, ut eum apud Generositatem Vestram humiliter excusarem. Idoneum alium nullum possum exquirere, ut ut percuperem. Forfan autem in viciniâ vestrâ aliquis oblatuſ est.

Benedictus sit Dominus Deus noster, qui iam tandem Angelo percutienti iuga Bohemica ex misericordiâ suâ frenum iniecit. Is clementissime

5 tißime Halcyonia et aërem saluberrimum unâ cum longâ vitâ Gene-
 rofitati Veſtræ concedat, ut in emolumentum publicorum ſtudiorum
 et ad gloriam nominis divini omnia illa, quæ feliciter cœpit, ad exop-
 10 tatißimum finem perducere poßit. Speramus etiam rabiem Theologi-
 † cam interim ibi nonnihil deferbuiße. Etſi vero nihil ſcriptione magno-
 pere dignum nunc temporis habebam, tamen D. D. IESSENIUM, com-
 munem amicum noſtrum, tanquam planetam ab Eclipticâ Witebergenſi
 nunc iterum in latitudinem meridionalem Bohemicam excurrentem,
 ſine aliquibus meis ad Generoſitatem Veſtram pervenire nolui. Com-
 15 mendo Generoſitatem Veſtram cum omnibus eidem addictis divinæ
 † protectioni fideliter. Witebergæ dominicâ Lætare, non ſecundum Li-
 lianos, ſed ſecundum Iulianos factos, licet nunc concurrant in paucis,
 anno Chriſti 1600, quem tamen præter IOSEPHUM SCALIGERUM
 etiam BARTHOLOMEUS SCULTETUS 1601 eße comprobat.

15 G. V. ſtudioſiß.
 WOLFG. FRANZIUS.

† [E codice Baſileenſi G I 23]

49^v **MAGNIFICO ET NOBILISSIMO VIRO**
 DOMINO TYCHONI BRAHE, UNICO STUDIORUM
 20 MATHEMATICORUM HUIUS SECULI RESTAU-
 RATORI, CÆSA . . . . . DOMINO ET
 AMICO SIC . . . . . LENTER
 OBSERVANDO.

S.

48^r **T**ARDIUS mihi redditæ ſunt literæ tuæ X Ianuarij ſcrip-
 25 tæ, Magnifice Domine TYCHO, Vir præſtantißime: tar-
 dius etiam ad illas reſcribo, partim propter adverſam
 meam valetudinem (conſiſtor enim cum febr̄i tertiana,
 quæ me graviter adhuc affligit) partim etiam quia Typo-
 30 graphus non potuit citius de voluntate ſua reſpondere,
 quam eßet edoctus ab ijs, cum quibus egit de papyro ſive charta. Dicit
 autem non poteß, quam gratæ fuerint literæ tuæ, e quibus libentißime
 cognovi de ſede fortunarum, vel potius ſtudiorum, hoc tempore tibi
 aßignata ab Auguſtißimo Cæſare. Deum precor toto peßore, ut hæc
 35 omnia tibi velit eße ſecundißima, atque tuos laudatißimos conatus
 provehat ad optatißimum finem in tota Republica Chriſtiana.

Doct̄or FISCHERUS agit tibi reverenter gratias, quod eum dignaris
 tua benevolentia, cui ſeße totum addit et commendat: forte non indig-
 nus, quem complectaris, præſertim ubi melius hominem noße cœperis.

Ad libros Wittichianos quod attinet, scire te volo, eo ipso tempore, quo huc allatæ fuerunt literæ tuæ, sororem PAULI WITTICHIJ iam ætate provectam celebraße nuptias secundas, quarum hic fuit exitus, ut nova nupta post LX dies moreretur. Filium unicum reliquit hæredem, cui nondum constituti sunt certi tutores: quod ubi factum fuerit, videbo, an et quid cum illis agi possit. Fuisset mihi res facilior, si ipsa Wittichiana vixisset diutius: videbo tamen, quid fieri et impetrari queat. || Audio ab ijs, qui superstite adhuc sorore PAULI WITTICHIJ inspexerunt libros Wittichianos: illi aiunt, omnia esse varie confusa et distracta tanquam Sybillæ folia, nec miror. Erat mulier illa prorsus mirifica et suo sensu abundans.

Quod ad alterum illum Mathematicum attinet, qui ante aliquot annos hîc vixit, si non est molestum, hortor te, ut epistolam non magnam scribere velis ad Medicum huius urbis fortissimum et doctissimum Doctorem DANIELEM BUCRETIVM. Ei sunt noti hæredes, quos reliquit ille Mathematicus, et scio eum tui tam amantem et observantem atque studiosum esse, ut moturus sit omnem lapidem, et operam daturus, quantam poterit maximam, ut desiderio tuo satisfiat, quantum fieri omnino poterit.

Quod ad negocium typographicum attinet, egi cum nostro, quem habet hæc civitas, typographo, et ei significavi, quid de ipso scire velis. Is respondet scripto peculiari, quod mitto, et simul curavit fieri probam, ut nominant, typorum suorum. Tu hæc, mi Domine, leges et cogitabis, et quæ sit tua voluntas, nobis significabis. Ego, si quid hac in re facere potero, quod tibi gratum sit, aut usibus tuis serviat, faciam hoc summa voluntate.

Si quid ad me scribere voles, fac per certos homines mittas Pragam ad Dn. SIMONEM LUCK, *Registrator vnd Taxator Ihrer Kay. Mt. bey der Hoffcammer*. Is quicquid acceperit, bona fide ad me curabit. Pro versibus nunc misis, quos ad priora carmina aggregavi, magnas ago gratias. || Si plane perducta est ad finem editio operis illius tui, quod aliquando vidi, sed adhuc mancum et mutilum, cui titulus TYCHONIS BR. Dani Astronomiæ instaurandæ progymnasmatum volumen primum Uraniburgi 1592: peto a te magnopere, ut exemplum Bibliothecæ meæ donare velis, sicut etiam fecisti (quo nomine adhuc magnas tibi gratias ago) cum volumen primum Epistolarum Astron. ad me misisti. Mea officia et studia paratissima tibi semper constabunt pro viribus.

Non licet nunc plura propter febrim, quæ licet nonnihil per Dei gratiam remittat; tamen, nondum adhuc receptis viribus pristinis, admodum languedo. Ille me sanabit, qui me percussit, qui idem est vita nostra, et longitudo dierum nostrorum: in quo etiam sumus, vivimus, et

et movemur. Oro te, vir præstantissime, ut veniam d[are velis] epistolæ
sic scriptæ, ut facile agnoscatur author eius f . . . . .

Bene et feliciter vale in Domino Deo nostro, a quo tibi ex animo
precor omnes felicitates et quæcunque animus tuus potest, iuxta illius
5 divinam voluntatem, optare.

Datae subito XIIIJ Martij 1600.

T. M.

omni studio et observantia
unice colens et amans
IACOB MONAW.

10

† [E codice Basileensi G I 23]

44v ILLUSTRIS ET PRÆSTANTISSIMO VIRO

TYCHONI BRAHE, IMPERATORIS RUDOLPHI II

ASTRONOMO, AMICO S. S. IN AULA

15

IMPERATORIS VEL BENATICA

5 MEILEN VON PRAG.

43r

ÆPIUS de te mihi percontanti, BRAHEE nobilissime,
nihil certi potuit significari a gentili tuo, qui heic com-
moratur studiorum gratiâ. Nam sese intellexisse aiebat,
fore ut in Galliam te penetrares, nisi res tuæ in aulâ
20 Cæsareâ optatissimum fortirentur exitum. Nunc autem
vehementer gaudeo, Uranien tuam repperisse locum
speculationi commodissimum, idque beneficio munificentissimi Impe-
ratoris RUDOLPHI II. TAUBMANNUS et BRASCHIUS, Poëtæ
25 laureati, me submonuerant de quibusdam carminibus in Tychen tuam
componendis, quæ nunc cum hisce litteris accipies, et cum reliquis
amicorum lucubrationibus, si placuerint, coniunges. Antea quoque a
DAVIDE CHYTRÆO v. cl. reddita mihi fuerant exempla nonnulla
epistolarum inter te et cancellarium Danicum commutatarum, ex qui-
30 bus statum (vel potius ruinam) rerum tuarum, cum etiamnum in patriâ
degeres, plus satis intellexi. Ea CHYTRÆO remisi, ita illo volente.

43v

De exemp-||lari Astronomiæ instauratæ, in quo plurimæ coloribus
depictæ machinæ visuntur, magnas tibi et ago et habeo gratias: ut et
de fasciculo elegantissimorum carminum unâ coniunctorum, quæ sanè
35 libenter legi: sed tamen vehementer indolui, rem eo pervenisse, ut sponte
exilium susciperes: quod nihilominus tibi ex animi sententiâ successit,
fruituro meliore commoditate quam ipsâ in patriâ. Nuper fui assiduus
in manuscriptis quibusdam codicibus, ut viderem, nunquid reperirem
antiqui de lapide illo Philosophico, ad quem inveniendum tot labores
40 hæctenus frustra desudavere. Investigabo etiam, si forte quid ad nos
pervenerit

pervenerit a veteribus de rebus Astronomicis. Hoc enim te maximè expetere video. Fasciculo, quem TAUBMANNUS iuſu tuo ad me tranſmiferat, epiſtola tua non fuit addita. Hanc unicam nuperrimè abs te exaratam a Dano quodam nobili accepi, cui vicifiſim hanc meam concredidi. Rectè feciſes, ſi Pragæ mihi quempiam nominareſ, cui
5
fasciculum committerem, tibi porro tranſmittendum. Amicus illic eſt mihi ſummus WENCESLAUS LAVINIUS ab OTTENFELDO, medicus excellentiſſimus, cum quo Lutetiæ familiarifiſimè vixi; || ubi tum
44r
ſimul erat illuſtris Baro CAROLUS a ZEROTINO Moravus; Norimbergæ autem eſt CÆSAR CALANDRINUS, vir ornatifiſſimus, quem
10
adhuc vivere arbitror. Hic litteris tranſmittendis operam nobis ſuam haudquaquam denegaturus erit.

Scripti hæc feſtinabundus, cum Oda quæpiam ZEROTINO Baroni inſcripta ad prelum adornanda eſet. Tu bene vale et me ama.

Dat. Haidelbergæ die V. Martij veteris, anno MDC.

P. MELISSUS.

CRAMERUM vellem in Senarijs ſuis obſervare quarto loco Iambum, qui etiam in ſecundo requiritur neceſſario. Corrigit igitur, ubicumque ſpondeus poſitus eſt, ſi vult imitari HORATIUM et SENE-
20
CAM in Trag. Produxit ſyllabam *no* in *Pannoniæ* et *ge* corripuit in *Indulge*. Et hoc limandum.

[E codice Baſileenſi G I 23]

NOBILISSIMO ATQUE EXCELLENTISSIMO VIRO, DOMINO TYCHONI DE BRAHE, EQUITI ET DOMINO IN KNUDSDORP, SOLLERTISSIMO ASTRONOMIÆ INSTAURATORI ASTRONOMORUMQUE NOSTRI SECULI PRIMARIO, IN ARCE CÆSAREA BENATICA IAM
52v
AGENTE, DOMINO SUO DEBITÆ OBSERVANTIÆ STUDIJS COLENDO.
25

S. P. D.

QUANTO me gaudio affecerint litteræ MONAVIJ mei, Vir magnifice atque excellentiſſime, Domine et amice obſervande, vix queo dicere. Non enim ſolum te veniam mihi dare nunciabant, qui ignotus ad tantum virum meas mittere auſus fueram, ſed et eas tibi gratas fuiſſe, meque in amicorum tuorum numerum abs te ſuſceptum
35
eſſe, ac memoriam mei animo tuo ſervare, quemadmodum tuis ad ipſum litteris ſis atteſtatus. Gratias itaque tibi ago, quas mente meâ concipere

cipere possum maximas, pro tantâ tuâ humanitate tantâque in me benevolentia, et tam benignâ tamque amicâ ad amicitiam tui admisionem. Amavi equidem te et colui, suspexi, miratusque sum iampridem tacito quodam sensu, qui nunc lubens se promit, magisque aspirat ad tam
 5 suavem iucundamque tuæ benevolentiae auram. Merentur id virtus tua, ingenium, eruditio, experientia, dignitas, maiestas, quibus me velut adamantino vinculo nexuisti, quod nulla vis laxabit aut dissolvat umquam, nulla, crede mihi, obscuratura est oblivio, donec

† *Lumine adempto animam moribundo corpore fundam.*

10 Quod tibi hinc non scriptum, sed veluti per syngrapham sponsum volo. Rogavi, opera tua a typographo ut mihi comparares tuo, quaecunque abs te edita, debitoque precio me illa persoluturum dixi. Vidi apud nonnullos quaedam, non omnia, quod non ad nos perferantur a Bibliopolis nostris, quo divina huius scientiae studia precio nunc apud plerisque sint, non male perspicientibus. Ea quantopere desiderem, nequeo
 15 scribere. Age ergo, Vir magnifice, domine et amice observande, ut tuâ operâ || ab illo ea impetrem, et quamprimum Pragam ad ERNESTUM HEINCIUM, Camerae Caesareae Registratorem et Expeditorem, coniugis meae fratrem germanum, vel Vratislaviam ad MONAVIUM
 20 mitte, nec me, quod callidae amantes solent, diu desiderio isto torque. Precium, quod volet ille, statim numerabitur. Velim addi Instrumentorum tuorum delineationem, quam nuper mihi ostendit Medicus D. BARTHOLOMÆUS SWALBIUS, intimus meus, qui et versus meos tibi gratos fuisse narrabat, sed a te recoctos ad salivam et gustum tuum,
 25 quod gaudeo; tamen me tanto viro placuisse, summæ laudi duco. Verum, pace tuâ, paucis mentem meam explicabo. Sensus meus est, te errores astrorum motusque dissipatos, quales fuere hactenus, singulari arte et mirâ industriâ in ordinem redegit certiore, Deumque tibi uni, quem eruditio et virtus in sublime vexerunt, quod antehac paucis
 30 particulatim concessit, nunc divite et pleno Cornu plenâque manu, quasi nimis tantarum opum largum profusorem, suggerere, ut quemadmodum Sibylla paucis contingere dicit apud MARONEM, ut ex Orco ad superas revertantur, et ijs tantum,

quos æquus amavit

35 *Iuppiter, aut ardens evexit ad æthera virtus:*

ita etiam tu solus repertus sis, cui digne ista contigerint ante omnes, teque merito nunc, quæ tam large accepisti, largâ manu quoque posteris
 † largiri debere. Particulam *Cœlitus* pro *In*, vel *Sub Cœlo*, semper ego de loco cum omnibus autoribus intellexi, et obscuriorem mihi reddere
 52^r videtur sensum, quam si legatur: *astra sub cœli gemino axe.* || Sed ignosce,

ignosce, per Deum te oro, excellentissime domine, quod tam libere hæc scribo. Tibi enim manum do, tuo iudicio acquiesco, tuæ censuræ subscribo, teque valere et astronomiæ stabulum, Herculeis tuis laboribus, abs te magis magisque expurgari cupio,

*Quæque opto, rata sint, faxit rex ætheris alti,
Ingeniumque tibi, vires, vitamque ministret.*

5

Vigore animum nervosque robore impleat.

Vale ergo, Vir excellentissime, domine et amice, perpetuis debitæ observantiæ studijs a me colende. Dabam Suidnicij Silesiorum XIIIX die Martij anno epochæ Christianorum MDC.

10

Excell. atque dignitatis tuæ

observantissimus

TOBIAS FISCHERUS,
Philos. et Med. Doctor,
manu propria.

15

Editi sunt a MERCATORE anno 1541 Lovanij duo globi, Cœlestis et terrenus, quos ego ipse meis manibus nuper reduxi. Nunciatum autem mihi est, paucis abhinc annis eisdem correctiores editos esse Coloniae, et formâ adhuc maiore, nec in alia loca chartas istas divulgari. Peramanter itaque etiam atque etiam te oro, num vera hæc sint, et an non a typographis illis comparari, si non per me, per aliquem excellentis autoritatis virum queant, significa.

20

D. ERNESTUS HENCIUS affinis meus singulis hebdomadibus ad me suas potest mittere litteras.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

25

IOHANNES IESSENIUS A IESSEN AD TYCHONEM BRAHE.

S. P.

1^r

UDIUS tertius, Nobilissime Domine TYCHO, Witebergâ ante octiduum profectus, Pelsenam veni, acturus senis mei patris causam diuturnam atque difficilem, quam peracturum me etiam et feliciter et citius ex eo speraram, quod apud Cæsaream Maieft. Illustriss. Princeps, Saxoniae Administrator, Dominus meus Clementiss. pro me literis diligenter interceperit. Sed uti solent lento gradu abfolvi omnia, ita quoque ex his præludijs aliquantulum tardius negotium meum confecturum suspicor, præsertim cum aula distracta incommoditates

30

35

commoditates et moras plurimas inijciat, nihilominus urgeo, inſto, ad tædium etiam et moleſtiam illorum, apud quos mihi ſollicitandum negotium. Capió tamen et ex his remoris nonnullam voluptatem, cum a pluribus Cæſaris Confiliarijs non tantum benevole admittor, ſed ul-
 5 tro etiam accerfor. Ad quos, quæ inter te et me eſt amicitia, tam facilem mihi parat aditum, quamprimum enim tui mentionem facio, illico in ſingularem quendam blandorem ipſorum vultum mutari ſentio; habetque tu certe plures, qui te hîc abſentem venerantur, quam alij in os laudatores, aut adulatores potius. Atque inter alia unum iſtud ſaltem
 10 brevitatis cauſâ habe.

Nuper cum Dominum GYPHANIUM I. C. celeberrimum et Imperij Aulicum Confiliarium antehâc mihi etiam notum compellarem, inter cætera colloquia tui quoque (quem tamen de facie nunquam vidit) honorificam fecit mentionem, mihi recitans, quid a Magnifico Domino
 15 CORRADUCIO Imperij || Procancellario ipſi non ita pridem memoratum: nimirum Cæſaream Maieſtatem Dominum CORRADUCIUM ex Italicâ Legatione reverſum interrogaſſe, num is Romæ et alibi iſtic aliquid de TYCHONIS BRAHEI in has oras adventu inaudierit; cui cum reſpondiſſet, omnino id ſe tam Romæ quam alibi percepiſſe, mox perrexiſſe Imperatorem, quid ſibi et alijs de hac re videretur. Tum
 20 CORRADUCIUM libere reſpondiſſe: Eſt Vir TYCHO BRAHE, cui in Aſtronomicis diſciplinis nec hoc neque priora ſecula aſpexere parem, vixque poſteriora habitura ſimilem. Unde gratulari ſe, non tam ſibi, qui ex ipſius Cæſareæ Maieſt. mandato illum huc vocarit, ſed longe
 25 potius Suæ Sacræ Cæſar. Maieſt. de adepto hoc tanto Viro, cuius industria et laboribus vulgaria excedentibus et ipſa Cæſarea Maieſtas apud omnes poſteros Nominis ſui decus et Famam auctura ſit indelebili memoria; quibus dictis Cæſarem et ipſum annuiſſe, virumque hunc apprimè ſibi placere charumque addidiſſe. Hæc clariſſimus ille GY-
 30 PHANIUS maximo cum applauſu mihi tum recitavit, ſuoque addito ſuffragio confirmavit, teque ipſius nomine plurimum ſalvere iuſſit, avide tuum expectans, ubi Pragæ conveneritis, alloquium. Sed plura, cum de his, tum de alijs, ubi V. D. convenerimus, quod propediem ſpero futurum, quandoquidem Cæſaream Maieſtatem mox peracto
 35 Paſchate Pragam cogitare conſtanter aſeritur. Vale, et quod te non prius inviſerim, || feſtinationi meæ, ſiquidem parentis cauſam laborare animadverterem, imputa, excuſatumque habe. Dabantur Pillene 24. Martij Anno 1600.

Tuæ Generoſitati addiſſimus

40

IOHANNES IESSENIUS A IESSEN,
 Ducum Saxoniz Med. et Profeſſor Witeb.

Conſentire hoc cum originali meo fateor ego Doctor IESSENIUS m. pr.
 [Ex

[Ex apographo Kepleri in codice Vindobonensi lat. 10703]

†

FRANCISCUS TENGNAGLIUS AD TYCHONEM BRAHE.

.... Hesternâ vesperâ Domino CORADUCIO adfui in cœnâ post me- 130^r
 diam noctem usque, et iam primo diluculo mihi abeundum. Doleo 5
 itaque, quod colloquia varia nostra non possum de varijs rebus habita
 recensere. Heri post meridiem Cæsaream Ma^{tem} Dominus CORA-
 DUCIUS venit, || memorialia principalia de Feudo, de ædificijs Be- 130^v
 naticensibus, de KEPLERO, de negotio Alexandrino apud Venetos
 promovendo exposuit. Quibus omnibus Cæsarea Ma^{tas} clementissime 10
 annuit, prout latius ipsemet CORADUCIUS ad M^{am} T. perscripturus
 est. Negocij Alexandrini causas a Domino CORADUCIO quæsitâs
 ipsius Ma^{ti} is humilime exposuit. De prædio in mandatis habet, ut se-
 vere ad Dominum Capitaneum Brandeisensem perscribat. Etiam si 15
 MOLLERUS advenerit, nihilosecius consentire in petitionem de KEP-
 LERO et cum ipso ad eum ire per primam oportunitatem. De his om-
 nibus fusius CORADUCIUS ....

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD NICOLAUM CRAGIUM.

S. P.

20

73^r

REDDIDIT mihi filius TYCHO, statim post huius Anni
 initia huc ad me domum reversus, literas tuas, Excel-
 lentissime et Amantissime Domine Doctor NICOLAE
 KRAGIE, quæ mihi gratissimæ erant, utut circa 25
 expostulationem meam, ob diutinam literarum inter-
 missionem, gravius quam forte decuit, ferre videaris, et
 Amici in iocando libertatem nonnihil perstringere, quasi veterem tuum
 TYCHONEM, licet sic amicos nonnunquam alloqui soleat, candide
 tamen de ijs sentire et constantem esse non noveris. Ago autem tibi 30
 gratias, quod meos emissarios tam benevole exceperis atque tractâris:
 noluissem tamen, ut meâ de causâ eos sumptus faceres: si quid vicissim
 in tui gratiam a me præstari poterit, inveniar huius etiam unâ cum
 cœteris beneficij memor.

De statu rerum mearum, cum ex ijs, quæ ad te ipsum, tum etiam 35
 ROSÆKRANTZIUM nostrum perscripti, et insuper filij relatione lu-
 culenter iam antea cognovisti, nolo hîc quidpiam repetere, quodque
 condiciones a S^a C^a M^{te} Clementissime mihi oblatae et deputatae vobis
 ita placuerint, ut te et tuam ELISAM non mediocri affecerint gaudio,
 gratum

gratum habeo. Crescit (sit Deo gratia) indies erga me Cæsaris benignissimus favor, tum quoque eorum, qui ei sunt ab intimis atque hinc autoritate prævalent, licet apud quosdam morosulos non absit invidia, virtutis, uti fit, umbra. Cæsar per semestre Pragæ non fuit, sed in
 5 civitate quadam munita, quæ 10 miliaribus inde removetur, Pilsena
 73^v dicta, cum præcipuis suis consiliarijs interea moratus est, || idque ob
 luem Epidemicam, quæ totam Bohemiam et vicina loca graviter præcedente Anno usque in solstitium hybernum infestavit, quâ etiam de
 10 causâ ego unâ cum meis in non modico fui discrimine, peste et dyßenteria tam in vicina urbe quam toto territorio Benatico atrociter læviente. Quo nomine S^a Cæsarea Ma^{tas} proprio motu, Clementissimo
 animo, imo quasi Paterno quodam affectu erga me et meos non parum fuit sollicita, adeo ut aliquoties huc mitteret expiscatum, quomodo
 15 valeremus, et sponte obtulit copiam alio transeundi et pericula declinandam, si sic mihi placuisset, nominatim vero Viennam Austriæ indigitavit, siquidem ea urbs contagionis expers erat, et commoditates oportunas, tam quoad habitationem, quam cætera necessaria se isthic per
 suos mihi ordinaturam, modo eo proficisci luberet, Clementissime obtulit. At ego, actis humillime gratijs, me potius hinc manere et omnia
 20 Divinæ provisioni committere atque meis exercitijs vacare velle respondi. Quod etiam ipsius Ma^{ti} non displicuit. || Et antidota, quæ intellexerat me contra istos morbos efficacia in promptu habere, unâ cum præparationis ratione expetijt, quæ et subiectissime communicavi. Seceßi vero tandem, formidini mearum muliercularum (uti fert sexus
 25 iste) indulgens, in aliam quandam Arcem Cæsaream 3 miliaribus hinc distantem (siquidem mihi liberum erat, quamcunque in viciniâ vellem, inhabitare) ubi, interea dum mei in Daniâ absunt, per aliquot hebdomadas non incommode mansi. Ago autem Deo opt. max. gratias, quod me et meos omnes, toto eo periculoso tempore, salvos et incolumes servârit. Spes est Cæs^{am} Ma^{tem} statim a Paschatis festo Pragam
 30 redituram, prout plurimi avide desiderant. Cum nuper ibi fuisset, rescivi a multis, quod et pariter in itinere a Capitaneo Brandeisensi meo vicino cognoveram, non saltem cives et mercatores, sed et præcipuos quosque mihi tribuere, quod Cæsar tam diu Pragâ absit, tanquam is hac
 35 in re ex meo penderet consilio, quodque acceßum ante finem Martij
 74^v disuasurim, nec patuit || excusationi locus, licet id serio inficiatus sim:
 † *Saaledis er mig nu her kommen for ordt.* Hinc talia suspicantur, quod nonnunquam ipsius Ma^{ti} de quibusdam, ipsâ sic cupiente, scribere soleam, nec liceat consiliarijs, uti alias mos est, literas meas resignare.
 40 Instrumenta mea, quæ in Dania reliqui, avecta esse, et unâ cum cæteris nunc in fundo Teuthonico conservari, Cæsarea Ma^{tas} libenter intellexit, eidemque gratum fuit, quod nullas hac in re isthic moverint
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

difficultates, alias Regi vestro hoc nomine scriptura. Dedit autem literas || tam ad Hamburgenses quam Magdeburgenses, ut quæcunque 75^r
 apud eos reposita habeo, unâ cum reliquâ meâ supellectile suis sumptibus in gratiam ipsius Mat^{is} huc per Albim advehi faciant, cumque in
 prioribus literis subterfugium quoddam astute inveniissent Magdæbur- 5
 genses, denuo alteras misit, quæ priores dilucidius exponerent, cum-
 que ijs acceptis ad me rescriberent, ut eos hac in re apud Cæsaream
 Mat^{em} excusatos haberem, siquidem durities obsidionis, quam olim
 passi sunt, eos adhuc ita premeret, ut absque suo incommodo ijs sumpti-
 bus ferendis non essent pares: quod cum a Domino BARVITIO su- 10
 premo Secretario intellexisset Cæsar, admodum ægre tulit, consilij
 vero eius in κακίῳνοσ resoluti sunt, quod obsidio ante 50 Annos peracta
 adhuc tantopere ijs incommodaret, ut exiguas istas impensas sustinere
 nequirent; excepitque sic quidam ex Cæsaris intimis, venturum forte
 tempus, quo ipsius Mat^{is} operâ indigeant, tunc tergiverfationum di- 15
 verticula adhuc plausibilia, quam illi effinxerunt, adinveniri posse. ||
 Iussit vero mox Cæsar ad capitulum Magdæburgense literas, hac de 75^v
 causâ, scribi, quas ex suo ore nunc paratas e Cancellaria adferri pro-
 curo, mox ad Reverendum illud capitulum dirigendas, quod sponte
 suum erga Cæsaream Mat^{em} hac in parte obsequium subiectissime ob- 20
 tulit, postquam rescivisset Senatores id detrectare; est enim (uti fieri
 solet) nonnulla inter eos æmulatio. Spero itaque me tam instrumenta
 quam cæteras res meas primo quoque tempore huc recepturum, nam
 de Hamburgensibus nihil addubito, quin voluntati Cæs^æ Mat^{is} promp-
 tius sint obtemperaturi; interea ædificia pro Instrumentis ordine et si- 25
 gillatim disponendis ante hyemem inchoata, et illius frigore superveni-
 ente, intermissa, complere satagimus.

Epigrammata duo, quæ iuxta calcem sunt eorum quæ mitto carmi-
 num, Cæsar, ut duabus præcipuis valvis, ex dorico et ionico opere
 factis, superius marmori insculperentur, mandavit. Cumque ego in 30
 primo, ut ab initio legeretur || *Quæ Boreas renuo*, et in altero suo 76^r
 loco *Arctoïis* pro *Danis*, quo Patria mea non nominaretur, Cæsar
 iussit, ut expresse scriberetur *Dania quæ renuit*, et in altero Epigram-
 mate *Danis* pro *Arctoïis*. Sed hæc non nisi secretioribus Amicis reve-
 landa sunt. †35

Parant varijs in locis plures venâ Poëticâ pollentes eiuscemodi car-
 mina, in mei gratiam, inter quos est IOSEPHUS SCALIGER, qui sub-
 inde mihi scripsit, et MELISSUS, Poëtarum nostri temporis antesigna-
 nus: et quia memini me aliquando tibi pollicitum, eorum quæ accepero,
 ubi in aliquam copiam excrevisent, communicationem, hæc nunc im- 40
 pertior, donec plura nactus fuero, tibi soli reservanda, et non nisi OLI-
 GERO nostro et alias integris atque sincere sentientibus monstranda.

De

De ijs quæ mihi in Daniâ evenerunt, non est quod existimes, me quidpiam scripturum aut publicaturum, nisi extrema sic urferit necessitas, atque veſtrates occasionem præbuerint, utinam alij æque filere
 76^v vellent; sunt enim || nonnulli, qui meâ sorte plus afficiantur atque
 5 ægrius hanc mutationem ferant (ob Aſtronomiæ præſertim, quam affectant, inſtaurationem) quam ego, qui omnia infracto animo perfero; nec mihi adverſi quid ſic eveniſſe autumo; ſic neque Polemica ſcripta unquam editurus ſum, utilioribus et magis ſerijs intentus, ut non opus fuiſſet eâ quam adducis admonitione, mihi tamen non ingrâtâ. Ob-
 10 ſtrepent veritati et calumnientur, nobiſque illudant, aliorumque ſcur-
 † rilibus convitijs applaudeant, quicumque volent: *Stans tegor in ſolido* etc. Si tamen alij ſponte ſua pro veritate aſſerenda in mei honorem quidpiam ſcripſerint, incivile et inhumanum foret idipſum averſo animo improbari. Quod vero tu in gratiam iſtius Scotuli veritatem tibi,
 15 ſi cui alias, ſatis perſpectam diſſimulare et vinclis conſtringere malis, ferendum duco, neque enim invito libenter quidpiam extorſerim, et perinde erit, ſive id quod res eſt aperte profeſſus fueris, ſive non; id tamen, etiam te dubitante, certo conſtat, eum in publica quadam et impreſſa intimatione, valvis Collegij Helmſtadij affixa, cuius exemplum
 20 penes me eſt, ſibi meam arrogâſſe inventionem, præter ea, quæ privatim effutiit; quod quo iure fecerit, nemo melius quam tu (ſi velles) qui adfuiſti, cum ipſi eam Hypotheſin aperirem, teſtari poterit. Sed miſſum facio iſta, tibi, uti video, moroſa. ||

77^r De MULÆO veſtro quæ ſubiungis, te metuere, ne mora illa longior,
 25 quam apud vos traxit, ab Italicâ profectione per hyemem iam præteritam eum ſit remoratura: id equidem ſic eſt; neque enim aliqua concedebatur occaſio, quâ commode eo, poſtquam huc redijt, proficiſceretur: ſed tamen, appropinquante iam vere, modum adinveni, quâ id nihilominus fieri poſſe ſperem; commendavi enim ipſum diligenter Sereniſſimo Electori Coloniënſi, qui mihi Clementiſſimâ propenſione favet; per eius Celſitudinem ipſum promotum iri, ut tam Italiam quam Gallias, prout in votis habet, perluſtrare commode queat, mihi perſuadeo. Conſtituit autem prius ad ſuos in Daniam ire, ut iſthic ſibi acquirat viaticum; et res ſuas ad iter iſtud diſponit. Quin et ego pariter ut tu ſentio ex re ipſius non fore,
 35 ut de me nihil dicam, ipſum diutius hîc iuveniles ſuos Annos conſumere, quibus potius peregrinationibus et ſtudijs vacandum, neque enim eæ, quas ego tracto, diſciplinæ ipſi uſui ſunt, uti etiam earum minus capax. ||

77^v TENGNAGLIUS meus ſub Brumam huc ad me ex Italia, ubi intra annum linguam probe didicit, moribus et favoribus auctus, reverſus eſt; ante oſtiduum in Patriam ſuam ivit, Parentes iſthic ſalutaturus; poſtea, volente Deo, huc rediens, in Aula Cæſaris honeſto loco aliquamdiu futurus.

Quæ de honoribus Politicis mihi ex Aulâ Cæſarea indicatis, cum adhuc Wittebergæ eſſem, mones, ut prius in poſſeſſionem feudi veniam, recte quidem mones, nam et ego in ea ſum ſententia, ſed non plane intelligis, quid innuere voluerim, neque enim hoc eſt, de quo tecum ante abitum meum in Dania locutus ſum, ſed quiddam inſuper aliud, 5 de quo prius non cogitavi, prout ſuo tempore [D.] V. percipies.

Apud TYPOTIUM de eo, quod ſcis, te iam antea ſufficienter purgavi, et ubi convenerimus, id etiamnum ulterius faciam. Eſt is mei amantiſſimus, et ubicunque occaſio datur, de me et meâ familiâ honorifice ſentit et loquitur. Studia vero noſtra a meipſo probanda, cum eorum non ſit gnarus, aſerit. 10

Non dubito, quin multa in Legatione tam Polonicâ quam Anglicanâ, a Doctis hinc inde || audieris, haud diſſimilia ijs, quæ MICHAELIDES †78^r narravit, licet is Wordingburgi apud Arcis Præfectum calumnias effutire, nec tamen impune, non erubuerit, prout forte a TYCHONE meo 15 percepiti; ideoque eo promptius carmina, ob quæ iſta fingebat, tecum communico, ut diſpicias, nihil in ijs reperiri in Regem, de quo ſemper honorifice loqui, eumque excuſare ſoleo, aſpere et indecenter prolatum. Narratum mihi eſt a quibuſdam Danis, cum Wittebergæ eſſem, eos, cum per Bohemiam aliquando peregrinarentur, a Parocho quodam 20 Pontificiæ doctriinæ admonitos fuiſſe, ne ſe Danos eſſe profiterentur, ſed potius ex aliqua Germaniæ parte oriundos dicerent, partim quod Rex in coronatione Pontificis Romani habitum ludicre imitatus fuiſſet, partim quod me ſic amiſſent. Quid IVARUS FRIIS per Ungariam et Auſtriam, præſente Regis fratris (qui tamen, quis eſſet, ignorabatur) 25 meâ de cauſâ, audire et decorare neceſſe habuit, ipſemet, cum tibi ſit familiaris, aliquando forſitan narrabit; dum ea Drefdæ me inviſens inter alia ſuggerere voluit, datâ operâ orationem alio declinavi, nolens certis de cauſis iſta mihi referri, qui uſque ad nauleam ſimilia ſæpius inaudivi. Viderint illi, qui in culpa ſunt. || Deus in Patria noſtra animorum 78^v coniunctionem largiatur et ſtabiliat, diſſidia et bellorum ſemina auferat. Quid Legati veſtri in Suecia expedierint, a te cognoſcere cupio, tum quoque quid præterea apud vos et in toto illo Boreali tractu geratur.

Nova, quæ hinc tibi ſignificem, pauca in promptu habeo. De recuperata Tranſylvania te iam antea intellexiſſe opinor. Aiunt autem 35 BAIUODAM, qui eam fortiter pugnando pro Cæſare recepiſſe putabatur, ſibi feudi loco reſervare conſtituere, ipſo etiam Cæſare invito, quamobrem Legati eius nuper Pilsnæ fuerunt, qui cum ſe impatienter et pervicaciter geſſent, miſus eſt qui eos apud BAIUODAM accuſaret, increpante Cæſare admodum ſevere ſenem quendam eorum 40 primarium. Turcam maiorem quam unquam antea parare contra Ungariam exercitum, rumor eſt. Deus Armipotens furorem et vires eius retundat:

retundat: Cæsar noster vicissim se equitibus et militibus, quotquot nancisci poterit, illi obviaturus, munit. Imperij Principes, maiori ex parte, suppetias detrectant, Hispanos potius quam Turcas formidantes. Deus author concordiae et pacis nos protegat et a malis liberet.

5 Doleo vicem consiliariorum Sueticorum, si graviter in eos sævierit CAROLUS; sibi ipsi minus prudenter consuluerit, quâ etiam de re, ut in ultimis tibi indicavi, TYPOTIUS, me consentiente, ipsum per literas admonuit, exemplum ERICI fratris proponens.

10 MOSCUS apud Cæsarem et Archiducem MAXIMILIANUM nonnulla tacite molitur, quæ si successerint, Rex Poloniae maluisset utique se avito regno non excessisse. Quod meâ etiam opinione vix recuperabit unquam. Non minor est virtus, quam quærere, parta tueri.

Plura iam non addo, neque enim publicas tumultuationes, quibus hic fluctuans terrenus Orbis iamdudum abuevit, multum moror; nihil
15 novi sub Sole, eadem fere semper luditur fabula, sub alijs atque alijs Personis. Si paulo fusius quam forte velles, tibi hac Epistola scripseris videar, scias id consulto admissum, ut et tu copiose rescribas. Tantum abest ut prolixitas, quam in tuis ultimo excusas, mihi displicuerit. Rariores nunc conceduntur internuncij, plenius itaque per literas collo-
79^r quemur, siquidem oretenus non detur. || Nam quod tu, ut aliquoties ad vos excurram, optas, ita facile, ac lubenter vellem, fieri nequit. Constitueram quidem ad comitia huius Anni, si qua apud vos celebrarentur, proficisci: at quia de ijs incertus sum, nec Cæsar hoc primo Anno veniam in Daniam eundi mihi concedere volet, id in alterum Annum,
25 si Deo ita visum fuerit, differendum erit. Quomodo vero id meo cum bono, uti insinuas, futurum sit, a te apertius intelligere avelo. Vale quam optime, salutata tuâ coniuge a meâ et filiabus peramanter. Dabantur ex Arce Cæsarea Benatica Die 24 Martij stylo renovato Anni 1600. ||

79^v

POSTSCRIPTA.

30 QUONIAM soror mea, URANIA illa Terricula, in ultimis suis nonnulla insinuavit de φ ^{rio} vestrate (scis quem notet) quod is Landkroniae quædam de Cæsarea Ma^{te} minus honorifice locutus, postea etiam de Consularijs præcipuis aliqua subiunxisset, quæ omnia eo vergebant, ut illam de successu rerum mearum dubiam et diffidentem
35 redderet, tanquam neminem hinc inventurus essem, qui me meaque promoveret, et illos, a quibus maxime sperabam quidpiam auxilij, in mala esse apud Cæsarem gratia nulliusque authoritatis: licet vero ipsa satis percipiens, quorsum ista tenderent, dilueret, quantum tunc temporis potuit, ipsius prolata minus candida, atque regereret, quæ in-
40 cidebant, uti est ingeniosula, neque multum interfit, quid ille vel sui similes iudicent, scimus enim, quo animo proveniant: tamen ut URANIA

NIAM illam per occasionem instruere et adhuc magis confirmare potes, rem (sit Deo gratia) longe aliter se habere, mitto tibi exemplum literarum, quas TENGNAGLIUS meus nuper, dum Pilsnæ in Aula esset, ad me scripsit, antequam inde in Patriam suam discederet, ut hinc intelligas, quale sit non || saltem Magnifici Domini BARVITIJ, qui singularis pene horis Cæsari præsto est, utpote Secretarius summus, sed et Illustris ac Amplissimi Domini CORADUCIJ, Imperij Procancellarij, qui præcipuæ in Aula merito est authoritatis, erga me studium et favor. Addidi etiam Domini Doctoris IESSENIJ, qui hospes meus Wittebergæ in ædibus Philippæis erat, circa eadem tempora Pilsnæ causam quandam agentis, literas in eandem ferme sententiam, paulo tamen fusius de Domino CORADUCIO exaratas, estque ipsa Iessenij manus. Poteris contenta utriusque Epistolæ sorori, ubi conveneritis, exponere, ut habeat materiam, quâ instabilem illum et versipellem ꝛ^{ri}um figat atque retundat, si forte quando similia denuo suggererit, vel apud alios pro suâ dicacitate effutierit. Misi nihilominus et ego in literis meis ad eandem URANIAM quædam Germanice, a quodam meo domestico, paulo antea Pilsnâ ad me scriptas, quæ de singulari Domini CORADUCIJ erga me benevolentia et candido affectu inter alia mentionem faciunt; de quibus illa vicissim ad te referre poterit. Sunt et alij in Aula Cæsareâ Illustris et eximiæ dignitatis viri, qui mihi in meis rebus bene cupiunt, ut de || ipsa Sa^a Cæs^a Ma^{te}, quæ in proposito constans est, nec aliorum, si quæ forent, sinistra iudicia tam leviter, uti alibi fit, non moratur. Nihil nunc addam. Habeo Deo Opt. Max. pro hac mea sorte gratias, mihi que ut in posterum suâ tutelâ et benedictione adesse dignetur, oro. Iterum vale. Datum ut supra in literis.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MELCHIOREM ICESTELIUM.

S. P.

RUDITISSIME et Amantissime Domine Magister ICESTELI, accepi quidem literas tuas cum filio paulo post huius Anni initia huc reverso; verum nihil ad eas hactenus respondi, partim ob penuriam tabellariorum, partim quod sperarem te desiderijs nostris, prout ibidem pollicitus es, brevi satisfacturum: at cum nuper Pragam (uti audio) venerit Dominus Doctor IESSENIUS, communis noster Amicus, et tuas huc miserit, percipio ex ijs te necdum in dispositione circuituum ꝛ^{ris} et ꝛ^{ij} calculoque huic congruente satis esse resolutum, utut

utut non contemnendam in ijs locaveris operam. Ne igitur res nimis
 diu protrahatur, cum dispendio Libri 2^{di} Epistolarum, in quo nonnulla
 ex ijs conveniente loco, uti scis, inferere animus est, te peramanter ro-
 gatum velim, ut saltem ea, quæ in tribus superioribus Planetis explo-
 5 rata habes, iuxta triplices illas Hypotheses mox conignes et dilucide
 explicata mihi mature mittas. Si unâ adiunxeris quæcunque in ♀ et ☿
 varie tentâsti, et quousque in ijs progressus sis, qualesque inveneris re-
 moras, et quid dubij potissimum in ijs sit, rescribam eo promptius, quid
 faciendum restet, et quomodo illis difficultatibus obviandum; neque
 10 operæ precium censeo, ut ex meis observatis dimensiones circulorum
 ☿^{ris} et ☿^{ij} motuumque rationes perquiras; id enim non mediocris est
 negotij, a meipso D. V. elaborandum; sed solummodo ut numeris Co-
 perniceis, quamvis errori obnoxijis, quamproxime convenient, tum
 quoque Alphonfinis, secundum diversimodas tamen assumptiones, ap-
 15 plicentur. Omnem itaque move lapidem, mi M. IÆSTELI, ut, quam-
 primum fieri poterit, id, quicquid erit, obtineam, nec expectationem
 nostram diutius remoreris quæso. Miror M. ÆSTWALDUM tam diu
 in unius Anni Ephemeride Luminarium supputandâ hæere; quorsum
 nobis ufui erit, ubi magna pars huius Anni præterierit? Si paratam
 20 habet, mittat actutum; mercedem addictam illi solvas, quam per affi-
 81 v nem tuum Dresdensem recipies. || Concederem illi plura pro me cal-
 culanda, non absque suo commodo, modo non ita tardus eßet, et certo
 ad præstitutum tempus rem absolvere vellet. Si uxoratus non eßet, vo-
 carem illum huc, ut apud me calculo vacaret, constituto illi annuo sa-
 25 lario. Cumque nullos habeat liberos, posset, si ei sic luberet, æque com-
 mode Pragæ atque Wittebergæ degere, et ibi etiam ex privatis præ-
 lectionibus victum et amyctum acquirere, ubi meo quoque subsidio
 non destitueretur, et efficiam, ut isthic in veteri collegio commodum ha-
 beat locum. Quæ illi ex me proponere poteris, atque ipsius expiscari
 30 sententiam, mihi per primam occasionem indicandam. Ubi intellexero
 hanc conditionem non displicere, providebo ei de viatico necessario.
 Tu vero, quantum in te est, ipsum adhorteris, ut obsecundet.

Literas adiunctas Domino Doctori WOLFGANGO FRANTZIO
 trade; et Poëtam TAUBMANNUM diligenter ex me saluta. Scripsit
 35 is semel atque iterum mihi, se tale carmen in mei gratiam denuo con-
 cinnaturum, ut experiar eum non eße raucâ voce præpeditum. At,
 quantum video, non saltem rauxedine laborat, sed et plane mutus est;
 nisi forte hisce temporibus occupatur in conscribendo carmine de
 Sanctis Angelis, qui alias omnis sorditiei et avaritiæ expertes sunt, quo
 40 eos Altari adstantes et donaria pecuniarum numerantes atque con-
 signantes, vel invites et talia fastidientes introducat, sicque hyperbolice
 poëtiset et quibusdam placentia dicat.

Quæ

Quæ in ultima Eclipsi Solis observasti, ex te scire cupio; brevi percipies alias rationes in motu (C^{næ} et Luminarium diametris, quibus omnia accuratius quam antea apparentijs consentiant. Vale. Dabantur properanter ex Arce Cæsaris Benatica Die 27 Martij Anni 1600 stylo novo.

5

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD WOLFGANGUM FRANZIUM.

S. P.

82^r

LARISSIME et præstantissime Domine Doctor WOLFGANG FRANCI, Amice plurimi semper mihi faciente. Ex utrisque tuis literis, tam prioribus quam nuper per Dominum Doctorem IESSENIUM, communem nostrum Amicum, mihi, intellexi de Transylvani illius negotio; quem instabilem esse et, dum hîc aderat, serio non egiße, iam præferam. Is forte meas ob id expetebat literas, ut eo facilius isthic ad illud, quod ambibat, officium promoveretur; sed bene est, quocunque tandem modo illi profuerim; apud me vero perinde ubicunque sit, utut effecerit, quod interea alium eius loco non obtinuerim, veluti alias non fuisset difficile.

10

15

20

Morbi Epidemici, qui graviter superiori Anno hanc Regionem infestârunt, iam, Dei benignitate, sopiti sunt. Cæsar tamen necdum Pragæ reversus est, sed Pilsnæ adhuc moratur, brevi tamen, uti existimant, eo venturus. Scabies, de quâ loqueris, eorum, qui Theologiam et religionem Christianam profitentur, sævior est, et diutius durat; nam apud homines non est miseratio et relaxatio, quemadmodum apud Deum. Attamen quæ nonnulli moliuntur, ut suis indulgeant cupiditatibus, infcio Cæsare, pro maiori parte, fiunt, et spes est, successum non habitura, reluctantibus præcipuis quibusdam in hoc regno et libertatem avitam aberentibus; neque Cæsar tam improvidus erit, ut regnum, tam periculoso præsertim hoc tempore, irrequietari permittat.

25

30

Res meæ ita se habent, ut antea intellexisti: Deus in posterum eas conservet. Dominus Doctor IESSENIUS, quem Planetam vocas, a vestrâ Ecliptica (iuxta quam Luminaria deliquium pati solent) huc quidem per Australem || latitudinem in Bohemiam digressus, me tamen nondum invisit, nec scio an facturus sit; habet enim, instar Planetæ ☿^{ij}, quæsdam deviationes et reflectiones, aliter quam ponderosiores Planetæ incedunt. Intellexi Patris eius causam periclitari, quod satis mature is non acceberit, nec forte ob hyemem commodum erat. Relatum mihi est, te etiam erraticum futurum et alio concessurum; si ita habet, indica;

82^v

40

indica; nam et ego sum unus ex ijs, qui tibi quamoptime cupiunt: optarem te semel hîc videre, prout aliquando futurum dixisti; sed multa
† cadunt inter ciatos supremaque labra. Vale et me tui esse amantem,
5 Arce Benatica sextiduo post Æquinoctium vernum Anni 1600, quem non saltem IOSEPHUS SCALIGER et MERCATOR in sua Cronologia, tum quoque BUTINGERUS atque SCULTETUS uno Anno, sed idem SCALIGER in novo opere de temporum emendatione duobus deficere probare conatur, ut sit nunc reverâ 1602. Rationes eius in
10 dicto libro invenies. Iamque iterum et multoties vale.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD IOHANNEM
 IESSENIUM A IESSEN.

83^r

S. P.

15

LARISSIME Domine Doctor IESSENI, amice plurimum semper colende, scripsit quidam domesticus noster, quem nuper Pilsnæ in Aula habui, in rebus meis sollicitantem, se a præcipuo quodam Sa^æ Cæf^æ Mat^{is}, Domini nostri Clementissimi, Consiliario subintellexisse, URSUM
20 quendam Dithmarficum supplicationem iam pridem de me conquerentem Consiliarijs porrexisse, sed ignominiose, acri adhibitâ obiurgatione, reiectam: cumque is, qui hæc mihi insinuavit, nihil præterea de contentis supplicationis istius addiderit, et idem Pilsnâ in Patriam suam, quæ ad Westphaliam est, abierit, nec eius reditum intra
25 tres vel quatuor menses expectem, ac nihilominus mea intersit tempestive scire, quid impudens iste de me conqueri ausus fuerit, cum illum nullo pacto, imo ne verbulo quopiam, sive per me sive per alios, toto tempore quo in Bohemiâ sum, læserim, utut iam antea intolerandas ab ipso perpeßus iniurias atque calumnias, quas in isto famoso, quod
30 ante triennium Pragæ contra me in publicum edidit scripto (quo putidius et vanius, cordatorum iudicio, hoc seculum vix vidit) conglomerare non erubuit; sed peculiari consilio, tum quoque ob graviorum occupationum distractionem, omnia, ac si ea ignorarem, disimulavi: et certe, si mihi obviam fieret URSUS iste, eum non nõbem, nec mihi
83^v constitit, an is interea || Pragæ, an vero alibi fuerit, nam de ipso percontari non dignatus sum, ut nisi eius supra modum perfricta frons et scurrilitas, mentiendique inverecundia mihi non alias constarent, mirari satis non possem, quid ille de me, ita taciturno, nullâque molestiâ illum afficiente, querelæ loco, apud Amplissimos Dominos Consiliarios adferre

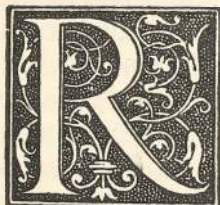
adferre possit: Neque enim quidpiam habet, quod veraciter dicat, nisi
 hoc ipsum obijcere velit, quod taceam, atque ex alto ipsius nugæ hæc-
 nus despexerim, suo tamen forte tempore in ipsum retorquendas, quam-
 vis per eas non tam meæ famæ atque existimationi (quæ mille eiusce-
 modi Sycophanticos allatratus non moratur) nocuerit, quam quod 5
 suam petulantem dicacitatem et scurrilem naturam, convitijs et male-
 dictis scatentem, toti Mundo omnibusque sincere iudicantibus, suo se
 iudicio, tanquam forex, prodens, propalaverit. Licet vero Prudentissimi
 Domini Confiliarij illius levitatem morum et verborum forte non igno-
 rantes, querelas istas non admiserint, sed ipsum obiurgatum dimiserint: 10
 ne tamen aliqua suspicio adhuc latitare possit, ipsum nonnulla, haud
 iniuria, conquestum fuisse, sed occasiones illi, a me vel meis, ut hoc fa-
 ceret, datas esse: nosti enim illud nimis in mundo tritum: *Calumniare*
audacter, semper aliquid adhæret; te per amicitiam nostram, quibus
 possum precibus, rogo, velis omnem movere lapidem, ut exemplar sup- 15
 plicationis eius adipiscar, vel si id commode fieri nequeat, saltem ut
 summam eorum, quæ continebat, resciscam. Quod si alio modo ob-
 tineri || non possit, spero te apud Mag^{cum} et Nobilissimum Dominum 84r
 MECKERUM (quem non dubijs inditijs, et etiam te, cum ultimo Pragæ
 simul essemus, id ipsum referente, mihi sincere faventem persuasum 20
 habeo) id, quicquid est, percepturum. Feceritis sic non saltem ille, sed
 et tu mihi rem admodum acceptam, atque ut mihi a talibus subdolis
 et immeritis delationibus in posterum præcavere valeam, haud inuti-
 lem, imo fortean etiam necessariam. Sic enim fieri conditiones meæ
 nunc exigunt; sum enim hîc peregrinus, nec Illustrium aut autoritate 25
 præcellentium Virorum consanguinitate et necessitudine, ut antea in
 Patriâ, fultus, quin et præterea hîc extra Aulam vitam ago umbratilem,
 ignarus, quid isthic de me in quamcunque partem dicatur, nec alias
 libenter rebus me immisceo alienis, sed meis solummodo vacans stu- 30
 dijs, Spartam, quam nactus sum, pro virili ornare satago, ut in hono-
 rem optimi Imperatoris atque Imperij ea, favente supremo Numine,
 moliri atque exequi queam, quæ ad omnem posteritatem utilia et me-
 morabilia futura confido. Sed tu, mi amantißime IESSENI, pro ea quæ
 nobis intercedit familiaritate, omnia satis perspicis, ut ulteriore com- 35
 memoracione non sit opus, et te nostris hac in parte desiderijs non de-
 futurum omnino mihi polliceor. Vale et prædictum Mag^{cum} Dominum
 MECKERUM ex me officiosissime saluta. Dabantur festinanti calamo
 ex Arce Cæsareâ Benaticâ Die 28 Martij Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD DAVIDEM
CHYTRÆUM.

S. P.

85^r

5 **R**EVERENDE et Clarissime vir, Amice inprimis hono-
 10 rande. Literas tuas iuxta initia Novembris superioris
 15 Anni Rostochio ad me datas paulo post huius primordia
 per filium huc revertentem accepi, proque singulari tua,
 20 quam isthic affatim declaras, erga me affectione et bene-
 volentiâ gratias habeo plurimas. Respondissem citius et
 quæ in mei gratiam annuis tuis Historijs inserere decrevis-
 25 tæ; defectus etiam tabellariorum effecit, ut id prius exequi non licu-
 30 erit. Remitto autem nunc chartam illam, iuxta quam ea, quæ de Cæs^a
 35 Ma^{te} ob me huc vocatum et benignissime exceptum memorare consti-
 tuis-
 40 tisti, in quibusdam, uti vides, certis de causis mutata consignavi, om-
 nia tamen tuo arbitrio, an sic vel aliter scribi velis, relinquens; accep-
 tumque mihi est, quod hoc officium in mei gratiam non detrectes, et
 spero id Cæs^æ Ma^{ti} placiturum. Quia vero relationi de hoc præterito
 Anno illa immisceri non poterant, haud incongruum duxerim ad huius
 16 Centenarij, quem Iubilæum vocant, eadem applicare, sumptâ occa-
 sione, quod hoc anno Progymnasmata mea Instaurationis Astrono-
 micæ et nonnulla alia Opera, in Daniâ prius inchoata, sub auspicijs
 Augustissimi Imperatoris RUDOLPHI Secundi, Domini nostri Cle-
 mentissimi, eius præsidio et liberalitate fultus, in publicum ediderim;
 sic enim, Deo conatibus nostris aspirante, me effecturum spero. ||
 85^v Habeo insuper gratias, quod ea, quæ isthic in Orbe Arctoo proximis
 temporibus gesta sunt, communicaveris. Inaudi vi CAROLUM Ducem
 totâ Sueciâ iam potitum; utinam victoriâ illâ moderate uti vellet, nec
 30 nimis in eos, qui illi restiterunt, sævire, et Regni Senatoribus (inter
 quos est optimus ille ERICUS SPARRÆUS noster) parcere, ut paca-
 tius et firmiter eius sit in posterum Regimen, ne exitum infelicem sortia-
 tur effera vindictæ cupiditas. Exemplum habet domesticum in ERICO
 fratre.
 35 Quid in Dania Patria mea geratur, et an novas res isthic moliantur,
 qui fati præfunt publicis, necdum mihi liquet. Optandum, ut pace
 hac, quâ multis iam Annis gaudent, diu frui possint, nec internis aut
 externis irrequietudinibus turbentur. Batavos pacis condiciones qual-
 40 cunque suspectas habere et renuere, accepi, adeo ut quidam apud eos
 Primarius nuper Hamburgum in hunc modum (prout eius formalia
 verba ad me relata sunt) perscripserit: Si concederetur Statibus Hol-
 landiæ

landiæ in membranâ, quæ æquaret magnitudine bovinum tergis, quacun- que ipfimet vellent pacis conditiones, confignare, eafdemque ratas fe habituros addicerent adverfarij, tamen pacificationem omnem aver- laturus, cum toties fub tali prætextu delufi fint.

De Ungaricis rebus nihil hîc, relatu dignum, fcitur; per hyemem 5 tranfactam || parum a Cæfareanis effectum eft. Dicitur Turca maiorem 86^r parare exercitum quam unquam antea. Cæfar nofter viciffim, quantum potelt, fe contra ipfum armat, utut Imperij Principes pro maiore parte propter Hispanorum incurfiones fubfidia denegent et quædam alia agant. WAIUODA pro fe recuperatam Tranfylvaniam feudi loco reti- 10 nere laborat, cuius Legati admodum infolenter et tumultuarie nuper Pilsnæ fe gefferunt, idque Imperator indigne ferens mifit quendam ex fuis, qui ea de re apud WAIUODAM conquereretur. Dicunt aliquot millia Gallicorum equitum et vicinarum Regionum adventare contra 15 Turcas in gratiam Cæfaris belligeraturi. Quantam ftragem ediderint fuperiori Anno Tartaricæ incurfiones in fuperiori Ungaria et parte aliqua Moraviæ, exiftimo te iam antea percepiffe. Deus tam eorum quam Turcarum furores et Tyrannidem reprimere atque a cervicibus Christianorum avertere dignetur. Ubi plura de rebus, quæ ibi atque 20 in viciniâ gefa funt, intellexero, te eorum reddere confcium non intermittam.

Cæfar adhuc Pilsnæ abeft, ubi ultra femeltre proxime elapfum man- fit, ob luem Epidemicam, quæ graviffime antecedente anno totam Bo- hemiam et propinquas regiones infestavit, paulo poft Pascha, uti exifti- mant, Pragam rediturus. || Deus ipfius Ma^{tem} nobis quam diutiffime 86^v florentem atque incolumem confervet. Cui etiam Divino Numini te tuofque commendo. Vale et generum tuum Dominum Doctorem IO- HANNEM FREDERUM, cui pro carminibus miffis gratias habeo, ex me peramanter faluta; fcripiffem ei, fi otium fuppetiffet. Dabantur ex Arce Cæfareâ Benaticâ Die 28 Martij Anno 1600 ftylo novo. 30

CIRCA hoc tempus inclaruit apud Auguffiffimum et potentiiffimum +88^r Imperatorem RUDOLPHUM eius nominis fecundum in Bohemia et circumiacenti Germania ac vicinis regnis TYCHO BRAHE ex illuftri et perantiquo ftemmate nobilitatis Danicæ oriundus interque fratres 35 fuos in regno illo viros fplendidos et dignitate præpollentes natu maxi- mus. Is enim, cum plurimis retro annis divinæ Aftronomiæ a mendis repurgandæ et redintegrandæ incredibiles labores et fumptus exant- labet, hoc anno fua Aftronomiæ inftaurationis Progymnafmata et quædam alia in hoc fublimi ftudiorum genere fub aufpicijf dicti Im- 40 peratoris optimi publici iuris fecit, ut Aftronomia quoque fuum fic quoddam inveniret Iubilæum. Occafio autem, quod is e Daniâ Patriâ fuâ

suâ primum in Germaniam, deinde Bohemiam præter omnium ex-
 pectationem migravit, hæc fuit. Ante annos 24 ex clementissimâ pro-
 visione laudatissimæ memoriæ Regis Danorum FRIDERICI II TY-
 CHO in insula Helleponti Danici Huænna arcem Uraniburgum pro
 5 exercitijs sideralis scientiæ isthic commode peragendis decore et sump-
 tuose extruxit et in eâ plurima instrumenta Astronomica adeo magni-
 fice et solide elaborata, ut vix similia orbis alibi viderit, a se inventa et
 confecta disposuit (veluti etiam in Historiâ nostrâ Arctoâ suo loco ali-
 qualem huius Uraniburgi fecimus mentionem) quæ omnia, quoad
 10 vixit dictus Serenissimus Rex, isthic in debito usu liberaliter conserva-
 bantur, quemadmodum etiam post eius luctuosum obitum per totum
 octennium in Interregno, spe insuper facta, tam a Clementissimo Rege
 illo FRIDERICO, quam postmodum Regni eius cunctis Senatoribus,
 quod illa omnia in honorem Regni et Regis ibidem competenter susten-
 15 tanda et perpetuanda forent. Verum cum non saltem præter ipsius TY-
 CHONIS, sed et multorum aliorum, tam intra quam extra Regnum
 illud, opinionem id postmodum aliter ceciderit, ille, ne tantus appa-
 ratus Astronomicus tantique ab illo per 21 annos ibi exantlati labores
 paulatim collabescerent tandemque prorsus interirent, maluit Patriâ
 20 dulcissimâ et plurimis de nobilitate primariâ sanguine iunctis cæteris-
 que amicis charissimis derelictis, sponte unâ cum tota domesticâ familiâ
 in peregrina transire potius quam huius tam insperatæ et dolendæ
 ruinæ spectator esse, ideoque ante triennium, anno nimirum 1597, circa
 solstitium æstivum, assumptâ secum (uti dictum) totâ domo suâ, primum
 25 huc Rostochium enavigavit, ubi per anni quadrantem subsistit, quo in
 hac viciniâ Danis suis rem rectius dispiciendi, Patriæ adhuc studens,
 tempus relinqueret. Quâ etiam de causâ hinc ingruente hyeme in Hol-
 satiam, Daniæ pariter conterminam, se recepit, eo per literas Nobi-
 lissimi et optimæ memoriæ Herois, Domini HENRICI RANTZOVII,
 30 Regij isthic Vicarij, affinis sui, invitatus, a quo arcem Wandelburgum,
 88^v urbi Hamburgæ vicinam, cum suis inhabitandam accepit, || ibique an-
 nuum tempus moratus est. Neque enim longius indicatâ de causâ se,
 utut conditiones non incommodæ interim oblatae essent, conferre vo-
 luit. Dum itaque ibi subsistit, ad nunquam satis laudatum Imperatorem
 35 RUDOLPHUM de hoc TYCHONIS e Patriâ discessu rumor perfertur.
 Quare ipsius Cæsarea Maiestas, uti est erga omnes liberales disciplinas,
 inprimis vero hoc sublime Astronomiæ studium, quod omnibus ætati-
 bus regales animos, cœlo nata pectora movit, ut id in precio habuerint,
 animo favorabili et benignissimo TYCHONEM, de quo antea inaudi-
 40 erat, eum hisce serio invigilare, multumque operæprecij locasse, ad se
 vocatum in Bohemiam cum totâ familiâ traduxit, ipsumque Clemen-
 tissime acceptum in arce quadam e suis, quinque miliaribus Pragâ,
 Regni

Regni Metropoli, diſcitâ, Bennaticâ dictâ, ut iſthic otio fruens philoſophico inchoatam Aſtronicæ reſtitutionis telam pertexeret, alijsque ingenuo homine dignis exercitijs vacaret, collocavit, et ſumptibus ad tam arduos labores requiſitis liberaliter et benigniſſime ei proſpexit, ut ob belli Turcici diuturnitatem difficiliora quam alias tunc forent tempora. Res ſane ſummi Orbis Monarchæ liberalitate et munificentiâ digniſſima, atque ad omnem poſteritatem deprædicanda. Quin et de novo Uraniburgo, quod Danico illi non cederet, ſe convenienti loco et tempore, pro TYCHONIS Inſtrumentis ibi collocandis et rite uſurpandis, ſe proviſurum, atque ipſi et familiæ eius Feudo idoneo, ne alienigenæ redditus in poſterum ad honeſtam ſuſtentationem neceſſarijs deſtituerentur, benigniſſime proviſurum, Clementiſſimâ voluntate ad-dixit, quemadmodum hæc et ſimilia ad nos et alios hinc inde viros præſtantes et eruditos non ſine omnium voluptate a fide dignis relata et ſcripta accepimus. Sic Generoſus ille TYCHO BRAHÆUS, Aſtronomie cultorum noſtri ſæculi antefignanus, cuius ſublime ingenium et indefeſum in hiſce præcipuis diſciplinis, quæ circa ſiderum motus verſantur, illuſtrandis ſtudium, quod toti Daniæ ſingulari ornamento et honori ſuperioribus annis fuerat, eâ relicta, in Cæſaris ditio- nes conceſſit, ibique portum quietum ſuis ſtudijs, non ſine Dei peculiari proviſu, a potentiſſimo Imperatore adeptus eſt. Faxit author Univerſi, cuius gloriam cœli enarrant, et opera manuum oſtendit æther, ut in Auguſtiſſimi Imperatoris RUDOLPHI II, qui hoc negotium ſuo clementiſſimo favore et liberalitate promovit, totiuſque Imperij Germanici decus et honorem utilitatemque, quo ad ſidera durant, nunquam intermoriturum omnia vergant et ſtabiliantur.

[E codice Baſileenſi G I 35]

TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.

S. P.

EVERENDE et Præſtantiſſime Vir, Amice honorande, quas cum filio meo huc revertente mihi reſcripſiſti literas, circa huius labentis Anni initia accepi, et pro Amicâ atque candidâ congratulatione de conditionibus, quas Deus Opt. Max. apud hunc Auguſtiſſimum Imperatorem mihi et meis ſtudijs proſpexit, proque benevolo tuo voto, quo precaris, ut omnia in poſterum feliciter ſtabiliantur et adaugeantur, maximas quas poſſum tibi habeo gratias. Elucet hinc ſincerus ille tuus affectus, quo me diu multumque proſecutus es; invenies me pari perpetuo erga te tuoſque animo. Et certe ſic eſt, uti ſcribis, agnoſco Divini

Divini Numinis singularem providentiam et benignitatem, quâ me a difficultatibus, quibus in Patriâ obnoxius fui, Clementer ereptum in portu tranquilliore hîc locavit. Et sane non possum satis deprædicare huius optimi Imperatoris non saltem Cæsareum, sed et Paternum (si sic loqui liceret) erga me animum; qui vel inde perspicitur, quod licet ipsius Ma^{tas} ob Epidemicos morbos, qui gravissime Bohemiam hoc antecedente Anno afflixerunt, Pragâ abfuerit, et in civitate Pilsna hinc 15 miliaribus distante sese continuerit, durante adhuc infectione illâ, atque in hoc quoque loco, quem inhabitandum mihi concepit, totâque viciniâ læviente, tamen proprio motu de me et meis sollicita fuerit, adeo ut aliquoties huc, quomodo valeremus, expiscatum miserit, simul Clementissime offerendo, si in quamcunque aliam ipsius Ma^{tis} Arcem, ubi tutius degere foret, secedere vellem, id mihi licere, liberum etiam 89^v relinquendo, si Viennam Austriæ me conferre luberet, || ubi tempestive de commodâ habitatione cœterisque necessarijs mihi prospicere vellet. 15 Atqui ego, actis humilime gratijs, me hîc potius in statione meâ mansurum et Divinæ protectioni ac voluntati omnia commissurum respondi. Agoque eidem Deo misericordie protectori toto pectore gratias, quod me totamque domum meam, in tantis periculis, quibus undique cingebamur, incolumes conservârit, oroque, ut in posterum suâ gratiâ nobis adeste dignetur.

Recte a te factum, quod Historiolam nostræ in Bohemiam migrationis, et eorum, quæ postea mihi hîc evenerunt, quam OLIGERO ROSÆKRANTZIO, communi amico, ob eam quæ nobis intercedit 25 amicitiam intimam, ut de consanguinitate et affinitate nihil dicam, paulo luculentius retuleram, resignaveris atque perlegeris. Cumque inde statum mearum rerum sufficienter perceperis, in quo etiam Dei benignitate nunc persistit atque in posterum, eodem favente, plenius augeri poterit, non duco operæ precium quidpiam de eodem hîc repetere. Expecto brevi supellectilem meam et Instrumenta Magdæburgi 30 relicta, tum quoque ea, quæ Hamburgi sunt, quæ per meos emissarios e Dania ante hyemem eo transferri curavi; scripsit enim Imperator ad utriusque Civitatis Magistratum, ut in sui gratiam illa omnia huc per Albim advehi faciant: cumque Magdæburgenſes Senatores subterfugia 35 quædam quærent, ipsius Ma^{tas} ad Capitulum eiusdem loci hoc nomine alias dedit literas, quod se lubentissime ipsius Cæs^æ Ma^{tis} voluntati obtemperaturum promisit; interea structuræ pro Instrumentis || hîc debito modo disponendis parantur. 90^r

Quod M. CHRISTIERNO LONGOMONTANO hortator fuisti, ut 40 me accederet, idque ei persuasisti, pergratum mihi est; dabo operam, ut ipsum huius itineris non pœniteat, liberumque ei relinquam vel hîc apud me vel Pragæ esse, quam diu voluerit.

De

De cœteris, quæ scribis, bene inter nos convenit, prout æquum et oportunum fuit. Audio apud vos esse Suecum quendam Astronomicis studijs addictum, nomine . . . . . qui etiam Observationibus Cœlestibus delectatur; si efficere poteris, ut is huc veniat, erit id mihi acceptum et ipsi non inutile; iuvabo eius conatus, quantum potero. 5

Audio Regnum Suecicum illud, continuis bellis et tumultuationibus iam diu conquassatum, in potestatem CAROLI Ducis venisse. Deus flectat eius cor, ut hac victoriâ et potentiâ moderate utatur, atque ijs, quos pro adversarijs habet, clementer parcat.

Nova, quæ ex his oris communicem, vix aliqua, quæ momentum habeant, in promptu sunt. Bellum Ungaricum magnâ vi continuatur et in futuram æstatem utrinque apparatus. Dicunt Turcam longe maiori exercitu adfuturum quam unquam antea; noster Imperator, licet a Principibus Imperij maiori ex parte nullas speret suppetias, || quantacunque tamen poterit militari manu ei resistere eiusque vires 90^v et minas infringere, pro eo quem Deus largitus fuerit successu, constituit; ideoque equites et pedites varijs e locis conscribit, ut iusto exercitu tam atroci hosti obviare queat et suos defendere. Deus Opt. Max. omnia in bonum finem dirigat; cui etiam te tuosque commendo. Vale. Dabantur ex Arce Cæsarea Benatica Die 29 Martij Anni 1600 stylo novo. 20

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.

S. P.

91^r

ATTULIT literas tuas, Nobilis et Eruditissime Vir, filius meus natu maior, in principio Ianuarij superioris huc rediens, ex quibus causas diutini tui silentij et intermissionis literarum, ob absentiam in Livoniâ, cognovi, quare te eo libentius excusatum habeo, nihil interim de tuâ constantiâ et semel incepto erga me amore addubitans; invenies et me eundem TYCHONEM meique semper similem in te redamando. Utinam tu sedes Paternas, quas iure merito affectas, æque feliciter recuperare possis, et tranquillum invenire portum, atque mihi et meis studijs, Divinâ Clementiâ, hîc apud Augustissimum Imperatorem pro his primordijs benignissime provisum est, spero in posterum, eodem Numine favente, adhuc uberiora. Si qua in re apud Mag- 35 nates hîc in Aula tibi aliquando usui esse potero, non deerit tui honorifica mentio secundum nostram in te propensionem. Filius tuus, ubi acceperit, erit mihi acceptus; optarem et te Patrem, si fieri posset, hîc semel videre.

Occupatio

Occupatio Regni Suetici, quo CAROLUM nunc potiri audio, meâ quoque opinione maiores turbas dabit, modo SIGISMUNDO non † defuerint vires. Non minor est virtus, quam quærere, parta tueri. Deus aliquando pacem Regionibus illis, diu tempestate bellorum et aliarum 5 calamitatum conquaßatis, largiatur. Ubi occasio huc mittendi tibi data fuerit, non intermittas, quæso, tam de publicis, quæ in istis oris geruntur, quam privatis tuis rebus, scribendi officium. Vale. Dabantur ex Arce Cæsarea Benatica Die 29 Martij styl. nov. Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

10 † TYCHO BRAHE AD CHRISTOPHORUM
HENNIOCHUM.

92^r S.

15 **R**EDDIDIT mihi literas tuas sub initium huius Anni ad me reversus filius TYCHO; estque mihi gratum, conditiones meas, quas Divino provisu hîc in Bohemia apud Cæs^{am} Ma^{tem} adeptus sum, tibi probari. De Chymico illo in Silesia, cuius meministi, qui Metamorphosin istam Paracelsicam in libro vexationum indicatam callet, per Dominum Doctorem THADDÆUM HAGGÆCIUM nuper inde 20 Pragam redeuntem inquiri faciam; et si quid certi ab eo rescivero, te eius reddam participem.

FRANCISCUS SCRÖDERUS Sundenfis ne verbulum mihi, sive Wittebergæ sive hîc degenti, respondit, aut si id fecit, interciderunt eius literæ: admoneas eum iterum sui officij, si forte resipiscere voluerit, 25 quamvis non multum interfit, sive scribat sive non.

Recordor te semel mihi scripsisse de Granatis Bohemicis, quod ex ijs Chymicum quoddam artificium elicere nôsti; cuperem igitur ex te scire, quale illud sit; reperiuntur enim hîc Granati in fatis magnâ copiâ, et tibi, si volueris, aliquos per oblatam oportunitatem mittam. Vale. 30 Dabantur ex Arce Cæsarea Benatica Die 29 Martij stylo renovato Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MARTINUM
BRASCHIUM.

S.

93^r

ACCEPTISSIMÆ mihi fuerunt tuæ literæ, Eruditißime 5
et amantißime Domine Magister MARTINE BRASCHI,
quas circa initia huius Anni filius meus e Daniâ rediens
inter alias ab Amicis Rostochienßibus profectas attulit:
ac pro benevolâ et candidâ congratulatione, quam de
succesû rerum nostrarum apud Augustißimum Impera- 10
torem RUDOLPHUM Secundum, Dominum nostrum Clementißi-
mum, a principio refers, tibi peramanter gratias habeo.

Probâsti etiam tuum erga me sincerum affectum carmine illo Ele-
giaco unâ transmißo, ubi Uraniam Imperatorem meâ de caußâ adlo-
quentem eique gratias agentem introducis. Adiungam quidem id cœ- 15
teris tuis mecum antea communicatis, quæ a multis probantur, sed
cum in hoc non ita selectis per omnia utaris verbis, et tali concinnitate,
quam requirit hoc genus carminis, ad imitationem venæ Ovidianæ
aut aliorum Poëtarum, qui in hac facilitate excelluerunt, adeo ut re-
spectu antecedentium carminum te ipso (liceat enim mihi quod censeo 20
ingenue profiteri) minor videaris: et sint præterea in ipsâ Historicâ re-
latione, quam præbuis sequi voluisti, nonnulla, quæ nimis diffusa, quoad
particularia, nec satis decore prolata existimem; idcirca Elegiam hanc
superioribus versibus, Heroicis et Lyricis, necdum adiunxi || aut alijs 93^v
monstrare lubuit. Sed si tuâ bonâ veniâ id fieri poterit, uti fieri poße 25
mihi polliceor, quædam prius in eadem recognoscam et paulo aliter
mutabo, quædam vero prorsus omittam, prout in cœteris quoque hanc
mihi libertatem sumpsi, quæ etiam tibi non displicuit; nemini enim
res meæ rectius perspectæ esse poterint quam mihi ipsi. Perplacet alias
inventio et ductus carminis, sed bonus interdum dormitat HOMERUS. 30
Vides, quantâ erga te utor libertate et confidentiâ: ubi vero aliquale
mihi supererit otium, remittam carmen illud, iuxta meam intentionem
paulo aliter formatum; vel saltem loca indicabo, quæ a te ipso alterari
vellem. Satius itaque erit, ut interea tibi ipsi hoc reservans, nemini ex-
emplum impertiaris, multo minus ut publici iuris facias. 35

Excellentißimus ille MELISSUS necdum mihi quidpiam misit, spero
tamen ipsum, pro eâ quâ præditus est humanitate et erga me affectione,
id officij mihi non denegaturum. Si Cæsæ Ma^{ti} scriptum aliquod, uti
innuis, aliquando humillime dedicare constituisti, de quo meum ex-
quiris consilium, cuperem prius scire, quale id eßet, et quâ de re, ac 40
Exemplum, si fieri poßit, introspicere, tum demum, an gratum sit futu-
rum,

94^r rum, || partim ex aliorum, qui ipsius Ma^{ti} ab intimis sunt, partim meâ ipsius æstimatione, coniecturam faciam, tibi que id, quicquid erit, solitâ ingenuitate pandam. Vale. Dabantur properanter ex Arce Cæsarea Benatica Die 29 Martij Anno 1600 stylo novo.

5 [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD DANIELEM
CRAMERUM.

101^r

S. P.

10

LARISSIME et Præstantissime Vir, Amice plurimi mihi semper faciente: Literæ tuæ, pari eruditione et benevolâ erga me affectione affatim certantes, quas circa initia Decembris superioris Anni ad me dedisti, paulo post huius labentis primordia mihi redditæ sunt, unâ cum ijs, quas communis noster Amicus, Dominus Doctor LUCAS

15

BACKMESTERUS, per filium natu maiorem, quem in Daniam ablegaram pro auferendis residuis Instrumentis, huc redeuntem miserat. Fuerunt eæ mihi admodum gratæ, inprimis vero Oda illa ad Cæs^{am} Ma^{tem}, elegans sane et arguta, et quæ vel sola lauream te mereri testari poterit, pro quâ etiam ab ipsius Ma^{te} obtinendâ ego meo calculo tibi non sum defuturus, arrepta occasione idoneâ. Ipsius Ma^{tas} per semestre Pragæ non fuit, sed in urbe Pilsna, 10 milliaribus inde remotâ, ob luem Epidemicam, quæ totam Bohemiam superiore Anno graviter afflixit, commorata est; interea paucissimis patuit ad ipsius Ma^{tem} acceßus; speramus eam brevi Pragam reversuram.

25

Gratissimum insuper mihi est, quod insolentem istum Scotulum redarguere eiusque inverecundam arrogantiam compescere non detrectes: dignum se reddidit, cui vaniloquum et in alios scurriliter mordax obtruderetur os. || Adfuit mihi Uraniburgi in mensa Dominus

101^v

Doctor NICOLAUS KRAGIUS, Professor Haffniacus et Historicus

30

Regius, cum DUNCANO tunc simul præsentem meas Hypotheses aperirem; et licet idem KRAGIUS non libenter omnia, quæ hac de re comperita habet, fateatur, quod Scotis, qui de ipso bene meriti sunt, contradicere nolit (nam Rex Scotiæ, cum ibi Legatum ageret, eum nobilitavit et insigni aureâ torque donavit) attamen in literis, quas pridie Nonarum Decembris Anni superioris ad me dedit, hæc verba suapte manu

35

† adscripsit: »DUNCANUS certe quicquid tandem privatim egerit, publice nunquam eam (loquitur de Hypothesi nostra) sibi arrogavit, qui ne per somnium quidem de eâ cogitavit, antequam ex te hanc tanquam mysterium cognosceret. Quod simul ac patefecisses, me-

mini a te dictum, plus ei communicatum quam frater fratri edisserere fortean vellet. Atque reperi in paucis hisce diebus inter schedas meas chartam, quâ mihi petenti eam signâsti; sive ante DUNCANI adventum, sive quo tempore apud te ille fuit, incertus sum. « || Hæc ille nolens volens fatetur; quo Anno id fuerit, ex literis ipsius 102^r DUNCANI ad me, postquam Rostochium redierat, quibus Hypothesin illam meam sibi apprime placere scribit, eamque Ptolemaicæ et Copernicæ præfert, quarum te exemplum habere existimo, facile colliges. Est mihi ipsius DUNCANI autographum ad manus, quod inficiari non potest, etiamsi in mille se verteret formas; et quantum sub- 10
sidij habeat ex meis, de quibus tam frivole gloriatur, literis, vel lippis oculis loci peristasin consideranti discernere facillimum. Rem apprime gratam nec indecentem præstiteris, si quæ contra eum veritatis ab-
rendæ causâ meditatus es, compleveris, mihi que, prius quam publi-
centur, transmiseris, ut si quæ præterea eo facientia ad manus habeam, 15
annotem, tibi que mox restituam.

Existimo te vidisse scurrile quoddam et supra modum calumnijs at-
que convitijs scatens, omninoque famosum scriptum cuiusdam efferi
Dithmarfi, Urfi potius quam hominis (uti sese vocat) contra quod, si
per otium, quæ refutationis loco tibi in mentem venerint, consignare 20
non degravatus fueris, quæ ego postea locupletabo, cum nihil sit in eo,
quod non minimo negotio refelli queat, || etiam ubi invictis Geometriæ 102^v
demonstrationibus triumphum agere præsumit, singulare mihi præ-
stiteris officium, et maiori quam antea beneficio me tibi devinxeris,
meque vicissim tui nominis atque honoris studiosum et gratum experi- 25
ere. Ego contra tam rabiosum allatratores quidpiam sub meo nomine,
dilutionis loco, edere indecorum existimo, sed potius legibus istud con-
tra Imperij constitutiones inverecundum facinus castigari suo tempore
permittam. Hactenus rem omnem dissimulavi, partim propter aulam
longe disitam et pro maiori parte distractam, partim quod gravioribus 30
occupationibus distinerer; sed quod differtur, non aufertur. Feceris
OLIGERO nostro rem inprimis acceptam, si et hac in parte desiderijs
nostris morem geberis: dici etenim vix potest, quam moleste is tulerit,
cum primum illi de putido illo libro innotuit; et fustibus ac plagis ex-
cipiendum authorem censuit, sed præstat legibus. Verum desino te feri 35
oribus occupatum talibus nugis remorari: extorsit ista mea erga te con-
fidentia sincerusque et mutuus amor. De me vero vicissim tibi quidvis
audacter pollicearis. Vale. Dabantur ex Arce Cæsareâ Benaticâ pridie
Paschatis Anno 1600, qui Romæ habetur Iubilæus. †

Quæ in Oda tua per se satis concinne elaborata paulo aliter legi 40
malui, in subiuncta charta notavi, quod licet tuâ bonâ veniâ admitti
posse mihi persuadeam, tamen indicandum duxi, quo conscius eses.

[E codice

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS

AB HOHENBURG AD TYCHONEM BRAHE.

45^r

5

10

15

ACCIPIES, Vir nobilissime atque Mathematicorum omnium longe præstantissime, Catalogos ambos librorum, qui in his nundinis vernalibus Francofurti ad Mœnum venales extiterunt. Si quos ex his petas, velim eos mihi designari, priusquam exemplaria divendantur, et curabo sedulo, ut quamprimum eos accipias. Mitto etiam tabulas ELISABETHÆ Reginæ Angliæ, GEMMAM FRISIUM de radio Astronomico, et Astrologiam græcolatinam IOACHIMICAMERARIJ No. 106. Tabulas perpetuas longitudinum et latitudinum Planetarum Lovanienses, et Theoricas Planetarum PURBACHIJ ab ORONTIO FINÆO emendatas No. 99. Atque hisce me tibi commendo, teque florere quam foelicissime exopto. Datæ Monachij tertia die Aprilis Anno 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD GEORGIUM

ROLLENHAGIUM.

S. P.

99^r

25

30

QUAS die 23 Februarij huius Anni stylo vestro ad me dedisti literas, Eruditissime et amantiissime Domine ROLLENHAGI, eæ mihi redditæ sunt, cum nuper Pragæ essem, unâ cum alijs quibusdam in fine Augusti superioris Anni pariter a te mihi scriptis; aderant quoque aliæ ad Doctorem RHODIUM, quas statim in ipsius hospitium mihi, sed ipse peregre aberat; polliciti nihilominus sunt inquilini eas recte procuraturos. Ad priores mihi destinatas nihil nunc respondeo, siquidem earum præcipua contenta repetuntur in posterioribus, ad quas sic habe.

Civem illum Hamburgensem, quantum potui, per meos homines, qui tunc in Aulam abituri erant, iuvi, tam tuâ, quam Domini Doctoris VITI de causa, sed lente isthic omnia, uti scis, et difficulter procedunt ob negotiorum multitudinem.

35

Pro supellectile meâ huc advehenda, non opus est, ut amplius sollicites apud Senatum vestrum. Cum enim Cæs^a Ma^{tas}, Dominus noster Clementissimus, a Domino BARVITIO rescivisset (me tamen id non cupiente, sed aliquantulum adhuc temporis Magistratui vestro rem
rectius

rectius dispiciendi, uti me facturum ad te scripsi, relinquire) Magdæ-
 burgenſes, quos bis per literas hac de re clementiſſime compellavit,
 officium illud detrectaſſe, invite id ipſum tulit, et ſtatim ad Reverendum
 Capitulum veſtrum de hoc eodem negotio perſcribi iuſſit, quas literas
 nunc eo per quendam ex meis ſtudioſis natione Danum mitto. Ex
 5
 exemplum earum hęc adiunctum habes, nec dubito, quin Reverendum
 Capitulum, cui ego etiam ſcripſi, in gratiam Cæſæ Ma^{tiſ} effecturum, ut
 Inſtrumenta mea et omnes res iſthic relictae huc per Albim ſuis ſump-
 titibus, quamprimum fieri poterit, adferantur. || Confido etiam illud de
 99v
 aëribus proſpecturum, quibus ea omnia ab iniuria aëris et pluviarum
 10
 muniantur, quos Nautæ ſecum recipere poterint. Et ſi navem vinis
 Bohemicis, quæ admodum generoſa ſuperiori anno creverunt, onerari
 voluerit, aut alijs mercibus, quæ hęc minoris quam iſthic venduntur,
 poterunt aëres illi ad hoc denuo uſui eſſe; conduceret vero, ut fidus
 aliquis miniſter unâ mitteretur, qui ea, quæ hęc coëmenda eſſent, pro
 15
 curaret, et in acceſſu curam mearum rerum ſimul gereret, pro qua in-
 veniar erga eundem gratus. Quod ſi factum fuerit, non opus erit, ut
 ſtudioſus hic meus huc cum ſupellectile illa, quam Magdæburgi habeo,
 revertatur, ſed is potius rectâ Hamburgum eat, ut pro reliquis Inſtru-
 mentis inde huc pariter advehendis operam Hamburgeniſium ſollicitet;
 20
 ſed tam hæc quam alia tuo conſilio diſponenda relinquo. Et ſi condux-
 eris pro certo precio hominem, qui cum rebus meis huc accedat, atque
 earum inſpector ſit, modo Capitulum aliquem adiungere nolit, ſolvam
 ei quidquid promiſeris. In cæteris Emiſſarium meum ita inſtrue, ut quid
 ſibi faciendum vel omittendum ſit, ſciat, daque operam, ut omnia ma-
 25
 ture et diligenter executioni mandentur. Habebo te in omnibus indem-
 nem, ſi quid pro me expoſueris, vel fidem interpoſueris.

Polliceris in ultimis, te reliquis ſcriptorum meorum poſtulis per
 primum quemque Tabellarium reſponſurum, quod ut brevi facias,
 rogo. ROTHMANNO quod ulterius ſcribam, non habeo, ſiquidem is
 30
 meis benevole et humaniter ad ipſum datis || quippiam reſpondere 100r
 gravatus eſt, et videtur is ita moroſus atque impatiens eſſe, ut vix ſeip-
 ſum ferre queat, necdum alios. Quæ de me in ſuis ad te literis con-
 queritur, facile replicare poſſem, ſed nolo cum homine, uti recte ais,
 impatientiſſimo et ſibi ipſi præ animi impotentia vix conſtante conten-
 35
 dere, aut quidpiam commertij habere. Si ipſemet ſibi deeſſe vult, quo-
 modo ego eum tueri aut iuvare potero, quin potius propria agam, neg-
 lectis alienis. Si exiſtimat eius Epiſtolas non candide et ingenue eſſe a
 me editas, habet proculdubio exemplaria, monſtret, quo hęc loco ad-
 ulteratae ſint, aut pudeat ipſum de mea integritate tale quid citra occa-
 40
 ſionem ſuſpicari. De confeſſione eius mihi iudicium non ſumam, neque
 enim eam ob prolixitatem ſufficienter introſpicere meæ occupationes
 hæcenus

haftenus permiserunt, neque ego me Theologicis disputationibus liben-
 ter immisceo, ut mirer eum meam censuram in talibus tam saepe tamque
 serio exposcere, quæ ad ea studia, quæ prius inter nos ventilata sunt,
 non pertinent. Duriusculum mihi videtur, quod ab initio aßerit et defi-
 5 nit, Deum nos per sacramenta salvos facere. Id sane indiget bona gloßa
 et interpretatione sobria, si idolatriæ suspicio abesse debet, ad quam plu-
 rimi cæteroquin homines iam dudum hac præsertim in re (proch dolor)
 admodum proclives sunt. Quin et multa sunt præterea in eodem scripto,
 10 tam de Baptismo quam de cæna, quæ non ita invicte demonstravit, at-
 que existimat. Sed viderit ipse et alij, si quos habet, suæ sententiæ asti-
 pulatores; meum non est tantas componere lites. Deus liberet ROTH-
 MANNUM ab ijs, quibuscum conflictatur, miserijs, et det illi patien-
 tiam atque constantiam. Ego si illi adessem, ipsius paupertati, quantum
 15 res meæ ferrent, non defuturus essem, quemadmodum etiam antea,
 quando in Dania mecum fuit, ipsum non inanem demisi, sed aliquot
 Roseis nobilibus, pro quibus mihi tamen vix gratias agere dignatus est
 100^v (adeo tunc erat insolens) donavi, cum tamen || ipsius olim Princeps me
 longe ditior meos homines, quos aliquando ad ipsum misi, ne obulo
 quidem, nec etiam eos interea aluerit, quemadmodum ego per 5 vel 6
 20 hebdomadas ROTHMANNUM, cum in Dania esset. Sed ista nihil ad
 rhombum, [ne]que ea, quæ parvi [no]n duco momen[ti]. De fratre eius
 IOHANNE, qui Doctör medicinæ est, cuperem scire, an is adhuc in
 vivis sit; si sic, optarem, ut me aliquando accederet; erit id illi forte non
 inutile.

25 Intellexi nuper, esse quendam in ditione Brunsvicensi nomine IO-
 HANNEM KRABBEN, de Munden, quem præteritorum aliquot an-
 norum Ecclipses in utroque Luminari diligenter observasse aiunt; si
 itaque ea, quæ is circa has explorata habet, mihi procuraveris, rem
 † apprime gratam præstiteris. Sed non suffecerint mihi nuda tempora,
 30 verum potius media scire averem, per quæ in eorum cognitionem per-
 venit, sive sint Altitudines stellarum sive alia huc conducentia. Cupio
 autem eius observata ea potissimum de causa habere, ut cum meis in
 iisdem Ecclipsibus conferre possem, atque hinc meridianorum diffe-
 rentiam rectius eruere. Est etiam aliquando in diversis locis dispar
 35 serenitas. Sed de observationum fide certus esse non possum, nisi com-
 pertum habuero, qua ratione, uti dixi, acceptæ sint.

Apud Cancellarium vestrum ea, de quibus antea [ad] te perscripti,
 spero te effecturum, quo desiderijs nostris mature satisfiat. Vale. Da-
 bantur ex Arce Cæsareana Benatica Die 5 Aprilis Anno 1600.

[E codice Vindobonensi lat. 10703]

†

IOANNES KEPLER AD TYCHONEM BRAHE.

ICH M. IOHAN. KEPLER, Einer Er: Landt in Steier 150^r
Mathematicus, bekhenne, demnach Ich mit gnediger 5
 Erlaubung wolermelten landtschafft, ein reise in Be-
 heim fürgenommen, fürnemlich den Edlen vnd Gestren-
 gen Herrn TYCHO BRAHE, Herrn auf Knudtstrup vnd
 Vraniburg, wegen Dero Gest. ansehnlicher vnd weitbe-
 rühempten *Astronomischen Instrumente* vnd fürhabender bücher 10
 zuebesuchen, Das ich zue dem ende den vierten *Februarij* des 1600
 Jahrs allhero gehn Benathka kommen, allda den wollermelten Herrn,
 gnedig vnd allerfreundtlichst woll empfangen, auch diese gantze Zeit
 vber aller möglichkeit nach also *tractirt* worden, das ich mich hin-
 gegen iederzeit, zue aller Vnderthaniger Danckbarkeit schuldig er- 15
 kennen.

Demnach auch Ir Gest. alls einen liebhaber aller künsten, vnd denen
 beygethonen *Cultoribus*, gnedig gefallen, mir einen gueten theill Irer
observationum, sambt andern anhengigen *Inventionibus* vnd *labori-*
bus Astronomicis freywillig mitzuetheilen: vnd Ich aber ietziger Zeit 20
 bösen schädlichen gebrauch anderer leutte nützliche vnd rhuemliche
 arbeit eigen nütziger verschlagener weiß zur hinderlichen den rech-
 ten Urhabern zueentziehen, vnd anderen rhümberechtigt zuezuschrei-
 ben, zur gemüeth gefürtt: hab ich eigner sorgfaltigkeit halber, für nütz-
 lich vnd rathsamblich geachtet, mit gegenwärtiger meiner || eignen 150^v
 handschrift vnd vndergedruckten Petschafft dahin mich zuerpflich-
 ten, daß ich alles das, so mir von wolermelten Herrn BRAHE *com-*
municirt oder hernacher, in was wege es wolle, *communicirt* soll wer-
 den, in hochster geheim halten. Darmit auch mich andere alß einen
 liebhaber der *Philosophia*, gebe vnd offtermelten Herrn BRAHE, alß 30
 den rechten *authori* selbstn iederzeit gefallen würt, vmbgehen hand-
 len vnd dero mich gebrauchen wölle: alles auff treuw vnd glauben,
 treuwlich vnd vngefährlich. In vrkhund meiner handschrift, vnd an-
 geporn Pitschafft, Geben den 5 *Aprilis* im 1600 Jah. Benat.

[Ex

[Ex apographo Kepleri in codice Vindobonensi lat. 10703]

126 a^r **ILLUSTRI ET GENEROSO DOMINO,**
 DOMINO IOHANNI FRIDERICO HOFMANNO, LIBERO BA-
 RONI IN *GRUENPUEHEL ET STRECHAU*, PRÆFECTO PRO-
 5 VINCIÆ DUCATUS STYRIÆ ET ARCHIDUCATUS AUSTRIÆ,
 MARSCHALCHO UBIQUE HÆREDITARIO, BURGRAVIO IN
STEYER, NEC NON SACRÆ CÆSAREÆ MAIESTATIS AULÆ
 CONSILIARIO ET SERENISSIMI ARCHIDUCIS MAXIMILIANI
 CUBICULARIO PRIMARIO, DOMINO ET AMICO
 10 SUO IMPRIMIS HONORANDO.
 ILLUSTRIS ET GENEROSE VIR, DOMINE ET
 AMICE HONORANDISSIME.

15 **R**EDIT nunc Pragam M. KEPLERUS, et licet suafor illi
 fuerim, ut domestici mei, qui etiamnum Pilsnæ est, et
 inter alia in negotio dictum KEPLERUM concernente
 sollicitat, reditum, quem intra paucos dies futurum spero,
 expectaret, ut quid fieri possit, certius resciremus (præ-
 fertim cum spes aliqua facta sit, Sa^{am} Cæ^{am} Ma^{tem} peti-
 tionibus meis humilimis clementissime annuere velle) atque demum
 20 aliquid rati concludere possemus: tamen cum ipsum nihilominus abi-
 tum festinare intelligerem, reliqui hominem suo arbitrio. Quid vero
 inter nos ventilatum sit, Ill^{ris} D^o Tua e D. Doctore IOANNE IESSE-
 NIO, qui has adfert, seorsim cognoscet: is enim interfuit, dum hæc ge-
 rerentur: quare longiore et tædiosâ eorum commemoratione super-
 25 fedeo, omnia ad hanc rem facientia Illustris D^{nis} Tuæ prudenti consilio
 dispicienda ordinandaque etiamnum relinquens.

Coeterum de puero, quem Illustris D^{natio} Tua ad me mittere decrevit,
 126 a^v sciat me libenter eum, quandocunque ad-||venerit, recepturum, tum
 quoque laboratorem Spagiricum. Et expecto pariter fabrum illum Me-
 30 chanicum, qui e Styria venturus est. Quam primum vero per occupa-
 tiones licuerit, spero me Pragæ futurum, ubi plenius cum Ill^{ri} D^{one} Tua
 de ijs, quæ hîc omiſsa sunt, agam. Valeat Tua Ill^{ris} D^o quam optime et
 diutissime. Dabantur ex arce Cæsarea Benatica die 6 Aprilis Anno 1600.

Ill^{ri} Generositati Tuæ

Addictissimus

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10703]

TYCHO BRAHE AD IOHANNEM
IESSENIUM A IESSEN.

S. P.

153r

LARISSIME vir, amice plurimum mihi semper dilecte, 5
 quæ tuæ fidei concredidi, Generoso D. HOFFMANNO
 seorsim monstranda, cupio mihi nunc remitti; litteras
 tamen illas, quas TEGNAGLIUS ultimo ad me dedit,
 quæ de Magnifici D. CORRADUCIJ resolutione faci- 10
 unt, vellem bene tuo sigillo munitas ac tuis inclusas unâ
 cum meis ad DANIELEM mitti, siquidem in ijs faciat mentionem eo-
 rum, quæ D. CORRADUCIUS apud Cæsar. Mai. meo nomine im-
 petravit, ut sciat DANIEL, eo rectius se facere, si apud D. CORRA-
 DUCIUM in meis rebus sollicitet, non minus quam apud D. BARVI-
 CIUM, quem quodammodo lentum in ijs promovendis 15
 Dubitat enim ipse DANIEL in ultimis suis ad me datis, an hoc facere
 debeat nec ne. Ego vero rescripsi, mihi id non inconsultum videri, caute
 tamen omnia agenda, ne D. BARVICIUM per imprudentiam offendat,
 nam amborum retinere benevolentiam, quoad fieri poterit, satius duco.
 Coeterum cum tu hîc spectator et auditor fueris eorum, quæ a KEP- 20
 LERO dicta factaque sunt, sub ipsum discessus momentum, et simul
 quomodo postea, iuxta currum mihi valedicturus, poenitentia quadam
 eorum duci præ se ferret, atque ea omnia, quod affectus suos regere
 non potest, excusaret, egoque a condonatione || non alienus essem, tibi- 153v
 que in aurem susurraverim, ut efficeres illum Pragæ literis ad me datis 25
 id ipsum testari, quod male ipsum habeat, se sic exorbitasse cupereque
 mecum in gratiam redire, quod et te facturum aiebas, et sponte antea
 mihi seorsim dixeras, te in itinere ipsum serio admoniturum, imo re-
 prehensurum, quod se tam impotenter et biliose geberit, contra quam
 decet virum doctum et honestum: iccirco mitto tibi hîc inclusas ipsius 30
 literas manu eius propria exaratas, quarum effrenem petulantiam et
 nimis arrogantem dicacitatem nec per meum vinum nec per meum
 contemptum, nec quicquid eiuscemodi aliud quod prætendit, excusare
 poterit, nisi et tunc furiosus fuit (uti forte huius morbi semina, etiam
 cum sibi maxime constare videtur, clam fovet) cum ista composito ani- 35
 mo scriberet, et ipsemet calamo, me ignorante (qui ipsi iam ignoscere
 cœperam, siquidem resipiscere voluisset) præest. Miraberis, non dubito,
 hominis in malitia citra omne meum meritum pertinaciam, nec forte
 habebis aliud, quid dicas, quam me mea humanitate, uti etiam tacite
 exprobrasti, effecisse, ut iste hominem exueret, atque in rabidum canem, 40
 quem suo stomacho se æmulari dicere solitus est (utinam etiam cerebro
 et

154^r et corde) || transformaretur. Inspice igitur et despice, quod et ego faciam. Quis enim scienter et volenter furentem facile curaret? Si ipsum in via admonuisti, et ut rationes inveniret, mecum denuo in amicitiam redeundi, adhortatus es, uti proculdubio fecisti, vide quæso, quales fructus
 5 ediderit hæc tua sobria, candida et amica admonitio et adhortatio. Ego, etsi facilimum mihi sit, omnes ipsius oblatratus vera redargutione compescere, nolo tamen cum tam procaci lingua prædito, nec modestiæ aut virtutis curam habente, contendere, memor illius Catonici:

Contra verbosum noli contendere verbis.

10 Constitui igitur in posterum nihil cum eo habere commercij, sive per literas sive ore tenus, et optarem me nunquam habuisse, tunc minus mea humanitate abuti posset. Iussi quidem, statim ac is abierat, MATTHIAM studiosum nonnulla ex chartis illis, quas ad me recepi, describere, ut ea promptius legere, cum ipso, quando unâ cum DANIELE
 15 redierit, conferre possem, atque mea dubia illi subgerere, et quomodo peragendum esset, expiscari, atque tum illi a se conscripta, uti sancte promissi, restituere. Verum cum ex his malitiosis literis plus satis percipiam, eum non reversurum, uti etiam non cupio, ipsemet in culpa est, quod pollicitis stare nequeam. Et super hoc, quod in Epistola iam
 154^v missa || iecit fundamentum, vix utar eo tamquam archi[tec]to, cui aliquid ex meis observationibus et laboribus superstruatur. Ille ipse me iam magis cautum, quam antea fui, reddidit; genio, uti spero, bono mei curam habente, et omnia sic in meum commodum digerente. Nolim tamen, ut cuiquam has Keplerianas literas ostendas, et ne quidem D.
 25 HOFFMANNO, aut cum ipso KEPLERO hac de re expoſtules, nisi forte sua quadam importunitate tibi occasionem dederit, sed actutum cum hoc eodem nuntio, bene conclusas et iterum obſignatas, mihi remittas. Si tamen subolſeceris ipsum apud D. HOFFMANNUM vel alios, ut suam probaret innocentiam, me calumniatum esse, aut quipiam veritati minus consonum effutijſe, fac quod bonum et integrum
 30 virum decet, quod et non gravatim effecturum mihi polliceor (prout et ego te sæpius contra aliorum fugillationes tutatus sum) ut meam a te defendi causam, atque id, quod veritas postulat, aſſeverari resciscam. Interim etiam an apud URSUM istum aliquid in mei contumeliam
 35 tacite moliatur (quomodo enim illi amplius fidam?) per tertiam vel quartam manum inquire, quamvis nihil morer, quicquid dixerit, modo vera dixerit, et cum Deo V. simul fuerimus, tibi aperiam, quidnam id sit, de quo ita minari videtur, et plura, quæ ad dilutionem illorum, quorum foecundus et facundus est confarcinator, faciunt, licet ipse plæ-
 40 raque nôſti, ſuggeram. Vale. Dabantur ex arce Benateka die 8 Aprilis Anno 1600.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

†

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS

AB HOHENBURG AD TYCHONEM

BRAHE.

INTELLEXI, Vir nobilissime atque Mathematicorum 49
 omnium facile Princeps, ex Agente rerum Serenissimi
 Principis mei in aulâ Cæsareâ, ALEX. PRENDTL, qui
 ad negotia sua quædam propria expedienda hâc transijt,
 literas illas, quas D. Doctori HELLER ad me dirigen-
 das committis, præposito seu Magistro supremo equo- 10
 rum dispositorum Pragæ consignari. Cœterum novi et expertus sum
 eorum, quibus cura Postæ seu equorum dispositorum incumbit, negli-
 gentiam et desidiam, atque adeo oscitantiam quoque miram, ita ut
 literas aliô dirigendas aliorum nonnunquam transmittant. Tenet ita-
 que hæc res me admodum et forte plus nimio sollicitum, ne forte ea, 15
 quæ ad me mittis, intereant. Quare rogo te etiam atque etiam, ut in
 posterum, si quid literarum ad me dederis, eas præfato Agenti rerum
 Principis mei, vel in absentia illius IOANNI MENHARDO S. Cæs.
 M. Consilij aulæ Imperialis Secretario Latino, qui aulam Imperatoris
 sequitur, quorum titulos his subscripsi, consignes; curabunt enim illi 20
 sedulo, ut sub coperto, uti vocant, Serenissimi mei Principis tuto ad me
 transferantur.

Novissime literas tuas pridie huius anni labentis datas unâ cum dono
 partis primæ Progymnasmatum restauratæ Astronomiæ (id quod grati-
 tudinis ergo commemoro) accepi, nullas autem recentiores. Quod si 25
 interea temporis nullas ad me dederis, bene se res habet, et omni solici-
 tudine vaco: si quas vero dederis, timeo, ne alicubi delitescant, et ob-
 secro summopere, ut eas reiterari cures, et vel hac ratione sollicitudi-
 nem alleves. Atque hisce tibi officia et studia mea paratissima quæque
 polliceor. Datæ Monachij die 11 Apr. A. 1600. 30

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

104^v ILLUSTRISSIMO ET GENEROSISSIMO
 VIRO DOMINO COSMO CONCINIO E COMITIBUS PENNÆ
 SERENISSIMI MAGNI DUCIS HETRURIÆ APUD SACRAM
 5 CÆSAREAM MAIESTATEM ORATORI MAGNIFICEN-
 TISSIMO DOMINO OBSERVANDISSIMO.
 103^r ILLUSTRISSIME ET HONORANDISSIME
 DOMINE.

10 SERENISSIMI Principis, Magni Ducis Hetruriæ, Cle-
 mentissimas literas ab Illma Dom^{ne} Vestra mihi favora-
 biliter miſas, unâ cum proprijs suis, accepi, et magna
 inde affectus sum voluptate, cum quod Ser^{ma} eius Cel-
 situdo meis Clementissime respondere, ijsdemque beni-
 gnissimo animo annuere non dedignata sit, tum etiam
 15 quod Illma Dom^o Vestra mihi tam benevole scripserit, et Ser^{mi} Principis
 sui voluntatem, ubi Pragæ adfuero, plenius mihi exponere haud de-
 gravetur. Adveniam itaque, auxiliante Deo, quamprimum nonnulla
 ad ædificia, quæ pro Instrumentis meis Astronomicis hîc debito modo
 disponendis, nunc parantur, pertinentia, adornavero; et observationes
 20 quasdam, quibus per instantes aliquot dies (neque enim alias intra an-
 num eiuscemodi revertuntur) invigilandum, Cœlitus deduxero. Spero
 autem hæc, et quæcunque præterea me remorari poterint, intra 14 ad
 summum dies expediri posse, ut Ill^{mæ} Doⁱ Vræ, ab hisce curis liberatus,
 promptius adeste queam, et quæ nomine Ser^{mi} Principis sui mihi re-
 103^v ferenda habet, obsequentissimo animo percipere. || Interim ut hanc mo-
 rulam, pro consueta sua humanitate, candide accipiat, meque sibi com-
 mendatum habeat, officiosissime peto. Deus Opt. Max. Illustr^m D. V.
 diu florentem et incolumem conservet. Dabantur ex Arce Cæsareâ
 Benaticâ Die 14 Aprilis Anni 1600.

30

Illustriss^æ Domⁿⁱ V^æ
 Reverenter addictissimus
 T. B.

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

EXCELLENTISSIMO ET ERUDITISSIMO 105^r
VIRO, DOMINO RAPHAELI CIAPARENIO, APUD ILLU-
STRISSIMUM ORATOREM FLORENTINUM PRAGÆ
DOMUS PRÆFECTO, DOMINO ET AMICO 5
HONORANDO.

UAS iuſu Ill^{mi} et Magnif^{mi} Oratoris Florentini ad me
 Excell^a V^{ra} per certum tabellarium direxit literas, modo
 accepi, atque pro hoc mihi præſtito officio plurimas ei-
 dem gratias habeo, relaturus, ſi quid unquam meâ opellâ 10
 præſtari poterit, quod illi vicifſim acceptum eſſe queat.
 Prædicavit mihi iam antea TENGNAGLIUS noſter,
 qui ante menſem circiter in Patriam, Parentes ſuos inviſurus, abijt,
 ſingularem Ex^æ V^{rae} humanitatem et erga ſe benevolentiam, quam filio
 quoque meo, cum vobis adebet, præſtitam, magni beneficij loco duco. 15
 Daboque operam, quantum in me eſt, ne ſe certaſe priorem pœniteat,
 ſperoque nos, ubi Pragam advenero, ulterioris notiſiæ atque amicitia
 fundamina coram poſituros. Interim et ſemper Ex^a V^a quam optime
 valeat. Dabantur properanter ex Arce Cæſareâ Benaticâ Die 14 Aprilis
 Anni 1600. 20

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS
AB HOHENBURG AD TYCHONEM BRAHE.

MITTO, Vir nobiliſſime atque Mathematicorum omnium 52^v
 facile princeps, ut libri, quos petiſti, ad te tranſferantur, 25
 his iuncta
 IOANNIS VIRDUNGI tabulas reſolutas de ſuppu-
 tandis motibus ſyderum,
 Tabulas Prutenicas ERASMI RHEINHOLDI,
 COPERNICUM de triangulis et Algorithmum de- 30
 monſtratum No. 76.

Habemus exemplar græce manuſcriptum HIPPARCHI Bithyni in
 ARATI et EUDOXI Phænomena librorum 3, cum Aſteriſmis (uti in-
 ſcribitur in Codice Florentiæ A° 1567 impreſſo. Nec enim Aſteriſmi illi
 ſunt HIPPARCHI, nec forte reliqua) et alterum exemplar Magnæ Syn- 35
 taxeos CL. PTOLEMÆI, literâ pervetufſâ et eleganti conſcriptum.
 Quod ſi tibi dubiæ lectiones occurrant, lubens admodum et ſedulo con-
 feram et ad te perſcribam. Nec in præſentiarum occurrunt iam alia, ſed
 hiſce tibi officia mea promptiſſime offero. Datæ (18 Apr. circiter) A. 1600.

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD VITUM
WINSHEMIUM.

S. P.

108^r

5

XCELLENTISSIME et Eruditissime Domine Doctor
VITE WINSHEMI, Amice honorande: Literæ Excel-
lentiæ Tuæ humanissimæ et candidi erga me amoris re-
fertissimæ bis vel ter, postquam in Bohemiam concessi,
mihi redditæ sunt; pro quo constanti et sincero erga me
affectu gratias habeo plurimas. Memini etiam me Tuæ

10

Exc^æ aliquoties rescripsisse, eamque meas pariter accepisse spero. Quan-
tum vero ad ultimas, quas Ex^a Tua per Civem illum Hamburgensem,
quibus Rollenhagianæ adiunctæ erant, dederat, commodum accidit,
quod cum Pragæ essem (ablegaturus TENGNAGLIUM nostrum, cum
quodam ex meis domesticis, Pilsnam in Aulam Cæsaris) eæ mihi red-
derentur. Nam per emissarios meos negotium illud Civis, cuius causam
mihi commendasti, Domino BARVITIO, summo Secretario, exponi
iussi, eumque, ut petitioni eius non deesse velit, diligenter ex me rogavi:
quod et factum est. Nam alter ille hisce diebus huc reversus (TENG-

15

20

108^v

NAGLIUS enim in suam Patriam inde profectus est, post aliquot septi-
manas huc, Deo volente, rediturus) retulit || Dominum BARVITIUM
in se recepisse negotij illius promotionem, quamprimum Civis iste Pils-
nam veniret et causam illam sibi proponeret; quod tamen necdum
factum erat, antequam domesticus ille meus inde discederet, qui per
integrum mensem ibi substitit. Miror itaque, ubi interea Civis ille fuit,
et an Pragæ remanserit, Cæsaris isthuc reditum expectaturus, ignoro.
Semel enim tantummodo mecum Pragæ locutus est; postea hominem
non vidi, quamvis volebam, ut denuo me accederet, quo plenius eius
causæ circumstantias cognoscere possem; quas etiam ut FRANCISCO
indicaret, iussi. Si in alijs longe maioribus Tuæ Exc^æ in his oris gratifi-
cari unquam potero, habebit me semper quam promptissimum et nostræ
amicitiæ perpetuo memorem.

25

30

35

Quæ ad OLIGERUM ROSÆKRANTZIUM communem Amicum
proferre volui, ignoro an acceperit, multo enim iam tempore nihil ad
me literarum dedit. Faciat igitur T. E. me certiore, quomodo vivat
et valeat, utque subinde mihi scribat, ipsum admoneat. Vale diu et felici-
ter. Dabantur ex Arce Cæsareâ Benaticâ Die 20 Aprilis stylo reco-
gnito Anni 1600.

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD LUDOLPHUM RIDDERSHUSIUM.

S. P.

109^r

LARISSIME et Eruditissime Vir, Amice mihi plurimum
semper faciente. Literæ tuæ paulo post solstitium hyber- 5
num superioris Anni ad me datæ præterlapso nuperrimo
huius Æquinoctio mihi primum redditæ sunt, quibus si
per omnia nunc ita luculenter respondere, uti desidera-
res, non concedatur, tribuas id occupationum mearum 10
moli; quæ tamen otium utcunque admittit, brevibus exposita, sic habe.

De Directionum administratione et rationibus, tum quoque distribu-
tione Cœli, quæ antea significavi, satis per se clara sunt, nec, etiam si
quam maxime vellem, ea exemplis illustrandi nunc suppetit oportuni- 15
tas. Possunt vero secundum Eclipticam pariter Directiones fieri, non
dissimiliter, iuxta motum ☉^{lis} diurnum, numerandæ, nam et has sub-
inde pondus habere animadverti. Debent autem Directiones institui
ad Horizontem eius loci, in quo quis natus est, non autem ubi postea
habitat; quia quilibet suum secum portat Cœlum suasque influentias,
quocunque iverit. Octogonaria Thematum distributio ad hoc conducit, 20
ut robur efficaciam Planetarum rectius pateat, siquidem dimidius An-
gulus Rectus sit inter Meridianum et Horizontem, post horum duorum
limites, magni sunt roboris. Significata autem ex duodenaria Divisione †
potius || consueto Astrologorum more petenda. 109^v

Transitus ♃ⁿⁱ, quia tardigradus est, ut plurimum vim habet, ♃^{tis} au- 25
tem minus. Tunc vero stimulantur effectus, cum in idem tempus similes
profectiones coincidunt; impediuntur vero, si contrariæ; et Directiones,
quæ generaliore habent significationem, hinc etiam augendo vel mi-
nuendo plurimum possunt. Si eodem tempore inciderint adversæ et
prosperæ Directiones, seipsas fere elidunt, et effectum boni malique 30
imminuunt. Directiones, quæ exitum naturalem vel violentem por-
tendunt, variæ se habent, nec ad certum aliquod genus restringi possunt;
et oportet multa alia simul considerare, nec Stoicam necessitatem in-
troducere. Geniturarum influxus fausti vel infelices vario modo mu-
tari et transplantari possunt; ut non nimium ijs sit indulgendum. Omnes 35
autem rationes, quibus hoc efficitur, nimis longum foret enarrare.
Neque etiam in omnes homines Astra æqualiter influunt, sed quidam
se reddunt eorum viribus magis obnoxios quam alij. Verum Deus, Au-
thor Universi, omnia pro suo nutu moderatur. Atque hæc ad quæstiones
tuas pro tempore respondiße sufficiat. 40

Ad tempora et eventus Nativitatum, quas misisti, attendere et in eas
disquirere

110^r disquirere nunc non vacat; imo etiam si vacaret, non multum temporis ||
 talibus curis libenter tribuo, gravioribus et maioris momenti studijs po-
 5 tius addictus. Restitutionem motus (C^{ris} nunc communicare non possum,
 nondum enim typis edita est, uti neque in cœteris Planetis desiderijs
 tuis morem gerere. Conservantur adhuc libri mei et res, pro maiori
 parte, Magdæburgi; ubi advenerint, et oportunius otium nactus fuero,
 dabo operam, ut plenius in talibus gratificari queam. Literas adiunctas
 ad Dominum DAVIDEM FABRICIUM absque omni interposita morâ
 per certum hominem dirige; eius enim interest, ut eas cito nanciscatur.
 10 Iamque vale, quodque pluribus nunc tecum non agam, candide excu-
 satum habe. Dabantur ex Arce Cæsareâ Beneticâ, 5 milliariibus Pragâ
 distante, Die 20 Aprilis Anni 1600, stylo recognito.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS

15 AB HOHENBURG AD TYCHONEM
 BRAHE.

52^v ERVENERUNT ad manus meas, Vir nobilissime atque
 Mathematicorum omnium facile princeps, libelli duo,
 20 quos vir doctissimus et in Geometricis plane rarus et
 insignis, FRANCISCUS VIETA, nuper in lucem pro-
 dire voluit. Hos cum non dubitem te perlibenter visu-
 rum, neque forte aliunde absque difficultate exemplaria
 adepturum, his iunctos ad te mitto.

25 Cogito his diebus, si modo negotia publica et politica, quibus admo-
 dum distrahor, id permittunt, Augustam me conferre, atque ibi, si ulla
 ratione fieri poterit, manuscripta opera posthuma CYPRIANI LEO-
 VITIJ indagare et nancisci, ut ea quoque ad te transmittere possim.
 Atque hisce tibi felicissima quæque ex animo precor et opto. Datæ
 Monachij die 26 Apr. A. 1600.

30 [Ex apographo Kepleri in codice Vindobonensi lat. 10703]

IOANNES KEPLER AD TYCHONEM

BRAHE.

155^r ONS manus, quæ nuper ad lædendum celeritate ven-
 tos antevertit, quodnam initium faciat ad leniendum,
 35 vix invenit. Nam quid ego primum commemorem? An
 meam intemperantiam? Cuius acerbissima est recorda-
 tio. An tua, Nobilissime TYCHO, benefacta? Quæ iam
 nec enumerari possunt, nec pro dignitate perpendi. Per
 duos

duos menses gratuito me victu liberaliter aluisti; toti tuæ familiæ meam incolumitatem, mea desideria commendasti: omnia humanitatis officia præstitisti: quæ habuisti charissima, mihi communicasti: nemo me dicto vel facto volens læsit unquam: in summa, non liberis, non uxori, non ipsi tibi plus indulxisti quam mihi. Quæ animo præterea volvebas, de me promovendo, ex ijs, quæ mea causa suscepisti, facile vidi. Quæ omnia, cum ita habere sciverim, factus fuerim, scripto etiam testata reliquerim: magnâ cum animi consternatione recordor, adeo me a Deo et a Spiritu Sancto meis intemperijs animique morbo fuisse permissum, ut ad tot et tanta beneficia, clausis oculis, pro modestiâ, trium hebdomadam continuæ morositati erga totam familiam, pro gratiarum actione, iracundiæ præcipiti, pro reverentiâ, audaciæ summæ erga tuam personam, tam illustri stemmate, tam præstanti eruditione, tanta nominis claritate venerabilem, pro amica valedictione, suspiciosissimis imputationibus et acerbissimæ scribendi prurigini tantum indulgere potuerim, nec me respexerim, nec quam crudeliter tuum animum, qui præclare semper de me senseras, hac odiosissimâ ratione sim offensurus, perpenderit. Quæ si hostili animo, si nocendi proposito, suscepissem: equidem vix vel a Deo petere fuissem ausus, uti te mihi præstaret placabilem, iustamque et legitimam vindictam impediret.

Sed quia totum hoc impotentis animi furor et cholæræ præstitit exuberantia, et iuvenile vitium, curiositas, cum præcipitantiâ iudicij (abfuit vero diffamandi animus) et quia non experieris, me unquam cum quoquam mortalium ita de te locutum, uti ad te unum ex falsâ imaginatione scripsi (quemadmodum neque in quemquam unquam talia designavi) ex hac qualicunque consolatione post gravissimam poenitentiam, animum nonnihil recepi: et quia quæ scripsi, coram Deo solo teste, M. T. imputata fuere; primum Deum Opt. Max. veniam exoravi, deinde et pro Christianâ reconciliatione summe fui sollicitus. Quod nisi me afflictâ valetudo, immoderatæ affectionis haud dubia stimulatix, impedivisset, primo quoque tempore Benathkam excurissem, meque M. T. ad omnem satisfactionem promptum stitissem. Iam quia fors ita tulit, ut prior M. T. Pragam veniret, supplex ad M. T. venio, per Dei misericordiam orans, uti mihi hanc atrocissimam offensionem Christiano animo remittat. Ego contra, quæ dixi vel scripsi in M. T. personam, famam, honorem et doctrinam, vel quocunque alio modo, iniuriosissima (si nulla valeat in meliorem partem interpretatio) uti (quod ex animo doleo) dixi scripsique plurima et plura quam meminim: omnia et singula revoco, irrita, falsa et probatu impossibilia sponte et ingenue agnosco atque pronuncio. Neque enim ullum facinus patratum, aut ullam partem honestatis a M. T. unquam violatam vel vidi vel audivi. Si quid suspicionibus etiam indulxi, id omne, ut Christianum

fianum decet, ex animo eijciam, sic ut protestationi Christianæ acquiescens, temeritatem in suspicando libenter Deo καρδιογνώστη fatear.

Promitto etiam bona fide, me in posterum, ubicunque versaturus sim, non tantum huiusmodi malefanis actibus, dictis, factis et literis abstenturum, sed neque ullo pacto M. T. iniuste et ex proposito offensurum, neque quicquam, quod non deceat, contra M. T. moliturum. Oro autem, quia lubrica est vita hominis, ut si M. T. animadvertat me imprudenter in tale quid vergere, me mei ipsius admoneat: experietur enim me morigerum. Quin imo polliceor, daturum me operam, quod quidem nunquam adhuc mentis compos intermisi, ut omni genere officiorum M. T. ulterius devinciam, et quantum mihi possibile est, superiorumque meorum patitur autoritas, in omnibus honestis rebus, ||
 155 a^v quasque M. T. gratas intellexero, obsequium præstem, et sic ipso facto demonstrarem, aliter me in M. T. personam esse et semper fuisse affectum,
 15 quam ex illa trium septimanarum intemperata dispositione animi et corporis colligi poterat. Et precor, ut ad id præstandum me Deus adiuvet.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

SERENISSIMO PRINCIPI ET DOMINO,
 DOMINO MATTHIÆ, ARCHIDUCI AUSTRIÆ, DUCI
 20 BURGUNDIÆ, STYRIÆ, CARINTHIÆ, CARNIOLÆ
 ET WIRTTEMBERGÆ, COMITI TIROLIS,
 DOMINO SUO CLEMENTISSIMO.

1^r Serenissime et Inclyte Princeps, Domine Clementissime.

25 QUOD Serenissimam Celitudinem Vestram ignotus et peregrinus ego hisce compellare audeo, id ut pro sua Heroica et congenita Virtute atque clementia candide et benigne accipere dignetur, humilime oro. Impulit me ad hanc audaciam celeberrima fama de Ser^{mæ} Cel^{nis} Vestræ benignissimo affectu erga qualvis artes ingenuas,
 30 præsertim sublimiores illas, quas Mathematicas per excellentiam vocant. Quemadmodum enim Augustissimus et Potentissimus Imperator RUDOLPHUS, V^æ S^æ C^{nis} Dominus Frater, hæc studia plurimi facit atque illis laudabiliter delectatur, sic et V^m S^m Cel^{nem} quadam non minus naturæ quam sanguinis conformitate illa pariter in precio habere
 35 a plurimis affirmatur: cuius etiam haud obscura τεκμύρια, cum ante annos plusculos, Daniam Patriam meam transeundo, laudatissimæ memoriæ Regem FRIDERICUM S^a V^a C^o illic invisisset, ad me perlata sunt, quin et paulo post ab Arcis Cronburgicæ Præsidi mihi insinua-

tum S^m C^m V^m in Infulam prioris habitationis meæ Uraniburgicam,
 Instrumentorum, quæ in usum Astronomicæ instaurationis illic con-
 struxeram, visendorum gratiâ transfretare constituiße, quod et factum
 fuisse, nisi maris irrequietudo et glaciei interveniens importunitas pro-
 positum hoc impedißent. Ex eo tempore cœpi S^{mam} Cel^{nem} V^m pro 5
 meo modulo suspicere et venerari; optabemque, ut consilium illud in
 Infulam dictam trajciendi || successus ratos consecutum fuisse. Cum 1 v
 autem nunc gravibus de causis, relicta Patria, uti fert rerum Mundana-
 rum vicissitudo, in ditionem Potentissimi Imperatoris Regnumque Bo-
 hemiæ ab eius Cæs^a Maiestate huc clementissime accitus, transmigrâ- 10
 rim, sicque S^{mæ} Celⁿⁱ V^æ vicinior redditus sim, eo etiam nunc promptius
 et confidentius animum mihi sumo aliquid ad Serenissimam Cel^{nem} V^{am}
 literarum dandi, ut erga eam debitum meum obsequium vel aliqua
 saltem ratione humilime declarem, præsertim cum adeo oportuna id
 efficiendi modo sese obtulerit occasio, per hunc Generosum et in literis 15
 ac linguis bene versatum Iuvenem FRIDERICUM ROSENKRANTZI-
 UM, Sympatriotam et Consanguineum meum, ad vestram S^{mam} Cel^{nem}
 proficiscentem. Cumque Scra Cæs^a Maiestas, Dominus meus clementissi-
 mus, sua Augusta apud V^{am} Ser^m Cel^{nem} commendatione et intercessione
 (quam ROSENKRANTZIUS secum apportat) eum non dedignata sit, 20
 supervacaneum et indecens duco quippiam, quod apud Ser^m Cel^{nem} V^m
 illi promotioni esse possit, ulterius intempestive repetere aut adiungere,
 hoc saltem dicam, quicquid clementiæ et benevolentia Serenissima
 Cel^o V^a in illum contulerit, id non saltem illi, sed toti Rosenkrantzianæ
 familiæ, quæ in inclyto Regno Daniæ antiquissima et splendidissima 25
 est, tum quoque mihi, qui eiusdem stemmatis aliqua pars sum, bene-
 ficio nunquam memoria obliterando et officiosissima mente deprædi-
 cando præstituram. Idque de hoc viro polliceri possum, eum Ser^{mæ} V^æ
 Celⁿⁱ fidelem et obsequentissimum || futurum, sive privatim in sua Aula, 2 r
 sive publice in bello Ungarico contra Turcam, eius servitiô et quali-
 cunque operâ (est enim ad utrumque humilime paratus) uti voluerit. 30
 Deliquit is quidem humanitus et iuvenili quodam lapsu, quod dolen-
 dum est, et ipsummet ita contigiße vehementer et ex animo pœnitet,
 nec suum hoc delictum celare aut excusare præsumit, unde in Regis
 sui, cui per sexennium in cubiculo fidelissime inservierat, indignatio- 35
 nem tantam incidit, ut stimulantibus invidis et osoribus, nullus fuerit
 veniæ locus, quicquid tandem pro culpæ condonatione et redemptione
 ipse et illi sanguine iuncti humilime offerrent; attamen sperat se, divina
 fretus misericordia et bonitate, alibi extra Patriam, potissimum vero in
 Ser^{mæ} V^æ Cel^{nis} servitio, hanc deplorandæ sortis adversitatem virtute 40
 et integritate sua ita superaturum, atque priora illa, fragilitate quadam
 humana imprudenter commissa, honeste et fortiter gestis diluitorum
 atque

atque emendaturum, ut tandem, auxiliante divina clementia et Vi-
 rum Principum diligenti interceſſione apud Regem ſuum culpæ re-
 miſſionem ſubmiſſe impetrare atque in integrum reſtitui poſſit, maximo
 omnium conſanguinitate et affinitate ipſi iunctorum, cuiuſmodi ſunt
 5 Nobiliſſimi quique in Regno Daniæ, gaudio et applauſu. Conſidimus
 autem omnes, quotquot eius ſortem ex animo dolemus et ad meliora
 ipſum reſtitui exoptamus, apud Sam Cel^{nem} V^{am} occaſiones et media
 2^v inventurum, quibus fortunæ aſperitatem mitiget atque S^{mæ} || Cel^{nis} V^æ
 clementiſſimo favore atque indultu eam vincere et ad potiora emergere
 10 poſſit. Quod faxit miſericors et omnis boni largitor Deus.

Cæterum Ser^{mæ} Celⁿⁱ V^æ per dictum ROSENKRANTZIUM ſub-
 miſſe mitto duos libros, quos Sacræ Cæſ^æ Maieſtati, Domino et Mæ-
 cenati meo clementiſſimo, quam primum Pragam veneram, obtuli, et
 unâ addo globum quendam cæleſtem e mea inerrantium ſtellarum ac-
 15+ curata et diutino tempore exantlata reſtitutione appoſite conformatum;
 quæ a tenuitate mea profecta munuſcula, ut S^{ma} Cel^o V^a clementi animo
 accipere, et me meaſque ſtudia ſibi commendata habere non dedignetur,
 qua poſſum reverentia et ſubmiſſione oro et obſecro. Valeat Ser^{ma} Cel^o
 V^a in Reipub^æ ſtabilimentum quam diutiſſime et florentiſſime, et ſucceſſu
 20 contra truculentum Chriſtiani nominis hoſtem per Dei benignitatem
 felici in poſterum quoque utatur. Dabantur ex Arce Cæſarea Benna-
 ticka die 2. Maij Anni 1600.

Sereniſſ. Cell. Veſtræ addictiſſ.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

25

[Ex apographo in codice Florentino Archivi publici e collectione Medicea Epist. Concin. vol. 56]

236+ **ILLUSTRISSIMO ET GENEROSISSIMO DO-**
MINO DOMINO COSMO CONCINO E COMITIBUS PENNÆ
ETC. SERENISSIMI MAGNI DUCIS HETRURIÆ APUD
 30 **SACRAM CÆSAREAM MAIESTATEM ORATORI**
DIGNISSIMO DOMINO OBSERVANDISSIMO.
ILLUSTRISSIME ET GENEROSISSIME
DOMINE.

35

SQUIDEM ab Illma Dominatione Veſtra, cum nuper
 apud ipſam Pragæ eſſem, intellexerim negotium de mit-
 tendo ad Ser^{mum} Magnum Ducem Hetruriæ etc. filio
 meo, in hoc tantummodo conſiſtere, an is catholicam
 Romanam Religionem amplectetur, nec ne; neque enim
 Ser^{mam} eius Cellitud^{nem} libenter quempiam in ſua Aula
 habere,

habere, qui a dicta Religione alienus sit. Ad hoc equidem, quod respondeam nihil aliud habeo, quam me de eo polliceri posse: Si Ser^{mus} Magnus Dux eum in suam Aulam recipere dignatus fuerit, quod se ita gesturus sit, ut neminem offendat, aut scandalizet, sive quoad religionem sive alijs in rebus, quemadmodum Nobilem Iuvenem FRANCISCUM TENGNAGLIUM, qui aliquot annis in mea familia fuit, se ita, dum Ser^{mæ} Celsitⁿⁱ eius inferviret, exhibuisse confido, ut nemo isthic habeat, in quo iure de eo conqueri possit. Quod et || pariter præstitit, dum in Ill^{mi} et R^{mi} Cardinalis a DIETRICHSTEIN Aula aliquantisper moratus est. Si vero Ser^{mæ} ipsius Celsitⁿⁱ hæc de religione quæstio aliquid nihilominus scrupuli moverit, possit filius meus unâ cum altero, quem illi adiuncturus sum, studiose, in ipsius Ser^{mæ} Celsit^{nis} Academia, quæ Senis est, inter reliquos Germanos aliquantisper degere, ut studiosum illum nonnunquam in observationibus Astronomicis, iuxta meum præscriptum, isthic peragendis adjuvet; oportet enim ad minimum duos esse, interdum etiam tres, qui eo instrumento utantur, quod ego illis traditurus sum. Confectis autem isthic observationibus præcipuis, navigabit studiosus ille in Ægyptum, et facile ibi alios inveniet, qui instructi in pluribus obtinendis ibi præsto sint; quod propositum ipsius Ser^{nam} Cel^{nem}, quemadmodum clementissime promisit, benignissime promoturam mihi persuadeo. Interim filius manebit isthic in Italia, donec linguam calluerit, quod intra annui temporis spacium fieri posse existimo, ut tunc reversus Sac. Cæs^æ Maiestati Domino meo clementissim^o in ipsius Maiestatis Aula aliquandiu humillime serviat.

Hæc ad Ill^{am} Dominat^{em} referenda habui, et qua possum reverentia Ill^{am} Dominationem Vestram rogatam habeo, ut a Ser^{mo} suo Principe resolutionem certam, quid hac in re sperare possim, vel secus, tempestive mihi impetrare non || degravetur; ego vicissim omnia mea officiola ipsius Ser^{mæ} Celsitⁿⁱ et Vestræ quoque Ill^{mæ} Dominationi submisisse deferro. Valeat Illma Vestra Dominatio diu et feliciter. Dabantur ex Arce Cæsarea Benatica, 4 Maij Anni 1600.

Ill^{mæ} Dominationi Vestræ addictissimus
 TYCHO BRAHE,
 manu propria scripti.

† [E codice Florentino Bibl. Nat. inter codices Galileianos Part. VI Tom. VII]

42^v **ADMODUM MAGNIFICO ET EXCELLEN-**
TI VIRO DOMINO GALILÆO DE GALILÆIS, MATHE-
MATICO EXCELLENTISSIMO, AMICO
HONORANDO.

5
 41^r **L**ARISSIME et excellentissime Vir; cum hisce diebus
 Pragæ fuisset, atque ibi Serenissimi Principis, Magni
 Ducis Hetruriæ, Oratorem apud Sa^{ram} Cæs^{am} Ma^{tem},
 10 **ILLUSTRISSIMUM** et Generosissimum Dominum **COSMUM**
CONCINUM e Comitibus Pennæ convenissem, inter
 alia Illustrissimæ Dominationis eius humanissima mecum
 colloquia (uti sane est Vir eximia comitate, parique doctrina, præter
 Generis Illustrissimum splendorem, admirandus, nec unquam satis lau-
 15 **dat**) incidit etiam Excellentiae Tuæ honorifica mentio, ob singula-
 rem, qua, in Mathematicis præsertim, plurimos alios antecellis, erudi-
 tionem. Cumque a tanto Viro tuas dotes etiam deprædicari audirem,
 stimulavit id prius de Excell^a T^a animo meo conceptam sententiam, ut
 non potuerim non has ad ipsam scribere, atque sic amicitiae nostræ et
 20 ulterioris inter nos per literas correspondentiae fundamenta ponere.
 Quia vero a Nobili Adolescente **FRANCISCO TENGNAGLIO** meo
 41^v domestico, ex Italia huc redeunte, percepi Excell^{am} Tuam || primum
 nostrum Tomum Epistolarum Astronomicarum perlustrasse, atque in
 eo nonnulla reperisse, de quibus mecum conferre cuperet, ego certe
 25 idipsum nullatenus detrecto, sed si quid fuerit, quod Ex^a T^a in disquisi-
 tionem inibi vocare velit, erit id mihi gratissimum, invenietque me ad
 respondendum pro meo modulo quam paratissimum: Sive de Hypo-
 thesi nostra Coelestium revolutionum, quæ Solem centrum facit circui-
 tionis quinque Planetarum, Terram autem, et eam quiescentem, solum-
 modo amborum Luminarium, atque Octavæ, quam vocant Sphæræ,
 30 cui assumptioni apparentias quam optime congruere depræhendi, ut
 nihilominus tollantur vasti illi Epicycli, quemadmodum apud **COPER-**
NICUM, et Terra in centro Universi, quod ille non admisit, immota
 maneat (sunt etiam particularia quædam in hac nostra inventionem,
 quæ neque iuxta Ptolemaicam neque Coperniceam speculationem
 35 tam competenter excusari possunt) sive de Restitutione Fixarum **Stel-**
larum, sive de Cometis, quos omnes in ipso Cœlo curricula sua absol-
 vere, contra quam volunt Peripatetici, probo, idque in septem a me
 42^r diligenter observatis demonstratum relinquo, || sive de quacunque tan-
 dem alia re, cuius in illo libro mentio fit, mecum disserere Excell^a Tua
 40 volet, faciat id ingenuè pro suo arbitrio. Ego vicissim meam sententiam
 illi aperire, atque de rebus Astronomicis cum ea iucunde conferre non
 intermittam.

intermittam. Valeat Excell^a Tua quam optime. Dabantur ex Arce Cæsarea Benatica Die 4 Maij Anni 1600.

Excellentiæ Tuæ
 studiosissimus
 TYCHO BRAHE,
 manu propria scripsi.

5

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS
 AB HOHENBURG AD TYCHONEM
 BRAHE.

10

LITERAS tuas ex arce Benaticâ 8 die Aprilis ad me dadas, Vir nobilissime atque Mathematicorum omnium facile Princeps, singulari cum lætitia accepi; ex ijs enim perlibenter intellexi, nullas earum, quas ad me misisti, id quod unice verebar, vel interijsse vel interceptas esse. Nec est quod moram in respondendo ulla ratione excuses; facilius enim plurima et innumerabilia quoque proponuntur, quam vel ad unicum respondeatur. Mihi potius adeo frequens ista reiteratio literarum vitio vertenda foret, siquidem alia ratione libros, quos videre petieras, pluresve eorum simul unâ ad te transmittere potuissem.

145^r

15

20

Inprimis vero lætor, mihiq; congratulor, me totam illam hypothesin Lunæ, posteaquam ea ad apparentias cœlestes penitus a te transformata fuerit, a benignitate et benevolentia tua sperare et expectare debere. Atque adeo interea temporis sigillatim aliqua te rescriptorum constituijsse, ex quibus sententia tua de Lunæ hypothesi magis elucescat. Verissimum enim esse reor, me præcisius iusto calculum de Luna instituisse. Cæterum id a me propterea deditâ operâ et summo studio ita factum est, ut absque calculi errore mentem tuam de cursu Lunæ plane lubrico et vario assequi possem, tametsi verear me nihilominus subinde errasse. Facies itaque mihi rem gratissimam, si, dato et concessio tibi otio, viam mihi demonstraveris, qua intimius sententiam hac in re tuam assequi valeam. Abunde enim mihi nunc temporis satisfactum erit, si ea, quæ tu ex accuratissimis observationibus tuis hætenus constituisti, calculo venari seu imitari queam.

25

30

35

Libros illos, quos ex Bibliotheca Ser^{mi} Principis mei ad te transmisi, curabo, ut Ser. Clementiæ suæ Agens, cum is in aulam Imperatoriam redierit, sub indice et designatione eorum recipiat et mihi remittat. Manuscripta illa, quæ CYPRIANUS LEOVITIUS ἀνέκδοτα reliquit, per intermedias personas petieram et quidem instantissime efflagitaveram,

40

veram, sed frustra et incaſum laboravi, oleumque et operam perdidī,
 ideoque captata occasione me ipſe Auguſtam contuli, et præſens coram
 ea ab Generoſo Domino PHILIPPO EDUARDO FUGGERO Barone
 etc. petij atque impetravi; ea itaque tibi mittam, quam primum ſecu-
 5 ram aliquam rationem mittendi perquirendo inveſtigare potero. Car-
 men quoque tibi mittam brevi, quod, uti ſpero, non diſplicebit. Atque
 hiſce me tibi officiōſiſſime commendo. Datæ Monachij 4 die Maij A. 1600.

[E codice Baſileenſi G I 35]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM

SECUNDUM, ELECTOREM SAXONIÆ.

10

ILLUSTRISſIME ET INCLYTE PRINCEPS, DOMINE

116^r

CLEMENTISſIME.

15

UM Illuſtriſſima Celſitudo Veſtra me, licet peregrinum
 et de facie ignotum, ſuas Ditiones, quas adminiſtrat,
 tranſeuntem, Clementiſſimo alloquio dignata ſit, et tor-
 que aureâ cum ſuâ effigie donârit atque denuo Torgæ,
 dum in itinere eſſem Bohemico, ad ſe in Arcem invitârit,

20

erga me, nihil eiuſcemodi promeritum, benigniſſimum favorem hu-
 milime agnoſcere atque recolere. Cumque me imparem fatear ad quip-
 20 piam, quod tanto Principi viciſſim gratum ſit, præſtandum, id ſaltem
 ſubmiſſe polliceri poſſum, me ſemper huius Clementiſſimæ erga me
 voluntatis et beneficentiæ, quam apud ipſam expertus ſum, quoad vix-

116^v

25

ero, || memorem futurum, atque apud alios deprædicaturum. Verum
 enimvero ne prorfus meo officiolo deſuiſſe videar, licet, uti dictum,
 longe inferior ſim, quam ut remunerationis loco pro benigniſſimis ſuis
 erga me meritis retribuere quid valeam, ne tamen omninô ingratus
 atque horum immemor videar, ex tenui penu, quæ pro meo modulo
 poſſum, depromo atque ad Illuſtriſſimam Veſtram Celſitudinem per

30

Dominum Doctorem IEſſenium, in inclyta Veſtræ Cel^{nis} Academia
 Wittebergæ Profeſſorem, meum, dum aliquamdiu iſthic morarer, ho-
 ſpitem, me hîc in Bohemiâ proximis diebus inviſentem, humilime
 mitto, nimirum de Inerrantium Stellarum accurata reſtitutione lib-

117^r

35

rum, plurimorum || Annorum ſtudio et labore partum, atque unâ Glo-
 bum Cœleſtem, in quo Affixæ Stellæ iuxta hanc ipſam a nobis exant-
 latam verificationem operâ cuiuſdam artiſticioſi Batavi in Inſula prioris
 meæ habitationis Uraniburgica, Regni Daniæ, Patriæ noſtræ, ſolerter
 et accurate, quantum hæc fert Mechanicæ Sphæræ magnitudo, repræ-

†

ſentatæ ſunt. Oroque Ill^{mam} V^{ram} Cel^{nem} debitâ ſubmiſſione et reve-
 rentiâ,

rentiâ, ut hæc munuscula ab homine Ill^{mæ} V^{ræ} Cel^{nis} observantissimo profecta non aspernari velit, sed Clementissimo animo suscipere atque me in posterum etiam sibi commendatum habere non dedignari. Pluribus Ill^{mam} V^{ram} Cel^{nem}, gravissimis || suarum Ditionum administranda- 117^v
rum curis occupatam, interpellare nolo, neque enim decere arbitror 5
de privatis meis rebus ad Ill^{mam} V^{ram} Cel^{nem} quippiam perscribere, quas tamen si Illma V^{ra} Cel^{do} aliquatenus cognoscere non degravatur, a præ-
nominato Doctore IESSENIO percipiet, quantâ Clementiâ et benignitate Augustissimus et Potentissimus Imperator RUDOLPHUS, Domi- 10
nus noster Clementissimus, me subiectissimum suum clientem hîc susceperit, et studia mea, quæ diu multumque molior, Astronomica, præ
suspiciendâ et nunquam satis laudatâ ipsius Sacræ Cæs^æ Ma^{tis} erga omnes liberales Artes, inprimis vero Mathematicas, affectione et favore
Clementissimo, fovere et promovere dignata est, rem hanc a summo, 15
quod gerit in terris, officio non alienam neque se indignam censendo.

Deus opt. Max. Universi author, ipsius Cæs^{am} Ma^{tem} in totius Reip^æ Christianæ et bonarum literarum tutelam atque propagationem quam diutissime nobis incolumem conservet, cui etiam æviterno Numini Divino Ill^{mam} V^{estram} C^{nem} unâ cum Illma coniuge et liberis inclytis toto 20
pectore pariter commendo: in quo etiam ut I^a C^o V^a vivat, valeat et floreat diutissime, optime, prosperrime, ex animo precor. Dabantur ex
Arce Cæsareâ Beniticâ Die 6 Maij stylo novo Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD RUDOLPHUM

CORRADUCIUM. 25

ILLUSTRIS ET GENEROSE VIR, DOMINE 118^r

OBSERVANDISSIME.

UM rumor hîc nuper increbuit, Sacram Cæs^{am} Ma^{tem}, Dominum nostrum Clementissimum, Pragam sub initia modo elapsæ hebdomadæ redituram, et unâ cum ea vestram Ill^{em} Dom^{nem} ibi affuturam, mox eo excurrens nihil 30
magis in votis habui quam vestram Ill^{em} Dom^{nem} coram intueri et officiosissime compellare, prout magno eius rei desiderio diu flagravi. Et licet spe hac nunc frustratus sim, id tamen
propediem meliori successu futurum confido. Interim domesticum illum meum, qui prius Pilsnæ fuit, isthuc ad vestram Ill^{em} Dom^{nem} denuo 35
ablego. Et quoniam FRANCISCUS TENGNAGLIUS noster, qui meo nomine vestram Ill^{em} Dom^{nem} ibi convenit, mihi, cum in procinctu esset sui isthinc in Patriam abitus, per literas fiduciam fecit de nonnullis,
quæ

quæ Sacra Cæs^a Ma^{tas}, intercessionem Illustris Dominationis vestræ, mihi Clementissime indulget, quorum tamen necdum, ob alias intervenientes remoras, compos factus sum: idcirco Ill^{em} Dom^{em} vestram, qua possum reverentia rogatam habeo, velit, quatenus per alias suas
 5 gravissimas occupationes licet, ut ea executioni committantur, efficere non degravari, imprimis vero quod Prædium illud hîc in veteri Ben-
 118^v naticka mihi Clementissime ab ipsius Cæs^a Ma^{te} deputatum || (illud enim necdum, licet anni tempus eius culturam urgeat, accepi) si itaque Ill^{ris} Dom^o vestra ad Capitaneum Brandeisensem hac de re pau-
 10 culis scribere atque ei ex Clementissimo Sacræ Cæs^æ Ma^{tis} mandato serio iniungere, ut Prædium mihi hoc absque diuturniore dilatione aut apud alios sollicitatione tradat, non dubito, quin is sit obtemperaturus: tum quoque ut vestra Ill^{ris} Dom^{io} de ædificijs his Benaticensibus pro Instrumentis meis parandis, et si quæ sunt alia huc facientia, qua-
 15 tenus fieri debeant vel secus, ut eorum structura diu iam neglecta compleatur, provisionem [com]petentem facere velit. Omnia enim hîc nimis lente et difficulter procedunt, nec habeo commoda loca, in quibus organa mea Astronomica, ubi huc Magdæburgo et Hamburgo adlata fuerint, reponam, quo ab iniuria aëris et pluviarum tuta sint. Sed de
 20 his atque alijs, quæ necessitas cogit me ad vestræ Ill^{ris} Dom^{is} opem et promotionem confugere, is, quem nunc denuo mitto, plenius [per] oportunitatem exponet. Nolo itaque Ill^{rem} Dom^{em} vestram alijs quam plurimis gravissimis Reipub. curis distentam hisce remorari. Deus Opt. Max. eam quam diutissime feliciter valere et florere faciat. Datæ ex
 25 Arce Benaticka die 6 Maij Anno 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

120^r **MAGNIFICO ET NOBILISSIMO VIRO,**
 DOMINO IOHANNI BARVITIO, SACRÆ CÆSAREÆ MAIE-
 STATIS SECRETARIO SUPREMO ET A CONSILIIJS INTI-
 30 MIS, DOMINO ET AMICO HONORANDISSIMO.
 119^r **MAGNIFICE ET NOBILISSIME VIR, DOMINE**
 ET AMICE HONORANDISSIME.

35 **QUONIAM** ea, de quibus Mag^a V^a mihi per domesticum meum, quem ultimo Pilsnæ habui, spem fecit, brevi effectum exoptatum habitura, adhuc infecta hæreant, et frustra hac præterlapſa septimana cum Sacra Cæs^a Maieſtate, Domino nostro Clementissimo, V^æ Mag^æ acceſſum a multis pariter ſperatum per aliquot dies Pragæ expectarem, cogor denuo (ſiquidem res ulteriorem moram vix patiat, et incertus ſim, quam cito S^a Cæs^a Ma^{tas} eo redire decreverit) eundem
 40 familiarem

familiarē ad vos amandare, ut si per alias multiplices occupationes fieri nunc commodius quam antea possit, plenariam aliquam resolutionem obtinere queam, quod Mag^æ V^æ favorabili intercessionē me impetraturum confido. Quænam vero illa sint, de quibus || adhuc sollicitus detineor, is, quem amando, V^æ Mag^æ rectius et plenius, quando ipsum audire commodum fuerit, exponet, ut non opus sit multis verborum ambagibus, eam alias occupatissimam hisce literis ulterius interpellare. Rogo autem Mag^{am} V^{am} officiose, quemadmodum semper sua benevolentia mihi præsto fuit, sic etiam nunc non deesse velit. Inveniet me semper pro mea tenuitate eius vicissim studiosissimum et ob-
servantissimum. Valeat Mag^a V^a quam diutissime et quam || felicissime. Dabantur ex arce Benaticka die 7 Maij Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

NOBILI ET CLARISSIMO ERUDITISSIMO-
QUE DOMINO IOHANNI IESSENIO A IESSEN, PHILO-
SOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI ET PROFESSORI
VITEBERGENSI PUBLICO, AMICO SUO
SINCERE DILECTO.

S.

LOBUM, quem Illustrissimo Principi tuo destinâram, nunc ad te mitto, amantissime Domine IESSENI, ut tuam rectius redimam isthuc fidem (si quid de eo iam ante acceptum scripsisti) quam tu propriam apud me, in eo, quod te huc rediturum pollicitus es, licet iam id ignorare ais atque detrectas. Addidi librum de Fixarum restitutione accuratissima viginti Annorum indefesso labore exantlata, eumque in membranam exaratum, tum pariter Electori Saxonie (cui Celsitudini inclyto unâ scripsi) meo nomine humilime a te adferri cupio, ut habeat eius Celsitudo Canonicam Stellarum expositionem in promptu, si forte aliquando maiorem globum confieri curare velit. Exoptarem autem hunc Abacum stelliferum, cuius similem priora secula (absit invidia dicto) vix viderunt, ipsius Celsitudo sibi soli reservare velit, nec alijs communicare, ne sint, qui nostra inventa sibi arrogant atque ijs abutantur, prout aliquoties mihi in alijs quibusdam contigit. Habes etiam hæc Mechanicæ Astronomicæ exemplar Magnifico Domino Cancellario Vestro ex me, præmissa officiosa salutatione, porrigendum. Subscripti saltem nomen meum, tu titulum eius, quem non satis perspectum habeo, superius appone, et librum, si sic lubet, compingi effice, antequam illi exhibeas. Adiunxi insuper literas ad nobilissimum Virum, Dominum
GEORGIUM

GEORGIUM a WOLFRAMSDORF, Cubicularium eiusdem Principis, quas illi tradas velim. Habet præterea [DANIEL?] secum exemplar pro Illustri Domino Cancellario Bohemico, quod illi exhibere vellet, ubi convenienter ligatum fuerit. Sic satis superque obtines ea,
 5 quæ tibi redeunti committere in me recepi. Tuum est, si promissi memor esse velis, ea, quæ a Domino MECKERO expiscanda tibi concredidi, ad me per literas ante abitum referre, et Procuratorem illum, de quo scis,
 121^v huc ad me dirigere, || ita ut cum DANIELE revertente accedat. Tu vero, mi IESSENI, feliciter domum redi, atque quam optime vale. Dabantur
 10 ex arce Cæsarea Benatica die 7 Maij Anno 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

122^v DEM EDELEN, GESTRENGEN VNDT
 EHRENUEHSTEN GEORGEN VONN WOLFRAMSDORF,
 ERBSESSEN VFF VOLLMERSHAIN ETC., FURST-
 15 LICHEN SECHSISCHEN CAMMER IUNGK-
 HERN ZUE TORGAW, MEINEM INN-
 SONDERS GUNSTIGEN VNDT
 GUETEN FREUNDT.

122^r **B**DLER, Gestrenger, Ehrenuehster Innsonders gönstiger
 20 vndt guetter Freundt, Dem Herrn sein meine willige ge-
 flissene dienste hier wiederumb nach Vermögen zuuor.
 Vndt wann es demselben glücklich vndt wohl ergienge,
 wehre es mihr gantz lieb vndt angenehm zuerfahren.
 25 Deß Herrn an mich gethanes schreiben, *sub Dato* Tor-
 gaw den 3 *Martij*, habe ich vonn dem H. *Doctore IESSENIO* wohl
 empfangen, durch welchen ich auch den herrn hienwieder mit einen
 schreiben freundlich zuerfuchen nicht hab vndterlassen können. Be-
 langende meinen vndt der Meinigen Zuestandt alhier inn Konnigreich
 30 Behemen, ist derselbige vndter Ihr Kayf. May. Vnfers allergnedigsten
 herrn, gnedigsten schutz vndt Gottlob inn guetten wesen, wie der herr
 mitt mehren Vmbständen vonn dem obgedachten herrn *Doctore IES-*
SENIO, vnserer beider gueten freundt, vernehmen kan. So ich alhier
 dem herrn im Kayßerlichen hof oder sonsten etwas dienstlich sein
 35 werden. Von Newer Zeittung weiß ich nichts sonderlichs zueschreiben;
 allein das man sagt, das der Türck sich gar starck, vndt noch mehr als
 zuuor, ruhte. Vnser gnedigster Kayßer ist noch nicht vonn Pilsen gen
 Prag wieder ankommen; Man verhoffet aber, das Ihr Maieftet mitt
 dem

dem ehrsten wieder alda sein werde; vndt seindt die Muscowiterischen
 gesandten, als mann vermeinet, || auch dahien gefodert, alda ihr gantz- 122^v
 liche abfertigung zueerlangen. Mann ist auch etzlicher anderer ge-
 sandten der deutschen Fürsten alda Vermuthen. Diß habe ich also dem
 herrn vff sein schreiben wiederumb zuerkennen geben wollen. Vndt 5
 thue vns hiermitt sambtlichen dem Allmechtigen Gott inn seinen Vät-
 terlichen Schutz vndt beschirmung trewlich befehlen. *Datum* vff dem
 Kayß. Schloß Benatky den 8 *Maij Anno* 1600.

D. H.

Allzeit Dienstwilliger 10

[E codice Basileensi G I 23]

NOBILISSIMO ET AMPLISSIMO VIRO, 55^v
 DOMINO TICHONI BRAHE, VIRO INCOMPARABILI.
 IN ARCE CÆSAREA BENATICA.
 NOBILISSIME ET AMPLISSIME 54^r
 DOMINE.

RES iam septimanæ abierunt, ex quo redditæ mihi sunt
 litteræ, quas ad me dedisti IX Martij. Sed neque eas ac-
 cepi, quas memoras datas sub finem anni superioris,
 neque FRANCISCUM TENGNAGLIUM vidi, quem 20
 a te tanto viro commendatum, omnibus fuissem officijs
 profecutus. Non gravaberis itaque repetere, et quæ illis
 litteris erant explicata, et quæ huius fidei commiseras. Me certe, magno
 tuo merito, habebis ad omnia, quæ quidem erunt meæ potestatis, sem-
 per paratissimum. Nec addo plura: mandata tua expecto cupide. Tuas 25
 in posterum ad me tuto poteris committere bibliopolæ ei, qui CLAUDIJ
 MARNIJ WECHELIANI officinæ præest Pragæ.

Vir Nobiliß. Deus te seruet incolumem. Francofurto ipsis Kal. Maijs
 1600.

Nominis tui studioßimus 30
 BONGARSIVS.

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

†
123^r TYCHO BRAHE AD ANONYMUM.ILLUSTRIS ET GENEROSE VIR, DOMINE
OBSERVANDISSIME.

5 E ijs, quæ nuper ad Illustrem Dominationem Vestram
per meum, quem isthuc ablegavi, domesticum perscripti
et referri volui, nunc pluribus non agam, ne eadem re-
petendo ei nimium molestus videar, sperans nihilomi-
10 nus, Illustrem Dom^{em} Vestram desiderijs meis lubenti
animo annuituram, atque ut res optatum finem sortia-
tur, effecturam. Verum aliud quid incidit, de quo nunc Dominationem
Vestram reverenter et obnixè rogandam duxi. Venit hisce diebus huc
e Dania quidam Generosi Stemmatis Iuvenis, e Splendidissima et anti-
quissima ROSENKRANTZIORUM familia isthic oriundus, FRIDE-
15 RICUS nomine, qui Regis per sexennium Cubicularius fuit. Is militi-
am aliquandiu sequi et in ea se exercere in animum induxit, et primum
Serenissimo Principi, Archiduci Austriae, Domino MATTHIÆ, Sacræ
Cæsareæ Maiestatis, Domini nostri clementissimi, fratri, aliquantisper
in aula ipsius Celsitudinis humilime inservire cupit, ut paulatim addi-
20 scendo mores et consuetudinem earum regionum in bello Ungarico
postea inter equitatus exercitum locum oportunum pro se et sibi in-
servientibus aliquot equitibus obtinere possit. Quare cum dictus RO-
SENKRANTZIUS mihi non saltem consanguinitatis iure iunctissimus
existat, sed et ab intimis in patria nostra eius de causa per literas roga-
25 tus sim, ut, quantum in me est, conatus ipsius promovere laborem, id-
circo ad Illustrem Generositatem Vestram confugio atque ab ea quam
officiosissime peto, ut illi literas ad Serenissimum Austriae Archiducem,
Dominum MATTHIAM, intercessorias procurare non degravari velit,
quo eo facilius et promptius in eius Celsitudinis aulicum servitium re-
30 cipi et postea in Ungaria contra Turcas militare et suam fortunam ex-
periri queat, sicque virtutis bellicæ laude, ad quam strenue aspirat (utut
aliàs non saltem genere clarus sit, sed et in literis bene versatus, simul-
que Latinæ, Italicæ, Gallicæ et Hispanicæ linguæ, præter Teutoni-
cam et vernaculam, gnarus) ornatior ad suos aliquando redeat, et Pa-
35 triæ eo magis in posterum usui esse possit. Sed quia de Illustri Dom^{is}
V^æ erga me singulari benevolentia, quam aliàs satis perspectam habeo,
nihil addubitem, eam etiam hac in parte meæ expectationi non de-
123^v futuram confido. Ideoque illam aliàs occupatissimam || ulterius remo-
rari desino. Deus Opt. Max. Illustrem Dom^{em} Vestram quam diutissime
40 sospitem conservet. Dabantur ex arce Cæsarea Benaticka die 15 Maij
Anno 1600.

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO 128^v
 VIRO, DOMINO IACOBO MONAVIO, PATRITIO VRATISLAVI-
 ENSI, ILLUSTRIS DUCIS SILESIAE CONSILIARIO
 DIGNISSIMO, AMICO SUO INPRIMIS 5
 HONORANDO.

S. P.

128^r

QUAS circa Martij medietatem ad me dedisti literas, Ex-
 cellentiſſ. Domine MONAVI, amice inprimis honoran- 10
 de, eas nuper accepi, cum autem non ſuppeteret certus
 tabellarius, reſponſionem hucuſque diſtuli, quam etiam
 nunc accurtare cogor, ſiquidem plurimis alijs diſtrahar
 negotijs, nec tamen per internuntium hunc ſponte ſeſe
 offerentem ocaſionem datam negligere lubuit. De Typographo itaque
 veſtro ſic habe: Videtur is plus iuſto poſcere, cum Witebergæ vel Lipſiæ 15
 longe minori pretio mea excudi poſint, ubi etiam id effici curabo, ſi
 propria mea typographia huc latis mature non advenerit.

Domino Doctore FISCHERO brevibus, prout hæc otij penuria ex-
 igit, reſcripſi, ut gratum ipſius in me ſtudium mihi eſſe cognoſcat. Si
 literas illas SCULTETUS noſter ad eum non direxerit, ſed ad te per- 20
 venerint, ut illi per oportunitatem mittantur, provideas quæſo.

Libros Witichianos me iam facilius obtenturum exiſtimo, quam dum
 tenax et difficilis eius ſoror vixit. Non tamen omnes cuperem, ſed ſo-
 lummodo eos, quos in appoſita ſcheda ex relatione veteris mei dome- 25
 ſtici, M. CHRISTIERNI LONGOMONTANI, tibi noti, qui mecum
 nunc eſt, denotavi. Si tamen ſeparatim inde nihil relicti pupilli tutores
 dividere voluerint, me de iuſto omnium precio certioſorem redde, aut,
 ſi fieri poſſit, ſolummodo || eorum, quos conſignavi. Sin vero omnino 128^v
 renuerint inde quippiam diſtrahere, da ſaltem operam, ut tua inter-
 poſita fide eos, quos maxime vellem, per pauculas ſeptimanas mutuo 30
 obtineam; reſtituam ad præſinitum tempus integre et inviolate.

Ad Dominum DANIELEM BUCRETIUM, quem memini me ſe-
 mel atque iterum olim in Inſula noſtra Uraniburgica inviſiſſe, literas
 etiam dedi, de obſervationibus, ſi quæ ſuperſunt, ab hæredibus illius,
 qui aliquando apud vos fuiſſe dicitur, Aſtronomi impetrandis, quas 35
 velim illi tradi, et reſponſum mature urgeri.

Cum ante paucos dies hîc mecum fuiſſet Generoſus Baro CARO-
 LUS de WARTEBERG, catalogum librorum totius Bibliothecæ op-
 timæ recordationis Domini ANDREÆ DUDITHIJ mihi inſpicien- 40
 dum dedit, qui etiamnum penes me eſt, illi reſtituendus, cum inſtanti-
 bus diebus feſtis eum, prout ab eo rogatus promiſi, in ſua arce 7 mili-
 aribus

aribus hinc distante D. V. invifero. Optarem itaque, ut interea ab hæ-
redibus, five per te ipfum, five alium aliquem, expifcari velis, an ali-
quos ex ijs, qui mihi maxime arriferunt, videndi copia concedi poffit,
et an feperatim nonnullos venundare velint; vix enim emptorem pro
5 univerfa Bibliotheca invenient. Si id, quod defidero, fieri poffe, a te in-
tellexero, mittam designationem eorum, quos potiffimum expeterem,
quod et nunc feciffem, nifi otij penuria omnium plenariam perluftra-
tionem impediviffet.

Cæfar necdum Pilsna Pragam reverfus eft, neque certo conftat, quam
10 cito id fiet; fperamus tamen ftatim a Pentecoftes fefto ipfius Maieftatem
adventuram. Aderunt etiam tunc aliquot, uti aiunt, Germaniæ Prin-
cipum Legati. De rebus Ungaricis nihil nobis hîc innotuit, quod non
pariter ad vos relatum exiftimem.

Anglici et Danici Legati nunc Embdæ conveniunt, res magni mo-
15 menti invicem tractaturi, de quibus fi inter eos non convenerit, peri-
culum eft, ne difenfio illa bellum pariat, quod tamen Deus avertat,
cui te tuaque omnia commendo, in quo etiam fanus vale et vive cum
omnibus. Dabantur Benaticæ 16 Maij A. 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

130^r **CLARISSIMO ET DOCTISSIMO VIRO,**
DOMINO TOBIÆ FISCHERO, PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ
DOCTORI EXIMIO, AMICO SUO INPRIMIS
DILECTO.

129^r **C**LARISSIME et præftantiffime vir, accepi quidem literas
25 tuas unâ cum carminibus in mei gratiam a te eleganter
et erudite concinnatis, antecedente anno, cum primum
Pragam veniffem, a Domino Doctore SWALBIO, com-
muni noftro amico, mihi redditas, tum quoque alteras
hoc ipfo anno Mense Martio ad me datas. Verum quod
30 hætenus neutris responderim, velim occupationum mearum multi-
tudini, quodque varie interea partim locorum mutationibus, partim
alijs impedimentis diftractus fuerim, tribuas, meque pro tuo fingulari
candore excufatum habeas. Fuerunt fane utræque illæ literæ mihi
longe acceptiffimæ, nam præter infignem humanitatem pari erudi-
35 tionis coniunctam, quæ inde fatis superque elucebat, eximium etiam
et fincerum erga me, licet de facie tibi ignotum, amorem et animum
candoris integerrimi refertiffimum affatim ostendebant, pro qua tua
in me fincera, licet antea nihil tale a te promeritum, benevolentia tibi
gratias habeo quam maximas, et te viciffim intime diligere, atque in
amicorum

amicorum, quos selectiori albo inscribo, annumerare non desinam, daboque operam, ne te certâse priorem poeniteat.

Coeterum quod ad carmina illa tua, quæ etiam mihi longe gratissima erant, attinet, velim, ut in meliorem partem accipias, quod paucula quædam in ijs alterârim, prout metri illius genus postulare videbatur 5
secundum eos criticos, qui libertatem illam, qua tu nonnunquam usus es, curiositate quadam non facile admittunt. Quid vero pauculis in locis mutatum sit, carmen illud denuo exaratum et excellentiss. Domino MONAVIO (si recte memini) transmissum patefaciet. || Nescio 129^v
tamen, an ultimus versus isthic ita transformatus sit, prout postea (ni 10
fallor) incidit, qui sic habet:

*Gloria vana rudis vulgi, laus una placere
Bonis, malorum negligere calumnias.*

Laudo ingenium tuum, laudo venam mellifluam et delicatam, et si plura eiusmodi aut etiam alio carminis modo per otium luseris mecumque communicaveris, erit id mihi gratum, eaque prioribus adiungam. Coacervo multorum excellentium Poëtarum mea de causa, postquam patria exceßi, exarata Poëmata, donec libellum aliquem mediocre adimpleverim; videbis suo tempore sylvulam. 15

Opera mea Astronomica tibi impertiri necdum licet, ea enim ad manus non habeo, nam sunt inter res meas, quæ adhuc Magdeburgi reservantur, brevi tamen ex clementissima voluntate Cæsaris huc advehenda, neque etiam omnia, quæ typis prius inchoata habeo, plane ad colophonem deducta sunt, ob eam, quæ mihi in Patria evenit, studiorum conturbationem. Spero tamen, me, favente divino Numine, 25
cuius provifu Cæsarea Maiestas e tanto naufragio hunc portum, tantisque turbulentijs hoc otium benignissime mihi indulset, ea, quæ desiderantur, propediem absoluturum, et plura additurum; tunc te voti compotem haud invite reddam, interea morulam intervenientem || pro 130^r
tuo candore in meliorem partem accipe. 30

Globi MERCATORIS, de quibus scribis, iam ferme antiquati sunt, vixque, quod sciam, reperiuntur exemplaria. Duo talium parandorum artifices Batavi, quorum unus Amsterodami IACOBUS FLORENTIUS, alter Alcmariæ WILHELMUS IANUS nominatus, globos secundum nostram in fixis sideribus restitutionem diligenter elaborârunt. Quorum posterior dimidium annum mecum in Insula nostra Uraniburgica fuit, atque ibidem stellas suo, quod attulit, globoso corpori, me circiter millenas illi concedente, insignivit. Si aliquam ex his nancisci posses reformationem, diceres MERCATORIS vel aliorum globos, ex erroneis stellarum canonibus, non autem cœlitis verificatis 40
locis, conformatos, ijs non æquiparari posse. Nescio, an Francofurtum
hi

hi neoterici advehantur, sed si Bohemiam aliquando ingressus me in-
 viferis, exemplum monstrabo, tunc simul alia, quæ penes me elabo-
 rata habeo, siquidem te etiam his studijs affici videam, lubens osten-
 dam, tecumque de talibus iucunde conferam. Vale. Dabantur ex arce
 5 Cæsarea Benatika 16 Maij A. 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

131^v **CLARISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO VIRO,**
DOMINO DANIELI BUCRETIO, PHILOSOPHIÆ ET
MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO VRATISLAVIÆ
 10 **DEGENTI, AMICO SUO INPRIMIS**
DILECTO.

S. P.

131^r
 15 **CLARISSIME** et præstantissime vir, vetus illa inter nos,
 cum me in Insula prioris habitationis Uraniburgica, dum
 in iuventute peregrinareris, semel atque iterum invisisti,
 contracta notitia, cuius te adhuc memorem esse non du-
 bito, efficit, ut eo liberius hoc tempore ad te scribam,
 præsertim cum aliquid inciderit, in quo tua opera mihi
 20 usui esse possit, quod et te mihi non denegaturum, singularis tua huma-
 nitas et erga me, prout a M. CHRISTIERNO LONGOMONTANO,
 qui ante biennium apud vos fuit, et nunc apud me est, intellexi, bene-
 volorum studium, alias etiam mihi perspectum, fidem facit. Est autem
 eiusmodi.

Retulit mihi priori anno excellentiss. vir, Dominus D. HIERONI-
 25 **MUS TREUTLERUS**, cum simul Pragæ essemus, Vratislavij aliquando
 fuisse Astronomiæ vel etiam Astrologiæ iudiciariæ impense addictum
 virum, quem observationes quasdam in motu Astrorum obtinuisse aie-
 bat, quas etiamnum filius eius secum reservârit. Quare te per veterem
 nostram amicitiam rogatum cuperem, ut a filio illo vel alijs hæredibus
 30 mihi observationum illarum, quotquot adhuc in promptu sunt, copiam
 impetrare velis. Etsi enim vix credere queam, eas ad tantam præcisio-
 nem deductas esse, quantam ego in talibus requiro, et rei inquirendæ
 subtilitas per se postulat, cum idoneis organis proculdubio destitutus
 † fuerit, tamen qualescunque tandem sunt, eas obtinere averem. Est ali-
 131^v quid prodire tenus, si non datur ultra. || Si itaque id, quicquid est ob-
 servationum, ad mundum accurate descriptum, tua intercessione et
 diligentia consecutus fuero, officium, quovis alio, quantum per me
 licet, compensandum, mihi hac ratione præstiteris. Vale. Plura enim
 ob aliarum occupationum molem nunc non vacat. Salutatur supra-
 dictus

dictus M. CHRISTIERNUS officiose, et pro pristinis illi, cum apud vos eſet, beneficijs, non ſaltem is, ſed et ego, gratias agimus. Scripturus eſt ipſemet tibi, cum rectius vacarit. Iterum quam feliciffime vale. Datae ex arce Cæſarea Benatika 16 Maij A. 1600.

[E codice Vindobonensi lat. 10703 foll. 151—152; cf. cod. Vindob. lat. 10686³⁸ foll. 4—5]

†5

TYCHO BRAHE AD IOANNEM KEPLERUM.

GO TYCHO BRAHE de Knudstrup et Uraniburg in Regno Daniæ, nunc vero Sacræ Cæſæ Mat^{is} cliens in arce Bohemiæ Bennatica habitans, notum facio omnibus et ſingulis hæſce litteras inſpecturis, cuiuſcunque ſtatus, dignitatis et conditionis fuerint, earundem exhibitorem, ornatiffimum et eruditiffimum virum M. KEPLERUM, Ill. Ducatus Styriæ Statuum Mathematicum, hoc labente Anno Epochæ Chriſtianæ 1600 ab initio menſis Februarij uſque ad finem Maij, per quatuor nimirum intercedentes menſes pro maiori parte hîc in dicta Cæſaris arce Bennatica mecum fuiſſe, ſeque interea in meo convictu honeſte geſiſſe et apprime diligentem operam in exercitijs et ſtudijs Aſtronomicis præſtitiſſe, intermediantibus meis iuſtæ magnitudinis et conformationis inſtrumentis et obſervationibus multiplicibus atque diutinis, mutuaque inter nos de talibus atque alijs ad Philoſophiam facientibus colloctione: ut omnino mihi perſuadeam, illum id temporis non minus frugifere hîc collocaſſe, quam ſi interea domi defediſſet, imo ſi abſque invidia id affirmare liceret, longe utiliſſus. Quo nomine etiam eius præſentia et converſatio mihi imprimis grata extitit, multoque adhuc gratior futura, ſi eadem in poſterum læpius et diutius concedi poterit.

Quapropter omnibus illuſtribus, præſtantibus et cordatis viris prænommatum M. KEPLERUM de meliore nota quam commendatiſſimum eſſe cupio, utque eius laudabile propoſitum et conatus egregios in hac ſublîmi et a vulgi captu ſemota ſcientia ulterius et plenius excolenda adiuvent et promoveant, quibus poſſum precibus obnixè et officioſe rogo atque obteſtor: fecerint ſic meo equidem iudicio Reipubl. litterariæ, præcipue vero divinæ illius Aſtronomiæ totiuſque eruditæ Matheſeos alumnis rem admodum utilem atque acceptam, quin et non ſaltem ipſi M. KEPLERO commodam, ſed et mihi ob conformia ſtudia longe gratiſſimam, ac quocunque per me licuerit officio viciſſim compenſandam et obſequioſa mente perpetuo recolendam. In quorum omnium evidentioſam et plenioſam teſtificationem ſigillum meum appoſui

apposui et propria manu subscripsi. Actum in arce Cæsarea Bennaticha inchoante mense Iunio Anno 1600.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

5† [E codice Basileensi G I 23]

62^v **MAGNIFICO NOBILISSIMO ET AMPLISSIMO VIRO D. TYCHONI BRAHE, MATHEMATICORUM SE-
CULI NOSTRI ET PRÆSERTIM APUD SACRATISSIMAM
CÆSAREAM MAIESTATEM PRINCIPI, DOMINO
10 ET AMICO SUMME OBSERVANDO.
BENNATICÆ BOHEMORUM.**

61^r **M**AGNIFICE Domine TYCHO, Vir præstantissime: Non
15 vulgari lætitia fui affectus, quando mihi redditæ sunt
literæ tuæ XVI Maij scriptæ, e quibus libentissime cog-
novi, meas, quas mense Martio scripseram, rectâ per-
venisse in manus tuas. Eram enim de ijs nonnihil sollici-
tus, postquam mißæ fuerant ad illum, quem Pragæ non
invenerant.

Ad typographum nostrum quod attinet, facile poteram cogitare hoc
20 ipsum, quod contigit: nimirum te pretio magis æquo posse alicubi loco-
rum curare tua inprimenda, quam apud nos, ubi non sunt omnia sic
expedita et in promptu. Boni tamen consules meum studium quale-
cunque gratificandi tuis postulatis et desiderijs: opto ex animo, ut in
re alia possim tibi probare meum animum tibi deditissimum.

25 Ad Doctorem BUCRETIUM quod attinet: is te amanter, diligenter
et officiose rogat, et pro mißis literis humanis magnas agit gratias.
Bene te iubeo sperare et de Wittichianis reliquijs et de chartis alterius
illius, qui quondam apud nos vixit, Astronomi. Utroque loco hanc rem
30 tanta et fide et diligentia et tam accurate et sedulo egit et adhuc agit,
ut non dubitem nos habituros, quod optamus. Non voluit nunc re-
spondere literis tuis, quod confidat se propediem reipsa votis tuis satif-
61^v facturum: modo parvam moram || æquo feras animo, quod ut facias,
magnopere te rogatum volo.

Domino Doctore FISCHERO, Viro certe opt. et doctissimo, gratissimæ
35 fuerunt literæ tuæ, daturō modis omnibus operam, ut suam tibi fidem
et diligentiam omni, quod a se præstare poterit, officio probet. Nec te
spero unquam poenitebit tuæ in ipsum benevolentia.

De Bibliotheca Duditiana, quæ mihi est notissima, velim mihi cre-
das. Eam nunc velut inter cælum et terram pendere, postquam ab
40 hæredibus DUDITIJ non possidetur, sed alteri cuidam pro certa pec-
cuniæ

cuniæ summa non tam vendita est quam oppignorata. Iacet nunc mi-
 fera apud nos in domo quadam, et non aliter iacet (vidi enim aliquo-
 ties) quam solent apud nobiles iacere acervi frumentorum: neque in
 illam plenum ius habet Emtor neque etiam venditor. Res plane intri-
 cata est, et metuo, ne libri isti magnum aliquod et irreparabile damnum 5
 accipiant.

Dictum mihi est nuper ab amico quodam, instrumenta tua Mathe-
 matica non levi iactura fuisse per vim ventorum et tempestatum in arce
 istac tua affecta. Si ita est, admodum tibi condoleo. Dubito tamen, an
 sit, cum tu nullam eius rei mentionem facias. 10

Magnificus huius urbis et Ducatus Capitaneus, Dn. ABRAHAMUS
 IENGTIUS, olim summi nostri WITICHIJ, dum viveret, patronus,
 tui amantiß. et studiosißimus, magnopere te salutatur. Cogitat paulo post
 ad || thermas Boiemicas proficisci, et plane constituit in illo itinere te 62^r
 convenire, ut te videat coram, quem dudum est unice miratus. Dixit 15
 ei nuper Doctor IESSENIUS de quodam libro tuo recens edito, quem
 obtuleris Cæsari. Eum ipse unice videre gestit, et iam semel et iterum
 an viderim ex me quæsivit. Epistolarum tuarum volumen, quod ex
 dono liberalitatis tuæ habeo, apud me primus vidit, et per aliquot dies
 secum habuit. 20

Si quid ad me scribere aut mittere voles, scias rectißime ad me per-
 venturum, quicquid Pragam per certos homines miseris ad Dn. IOAN-
 NEM MYLLNERUM, Sacræ Cæs. Ma^{tis} Consiliarium et Regni Boem.
 Secretarium supremum, Compatrem meum cariß. et omni fide obser-
 vandum. Apud illum enim vivit IOANNES PALUDIUS, Principis 25
 mei Consiliarius Pragæ habitans et negotia Cæs. suæ in aula illa cu-
 rans. Is et diligenter et libenter curabit, quicquid ad me pertinens ac-
 ceperit. Bene et feliciter vale, Vir præstantißime, et me, quem semel
 amare coepisti, perpetuo amare perge: sic te vicißim curet ametque
 Deus. 30

Vratisl. XIIIJ Iunij 1600.

T. M. P.

observantiß. et amantiß.

IAC. MONAW.

† [E codice Basileensi G I 23]

60^v DEM EDLEN EHRNVESTEN VND HOCH-
 GELARTEN HERRN *TYCHO BRAHEN* AUFF KNUTHS-
 TORFF, S. RÖMISCH KEYSERLICHEN MAYT. *ASTRO-*
 5 *NOMO* AUFF BENATHEN, MEYNEM ...
 GÜNSTIGEN HERRN.
CITISSIME.

S.

60^r **G**ENEROSE et doctiſſ. D. TYCHO, vehementer expectant
 10 nostri Canonici tuæ *Astronomicæ* ſuppellectilis avectionem,
 et pecuniam promptam ad omnia offerunt. Acceſſit
 quoque me GRUTZMACERUS *Dreſdenſis* nauta, qui
 promittit ſe navibus ſuis Leutmeritium uſque omnia recte
 15 adveſturum. En alius quidam ex noſtris, qui idem rogat,
 ut ſibi committatur. Duabus enim navibus ſe omnia rite repositurum
 eſſe. Reliqua enim ſuppelleſ nuper *Hamburgo* quoque adveſta eſt. Quid
 impediatur, ſcripſi ante Pentecoſten, et quia nihil impetro reſponſi, exi-
 ſtimo non eſſe redditas meas. Quare rogavi hunc meum vicinum, ut
 20 has aut ipſe redderet, aut conducto *Pragæ* nuncio, cui tu ſatiffaceres,
 de tua voluntate ſciſcitaretur. Eſt autem hæc mora, quod inventarium
 prioris veſturæ ANDREAS veſter ſecum abſtulit, ut ſine inſigni errore
 nos committere eam nautis proſus nequeamus. Omnino ergo oportet
 60^v ANDREAM || ipſum redire ad nos, aut aliquem ex domesticis, cui nota
 ſunt externo ab intuitu omnia, et qui ex navi reponat in littore, contra
 25 pluvias munit, tibiſque poſtea deferenda curet. Quod peregrinus nec
 vult nec poteſt recte curare. Mittas ergo, quam primum potes, qui co-
 mes et inſpector ſit omnium. De me præſtabo fideliffime omnia, quæ
 volueris et quæ potero. B. V. *Magdæburgi* 9 Iunij 1600.

Tuus

GEORGIUS ROLLENHAGEN.

30

[Ex

[Ex apographo manu scripto in fine exempli Hauniensis P. J. Resenii *Inscriptionum Hafniensium* (Hauniæ 1668)]

TYCHO BRAHE AD IOSEPHUM SCALIGERUM.

ILLUSTRIS ET GENEROSE VIR DOMINE ET
AMICE HONORANDISSIME.

LAPSÆ sunt septimanæ, ni fallor, sex, ex quo in arce Cæsarea Bennaticha, ubi nunc sedes est habitationis meæ, Illustris Dominationis tuæ literas acceperim VI Eid. Martias Lugduni Batavorum scriptas, easque non saltem eruditionis eximiæ, quâ præpolles, sed et humanitatis et benevolentiae erga me (pro quibus etiam officiosissime gratias habeo) refertissimas. Cum vero nuper a Scra Cæsâ Ma^{te}, Domino nostro Clementissimo, postquam Pilsena, ubi per tres anni quadrantes ob pestem abfuit, in arcem consuetæ residentiae huc nuper redijt, evocatus sum, siquidem ipsius Ma^{tas} de quibusdam ad studia quæ tracto pertinentibus clementissime mecum loqui dignabatur (prout semel atque iterum affatim factum est) accidit, quod ante biduum Nobilis et eruditus hic Adolefcens NICOLAUS SÜCKERBACK de Myßen noviter ex Italia veniens me in aula inter alios ambulans, Barone quodam indicante, agnosceret et compellaret, seque a Batavia oriundum, atque eo brevi cogitare indicaret, rogans, an quidpiam literarum ad amicos et isthic notos mittere vellem, cumque præ cæteris, an ad te meas dirigere posset, ab eo percontarer, id officij in se recepit. Existimavi autem eum tamdiu hinc mansurum, donec allatis tuis ultimis (de quibus dixi) literis e Bennaticha, ijs secundum singula earundem contenta, quatenus in hac urbe strepitus et interpellationes aulicæ ferunt, respondere possem; at is hodie me in hospitio quærens se circa meridiem hinc abiturum in ijs hominibus significavit, quare ne plane mearum vacuus ad vos rediret, has ieiunas et breviusculas, potius quam nullas ad te exarandas duxi. Quoniam vero literæ tuæ ad manus non sunt, nonnulla saltem, quæ ex ijs recordor, attingam.

Conceptiones tuas de æquinoctijs et motu octavæ Sphæræ aliter salvando, quas promittis, avide exspecto. Stellam Polarem ante plurima secula, quemadmodum reliqua omnia octavæ Sphæræ (uti vocant) affixa sidera in eodem cœli loco hæerere, facile tibi conceßero, modo declinationem et ascensionem rectam, tum quoque longitudinem et nonnihil etiam latitudinem, tam in hac quam in alijs alteratas fatearis. Quod autem id ipsum evenerit, non tam octavæ Sphæræ promotione quam æquinoctiorum anticipatione, prout magnus ille COPERNICUS pariter animadvertisse videtur, etiam tibi astipulor. Sed in hoc cardo negotij vertitur, quomodo anticipatio illa intelligenda et exsequenda sit.

53^r fit. Per motum axis terreni, prout speculatus est COPERNICUS, reci-
 procum et liberatum || annuæque restitutioni non plane coincidentem,
 id evenire frustranea, imo prorsus absurda est aſumtio nec apparentijs
 vel hoc ſeculo, nedum cæteris omnibus fatiffacit. Ego ipſum Solem
 5 hanc varietatem efficere ſtatuo, dum aliam atque aliam diverſis ſeculis
 deſignat Eclipticam, aliasque eiufdem cum Æquatore interſectiones
 retrorſum et quidem non admodum æqualiter inducit, prout ſuo loco
 latius Deo volente oſtenſurus ſum. Nam et infimam Lunam non mul-
 10 tum diſſimili ratione ſuam orbitam ſingulis menſibus variare depræ-
 hendi, ita ut non ſaltem latitudo eius maxima ad tertiam gradus par-
 tem (quanta etiam omnino in Eclipticæ obliquitate hætenus comperta
 eſt differentia) mutetur, ſed et nodi et interſectiones cum Ecliptica, licet
 antrorſum motu æquali, reciproce tamen et inæquali ratione id fieri
 fatifque notabili diſcrimine, quod grad. $1\frac{3}{4}$ attingere queat, cognovi,
 15 prout lunaris curriculi reſtitutio propediem, favente Numine, in Pro-
 gymnaſmatis noſtris publicanda plenius patefaciet. Si tibi aliqua ratio
 a noſtra forte diverſa innotuit, et ex hiftoſijs antiquiſſimis ratifque ob-
 ſervationibus comperta eſt, quâ hæc commode explicari queant, vel-
 lem eam mecum communicari. Interim ut dicam id quod res eſt, aſe-
 20 qui non poſſum, id quod tam in his literis, quam alibi innuiſti: Polum
 nimirum mundi alium eſſe a Polo æquinoctialis et lineas meridianas
 moveri. Videtur id enim minus convenire, niſi forte tuam ſententiam,
 quæ paulo obſcurior eſt, necdum percipiam, quare hac de re uberius
 a te inſtrui cupio.

25 Pro MANILIO in integrum a te reſtituto mihique tranſmiſſo pluri-
 mas habeo gratias. Perluſtravi eundem ſucceſſivis horis, prout otium
 tulit, mihique tua induſtria et perſpicacitas in hoc authore a mendis
 vindicando et expoliendo, quæ etiam in plurimis alijs ſatis explorata
 eſt, ſummopere placuit.

30 Plura ſcriberem, ſi literæ tuæ in promptu eſſent, ulteriorem procul
 dubio materiam ſuppeditaturæ, modo etiam id ferret huius loci irre-
 quietudo, et is, qui hæc allaturus eſt, abitum adeo feſtinanter non
 acceleraret; quare hæc ſubito effuſa Illuſtris Dominatio tua boni con-
 ſulat, meque favore ſuo proſequi pergat, ac per internuncij oportuni-
 53^v tatem ſuis cultiſſimis literis inviſere || non intermittat, quæſo. Vale.
 Dabantur Pragæ Bohemorum die 23 Iulij ſtylo novo Anno Epochæ
 Chriſtianæ Dionyſiacæ et vulgatæ 1600.

Illuſtris Dominationis tuæ
 ſtudioſiſſimus

TYCHO BRAHE,
 manu propria ſcripſi.

Cum has literas ante 6 fere septimanas ad te exarabem, disceberat Batavus ille, qui eas tibi traditurus erat, una vel altera hora citius quam existimabem, ideoque eas huc usque mecum reservare oportuit, donec alia sese offerret occasio eas ad te dirigendi.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

5

OTTAVIO CAURIAN AD TYCHONEM
BRAHE.

HERR FRIDERICH ROSENKRANTZ hat sich bei Jr. Fürstl. Durchhl. Erzherzog MATHIAS zu Osterreich mit Irer Kay. Mt. *Intercession*, ertzeiget vnd eingestelt, vnd alberait von Ir Durchl. zuesag bekholmen, vnnnd derselben aufwarter nach seinem begern vnnndergestelt vnnnd vnnnderhalten zuwerden. Weiln aber Ir Mt. *Reso- lution* wegen Irer Durchl. veldtzug etwas spät hinauß geschicht worden, vnnnd entzwischen herr SEYFRIDT VON KHOLONITSCH, obrister yber 1000 Pferdt, fortgezogen, so hat Er mit Irer Durchl. vorwissen vnnnd gnedigsten bewilligung, sich vnnnder denselben gestelt, vnnnd ist ietziger zeit vor Papa.

Das deme also sei, hab Ich OTTAUIO CAURIANI, dem Herrn TYCHONI BRAHE, so mich derwegen alhie zu Praag ersuecht, vnnnd hieupon wissenschafft begert, daß zu zeugnuß mein Handschrifft hierundergestelt. *Datum Praag Stilo nouo den 2. Augusti Anno 1600.*

OTTAUIO CAURIAN,
manu propria subscripsi.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

25

NOBILISSIMO VIRO, TAM GENERIS QUAM
ERUDITIONIS CLARITATE PRÆEminente, DOMINO
OLIGERO ROSÆKRANTZIO DE ROSENHOLM,
AMICO, AFFINI ET CONSANGVINEO
LONGE CHARISSIMO.

S. P.

XOPTATISSIMAS tuas diuque desideratas, Amantißime OLIGERE, iam tandem accepi literas, quibus ab initio tarditatem in rescribendo excusas, idque ijs rationibus, quæ apud me, alias de te candide sentientem, facile locum inveniunt. Postea de rerum mearum conditione, quam Divina Clementia hinc apud Augustißimum Imperatorem

Imperatorem RUDOLPHUM Secundum mihi indulgit, et qualiter ea, ad alios a te relata, ijs placuerit, tibi vero et intimis amicis inprimis auditu iucundissima fuerit, multa commemoras, quæ sincerum tuum erga me affectum, de quo etiam antea nunquam dubitavi, affatim testantur, pro quo constanti erga me amore gratias tibi, e pectore tui vicissim studiosissimo profectas, ago quam possum maximas. Res meæ adhuc in eodem statu sunt, quo versabantur, cum ultimas tibi scriberem; neque enim ob absentiam Cæsaris, qui etiamnum Pilsenæ, urbe 15 milliaribus hinc remota, commoratur, quidpiam, quod momentum haberet, incrementi interea sumere poterant, quod tamen in posterum futurum spero. Nam Cæsarea Maiestas de clementissimo erga me favore, quod Deo acceptum fero, nihil remittit, sed indies eundem adauget; optime etiam mihi cupiunt ditionis huius Primates quique, adeo ut in Regni indigenam, quo omnibus eorum gaudeam Privilegijs, me adoptaturos, sponte obtulerint. Sed de his nunc plura non addo, 15 suo forte tempore uberius eiusmodi indicaturus.

Discebit heri primum a me FRIDERICUS ROSENKRANTZIUS, tuus Patruelis, meusque consanguineus, qui ante mensem huc venit; doleo animitus, et quis non doleret optimi illius iuvenis viri infelicis-|| 1^v simum casum, atque inconstantissimæ fortunæ minus expectatam calamitatem? Ego non saltem, quod a te mihi tam accurate commendaretur (licet et hoc plurimum semper apud me ponderis habere debeat) sed quoque ob sanguinis, quod nobis intercedit, vinculum, quantum in me erat, et prout ipsemet voluit, eius adversitatibus, si plane ijs mederi non possem, lenimentum saltem addere diligenter laboravi; quod 25 ut promptius exequerer, author illi fui, ut Pilsenam, in aulam Cæsaris, se conferret, dedique cum eo literas ad Amplissimum Imperij Procancelarium Illustrem et Magnificum Dominum CORRADUCIUM, quibus eum rogabam, ut intercessorias a Cæsarea Maiestate ad Serenissimum Archiducem MATTHIAM Fratrem, qui belli Ungarici Summæ nunc præest, huic ROSENKRANTZIO impetrare vellet, quod et expectatione nostra citius obtentum est, ipsomet Domino CORRADUCIO (qui mihi plurimum favet, et quidvis in mei gratiam expedire non detrectat) negotium hoc disponente et promovente; addidit et ipsemet 35 sponte sua privatim alias ad generosum quendam Baronem in Aula Archiducis sibi familiariter notum literas, non parum quoque FRIDERICO profuturas; quin et ego, ut meum etiam qualemcunque adiungerem calculum, ipsi Serenissimo Archiduci humilime scripsi, et Consanguinei nostri desideria apud ipsius Celsit^{nem} pro meo modulo 40 adiuvare non intentatum reliqui, insinuando pauculis eius in Patria infortunium; sic enim non saltem mihi, sed et FRIDERICO consultum 2^r videbatur, quo præveniremus || alios, qui fugillando malum forte odiosius

fius exasperarent, et sic rem magis suspectam redderent. Misi simul ip-
 sius Celⁱⁿⁱ duos libros ex meis, similes per omnia ijs, qui Regi vestro
 oblatis sunt; et unâ globum quendam, ex nostra stellarum verificatione,
 affabre Alchmariae in Batavia elaboratum, ut his Munusculis Principis
 clementem benevolentiam, qua FRIDERICI nostri votis eo lubentius 5
 annueret, promptius captare liceret. Harum vero omnium, de quibus
 iam dixi, literarum exempla, et simul ipsius FRIDERICI relationem,
 quam huc Pilsena reversus sua manu consignavit, pariterque eiusdem
 ad te Epistolam hîc apposui, ut ex ijs lectis promptius rei peractæ cir- 10
 cumstantias haurire queas. Concipio autem non dubiam spem, FRI-
 DERICUM nostrum hisce fultum medijs, propositum suum apud In-
 clytum Archiducem satis feliciter peracturum, præsertim quoad ex-
 terna illa et Politica desideria, quæ in suo relinquo favore; trahit sua †
 quemque voluptas, interdum necessitas urget ea acceptare, quæ alias
 minus curanda forent. Sed unus adhuc intrinsecus latet scrupulus, qui 15
 non minimum habet momenti, et cætera omnia remorari, vel etiam
 irrita reddere, aut prorsus præscindere, et a tot huius miseræ vitæ ad-
 versitatibus atque molestijs eum plane vindicare potest. Laborat enim,
 et quidem gravius, quam ipsemet perferentiscere videtur, pulmonis non
 leviter vitati affectibus, adeo ut Asthmaticus evadat, paulatimque 20
 Phthisi contabescat, nisi, Dei gratia, mature idoneis medicamentis (quæ
 tantis malis || præsentem succurrentia non facile inveniuntur) valetu- 2v
 dinem recuperârit, ad quam adipiscendam ea vitæ ratio, ea regionis
 et victus conditio, quam ille nunc affectat, obstare potius quam con-
 ducere, metuendum est. Verum et hac in parte non saltem eum præ- 25
 monui, sed et consilio atque medicamentorum auxilio, quatenus nunc
 in promptu habui, ipsi præsto fui, rationemque præscripsi, quomodo
 in posterum plura paranda sint, quæ huic, cui obnoxius est, valetudinis
 incommodo, mea sententia, quantum Deus dederit, succurrant; sicque 30
 eum Viennam heri, uti dixi, tendentem, fausta quæque illi precatus,
 dimisi, adiuncto ipsi quodam Magistro, qui IOHANNES KEPLERUS
 appellatur, Mathematicum egregie perito, qui per anni trientem, e Styria
 adveniens, hîc mecum fuit, et compositis isthic rebus suis reverti con-
 stituit. Is siquidem, cum Viennam in reditu transire debeat, et homi- 35
 num ac viarum in hoc itinere gnarus sit, FRIDERICO utilis comes esse
 poterit. Cæterum quemadmodum Epistolam tuam ex re grata et pla-
 cente circa rerum nostrarum in melius, divina ope, mutationem, non
 sine gaudibundo applausu inchoasti, et postea in medio tristitia et tur-
 bulenta quædam minusque arridentia de calamitate communis nostri
 sanguine iuncti interposuisti, sic tandem in fine Catastrophen lætam et 40
 apprime auditu iucundam superinducis, ut comediam quandam re-
 præsentare videaris. Nam quod postremo refers (ut priora, de quibus
 nunc

3^r nunc satis dictum arbitror, relinquam) de || charissima tua SOPHIA,
 mea nepte, Deum ipsam fructu uteri benedixisse, et tunc partui vicini-
 nam fuisse, quam etiam feliciter enixam FRIDERICUS retulit, hæc
 5 Deum Opt. Max. hanc, quam vobis dedit, filiolarum sospitem conservare
 et a periculis tueri, ut, ætate accrescens, utrique Parenti gaudio sit,
 pro sua bonitate dignetur. Cui etiam æviterno et triuno Numini te
 tuamque coniugem, unâque sobolem foemellam, toto pectore com-
 mendatum habeo. Vale. Dabantur ex arce Cæsarea Benaticka, die 3.
 10 Iunij Anno 1600.

Tuus TYCHO BRAHE,
 manu propria.

Addidi carmina quædam, hisce diebus a PAULO MELISSO, Poëta-
 rum Germaniæ antesignano, mihi missa, unâ cum exemplo literarum
 15 eius, ut scias, qua occasione ea consignaret. Et quia Odæ CRAMERI
 tui iuxta calcem mentionem facit, apposui et hanc. Si otium descrip-
 tionem patietur, adiungam quoque exemplum literarum Domini IO-
 SEPHI SCALIGERI, quæ etiam nuperrime mihi redditæ sunt. Hæc
 ubi perlegeris, cum Domino Doctore NICOLAO, communi nostro
 20 amico, communices, velim.

S. Dilectæ consanguinee, cum post peractam victoriam atque tro-
 3^v phæum receptum des instantiam minus validam, || iuxta illud: *qui*
 † *volet ingenio cedere nullus erit*, non habeo aliud, quod respondeam,
 quam aurum apud me esse, quod ne HERCULES quidem suo clavo
 25 extorserit, nedum ut tam invalidis argumentis cedat. Vale et cave, ne
 imposterum deponas cum ijs, qui rem geometricæ metiuntur. Datæ ut
 supra in tuis literis.

T. B.

POSTSCRIPTA.

1^r CUM has literas iam antea ad te exarssem, paulo postquam a me
 discesserat FRIDERICUS ROSENCRANTZIUS, elapsis iam men-
 sibus duobus, eas mecum interea reservavi, donec certa et tuta mittendi
 occasio suppeteret, quam nunc per M. CHRISTIERNUM LONGO-
 MONTANUM, qui aliquot annos mihi fuit domesticus, in Daniam
 35 redeuntem (quem, si is tua opera indiguerit, ut tibi ex me commenda-
 tum habeas et ad potiora promoveas, quæso) commode nactus, non
 diutius eas unâ cum adiunctis, quarum mentionem faciunt, mecum
 retinendas duxi. Versor nunc Pragæ, quo ante mensem a Sacra Cæ-
 saris Maiestate Domino Nostro Clementissimo, statim ac Pilsena, ubi
 40 per tres anni quadrantes ob pestem abfuit, in arcem solitæ residentiæ
 redierat, huc evocatus; dignabatur enim Eius Maiestas mecum de pe-
 culiaribus quibusdam rebus secreto loqui, et nonnulla pro se efficienda
 mihi

mihi demandare, tum quoque ex me, quæ in studiorum meorum promotionem et vivendi commoditatem fieri benignissime dudum iuberat, an ita succederent, cognoscere, quod et sæpius quam semel per integras horas solitarie in Ipsius Maiestatis conclavi factum est, et omnia, quæ humillime desiderare poteram, clementissime mihi indulta; quia 5
 vero ignoro, an Ipsius Maiestas pluribus mecum loqui et quippiam aliud adhuc ulterius mandare velit, non audeo hinc discedere, priusquam hac de re satis certus fuero. Interveniunt Legati magnorum Principum, et nunc est hîc Galliarum Regis (qui me die craftino ad se invitavit) cum splendidissimo comitatu, et magna est negotiorum moles, 10
 quibus Ipsius Maiestas ad alia atque alia, quæ incidunt, curas dirigere neceße habeat; quantum vero ex Magnifico Domino CORRADUCIO Imperij Procancellario intellexi, cuperet Ipsius Maiestas, ut habitationem sibi propiorem, ubi pariter studia mea exsequi possem (in quo etiam nunc laboratur) obtinerem, quali id fiet succeßu, alias percipies. 15
 Est et aliud quoddam negotium, licet minus gratum, attamen neceßarium, quod me voluntario hîc detinet. Dithmarfus enim iste famosi illius in me scripti Author lethaliter decumbit, partim morbis gravioribus confectus, partim male de isto facinore conscius, et pœnas metuens; hunc iam dudum in ius citatum ob atroces illas iniurias et calumnias, quas nosti, legitime iudicari volebam, sed ob pestem dissipata Cæsaris Aula, iam pæne per integrum annum, id antehac fieri non potuit; urgeo itaque nunc iuris proceßum, siquidem actio sit personalis et periculum in mora, iamque impetravi a Cæsarea Maiestate, ut deputentur e Consiliarijs certi Commisarij, qui omnia in causa hac debili cognoscant, || atque sententiam definitivam pronuncient; qualis 20
 hæc futura sit, tandem rescifces. 1v

Cum hisce præteritis diebus in Aula Arcis horis antemeridianis inter Generosos et Nobiles Viros ambularem, monstratus mihi est Baro ille OCTAVIUS CAURIANUS, ad quem Dominus CORRADUCIUS pro 30
 ROSENKRANTZIO nostro scripserat, quare, captata commoda occasione, cum eo de ROSENKRANTZIO, ubinam esset (nihil enim is mihi, ex quo hinc disceßit, scripsit) et quo in statu res eius versarentur, sedulo collocutus sum. Is eum clementissime ab Archiduce MATHIA receptum, quod et antea a Domino CORRADUCIO cognovi, moxque cum 35
 equitibus quibusdam, prout ipsemet cupiebat, in Ungariam profectum, ibi in exercitu esse Cæsaris nostri aiebat, qui in obsidione Castelli Papæ nunc occupatur, ubi strenuum illum belli Ducem SCHWARTZENBURGIUM, nuper globo sclopetico ictum occubuisse inaudivimus, eodem etiam OCTAVIO famam confirmanti. Ut vero de rebus ROSENKRANTZIJ eo plenius instruerer, præsertim cum dicerem, me hisce 40
 diebus in Daniam ad quosdam ex eius consanguineis atque amicis scripturum,

scripturum, hanc schedam, sua manu subscriptam, quam hîc appofui, mecum communicavit. Ubi plura ipsum concernentia percepero, te eorum ulterius reddam participem. Vale, et Coniugem tuam, neptem meam chariſſimam, ex me quam diligentiffime reſaluta; conſtitueram
 5 ipſemet quidpiam ad eam ſcribere, ſed hæ interpellationes aulicæ me ita avocant (nam ex hoc ipſo inſtanti in arcem aſcenuſus ſum) et M. CHRISTIERNUM, de quo dixi, iam itineri accinctum diutius remorari nolui, ut propria curare vix queam; fiet id, Deo volente, alias, meliori conceſſo otio. Saluta quoque ex me officioſe matrem tuam,
 10 nobiliſſimam et honeſtiſſimam fœminam, tum quoque alios amicos, quos ſcis integros eſſe et ſinceros, atque in amore noſtri perfeverantes. Iterum vale. Dabantur Pragæ feſtinanter die 3. Auguſti ſtylo novo Anno 1600.

T. T. B.

15† [Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TYCHO BRAHE AD CHRISTIANUM
 LONGOMONTANUM.

1^r **H**GO TYCHO BRAHE de Knudſtrup, ex Dania oriundus, Sacræ Cæſ. Mai. arcem Benaticam in Regno Bohemiæ
 20 inhabitans, teſtor omnibus, cuiuſcunq; conditionis et dignitatis ſint, hiſce meis literis, earundem exhibitorem, eruditiſſimum et honeſtiſſimum virum, Magiſtrum CHRISTIANUM SEVERINI LONGOMONTANUM, natione Cimbrum, mihi per octennium in Dania, et poſtea aliquamdiu
 25 in Germania et Bohemia fuiſſe domesticum, atque in exercitijs Aſtronomicis diligentem et fidelem navæſſe operam. Nunc vero cum res eius non ferant, ut diutius mecum commaneat, vel accreſcente ætate cogitet aliam vitæ rationem inire, ideoque in patriam ad ſuos reverti: ego conatus eius nullatenus impedire volui, ſed eum libere et cum
 1^v bona gratia dimiſi. Quare omnes generoſos et nobiles viros, præſertim in Dania mihi ſanguine iunctos, et alios quocunq; locorum claros et eruditos viros officioſe et peramanter rogatos habeo, ut prænominatum Magiſtrum CHRISTIANUM ſibi diligenter commendatum habeant, atque ad optima quæque ipſum promovere non degraventur:
 35 invenient me viciſſim ad quævis officia ruruſum in eorum gratiam, quantum per me licuerit, præſtanda quam paratiſſimum. Dabantur Pragæ in metropoli Bohemiæ die 4 Auguſti ſtylo novo Anno Chriſti vulgari 1600.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[E codice

[E codice Basileensi G I 23]

NOBILISSIMO DOMINO TYCHONI
 BRAHE, DOMINO DE KNUDSTRUP, MATHEMATICO NO-
 STRO SÆCULO PRÆSTANTISSIMO, DOMINO AC
 FAUTORI SUO UNICE COLENDO.
 SALUTEM IN CHRISTO IESU.

NOBILISSIME Domine TYCHO, remunerationem quin-
 que scilicet Ioachimicos, propter diarium Solis et Lunæ,
 in Martio huius anni 1600 nobilitati tuæ transmissum,
 a M. CHRISTIANO LONGIMONTANO accipi. 10
 Quare T. N. ut par est, gratias ago et habeo.

Quod in superioribus meis literis, num in oras Bohe-
 micas me vellem conferre nec ne, nihil habetur, causa fuit non mea
 in scribendo negligentia, vel oblivio, sed quod 14 diebus, antequam N.
 T. sententia de re illa huc allata esset, istæ meæ literæ fuerunt scriptæ 15
 et obsignatæ. Ideoque M. MELCHIOREM IOSTELIUM rogavi, ut
 tuæ nobilitati, mecum prius deliberandum, scriberet. In tali autem de-
 liberatione reperi, consultius fore, si Witebergæ permanens tuæ N. in
 rebus astronomicis pro animi mei tenuitate inservirem, singulisque 20
 diebus aliquot certas horas, utpote tres vel quatuor, in laborem istum
 impenderem. Tuæ nobilitati si hoc meum propositum placuerit, cer-
 tum stipendium ex æquo et bono mihi determinare, et quid expectan-
 dum, data aliqua occasione, haud gravatim significare poterit. Vale.
 Dabantur Witebergæ 6 Augusti veteri stylo Anni 1600 Christi.

T. N. 25
 humiliter colens
 M. IOHANNES OSWALDUS,
 Zeillensis Francus.

[E codice

† [E codice Basileensi G I 23]

68^v **MAGNIFICO ET PRÆSTANTISSIMO**
GENEROSISSIMOQUE VIRO DOMINO TYCHONI BRAHE,
ASTRONOMO PRINCIPI, MATHEMATICO CÆSAREO,
 5 **DOMINO ET PATRONO COLENDO.**

*PRAGÆ IN BEHMEN.*66^r **MAGNIFICE ET ILLUSTRIS DOMINE, PATRONE COLENDE.**

S.

10 **U**AM iamdudum mihi dari exoptavi occasionem literis
 tuis per MULÆUM in Daniam commeantem mihi tra-
 ditis respondendi, ea iam tandem subito se aperit, neque
 tamen satis exoptata, cum Dresdam usque saltem se ex-
 tendat, unde tamen ad te perlatum iri omnia spero. Est
 autem ita, ut scribis: neque enim mihi ingrata aut odiosa
 15 censura tua est, hominis doctissimi et præstantissimi, præsertim in ijs,
 quæ ad te ipsum spectant. De carmine elegiaco loquor: in quo quæ-
 dam tum in concinnitate, tum in expositione te desiderare scribis. Scripsi
 hoc ad te, et factus sum, cum mitterem: non eum laborem aut limam
 accēbisse, quæ cæteris meis fere solet. Scis enim ardorem illum Poëti-
 cum temporum intervallis minus aut magis incendi: et interdum ita
 20 lenti sumus, ut iaceant omnia. Placet itaque mihi, ut premas, donec
 correctum fuerit: quod quidem a te si factum fuerit, gratiam habebō:
 nam laus, ea certe, quam scriptor sibi vindicat, mea erit, labor tuus.
 Ne tamen ingenij me iacturam fecisse existumes, plane mihi persuadeo,
 25[†] metu isto te eximet Carmen Epicum de VARADINO: quod¹ ad te circa
 idem tempus fere, quo tuæ datæ sunt, et iam tum traditum tibi esse
 oportuisset, nisi per quendam ALBERTUM HOVI, hominem milita-
 rem, Domino illustri MELCHIORI RHEDERO addictum eique a me
 commendatum. Cui ut tu quoque me commendares et illud carmen,
 66^v quod in honorem eius composui ipsique inscripsi, iisdem literis || a te
 contendi: neque minus iam contendo, si aut literæ illæ tibi non redditæ
 essent, aut tu petitioni meæ, quod secus esse puto, hæcenus non satis-
 fecisses. Quod secus hoc esse putem, inde fit, quod ipse RHEDERUS
 literis humanissimis benevolentiam suam mihi ostenderit et gratitudinis
 35 ac remunerationis spem fecerit. Constitit mihi certe illud carmen non
 exiguo labore et animi intentione, quam auxit Historiæ exprimendæ
 cum veritate et tamen cum decoro Poëtico difficultas: quorum primam
 dum quidam Poëta Silesius secutus est, alterum ita neglexit in eadem
 historia reddendâ, ut nihil ineptius fieri possit. Scribit idem RHEDE-
 40 RUS se ex consilio doctissimorum quorundam virorum, inter quos te

¹ Si nondum vidisti, exemplar a RHEDERO petes.

quoque esse existimo, Gorlitzium recudendum mihi illud meum carmen. MELISSUS quin iam tandem tibi satisfecerit, plane mihi persuadeo: dicerem hominem plane a se discedisse, nisi fecerit.

De scripto aliquo Cæsareæ Maiestati dedicando, quod consilium tuum mihi impertis, pro eo atque volebam, est quod multum tibi debeam. Habeo quidem confectum Philosophiæ Panegyricum, quo omnia ea tribus prolixis satis orationibus complexus sum, quæ de Philosophia mihi videntur posse honorifice dici: sed eum neque iam mecum habeo, neque hætenus quisquam, quos quidem tentavi, Bibliopolarum in eum excudendum sumptus voluit conferre (ita enim agitur cum scriptis elegantibus, dum florent et leguntur inelegantia) nisi ipse conferam. Quod si Poëmata mea mihi remittantur a || MELISSO, qui mihi in editione procurandâ minime satisfacit, cum forte posset (nolo dicere plura: hoc ipsum, quod dixi, tecum sit) quæ ante tribus dedicavi, nescio, an rectius facerem, si mutato consilio soli Imperatori dedicarem, plusque forte inde præmij te et alijs commendantibus reportarem. Distribui autem nunc quidem in tres partes, quarum primam partem quinque Elegiarum libros continentem inscripsi Regi Scotiæ ante iam in me munifico, alteram Epicorum quatuor libros et Lyricorum unum continentem, ULRICO Principi Megapolitaniæ, tertiam tres Epigrammatum et unum Sylvarum librum complexam WILHELMO Curlandiæ Duci. Utinam vero tam felix sim, ut aliquando lucem videant, quam illis hætenus invideri equidem nonnihil doleo. Sed præ his duabus vijs illa mihi inprimis arrideret: si materia aliqua mihi offerretur, qua Imperatoris ipsius aut maiorum eius laudes prædicarem, idque carmen hîc in Academia publice decantarem, simile futurum Rherdiano illi. Illam vero viam et materiem præ alijs amplecterer, quod existimarem eâ ratione me æque magnam gratiam a Cæsarea Maiestate initurum quam magni operis dedicatione. Ignosces mihi, vir magnifice, || quod hæc tam libere apud te loquar, quod eo facio, ut eo rectius mihi consulere possis, quoniam id libenter facis, et ea re undique gratiam colligis omnium. Si igitur potes, aut talem materiam mihi suppedita, aut de reliquis, quid videatur, scribe, aut certe aliud consilium suggere. Omnia enim mea tibi lubens committo.

Eram finem facturus et iam dudum debuissim: sed tristis adhuc clausula supererat de obitu CHYTRÆI. Quem hîc non laudo aut deploro: feci utrumque tum in Epigrammatis istis, tum in Programmate, cuius et ipse, volente ita Senatu Academiæ, autor sum; quorum utrumque ad te mitto. Tu certe amicum non vulgarem et ingenuum studiorum tuorum et ingenij excellentissimi æstimatorem et præconem amissisti: ego patrem et patronum singularem (ita enim me semper habuit ut filium) nos omnes præceptorem communem. O tristem nuncium, quem tibi allaturus

allaturus sum! Sed nolo te conturbare, et iam tabellarius astant in-
clamat aurem et concludere iubet. Bene igitur et diutissime vale, vir præ-
stantissime, et diu vive non solum tuis, sed et BRASCHIO, quamvis et
ille inter tuos est. Datæ festinanter Rostochij 8 Augusti Anno 1600.

5

T. Magnif. et Generof.

reverenter colens

BRASCHIUS.

M. CHRISTIANUM amanter saluto, a quo me
literis non salutari miror.

10† [E codice Basileensi G I 23]

70^v **ILLUSTRI, GENEROSO ET MAGNIFICO**
VIRO, MAIORUM INSIGNIBUS, VERA VIRTUTE ET DOCTRI-
NA MULTIPlici PRÆLUSTRI DOMINO TYCHONI A BRAHE
IN BENATIA ET KNUTHSTORFFP EQUI TI DANICO, SERE-
15 NISSIMÆ MAIESTATIS IMPERATORIÆ ET CONSILIARIO ET
DOMINO SUO PERPETUA OBSERVANTIA COLENDO.

AD MANUS G^æ M^æ IPSIUS PROPRIAS.

69^r

20

ILLUSTRIS, Magnifice et Generose Domine TYCHO,
omni cum observantia perpetuo mihi colende Domine:
Literæ G^æ M^æ V^æ Scriptæ Pragæ 6^a Augusti stylo novo,
redditæ mihi sunt 10^a Augusti stylo veteri, cum rever-
terer illo ipso tempore ex Comitijs Iuridicis, habitis apud
Dithmarfos, ubi per septimanas tres hæseram, evocatus
eo ab Inclyto Rege nostro Daniæ. Ago autem primo omnium serio
pectore gratias Deo opt. Max. quod Gen. M^m V^m cum omni familia
hactenus sospitem et salvam clementer tutatus fuerit, eundemque pre-
cor, ut quam diutissime illam florentem servet.

25

30

Coeterum Illustrißimo Principi OTTHONI, Duci Brunsvicensium
et Lunæburgensium, ea quæ mihi commisit G^a M. V^a, suo nomine de-
bita cum submissione retuli: is quid ad eam rescribi per me voluerit,
ex Cels. eius autographo ad me mißo, hisce nostris inferto, intelliget.

35

De congressu Embdæ indicto subitoque iterum discessu Legatorum
Danicorum et Anglicorum, quæ scripseram, hæc ita vere se habent.
Verum ex eo ad me relatum est, Anglos in Daniam usque sequutos
Regem nostrum, ibique negotium omne probe compositum et sopitum
esse. Rex ipse noster hoc tempore in Iutiam cum Regina Coniuge ex-
curriße fertur ad venationes, cuius quoque adventus momentaneus
forte Crempæ in vicinia expectatur. De emissis 50 navibus nihil hîc
accepimus, certo quod communicari G^æ M^æ V^æ possit.

43*

FRIDERICO

FRIDERICO ROSENCRANZIO foeliciolem iam auram alpirare profecto lætor, et ubi occasionem ſcribendi naçtus fuero, || OLIGERUM 69^v de præſenti hominis fortuna hilariori certiolem reddam. Domino RUMPIO et Domino CORADUCIO, Viris honoratiſſimis, G. M. V^a officia mea ut ſubmiſſa, data occasione, deferat, reverenter oro. G^m 5 M^m V^m Dominus VINCENTIUS MÖLLERUS Conſul quoque officioſe reſalutat. Valeat quam optime G^a M^a V^a omni cum familia, cui me totum dedo. Datæ raptim Hamburgæ 13^a Auguſti Anno 1600.

G^m M^m V^m omni cum obſervantia

qui colit

VITUS WINSHEMIUS,

m. p.

10

[E codice Vindobonensi lat. 10702]

†

ERUDITISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO 161^v
VIRO, DOMINO IOHANNI KEPLERO, ORDINUM PROVINCIALIUM 15
STYRIÆ MATHEMATICO EXIMIO, NUNC GRATZIÆ
DEGENTI: AMICO SUO INPRIMIS DILECTO.
GRÄITZ.

QUOD prioribus tuis ante duos Menſes ad me datis, Eru- 160^r
ditiſſime et dilectiſſime Magiſter KEPLERE, nihil antea 20
reſponderim, nulla tui, nulla negotij, de quo inter nos
açtum, oblivione, ſed potius, ut temporis oportunitati,
quæ in hac Aula non ſemper ſuppetit, me accommoda-
rem, atque eo promptius atque felicius omnia exequerer,
factum eſſe credas. Vix enim aliqua interea commoditas intermiſſa, 25
ſed et ultro aliquoties captata. Quod ut rectius percipias, quæ interea
açta ſunt, brevibus narrabo. Paulo poſtquam Cæſarea Maieſtas, Piſſena
relicta, huc Pragam in arcem ſolitaſ reſidentiaſ reverſa eſſet, me Bena-
tica ad ſe evocavit, ante hebdomadas plus minus ſeptem. Pauculis au-
tem diebus poſtquam hîc comparuiſſem, ad audientiam clementiſſime 30
vocatus, in conclavi ſuo de varijs mecum loqui ultra ſeſquialteram
horam dignabatur, et poſtea eodem die etiam per dimidiam circiter.
In primo vero acceſſu, poſtquam ipſius Maieſtas ea, quæ ex me ſcire
averet, propoſuiſſet, iuſſit, ut, ſi quæ forent, quæ in rebus meis non ita
ſuccederent, prout ab initio mandârat, et ſi quæ præterea deſiderarem, 35
libere exponerem. Ego ſubmiſſe açtis gratijs, me talia in chartula ali-
qua denotaturum atque Domino BARVITIO traditurum reſpondi:
quod et placuit, imo, ut hoc facerem, mandavit. Cum autem viderem
tam exoptatam cum ipſius Maieſtate de rebus neceſſarijs loquendi
mihi ultro benigniſſime oblatam occasionem, de Te quoque, quæ in 40
animo

animo habebam, proloqui non intermittendum duxi, sed arrepta aliqua
 anſa, ex ea, quæ de inſtrumentis meis et ſiderum obſervationibus
 atque Aſtronomia inſtauranda, incidebat mentio: me ſolum tanto oneri,
 licet plurima iam huc conducentia in promptu habeam, non ſufficere,
 5 ſed collaboratoribus opus habere aiebam, ut citius et plenius res tanta
 in ipſius Maiestatis atque Imperij honorem et commodum abſolveretur.
 Reſpondit eius Maiestas, ſe ut votis meis hac in parte ſatiſſiat pro-
 viſuram. Ibi cum inter alia adminicula huc facientia de te quoque huc
 e Styria accerſendo et per unum atque alterum annum ſuſtentando,
 10 tuo etiam diſcrete addito nomine inſinuaſem, ipſius Maiestas mox be-
 nigniſſime annuit, atque ut inter cætera, quæ deſiderarem, id quoque
 chartæ mandatum Domino BARVITIO traderem, iuſſit, nec ullam
 hac in re diſcultatem movit. Locutus ſum poſtea particularius cum
 Illuſtri et Magnifico Domino CORRADUCIO, hac ipſa de re, et condi-
 15 tiones tuas illi ſigillatim aperui, atque hoc ſolum pro tempore rogavi,
 ut literas a Cæſarea Maiestate impetrare vellet ad Principem tuum et
 Ampliſſimum Ordinem Styriacum, quibus rogarentur, ut per biennium
 in gratiam Cæſaræ Maiestatis hęc mihi præſto adeſſe tibi liceret, et
 nihilominus annuo iſthic frui ſtipendio, quod per Cæſaris liberalitatem
 20 centum florenis annuatim augeri exoptarem, ſiquidem omnia hęc ca-
 riora ſunt, quam in Styria. Is vero ſe lubentiſſime negotium hoc pro-
 moturum, atque ut exoptatum eventum ſortiatur, curaturum benigne
 pollicitus eſt. Id ſaltem ſuaſit, ut denuo rem inter cætera, quæ requi-
 rerem, Cæſari, ſive ore tenus, ſive per literas, ſubiectiſſime proponerem,
 25 atque ut ad ſe eius executio devolveretur, impetrarem, tunc ſuo auxilio
 et conſilio nequaquam nobis deſuturum. Interea dum ea, quæ ipſius
 Maiestati ſubmiſſe proponere conſtitui, animo volvo, et calamo con-
 cipio, iniunxit ipſius Maiestas mihi peculiare quid, pro ſe, quam pri-
 mum fieri poſſit, efficiendum. Eram adhuc in publico hoſpicio apud
 160^v Inſigne aurei || Gryphei, ubi cum nulla tranquillitas eiufcemodi quid
 agendi concederetur, conduxì aliam, non longe a Generoſo Domino
 HOFFMANNO, habitationem minus irrequietam, in quam vix mi-
 grâram, et res meas utcunque diſpoſueram, cum denuo me in arcem
 accerſit Cæſar, et quærit, an ea parata ſint, quæ a me fieri voluit. Ego
 35 vero per hoſpitij incommoditatem et migrationem in alias ædes, me
 excuſavi, et naçto iam meliori otio, omnia quam primum fieri poſſit,
 intra duas vel tres hebdomadas effecturum promiſi, cui etiam reſponſo
 ipſius Maiestas clementiſſime acquievit. Interim vero dum hoc, uti
 pollicitus ſum, ago, quod ſane non parum requirit diligentia et laboris,
 40 non audeo ab ipſius Maiestate audientiam humillime petere, et de ijs,
 quæ in votis habeo, etiam me ipſum non parum concernentia ſollici-
 tare, ne videar propria potius curare quam ea, quæ ipſius Maiestas a
 me

me requisivit, suadentibus etiam alijs, ut propria interea differam, quo absolutis et exhibitis ijs, quæ ipsius Maiestas a me desiderat, eo facilius, captata sic benevolentia, id quod exopto, aſequar.

Atque hæc præcipua causa est, cur responſionem ad priores tuas hæctenus distulerim: nolui enim quippiam ad te scribere, antequam 5 res omnis ex voto peracta eſet, et literæ, quibus huc honorifice vocareris, conscriptæ. Interim vero ante paucos dies superveniunt alteræ tuæ, quæ licet prioribus non diſimilia ab initio referant, tamen circa calcem catastrophen quandam insperatam habent, qua priora consilia non saltem tua, sed et mea non parum collabascunt. Intelligo enim 10 inde Salarium Styriacum tibi, uti et alijs quibusdam, renunciatum, et insuper exilium impositum, nisi decreto istic promulgato parueris, ut ob id in Wirtenbergenſem Ducatum, Patriam tuam, redire malis. At quia in hac rerum tuarum conturbatione et prioris ſententiæ frustratione, non habeo præſentius consilium, quod ex re nata tibi dem, quam 15 ut, postposita omni mora, te huc conferas, ſive ſolus, uti antea, ſive etiam advecta ſimul coniuge, unâ cum ſupellectile et rebus neceſſarijs, pro quibus omnibus facile, uti arbitror, viaticum invenies, urgente præfertim ſic neceſſitate instanti. Neque enim tibi deerunt tui Mecæ- nates et fautores; aut ſi opus fuerit, pecuniam, quæ ad iter requiritur, 20 alicubi interea mutuo ſumes: ubi adveneris, tum præſentes rectius et tutius inter nos agemus, et rationes inveniemus, quibus hiſce difficultatibus ſubveniri poterit, atque tibi et tuis rebus convenienter proſpici, ne tibi opus ſit tam cito in Patriam tuam redire, aut alio declinare. Interim nullam occasionem præterlabi ſinam, quin te, non ſaltem intercedente autoritate Domini CORRADUCIJ et Domini BARVITIJ, sed 25 et apud Sacram Cæſaream Maiestatem propria mea interceſſione ad optima quæque promoveam, et rebus tuis fluctuantibus atque afflictis ſubveniam. Imo ſi cætera omnia, quod tamen non ſpero, fruſtranea fuerint, ego ipſemet tibi non ſum defuturus, ſed in ipſo effectu oſtenſurus, ea quæ tibi me ſcripſiſſe memini, cum adhuc prope Hamburgum hærerem, antequam nos invicem de facie noviſſemus, apud me adhuc 30 rata eſſe, et conſtanter ſervari. Tu ſaltem nihil hæſita, ſed confidenter, 161^r quantocius poteris, advola: tum coram de omnibus, quæ requiruntur, expeditius agemus, et tutius quam per literas: nec diffido, quin, ubi 35 adveneris, viam iam præparatam invenies. Hæc ſumma ſit conſilij, quod etiam is, qui te mihi commendavit, maxime probat.

Plura nunc non addo, neque enim ea, quæ in utriſque literis ſuſe attigifti, cum ad negotij promotionem, ſic ſtantibus rebus, minus conducant, repetere volo: uti neque de Mathematicis, utrobique a te motis, 40 quippiam addere, cum ea ſint alterius atque maioris otij. Eclipſis tamen Solaris, cuius in ultimis tuis mentionem facis, et obſervationem qualemcunque

qualemcunque assignas, calculum, e tabulis nostris renovatis, communico, ut tibi in conspectu sit, atque cum tua conceptione conferre queas. Quantitas deliquij hinc 5 digitos vix attingit, ut ob id apud Vos 6 excedere non potuerit: dimidium digitum istuc plus de Sole tectum fuisse
 5 conceßero, ob minorem Lunæ parallaxin; sed vix amplius. Diligenter a nobis antequam Benatica discederemus, observata est hæc Eclipsis: aderat adhuc M. CHRISTIERNUS, qui postea a me libere et liberallyter dimissus in Patriam abiit. Dominus a TZERNEMEL, qui tibi fecit spem aliquam ante quinquennium, hinc Pragæ est a Cæsare citatus, et
 10 forte aliquandiu hinc manebit, uti sunt admodum . . . . . quod indicandum duxi, ne frustra alibi ab eo opem et promotionem expectes. Ego Bibliothecam meam et instrumenta, quæ Benachix habui, sic suadente Domino BARVITIO, huc transtuli: quantum enim intelligo, cupit Cæsar, ut in propinquo habitem, et iam de loco commodo, qui civitati conterminus est, deliberatur, qua de re, ubi acceberis (neque enim abfuturum dubito) tibi, uti spero, non displicitura cognosces. Vale. Dabantur Pragæ, die 28 Augusti 1600.

Tui amantissimus

TYCHO BRAHE,
 m. pr. scripsi.

20

162^r

POST SCRIPTA.

FACIS in ultimis literis tuis mentionem Scoti istius Capnuranici, quod in ipsum antapologiam, perlecto præsertim libro nostro secundo de Cometa, mediteris: quare * te rem gratam et tuæ promissioni
 25 meæque expectationi analogam præstiteris. Addixisti etiam, te, quæ in famoso isto scripto Ursino, Mathematica inveniuntur, refutaturum, quatenus rite non constant, quod etiam te effecturum confido. Impri-
 30 mis autem averem, ut ea quæ inventioni nostræ circa Hypothesin novam fucate et fraudulenter obijcit, eam nimirum ex COPERNICO vel APOLLONIO Pergæo desumptam adhuc dilucidius et plenius quam
 antea a te refelli, atque ut eam mihi, uti par est, asserere, prout probabilibus rationibus iam antea fecisti, non molestum duceres. Institui contra illum actionem iuridicam, postquam huc Pragam veni, intelligens mihi aliquandiu hinc commorandum, et periculum esse in mora,
 35† siquidem graviter decumberet: et impetravi a Cæsarea Maiestate (utut quibusdam, quamdiu poterant, remoram injicientibus) ut Commissarij quatuor deputarentur, duo Barones et duo Doctores iuris, qui sententiam hac de re pronunciarent. Siquidem is per emissarios meos quaesitus, ea, quæ scripserat, retractare noluit, sed potius ad ius provocavit.
 40 Verum accidit, ut eadem hora, qua citatio illi insinuanda fuit, extingueretur; at nihilominus ius meum inchoatum prosecuturus sum, siquidem lis iam quasi contestata erat, et actio non plane personalis, sed
 etiam

etiam realis, ob librum famosum, qui perpetuo loco sui autoris loquitur, ut me et meos a calumnijs, quibus scatet, legitime vindicem, et iam a Cæsare Illustrißimo Domino Archiepiscopo commißum est, ut omnia exemplaria, quæ hîc reperiuntur, conquirat et igni tradi faciat, atque Typographum puniat. Decretum etiam Dominus CORRADUCIUS a Cæsare promulgandum pollicitus, ut per totum Imperium liber iste annulletur, et tanquam famosus et scurrilis irritus reddatur. || Ego vero postea totum hunc proceßum unâ cum Commißariorum sententia et Cæsareæ Maiestatis decreto in publicum edere constitui, libello quodam peculiari, qui ad mediocrem excrescet magnitudinem. Quod et ex consensu clementißimo Cæsaris et approbatione Domini CORRADUCIJ mihi iam perspecta, Deo volente, facturus sum. Atque in altera eius parte ad ea, quæ Mathematica sunt, atque Hypotheses concernunt, responsurus, quare tuas quoque de his conceptiones mature obtinere averem; aut si quam citißime (uti spero) acceßeris, poterit id differri in tuum adventum. Vale. Datum ut supra in literis.

T. B.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

MAGNIFICO ET NOBILISSIMO VIRO,
DOMINO IOHANNI GEORGIO HERWARTO AB HOHEN-
BURG, SERENISSIMO UTRIUSQUE BAVARIÆ DUCI A
CONSILII INTIMIS, PRÆSIDI SCHWABÆ ET
STATUUM PROVINCIALIUM CANCEL-
LARIO, AMICO SUO INPRIMIS
HONORANDO.
MONACHI.

TEMPUS est, Nobilißime et præstantißime vir, amice primis honorande, ut plurimis tuis inde ab initio huius anni ad me humanißime datis literis aliqua plenius, quam semel atque iterum factum est, respondeam, ne quid scrupuli aut suspicionis de meo erga te constanti amore hæc nimia intermissio atque in rescribendo raritas suggerere poterit. Distuli autem hoc scribendi officium partim invite ob multiplices intervenientes alias curas et distractiones, partim data opera, ut ea, quæ circa Lunaris hypotheseos restitutionem moliebar, interea ad finem exoptatum, aliquatenus saltem, si non integre, perduci, atque tua dubia in hoc fidere eo expeditius resolvi possent. Ut itaque hanc moram interlapsam, licet tam tua expectatione quam mea opinione iusto diuturniorem, in meliorem partem pro solito tuo candore

candore interpreteris, te peramanter rogatum habeo. Quia vero multæ et variæ tuæ, de quibus loquor, erant literæ, et nimis longum foret, nec etiam admodum necessarium ad singula omnium contenta respondere, repetam saltem principaliora, et ea, quæ in ijs negotium Astro-

5 nomicum, de quo inter nos iucunde agitur, potissimum concernunt, solummodo attingam, prætermittens cæteris, quæ librorum e Bibliotheca Serenissimi Principis vestri mecum communicatorum mentionem faciunt, de quibus postmodum summam, siquidem nunc libros illos remittam, nonnulla subiungam.

10 Ad literas itaque primas die 10 Ianuarij scriptas sic habe. Proponis in ijs quatuor quæstiones, quarum prima est de parallaxibus Solis et Lunæ, quomodo eæ secundum meam mentem colligendæ sint. Parallaxes Solis e Tomo primo Progymnasmatum tibi transmissis pag. 80 iuxta triplicem eius a Terra remotionem facile venabere. Lunarium

15 vero parallaxium canonem manuscriptum existimo, cum cætera ad Lunæ apparentias atque eclipses facientia impartirer, tunc adiunctum fuisset. Licet, ut dicam, quod res est, parallaxes Lunæ adhuc quadam alia limitatione indigent, quam brevi quoque favente Numine adipisceris.

20 Secunda quæstio rationem æquationis temporis in Luna retro constituenda expetit, quod quidem præstari posset, si, qualis illa annua variatio, quam veteres non animadverterunt, tum temporis fuisset, et a quo puncto Zodiaci penderet, siquidem apogæum Solis non respiciat, certo constaret. Verum ex quo in neoterica reformatione revolutionum

25 Lunarium hæc annua variatio, quæ per se exigua est, et sextantem † gradus modice excedit, alijs quibusdam medijs absorbetur, et æquationis temporis, quoad Lunam diversa quædam tam ab hac priori, quam antecessorum forma, per ipsam experientiam in motu Lunæ, alijs atque alijs anni temporibus multipliciter et sedulo explorata re-

30 paratur, iccirco supervacaneum duco de prioribus illis tanquam otiosis et a nobis iam antiquatis ulterius verba facere. Ubi cæteras in Luna reformationes acceperis, videbis annuæ illi insinuationi subventum esse, nec novus ille æquandi temporis modus, sine quo cætera subsistere nequeunt, ibi prætermittetur, et tam nostris quam veterum tem-

35 poribus adaptatus.

Tertio de longitudinibus locorum quorundam a me usurpatis certior fieri desideras, ut Regiomontis Prubiæ, quam assumpsisse REINHOLDUS in catalogo eius locorum insignium depræhenditur, Par. 46 M. 45,

† licet id discrete indicare neglexerit, ego eandem totidem partium, prout

40 tu quoque recte colligis, assumendam duco. Hierosolymarum longitudinem e PTOLEMÆI Geographia petendam existimo, quod loca in viciniore Palæstina illi rectius quam alijs patuerint. Romæ longitudi-

nem

nem COPERNICUS gradibus 5 Cracovia occidentaliorem facit, sicque evaderet ea part. $40\frac{1}{2}$, quod tamen nimium esse suspicor, ego vix 39° attingere, aut certe non multum excedere crediderim. Negotium † hoc de longitudinibus locorum non parum habet perplexitatis, cum observationes eclipsium Lunarium in varijs hinc inde versus ortum et 5 occasum remotis Regionibus diligentissime acceptæ sufficienter in promptu non sint. Quæ ignoratio Astronomiæ quoque, præsertim quoad Lunam, nonnihil officit. Nos qua fieri potuit circumspeditione præcipuas Europæ civitates in competentem dispositionem redeimus, ut suo tempore videbis, correctis etiam, quantum licuit, earundem lati- 10 tudinibus, in quibus, cum facillime pateant, pudor est, tantopere nihilominus communiter aberrari, veluti REINHOLDUS, qui Regiomontis latitudinem ex APIANO 26 M. iusto minorem mutuatus est. Quin et † ipse APIANUS elevationem Augustæ Vindelicorum 5 Minutis e sua, uti puto, observatione iusto decliviorum fecit, et CYPRIANUS adhuc 15 plus, nempe quinta parte gradus defecit.

Ad quartum quæsitum scias tabulam prosthaphæreseon Lunarium, quam postea iuxta priorem hypothesein supputari feci, non multum differre ab altera Hamburgi minus diligenter impressa, nisi quod quædam perperam istic duobus in locis || excusa emendet, et omnia scri- 146v pulosius, utpote singulis secundis, exhibeat. At cum tabula illa per omnia apparentijs non satis præcise respondeat, siquidem ob conturbationes rerum mearum in Dania factas, dum peregre sum, tam cito revideri et castigari non potuerit, quod nunc concebo meliori ocio tandem effectui daturum spero, cumque redintegratas illas tam æqua- 25 lium quam inæqualium motuum Lunæ tabulas tecum, ubi penitus absolutæ fuerint, communicare decreverim, quorsum opus circa has exauthoratas pluribus occupari? Quis enim Cerere reperta glande vescitur?

Alteræ tuæ literæ die 16 Ianuarij exaratae de Triangulorum com- 30 pendiosa per προσθαφαιρέσεις resolutione solerter agunt, et a nostris ratiocinijs non admodum aliena habent, quare ijs diutius non immorabor, sed pergam potius ad eas, quæ octavo Februarij scriptæ sunt, prætermittis duabus intermediantibus ob causam superius dictam. Agis inibi de calculo locorum Lunæ ad tres dies in libro nostro Epistolarum 35 pag. 56 inter reliquos Planetas abignatorum, quodque ea ex observatione petita Tabulis nostris non satis consentiant, inducis. Fateor quidem id aliquatenus sic esse, non tamen tanta invenitur discrepantia, quantam tua supputatio mihi transmissa suggerit, uti ex nostra, quam appofui, repetitione liquet, duobus posterioribus locis satis convenientibus, et primo saltem illo nonnihil exorbitante, nam ut minutula quædam præteream, ubique differentiam illam, loco Lunæ, respectu polo- 40 rum

rum Eclipticæ per Instrumenta observato, et illi, qui in propria orbita existit, quem calculus solummodo præbet, varie intercidentem negligis: forte quod tabellam diversitatem hanc ostendentem cum prioribus non acceperis, quam, ut tibi postmodum ad manus sit, hinc additam habes,
 5 liquidem renovatis etiam tabulis, quas alias, ut promisi, obtinebis, æque applicari poterit. Quomodo autem repurgati hi canones loca Lunæ, tribus illis diebus satis præcise convenientia, expediant, in alia charta denotatum invenies, idque quoad solas longitudes. Nam in
 10 longitudinibus ex observationibus salvandis, et parallaxibus, quæ sese immiscent, extricandis, etiamnum laboramus. Neque tamen in longitudinibus a priori ordinatione evidens discrimen subrepere poterit. Quam vero priores illæ apparentijs congruerint, tute satis expertus es, et quam proxime in tuo calculo absecutus, ut hac de re frustra moveatur dubitatio, nisi quis velit scrupulosius, quam sensus oculorum
 15 fert, singula trutinando nodum in scirpo quærere.

Quas postea die 20 Februarij ad me misisti literas, restitutionem quarundam peculiarium affixarum a CHRISTOPHORO ROTHMANNOLandtgraviano olim Mathematico adiunctam habuere, cuius communicatio mihi grata fuit; licet enim ab ipso laudatissimæ memoriæ
 20 Principe, dum adhuc in vivis erat, mihi aliquot inerrantium siderum ipsius Instrumentis facta verificatio transmissa sit, ut eam per triangula expenderem atque cum meis pariter inventis conferrem, quemadmodum in Epistolis inter nos commutatis videre est: tamen non tot erant numero stellæ, neque tam diligenter in trutinam Triangulorum et calculi vocatæ. Ex ijs, quæ nos capite secundo Progymnasmatum Astro-
 25 nomicorum circa fixarum restitutionem tractavimus, nostras rationes, et quanta diligentia hanc provinciam susceperimus et administraverimus, perspicies, collatione autem inde cum hisce Landtgravianis longitudinibus facta, eas ubique 5 vel 6 scrupulis nostras excedere animadvertes, nec in longitudinibus maiorem esse differentiam, quam hæc in longitudinibus varietas proxime postulat. Qua vero occasione factum existimem, quod Landtgravianæ observationes stellarum longitudes per unciam circiter unius gradus plus iusto extenderint, in dicto Progymnasmatum capite pag. 274 reperies, et alias in Epistolis hac de re
 30 inter nos affatim ventilatum est. Non est quod tibi persuadeas, ROTHMANNUM unquam hanc stellarum verificationem suo nomine in publicum editurum, nam animum ab his studijs iam profus abiecit, et per procuraciones forenses victum quærit, quatenus adversa valetudo, qua miserrime conflictatur, id admittit, nec scio, an adhuc super-
 40 stes sit. Nam cum ultimo ad me de eo scriberetur, ipsum cum extremo sanitatis et rei familiaris dispendio vitam ægerrime trahere relatum
 147^r est. Quare non opus est, ut verearis, tibi aliquando im-||putari posse, quod

quod huius fixarum ab eo peractæ emendationis me participem reddideris, nisi id celâro, quod tamen nihilominus libenter facio, licet, ut dicam id quod cenleo, eius rectificatio parum mihi prodesse poterit, cum iam diu ante meas circa fixarum correctionem lucubrationes con-
 signârim, et pro maiori parte typis imprimi curârim, uti liber, quem
 habes, ostendit. Supplevi postea plures, quo numerus millenarius con-
 summaretur. Quam millenarum stellarum exactam restitutionem Au-
 gustißimo Imperatori RUDOLPHO, Domino nostro Clementißimo, in
 membrana descriptam ante annum, cum primum Pragam venißem,
 humilime obtuli.

Postea in ijsdem literis de resolutione Triangulorum per προσθα-
 φαιρέσεις recte quidem infers, quod non multum contineat facilitatis
 atque compendij, si de planis solummodo intelligis: attamen in sphæ-
 ricis non contemnendam suppeditat promptitudinem, et citius quam
 vulgaris fert methodus, calculum absolvit. Quin etiam in ipsis Planis
 Triquetris non tantum, uti existimas, a scopo exacto deflectitur, si sub-
 tilißime ex integro canone RHETICI alicubi, prout opus est, emendato,
 omnia perficiantur, veluti reiterata tua exempla in hîc præsentî qua-
 dam charta te monere poterint; nuspiam enim 4 vel 5 scrupul. secund.
 quæ canonis insufficientia excusat, quæque etiam per se non sunt ali-
 cuius momenti, deviatio committitur.

Attingis insuper ibidem sex illas in Luna animadversiones, quas
 præfato Progymnasmatum libro sub calce capituli sexti assignavi, easque
 cum calculo e tabulis Lunæ tibi antea exhibitis confers, adiuncto tuæ
 numerationis epilogismo, quem postquam introspeißem, animadverti,
 utut non modicam ibidem adhibueris diligentiam, nonnunquam tamen
 id, quod intendebas, non satis abecutum, quemadmodum recognita
 eorundem nostra via computatio, quam tribus prioribus ex Epistolis
 recensitis calculationibus subiunxi, te in prima pagina, hæc, uti dispi-
 cies, continente, edocebit, licet inficiari non possum, calculum hunc,
 ex primis Lunæ tabulis quacunque sedulitate elaboratum, in quibus-
 dam, præsertim postremis duobus, in Octobri anni 1586 factis denota-
 tionibus, nimium exorbitare, cui tamen enormitati posterior in Lunæ
 curriculo adhibita correctio ita medetur, ut nihil dubij, quod men-
 tionem mereatur, relinquat, veluti in secunda pagina, tribus illis ex
 Epistolarum libro sumptis Lunæ locis et ad renovatum calculum ex-
 pensis, hæc quoque sex, quæ Progymnasmatum liber suppeditat, ad
 normam eiusdem reformatæ supputationis, sub incudem numerorum
 revocantur. Ubi tamen id considerandum venit, quod ea, quæ etiam-
 num ibi residua videtur ab annotatione in libro Progymnasmatum
 facta discrepantiola, quæ tamen nusquam tria vel quatuor minuta ex-
 cedit, non ita stricte accipienda sit, ac si tabulæ neotericæ tantundem
 omnino

omnino a coelitus facta observatione aberret. Nam loca longitudinis
 Lunæ in dicto libro apposita vix sunt exquisita scrupulositate ex ob-
 servationibus, quæ etiam non ubique sufficientes in promptu fuere,
 ita recensita, ut pro 3 vel 4 scrupulis quis fidem interponere possit, quod
 5 et revisæ observationes atque subtilius castigatæ, sicubi ad adscriptum
 tempus in voluminibus observationum nostrarum inveniuntur, satis
 probant, prout etiam a nobis ijs in locis, ubi opus fuit, ad memoratam
 paginam subnotatum est. Haud enim duxi necessarium præcisionem
 quoad longitudinem Lunæ istic proponere, cum parallaxes solum-
 10 modo scrutari intentio nostra foret. Et sane si dextre ab ijs, qui in ob-
 servationum Astronomicarum palæstra diu multumque exercitati sunt,
 omnia secundum rei exigentiam et difficultatem æqua lance expen-
 dantur, non invite fatebuntur, quod trium vel quatuor minorum,
 imo etiam duodecimæ partis unius gradus in hac pragmatēa discon-
 15 venientia nostram determinationem convellere nequeat. Cum enim
 Luna non tam splendidum et notabile vibret lumen atque Sol, quo in
 Instrumentis per umbram aut illuminationem pinnacidiorum centra-
 liter citra omne dubium discerni possit, longe difficilius quam ☉ aut
 147^v etiam cœtera altra, quæ per rimulas || dioptrales satis præcise deno-
 20 tantur, observationi subtiliori patet, unde fit, quod marginem aliquem
 Lunæ præsertim maxime plenum inter observandum collimari oportet,
 ubi hæc etiam difficultas incidit, quod vix dirimere detur, an quis
 plus vel minus iusto circa limbi illius contactum solummodo dignoscen-
 25 dum collineet, alijs atque alijs observatoribus pro diverso acumine vi-
 sus non in eodem puncto scopum petitum attingentibus. Taceo nunc,
 quod parallaxes Lunæ eius observationem reddant magis lubricam,
 quam in ullo alio sidere, et licet hæc quoad longitudinem iuxta nona-
 gesimum Eclipticæ ab horizonte gradum præcaveri queant, tamen id
 non diu durat, et rarissime per serenitatem ob nubes et alia impedi-
 30 menta tales occasiones suppetunt. Et quorsum quæso maior scrupu-
 lositas, quam quæ facile in sensus cadit, hîc solícite sectanda? Cum ea
 omnia, quæ ex motu Lunæ emendato deducuntur, si per experientiam
 ponderanda sint, sensuum adminiculo indigeant, qui pariter ut prius
 35 circa minima et imperceptibilia hallucinari possunt. Hæc vero ob id
 eo fusius inculco, ne quis sibi polliceatur, tam exactam undiquaque
 certitudinem in Lunæ apparente motu obviam esse atque circa Solem
 et reliquos Planetas, fixasque stellas, modo debita adhibeatur diligen-
 tia, præstari poterit. Interim tamen non ferendum duco, ut nimis lato
 40 modo, utpote in sexta vel quarta solummodo gradus parte, Lunæ ex-
 ponantur *φαινόμενα*, prout veteres, qui ad maiorem præcisionem vix
 aspirare ausi sunt, admiserunt, imo usitatas tabulas, sive Alphonsinas
 sive Copernicæas, aut quascunque alias abumpserimus, intra unum
 aut

aut sesquialterum gradum subinde Lunæ loca cœlo correspondentia vix præbere. Veruntamen hoc insuper admonendum duco, quod etiam si Luna non tam subtiliter per Instrumenta observabilis sit, ut de centri eius situ exactissimo nihil prorsus dubij relinquatur, tamen, quantum ad Eclipses attinet, modo eæ per ingressum et egressum umbræ terrenæ accurate denotentur, promptius patent, et inæqualitas illa, quæ circa novam et plenam contingit, simplicior est, nec tam varijs anfractibus obnoxia, atque ea, quæ iuxta alias digressiones fit, in quibus maior quidem subest perplexitas, quam ulli veterum aut recentium Astronomorum (absit invidia dicto) hæcenus vel semel suspicari poterint, nedum ut ei sufficienter per oportunam hypothesin et hinc deductam numerationem providere sustinuerint. Licet vero hæc omnia ita se habeant, polliceri nihilominus ausim, Lunæ cursum in tabulas recentiores a nobis digestum exactius apparentijs satisfacturum, quam cuivis per Instrumenta facile asequi in proclive est, siquidem non nisi a selectissimis et minime dubijs observationibus per annos plures quam 20 exanthlatis derivatus, idque Instrumentis minime fallacibus, quæ imitari paucissimis conceditur. Atque hæc de Lunæ motu observando examinandoque satis superque dicta sunt.

Quantum epochas mediorum motuum in hac ipsa Luna ad tempora PTOLEMÆI retro constituendas, quarum in iisdem etiam literis mentionem facis, concernit, scias eam in his denotationem, quæ tibi transmissa est, non fuisse genuinam, sed per incuriam nescio quam ex antiquata et reiecta quadam assumptione, a quodam studiosorum meorum descriptam, cum verior illa ad manus non esset, atque ea, quam pro rata habui, neque ijs, quos accepisti, neque Prutenicis numeris contentit, quam modo substituere minus necessarium duco, siquidem tota illa prior ratio Lunaris circuitiois, aptiore nunc inventa, a nobis repudiatur. In hac vero posteriore redintegratione, ubi eam adeptus fueris, epochas ad PTOLOMÆI tempora correctas unâ obtinebis.

Pro libris præstantissimi illius Mathematici FRANCISCI VIETÆ, quorum simul cum literis die 26 Aprilis mihi inscriptis copiam fecisti, gratias ago plurimas. Retulit ante annum mihi, cum Pragæ unâ essemus, ADRIANUS ROMANUS, insignis etiam Mathematicus, eundem VIETAM de Triangulorum compendijs peculiaribus nonnulla in publicum edidisse, quæ videre || averem. Pollicitus is quidem est, se mihi exemplar missurum, sed necdum respondit eventus.

Ad eas, quas huc nono Maij direxisti, non opus arbitror multis respondere, cum præcedentia sufficiant. Id saltem addere lubet, mihi nequaquam esse ingratum accuratum tuum illud studium in disquendis subtiliterque ponderandis ijs, quæ a nobis circa Lunam prius elaborata erant, imo cuperem ulterius, tam in his quam alijs, idipsum pari

pari diligentia a te fieri, et sicubi aliquid dubij inciderit, ingenue me admoneri, plus enim sæpe vident oculi quam oculus, et te candide agere veritatis solius eruendæ amore, non ut cum præiudicio quodam nostra insecteris, prout plærique scioli facere præsumunt, sufficienter
 5 perfectum habeo. Tentavit etiam excellens ille Italorum Mathematicus ANTONIUS MAGINUS, in Luna, nonnulla e quaternione illo de motu eius Hamburgi impresso, quem a quodam meo domestico in Italiam profecto, me inscio, adeptus est, idque etiam bona, ut ex literis eius apparet, intentione fecit, sed non pari tecum felicitate metam peti-
 10 tam attigit, veluti patet ex calculo, quem literis suis inclusum ante aliquot hebdomadas ad me misit, cuius copiam unâ facio.

Huc usque scripseram, vel potius amanuensi meo dictâram, antequam Benaticâ ante duos circiter Menses discederem, et constitueram non saltem hîc Pragæ has ipsas literas supplere, et quædam alia ad-
 15 iungere, ac calculum, quem mitto, revidere, et in quibusdam etiam explicare, antequam eas ad te mitterem, prout in brevioribus illis, quas (cum ante mensem libros communicatos restituerem) ad te dedi, me pollicitum existimo. Verum cum indies nova me occupent negocia, ut id, etiam si quam maxime vellem, satis cito expedire nequeam (habeo
 20 insuper quædam præ manibus pro Cæsarea Maiestate, Domino nostro clementissimo, peragenda, quæ non sinunt me alijs sedulo attendere, priusquam illa absoluta fuerint) cogor hæc utut immaturas et incompletas ad te dirigere, quo pollicitationi meæ vel aliqua saltem ex parte, si secundum totum nunc non liceat, satisfiat. Adiunxi ea, de quibus
 25 inibi mentio facta est, quatenus nunc inveniri poterant: nam amanuensis ille, qui et antecedentia scripserat, et quæ apponenda erant, conservârat, non amplius apud me est, sed me inscio, postquam huc Pragam veni, contra datam fidem, nescio equidem qua de causa, ab alio, uti opinor, instigatus, se subduxit, et ad Witebergenses, ubi officium
 30 aliquod scholasticum sperat, redijt: unde vereor omnia, prout oportuit, hîc addita esse, imo an ea ipsa, quæ adiunxi, recte se habeant, et satis accurate consignata sint, ambigo; neque enim recognoscendi modo suppetit otium. Tuum itaque erit omnia circumspicte expendere, et
 148^v sicubi opus fuerit, castigare, || quod pro tuo in hisce exacto iudicio non
 35 difficulter præstiteris. Cuperem vero vel has ipsas, vel earum exemplar (nullum enim mihi ad manus est) remitti, ut desiderata per meliorem oportunitatem suppleam, et si quæ in annectendis omiſsa aut minus elaborate peracta sunt, resarciam et perfectiora reddam.

† Ad ♀ stellam olim iuxta ALBINOVANI Poëtæ opinionem in aurora
 40 non apparentem, qua de re denuo in ultimis tuis quæstionem movisti, ut multa nunc respondeam, temporis angustia impedit, nec etiam aliæ nunc succurrunt rationes, quam eæ, quas ante annum ad te perscripsi.

Licet

Licet enim in novitio tuo calculo, præsertim ad primum tempus conjunctionis ♀ et ☿, latitudinis diversitas non tanta sit, quanta antea admissa est (neque enim hîc dimidium gradum attingit, quem PTOLOMÆUS non semper hac in parte absecutus est, nedum eius imitator COPERNICUS) attamen quomodocunque coniungantur ♀ et ☿ etiam 5
in ipso longitudinis et latitudinis minuto, hæc ab ipso, ut plane non appareat, obscurari nequit, cum unum luminosum corpus alterum non obfuscet, nec visibilis diameter ☿^{ij} tanta est, ut id efficere possit, quemadmodum iam dudum monui. Si itaque citra Poëtarum Privilegia Poëta is veridicus est, crediderim potius ♀ ob exhalationes et 10
meteora quædam candida æerique similima obvelatam delituisse, præsertim cum 8 saltem gradibus a ☉ elongaretur, ideoque radijs eius quodammodo obnoxia, minusque ob diem illucescentem conspicua; sed de his tute rectius dispicies. Addam SCALIGERI literas nonnulla in fine de hoc ipso negotio continentes, si exemplum satis cito obtinero. 15

Fuit apud me Benaticæ vere præterito M. IOHANNES KÖPLERUS, insignis apud Styriacos Mathematicus, cum quo tibi etiam per literas familiaritatem intercedere ab ipso cognovi. Retulit vero inter alia se aliquando nonnulla tibi scripsisse, de Hypothesibus meis in controversiam vocatis, atque quod eæ nec in COPERNICO, nec APOLLONIO PERGÆO, ut quidam (iam ante 14 dies mortuus) prætendit, 20
invenirentur, ostendisse, atque certis indicijs non alterius, sed meas esse collegisse. Rogo itaque peramanter, velis eas KÖPLERI literas mecum aliquantisper communicare, aut saltem ea verba, quæ hoc negotium 25
concernunt, inde transumpta et tuæ manus subscriptione in veritatis testimonium ratificata transmittere, idque per primam Postam a vobis huc redeuntem, et Agenti (uti vocant) Principis vestri id, quicquid erit, mihi tradendum committere. Feceris mihi sic rem apprime gratam; incumbit enim nunc aliqualis necessitas, cur sic fieri averem, de qua 30
alias rescisces.

Invitârat nuper Serenissimi Principis vestri Legatus me ad cœnam, a quo humanissime et lautissime exceptus fui, et crebra tui, eaque (uti decuit) honorifica facta est inter nos mentio. Quamprimum ea, quæ nunc pro Cæsare elaboro, parata fuerint, ut liberior esse queam, constitui illum vicissim ad me invitare, siquidem quod acceßum non sit detrectaturus, iam benigne mihi addixerit. Tunc plenius de te colloquemur, et nonnulla ex ijs, quæ inter nos mutuis literis ventilata sunt, ipsi ostendam, unâ cum Instrumentis quibusdam e meis, quæ nunc partim Benaticâ, Cæsare sic volente, huc allata sunt, partim (uti spero) brevi aderint, ut de ijs domum reversus ad te referat: quamvis potissima eorum pars, unâ cum reliqua mea suppellectile adhuc Magdeburgi detineatur, sumptibus tamen Reverendi eius loci Capituli, in gratiam Cæsareæ

Cæſareæ Mat^{is} huc per Albim (niſi ob æſtum continuum nimis exſiccatus fuerit) quam citiſſime fieri poterit, advehenda. Quæ hoc tempore tibi ſcribenda inſinuandaque duxi, utque omnia candide accipias, atque mature expectationi noſtræ reſpondeas, te etiam atque etiam rogatum habeo. Vale. Dabantur Pragæ die 28 Auguſti ſtylo novo Anno 1600.

Magnificentiæ Tuæ
ſtudioſiſſimus

TYCHO BRAHE,
manu propria ſcripſi.

10 Si aliquos ex libris in ſcheda pariter adiuncta denotatis ſucceſſive mihi mutuo mittere poſſis, feceris ſic non minus quam antea rem acceptiſſimam. Reſtituam eos bona fide, ut etiam in prioribus factum.

Habes inſuper hîc Calculum Eclipſeos Solaris, e novitijs meis tabulis ſupputatum. Inde facile colliges, paulo aliam eſſe in (æ^æ motu poſtea
15 adinventam rationem, quam prior illa tecum antea communicata. Obſervata eſt ☉^{is} altitudo ad initium obſcurationis P. 60 M. 43 in elevatione Poli P. 50 M. 4½ iuxta meam animadverſionem. Hinc tempus inquire ac cum noſtris numeris confer. Hîc autem Pragæ hæc, de qua loquor, facta eſt obſervatio per Quadrantem quendam orichalcicum
20 Generoſi Domini IOH. FRIDERICI HOFFMANNI ſingula minuta exhibentem, et ad imitationem cuiuſdam ex meis, qui in Mechanica Aſtron. numero eſt tertius, elaboratum. Si quid apud vos in eadem Eclipſi cœlitus denotatum eſt, fac me eius animadverſionis participem.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

25 IOANNES GEORGIUS HERWARTUS
AB HOHENBURG AD TYCHONEM BRAHE.

239^v UM primum, Vir nobiliſſime atque Mathematicorum omnium facile princeps, ad me miſiſti carmina illa, quæ de rebus tuis ſunt compoſita, ſubiit animum, quod quondam IACOBUS CURTIUS Procancellarius Imperij, piæ memoriæ (qui mihi aſiduus ſtudiorum collega et contubernalis in Gallia et Italia, exinde amicus intimus et quidem pars animæ meæ, dum vixit, extitit) mea ſuggeſtione motus, deſideravit carmen aliquod huius generis obtinere a D. PHILIPPO MENZELIO, Medicinæ D. et Profeſſore celebratiſſimo, cum is in his partibus Poëtas reliquos longe antecellere exiſtimetur, ſed ob diſtractiones tam lectionis publicæ quam et praxeos Medicinalis modo memorati D. MENZELIJ fruſtra et incaſum laboravit. Idcirco plane conſtitui
35 nullum

nullum non lapidem movere, donec optatum ego adipiscar. Id ægerime quidem, ut verum fatear, sed tamen iam tandem aliquando impetravi, et his iunctum ad te mitto, quod spero et confido tibi non futurum ingratum.

Mitto etiam veteres quosdam Geographos nunc primum in lucem editos, mihiq̄ue inscriptos, inter quos SCYLAX Caryandensis est, cuius et STRABO et CICERO meminit, author sane vetustissimus, ipso HERODOTO et THUCYDIDE antiquior, ut qui temporibus DARIJ primi HYSTASPIS filij floruerit, penes quem aliqua reperies, quæ alibi non extent. Atque simul unâ te bene valere et quam fœlicissime florere ex animo opto. Datæ Augustæ die 8 Sept. A. 1600.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁴]

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO
DOMINO TYCHONI BRAHE, DOMINO A KNUDSTRUP
ET URANIBURGO, MATHEMATICORUM OMNIUM
FACILE PRINCIPI, DOMINO ET AMICO SUO
SINGULARI OBSERVANTIA COLENDO.

PRAGÆ.

UM præteritis diebus, vir nobilissime atque Mathematicorum omnium facile princeps, Augusta transfrem, ipse consignavi Theatrum tuum Mechanicum Generoso viro, D. PHILIPPO EDUARDO FUGGERO. Egit ille tum gratias ingentes, et pollicitus est, se tibi in scriptis quoque gratias acturum. Hac ipsa die domum reversus reperi literas tuas die 28. Augusti stylo novo Pragæ exaratas, quibus inter alia desideras quantocitius ea tibi transmitti, quæ M. IOANNES KEPLERUS de hypothesebus tuis antehac ad me scripserit. Est is sane Mathematicus insignis, mihiq̄ue tam eo nomine, quam et ob candorem suum perquam acceptus: quare nollem eum quavis ratione vel occasione offendere. Sed cum scribas fato iam functum illum, qui sibi hypothese illas arrogaverat, et non modo pro re nata, verum etiam pro benevolentia tua, qua me complecteris, plane mihi persuasum fit, hanc communicationem amico meo D. KEPLERO non fore ingratham, idcirco morem gerere tibi statui. Scripsit autem is 30. die Maij anno proxime elapso 1599 hæc verba:

» Fatetur URSUS, se hypothese illas suas non a seipso habere, nisi quatenus aliquid differt a TYCHONE. Contendit vicissim TYCHO, quas profiteatur hypothese (qua parte discrepant a Copernicanis) eas se suo Marte invenisse nec aliquid simile uspiam vidiſſe. Contra URSUS,

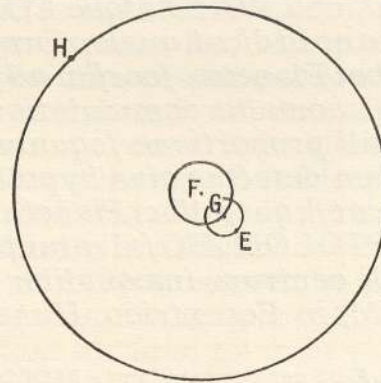
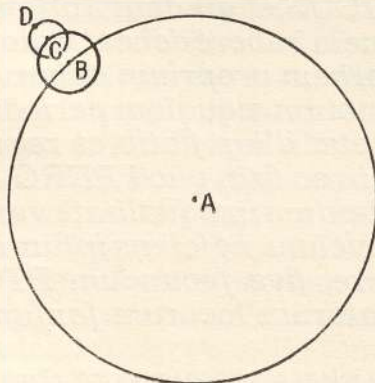

URSUS, et suas et TYCHONIS deductas esse ex APOLLONIJ PERGÆI iam pridem circa tempora CHRISTI publicatis hypothesibus. Huius sui pronunciati causam reddit loca aliqua COPERNICI, in quibus partim ipsa hypothesis TYCHONIS expresse ponatur ab ipso

1^v COPERNICO || partim vero APOLLONIO PERGÆO ascribatur. Atqui nihil minus ijs locis COPERNICUS dicit quam hoc ipsum quod vult URSUS. Neque enim TYCHONIS hypothesin exprimit (fallitur ex allusione URSUS) nec eam APOLLONIO PERGÆO ascribit. Cum ergo fateatur URSUS 1. se hausisse suam hypothesin
10 aliunde, 2. invenisse expressam in COPERNICO et attributam PERGÆO, 3. eandemque esse quam habet TYCHO: fatetur ergo se descripsisse illam ab aliquo, qui idem dicit quod TYCHO.

Notetur hoc, quod qui suas URSO monstravit hypotheses (dempto exiguo quod mutatu facile est) is eadem plane ὑποτιθεῖ cum TYCHONE. Quis autem is est? URSUS dicit, COPERNICUM illum esse, et
15 in eo PERGÆUM prætereaque neminem. Nemo itaque est Author Urfinarum præter aut PERGÆUM, in COPERNICO, aut TYCHONEM. At ego dico, PERGÆUM non esse Authorem Urfinarum, nec COPERNICUM. Ergo solus TYCHO prætereaque nemo fuit URSO
20 commonstrator ad suas hypotheses. Firmamentum causæ in eo est, ut genuinum sensum COPERNICI habeamus. Cætera confessione sua concinnavit URSUS ipse. Ergo lib. 3. cap. 25. Revolutionum, ubi Tychonias URSUS a COPERNICO putat exprimi, largitur quidem COPERNICUS aliquos ex motibus, quos ipse Terræ tribuit,
25 Soli transcribi posse: sed non id largitur de motu annuo, nec de motibus 5 Planetarum capitalibus ibi agit: nec id fert argumentum libri, quod versatur in explicatione solius motus Solaris (sive terrestris) sine respectu motuum cæterarum stellarum. Ad evidentiam
† rei describam duo schemata mentem COPERNICI explicantia: ||

2^r

30 †

Hæc est hypothesi COPERNICI, circa unum orbem Terræ vel Solis.

45*

Hæc est mutatio, quam libro 3. cap. 25. etiam possibilem ponit, et in dubio relinquit.

In

In priore schemate A centrum et mundi et corporis Solaris. B centrum Epicycli, quod salvat eccentricum (COPERNICUS ex epicyclis et magno orbe facit eccentricum, sed idem esse ipse ait). Et B illud æqualiter per anni spacium circa A circumit. C centrum Epicyclij quod mutationem præstat eccentricitatis. Illud C itidem annuo motu circumit circa B, in partem contrariam. D Terra est, quæ intra annos 3434 circa C circumagitur.

In altero schemate F est centrum mundi et motus Terræ H, quæ annuo motu adhuc æqualiter circumit. E est centrum corporis Solaris, quod circumit circa G centrum in annis 3434. G est centrum epicycli, qui Solem E fert, præstans apogæo Solis progressum, nam in annis 17188 secundum COPERNICUM et Prutenicas circa F circumit, sub fixis. Itaque movebitur quidem loco suo Sol duobus motibus, sed tardissime, nec multum. Sunt enim circelli valde angusti ad comparationem eius circuli, in quo, in utroque schemate, Terra currit. At URSUS, seu inscitia, seu stultitia (qui hæc neminem intellecturum speravit) putat COPERNICUM de tali motu Solis loqui, qui || sit similis motui Terræ annuo Copernicano: quæque aliquid in parallaxibus 5 Planetarum inferat. Nam hi duo, Soli secundo loco concepsi a COPERNICO, in consideratione cæterorum Planetarum negliguntur, sive Terræ sive Soli attribuantur: quamvis postulante id demonstratione exiguum aliquid inferant, quod videtur sentire in observationibus TYCHO. Hæc de primo loco.

In reliquis locis ex COPERNICO allegatis lib. 5. c. 3, 35 adhuc multo peiorem causam habet URSUS. COPERNICUS mentionem APOLLONIJ PERGÆI eiusque lemmatij ex PTOLOMÆO transtulit, quod miror non legisse URSUM in PTOLOMÆO. Sententia PERGÆI toto fere genere alia est. Non enim versatur ille in consideratione systematis 5 Planetarum, quorum centrum in corpore Solis sit, ut TYCHO atque COPERNICUS et quidam antiqui: sed solum in eo ut dicat, qualem proportionem habere debeat Epicyclus cuiuslibet Planetæ, seorsim ad suum orbem proprium et horum ad motum anomalix commutationis et motum æqualem periodicum, ut ex tali proportione sequatur Planetæ illius statio et regressio. Sic etiam defectus eius hypotheseos in eo fuit, quod PERGÆUS opinatus est, quemlibet Planetam una tantum inæqualitate variari¹, quæ a PTOLOMÆO salvatur per epicyclum, nesciens ipsum etiam epicycli centrum inæqualiter incedere, sive secundum PTOLOMÆUM, in Eccentrico. Hunc allegatorum locorum sensum esse

¹ PERGÆUS non commendatur a PTOLOMÆO, ob ipsam conditionem hypothesium, sed ob † 40 subtilitatem demonstrationis fane pulcherrimæ. Vide REINHOLDUM in Theorias PURBACHIJ, capite de stationibus.

omnes profesores dicent. At *URSUS* aut cæcus aut vafer, interpositione parenthetica vocis (mobilis) persuadere vult, *PERGÆUM* vel pro eo *COPERNICUM* loqui de communi illo motu omnium 5 Planetarum, propter Solem, centrum illorum, annuo motu circumactum: de quo motu *TYCHONIS* hypotheses sonant, quique a *COPERNICO* Terræ tribuitur. Atque hoc est firmamentum causæ. Qui hæc perpendit, illi iam ultro suspicio oritur ex omnibus circumstantijs. Fatetur || se furti philosophici reum, se *Magdeburgi* sententiam *TYCHONIS* de mundi habitu publicam fecisse, sed iuxta 10 suam, natam scilicet ex quadam matre, quæ nuspiam est, ut modo quærendo comperimus.«

Hactenus illa, quæ *M. KEPLERUS* ad me scripsit. Ad alia quæ scribis, responsum habebis, cum primum mihi fuerit tantum otij, atque hisce tibi officia et studia mea offero promptissime. Datae Monachij 15 die 11. Sept. Anno 1600.

Nobilissimæ T. Dni

Addictissimus

IOAN. GEORG. HERWART AB HOHENBURG,
manu propria.

20 [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MARTINUM BRASCHIUM.

133^r UAS 8 die Augusti stylo vestro ad me dedisti literas, Eruditissime *BRASCHI*, eas heri, qui erat 14 Septembris iuxta reformatum Calendarium, per Dn. *GÖDELMANNUM*, Legatum Saxonicum hinc agentem, recepi, quibus nunc, ipso etiam sic ob nunciij festinationem admonente, hæc, quantum ferunt aliæ meæ occupationes, properanter rescribo. De *Elegiaco* tuo *Carmine* bene est, quod meas etiam qualescunque non respuis notas: incœperam quodam die pomeridianis horis (nam ante meridiem seriora tractanda sunt) nonnulla in eodem mutare atque aliter disponere, quædam etiam omittere, atque nonnullibi alia supplere, idque antequam ex *Arce* residentiæ meæ *Bennaticâ* huc *Pragam* a *Sacra Cæsarea Maiestate*, *Domino* nostro 30 *Clementiis*. quamprimum *Pilsenâ* redierat, clementissime evocatus, ubi etiamnum usque in tertium *Mensem* ab eadem retineor, et quantum intelligo, cupit ipsius *Maiestas*, ut in viciniore magisque oportuno habitem loco. Toto vero illo tempore, dum hinc sum, tot mihi pro ipsius *Maiestate* et alias quoque peragenda fuere, ut otium mihi non super- 40 fuerit ea vel semel in manus resumendi, nedum plenius recognoscendi, sed

sed fiet id, naſta, uti ſpero, aptiore et tranquilliore commoditate. Interim vellem, ut carmen illud tacitus tibi reſervares, nec cuiquam communicares; ſunt enim quædam in eo, quæ minus appoſite relata ſunt, nec pro Cæſare (ut de me ipſo nihil dicam) fatiſ decore aut convenienter, de quibus, ubi ijs denuo vacare licuerit, te ingenue admonebo, 5
vel noſtra tranſmutatio id facile edocebit, neque enim dubito, quin pro tuo candore, prout etiam nunc polliceris, ſiſ æqui bonique laturus. Alterum illud carmen Epicum de VARADINO, cuius meminifti, nondum vidi; nec mihi cum Domino MELCHIORE RÖDERO, cuius mentionem facis, ulla hætenus interceſſit noticia, neque etiam ſcio, 10
an hîc ſit, quantum relatione aliorum audio, in Ungaria eſt; quare de eo et ijs, quæ ipſum concernunt, non habeo amplius quod ſcribam.

MELISSUS tandem expectationem et ſpem, quam de ipſo concepimus, redemit, miſiſ, paulo antequam Benaticâ abirem, terniſ ad me diverſi generiſ carminibus, quorum Exemplum addam, ſi tempus deſcriptionem tulerit. Verum ut dicam quod reſ poſtulat, videtur in hiſce ſegniore vena prædituſ || quam aliaſ, ſive quod hæc ingraveſcens ætaſ 133^v
(eſt enim, uti opinor, pluſ quam ſexagenariuſ) ſpirituſ Poëticoſ minus alacreſ et humilioreſ producat, ſive, quod tu etiam fateriſ, ardor ille temporum intervalliſ pluſ vel minus incendatur, interdumque lentior 20
evadat. Præ cæteriſ autem, Epigramma illud primum, quod de me luſit, minus vividum nec fatiſ concinnuſ apparet, unde hanc mihi ſuſiſ audaciam, ut aliqua in eo alterarem, quamviſ ne ſic quidem per omnia arrideat, nec ſcio, an iſ meoſ animadverſioneſ tam libenter ferat atque tu; quare Epigramma illud, cum alia in mei gratiam hinc 25
inde concinnata carmina aliquando forte cudentur, omittenduſ potiuſ duco, quam ut publicatuſ autori ſuo minus ſit honorificuſ, aut mea ieiuna immutatio illi ingrata ſtomachuſ moveat.

De Poëmatis tuiſ vel orationibuſ Philoſophicis Imperatori dedican-diſ, non ſcio quid conſulam, nam licet Cæſarea Ma^{taſ} erga eruditoſ 30
fatiſ ſit beneficax et liberaliſ, nec reſpiciat, cui religioniſ formæ ad-diſti ſint, tamen Conſiliarij difficilioreſ ſunt et lenti in exequendo, minuſque favent ijs, qui catholicam (uti vocant) religionem non profitentur: ſi quid autem in ipſiuſ Maieſtatiſ honorem conſcribere lubuerit, ſit hoc potiuſ carmen quoddam grave et nervoſuſ, de rebus ab ipſiuſ 35
Anteceſſoribuſ inde a CAROLO V. et denique a ſe ipſo hætenus præclare geſtiſ, ubi etiam per occaſionem inter cætera eiſ Elogia inferre poteris, quod Aſtronomiæ inſtaurationem ad inſtar ALPHONSI illiuſ veteriſ Caſtiliæ et Siciliæ Regiſ noſtro ævo benigniſſime promoveat. Oportet etiam ſuccincta aliquot et arguta Epigrammata ſubiungere, 40
nam talibuſ maxime afficitur Cæſar, et brevitate gaudet. Verum hæc tuo potiuſ relinquo arbitrio, qui rectiuſ noſti, quid hîc facienduſ vel ſecuſ.

DAVIDEM

DAVIDEM CHYTRÆUM superiore Iunio Fatis conceſſiſſe iam
 antea inaudieram, uti et Maio antecedente noſtrum in Dania HEM-
 MINGIUM, ambos profectæ ætatis ſenes et de Republica literaria
 bene meritos, quorum animæ ſint in benediſſione et pace: memoria
 134^r ad poſteros unâ cum monumentis relictis perduret || ac fructum faciat.
 Perluſtravi ea, quæ in CHYTRÆI obitum concinnavi, apprimeque
 placuerunt. Legi etiam ſcriptulum iſtud unâ tranſmiſſum de ijs, quæ
 hoc Anno in Arctois oris uſque ad Menſem Maium memoratu digna
 evenerunt, in quo ſunt plæraque apud Suecos geſta auditu triſtia mi-
 10⁺ nuſque iucunda. Deus omnia moderetur in bonum! Scripſerat ad me
 ſuperiore Anno præfatus optimæ memoriæ CHYTRÆUS et conſigna-
 tionem quandam miſerat de ijs, quæ historiolæ huius Anni, meam e
 Dania huc in Bohemiam emigrationem concernentia, inferere conſti-
 tuerat, eaque meo arbitrio (aliter ſi luberet) formanda reliquerat. Ego
 15⁺ vero illi reſcribens chartam literis impoſui, qua id quod expetebat iuxta
 meam ſententiam inſinuavi. At cum in eo quod miſiſti ſcripto nihil
 eiufcemodi inveniatur, ſuſpicor literas meas non ſatis mature ad ipſum
 perveniſſe, aut quod morbo impeditus et poſtea morte præventus ea
 exequi nequiverit. Si itaque literæ illæ meæ unâ cum ſcheda inſerta
 20 adhuc inter ipſius chartas poſthumas inveniuntur, cuperem ea, quæ
 illi annotâram, convenienti loco historiolæ huius Anni adhuc immi-
 ſceri, neque enim dubito, quin quiſpiam Veſtratum eam uſque ad
 Anni finem continuaturus ſit, ut ſic Historia Arctoa ab optimo illo
 CHYTRÆO inde ab Anno milleſimo quingentefimo inchoata hoc
 25 milleſimo ſexcentefimo compleatur, atque hac ratione integrum con-
 tineat centenarium. Poterit vero id quod ego fieri averem, mea opini-
 one rectius ſubiungi ijs, quæ a CHYTRÆO conſignata ſunt, tanquam
 ab ipſo, dum adhuc viveret, exarata, ne ſi aliqua ibi reperirentur vic-
 nis Danis minus grata (uti eſt veritas plærumque odioſa) nemini inter
 30 Veſtros Profeſſores adhuc ſuperſtites id imputari poſſet. Placebit (uti
 opinor) Cæſari, ubi viderit longe etiam remotas Academias ſua ob
 Aſtronomiæ promotionem deprædicare encomia, nam et ab Illuſtri ac ||
 134^v Magnifico Domino CORRADUCIO, Imperij Procancellario, quam
 primum antecedente Anno e Legatione Italica et Romana huc rever-
 35 ſus eſt, quæſivit, an Romæ vel alibi in Italia audiviſſet, quod me ob
 Aſtronomiam redintegrandam huc vocârit, cumque is affirmaret, ſe
 tam Romæ quam in alijs locis hoc relatione præſtantium Virorum
 percepſiſſe, id Cæſari admodum placuit, et ſibi ipſi vel hoc nomine quali
 congratulari viſus eſt, prout ab ipſo Domino CORRADUCIO hæc ad
 40 me perlata ſunt; atque hinc cætera, quæ deſidero, æſtimare licebit.
 Nihil tamen Vobis præſcribo, ſed omnia veſtro arbitrio et conſulto
 iudicio facienda [vel o]mittenda relinquo. Referet quoque plura ex
 me

me supranominatus Dn. Doctor GÖDELMANNUS, ubi vos, uti constituit, acceberit.

Vale et Clarissimum Virum Dn. D. LUCAM BACKMEISTERUM (cui etiam in ultimis meis literis de memorata re, si recte recordor, nonnulla scripsi) ex me officiose saluta. Si tabellarius tam diu expectarit, denuo illi scribam. Saluta etiam cæteros Amicos meos Rostochienfes. Magister CHRISTIERNUS ante 6 septimanas hinc a me discebit in Patriam rediturus atque Vos in transitu allocuturus, quare eum iam istic aut esse aut fuisse existimo. Tu vero, mi BRASCHI, nulla intermissa oportunitate, mihi rescribe, habebis me semper tui studiosissimum. Iterumque vale. Dabantur festinanti calamo Pragæ 15 die Septembris Anno 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD CHRISTOPHORUM STURCIUM.

S.

LITERIS ne omnibus mihi scribendis tam diu abstinendum duxisti, Clarissime et Eruditissime Domine STURTI, Amice plurimi semper faciente? An vobis deest charta, atramentum, calamus; an voluntas potius deest? Neque enim ignoras, ubi verfer: Civitas est celebris et populosa Regia Bohemiæ, Cæsaris residentia, crebri huc ex varijs et longinquis regionibus advolant internuncij. Quid igitur habes, quo tam diutinum silentium excuses? Forte alijs intento de me cogitare nec lubet nec vacat. Ego nihilominus hæc ad te, etiam occupatissimus, exaro, ut vel inde perspicias me constantem in tui amore permanere, nec memoriam ex animo deposuisse.

Prælegit mihi heri Dominus Doctor I. GÆDELMANUS, Legatum hinc agens Saxonicum, quædam ex Oratione tua, quam habuisti in funere Domini DAVIDIS CHYTRÆI, optimæ memoriæ, qui utrique nostrum, dum vixit, amicissimus erat, quæ attente audiavi; et libenter percepi ipsum habuisse tam piam ac felicem migrationem ex temporis Horizonte in æternitatis asylum: atque hinc simul cognovi te etiamnum Rostochij degere, aliter quam prius existimarem, liquidem iam antea subintellexeram te reditum in Patriam moliri.

Misit ad me inter alia insignis ille vestræ Academiæ Poëta BRASCHIUS narratiunculam de rebus Arctois hoc Anno gestis, atque usque in solstitium æstivum a dicto Domino CHYTRÆO ante obitum deductis: quia vero is superiori Anno || ad me pagellas quasdam misit, in

in quibus nonnulla de meo e Dania discessu atque huc in Bohemiam ex voluntate Clementissima Cæsaris protectione, cuius Regni iam incola factus sum, a se concepta annotaverat, quæ alteranda meo reliquit arbitrio: remisi itaque aliam chartam, quæ nonnulla immutata
 5 habebat et pleraque plenius exponebat, quæ putarem illum historiolæ huius Anni inserturum, prout pollicitus erat; sed nihil tale in pagellis mihi inuenio; quare si narratio illa usque ad finem Anni continuabitur, per te vel quempiam alium, uti convenit, vellem ea, quæ Domino
 10 CHYTRÆO mihi, convenienti loco immisceri, præsertim ut Cæsarea Ma^{tas} videat doctos Viros, etiam longe hinc disitos, ipsius consilium in me huc pro Astronomia redintegrandâ benignissime vocando probare et dignis encomijs evehere; quod etiam ipsius Ma^{ti} apprime, uti opinor, placebit. Neque enim urgeo, ut omnino hoc faciatis, nisi vobis
 15 ipsis sic placuerit: nec necessarium erit me præeuntem per omnia sequi vestigia; vestro liberum concedo arbitrio ea, quæ rogatu bonæ recordationis Domini CHYTRÆI conscripseram illique transmiseram, quæque unâ cum literis meis inter ipsius chartas facile reperientur, mutare atque aliter efformare, prout lubuerit: qua de re plura iam antea ad
 20 communem nostrum Amicum, Clarissimum Dominum Doctorem LUCAM BACHMESTERUM perscripsi, et iam nonnulla ad eundem repeto, sed fusius literis meis ad prædictum Dominum BRASCHIUM, 136^r qui historiolum illam mihi misit, attingo, qui te eorum || non invite reddet participem. Vale. Plura enim adiungere nunc non vacat. De rebus meis ex prænominato Domino BACHMESTERO cognosces.
 25 Iterumque vale. Dabantur Pragæ Bohemorum Die 16 Septembris stylo novo Anno 1600.

Tui amantiß.

TYCHO BRAHE,
 manu propria scripsi.

30 [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD LUCAM
 BACMEISTERUM.

137^r LARISSIME et Præstantissime Vir, Amice inprimis honorande, etsi per M. CHRISTIERNUM nostrum hinc discedentem et in Daniam cogitantem, siquidem Rostochium transire et ibi forte aliquantisper subsistere constituerat, literas ad te dederim, partim de rebus meis, partim de ijs, quæ historiolæ annuæ optimæ memoriæ Domini Doctoris DAVIDIS CHYTRÆI, prout ipsemet, etiam dum
 35 in vivis erat, proposuerat, inferi averem, commonefacientes; tamen
 40 oblata

oblata per hunc tabellarium ad Vos euntem et mox huc revertentem tam commoda oportunitate, non intermittendum duxi, quin denuo aliqua tibi scriberem, nec tamen priora multis repetam, id saltem ijs superaddam, me etiamnum desiderare, ut ea, de quibus prius rogâram, historiolæ annuæ præfati Domini D. CHYTRÆI usque ad huius Anni exitum ab aliquo Vestrorum, uti opinor, profesore continuandæ, competenti loco inferantur. Video enim in ijs chartis, quas mihi misit Poëta vester Dn. BRASCHIUS, quæ in solstitio æstivo ob Autoris mox subsequenter obitum, narrationem interrumpunt, id omniſum eſſe. Quare pluribus hac de re ad dictum Dn. BRASCHIUM scripsi, qui tibi meas facile ostendet literas, unde plura et particulariora hauries; neque tamen hîc quippiam urgeo, sed omnia cum vestro stabunt cadentque libero iudicio.

Quantum vero ad res meas attinet, sunt eæ adhuc in eodem statu, quo erant, cum ultimas ad te mitterem. Maneo etiamnum hîc Pragæ cum tota familia ex Cæſaris voluntate hîc retentus, donec de loco habitationis commodiore et propinquiore, ubi exercitijs meis Astronomicis vacare poſſim, mihi clementiſſime proſpexerit, qua de re etiamnum agitur, nam lente in hac Aula ob negotiorum molem omnia procedunt. Supellex mea || unâ cum Instrumentis Astronomicis, quæ Magdeburgi aliquamdiu relicta erant, in ea Albis parte, quæ Dresdam et hunc locum intercedit, iam, uti ante biduum inaudiſſi, navigio appropinquant, ita ut ſperem ea inſtante ſeptimana hîc in Bohemia adſutura. Quare de loco, ubi diſponenda ſint (ſiquidem arx Benatica nimis hinc remota ſit, nec admodum oportuna) iam eo maturius deliberamus, et negotium hoc acceleretur.

Non dubito, quin literas adfini tuo Magnifico Dn. BORDINGO inſcriptas, quas prædictus M. CHRISTIERNUS ſecum attulit, expediſſe, et contenta earundem, quantum in te erat, promoviſſe. Si nihil adhuc in re illa pecuniaria, de qua aiebam, effectum eſt, nec aliqua iſthic ſuppedit commoditas id tuto exequendi, poterit usque in adventum Dn. D. IOHANNIS GÖDELMANNI (qui ſe quatuordecim abhinc diebus Roſtochium profecturum heri mihi indicavit) deferri, ut per ipſum quam optime fiat. Qua de re etiam ad prænominatum adfinem tuum latius perſcripsi, quas literas, ſi tabellarius hic Guſtrowium tranſiens id non præſtiterit, actutum dirigas quæſo, atque ut idem tabellarius ratum ſecum adferat reſponſum, operam da, quin et tu ipſemet cum eodem mihi reſcribas, ſimulque indices, quid rerum in vicina Dania et Suecia geratur. Narratum eſt hîc ante paucos dies, incerto tamen rumore, diſidium quoddam ſubortum inter Regem Daniæ Regni- que Nobilitatem, quod tamen irrita fama prolatum ſpero. Deus avertat a Patria mea inſterna mala, quæ plurimum ſecum damni trahere ſolent.

lent. Turca in Ungaria est cum maximo exercitu, cui nostri Imperatoris vix pro quarta parte par est: pugnet pro nobis armipotens Deus, cui etiam te tuosque omnes commendo et bene valere precor. Dabantur propter Pragæ Bohemorum 16 die Septembris stylo novo Anno 1600.

5 [E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MELCHIOREM
IÆSTELIUM.

139^r

S.

10

EDI iterum ad te literas, Eruditissime et amantiſſime Domine M. MELCHIOR IÖSTELI, ante paucos dies, de ijsdem ferme rebus, quas superioribus attigeram; ultimas autem hæſce Domino Doctõri FRANCIO, Iure conſulto, nunc Comitõs Embdenſis Cancellario, hinc proficiſcenti commiſi, qui eas ſe recte curaturum addixit: interim com-

15

modum accidit, quod tuæ antepenultimo Auguſti Wittebergâ ad me datæ intervenirent, quæ eorum, de quibus antea memineram, reſolutionem, quoad principaliora, continent; ad quam ſic reſpondeo.

20

Polliceris ab initio te collationem Hypotheſium brevi miſurum, ſiquidem iam perfectiorem quam antea elaboratam habeas. Fac igitur, ut mature obtineam, et figuras decenter abigna; addenda eſt autem explicatio ſufficiens, non quidem admodum prolixa, ſed etiam non nimium concifa; deſcendendum etenim nonnunquam ad captum Tyronum. Spero itaque me intra duas vel tres hebdomadas id, quicquid erit, a te habiturum.

25

Quæ de M. ÆSTWALDO ſcribis, non improbo. Maneat iſthic, ſiquidem id malit, et ſupputet nihilominus pro me, quæ per ocij intervalla abſolvere poterit, numerabo illi in ſingulos Anni quadrantẽs ſex Ioachimicos, quod in ſingulas hebdomadas dimidium ferme Ioachimicum facit. Sed volo, ut etiam ſingulis Anni quadrantibus mittat, quæ

30

abſoluta habuerit. Hæc ad ipſum ferre poteris. Quamprimum Tabulæ Lunares unâ cum ijs, quæ huc requiruntur, ad mundum deſcriptæ fuerint, mittam exemplar, ut inde Ephemerides ſupputet incipientes ab hoc labente 1600, et per ſexennium inſtans continuandæ, unâ cum Solari Diario atque aſpectibus omniumque differentijs, prout antea

35

fecit, ſolvam autem illi pro cuiuſlibet Anni Ephemeride tres Ioachimicos, prout in ultimis || ad te literis ſcripſi, ſed vellem, ut calculum ma-

139^v

turaret, quo omnia unâ cum adiungendis ſatis cito inprimi adque inſtantes Francofurti Nundinas Vernaes mitti poſſint, in 4to maiori excuſa.

Cum Typographo vestro M. ZACHARIA LEHMANO age, ut sex illos quaterniones, vel tres duplicatos, qui desiderantur in Progymnasmatibus meis, imprimat, atque papyrum similem illi, quæ in libro est, æque nimirum albam et tenuem eiusdemque magnitudinis, sibi procuret, ita ut 1400 exemplaria de quolibet quaternione imprimat. Existimo, quod Ballam eiusmodi papyri pro 10 florenis nanciscetur; nam et ego antea eam, quæ in libro meo de Cometa Anni 77 est, Francofurti emi pro 8 florenis, Basileæ paratam et longo itinere isthuc vectam, sed iam forte alia sunt tempora, omniaque nunc cariora. Quicquid id erit, solvam illi iusto et debito modo, ut indemnus sit: prospiciat saltem de papyro, uti dixi, quæ conveniens sit, interea dum exemplum paratur. Mittam postea, quæ præfationis loco præfigenda, tum quoque quæ in conclusione subiungenda, ut et illa absolvat. Si pecunia mea tam cito e Mechelburgensi Ducatu advenerit, potes inde 25 Ioachimicos tecum retinere pro solutione tam papyri quam laboris Typographici, successive exponenda: verum si id non evenerit, mittam ipsemet cum Domino Doctore GÖDELMANO, qui hinc Legatum agit Saxonicum, pecuniam sufficientem; ille enim post 14 dies constituit hinc Rostochium proficisci, atque in itinere Wittebergam transire; forte etiam exemplum secum adferet, si alia negotia descriptionem non remorata fuerint. ||

Cognovi insuper ex hisce tuis, quæ de causâ huc venire nequeas, et libenter tuo acquiesco consilio, neque amplius hac de re quidpiam movebo. Confido tamen, quod etiam isthic habitans operam tuam nonnunquam per otij oportunitatem, in ijs, quæ a te fieri desiderâro, non denegaturus sis, inveniar vicissim gratus. Et siquidem medicinæ applicasti animum, et in ea facultate promovere constituisti, det Deus, ut omnia tibi feliciter et ex voto succedant. Memineris autem, medicinam rite præparatam medicum efficere et pro ipso operari; non verba, sive HIPPOCRATIS, sive GALENI, sive cuiusvis alterius diferti authoris. An vero hoc, quod dixi, isthic assequeris, admodum dubito, optare id potius licet quam sperare. Sed efficies facile quod cæteri, ut mundus habeat, quod vult. Hæc si IESSENIO nostro dixeris, partim risum, partim bilem illi movebit scio. Miror, quod ille mihi nihil scribat, nec indicet, quid de libro et Globo illi tradito factum sit.

De Genesi illa, quam nôsti, poteris suo tempore, cum rectius vacarit, dispicere et ad me quidpiam perscribere. Vale et primâ quaque occasione responde; saluta amicos meos Wittebergenses, quos nôsti. Dabantur festinanter Praga Die 18 Septembris Anno 1600 stylo novo.

Rogo insuper velis providere de studioso uno vel altero ad hæc studia apto, prout in ultimis scripsi.

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD TAUBMANNUM.

141^r *Num, TAUBMANE, tibi vox rauca in faucibus hæret?
Piscibus et stupidis mutior esne feris?*
5 *Forte Poëtarum quia mos est fingere quidvis,
Nos etiam vanis ludis imaginibus.
At præstare fidem vanos quoque Iura Poëtas,
Et rata pollicitis debita inesse iubent.
Solve igitur, quæ iure mihi tu Carmina debes,
10 Falsaque (cum nequeas vera referre) refer.*

15 **R**N habes hîc antesignani vestri tuique plasmatōris MELISSI (qui tamen raucos et mutos Poëtas creavit nunquam) Carmina nuper ad me missa, ubi nonnunquam dissimilis a seipso videtur. Adest etiam Doctoris cuiusdam Ingolstadiensis Heroicum, quod per Cancellarium Bavaricum, Dominum IOHANNEM GEORGIUM HERWARTUM ab HOHENBURG (cum quo mihi creberrima, ob studia, quibus impense afficitur, Mathematica, intercedit per literas familiaritas) hesternâ vespere Monachio accepi: Tu lege, dispice, cognosce, et
20 loquela recuperata, alio genere supple; ni mature parueris, Iambos in te vibrabo, et ex muto surdoque cæcum, imo truncum te reddam, aut in laxum convertam, tanquam alter PERSEUS capite Gorgonio te petens. Sed prius Caducæi usum tibi adimam, et per MELISSUM tuum degradari faciam, alias enim nefas foret, sacros vates castigare
25 et merita pœna afficere. ||

141^v *Tuque vale, et tenerum cum matre valere columbum
Effice, sic vobis pullulet alma domus,
TYCHONISque memor, vates qui suspicit, esto,
Sique voles, carmen non breve mitte brevi.*

30 Deproperabam Pragâ die 20 Septembr. stylo reformato Anno 1600.

[E codice

[E codice Basileensi G I 23; cf. cod. Monacensis Bibl. Univ. 693 in 2° fol. 242r]

NOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO,
DOMINO TYCHONI BRAHE, DOMINO A KNUDSTRUP
ET URANIBURGO, MATHEMATICORUM OMNIUM
FACILE PRINCIPI, DOMINO ET AMICO SUO
SINGULARI OBSERVANTIA COLENDO.

PRAGÆ.

IN ABWESEN HERRN ALEXANDER PRENDTL FÜRSTL.
BAYER. AGENTEN ABZUEGEBEN.

ITTO, Vir Nobilissime atque Mathematicorum omnium
facile princeps, his iunctos libros ex ijs, quos desideras,
APOLLONIJ Pergæi Opera No. 73 et Tabulas BLAN-
CHINI, PRUGNERI et PURBACHIJ No. 34. Tibique
foelicißima quæque ex animo precor et opto. Datæ Mo-
nachij die 23 Sept. A. 1600.

D. T. Nobil^{mæ}

Addictißimus

IOAN. GEORG. HERWART AB HOHENBURGK.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD OTTONEM DUCEM
BRUNSVICENSEM.

URCHLEUCHTIGER, Hochgeborner Fürst, Ewer
Fürstlichen Gnaden seindt Meine willige diennste ho-
hestes vleißes jeder Zeidt zuuor. Gnediger Herr, Ne-
bennst schuldiger vnnnd gebuerlicher danckfagung fur
alle gnedige erzeigte wollthatt gebe E. F. G. Ich vnter-
dienslich zuuorstehenn, das Ich auß des Herren H.
VITI WINSHEMIJ ann mich newlichen gethonene schreibenn Ver-
nommen, das E. F. G. ob Meinem Itzigenn Zuestandt ein gnedigk ge-
fallen getragen, vnnnd mihr mitt allen Fürstlichenn gnaden gewogenn,
dessenn thue gegenn dieselben Ich mich gantzvnterdienslich be-
danckenn. Was aber annlangt die zuegesagte *Natiuitet*, So soll E. F. G.
Ich nicht bergenn, das zwar Meine bucher vnnnd anders vonn Magde-
burgk hieher ins landt zu Bohemen gebracht, aber Ich habe sie noch
zur Zeidt nicht bekommen, Sonndern liegen zue Leuttmeritz verwartt,
biß sie vff vonn Ih. Kay. Maytt., vnnfers aller gnedigstenn Herren, al-
bereit beschehenes anordnenn von dannen hieher nach Prage gefuhrt
werden.

werden. Zue dem habe Ich auch den Zettell, so E. F. G. mir vor der
 Zeidt zuegeschickt, vntter anderen Meinen brieffen Inn solchen off-
 ternn von einem ordt zum annderenn hin vnnnd wieder verruckenn
 verlegt, das Ich ihn so leichtlich nicht findenn kann, darumb wolttē
 5 E. F. G. gnedigt geruchen vnnnd mir vff einenn anderen die Zeidt der
 geburt neben etzlichen *accidentijs præteritis*, besonnderenn was
 Leibs Schwachheit anlangenn thuet, vnnndt zue welcher Zeidt vnnnd
 142^v Jahr dieselbenn geschehenn, verzeichnenn, vnnndt mitt erster gewisser
 10 gelegenheit || lassenn zuekommen, weill solche, *propter verificatio-*
nem temporis, hierinne nutzlich seinn, alß denn mitt erster mueglich-
 keitt E. F. G. hierinnen vnderdiennstlich zue willfehren Ich erbötigk
 bin. Thue also hiermidt E. F. G. nebennst deroselbenn hochloblichenn
 Fursilichenn gemahlin vnnnd jungen Herrenn dem Allmechtigenn Gott
 inn seinenn Schutz gantz getrewlich befehlenn. *Datum Prag den 26*
 15 *Septembris Anno 1600.*

E. F. G.
 Vnderdienslicher
 gehorsamer

[E codice Basileensi G I 35]

20 TYCHO BRAHE AD VITUM
 WINSHEMIUM.

143^r **M**AGNIFICE et excellentissime Domine D. VITE WINS-
 HEMI, amice inprimis honorande: Ex literis Excell. V^æ
 25 ijsdemque adiunctis, quæ Illustrissimus Princeps OT-
 THO dux Brunsvicensis et Luneburgensis Clementissi-
 me a me requirat, intellexi; utque ipsius Celstituto sciat,
 me ea in parte officiosissime illi pro meo modulo morem
 gesturum, dedi ad ipsius Celstituto literas meum responsum brevi-
 bus complectentes, quas ut ex me debita cum submissione ad ipsius
 30 Celstituto dirigere E. V. velit, peramanter rogo.

Meæ res adhuc in eodem sunt statu quo antea. Verfor etiamnum
 Pragæ cum tota familia, huc a Sacra Cæs. Maestate, paulo postquam
 Pilsena redierat, Clementissime evocatus. Instrumenta mea Astrono-
 mica, quotquot in arce Benachia habui, huc iussu ipsius Maestatis
 35 allata sunt, atque in domo illa, quæ iuxta hortum Cæsaris prope ar-
 cem situm magnifice Italico more extructa est, et cupro superius tecta,
 quam E. V. proculdubio novit, disposita sunt, ut ipsius Maestas ea
 promptius, cum lubuerit, perlustrare possit, quod et ante paucos dies,
 quamprimum ibi erecta erant, me præsentem factum est, quæsitumque
 40 tunc ipsius Maestas de cæteris, quæ cum Leutmeritzium advenisse
 percepit, etiam in eandem domum transferri atque aliquantisper ibi
 collocari,

collocari, donec de loco oportuno, ubi rectius ad ufum conftitui atque perpetuo confervari poffint, providerit, benigniffime mandavit. Quid hac in re fiet, postmodum V. E. ex me cognofcet; procedunt hęc omnia (ut fcit) ob rerum gerendarum copiam et molem lento gradu, quod patienter ferendum eft. Interim in domo quadam ampla, non longe ab arce remota, fatis commode cum meis habito, et confuetis ftudijs, quantum interpellationes et converfationes cum Illuftribus Viris in tantæ aulæ præfentia ferunt, vaco.

Gaudeo rem eße compofitam inter noftrum Sereniffimum Regem et Anglam; Deus author Pacis avertat in pofterum difcordiarum femen et occafiones.

FREDERICUS ROSENKRANZIUS iam eft in Ungaria in exercitu equitatus Cæfaris noftri, fed vereor, ne illi plus || periculi immineat ex Afthmate et pulmonum vitijs, quibus graviter obnoxius eft, præfertim fi vinis iftis fortioribus nimium indulferit, quam vel ab hoſte propinquo, vel aliunde. Fuit hęc ante biduum quidam ex eius miniſtris, qui in Daniam properavit illi forte pecunias allaturus, cum quo OLIGERO noſtro ſcribere voluißem, niſi tantopere feſtinaßet, et eram alias uti nunc quoque admodum occupatus. Filia nihilominus mea natu maior ad illum quaſdam exaravit, commonefacientes de equo quodam promiſſo, quam ſponſione quadam, dum Wandelbeci eßemus, amiſit. Et quia nunc commoda datur occaſio, equum illum cum patruelis fui miniſtro, qui eum proculdubio accedet, mittendi (is enim ibi reſolutus in eo huc equitare poterit) voluit illa, me ſic iubente, OLIGERO id inſinuare. At miniſter ille iter accelerans hinc abierat, antequam literæ dictæ obſignatæ eßent. Quare eas nunc Hamburgum ad SIMONEM de PETKUM mitto. Si V^æ Ex^æ in promptu eft commoditas eas ad OLIGERUM dirigendi, rogo id facere non degravetur. Sin minus, poterint GERHARDO RANZOVIO unâ cum alijs ipſi inſcriptis tranſmitti, ita ut OLIGERUS eas recipiat, antequam FRIDERICI miniſter inde ſe huc et deinceps in Ungariam receperit. Sed ſive id fiat, ſive non, parum intereſt. Quare de tam levi re plura non addam, cum hæc ipſa per ſe nimia ſint.

Turcam Caniſium obſidere voluiße, ſed ob aquarum copiam, cum udus et paludoſus ſit locus, inde diſceßiße ferunt. Quorſum, necdum ſatis conſtat; habet exercitum quadruplo maiorem noſtro, ſed ultra menſem ob inſtantem hyemem ibi perdurare nequit. Dicunt eum pacem expetere, an vero id ſerio, et æquis conditionibus, dubium eſt. Cæſar noſter adhuc præſenti eſt animo, nec tam potentem hoſtem extimeſcit, utut Germaniæ Principum ſubſidijs maiori ex parte deſtitutus. Deus omnia vertat ad felicem exitum, et Chriſtianiſmum protegat, cui æviterno numini te unâ cum tuis commendatum habeo. Vale. Dabantur Pragæ Bohemorum Die 26 Sept. Anno 1600. [E codice

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD GEORGIUM
ROLLENHAGIUM.

146^r

S.

5 **Q**UOD supellex mea, quæ Magdeburgi reservabatur,
nunc tandem in has Bohemiæ oras appulerit, est cur
Reverendissimo Capitulo Vestro, quod sumtus in eos
ufus liberaliter suppeditavit, tum quoque tibi, Excel-
lentiſſime et amantiſſime Domine ROLLENHAGI, gratias
10 agam quam maximas, prout etiam peculiaribus li-
teris ad honorandiſſimum et nobiliſſimum Dominum Decanum reli-
quosque Capitulares, quas illi per te officioſiſſime meo nomine tradi
velim, teſtatus ſum. Quod autem cum ANDREA miniſtro meo iſthuc
pro rebus illis huc adferendis emiſſo Reverendiſſimæ illius Domina-
15 tionis cæteriſque nobiliſſimis Collegis nihil ſcripſerim, non ulla præ-
poſtera voluntate, vel quod hoc iſtis me debere gratitudinis loco offi-
cium non agnoſcerem, factum eſt, ſed cum ijs iſtis diebus in quibuſdam
a Sacra Cæſarea Maieſtate, Domino noſtro Clementiſſimo, mihi in-
iunctis, quæ ocius abſolvi debebant, eſſem occupatiſſimus, et aliâs plu-
20 rimis præpedirer interpellationibus, ita ut varijs obruerer negocijs,
vix tantum mihi ſupererat temporis, ut ad te nonnulla, quem ob fa-
miliaritatem noſtram tranſcurſorie alloqui licuit, exarare potuerim.
Quare prævidens, me id, quod iure merito facere oportuiſſet, ut inde-
center omitterem, compelli, te diligenter rogavi, ut hanc literarum
25 intermiſſionem apud Reverendiſſimum Capitulum excuſares, meque
cum nautis, ubi res meas huc advexiſſent, ad vos redituris illis ſcriptu-
rum indicavi, quod et nunc effeci, non quidem per nautas, ſiquidem
illi nimis cito Leutmeritzio diſceſſerunt, ſed cum hoc tabellario Ham-
burgo adveniente et commodum ſeſe offerente, qui in illas oras con-
30 feſtim rediturus eſt.

Sororem meam SOPHIAM adhuc Segebergæ prope Lubecam hæ-
rere, idem tabellarius refert, at ubi ERICUS LANGIUS ſit, ignorat.
Doleo utriuſque fortunam pertinaciter reluctantem. Scripſi SIMONI
â PETKUM Procuratori meo Hamburgeni, ut ferreas fornaces, et ſi
35 quæ alia ibi ex meis rebus reſidua ſunt, Magdeburgum per primam
quamque oportunitatem ad te mittat, quæ, uti polliceris, in tuis ædi-
bus, neque enim multa ſunt, reſervabis, donec occaſio ſuppeterit Leut-
meritzium abſque magno ſumtu ea dirigendi. Optarem autem fornaces,
de quibus dixi, ſive integras ſive fractas, huc ante Albiſ congela-
40 tionem, modo fieri poſſit, afferri. ||

146^v Inſtrumenta Aſtronomica, quæ Benaticæ habui, quotquot mecum

47

in

in Bohemiam attuleram, quæ numero erant sex maiora et aliquot mi-
nora, Cæsar iussit, ut huc Pragam transferrem, ubi ex ipsius etiam Cle-
mentissima voluntate in domo quadam magnifice et splendide iuxta
hortum prope arcem a FERDINANDO avo ædificata disposita sunt.
Cumque ipsius Maiestas quodam die præteritæ septimanæ ea perlu- 5
strare dignata esset, dedit mihi in mandatis, ut cætera omnia, quæ Leut-
meritzium impensis Reverendissimi Capituli Vestri iam advenisse retuli,
quod et antea cognoverat, ibidem collocarem, ut omnia simul essent,
tunc se, postquam singula perspexisset, de oportuniore loco, quam est 10
in arce Benatica, ubi collocari et in debito usu conservari possent, pro-
visurum clementissime addixit. Inclinare autem visus est ad ædes Cur-
tianas, hac de causa a vidua relicta comparandas, siquidem non longe
ab arce sublimi prospectu constituentur. Domus etiam amplæ et in
edito loco sitæ et dimidio saltem milliari hinc remotæ atque in formam 15
stellæ cuiusdam, unde etiam nomen habet, a FERDINANDO Archi-
duce sumtuose extructæ, quam hortus ferarum circuit, mentionem
fecit, si forte ea observationibus et instrumentorum tractationi accom-
moda foret. At ego perinde esse, ubinam eius Maiestas id fieri vellet,
modo perpetuari res posuit, ne idem aliquando eveniret quod in Dania,
subiectissime respondi: tunc ipsius Maiestas de ædificio quodam Viennæ 20
a MAXIMILIANO parente in alto quodam loco eleganter nec parvis
impensis extructo nonnulla insinuavit, quod Viennam iter spacio pau-
corum dierum faciens spectare, et an pro his exercitijs commodum
foret, dispicere possem: ibi se certum esse, quod perpetuo conservari
possint omnia. Sed nihil conclusum est, antequam cætera instrumenta 25
huc allata fuerint, et illa etiam in dicta domo iuxta hortum collocata
viderit Cæsar.

Ad ea, de quibus me commonefacis, in Postscriptis respondebo. Quæ
ANDREAS minister meus sui purgandi causa tibi dixit, more con-
sueti, quo leviter quidvis loquitur, fecit; neque enim per omnia ita se 30
habent: disceperat is, cum adhuc Benaticæ essem, me incio et non in-
terrogato, nec per otiduum quæsitus uspiam comparuit. Postea sponte
redijt, cum alium forte Dominum invenire non posset, nec pecunia,
quam abliguriret, illi superebet; at ego illum tunc recipere nolui. Sed 35
ut Capitaneo Brandeisenfi inserviret, permisi, quod non diu durare
potuit. Falsa etiam sunt, quæ de pecunia illi a me debita narravit: nam
persoluta sunt illi omnia, quæ stipendij loco addixeram, nec habet,
quod iure ulterius poscat, ut vel hoc nomine, quod iniuste de me || apud 147^r
alios conqueratur, coercendus foret, verum ego illi ob tuam inter-
cessionem ignoscam, quia, uti ais, vere simplicissimus est minusque pru- 40
dens, et quidvis inconsiderate effudit [n]ec sibi ipsi constat. Si in posterum
frugi esse voluerit, videbo, quid in tui gratiam facere potero, aut si sui
similis

similis permanferit, uti proculdubio faciet, dabo operam, ut alium acquirat Dominum, quod et antea hîc molitus sum apud fatellitum præfectum, sed necdum succedere potuit.

5 Quod Dominus CASPAR ALEMANN Consul Vester ægre tulerit, in sua absentia reliquum Senatum officium in advehendis huc meis rebus Cæsari denegasse, libenter audio, illique pro hoc suo erga me favore gratias habeo. Præstitisset forte reliquos civiliores fuisse et Cæsareæ Maieſtati, summo Magistratui, obſequentiores se exhibuisse. Verum ego id potius, quomodocunque datur, excusare quam aggravare
10 malim.

De URSO isto quæ subiunxisti, ita ferme evenerunt, prout ominari visus es; nam sive in Castris Gallicis, quibus abuefactus erat, sive Asthmate et Phthisi, vel potius utraque de causa consumtus ante sex septimanas expiravit, idque ea ipsa hora, qua Citatio Commissariorum
15 Cæsaris, quos, ut de ipso eiusque famoso scripto iudicarent, impetram, insinuanda fuit: quam primum enim huc Pragam (ut conscius sis) a Cæsare, statim ac Pillena redierat, Clementissime vocatus adveneram, atque URSUM istum periculose decumbere mihi relatatum est, mihi ad illum duos Iuris Doctores unâ cum publico Notario, quæsitum, an
20 scriptum istud maledicum et calumnijs scatens revocare vellet: simulque notulas præcipuas calumniarum illi prælegi feci; is licet plæraque in ijs inficiaretur, quamvis in scripto isto indicata pagina expresse invenirentur, revocare tamen noluit, sed iudicium arbitrio omnia submit, quod et lubentius vidi, ideoque a Cæsare humilime obtinui, ut
25 quatuor deputarentur commissarij, qui causam iure deciderent, inter quos duo sunt Barones, Dominus CHRISTOPHORUS de SCHLEUNITZ et Dominus ERNFRIDUS de MINCKWITZ, reliqui duo Doctores Iuris ex ipsius Maieſtatis Consiliarijs. Defuncto autem reo, et citatione ante obitum ipsi non prælecta, actio suspensa est, donec novum decretum, quod et brevi futurum confido, superveniret. Expecto
30 saltem reditum Procuratoris mei in hac causa, Doctoris cuiusdam Iuris IOHANNIS FRITZSCHIJ, qui Budisinum in Lusatiam profectus est. ||
147^v Nam actio non est mere personalis, sed etiam realis, ob scriptum publice editum, perpetuo loco sui authoris loquens. Ideoque contra hoc procedendum, omnesque calumniæ, quibus abundat, detegendæ, refutandæ et condemnandæ sunt, posteaque alio scripto in publicum emisso propalandæ, in quo totus processus omnesque contrariæ probationes continebuntur, adiuncto Cæs. Ma^{tis} decreto, quo per totum Imperium famosus iste liber irritus reddetur, seu, uti aiunt, annullabitur. Et iam
40 Reverendissimo Archiepiscopo Pragensi a Cæsare iniunctum est, ut in Typographum animadvertat, atque exemplaria omnia conquiri faciat, quotquot Pragæ reperiuntur, eaque Vulcano tradat: si aliquantisper
47* supervixisset

supervixisset author, sententiam talem, uti ex commissarijs intellexi, accepisset, ut infamis redditus, capite plecteretur, aut secundum leges Bohemicas in quatuor partes dissecaretur; sed mihi non tam erat quaestio de ipsius persona, quam scurrilem et vanam fuisse omnes norunt, sed potius de libro isto tot iniurijs et mendacijs scatente abolendo, et mea meorumque fama ac existimatione vindicanda, quod etiamnum volente Deo fiet. Quin et ROTHMANNUM, sive adhuc in vivis sit, sive non, ab ijs, quibus illum aspersit maculis et vaniloquijs, liberabo, atque iniuriose ipsi illatas esse pronuciari efficiam, quod ad ipsum, si adhuc superest, perscribas velim. Et si quas habes eius manu scriptas literas, eas tuis, quibus ipsius esse Chirographum testeris, inclusas ad me mitte, ut inde probare possim, alteras tibi sub finem antecedentis anni inscriptas mecumque communicatas ipsius quoque manu exaratas esse. Ubi processus totus absolutus fuerit, omniaque in codicillos relata et typis edita, faciam te eorum participem. Vale. Dabantur Pragæ die 26 Septembris stylo novo Anno 1600. ||

POSTSCRIPTA.

148r

ROGAS, ut Reverendissimo Archiepiscopus Vestri Domino Decano, qui tam benigne et libenter res meas huc in Bohemiam promovit, aliquid medicamenti contra calculi dolores, quibus quotidie infestatur, quod sane quam libentissime facerem, si eiusmodi praesens remedium mihi nunc in promptu esset. Laboratorium, quod Cæsar mea de causa Benaticæ pro præparationibus Spagyricarum medicinarum extrui clementissime mandavit, propter eius Maiestatis diutinam Pilsenæ absentiam, non est hæcenus absolutum: ideoque eiusmodi pyronomicis confectionibus, prout alias voluissem, operam dare non licuit. Ne vero optimum et honorandissimum illum virum de me tam bene meritum suo hac in parte desiderio plane frustrare viderer, subiungam quandam medicamenti formam, quæ isthuc non difficulter confieri poterit. Cuius usum in tali affectione praesens afferre subsidium compertum est.

Rcp. Semin. Feniculi
 Petroselini
 Anisi
 Saxifragiæ
 Cardamomi
 Oculorum cancri
 Lupi piscis
 Nucl. persic. ana oz. I
 Cynobator. Germ. *hainbutten beeren*
 Mespillorum
 Charabes albi ana oz. II.

Contundantur

Contundantur omnia in mediocriter tenuem pulverem, et cucurbitæ vitreæ imponantur, moxque superfundatur de spiritu iuniperorum, qui instar aquæ vitæ est, tantum, ut duobus vel tribus digitis superemineat, clausoque postea et bene obturato vitro in tepidum balneum
 5 omnia simul per unam hebdomadam digerenda collocentur, et singulis
 148^v diebus vitrum || circumspecte exemptum bis vel ter cum imposita materia circumagatur, et nonnihil hinc inde moveatur, ut specierum impositarum eßentiæ eo melius extrahi et spiritui iuniperino uniri possint. Quo peracto omnis materia frigefacta unâ cum liquore superfuso primum per lineum pannum fortiter exprimatur, deinde per bibulam papyrum coletur et filtretur, ut purior evadat: postmodum hic totus liquor eßentiam specierum in se continens in balneo mediocriter calido per Alembicum distilletur, donec materia quædam instar liquidi mellis in fundo remaneat, cui materiæ tantundem quasi de spiritu Therebinthinæ optimo, qui levi calore in balneo ascendit, addendum est, cum quo extractum illud denuo in tepido balneo, vitro bene clauso, per spacium unius septimanæ digerendum; posteaque simul per bibulam papyrum iterum filtrandum, addito aliquantulo de liquore iuniperino prius destillato, si opus fuerit, ut promptius filtratio absolvatur. Qui
 10
 15
 20 tamen liquor lentissimo calore balnei inde postea auferendus est, ne sua ignea et acuta vi medicamento officiat.

Ex hoc dicto modo diligenter præparato medicamento dentur patienti tres vel quatuor guttæ in vino mane singulis diebus, tunc quoque post meridiem ante cœnam, idque quando et quam diu opus fuerit.
 25 Ex liquore autem iuniperino, qui per Alembicum ascendit, poterit etiam parum quasi quartæ partis unius cochlearis vesperi ante decubitus abumere instar alterius aquæ vitæ, si modo eam ferre poterit, idque potius hyeme quam æstate fiat, et non nisi bis vel ter in septimana eo vesperi, uti dictum, utatur. Hæc si rite et præscripta ratione executus
 30 fuerit, sentiet inde favente Deo morbi non mediocre levamentum. ||

149^r POSTSCRIPTA ALTERA.

QUOD amice me admones de ijs, quæ quidam ex aula hac Cæsareana cuidam præcipuo apud vos nobili scripsit, gratum est, licet omnia illa quæ retulit, prout recte in literis tuis conijcis, falsissima (quod
 35 et præstat) sint. Ipsi Maestas nunquam adhuc mecum de talibus locuta est, nec per literas aut oretenus Turcarum aut belli Turcici mentionem ullam fecit, multo minus ut ego, qui alienis rebus me non immisceam, nec vaticinia profitear, tale quid protulerim: imo, quod plus est, ea potius semper insinuavi, quæ a melancholicis curis, animi deiectione, suspicionibus et superstitionibus otiosis, alijsque eiusmodi mentem sanam turbantibus avertere possunt, idque ita sedulo hæctenus
 40 egi,

egi, ut forte vix alius quispiam, qui diu illi ab intimis fuit confilijs, tam
 cordate et præfenter facere aufus fuiſet, quod optime novit magnificus
 Dominus BARVITIUS Secretarius præcipuus, qui Cæſari fere ſemper
 præſto eſt. Ille eo nomine aliquoties ex animo mihi gratias egit, ſequè
 hanc ingenuitatem, quodque ea, quæ decent et conducibilia ſunt, non
 diſſimulem, ſed ſincere ipſius Maieſtati, cum ſubiectiſſima tamen diſcre-
 tione, aperiam, deque ijs oportune commonefaciam, ad cæteros con-
 ſiliarios præcipuos deprædicare, non ſemel indicavit, quibus hoc gra-
 tiſſimum fuit, adeo ut res longe aliter ſe habeat, quam quidam ignari
 et neſcio quid ſiniſtro iudicio ſomniantes ſuſpicari fortare poſunt. Sic
 non defuerunt, qui Cæſaris tam diutinam Piſſenæ abſentiam mihi
 vaniſſime imputarent, atque id non ſaltem Pragæ, ſed et in varijs Bo-
 hemiæ locis ſpargere non ſunt veriti, cum tamen id mihi nunquam in
 mentem venerit, priuſquam ab alijs referri audivi: et vix alius magis
 quam ego ipſius Maieſtatis præſentiam || deſideravi, ſiquidem, interea
 dum abſuit, res meæ minus promoverentur, utut eſſent, qui earum
 executionem in mandatis haberent. Nec ſcio quenquam hîc, qui mei
 odio laboret: neque enim ulli occaſionem dedi, imo quam plurimi ad-
 eoque præcipui quique non ſaltem in aula, ſed et alibi in regno hoc
 amicitiam et converſationem meam ſponte exoptant, et magis quam
 cuperem ambiunt, ut ſic et temporis et valetudinis iacturam ſæpius
 quam vellem facere cogar. Quin et illuſtiores regni Primates mihi
 proprio motu nec rogati obtulerunt, ut in regni indigenam adſciſcerer,
 nec alio me converterem; quod ſe primis comitijs effecturos prompto
 animo polliciti ſunt. Si qui inter vulgares latitant moroſuli, invidi et
 malevoli, quorum tamen neminem novi, illi in ſua ſeſe ineſcent et ro-
 dant malevolentia ac iudicij perverſitate, hæcque habeant ſecum ſer-
 ventque ſepulchro: infelix et miſer eſt, cui nemo invidet, nec ſplendet
 aut conſpicua virtus, quæ livore ſuapte umbra caret. Vides itaque, mi
 ROLLENHAGI, quanta iniuria non ſaltem meam perſonam, ſed,
 quod longe plus eſt, ipſam Sacram Cæſaream Maieſtatem, Imperij
 Caput et Dominum noſtrum clementiſſimum, qui præſenti eſt animo,
 nec Turcas formidat, ſed et Pacem, niſi honorifica et utilis ſit, etiam
 ultro oblatam reſpuit, afficere non erubescunt, dum tam futilia et a
 veritate alieniſſima ſcribunt. Si ſimul eſſemus, poſſem multis documen-
 tis et Tecmirijs irrefragabiliter oſtendere iſtorum hominum vanilo-
 quentiam: quodque contrarium potius verum eſſe. Interim tamen ſe-
 creto ex te ſcire averem, quiſnam fuerit, qui talia ſuis literis inſperſit,
 et ad quem eas exaravit, non quod tales nugæ morer, aut quod illi id
 obijcere velim (ſunt enim multa diſſimulanda et ex alto deſpicienda)
 ſed ſaltem ut mihi ab homine tam ſiniſtra et frivola ſuſpicante et male-
 volo cavere poſſim, ſi forte ipſum novi aut alicubi in illum inciderim.

Ut

Ut igitur eundem pauculis vel etiam tectis verbis mihi indices, quam primum denuo ad me scripseris, te per amicitiam nostram rogatum habeo. Fiet id absque omni tuo periculo. Scio enim prudenter et taciturne in eiusmodi malitiosis et perversis cavillationibus agendum esse. Vale. Datum ut supra in literis. ||

150^r Addo et hoc, ea, quæ superioribus literis de persecutione eorum, qui Evangelicam doctrinam profitentur in Austria, consensu Cæsaris per Iesuitas fieri innuebas, falso ad vos relata esse. Omnia enim in Austria quoad religionem in priori sunt statu, nec Cæsar permittit Iesuitas aut alios, qui se Catholicos nuncupant, turbas excitare, neque quemquam ob religionis diversitatem odit aut male tractat, cum etiam multos in sua Aula patiat a Pontificijs dissentientes. Sed in Styria magna suborta est Evangelicorum afflictio, Iesuitis ex autoritate Principis neminem, qui non cum illis sentiat, istis ferentibus, quod tamen invito et aliter suadente Cæsare evenit. Sunt qui ominantur, Turcam supervenientem controversias illas et persecutiones dirempturum, nam occupato (quod tamen Deus avertat) Canisio, nullum restat munitum propugnaculum, antequam Styriam invadere possit. Sed de his providebit is, in cuius manu sunt omnia.

20[†] [E codice Basileensi G I 23]

72^v **NOBILISSIMO AC GENEROSO DOMINO**
TICHONI BRAHE, SACRÆ CÆSAREÆ MAIESTATIS
MATHEMATICO EXCELLENTISSIMO, DOMINO
ET PATRONO PLURIMUM OBSERVANDO.

71^r GENEROSE AC NOBILISSIME DOMINE, PATRONE ET AMICE
OBSERVANDE.

S.

30

OSSEM equidem non iniustam excusationem adferre, quamobrem hæcenus rarius ad te literas miserim, tum quod domo diu abfui, tum quod raro mihi tabellarij Pragæ proficiscentis copia offertur. Sed permitto me inculari de officio scribendi, nam hoc ipsum tui in me amoris aliquod signum continet, quod familiariter me

35

arguis. Scripsi tamen cum filio tuo, qui hac transijt circa festum Pentecostes. Rostochij vivo et doceo sedulo, postquam ex longis peregrinationibus satietas multarum rerum me cepit. In patria vivere fors me non permittit, iucundior est vita, quæ sibi constat. Quis bene de patria meritis præmium iustum retulit? Nec tu ipse, præstantissime TICHO, decus ac columen qui tuæ fuisti patriæ. Deinde in Livonia omnia bello ardent,

ardent, nam pugnæ aut dirimendæ controversiæ sedem eam delegere, qui de regno Suetiæ inter se disceptant, Rex Poloniæ, Dominus meus clementissimus, et Dux CAROLUS, princeps Suetiæ.

Tuam in me propensam voluntatem ac constantiam sinceri amoris collaudo, et posteris etiam eam testatam faciam, nec existimo te dissuasurum, quin hoc vitæ genus, in quo constitutus sum, placidum et philosophicum retineam, usque dum certiora pax et tranquillitas patriæ prospenderit. ||

Quæ in honorem D. CHYTRÆI amici nostri communis scripti, exigua illa quidem sunt, sed tamen argumenta grati mei animi in defunctum extare volui: transmitto exemplar adiunctis alijs item pagellis, ex quibus me totum cognoscere possis qui sim, quidve agam possimum. 71v 10

Negotium illud, de quo scribis et prolixius forte ad D. LUCAM BACKMEISTERUM perscripsisti, mihi eo plane modo commendatum habeo, ut tuo honori tuæque memoriæ me plurimum tribuere intelligas. Si quid in historicis fuerit continuandum, meâ operâ id fiet. Sed adminicula mihi adhuc defunt, quæ suâ amici alijque Docti Viri sufferre communicatione possunt utilisime. 15

Plane constitueram meum ad te filium mittere; sed is, me in Polonia absente, Basileam usque expaciatus, nondum redijt. Id vero te rogo, ut beneficio gratiæ et auctoritatis, quâ in aula Cæsaris vales summâ, me iuves, et apud illustres Dominos, quibus hæc impertiendi potestas data est, mei honestam mentionem facias, ut privilegium Cæsaris de meis libris editis et edendis in iure et in historijs impetrare possim, sine magno pecuniæ dispendio. Ubi spes facta fuerit, aliquot pagellas de singulis libris transmittam, ut inspectis capitibus summisque rerum, tanto facilius, quod cupio, impetrem, quanto, ut opinor, utilior civilis prudentiæ studiosis || meus labor futurus est. Quicquid vicissim tua causa potero, faciam, ac lubentissime. 25 72r 30

Nova ut mecum sæpius, quæ ἀξιόπιστα sunt, communicates, etiam atque etiam rogo, teque bene valere cupio. Salutem tuis filijs, filiabus, alijsque domesticis adscribo plurimam. Vale. Datæ Rostochij 19 die Septemb. stylo veteri Anno 1600.

Tui amantißimus 35

CHRISTOPHORUS STURCIUS,
manu propria.

† [E codice Basileensi G I 23]

76^v NOBILITATE GENERIS, DOCTRINA AC
 VIRTUTE PRÆSTANTISSIMO VIRO, DOMINO TYCHONI
 BRAHE, DOMINO HÆREDITARIO IN KNUDSTORFF,
 5 ASTRONOMO EXCELLENTISSIMO, DOMINO ET
 AMICO SUO INPRIMIS HONORANDO.

PRAGÆ.

75^r S. P.

10 NOBILISSIME et clarissime vir, Domine et amice inprimis colende. Binas abs te accepi literas hoc mense Septembri; priores die 8 mihi reddidit M. CHRISTIERNUS, qui ad tres septimanas Witebergæ substiterat, posteriores tabellarius Praga a D. GODELMANNO huc ablegatus heri. Scis autem stylo nos Iuliano hinc uti.
 15 Utræque negotium pecuniarium tuum mihi commendarunt, de quo et ad affinem meum Dn. Cancellarium D. BORDINGUM scripseras, quem Lubecæ tum agentem ego monui, ut negotium istud suo loco promoveret. Venit is ante paucos dies Lubeca Gustrovium ab Illustriß. Principe UDALRICO vocatus, postquam Cell. eius in venatione tum
 20 circa Grabovium existenti nunciatum fuisset de obitu nepotis ex fratre Ducis SIGISMUNDI AUGUSTI, qui hydrope alijsque morbis diu conflictatus die 5 Septemb. Ivenaci pie decebit ex hac vita. Funus ei fiet die 10 Octob. Suerini, ubi parentis IOH. ALBERTI et fratris IOHANNIS aliorumque ex ea linea defunctorum corpora quiescunt.
 25 Eadem occasione Dn. Cancellarius Quæstorem iuniorum Principum, qui et Ducis UDALRICI iam Quæstor est, in aula reperit, et effecit, ut hodie mihi per ministrum suum in meis ædibus 600 illos thaleros tibi debitos numeraverit, recepta apocha tua, quam interim apud me servaveram. Hanc ego pecuniam usque ad adventum D. GODELMANNI,
 30 quem huc brevi acceßurum tibi in receptione pecuniæ gratificaturum scribis, penes me retinebo. Ut autem in auream monetam commutem, haudquaquam fieri potest. Rarissime enim hinc vel minimum aureum cernimus, omni auro vel in Belgium vel in superiorem Germaniam, ubi maiori precio quam hinc censetur, hinc translato. Id tamen
 35 faciam, si potero, ut thaleros novos Belgicos, quorum multi summæ huic interfunt, in alios Imperiales, uti vocant, commutem; hos enim gratiores istic esse arbitramur quam illos.

Porro quod ad continuationem Chronici D. CHYTRÆI p. m. qui postridie Iohannis nobis valedixit, attinet, neminem hoc quidem in
 75^v loco eam ad rem magis idoneum esse iudico quam || D. CHRISTOPHORUM STURTZIUM, qui historiarum lectioni in hac Academia

magna

magna cum laude præest, ingenioque, memoria et facundia excellit. Quamprimum igitur Concilium Academiæ convenerit, mentionem huius negocij et tuæ commonefactionis injiciam, nec dubito, quin Domini Professores, quorum plerisque ætate, doctrina et prudentia graves esse non ignoras, id constituent, quod et Academiæ nostræ et nomini 5 magni illius CHYTRÆI honorificum et publice utile erit. Adveniente vero D. GODELMANNO, de eo, quod ad te privatim spectat, postremæ Chronici parti inferendo, unâ cum D. CLINGIO, cum hæredibus D. CHYTRÆI libenter et diligenter agam, et si quæ alia a me proficisci poterunt grata tibi officia, in illis promptum me semper reperies, 10 donec vixero. Senesco enim iam, et post mensem, si Deus voluerit, annum 70 ætatis meæ completurus sum. Facio tamen adhuc mediocriter vocationis meæ in Ecclesia et Academia, per Dei gratiam, officia. M. CHRISTIERNUS paucis hîc diebus mansit, festinans in Daniam. Ego sane hunc virum nobiscum vivere et iuventutem nostram literariam 15 in studijs Astronomicis, quæ post obitum præstantissimi D. BRUCÆI segnius hîc tractata et culta sunt, erudire optarem. Tuas res honesto et incolumi adhuc statu esse, ac velle S. Cæs. Mai. ut Pragæ sibi adfiscus propius, gaudeo, et tibi tuisque deinceps etiam fausta feliciaque omnia precor. 20

Rumor isthuc delatus de disidio inter Regem Daniæ et nobilitatem suborto vanus est. Rex hoc tempore in Holsatia est cum coniuge, et genethliacis pompis ac convivio Gottorpij interfuturus dicitur, ubi soror eius IOHANNI ADOLPHO Holsatiæ duci nupta filium peperit, quo et BUGISLAUS Pomeraniæ dux legatum D. HENR. CAMERARIUM misit. Venationibus se Rex in Iutia oblectavit, magno cervorum numero cæso. Extruit passim munitiones Halmstadij et Overscheræ in Sueciæ finibus, quo cives ex vicinis oppidulis Rundeby et alijs migrare iussit, item Crempæ in Holsatia. || CAROLUS dux Sueciam nunc totam tenet pacifice, regiam vero coronam sibi a subditis oblatam nondum acceptare voluit, supplicio capitis 4 regni proceres captivos, ERICUM SPARRE Cancellarium, GUSTAVUM et STENONEM BANNER, et TURONEM BIELKEN, a concilio ordinum regni damnatos, affecit. Sunt et alij in Finlandia interfecti. Iam cum valido exercitu in Livonia est, omniaque Suecis hæctenus subdita circa Revaliam cum hac ipsa urbe tenet, et Regi Poloniæ bellum facturum existimatur, qui per Capitaneum suum GEORGIUM FARNSBECH exercitum circa Rigam conscripsit, qua de re certiora navibus nostris Riga redeuntibus cognoscemus. Cum Lubecensibus inducias pepigit, qui per legatos suos iam de pace cum eo agunt. Nuper duo Lubecensium Confules intra 24 horas obierunt, nec admodum bene inter Senatum et cives eius urbis convenit ob turbas Suecicas, quibus improvide Senatus

natus inconfultis civibus se et urbem immiscuit, unde magna civibus in mari damna illata a CAROLO fuerunt.

In hisce regionibus, Dei beneficio, tranquillitas est, ac meßem habuimus serenam et uberrimam. In Dania quoque segetes feliciter provenerunt, sed quia serior illic meßis est, aër agricolis non adeo benignus fuit.

Postremo commendo tibi affinem meum ABRAHAMUM STOPPIUM, qui istic aliquamdiu apud sororem et affinem vixit, eiusque negocium, quod haud dubie tibi exposuit, in quo si commodare ipsi apud Dn. Vicecancellarium vel alios proceres poteris, mihi quoque rem gratam feceris. Bene et diu cum omnibus tuis vale. Dabantur Rostochij 19 Septemb. stylo veteri Anno 1600.

Nobil. et Excel. T.
studioß.

15

LUCAS BACMEISTERUS D.

† [E codice Basileensi G I 23]

78v ILLUSTRIS ET MAGNIFICO VIRO, DOMINO
TYCHONI BRAHE, ASTRONOMO FACILE NOSTRI TEM-
PORIS PRINCIPI, DOMINO ET PATRONO COLENDO.

20

PRAGAM IN BEHMEN.

77r

25

ILLUSTRIS et magnifice Domine, patrone colende. Ut doleo priores meas tibi non redditas esse, ita lætor posteriores te accepiße: quibus quod proluxe et humanißime respondes, pergratum mihi est. De Elegia mea statues, utcunque libet, nihil me offendet, neque a me edetur, antequam tu volueris. De MELISSI carminibus plane tibi aßentior. Alius quodammodo et quasi vulgaris videtur in istis carminibus: vel senectus hoc facit (ut ipse solet interdum queri) vel laboris fuga: certe isti odæ omnis lima et intentio videtur deeße. Sed hæc tibi in aurem dixerim, apud ipsum nolim proferri, qui me nuper etiam Elogio ornavit in carmine de obitu CHYTRÆI, quod mitto. Diligentissime egi cum CHYTRÆI filijs de Designatione ista tuæ migrationis in Germaniam. Dixerunt se legiße et meminiße, quod patri reddita eßet: sed quamvis accurate inquisita, reperta nondum est. Deinde et si reperiatur, nobis tamen non liquet, quomodo ea poßit in huius anni Chronicon regeri ad finem, ut vis, cum incurrat reipfa in præcedentem. Præterea Chronicon illud iam editum est post mortem CHYTRÆI in id tempus, quoußque ipse deduxit: nam ut quispiam Venerem imperfectam perficiat, huius anni extrema absolvat, fortasse nemo reperietur.

35

48*

Exemplum

Exemplum tibi mitto. Sed in tui gratiam facile recudi posset, nisi priora obstarent: et hoc quoque, quod iam hæc Exemplaria in hominum || manibus versentur. Nihil sane est, quod malim, quam tibi gratificari, 77^v
sed tu ipse de his cogitabis et statues, et si quid in mentem venerit, nos tantum docebis. Locutus sum de hoc negotio etiam cum D. LUCA, 5
qui suam sententiam sine dubio ipse perscribet.

De carmine ad Cæsaream Maiestatem tali, quale innuis, quid fieri posset, dispiciam, quando otium nactus fuero. Modo versor in campo Eloquentiæ et Intemperantiam ac sectatores eius vehementi oratione seu libro castigo. Erasmanum illud erit quiddam, ut spero. Sed hæc 10
ante dicens, in lente unguentum quæro.

Obijt nuper SIGISMUNDUS Megapolitaniæ princeps, IOHANNIS ante defuncti (cuius duo filij supersunt) frater: corpus eius humabitur Suerini 10 Octobris stylo veteri. CAROLUS dux Sueciæ cum magno exercitu et tota familia contulit se in Livoniæ partes; quid moliturus et quo res evasura sit, videbimus. Tranfylvaniam periclitari 15
audimus, et propter adventum Turcæ et tyrannidem Walachi, de quibus ex illis locis nos incertiora audimus, vos, qui prope adestis, certa.

Irascor illi, qui effecit, ut supprebis literis meis VARADINUM nostrum nondum legeris. Habe vero iam etiam sero: quod tibi probatum 20
iri omnino confido, magno equidem mihi labore constitit. Elegantius videbitur, si conferetur cum inepto quodam Silesij Carmine, qui idem argumentum susceperat ante, sed sine Minerva et Gratijs, adeoque nimis pueriliter. RHEDERUM audio id misisse ad Typographiam Lignicensem, ut recudatur. 25

M. CHRISTIANUS iam discebit in Daniam, cum ante mihi adfuisset. Tu ut || diutissime valeas et in Germania nostra floreas, utque 78^r
tibi diu etiam incolumis sit ille Cæsar optimus et clementissimus: illud vero est, quod opto et voveo summopere. Bene vale, vir magnifice. 30
Datae Rostochij 20 Septemb. Anno 1600.

T. Magnif.

reverenter colens

MARTINUS BRASCHIUS.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MELCHIOREM
IÆSTELIUM.

- 151^r **H**X ultimis meis literis, Eruditissime et amantiſſime Do-
 5 mine IÖSTELI, quas Domino Doctōri FRANTZIO Iu-
 risconſulto in eas oras proficiſcenti commiſi, facile intel-
 lexifti, quæ ſuperioribus tuis reſpondenda habui, et quæ-
 nam deinceps a te deſiderarem, quod peracta promotione,
 quæ ut fauſta felixque ſit precor, meliori reſtitutus otio
 10 efficias, te etiamnum per amicitiam noſtram rogatum volo. Invenies
 facile aliquem, qui id, quicquid erit, meis ſumptibus ad mundum de-
 ſcribat. Promptiſſimum vero erit, ſi hoc per ſtudioſum, quem mihi polli-
 ceris (quod et gratum eſt) huc ipſum miſeris, modo is non prius, quod
 tamen mallet, acceſſerit.
- 15 Quid M. OSWALDUS et Typographus certo addicere velint, etiam
 mature reſciſcere cupio, atque ut omnia pro me iſthic peragenda ac-
 celerentur, ne irrecuperabile tempus nimis diu incaſum labatur. Sum
 iam occupatus in diſponendis instrumentis meis ſuperius iuxta arcem
 in domo quadam ampla, in quam Cæſar ex horto ſuo, cui propinqua
 20 eſt, ſolitarie, quoties lubuerit, ingredi poteſt et ea perluiſtrare, quod et
 nuper clementiſſime nec ſine voluptate fecit, licet ſaltem ea, quæ Be-
 natica advecta ſunt, tunc in promptu fuerint, cætera omnia, de quibus
 etiam pridie inquiſivit, ubi rite collocata fuerint, viſurus, atque tum
 demum, quo in loco, ut ad uſum perpetuentur, conſtituenda ſint, de-
 25 creturus. Neque enim vult, ut ego cum meis ſtudijs tam longe, ut antea,
 Pragâ abſim, quod etiam mihi ipſi non oportunum videtur. Verum de
 huius conſilij eventu, quem ſpero utilem et commodum futurum, te
 poſtmodum certiorem reddam.
- Advenit ante quatrimum per poſtam, uti vocant, Cæſaris frater Ar-
 30 chidux MATTHIAS ab ipſius Maieſtate illico vocatus, ſtatim ac magna
 illa et inopinata mutatio hîc in aula facta eſt, reiecto RUMPFIO et
 TRAUTSONIO, præcipuis Conſilij ſecreti Capitibus, qui intra biduum
 diſcedere iuſi ſunt, quod et factum, cæteris eiufdem Conſilij membris
 retentis quidem, ſed necdum in priori gratia habitis. Qua de cauſa
 35 hæc alteratio peracta, nondum ſatis liquet. Fuit quoque dictus ſere-
 niſſimus Archidux heri in domo illa, ubi instrumenta mea partim erecta
 ſunt, partim adhuc eriguntur, et ſingula, quæ interim maiori copia ad-
 vecta erant, diligenter perluiſtravit, ſiquidem et is artibus his iucunde
 et laudabiliter afficiatur.
- 40 Vale, et cum otium fuerit, plenius reſcribe. Atque ubi ſexcenti illi
 Ioachimici e ducatu Megapolitano advenerint, 50 inde pro laboribus
 Typographicis

Typographicis tecum retine, et papyrum idoneam pro aliqua eorum parte tempestive coëmi effice. Plures mittam, ubi opus fuerit. Reliquos intermediente affine tuo Dresdenſe huc dirige. Iterumque vale, et D. D. IESSENIUM, licet mei immemorem, reliquosque amicos Witebergenses, inter quos etiam obmutefcentem illum TAUBMANNUM, saluta. Dabantur festinanter Praga die 8 Oct. ſtylo novo Anno 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

SPECTATISSIME DOMINE DECANE AC
SENIOR CÆTERIQUE CLARISSIMI DOCTORES
COLLEGIJ MEDICI.

UOD tam honorifice et benevole ad promotionem Doctoratus in facultate medica circa medium Octobris ſtylo veteri apud vos ſolenniter celebrandam (memores adhuc illius convictus, qui inter nos fuit, dum ſuperiore anno aliquantiſper Witebergæ ſubſiſterem) veſtris humaniſſimis literis me invitatis, eſt cur vobis omnibus et ſingulis officioſe gratias agam. Satiſſacerem vero haud illubenter veſtræ petitioni, ſi per me id ſtaret, et temporis locorumque ratio, quibus inſerviendum, id ferret. Sum enim ex Sacræ Cæſæ Mat^{is}, Domini noſtri clementiſſimi, mandato iam occupatus in diſponendis instrumentis meis Aſtronomicis, quæ partim ex Arce Benatica, partim Magdeburgo Leutmeritzium, quouſque Albiſ eſt navigabilis, deinde huc Pragam, eiuſdem Maieltatis iuſu, nuperrime advecta ſunt, ut in ampla quadam et magnifice ſuperius prope arcem extructa domo ijs collocatis, ipſius Maieltati (ſic enim ei clementiſſime placuit) omnia propius in conſpectu ſint, donec quorſum ulterius tranſſerenda, et ubi commode ad uſum ſtabilienda veniant, benigniſſime ordinaverit. Quæ cum non ita cito expediri queant (reſ enim non parvæ eſt molis) ut vobis ad conſtitutum tempus gratificer, ſpero tam apud vos, quam Eruditiſſimum Magiſtrum IÖSTELIUM, Candidatum inter ſex illos primarium, amicum mihi in primis dilectum, excuſationi locum futurum. Quod ſuper eſt, ut actus ille auſpicatus et ſalutaris ſit, precor, voſque omnes Deo Opt. Max. commendatos habeo. Dabantur Praga die 9 Octobris ſtylo reformato Anno 1600.

[E codice

† [E codice Vindobonensi lat. 10702]

IOANNES KEPLER AD TYCHONEM
BRAHE.

163^r 5 **U**M hucusque, Nobilissime et Præstantissime Domine
 TYCHO, partim occupationes tuæ, partim febris mea
 non passæ fuerint, ut rationes adventus mei in Bohemi-
 am Magnificentia Tuæ ex animi mei sententia recen-
 serem, scripto id rectissime præstitum iri putavi. Duobus
 10 potissimum argumentis Magnificencia Tua, in literis ad
 me in Styriam mihi, in Bohemiam me vocavit, altero a contractu no-
 stro, quem Maio mense et antea talem inivimus, ut pollicerer, inter-
 ventu Cæsareæ voluntatis, Magnificentia Tuæ per biennium adesse,
 laboresque tuos in Astronomia toti Europæ iam pridem desideratissi-
 15 præsentia mea calamitate deducto, dum me iubes optima spe ad te pro-
 ficisci, nec dubitare, quin vel commendationibus tuis ad Maiestatem
 Cæsaream, vel propria opera auxilioque meis incommodis sis consul-
 turus, adeoque et viaticum compensaturus. Recte sane de duabus hisce
 20 rebus egisti. Nam mihi cum necessitas imponeretur e Styria migrandi,
 omnino de utraque hac cogitandum fuit. Et si enim, quod primum at-
 tinet, omnis noster contractus expiravit et annihilatus est, sublato fun-
 damento, ut retinerem salarium meum Styriacum (quod interdictum
 163^v 25 Provincie mihi ademptum est) utque magistratus meus eius temporis ||
 consentiret (cuius loco, cessante officio, iam agnosco Principem Wir-
 tembergicum, vigore cum obligationis, tum literarum Reversalium)
 tamen cum, durante meo priore officio, res a Magnificencia Tua in-
 cepta et Cæsareæ Maiestati proposita sit, Cæsarea Maiestas etiam con-
 senserit, providendum certe mihi fuit, ne imprimis Cæsaream Mai-
 30 estatem, tum etiam Magnificentiam Tuam ludificarer, quin potius vel
 cum damno meo Pragæ irem, ibique rem vel penitus confectam (quam
 spem literæ tuæ in adventum meum præbuerunt) quantum in me esset,
 amplecterer, quantum vero in Principe meo situm, per Legatum eius
 Dominum Doctorem DOLDIUM, qui Pragæ esset, expedirem; vel si
 35 adhuc præter opinionem tuam, in dubio suspensa futura esset, uti tum
 vires meas explorarem, sumptuum rationem inirem, et quantisper sine
 pernicie mea, incertum in eventum, meis impensis, nullo salario, ex-
 pectare possem, perpenderem, ubi, si tantæ moræ, quantas postulat aula
 Imperatoria, supra facultates meas essent, negotium ipse præfens legi-
 time et cum Magnificentia Tuæ meique ipsius exculpatione penitus
 40 defererem.

Quod ad alterum, et si mihi dubium nunquam neque fuit, neque est,
 quin

quin et impense me ames, et optime promotum velis, et huius rei luculentissimas in loco tam splendido, tanta summi Monarchæ gratia, habeas occasiones, si moram ego ferre possem: tamen rationes, quibus præfens meum infortuni-||um ope divina sublevem, aliæ mihi sunt, 164^r
 partim necessariæ, partim (ut sunt res meæ tenues) magis utiles. Cum 5
 enim iure obligatorio tenear, operam meam priore Magistratu, cui illam ex concessu Principis mei Nutricij addixeram, liberatam, eidem Nutricio meo renunciare, rectissime sane mihi consuluissem, si recta via Grätio ivissem in Wirtembergiam. Certum enim habeo, qui eo veniunt exules, maxime si alumni fuerunt Principis, illis et de victu 10
 statim et de conditionibus primo quoque tempore prospici. Ego vero præter hæc omnia etiam a Præceptoribus meis in Academia Tubingenfi iam pridem eas habeo promissiones, ut merito ex coniunctione Principis cum Academia magna mihi spes nasci debeat. Atque hæc via esset omnium compendiosissima ad mea mitiganda incommoda. 15
 Altera est, ut si me causæ forsitan aliæ (qualis est nostra iam tractatio) Pragæ deducerent, uti tum in ea urbe, nempe in conventu Legatorum ex plerisque provincijs, statim mihi prospicerem, primo omnium Legatum Wirtembergicum alloquerer, an commode, parvo sumptu, commendationibus ipsius adiutus, in Wirtembergiam ire possem, an 20
 concessionem mihi ab illo Principe impetraret, commendationibus iterum me iuvaret, ut propter redimendum viaticum in propinquiorem Academiam, qualis est Witeberga, Iena, Lipsia etc. promoverer. Hæc altera via est, Nobilissime Domine TYCHO, sublevandis meis miserijs, || minus quidem splendidas conditiones pollicens, quam ex aula sperantur 164^v
 Imperatoria, sed tamen expeditiores, in præsentia certiores, et mihi, qui ob inopiam non sum sustinendis diuturnis moris, acceptiores.

Explicavi, quid de utroque tuo argumento sentiam: iam quo animo huc venerim, hincque iam commorer, recensebo. Voluisse me, statim atque in exilium ire sum iustus, Wirtembergiam repetere, iam pridem 30
 ex literis meis tenes. Supervenerunt literæ tuæ, quæ et mihi et affinitati amicisque meis satis efficaces sunt visæ, quæ me permoverent, ut dimisso in Magnificentiæ Tuæ et Astronomiæ gratiam, inque meum ipsius, si Deus ita vellet, maius incrementum, altero mei iuvandi modo, retento vero alterius arbitrio pro Wirtembergico Bohemicum iter arriperem. Bona vero et uxorem cum privigna visum est in omnem eventum Lincij relinquere, ubi essent in itinere versus Wirtembergiam. 35

Mutavi propositum de uxore et privigna (bona enim, sicut dixi, Lincij reliqui) hoc metu, qui iam in me exit, ne quis ex nobis ægrotaret, reliquis absentibus, inter peregrinos. Itaque Pragæ veni magno sumptu. 40
 Sexaginta expendi in vecturam personarum, viginti in viaticum, quadraginta amplius in duo vasa, repleta bonis mobilibus sive suppellectili, idque

idque tantummodo Lincium usque. Taceo quanto iam in ære sim hospitis mei. Restant mihi impensæ non plures, quam quibus ad moram quatuor hebdomadam, et deinde ad iter aliud (breve tamen) indigeo.

165^r Intra has quatuor hebdomadas expectabo eventum || nostri negocij.

5 At nihilominus, dummodo per valetudinem liceat, in omnem eventum mihi apud Legatos Principum de commoda conditione legitime circumspiciam, sic tamen, ut si quid interea Magnificentia Tua effecerit, id ratum, cætera irrita sint. Ubi hoc tempus transierit, atque Magnificentia Tua postulaverit a me, ut diutius maneam, id non aliter mihi

10 possibile est, nisi aut viaticum mihi a Magnificentia Tua pro vectura et victu restituatur 150 fl., ut duo vasa mea huc advehantur, ne quæ convasata sunt, situ pereant, aut Magnificentia Tua prædem se præstet pro me apud illos, a quibus necessaria mihi ad victum coëmenda sunt. Quorum illud si præstetur, ad semestre usque, DEO vitam prorogante, expectare potero: sin hoc autem, tantisper durare potest mora mea, dum

15 id Magnificentia Tuæ et Creditoribus allubescat. Interea Astronomia et labores Magnificentia Tuæ tantæ mihi curæ erunt, quantam feret valetudo mea. Quin etiam si negocium ex animi sententia apud Cæsaream Maiestatem conficias, viaticumque, uti spem fecisti, impetres,

20 ab eo summam eam, quæ interea mihi a Magnificentia Tua commodata fuerit, demptam Magnificentia Tuæ restituam. Quin etiam id intra has 4 septimanas operam dabo, ut aliquis alius mihi id salarium, quod Grätij habui, in hoc biennium pendat, pro quo obligatus illi sim, exacto tempore in eius servitium transire. Habet igitur Magnificentia

25 Tua summam consiliorum meorum: quæ ut mihi inopi et deserto et exuli non in peiorem partem interpretetur, obnixè rogo. Vale. 17. Oct.

Magnificentia et Nobilitatis
Tuæ Officiosissimus

M. IO. KEPLER.

30 [E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS AB HOHENBURG AD TYCHONEM BRAHE.

242^r **H**X itinere, quo peregre abieram, Vir Nobilissime atque
35 Mathematicorum omnium facile Princeps, iam tandem reversus, relegi literas tuas 28 die Augusti ad me datas, et ex adiunctis exemplis deprehendi, me semel atque iterum in calculo lapsum esse, quo nomine gratias tibi ago eò maiores. Sed inprimis summe miror, atque adeo

40 satis mirari nequeo, calculum tuum novissimum Eclipseos Solaris diei 10 Iulij huius anni ἀκριβέστατον tam præcise observationi cœlesti eademque

demque exactæ congruere, ita ut nec sexagesimâ quidem particulâ unius gradus a se invicem discrepare videantur.

Ἡ μέγα θαῦμα τὸδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι.

Respondet numeris tua contemplatio cœli

Unius arc̄tataque ad sexagesima partis.

Θαῦμα ἴδεσται.

Respondent cœlo numeri, quibus attrahis astra,

Unius arc̄tatique ad sexagesima partis.

Θαῦμ' ἀκόεσται.

Summo itaque desiderio flagro, ut quanto citius pollicitationem hac in re tuam adimpleas, totus enim iam calculum hunc tuum Solis et Lunæ novissimum, posteaquam eundem plane absolveris, expecto et opto.

Libros, quos petijsti, habeo, sed iam deest tabellarius. FRANCISCUS VIETÆUS A° 89 Londini edidit librum in folio Regali, cui titulus FRANCISCI VIETÆI opera Mathematica, in quibus tractatur Canon Mathematicus, seu ad Triangula, item Canonion Triangulorum laterum rationalium, unâ cum universalium inspectionum ad Canonem Mathematicum libro singulari etc. In eoque libro multa tractat de resolutionibus triangulorum, quare plane conijcio ADRIANUM ROMANUM de hoc ipso libro locutum esse. Quod si eum desideres, curabo omnino, ut habeas. || ALBATEGNIUS latius habetur, sed is ipse, qui multis in locis incorrectus est, Norimbergæ A° 37 unâ cum ALFRAGANO editus, et nec is quidem facile invenitur, attamen πῶλλὰ πλάσιωσις pretij effecit, ut ego quoque exemplar eiusdem mendosæ impressionis ex Bibliotheca quadam redemerim. Quod si nihilominus eundem petas, mittam illico. Mihi sane, præter nomina propria, non videtur adeo mendosus, si unica cautio adhibeatur; solet enim numerum binarium et quinarium confundere. Quod si hoc unicum caveatur, in calculo vix error oboriatur.

Iungo his literis Catalogum nundinarum autumnalium, quem ipsum quoque iam demum e peregrinatione domum reversus sum nactus; quod si aliquos libros ex ijs desideres, transmittentur. Affinis meus PAULUS ZEHENTNER ab ZEHENTGRUEB quædam meo nomine tibi referet, atque hinc vale quam felicissime. Datæ Monachij die 8 Nov. A. 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MAURITIUM
LANDTGRAVIUM HASSIÆ.

154^r UM Illustrissimæ Cellitudinis Vestræ Legatus Magnifi-
5 cus, Dominus IOHANNES de *Bopenhausen*, qui mag-
† ni Regis Perlarum Legationem huc, Cel^{nis} Tuæ iußu, de-
duxit, mihi (siquidem interea dum hîc fuit, nonnulla ex
10 Cel^{nem} V^m maturare, mei officij esse duxi Ill^{mam} C^m V^m hisce meis literis
demiße salutare, et quæcunque ex mea tenuitate proficisci poterint
obsequia, omni debitâ reverentiâ offerre. Auxit hanc scribendi con-
fidentiam, et idipsum ut non omitterem, persuasit, non saltem ea, qua
15 Laudatissimæ memoriæ V^{ræ} Cel^{nis} Dominus Parens, quoad vixit, me
Clementissime profecutus est benevolentia, sed et insuper V^{ræ} ipsius
Cel^{nis} benignissimus animus et perseverans erga me favor, ut vel inde
liquet, quod Cel^{do} V^{ra} etiam post obitum Parentis suis Clementissimis
et cultissimis literis dignata sit. Quin et ex prædicto Cel^{nis} V^{ræ} Legato
20 gratissimâ mente nec sine voluptate percepi, C^m V^m etiamnum subinde
per occasionem nonnunquam mei mentionem facere, quod constantis
erga me Clementiæ et benignitatis indicium, quâ possum submissione
154^v ac gratiarum devota actione, || lubens agnosco, inque eo mihi non pa-
rum congratulor.

De migratione autem e Dania, Patria mea, ante quadriennium factâ,
25 quoniam C^m V^m non saltem ex proprijs meis literis, interea ad eam
officiosissime datis, sed et aliorum proculdubio relatione per suas cir-
cumstantias iam satis edoctum esse, nihil addubito, nolo ulterius ea de
re quippiam commemorare. Existimo etiam Celⁿⁱ V^{ræ} iam antea inno-
tuisse, quomodo a Sacra Cæs^a Ma^{te}, Domino nostro Clementissimo,
30 huc in Bohemiam ante biennium Clementissime vocatus et in ipsius
Cæs^æ Ma^{tis} Clientelam benignissime receptus, quodque Mecœnatem
eorum, quæ diu multumque tracto, studiorum Astronomicorum in ip-
sius Ma^{te} invenerim liberalissimum. Quocirca advectis, ex ipsius etiam
Cæs^æ Ma^{tis} Clementissimo mandato, per Albim fluvium omnibus meis,
35 quibus in Dania ad tam sublimis scientiæ exercitium et redintegra-
tionem usus sum, Organis, ea nuper, ipsius quoque Ma^{te} sic Clemen-
tissime decernente, in domo quadam ampla et magnifice hîc iuxta Arcis
hortum extructa disposui, quæ numero sunt 28, tam formæ et fabricæ
quam magnitudinis et utilitatis varietate discreta, quemadmodum ||
155^r supra memoratus Cel^{nis} V^{ræ} Dominus Legatus, qui ea singula coram
† intuitus est, ad C^m V^m plenius referre poterit. Et si vero in libro Episto-
larum,

larum, qui Ill^{mi} et nunquam satis laudati Patris vestri literas de re Astro-
 nomica mihi Clementissime scriptas, unâ cum mea responsione, com-
 plectitur (quem Ill^{mæ} Celⁿⁱ V^{rae} a me submiße dedicatum eam accepiße
 opinor) suo loco nonnulla horum Instrumentorum reperiatur descrip- † 5
 tio, et licet insuper Icones quædam, pleraque ex hisce Instrumentis
 repræsentantes, postea miserim, de quibus, quod eas Cel^{do} V^{ra} obtinu-
 erit, Opus illud Palatinum, mihi vicissim dono Clementissime remißum,
 omne exemit dubium: Tamen cum Organa mea Astronomica post-
 modum plenius delineari atque excidi, unâ cum uberiore Fabricæ et 10
 Ufus explicatione, atque in peculiari libro inprimi curârim, quem Im-
 peratoriæ Ma^{ti} humilime dedicatum, unâ cum duobus alijs pari formâ
 et magnitudine, quorum unus de mille affixarum stellarum accura-
 tissime a nobis facta Restitutione, alter de ☉^{lis} et ☾^{næ} verificatis motibus
 agit, cum primum huc advenißem, subiectissime obtulerim, V^{rae} Ill^{mæ}
 Celⁿⁱ eum, qui de Mechanica || Astronomiæ parte tractat, cum hoc ipso 155^v
 suo Nobilissimo et eximio Legato demisse dono mittendum duxi, quem
 et Cel^{do} V^{ra} benignâ fronte accipere non dedignetur, quâ possum reve-
 rentiâ oro. Si reliquos duos Cel^{do} V^{ra} unâ Clementissime expetierit,
 præsertim eum, qui affixarum Rectificationem scrupulose exequitur,
 ut collatio cum ijs stellis, quas V^{ra} Cel^{do} ibi pariter observatas habet, 20
 institui possit, eos quoque per temporis oportunitatem quam obsequen-
 tissimo animo impertiar. Quod et nunc præstitißem, si exempla con-
 ficiendi (sunt enim ambo manu scripti) commoditas superfuißet. Quin
 etiam cum alia ex meis Operibus lucem publicam viderint, ea cum
 Cel^{ne} V^{ra} omni debita submißione communicare, eiusque solertissimo 25
 et gravissimo submittere iudicio non superfedebo: Et quacunque alias
 in re pro mearum virum modulo quippiam, quod Celⁿⁱ V^{rae} gratum
 sit, præstare potuero, habebit ea in me servitorem fidelem, cui id, quic-
 quid erit, libere demandet, qui etiam pro virili V^{rae} Cel^{nis} Clementissi-
 mis desiderijs omni animi submißione obtemperaturus sit. Sed ne di- 30
 utius, quam par est, C^m V^m, cui me meaque studia commendata esse
 submiße cupio, hac interpellatione, gravioribus negocijs intentam, re-
 morer, eam quam prosperrime florere et quam diutissime saluberrime-
 que valere unâ cum Illma Coniuge et inclytis liberis, a Deo Opt. ter
 Maximo devoto pectore precor. Dabantur Pragæ Bohemorum Die 10 35
 Novembris Anni 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

†

TYCHO BRAHE AD LUCAM
BACMEISTERUM.

161^r **R**X literis tuis, clarissime et præstantissime vir, amice inprimis honorande, intellexi 600 illos Ioachimicos, qui mihi ad initia Aprilis huius Anni a Quæstore Iuniorum Principum Megapolensium debebantur, tibi tandem, prout fieri volebam, redditos esse, atque eos usque in Domini D. GÖDELMANNI, qui hîc Legatum agit Saxonicum, ad vos acceßum, a te reservari, quod et mihi gratum est. Constituerat is quidem maturius ad vos venire, verum omnia in hac aula ob negotiorum magnitudinem et copiam admodum lente procedunt, ut citius absolvi nequierit. Rogo autem peramanter, ut illi pecuniam hanc, sumpto ipsius, quo id testetur, chirographo, committas, ita ut omnes thaleri sint imperiales, et eius generis, quales in superiori Germania valori integro sufficiunt, commutatis videlicet illis, qui novi et Belgici sunt, in alteros, de quibus modo dixi, prout te facturum benevole pollicitus es. Nam et tota summa, quam ego iunioribus Principibus mutuo dedi, constabat pro maxima parte ex optimis illis et nihil scrupuli moventibus thaleris. Quin et de reliquis 600, qui mihi ad principium Aprilis futuri Anni pariter debentur, rogavi per literas quæstorem, ut etiam prædicto Domino Doctore GÖDELMANNO meo nomine, cum inde disceßerit, eos solvere velit, siquidem ad id temporis, quo postmodo numerandi sunt, vix inventurus sim tam certum perlatores, cui æque tuto concredi possint. Et sane non iniquum erit, si interesse hoc (uti vocant) duobus vel tribus mensibus ante præstitutum terminum numerârit, ex quo 600 illis, quos hoc anno circa Aprilis principia obtinere debuissim, ultra semestrem caruerim, ut aliqua vicissim fiat iusta compensatio. ||

161^v De [ijs quæ] continuationi Historiolæ Chytreatæ huius anni inferenda sunt, antedictus Dominus D. GÖDELMANNUS sufficienter vobiscum loquetur, et quemadmodum antea quoque insinuavi, nihil hîc præscribo, nihil urgeo, sed omnia vestro arbitrio libera relinquo.

Affinis tuus ABRAHAMUS STOPIUS ante tres circiter septimanas Viennam ivit. Scripsissim cum illo, sed neminem isthîc notum habeo, cui ipsum et eius negotium fructuose commendare possim; ubi reversus fuerit, et quippiam desiderârit, ibi ex sententia non expeditum, libenter vel tua de causa hîc apud Dominum Vicecancellarium, quantum in me erit, eius causam promovebo. Si M. CHRISTIERNUM nostrum ad aliquod officium ipsi idoneum et utile isthîc promoveris, rem mihi plurimum gratam præstiteris.

De

De ijs, quæ hîc quoad novos rumores narrantur, nihil addam, ea enim a Domino GÖDELMANNO coram percipies, neque enim otium suppetit talia commemorare. Vale cum coniuge et tota familia bene et feliciter, ac senij gravamina fortiter, ut facis, sustine. Dabantur Pragæ Bohemorum 16 Novembris stylo novo Anno 1600.

5

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD CHRISTOPHORUM STURCIUM.

†

NOBILIS ET CLARISSIME VIR, AMICE HONORANDE.

162^r

X ijs quas paulo post æquinoctium Autumnale ad me dedisti literis, quo in statu res tuæ sint, et cur rarius ad me scripseris, intellexi. Ego vero tibi quietem illam et studiorum commoditatem congratulor, ac literarum intermissionem lubens excusatam habeo.

10

De rebus Suecicis et Livonicis similia ijs, quæ scribis, imo adhuc plura hîc cognovimus — quem das finem, pater alme, furorum?

15

Negotium illud de ijs, quæ Historiolæ huius anni Domini D. CHYTRÆI laudatæ memoriæ inferi ipse, dum in vivis eſet, volebat, nec ego abnui, liquidem eius continuatio a te, uti etiam scribis, pertexenda erit, tuæ prudentiæ relinquo, quid in eo faciendum vel omittendum duxeris. Habet secum gener eius Dominus D. GÖDELMANNUS, qui hîc Legatum agit Saxonicum, amicus meus singularis, quæ hac de re inter Dominum D. CHYTRÆUM et me ventilata sunt, tibi monstranda, si forte priora isthic interierunt; is etiam plenius hac de re cum loquetur, neque tamen in his quippiam vobis præscribo aut urgeo, sed relinquo liberum agere prout lubuerit. Perinde enim apud me erit, quacunque ratione id fiat, nec ægre feram, etiamsi plane omittatur.

20

25

In privilegio hîc obtinendo pro libris tuis in publicum edendis, lubens tibi meam navabo operam, sed scire prius oportet, quales illi sint libri, et quid contineant; si enim quippiam habent, quod religioni, quam Catholicam vocant, || adversatur, aut eos, qui hanc non amplectuntur, commendet, vix quippiam impetrabimus.

30

162^v

Nova quæ hîc narrantur, a prædicto Domino GÖDELLMANNO percipies, qui etiam nonnulla ad continuationem historiæ huius anni facientia tecum facile communicabit. Plura non addo, sum enim ita alias occupatus, ut calamum hîc sistere oporteat. Tu itaque cum omnibus tuis quam optime et felicissime vale. Dabantur Pragæ Bohemorum 16to IX^{bris} Anno 1600.

35

[E codice

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MARTINUM
BRASCHIUM.

164^r
5

ITERIS tuis, eruditissime et amantiſſime Domine BRAS-
CHI, etſi vix otium ſuppetat, ut nunc quæ vellem re-
ſpondeam (ſum enim plurimis alijs negotijs diſtractus)
malui tamen potius hæc pauca quam nulla ad te dare,
ne amicitiam noſtram negligere viderer. De carminibus
tam MELISSI quam tuis iam ſatis inter nos convenit,

10 et par fiat ſententia.

Quæ Dominus D. DAVID CHYTRÆUS optimæ memoriæ, dum
adhuc in vivis erat, de mea e Dania emigratione annuæ ſuæ hiltoriolæ,
me conſentiente, inferere voluit, ſi ea iſtic interciderunt, Magnificum
Saxonici Electoratus hñc Legatum agens, Dominus D. GÖDELLMAN-
15 NUS, qui vos nunc accedit, in alio exemplo ea monſtrare poterit, modo
res ſic poſtulet. Sed non multum intereſt, ſive hæc fiant, ſive non, quem-
admodum hac de re ad Dominum D. LUCAM BACKMEISTERUM
et Dominum D. STURTZIUM, hiltoricum veſtrum, plenius perſcripſi.
Carmen illud tuum, cuius antea meminifſti, iam accepi, quod mihi per-
20 placet. Caniſium, quod Hungariæ Camiſium aliqui vocabant, ſiqui-
dem eo detracto pateret hoſtibus in Stiriam et Auſtriam facilior aditus,
ante paucas hebdomadas in Turcarum poteſtatem, quod dolendum
eſt, pervenit, quo occupato mox Papam caſtrum obſederunt, quod ijs
vix reſiſtere poterit. Cœtera a Domino D. GÖDELLMANNNO cogno-
25 ſces. Iamque quam optime cum omnibus tuis vale. Dabantur Pragæ
Bohemorum 16 Novembris Anno 1600.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MELCHIOREM
IÆSTELIUM.

165^r

VENIT ad me Drefdâ hiſce diebus M. AMBROSIUS
RHODIUS, et nonnulla, quæ circa Hypotheſes tentâſti,
clariſſime et præſtantiſſime D. D. IÖSTELI, ſecum a te
attulit. Utrumque mihi gratum fuit. Faciam, quantum
ad illum attinet, prout mones. Hypotheſes autem cupe-
35 rem accuratius enodari, et magis perſpicue explicari,

ita ut nihil deſit aut ſit ſuperfluum, atque ordine debito ſeſe omnia in-
ſequantur. Neque quæſtio eſt, ut loca Planetarum, per Hypotheſin
quamcunque inventa, cum meis obſervatis conferantur, quibus nulla
ratio

ratio hæcenus præsupposita consentiet, sed sufficit, ut ea, quæ secundum PTOLEMÆUM deducuntur, calculo respondeant Alphonfino, ita tamen ut Apogæa, Eccentricitates et dimensiones orbium adhibeantur, prout Alphonfina fert methodus, a PTOLEMÆO potissima ex parte derivata, nisi quod Apogæa hisce temporibus aliter applicantur. 5
 Quæ vero iuxta COPERNICUM fiunt, ea oportet ipsius pariter datis et assumptionibus, in ijs quæ modo dixi, inniti, et calculo Prutenico convenire, idque sive iuxta ipsius speculationem Solem ad centrum Universi quiescentem, in annuo orbe, eius loco revoluta Terra, statuemus, sive immutata hac, uti ego ostendi, Hypothesi, Terra ibidem im- 10
 mota permanente, et assumptionibus Eccentroepicyclis more Ptolemaico, cum circello circa centrum, loco æquantis, uti recte imitatus es. Sed hæc non est proprie inversio, sed potius permutatio quædam || et cum 165
 Ptolemaicis hypothesium COPERNICI conciliatio. Nostra autem innovatio, quæ Epicyclos non minus quam ille negligit, Terra nihilominus immota permanente, etiam aliud adhuc particulare requirit, ut 15
 apparentijs satisfiat, quam a te iuxta COPERNICI proportionem factum est. Ostendunt liquidem apparentiæ, Planetarum circuitus proprios non medium, sed verum, adeoque ipsum corpus Solis, respicere, ita ut †
 Martiæ stellæ, quæ præcipuam hinc parit differentiam, phænomena, 20
 etiam extra Acronychios situs, accurate et multipliciter considerata, nos ad ipsius Solis Apogæum iuxta initia ☉^{cri} manuducant, ut de Eccentricitate nunc nihil dicam. Recte tamen a te factum est, quod nostram hypothesin Copernicæ collatam, et assumptionibus ipsius dedomenis, eundem præbere sideris locum, quem eius exigit numeratio, demon- 25
 strasti. De his vero per opportunius ocium deliberatius cogita, et quæ vel hæcenus perfectius elaborata habes, quam ea sunt, quæ misisti, vel in posterum elaborare dabitur, mecum communica.

Cæterum de Typographo LEMANNO sic habe. Precium quod annotavit pro Balla papyri 15 fl. nimium est, venditur enim hinc, ubi omnia 30
 longe cariora sunt quam Lipsiæ aut Witebergæ, una eiuscemodi Balla 8 Ioachimicis. Et cum Witebergæ essem, potui eam a cartopœis pro decem fl. si recte memini, obtinere. Verum quantum ad mercedem attingit, quam pro labore suo Typographico in imprimenda una Balla postulat, facile inter nos conveniret, si papyrum || æquiore precio ad- 166
 hibuerit, ita ut decem fl. vel ad summum totidem Ioachimicis (quod tamen pluris est, quam hinc una Balla venit) comparetur. Qua de re ut cum ipso diligenter meo nomine agas, te peramanter rogatum habeo, utque promptius intelligat, hanc esse meam sententiam, id ipsum Germanicis verbis consignatum illique tradendum, uti voluisti, adiungo. 40
 Exemplar autem, quod ea continebit, quæ de Luna in 6 illis quaternionibus excudenda erunt, quam primum ad mundum (in quo nunc laboratur)

laboratur) descriptum fuerit, mittam, modo prius de voluntate Typographi certior a te factus fuero, quod ut mature facias, etiam atque etiam peto. Vale et saluta amicos Witebergenfes, quibus scribere nunc non vacat, sed fiet id, volente Deo, per oportunius otium, iterumque
 5 vale. Dabantur Pragæ Bohemorum 18 Novembris Anno 1600.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS
 AB HOHENBURG AD TYCHONEM BRAHE.

242^v
 10 **L**ITERAS tuas, Vir Nobilissime atque Mathematicorum omnium facile Princeps, quas quidem die 14 huius mensis Pragæ ad me dedisti, ex Ingolstadio ad me transmissas, hac ipsa horâ probe accepi. D. CHRISTOPHORUS VARSEVICIUS, uti optarem, ad me non venit. M. IOAN. KEPLERUM male valere doleo, et æque contristor,
 15 flor, conditione commodâ eum iam carere. Si apud Cæsaream Maiestatem, quod abominor, ei non sit permanendum, ipse quoque dispiciam, anne forte alibi res suas instituere queat.

Tabulas BLANCHINI, PRUGNERI et BEURBACHIJ, quas petis, curabo, si modo extant, ut habeas. IOANNIS ANGELI Astrolabium
 20† et Planum cum IACOBO ANGELO de Cometis ob defectum tabellariorum mitto hisce iunctum, teque quam foelicissime florere ex animo opto. Datæ Monachij die 27 Nov. A. 1600.

[E codice Monacensi Bibl. Univ. 693 in 2°]

IOANNES GEORGIUS HERWARTUS
 AB HOHENBURG AD TYCHONEM BRAHE.

25
 243^r **P**RÆVIA precatione foelicis et auspiciatissimi novi anni, Vir Nobilissime atque Mathematicorum omnium facile Princeps, mitto Alphoninas Tabulas recognitas, Parisijs A^o 53 impressas, No. 43 signatas. Et simul unâ METHODIJ uti fertur Revelationem, quam describi curavi,
 30 cum liber, cui inserta fuerat, ob molem transferri nequeat. Neque iam occurrit aliud, quod ad te modo scribendum esse ducam. Summa enim illa tua ἀκρίβεια, quâ vel ad sexagesimam gradus partem novissimus tuus calculus Solis et Lunæ, cum exactissimâ
 35 tuâ coelestium apparentium contemplatione, coincidit, eo me redegit angustiarum, ut quo me vertam, non habeam, et ob id ipsum Mathe-
 50 leos

leos operationes tantisper omnino seponendas esse decreverim, donec calculum istum tuum novissimum abs te absolutum, quem liberali tuâ spontaneâ et benevolâ pollicitatione iam quodammodo meum fecisse videris, mihi impertiri dignatus fueris. Ea siquidem, quæ Arithmeti- 5
cam concernunt, satis hac ætate elaborata esse videntur. Quæ vero Astronomica sunt, vel saltem cum ijs coniuncta, manifestis difficultati-
bus sunt implicita. Ut sive PTOLOMÆUM quis sequatur, sive AL-
PHONSUM, sive COPERNICUM, in multis offendat neceße est. Unice itaque restaurationem hanc tuam exopto, cui, tametsi forte
nondum extremam manum adhibueris, tamen ea sine omni dubio 10
aliorum calculos longe superabit. Atque hisce tibi felicissima quæque præfatio et ex animo precor. Datæ Monachij 10 Decemb. A. 1600.

[E codice Bononiensi Archivi *Malvezzi dei Medici*]

CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
VIRO DOMINO IOHANNI ANTONIO MAGINO PATAVINO,
RERUM MATHEMATICARUM IN ILLUSTRIBUS BONONI- 15
ENSIUM GYMNASIO PROFESSORI ET AMICO
SUI HONORANDO.
BONONIAM.

S.

LITERAS tuas humanissimas pariter atque eruditissimas, Clarissime et Excellentissime Domine MAgINE, 4 Mar-
tij superioris Anni datas, recte quidem accepi; nulla ta-
men ad eas rescribendi hucusque sese mihi obtulit certa
commoditas, priusquam nunc per filium meum natu 25
maiores, TYCHONEM nomine, Illustrissimum et Am-
plissimum Magni Persarum Regis Legatum comitantem. Cumque a
primario Legato, natione Anglo, ipsum Bononiam, in itinere suo Ro-
mam versus, transiturum, perceperim, non omittendum duxi, quin
meis te salutarem, atque ad ultimas tuas nonnulla rescriberem. 30

Quod negotium illud, tuæ fidei secreto commissum, tam diligenter
procurare non degravaris, summas tibi habeo debeoque gratias. Et
placet sane ista ratio, quam proponis, de Excellentissimo illo BERNAR-
DINO BALDO Urbinatæ, Guastallæ Abbate, qui vitas Mathematico- 35
rum conscribere proposuit. Ibi enim id, quod molimur, quam commo-
dissime inferi poterit. Cuperem tamen (quod et antea rogavi) primas
conceptiones mecum communicari, ut meum etiam aliquale iudicium
interponam, ex quo res meæ nemini rectius quam mihi ipsi constare
possint. Carmina in mei gratiam concinnata, et ulterius, quam priora
erant,

erant, aucta, filius monstrabit. Si quid in prioribus mutatum est, potest hinc restitui, et ea quæ ibi desiderantur compleri. Cætera tuæ prudentiæ et benevolæ erga me voluntati committo.

Quod Illustrissimus et Reverendissimus Cardinalis SS. QUATUOR,
 5 Vir procul dubio eximiæ et variæ doctrinæ, rerumque Mathematicarum
 amantissimus, Eclipsin ☉^{lis} Anni 98, qua licuerat diligentia, ob-
 servârit, perlubenter accepi, grataque est eorum, quæ ipsius Dominatio
 Illustrissima denotavit, mecum communicata descriptio, licet ob serenita-
 10 Gaudeo, atque hisce studijs plurimum congratulor, quod Romæ inter
 Illustrissimos etiam Cardinales reperiantur, qui Divinam Astronomiam
 (uti vel ex hoc solo liquet) in precio habeant. Hæc Eclipsis Uraniburgi
 in Dania meis adhuc isthic residuis Instrumentis observata est in mea
 absentia. Habitabam enim tunc prope Hamburgum, ubi serenitas re-
 15 quisita eius apparentias satis accurate rimandi non affulfit. Quæ vero
 in dicto Uraniburgo animadversa sunt, in adiuncta charta habes, unâ-
 que mei calculi Epilogismum, prout is ex novissima restitutione nostra
 in motu Luminarium diductus est. Quin et huius Anni Eclipsin ☉^{larem},
 quæ 10 die Iulij contigit, simul assignavi, tam quoad observationem
 20 quam calculum meum reformatum, ut cum vestris in Italia considera-
 tionibus, sive a prærenomato Illustrissimo Cardinale, sive te ipso, aut
 quovis alio habitis, conferri queat. Erues ex hisce quos nunc mitto
 numeris aliam rationem, eandemque exactiorem, quam prior erat,
 in curriculo Lunari eiusque Phænomenis præfiniendis.

25 Non ignoravi, Tabulas illas Lunaris motus, quas a Nobili iuvene
 FRANCISCO TENGNAGLIO, meo domestico, accepisti, immaturas esse;
 ideoque eas tunc temporis tibi mittere inconsultum duxi. Præter-
 quam enim quod ob rerum mearum, cum e Dania discederem, con-
 turbationem, ea quæ de ☾^a prius conceperam, diligentius examinare
 30 nequierim, ij etiam numeri, qui a quodam studiosorum meorum, Ty-
 pographo cuidam imperito Hamburgi, post meum discessum, commissi
 sunt, admodum negligenter et depravate imprimebantur, ut omnem
 27 istum laborem frustraneum habuerim. || Dum vero aliquantisper in
 Saxonia postmodum subsisto, clementissime id concedente Cæsarea
 35 Maiestate (quæ me Pragam vocârat) donec pestis in Bohemia remit-
 teret, Tabulas illas Prosthæresium Lunarium denuo ad scrupula
 secunda diligentissime supputari feci; ubi non saltem ille, de quo tu
 mones, sed et alij errores, negligentia tam supputatoris, quam Typo-
 graphi prius commissi, satis mihi patuerunt. Sed cum ne sic quidem
 40 apparentiæ Lunares hinc derivatæ cælesti normæ tam præcise con-
 gruerant, prout desiderabam, aliam inivi rationem, et nactus melius
 hinc in Bohemia otium, tam Hypothesin Lunaris motus, quam ei super-
 structos

structos numeros denuo redintegravi, omniaque huc facientia nunc prælo adorno. Quæ ubi Typis absoluta, et Progymnasmatum Astronomicorum e nostris Tomo primo debito loco inserta fuerint, te eorundem, unâ cum toto libro, qui Solaris quoque motionis normam expedit, et millenas circiter fixas stellas accurate emendat, reddam participem. Interea hanc intervenientem morulam candidè accipe. Licet autem Tabulæ illæ priores, Lunam concernentes, non exactæ fuerint, nec mihi ipsi suffecerint, tantam tamen deviationem, quantam tu in supputatione trium exemplorum, quæ in Epistolis Astronomicis reperiuntur, inducere videris, non admittunt, prout repetitio calculi iuxta nostram sententiam hinc adiungenda (modo Legatus, opinione citius, non abierit) te edocebit. Ubi vero librum nostrum Progymnasmatum, cuius || memini, nactus fueris, omnia plenius et subtiliori indagine inde percipies. Tabulam illam primi mobilis universaliorè a te ad singula 10 minuta extensam si per occasionem mecum communicaveris, rem gratissimam præstiteris. Ego vicissim nonnulla ex meis, sive prælo absoluta vel secus, data oportunitate, retribuam.

Ephemerides tuas 10 Annorum postremo emissas Francofurto accepi. Nihil in ijs, quod a prioribus differat, te correxisse animadverto, sed solummodo quædam supplementi loco addidisse, mea equidem opinione non inutilia. Facis spem reliquorum 20 Annorum mox subsequenti-um, quos pariter obtinere averem.

ORIGANUM illum, Francofurtensem ad Oderam Mathematicum et Ephemeridum supputatorem, in hinc tuis ultimo editis necdum, prout meruit, redarguisti, facturus fortassis idipsum in residuo Ephemeridum Tomo. Mihi sane eximia tua diligentia in hac pragmateiâ semper placuit, eamque alijs commendare non desino. Et abhorret animus ab ijs, qui philautia quadam et arrogancia moti aliorum labores vel levissima de causa insectantur, sæpe nodum in scirpo quærentes; sed accidit ijs, nec iniuria, quod Comicus aiebat: dicendo quæ volunt, rursus quæ nollent audiunt. Quod Tabulas primi mobilis præstantiores procul dubio, quam hæcenus habuimus, mediteris, probo, utque Opus illud lucem publicam mature videat, exopto.

De Heliacis emersionibus et occultationibus Planetarum et fixarum non est, quod admodum sis sollicitus. || Res hæc præcisione rata tractari nequit, eo quod limites illi multifariam varient, non saltem ratione diversæ inclinationis spheræ, sed prout aëris puritas in quovis Horizonte maior minorve fuerit. Nec est in omnibus stellis fixis primæ aut secundæ magnitudinis, par ratio, uti neque in cæteris: differentia etiam non minima incidit, prout stellæ in parallelo aliquo Horizontis, a loco ubi Sol oritur vel occidit, versus meridiem aut septentrionem, plus minusve distiterint. Et Planetæ, prout visibiles diametros, iuxta $\odot$ vel $\circ$

♃ ☉^{lis} occasione variæ remotionis a Terra alterant, nonnihil etiam
 discriminis pariunt, Latitudine ipsorum, quæ necdum satis comperta
 est, etiam difficultatem non postremam ingerente, ut ob id hoc negoti-
 um, per se etiam non admodum necessarium, vix a quoquam iusta
 5 amussi extricari posse autumem. Unde etiam in eo hæctenus curiosam
 operam non locavi. Crepusculorum terminos quoad ☉^{lem} a veteribus
 Astronomis constitutos, mediocriter bene se habere animadverti. Nam
 ☉^{lem} iuxta æquinoctia arcum crepusculi efficere part. 17½ quam pro-
 xime, iam antea in Dania comperi. An id in Italia et alibi, sub rectiore
 10 sphaera consentiat, indecisum relinquo. Ephemerides ☉ huius anni,
 aut nunc per filium, aut postmodum, si tam cito exemplum describi
 nequeat, obtinebis. Addidi 4 annorum Ephemerides ☉ interea sup-
 putatas; ex his facile plures derivabis. Apogæum eius nunc versatur
 in P. 5 M. 40 ☉: et Eccentricitas est P. 2 M. 9 qualium semidiameter
 3^v Eccentrici 60. || Longitudinem eius non ab inæquali Æquinoctiorum
 præcessionem, qualem COPERNICUS frustra admittit, derivo, sed ab
 Æquinoctio simplici, quod proximis sæculis insensibiliter variat, et
 singulis nunc annis 51" præcise, qualis etiam est fixarum motus, ante-
 vertit. Si vero Æquinoctiorum præcessio e Spica ♄ ad imitationem
 20 COPERNICI nunc constituenda foret, esset illa hoc ipso anno part. 28
 M. 16 exuperans Copernicæam numerationem sexta Grad. parte, licet
 prima stella ♀ ab Æquinoctio verno non elongetur ultra Gradus 27
 M. 37. Quæ discrepantia hinc originem trahit, quod COPERNICUS
 intervallum longitudinis Spicæ et primæ ♀ ex PTOLEMÆI abaco,
 25 non ipso cælo (uti oportuit) perperam abumpserit, discrimine incidente
 M. 39, quod est intolerabile. Verum de his et similibus alias forte co-
 piose tecum philosophari licebit, ubi Opera mea Astronomica, quo-
 rum editionem, quantum in me est, urgeo et accelero, lucem publicam
 viderint. Plurima inibi invenies ab ijs, quæ hæctenus in Astronomicis
 30 tradita sunt, non parum discrepantia.

Si quid in elevationibus Poli illic in Italia, cuius exactiorem Geo-
 graphiam moliris, exploratum habes, aut (quod mallet) longitudini-
 bus locorum rectius limitandis, id, quicquid est, mihi impertiaris ve-
 lim. Conducerent huc ad longitudinis et Meridianorum differentias
 35 apposite determinandas Eclipses Lunares, modo aliquas ibi diligenter
 4^r præteritis annis cœlitus denotatas in promptu haberemus. || Quod si
 non concedatur, attende diligenter per tua Instrumenta ad illam, quam
 hic labens annus subministrat, qui etiam in fine, statim a brumali Solsti-
 tio, quandam evidentem Solarem exhibebit, pariter apud vos studiose
 40 observandam, cuius calculum non minus quam Lunarem e numeris
 nostris, ijs, quæ prius pollicitus sum, subiungo, ut cum animadversione
 cœlesti isthic conferri queat, et certitudo numerationis nostræ explorari.
 Instrumenta

Instrumenta mea omnia, quibus in Dania utebar, numero 28, modo hîc Pragæ, non longe ab Arce, in Cæsarîs quadam magnifice extructa domo, disposita sunt. Quod colophonis loco indicare volui. Neque enim plura nunc scribere temporis penuria patitur. Id saltem peramanter te rogo, ut Filium meum, præsentium exhibitorem, tibi diligenter commendatum habeas, atque ut ea, quæ Bononiæ visu digna sunt, monstrari cures, eumque pariter Romæ tuis amicis et familiaribus commendes. Iamque te, Excellentissime Domine M^AGINE, quam optime et diutissime valere cupio. Dabantur Pragæ Bohæmorum Die 24 Ianuarij Anno 1601. 5
10

Excellentiæ tuæ
studiofissimus
TYCHO BRAHE,
manu propria scripti.

[Ex apographo in *Bibliotheca mathematica* ser. 3, vol. III p. 189 sq. (Lipsiæ 1902)] †15

**SERENISSIMO ET POTENTISSIMO PRIN-
CIPÏ AC DOMINO, DOMINO FERDINANDO, MAGNO
DUCI ETRURIÆ ETC. DOMINO SUO
CLEMENTISSIMO.**

SERENISSIME ET POTENTISSIME PRINCEPS,
DOMINE CLEMENTISSIME. 20

UM magni Perfarum Regis ampliſſima Legatio, quæ hîc aliquandiu apud Sacram Cæſaream Maieſtatem, Dominum meum Clementiſſimum, morata eſt, nunc in Italiam cogitet, et antequam Romam venerit, Sereniſſimam Celſitudinem Tuam in Etruria ſua ſalutare, et quæ in mandatis habet, eidem reverenter exponere conſtituerit, mei officij eſſe ratus ſum, Sereniſſimam Celſitudinem Tuam de TENG-NAGLIO noſtro clementiſſime bene meritam hiſce literulis ſubmiſſe compellare, præſertim cum Legationis eius antefignanum, Illuſtriſſimum Dominum AMMONIUM SCHERLEJ, natione Anglum, filius meus nату maior, TYCHO nomine, comitetur. Eſt autem ille idem filius, quem antea in Sereniſſimæ Celſitudinis Veſtræ Aula aliquandiu ſervire exoptâram, niſi obſtacula quædam interveniſſent, quæ attingere ſupervacaneum. Tradidiſſem illi Opera, quæ hæcenus in Aſtronomicis elucubravi, ſecum adſportanda, prout Sereniſſima Celſitudo Veſtra aliquando clementiſſimis ſuis ad me literis expetijt, niſi quædam in ſingulis ferme adhuc deſiderarentur, typographico labore necdum abſoluto. Quod ubi effectum, Sereniſſimæ Celſitudinis Veſtræ Clementiſſimæ voluntati demiſſe et lubentiſſime obſecundabo. 25
30
35
40

Remoram

Remoram nonnullam, quo minus illa ad colophonem deducta sint, iniecit migratio mea ex Arce prioris habitationis Bennatica huc Pragam, sic clementissime mandante Cæsarea Maiestate, quo propior ei factus, humillima mea servitia ipsius Maieitati promptius præstare
 5 possem, allatis etiam huc omnibus Instrumentis Astronomicis, quibus antea in Dania Patria mea usus sum, quæ numero sunt 28, iisdemque in domo quadam ampla et magnifice, Italica architectura, non longe ab Arce iuxta Cæsaris hortum extructa, ordine dispositis, donec in locum quendam usui eorum aptiorem, a Cæsarea Maiestate clementissime
 10 me deputatum, transferantur. Quod et brevius futurum spero. Idque Serenissimæ Celsitudini Vestræ debita submissione (siquidem eam benignissime studijs meis favere compertum habeam) indicandum duxi. Pluribus vero eam gravioribus intentam hac mea interpellatione remorari nec volo nec decet. Quare nunc finem facio, id solummodo
 15 addens et humillime rogans, ut Serenissima Celsitudo Vestra prædictum filium meum sibi commendatum habere non dedignetur, Deus Opt. Max. Serenissimam Celsitudinem Vestram Reipublicæ emolumento quam diutissime servet florentem et incolumem. Praga die 28 Ianuarij Anno 1601.

20 Serenissimæ Celsitudini Vestræ
 submitte addictissimus
 TYCHO BRAHE,
 manu propria scripti.

[Ex apographo in Io. Ant. Magini *Tabulis Primi Mobilis* (Venetiis 1604)]

93v NOBILITATE PERILLUSTRI ET ERUDI-
 TIONE PRÆSTANTISSIMO VIRO, D. TYCHONI BRAHE
 DANO, DOMINO DE KNUDSTRUP, ET ARCIS
 URANIBURG IN INSULA HELLESPONTI
 DANICI HUÆNA FUNDATORI.

30 UM abs te nihil ad nos allatum sit post eas litteras, quas ad me scriptas D. IOANNI FRANCISCO SAGREDO Patritio Veneto commendaſti, ut ad me perferendas curaret, quibus ego et statim respondi diligenter, eiusdem opera usus, ut ad te tuto transmitteretur, suspicari cœpi
 35 suboffensum esse te, quod ego in tua causa procuranda lentior expectatione et voluntate tua fuissẽm. Sed, mi TYCHO, illud te reputare cum animo tuo velim, quæ non in nostra, sed in aliorum manu sunt sita, ea non tam cito confici posse: his accedit occupatio domestica; solus sum meæ familiæ moderator, quam in officio continere, cui

cui opportuna ac necessaria providere neceſſe eſt, ita, quod tempus aut ſtudijs, aut amicorum negocijs obeundis dicatum fuit, id invito mihi domeſticæ curæ eripiunt. Ac dum quidem ſtudia in ſcholis publice exercentur, et tum mihi et publice et privatim auditoribus ſtudioſiſque meis opera danda eſt; cum autem illa intermittuntur, ne tum quidem ocioſo mihi eſſe licet, ultimis enim elapſis duobus annis a Sereniſſimo Duce Mantuæ ſum accerſitus, ut per vacationum dies, Principibus ſuis filijs in Mathematica facultate inſtruendis vacarem. Neque vero ſufficere ille ſibi duxit omne iſtud æſtivum tempus atque autumnale, quo ſolemus a publicis lectionibus feriari; ſed et hoc, quod ad Quadrageſimam uſque ab ineunte fere Ianuario nobis vacuum datur, oportet me ab eodem accerſitum, || magno meo incommodo, Mantuæ commorari. Cum igitur ad Aulam Imperatoriam ab ipſo Sereniſſimo Duce ſit deſtinatus Rerum ſuarum Procurator, Nobiliſſimus Comes LÆLIUS ARIVABENUS, percommodum mihi viſum eſt, has ad te litteras ab eo perferendas mittere.

Quod itaque ad præclarum tuum illud de Reſtitutionibus cæleſtium motuum opus ſpectat, vellem equidem incepiſſe fructum aliquem ex eo percipere. Solum enim habui cathalogum ſtellarum inerrantium, qui mihi pro theſauro eſt, itemque Tabulam illam motus Lunaris; putabamque poſſe me primo quoque tempore habere a te motum Solis correctum, itemque Motus Lunaris complementum, ſed, ut video, fruſtra putabam. Dubitationes etiam mihi ſeſe obijcientes in hac Lunari tua Tabula, cuius ſupputationes ad unguem congruere tuis obſervationibus non perſpicio, dilui abs te volebam, docerique præterea de arcubus viſionum, ſtellarum tum errantium, tum inerrantium in eum uſum, de quo ad te perſcripſi. Adhæc operam meam ultro obtuli in ſupputandis æquationum Tabulis, neglectis ſcrupulis Proportionalibus, Argumenti æquationibus et exceſſibus, iuxta novas meas inventiones, quæ ab ijs omnibus, a quibus perſpectæ ſunt, utiliſſimæ ac nobiliſſimæ iudicantur, cum earum ope omnes ſupputationum labores facile compendioſiores fiant. Habeo et alias quaſdam vias, ad eundem ſcopum attingendum planiores et compendioſiores, quas non tam cito alijs communicandas eſſe iuſtis de cauſis decrevi. Quæ ne tu ſomnia eſſe putes, mitto ad te Tabulam tuam Lunarem a me novo modo elaboratam, unâ cum eius uſu, quibus compendijs perſpectis tu videris, num tum diligentia tum inventionem PTOLEMÆUM, COPERNICUM et REINOLDUM etiam poſt me longe reliquerim. Quid enim mea Proſtaphæreſeων Planetarum Generali Tabula, quæ omnibus Planetis communis eſt, neque viginti paginas excedit, compendioſius excogitari poterit? an non plurimi libentius et maiori compendio per eam, quam per Ephemerides Planetarum computum ſubducturi ſunt? Neque

que vero tu mireris, velim, si denuo a me supputatas videris centri
 variationes in hac tua Tabula, et Anomalix æquationes; hoc enim,
 ut nullo fere mihi labori fuit, ita magna cum animi mei voluptate feci,
 quæ quidem Anomalix æquatio prodit ex additione variationis centri
 5 et æquationis secundi Epicicli. Æquationes tamen argumenti, seu ma-
 ioris Epicicli, cum adhærente eis exceßu denuo supputare nolui, licet
 cognovißem Apogæas æquationes omnium minimas, quæ in novilu-
 nijs et plenilunijs contingunt, colligendas eße, manente Luna in puncto
 G secundi Epicicli, proxima puncto D, dum centrum Eccentrici occupat
 10 punctum B parvi circelli, atque etiam Æquationes omnium maximas,
 quæ in Quadraturis accidunt, definiendas eße, manente Luna in F, et
 centro Eccentrici in H, Perigæo parvi circelli, a quibus postea elicien-
 dus eßet exceßus per subductionem singularum æquationum Apogæa-
 rum a singulis his Perigæi æquationibus. Nolui, inquam, eas de integro
 15 elaborare, cum eandem viam laboriosam, ne dicam parum accuratam,
 præfertim in ♂, ♀ et ♃, amplius ingredi non satis e re nostra iudicarem.
 Si itaque idoneum me putas, qui in aliorum Planetarum Tabulis, iuxta
 has meas inventiones, ulli tibi ufui eße poßim, nihil dubites meam im-
 plorare operam, nam hac in re, ut quod res est fatear, multo me habebis
 20 promptiorem, quam in altera illa mihi tradita Provincia, cuius magna
 pars in aliorum manu est, ut absque aliorum opera nihil præstare va-
 leamus, qua in his supputationibus nequaquam egeo. Illud etiam ad-
 dere volo, meas has rationes promptius et commodius subservituras
 eße variationibus Eccentricitatum, quam usitatam, nam poßumus de-
 25 finire numerum multiplicandum five numerum mysticum ei adiacen-
 tem, ad unum situm, notando differentiam, quæ pro altero situ extre-
 mo confurgit, ut ex ea haberi poßit congruus numerus multiplicandus,
 vel numerus mysticus ad optatum Eccentricitatis situm. Sed pluribus
 alias, nunc vale, eruditissime vir, meque amantißimum tui, ac præter
 30 omnes studioßimum observantißimumque redamare non graveris.

Data Mantuæ, in Aula Ducali, die 20 Februarij, anno 1601.

Perilluſtri Dominationi tuæ addictißimus
 IOANNES ANTONIUS MAGINUS
 Patavinus.

[E codice Basileensi G I 23]

†
81^v
5

GENEROSO ET MAGNIFICO VIRO,
DOMINO TYCHONI BRAHEO, MATHEMATICORUM FACILE
PRINCIPI, CÆSAREÆ MAIESTATIS ASTRONOMO,
PATRONO ET DOMINO COLENDO.

PRAG IN BEHEMEN.

80^r
MAGNIFICE ET NOBILISSIME DOMINE, PATRONE
COLENDE.

10
15
20
25

TANDEM sub BACCHI sacra ad nos diu expectatus ad-
venit Magnus Dominus D. GODELMANNUS. Is
mihi de te renunciavit, quod accepisses carmen, quod de
Mathematicis exorsus sum, et ad te sub natalem CHRIS-
TI mihi. Gratum id mihi fuit. Addidit, si saltem in cursu
progrederer, te laborem et artem meam Cæsareæ Maie-
stati commendaturum. Id quoque gratum. Verum interim mirabar,
cum ego permulta mihi a te suppeditari petierim, cur non aut omnia
illa, aut quædam, quæ tibi nota sunt, simul per D. GODELMANNUM
unâ cum literis tuis ad me miseris. Hæc enim potissima causa erat, cur
istud fragmentum vel potius bonam partem ad te miserim, ac significavi
simul, me ante progredi non posse, quam responsum a te accepissem.
Rogo igitur adhuc etiam atque etiam, vir magnifice et generose, ut certa
data occasione literas tuas ad me mittas unâ cum illis, quæ petij, quan-
tum in te est. Tandiu enim adhærescere cogor. Scio, quantum me ames;
igitur etiam hîc tibi curæ sim. Plura iam non scribo propter imbecillem
plane valetudinem. Bene et feliciter T. M. valeat. Datæ Rostochij 8
Martij stylo veteri Anno 1601.

T. Magnif.

reverenter colens

MARTINUS BRASCHIUS.

[E codice

† [E codice Basileensi G I 23]

82^v **MAGNIFICO ET NOBILISSIMO VIRO,**
D. TICHONI BRAHE, MATHEMATICO S. C. MAIESTATIS
EXCELLENTISSIMO, AMICO ET PATRONO
 5 **PLURIMUM OBSERVANDO.**
 82^r **MAGNIFICE AC NOBILISSIME DOMINE TICHO, AMICE**
HONORANDE.

S.

10 **U**M certa per magnificum Dominum IOANNEM GE-
ORGIUM GODELMANNUM mihi scribendi occasio
 daretur, plenius scribendum duxi. Vivo, ut possum, quan-
 do iniquitas temporis et fortunæ maiora spectare non
 finit. Calamitas belli Carolini opprebit meam patriam.
 Nam Dux CAROLUS totam fere occupavit Livoniam.
 15 Sed qua felicitate, eventus docebit. Novisti illius tyranni dictum: ali-
 ena appetendo propria amisit. Rex statusque Poloniæ de bello per tri-
 ennium magnis sumptibus gerendo in Comitibus convenerunt. Funesta
 ergo omnia in mea patria sunt. Quanta interim animi virtute et con-
 stantia opus sit mihi, facile intelligis, qui et bonis omnibus et maximis
 20 sumptibus propterea factis excidi. Spem tamen reliquam in DEI aux-
 ilio fixam habeo, fore ut postquam nubila et turbulenta ista tempora
 transierunt, pax florentissima et quies nobis restituatur. Interim tu me
 benevolentia et fide prosequaris singulari velim.

Quæ ad D. CHYTRÆUM de tuæ vitæ historia scripsisti, heredes
 25 eius mihi tradiderunt, quæ plene meis historicis meditationibus infe-
 ram, nec alia tui ornandi argumenta omittam. Nam te virum bonum
 et vere syncerum cognovi, quæ virtutes profecto pulcherrimam istam
 artem tuam, in qua præcellis, elegantissime illuminant. Quod vero
 tardius liber meus historiarum prodit, multa in causa sunt, quia et ini-
 30 tium cuiusque rei grave est, et veritatem sequi in omnibus hoc seculo
 scis quam sit periculosum. Deinde alijs adhuc occupor elaborandis.
 Mox tamen lucem videbunt, ubi meo genio ita visum fuerit. Vale in-
 terim, vir optime, et magnam salutem tuos domesticos meo nomine
 imperti. Datæ Rostochio 10 die Martij A. 1601.

35

Tui amantiß.

CHRISTOPH. STURCIUS.

Orationem de SIGIS. AUG. B. M. a me habitam adiungo.

[E codice Basileensi G I 23]

NOBILISSIMO ET CLARISSIMO VIRO,
 DOMINO TYCHONI BRAHEN HÆREDITARIO IN KNUDT-
 STRUP INCLYTI REGNI DANIÆ, ASTRONOMO EXCEL-
 LENTISSIMO, IN S. CÆSAREÆ MAIESTATIS AULA
 PRAGENSI, DOMINO ET AMICO SUO VETERI,
 PLURIMUM COLENDO.

PRAGAM.

S. P.

NOBILISSIME et clariß. vir, Domine et amice vetus pluri-
 mumque colende. Reddidit mihi literas tuas vir clarißi-
 mus D. IOH. GEORGIUS GODELMANNUS, amicus
 meus singularis, cuius consuetudine iucundißima per
 dies complures ufi fumus familiariter. Huic confectis
 feliciter negocijs suis Dresdam redituro, ducente ac for-
 tunante Deo, 600 illos thaleros a Quæstore iuniorum Principum tuo
 nomine acceptos, et hætenus apud me seruatos, numeravi, recepta
 apocha eius. Commutavi autem thaleros Belgicos, quorum maior co-
 pia fuit, in alios imperiales, præter paucos. Aurum, in quod eos com-
 mutarem, in hisce locis vix reperitur amplius, cum maioris sit valoris
 in inferiori et superiori Germania. Alios sexcentos ad instans Pascha
 tibi debitos Quæstor solvere nunc non potuit, licet compellatus eo no-
 mine a D. D. BORDINGO Cancellario, iam etiam Lubecensium Con-
 sule. Excusat enim magnos sumptus et expensas superiori Octobri in
 funus Ducis SIGISMUNDI AUGUSTI p. m. factas Suerini, quos ex-
 pendere oportuit iuniores Principes tanquam proximos hæredes. Petit
 igitur breuis adhuc temporis dilationem sibi concedi, et quamvis haberi
 pecunia ista potuißet, tamen intellexi grave futurum fuisse D. GODEL-
 MANNO eam secum deferre. De summa capitali, quam etiam te re-
 petere scribis, quid responderit, nondum comperi. Inquiram vero dili-
 gentius, ane Lubecæ vel Hamburgi mercatores sint, qui Pragæ ne-
 gociantur, ut per hos pecuniæ Pragam transcribi possint; idem tu in-
 quiras inter Pragenfes mercatores. Mea sane officia et studia tibi non
 deerunt.

Literas ad D. CRAGIUM in Daniam mittendas non vidi. Accepi
 vero alias tuis adiunctas et cuidam CASPARO AGRICOLÆ, Musico
 regio, inscriptas, quas soluta glacie et navigatione repetita, quæ asperi-
 tate hyemis diu intermissa fuit, Hafniam transmittam. M. BRASCHIO,
 qui minus recte aliquamdiu valuit, quod iussi, indicavi. Amisimus
 iterum nuper || virum et Iureconsultum præstantißimum D. HENRI-
 CUM CAMERARIUM, qui cum patriæ suæ Brunsvigæ in disidio cum
 Principe

Principe eius componendo infervijbet, et in itinere non procul Solt-
quella Marchiæ oppido abeßet, subita cordis compreßione extinctus
est die 11 Februarij. Funus huc advectum 27 eiufdem terræ mandatum
est honorifice. Hemiplecticus etiam est D. MARCUS LUSCOVIUS

5 Iuriscoß. vir excellens et nunc facultatis senior. Ita nos vifitat Dominus,
ut appareat magnas imminere in Academia noßtra mutationes.

CAROLUS Sueciæ Dux magna celeritate et fuceßu Livoniam oc-
cupat, et quamvis exiguam nuper cladem accepit, tamen ab altera parte
Dörptam urbem in finibus Livoniæ et Moscoviæ oportuno loco fitam
10 vi occupavit, ac pleraque iam loca munita tenet, præter Rigam urbem
primariam, cuius tamen vicinas arces ita occupat, ut commeatu eos
terra marique intercludere poßit, nißi auxilia maturius a Rege Poloniæ
fubmittantur. Et hæc omnia hyeme maxima ex parte egit. Habet con-
föderatum fibi Moscovum, et quod mirum est, Suecia interim tota
15 quiefcit, et rerum neceßariarum copia abundat. Poloni dicuntur in
proximis regni Comitijß tres hoßtes proclamaffe, Suecum, Moscovum
et Walachum, et in tres annos magnam pecuniæ summam ad bella
hæc Regi promiffiße. Eventum reget Deus pro fuo beneplacito, non pro
hominum arbitrio aut potentia. In his regionibus, Dei beneficio, tran-
20 quillitas est, et optimus Princeps noßter, Dux ULRICUS, recte adhuc
valet. Ego tibi tuißque omnibus valetudinem prosperam diuturnamque
opto. Salutant te filij mei IOHANNES et LUCAS, qui Theologiam
iam profitetur hîc publice, et fponfus est, reverenter. Ex D. GODEL-
MANNNO Pragam aliquando veniente copioßius de ftatu noßtro audies.
25 Roftochij die 11 Martij Anno 1601.

Nobil. et Excell. T.

ftudioßiß.

LUCAS BACMEISTERUS D. ||

84^r M. CHRISTIANUS LONGICAMPIANUS mathematicus paulo
30 poßt reditum fuum Praga in Daniam traiecit, ubi adhuc vivit, nefcio
tamen quo in loco. Amo hominem, et optaßem nobißcum eum manere
potuiße propter ftudia mathematica, quæ fere iam hîc iacent. Iterum
vale.

[E codice Basileensi G I 23]

†
 86v
 GENEROSO MAGNIFICO ET NOBILIS-
 SIMO VIRO DOMINO TYCHONI BRAHE, EQUI TI DANO, S.
 CÆS. MAIESTATIS CONSILIARIO PRÆCIPUO ET MATHE-
 Matico LONGE CELEBERRIMO, DOMINO AC
 5
 PATRONO OBSERVANDO.

PRAGA.

S.

85r
 10
 ECCE perlatas esse meas ad te literas, generose et nobi-
 lissime vir, index scida superiore Decembri me docuit.
 Volui, uti suggestum fuerat, rem denuo et statim pre-
 hendere; sed avocarunt morbus uxoris, negotia clien-
 tum, sexcenta alia. Nunc paulo expeditior, et amanter
 a vidua illa CUNONIS filia invitatus, libenter ei hoc
 operæ dare volui, ut, quod bono etiam publico futurum providerem,
 sollicitatoris partes suscipere, quo opus illud horologicum, multis,
 magnis ac diuturnis laboribus ac vigilijs elucubratum ac perfectum,
 lucem tandem sub tuo, aut cuiuscunque videatur nomine, aspicere
 possit. Superioribus addo hoc quoque, esse apud eandem viduam opus,
 secundum præcepta ista inchoatum, atque adeo semicompletum, quod
 20
 morte præventus absolvere auctor non potuit. Qui librum emat paulo
 liberalius, facile unâ idipsum quoque impetret; cui summam manum
 peritus in arte et libro isto instructus sine negotio imponat. || Sumptum
 25
 credo facile libenterque ferat pietate, sapientia, virtute et meritis in
 rempub. maximus, Divus Cæsar RUDOLPHUS, mathematicis disci-
 plinis ipse quoque et supra conditionem principum excultus, quem
 non ALPHONSUM alterum, sed et illo potiore non immerito præ-
 dicamus. Neque dubium mihi est, quin monitu suggestuque tuo res
 procedat melius: quod ut facias, sive viduæ illius pauperculæ nomine,
 sive boni publici respectu, sive quod hanc operam haud difficulter te
 30
 præstiturum virtus et humanitas mihi tua spondet, quam possum offi-
 ciosè submissequere rogo. Qua de re literas tuas, vel si ijs non vacat, sal-
 tem nutum tuum expecto. Si quid ad me velis, et occasio alia non sit,
 Bratislaviam ad clarissimum Dn. MONAVIUM mittere possis, qui, qua
 est humanitate et virtute, id porro haud gravate curet. Vale, vir gene-
 35
 rose et optime, meque et studia mea, quibus ipsis quoque MÆCENATE
 opus sit, apud Sacram || Cæsaream Maiestatem, cui vitam ac felicitatem
 perpetuam precor, tibi commendata habe. Vale iterum. Franco-
 86r
 furto cis Viadrum a. d. XII Martij Anno MDCI.

Generos^{is} ac magnif. t. observantiß.

BALTHASAR CAMINÆUS I. V. D. et professor publ.

[E codice

† [E codice Basileensi G I 23]

88^v **MAGNIFICO ET GENEROSO DOMINO D.**
 TYCHONI BRAHÆ, DOMINO HÆREDITARIO IN KNUS-
 TORPFF ET HEERESWART, CÆSAREÆ MAIESTATIS
 5 CONSILIARIO DIGNISSIMO, AMICO SUO ET
 DOMINO SUMMA OBSERVANTIA
 COLENDO.

87^r S. P.

10 **O**CCASIONE oblata intermittere non debui, quin ali-
 quid literarum ad te, Magnifice Dom. TYCHO, darem,
 et quidem per eundem, quem ipse præsentem aliquoties
 cupivisti, quo etiam hisce in locis exercitiosem sphagi-
 rum nescimus. Novissimæ tuæ literæ sunt quas misisti
 15 per NICOLAUM MAUL quondam domesticum tuum,
 in quibus etiam quæ ad grammatorum expedienda præcepisti ex-
 equutus sum.

Quoad Politicum statum omnia apud nos sunt tranquilla, nihilo-
 minus tamen multæ gliscunt inter magnos dominos, principes et reges
 simultates, quæ bellorum semina et initia esse solent. Inter CAROLUM
 20 Sueciæ nunc protectorem et urbem Lubecam quomodo convenit, te
 non latet, quod negocium nondum est consopitum, licet Lubecenses
 multum in eo laboraverint. Comitata Polonica nuper Warsoviæ, quo
 et Brandenburgicus Elector, adiunctis in adfistentiam Regis Daniæ,
 nostri principis et nonnullorum aliorum, petitum successionem in Feu-
 25 dum Brutenicum, legatos miserat, celebrabantur, quod denegatum illi
 esse intelligo, nisi regem Poloniæ, Suecia nunc privatum, postliminum
 regem fieri optulerunt. In dictis etiam Comitibus Poloni hostes suos, ut
 fertur, declararunt, CAROLUM Sueciæ, qui iam dudum bellum in
 87^v Livonia Polonis intulit, et eousque progressus || est in Livonia, ut Po-
 30 lonis ibidem nihil restet præter Rigam. Et meo quidem iudicio hoc
 bellum non solum ad CAROLUM pertinere videtur, nisi temeritatis
 sibi hocipso vitium attrahat. Alter hostis Polonorum dictus est Magnus
 dux Moscoviæ, tertius vero Walachiæ Waiwoda. Utrum tot hostibus
 Poloni simul stare poterint, eventus docebit. In Belgico magnus est ap-
 35 paratus iterum belli præfixi: ALBERTUS dux Austriæ exercitum du-
 cet in Hollandiam. Hollandici status non segnius vim eius aversari
 moliantur. Æstas futura absque Tragedijs magnis non præteribit, uti
 præsens est forma rerum. Rex Portugaliæ SEBASTIANUS in con-
 flictu Africano amissus, nunc redivivus, ab Hispano non agnoscitur, a
 40 suis vero affectatur, qui exutus regno apud Regem Galliæ hospitio
 fruitur. Proh deum, quanta Metamorphosis ista! EXSECCIUS Comes
 Angliæ

Angliæ et succesor Reginæ in regno hactenus musculatus, ante bien-
 nium a Regina in Irlandiam cum Claſſe Nautica miſus, ob rem non
 ſatis fideliter, ut accuſatur, geſtam, in Parlamento damnatus, et cap-
 tivus de vita periclitatur. In Patria tua Regno Daniæ cura et expenſis
 Regis nonnulla fortalitia et Caſtella, ut vocant, exſtruuntur, nec non 5
 in Gothlandia idem fit. Ungarica a nobis non expectabis, quin potius
 quid rerum ibi agitur, a te perdiſcere cupimus. Hæc per occaſionem ||
 ad te pervenire volui. Vale, ut bene etiam ſit tuis. Datæ Roſtochij 21 88r
 Martij anni 1601.

T. Mag. obſervantiſſ.

CHRISTOPHO. HENNIOCHUS Med. 10

Dux Brunſuiccenſis civitati denuo commeatum intercipit, nec ulla
 ratione placabilis dicitur, inter quos, miſis et datis a Cæſarea Maie-
 ſtate commiſſarijs, nuper fruſtra de pace tractatum eſſe, notum eſt.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii] 15

NON SALTEM GENERIS NOBILITATE SED 2v
 ETIAM INSIGNI DOCTRINA ILLUSTRIVIRO OLIGERO
 ROSENKRANTZIO, DOMINO DE ROSENHOLM,
 AMICO, CONSANGVINEO ET AFFINI
 SUO INTEGERRIMO. 20

RÆPROPERUS Patruelis tui hinc ad vos diſceſus, ex- 1r
 optatiſſime mi OLIGERE, fecit, ut tibi, prout alias vo-
 luiſſem, tunc non ſcripſerim; concredidi nihilominus
 illi nonnulla oretenus tibi ſecreto referenda, quod et
 præſtitum eſſe, modo tecum fuit, nullus dubito. Cæter- 25
 um nunc naſtus commodiorem oportunitatem, has
 ſubſequi volui. Neque tamen eorum, quæ ille viva voce (uti mihi per-
 ſuadeo) tibi expoſuit, quidpiam hæc repetam. Interceſſionem Cæſaream
 pro illo sæpe et diligenter, interea dum abſuit, urſi, nec quidem un-
 quam mihi denegata eſt a Domino CORRADUCIO, Vicecancellario, 30
 ſed cum tam multa ſimul inciderint, graviſſime Rempublicam concer-
 nentia, ſemper excuſavit ſe, quod non haberet oportunitatem eiulce-
 modi particularia proponendi, antequam principaliora et magni mo-
 menti negotia expedita eſſent, et ſanctè affirmavit, nulla ſua negligen-
 tia, ſed neceſſitate ſic efflagitante, id retardari. Rogavit itaque, ut hanc 35
 dilationem patienter ferrem, ſe nihilominus omnia in meliori forma
 effectui daturum. Nunc vero ante biduum mihi referri fecit, impetra-
 tam iam eſſe interceſſionem illam, atque in ſecreto conſilio, ut ſcribatur,
 concluſum. Quare ſe confeſſim, ut concipiatur et ad mundum exaretur,
 effecturum;

effecturum; unde adhuc pauculos dies expectare oportebit, antequam
voti compotes reddemur. Quin et postea aliquot interlabi poterunt,
priusquam Cæsarea Mai^{tas} sua manu subscripserit, adeo lente pro-
cedunt hîc omnia, præsertim hoc tempore, ob periculum a || Turca im-
minens, propter occupatum Canisium et denuo ferme amißam Tran-
sylvaniam. In me tamen nulla erit mora, quin, ut negotium hoc mature
absolvatur, operam dem; postea tibi exemplum mittam, originale au-
tem mecum reservabo, donec FRIDERICUS redierit, sic enim fieri
voluit, si res nimis diu protraherentur.

10 Habito nunc in ædibus a priore Procancellario Domino IACOBO
CURTIO Laudatæ Mem. exstructis et a viduâ relicâ liberalitate Cæ-
sareæ Mai^{tas} pro 10000 Ioachimicis in meos usus coëmtis, quæ tamen
duplo pluris exædificatori constiterunt. Accepique hîc exoptatam com-
moditatem pro studijs, observationibus et domesticis rebus debite ad-
ministrandis; amœnissimus hortus ædes undique circumdat, Muro cir-
cumseptus. Constitui vero, favente Numine, in his ipsis ædibus Nuptias
15 filiæ ELIZABETÆ cum Nobili viro FRANCISCO TEGNAGLIO,
quem nosti, celebrare aliquo oportuno tempore inter Pascha et Pente-
costen; quo nomine ad præcipuos quosdam et maxime singulares in
20 Dania et Holsatia amicos Literas Nuptiales dedi, non quod eos inter-
futuros sperem, sed saltem ut conscij sint. Aliquos tamen ex intimis
propriâ Personâ adventuros, aut saltem quempiam suo loco mißuros
confido. Cumque te inter sinceriores et integerrimos præcipuo loco
reputem, quibus possum verbis, te rogatum velim, ut assumpta coniuge
25 tuâ charissimâ, meâ ex fratre Nepte, tuâ præsentîâ hanc solennitatem
augere et condecorare non degraveris. Iter non admodum longinquum,
2r viæ tunc erunt || faciles, et sumptus non multum excedent domesticos.
Licebit sic in via veteres tuos amicos Wittebergenses iucunde revisere,
et hîc aulam Imperatoriam variaque visu digna cognoscere, quæ tibi
30 voluptati et forte etiam aliquando commodo erunt. Adfunt insuper in
propinquo binæ thermæ, quas si sanitatis causa ingredi lubuerit, mi-
nimo impendio id unâ fieri poterit. Interea sobolem tenellulam facile
et tuto alicui Heroinæ e consanguineis commendabis. Adveniet etiam
(uti spero) Soror mea SOPHIA, et ubi adveneritis, tum demum diem
35 certum nuptialem præfiniam, ut et hîc Illustres et præcipui viri, amici
et noti invitentur. Rogavi FRIDERICUM, ut serio tecum hac de re
ageret, daretque operam, quo persuaderet, licet ego de tua in me fide
et constantîâ nihil addubitem. Quare pluribus id contendere nolo. Sed
te avide et certo expecto, utque queas nobis salvus adesse. Vale, saluta
40 coniugem et matrem tuam ex me officiosissime. Datum Pragæ in novo
Uraniburgo Cæsareo die 5. Aprilis Anno 1601, Stylo novo.

Tuus TYCHO BRAHE.

Filius

Filius meus TYCHO abiit cum Legatis Perficis per Italiam, Galliam et Hispaniam transiturus, munitus salvo conductu Imperatoris. Habes hîc Effigies duorum præcipuorum ex Legatis, et Cæsaris responsum.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD MARTINUM
BRASCHIUM.

5

ULLA tui oblivione nec mea negligentia accidit, erudi- 169^r
tißime Domine BRASCHI, quod Mag. Dominus GÖ-
DELLMANNUS, Legatum hîc agens Saxonicum, sine
meo ad te responso Rostochium venerit. Iam enim illud 10
inchoatum erat, sed is mea opinione citius abiit, ut vix
eas, quæ magni momenti erant, et pecunias meas istic
hærentes concernebant, complere licuerit, ideoque oretenus illi quæ-
dam dixi tibi insinuanda, quæ etiam literis ad Dominum D. BACK-
MEISTERUM, quas tum præ manibus habui, quatenus tempus tulit, 15
subiunxi. Mitto autem nunc ea, quæ per quendam meorum de Astro-
nomiæ historia e quodam libro descripta sunt. Plura invenies sub ini-
tium Astronomici Cæsarei APPIANI, tum quoque nomina quorund-
am Astronomorum, in priori parte tabularum primi mobilis REIN-
HOLDI, quemadmodum etiam in Sphæra PEUCERI, quod tuæ 20
industriæ relinquo, mihi enim non suppetit otium talia inquirendi. Car-
men quomodo disponendum et concinnandum, tuæ discretioni et venæ
Poëticæ liberum relinquo. Principium paulo aliter ordinandum cen-
serem, nec volo, ut mei in primis carminibus fiat ulla mentio, sed omnia
conveniente methodo per mundi ætates successive deducantur ad hunc 25
Cæsarem || RUDOLPHUM Secundum, postea, si tibi sic placuerit, po- 169^v
teris migrationem meam e Dania, quo[d] ad hoc studium ab Augu-
stissiimo Imperatore huc clementissime vocatus sim, paucis attingere,
sicque in Cæsaris laudem, hoc etiam nomine, discurrere, ita tamen ut
optimum illum Regem FRIDERICUM Secundum, laudatissimæ me- 30
moriam, qui hæc studia in suo regno, quoad vixit, liberaliter fovit, sub
quo etiam Uraniburgum exædificatum est, non prætereas. Si quid aliud
inciderit, de quo te monendum duxerim, in quadam charta adiungam,
neque enim nunc tantum suppetit temporis, ut carmen tuum relegere
atque omnes circumstantias dispicere valeam. Ubi integre tuas 35
conceptiones ad colophonem deduxeris, mitte mihi exemplar, antequam
imprimantur, et si liberum reliqueris, meam interponere sententiam,
ingenue id faciam, daboque postea operam, quantum in me est, ut Cæ-
sarea M^{tas} liberalem vicissim erga te clementer præbe[at]. Plura ad-
derem,

derem, modo aliæ interpellationes aliaque negotia id paterentur. Tu itaque, mi optime BRASCHI, rectius quam nuper vale, et plenio[res] per meliorem oportunitatem a me expecta. Dabantur Pragæ ex ædibus olim Cæsaris, nunc novo Uraniburgo Cæsareo 14 Aprilis Anno 1601. ||

170^r HISTORIA ILLUSTRIMUM ASTRONOMORUM INDE A MUNDI
EXORDIO AD NOSTRUM ÆVUM HEROICO
CARMINE CONCINNATA.

† **N**ON placet in primo carmine *radioque potentes*, nam licet apud
10 **VIRGILIUM** sit *Descriptit radio*, tamen hoc verbum *radius* non
habet hîc emphasin in ipso carminis frontispicio, sed potius alicubi in
medio. Videtur etiam principium nimis humile, quare sic mallet:

Artifices summos Divina scientia cœli
Quos celebres genuit, quæque incrementa Mathesis
Docta habuit, pedetentim Mundi ab origine prima
15 *Ætatem in nostram, certis deducere fastis*
Mens amet et clausos Heliconis inire recessus,
Arduum opus, atque alijs res intentata Poëtis,
Res preciosa licet et Musis digna canoris etc.

20 vel in eandem ferme sententiam per teipsum melius. Hæc saltem ad-
monitionis causa assignare lubuit, prout nunc in buccam venerunt.

Postea inferre, cur hoc potius Argumentum arripueris, quam alias
res ludicras huius inferioris scenæ mundanæ, quales sunt bella, victo-
riæ, triumpho, amores, Bucolica, et similia a prioribus Poëtis sæpe de-
cantata, sed potius sublimia illa et præstantiora, quæ varijs fluctua-
170^v tionibus et vanitati non ita sunt obnoxia, quæque in tanto cœtera || illa
dignitate antecellunt, quantum arduus æther declivis terræ superat
loca.

Huc addatur invocatio ad verum DEUM, totius cœli et universitatis
creatorem, non Deastros licet fictitios, quos gentiles Poëtæ implorant,
30† et tandem narratio exordium habeat ab ijs, quæ a MOISE primo capite
Geneseos de cœli et siderum creatione referuntur. Deinde ex IOSEPHO
antiquitatum Iudaicarum scriptore, quod ADAM docuerit suos filios et
nepotes Astrorum scientiam, et duabus columnis excitatis in Siria ab
ijsdem, et de NOAH, quem BEROSUS ait aliqua etiam ex parte Di-
35 luvium prævidisse ex Astrorum dispositione, et de ABRAHAMO, quod
in signis Astronomus et Geometra fuerit, atque artes Ægyptios docu-
erit, quodque ex ijs, quæ circa Solem, Lunam et Sidera, terrasque et
maria apparent, cognoverit unum saltem esse DEUM boni autorem in
Natura, quod prædictus habet IOSEPHUS, et quod ABRAM appel-
latus

latus sit, dum ex sola Astrorum scientia claruit et DEUM hinc aliquatenus agnovit, postquam vero divinitus est plenius edoctus et illuminatus, ABRAHAM, sic volente DEO, est dictus, ut PHILO Iudæus infert, quod etiam a MOISIS relatione non videtur alienum.

Deinceps poteris ordine recensere, quæ [e] profanis etiam scriptoribus colligi poterunt, quorum etiam aliquam indicationem suppeditabit liber Domini HENRICI RANZOVIJ de Regibus et Principibus, qui Astronomiam foverunt. Omnia autem ordine se sequantur, || prout tempora ætatum mundi requirunt, sed decenti methodo, ut principaliora præcedant ea, quæ minus ad rem faciunt; et narretur etiam, quomodo Astronomia peregrinata sit ex Siria et Mesopotamia in Ægyptum, hinc ad Chaldæos, Arabes, Æthiopes, Indos, ex Ægypto etiam venisse in Græciam, hinc in Italiam et Hispaniam ac Mauritaniam, postea in Galliam et Germaniam, atque ibi præcipua lumina, quæ in hac arte apud Germanos viguerunt, commemorare, usque ad COPERNICUM et REINHOLDUM, et quod tandem in Daniam transfretârit, ubi regnante optimo Rege FRIDERICO Secundo quietem et portum aliquandiu invenit, exædificata arce Uraniburgo in Insula celebris illius Porthmi Danici Huenna, et fabricatis magnis et idoneis Instrumentis, qualia non alibi reperiuntur, ubi etiam per 21 annos strenue exercebatur, quamdiu idem Rex vixit, tum quoque in octennali interregno post ipsum. Verum cum sequentibus annis firmam sedem ibi habere nequirit, in Germaniam redijt, et in Holsatia feudoque Producis HENRICI RANZOVIJ aliquandiu quievit, et ibi laudare RANZOVIUM, tam ob hanc quam alias virtutes, et quod aliæ circumiacentes regiones, ut Gallia, Anglia et Batavia, interea eam ambiverint, sed vocata ab Augustissimo Imperatore RUDOLPHO II Austriaco, in Bohemiam ad ipsum concedere prætulerit, ubi ab eodem munifice non sine aliorum invidia sustentata est, et primum de arce Bennatika, ubi per annum spacium || mansit, postea de Praga, ubi est residentia Cæsaris et Regis Bohemici, hisque ædibus Curtianis in eos usus liberaliter a Cæsare coemptis. Hoc etiam loco quædam de earundem structore, Domino IACOBO CURTIO, priore Procancellario, inferenda, siquidem is Mathesi et Astronomicis studijs impense addictus fuerit, atque ea de causa hæc ædes in maxime ædificato civitatis loco magnis impensis exstruxerit, quodque, dum adhuc in vivis esset, mihi etiamnum in Dania commoranti inhabitandas obtulerit, si huc Pragam venire vellem, quod, vivente tunc Rege FRIDERICO, non concedebatur, et nunc post fata eiusdem Domini CURTIJ non sine numine et Divino provisu ex liberalitate Cæsaris RUDOLPHI eadem ædes mihi cessasse, pro Astronomia hinc excolenda. Postmodum elogium domus Austriacæ subiungere, atque ad hunc RUDOLPHUM II omnia deducere, atque in eius excurrere laudes

laudes easque ampliare, atque victorias et præclare gesta commemorare, inter quæ hoc quoque non postremum, quod Astronomiam foveat, qua in re non cedat ALPHONSO Regi, cuius fama per Tabulas et liberalitatem in eas construendas cœlo cœva durabit, cumque id numeri ipsi cœlo non per omnia correspondentes tribuere potuerint, quid tibi, Cæsar Austriace, ubi Tabulæ Rudolphææ sub auspicijs tuis cœlestes motus exactissime æmulantes lucem viderint? etc.

[E codice Basileensi G I 35]

TYCHO BRAHE AD LUCAM
BACMEISTERUM.

10
174^r LARISSIME et præstantissime Vir, Domine et Amice honorande, quod per Clarissimum Virum Dn. D. IOH. GEORG. GÖDELMANNUM, communem nostrum amicum, sexcentos illos thaleros a quæstore iuniorum Principum loco interesse mihi debitos transmiseris, ijs qui Belgici erant in imperiales maiore ex parte commutatis, recte a te factum est, eoque nomine plurimas tibi habeo gratias. Quod autem idem quæstor reliquos 600, qui mihi nunc debentur, tunc numerare noluerit, non equidem miror, utut non iniquum fuisset, si id officiosi mihi præstitisset, sed quod totam summam satis mature resignatam et consensu et iussu Illustris Ducis UDALRICI mihi ad hoc Pascha restituendam solvere tergiversetur, nescio quas alias prætendens expensas et calvas excusationes, id mihi magis displicet, nec ferendum duco. Scripsi itaque ad dictum Illustris Ducem UDALRICUM, sponso-
15
20
25
30
174^v rem primarium, ut ad constitutum tempus integram summam decem millium Ioachimicorum mihi restitui sua autoritate curet, quod et non invite effecturum optimum illum et integerrimum Principem, mihi clementissime faventem, nullatenus diffido. Obtigit mihi occasio, qua in hisce oris plus commodi ex illa pecunia nancisci queam quam isthic, alias non tam cito eam repetissem.

Quin et præterea ad præfatum Illustris Ducem dedi literas, qua ipsius Celitudinem ad nuptias filiæ cuidam ex meis ELISABETHÆ nomine submisit invitavi, cum quodam Nobili et erudito Iuvene FRANCISCO TENGNAGLIO e Westphalia oriundo atque in hac aula versante, ad instans Pentecostes, favente Cœlesti Numine, celebrandas. Cum enim non saltem Cæsaream Maiestatem, Dn. nostrum clementis et præcipuos eius Consiliarios et aliquot Germaniæ Principes, tam Ecclesiastici quam politici status, quos scio mihi clementer favere, humilime per literas invitare animus sit (quod et nonnullorum Legati, qui hinc

hîc sunt, sponte a me petierunt, atque suis Dominis gratum futurum innuerunt) Illustrissimum Ducem Megapolitanum, Dn. meum clementiss. et quam optime de me meritum, præterire nefas duxi, non quod ipsius Celsitudinem aut alios in Germania Principes, ad quos hac de re reverenter scribo, aliquem suo nomine ideo huc missuros petere audeam, sed saltem quo conscij sint, ut si forte aliquem ex suis Legatis tum temporis hîc in aula habuerint, illis festivitatem hanc loco sui Principis coram || condecorare liceat, quod et te, charissime Domine 175^r
D. BACHMAISTERE, ob veterem inter nos necessitudinem noncelandum duxi, quo vota tua ad Deum omnis boni et felicitatis largitorem nostris coniungens, fausta et salutaria huic actui preceris. 10

Miror te literas D. D. CRAGIO inscriptas non accepisse. Nullas nunc ad ipsum ulterius mitto, siquidem intellexerim ipsum in Legatione Polonica abesse, sed tabellario huic nonnullas tradidi, quibusdam in Dania præcipuis amicis destinatas, quarum maxima pars est invitatoria ad iam dictas nuptias; eas vero omnes ipse tabellarius facile per quendam nobilem, ESCHILLUM BILLÆUM nomine, res meas istic procurantem, expediet. Adde minutulas quasdam ad eundem Regis Musicum, cui alteræ prius tibi missæ (ut opinor) inscribebantur, quas hic ipse grammatophorus, si tibi commodior non suppetit ratio, illi Hafniæ inquisito tradet; sunt a quodam hîc Italo, in cuius aliquantul[a] fideiussione?] Musicus est, scriptæ. 20

Magistro BRASCHIO ipsemet nunc de negotio prius insinuato rescribo; antea enim non vacabat.

Quæ a CAROLO || Sueciæ Duce in Livonia acta sunt, iam antea hîc 175^v
cognovimus; nimis tardus esse videtur in resistendo Poloniæ Rex, et vix ut ENNIUS de altero isto Romano aiebat, cunctando restituet rem: †
celeritate potius in talibus opus est. WAIWODA, qui in Comitijs Polonicis etiam hostis eius Regni declaratus est, nuper hîc fuit, et gratiam Cæsaris impetravit, acceptaque magna pecuniæ vi Transylvaniæ partem Polonorum consilijs et Tartarorum invasionibus nuper amissam pro Cæsare recuperare meditatur, omniaque strenue ad hanc expeditionem præparat. Magnis etiam viribus contra Turcam exercitum parat Imperator noster, validiorem quam unquam antea, siquidem necessitas sic postulet, ob amissum superiori Octobri Canisium, fortissimum Hungariæ propugnaculum, quo occupato Turca sibi viam, sive Styriam 35
sive Austriam infestare velit, præstravit; armipotens et fortis Deus eius ferociam et tyrannidem retundat atque a cervicibus Christianorum avertat. Ubi plura aliquid momenti habentia resciero, te eorum faciam participem. Vale cum omnibus tuis quam felicissime, et senij, si quæ, 40
uti fit, incidunt gravamina, patientia vince. Dabantur Pragæ ex ædibus olim Curtianis, quas Cæsar pro 10000 millibus Ioachimicorum in
meos

meos usus liberaliter emit vix duplo maioris exædificatas, quæ novum Uraniburgum Rudolphæum appellanda. Iamque iterum et sæpius vale. Die 15 Aprilis stylo novo Anno 1601.

[E codice Basileensi G I 35]

5 TYCHO BRAHE AD CHRISTOPHORUM
STURCIUM.

176^r **Q**UOD mihi per Magnificum Dn. D. GÖDELMAN-
NUM scripseris, Nobilis et eruditissime Domine D.
10 STURTZI, ut ego ob eius festinationem et meas tum
temporis occupationes nihil ad te literarum dederim,
est cur tibi plurimas habeam gratias. Agnosco hinc tuum
erga me candidum et constantem amorem, cui par pari
referre non desinam. De statu Patriæ tuæ mirabili et iam multis annis
miserabili hinc satis superque inaudivimus; Deus tandem pacem largiatur.
15 Walachus inter alios, uti scribis, declaratus hostis Regni Polonici,
Cæsaris nostri clementissimi Vassallus nuper factus est, et belli dux
contra SIGISMUNDUM BATORUM (qui Cancellarij Polonici instinctu per
Tartaros Transylvaniam invasit, et aliquam eius partem Cæsari ademit)
20 ut inde rursus eum expellat, postea pro Canisio recuperando laboraturus.
Acceptit hac de causa a Cæsare magnam vim pecuniarum. Bellum Hungaricum
tanto conamine nunc reparatur quanto vix unquam antea, sic enim opus est.

Cæterum quod narratiunculam meæ e Dania huc in Bohemiam ad
S. Cæs. Ma^{tem} migrationis, qualem optimæ memoriæ Dn. D. DAVIDI
25 CHYTRÆO sic expetenti misi, tuis historicis meditationibus inferere
176^v eamque expolire || et ornare constitueris, rem mihi apprime gratam et
quovis officio vicissim compensandam præstiteris. Existimaßem complementum
historiolæ anni millesimi sexcentissimi ultra priorem mediam partem,
quam Dn. CHYTRÆUS ante obitum absolvit, a te continuatum, ut hoc anno
30 profaret, atque in illa, quæ de me, dum in vivis esset, inferere cupiebat,
adiuncta forent, sed forte alia sunt vestra consilia, quibus lubens acquiesco.
Cuperem nihilominus id, quod proposuisti, mature fieri, et si oportunitas
sic feret, conceptionem primam, antequam excudatur, mecum communicari.

35 Habito nunc Pragæ in ædibus olim a laudatæ memoriæ Vicecancellario
Dn. IACOBO CURTIO splendide et magnifice exstructis, unâ cum horto amplo
et amoenissimo circumiacente, quas Sacra Cæs. Ma^{tas} in meos usus emit
a vidua inhabitante pro 10000 Ioachimicorum, cum tamen duplo maiori
summa vix exstructæ sint. Est locus maxime in civitate

civitate editus, versus Zephyrum, nec longe ab arce situs, ut Cæsarea Ma^{tas} ultra alias domos et hortos interpositos secreto et minimo negotio huc, || quando ipsi sic clementissime placuerit, venire queat. Disponun- 177^r
tur hîc modo Instrumenta mea omnia, quæ e Dania huc transtuli nu-
mero 28; thesaurus incomparabilis, quem Patria mea non æstimans 5
sibiipsi invidit. Adornatur Typographia, ut opera mea hæcenus inter-
rupta, quanto ocius fieri poterit, compleantur. Exstruitur etiam officina
pyronomica pro exercitijs spagyricis, quæ nostra est etiam voluptas.
Deus Opt. Max. conservet et prosperet Augustissimum hunc Cæsarem
RUDOLPHUM II, qui nobis hæc oia fecit. Quod superest, æviterno †10
et omnipotenti Numini te et omnia tua commendo. Datae ad Pragam
ex novo Uraniburgo Cæsareo, cuius inscriptionem mox subiungam,
die 15 Aprilis stylo novo Anno 1601.

Subiungatur postea Epigramma inscriptionis.

[E codice Basileensi G I 23]

†15

DEM EDELEN GESTRENGEN EHREN- 90^v
VESTEN HERREN TYCHO BRAHENN AUFF KNUTSTORFF
ERBSASSEN, RÖMISCHER KEYSERLICHER MAIESTAT
ASTRONOMO, MEINEM GROSSGUNTIGEN
HERREN.

20

S.

89^r

ENEROSE et doctissime D. TYCHO, misit ante paucas
septimanas responsum ad priores tuas literas SIMON
a PETKUM. Illud, cum priorem aliquem habere non
potuerim, per hunc FRANCISCUM SCHRÖTERUM 25
Sundensem, Chymicarum rerum studiosum, qui nescio
qua de causa iter Pragam instituerat, ad te amandare
volui, spero recte redditum iri. De fornacibus quoque advehendis vi-
debo quid efficere potero. Nondum enim quicquam præter eas Ham-
burgo advectum est, propter nimiam Albis exundationem. Quia vero 30
moris est, ut amici amicis novarum narrationum communicatione gra-
tificentur, mitto D. TYCHONI cuiusdam LL. Doctoris DETHARDI
HORSTIJ Witebergæ agentis prognosticon de eventu belli Turcici,
sane gratissimum, utinam etiam verissimum. Impingunt nostri Theologi
et vani vates omnes in eundem quo Pharisei et Apostoli olim lapidem, 35
ut vaticinia de CHRISTO eiusque et Ecclesiæ regno et victorijs, poli-
tica Phrasi pronunciata, politice intelligant, cum Ecclesia novi Testa-
menti nullam habeat promissionem politiæ et politici regni ut veteris
Testamenti, usque ad CHRISTUM, et CHRISTUS ipse dicat: *Regnum †*
meum

meum non est de hoc mundo, item: In mundo afflictionem habebitis, in me autem TANTUM pacem. Stultum quoque hoc est, quod omnes
 † vaticinium de GOG et MAGOG interpretantur de regno Turcico, cum
 89^v id loquatur historice de victorijs Israëlitæ-||rum ante CHRISTUM, al-
 5 legorice vero, ut Apocalypsis IOHANNIS eum declarat, de perfec-
 toribus Ecclesiæ in toto orbe terrarum adventu CHRISTI extremo
 tollendis, cap. 20 vs. 8: *Exibit SATHANAS ut seducat gentes, quæ
 sunt in QUATUOR angulis terræ, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μάγωγ, qui cir-
 cumierunt castra Sanctorum et urbem dilectam. Sed descendit ignis
 10 a DEO e cælo, qui devoravit eos etc.* Simile delirium est, quod hic
 interpres idolum vastans interpretatur de MAHOMETE, cum ipse
 filius DEI dicat Matth. 24 intelligendum esse DANIELEM de signo
 præceßuro finalem Politix Iudaicæ, inprimis templi destructionem.
 † Ideo monet: *Cum videritis abominationem vastatricem stantem in
 15 loco sancto, ut dictum est a DANIELE propheta, tum qui in Iudæa
 est, fugiat ad montes etc.* Ridiculum denique plane est somnium, quod
 metuunt, ne DANIEL mentiatur, cum definit Monarchias quatuor, si
 Turca inchoaret quintam Monarchiam, cum prima fuerit Monarchia
 iam Abyriorum, iam Chaldæorum, in secunda iam in Babylonia, iam
 20 in Persia dominabantur Monarchæ, in tertia singuli Duces ALEX-
 ANDRI constituebant sibi peculiarem Monarchiam, in quarta alia erat
 90^r Orientis, || quam dudum rapuit Turca, alia Occidentis, quam hæcenus
 mordicus retinet Papa, et vicinorum regulorum potentia ad suam tri-
 plicem coronam tuendam simplici credulitate et armis abutitur. Ante
 25 vero illa tempora quam varios habuit Monarchas, quorum post annum
 CHRISTI 480 nemo Romanus aut Italus fuit, quando AUGUSTULUS
 ultimus purpuram abiecit, eamque induit ODOACER Sax. Post illum
 anno 495 CHRISTI THEODORICUS Ost-Gothus dictus Veronenfis,
 inde 574 Longobardorum Reges usque ad CAROLUM Magnum Fran-
 30 cum, qui cœpit Imperator Romanorum dici 800 CHRISTI. Unde reliqui
 Germani titulum, Papa imperium habet hæcenus. Et sic digiti pedum
 in DANIELIS Coloßo varie discriminantur sine inchoatione quintæ
 Monarchiæ, et metuimus, ne Turca sit quintus Monarcha; qui iamdiu
 est Monarcha Orientis. Sed hæc delirant, qui historiarum sunt ignari,
 35[†] et qui amant, ipsi sibi somnia fingunt. DEUS tueatur hospitia Ecclesiæ,
 90^v fervet verbum suum || et confundat consilia Turcæ et Papæ, propter
 gloriam nominis sui. Bene in Domino vale. 18 Aprilis nostro 1601.

G. N. T.

addictiß.

GEORGIUS ROLLENHAGEN.

40

[E codice Florentino Bibl. nat. in codicum Galileianorum tomo 27 (*Accademia del Cimento* †
part. 3 vol. 12)]

SERENISSIMO ET POTENTISSIMO PRIN- 8v
CIPi AC DOMINO, DOMINO FERDINANDO MAGNO
DUCI ETRURIÆ ETC. DOMINO SUO 5
CLEMENTISSIMO.
FLORENTZ.

D Serenissimam Celsitudinem Vestram ante Anni qua- 7r
drantem per Filium meum natu maiorem, Legationem
Persicam in Italiam comitantem, submisit dedi literas, 10
quas Sereniss. Celsⁿⁱ V^æ recte esse redditas ex Epistola
eiusdem Filij nuperrime ad me data lubenter cognovi.
Scribit is inibi nonnulla, quæ animum meum non parum
perculerunt: Legatum nimirum Persicum illum primarium natione
Anglum, in cuius familia Filius meus tunc fuit, cum Senas pervenisset, 15
ipsum ad se seorsim vocasse, atque hæc insinuasse: Serenissimam Cels^{nem}
V^{am} illi videlicet Legato Anglo, cum ex literis ad ipsam a me scriptis
intellexisset, Filium meum in ipsius comitatu esse, dissuasisse, ut illum
Romam secum adduceret, præsertim illo tempore, id enim non absque
gravi periculo vitæ Filij, et ipsiusmet Legati impedimento fieri posse, 20
liquidem meum nomen in illis oris iam antea satis innotuisset, et po-
tissimum ea de causa periculum subesse, quod in Italia rumor increbui-
set, Sacræ Cæsareæ Ma^{ti} me authorem et suasorem fuisse, ne Mona-
chos Capucinianos hinc Pragæ diutius pateretur, sed eos dimitteret. †
Voluit itaque Legatus ille Anglus, ut Filius meus Senis remaneret, 25
nec Romam unâ accederet, quod et factum est. Si itaque hæc, ut ille
retulit, ex Sereniss. Cels^{nis} V^æ consilio et admonitione facta sunt, non
dubito, quin clementissimo erga me et Filium meum animo et bona ac
sincera intentione profecta sint. Sin autem Legatus iste ex suo cerebro
talia deprompsit, et sub prætextu nominis V^æ Sa^æ Cels^{nis} (uti suspicor) 30
protulit, facile conijcio, eum id fecisse, ut sic honeste a Filio meo libe-
raretur, ne illi ulterius oneri esset, liquidem, uti hinc Pragæ satis cogno-
vimus, viatico pro tam magnifica legatione et tanto itinere emetiendo
non satis instructus erat: sed sit quicquid velit, gaudeo Filium meum
Senis in Sereniss. V^æ Celsitudinis ditone et urbe commorari, || ubi eum 7v
commode degere, et satis tutum fore, omnino mihi persuadeo, cum
V^æ Sereniss. Cels^{nis} Regio sit per se libera, et ijs, quæ forte alibi in Italia
incidere possent, periculis non obnoxia, ideoque a Sereniss. Cels^{ne} V^a,
qua possum submissione et reverentia peto, velit sibi Filium hunc meum
commendatum habere non dedignari, et si res ipsius ita tulerint, ut tam 40
diu in V^æ Sereniss. Cels^{nis} territorio subsistere possit, donec Linguam
Italicam

Italicam mediocriter addidicerit, id equidem mihi apprime acceptum foret; quo peracto, ut Sereniß. Cels^o V^a eum Sereniß. et Potentißimo Rege Galliarum, inclyto suo Affini, per literas commendare dignetur, quo in ipsius Aula per unum vel alterum annum, donec et illam linguam calluerit, pro servitore recipiatur, demisse et officioßime eam rogatam vellem: quicquid hac vel alia ratione Sereniß. Cels^o V^a in Filium meum contulerit clementißimi beneficij, id tanquam in me ipsum collatum perpetua animi submissione et gratitudine, quantum vires meæ patientur, agnoscam.

10 Cæterum quod Monachos Capucinianos attinet, certo sciat, atque indubitate Sereniß. Cels^o V^a statuatur, quod nunquam vel minima cogitatione mihi in mentem venerit apud Sacram Cæfaream Maiestatem, Dominum meum Clementißimum, quidpiam de ijs loqui, aut an hęc manere debeant vel secus, ullo verbo mentionem facere, nedum ut

15 quidpiam in his eius Maiestati suggererem aut consulerem, cum talia ad me plane non pertineant, nec ipsius Maiestas unquam de eiusmodi rebus, quæ Ecclesiasticas Personas aut res concernunt, mecum loquatur, sed solummodo de ijs, quæ Philosophica et Astronomica, quibus ipsius Maiestas, sicuti multi alij Reges et Principes, laudabiliter afficitur, nec ego me alienis immisceo: vix suppetit otium et commoditas propria tractandi et exequendi. DEUM itaque sancte et conscientiam meam intemerate testari possum, magnam mihi hac in parte fieri iniuriam, tam hęc quam alibi, uti etiam in quibusdam alijs calumnijs, quæ ab imperitis seu mearum rerum ignaris hęc sparsæ sunt, de quibus

25 brevi ad ipsius Maiestatem, quæ me in omnibus ijs, quæ apud ipsius

30 Maiestatem a me dicta et peracta esse || nonnulli comminiscuntur, infontem novit, referre animus est. Quin et Sereniß. Cels^{nis} V^æ Magnificentißimus hęc Orator satis perspectum habet, eum de Capucinis rumorem meram esse in me calumniam, et scit forte, unde illa dissuasio

35 apud Cæsarem provenerit, ut me non saltem ille, sed et Illustrißimus ac Reverendißimus Dominus Nuncius, qui nomine P. M. hęc moratur, me satis de isto figmento, uti et in alio quodam huic ferme simili, excusatum habet, siquidem ab Illustri et Magnifico Domino CORADUCIO Imperij Procancellario satis superque cognoverit, rem longe aliter

40 se habere, meque omni culpa in eiusmodi de me promulgatis nugis vacare. Quæ ob id latius ad Sereniß. Cels^{nem} V^{am} qua possum submissione perscribo, ut illa quoque, si tale quid ad eius aures pervenit, meam innocentiam cognitam habeat, nec tam iniuriosas calumnias in meæ famæ extenuationem aut Filij mei detrimentum redundare sinat, sed id potius sua autoritate, sicubi opus fuerit, clementißime amoliat, sique vicissim ex mea tenuitate proficisci poterint officiola, quæ Sereniß. Celsⁿⁱ V^æ ullo modo accepta esse queant, utatur me perpetuo

tanquam

tanquam suo servitore fideli et obsequentiſſimo. DEUS Opt. Max. Sere-
niſſ. Celf^{nem} V^{am} Reipub. tam politicæ quam literariæ bono per multos
Annos incolumem et proſperam florere faciat. Dabantur Pragæ die
30 Aprilis Anno 1601.

Sereniſſimæ Celfitudinis Veſtræ

Reverenter et ſubmiſſe

addictiſſimus

TYCHO BRAHE,

manu propria ſcripſi.

5

[E codice Baſileenſi G I 23]

† 10

GENEROſA NOBILITATE ET POLITIORI-

92^v

BUS LITERIS CLARISSIMO VIRO D. TYCHONI BRAHÆO

DOMINO IN KNUTSTORFF ET CÆSAREÆ MAIE-

STATIS CONSILIARIO ET MATHEMATICO

EXCELLENTISSIMO DOMINO ET

15

AMICO SUO.

S.

91^r

UM ad me ex itinere ſuo, quod ad te inſtituerat, Gene-
roſe et Doctiſſ. D. TYCHO, divertitſſet optimus vir DA-
VID FABRICIUS, et non modo tua ſtudia, ut merentur, 20
crebris ſermonibus commendaret, ſed obſervationes quo-
que ſuas coram oſtenderet, dolui proſecto GANYME-
DEM tam elegantem Friſios potius Boves paſcere, quam †
ab Aquila Ioviali raptum, Dijs in Cœlo miniſtrare, ut DAVID ab ovi-
bus in aulam propter Muſicam adoptabatur, ut certe hic DAVID GA- 25
NYMEDEM habet aſcendentem. Sed quiſque ſuos patimur manes.
Ego certe multis nominibus eum mihi optârîm propiorem.

Fuit ante paucos dies hîc quaſi privatus Epifcopus Colonienſis, itu-
rus ad Cæſarem, ut ei Papæ nomine electionem Regis Romanorum
perſuadeat, atque ſic et reditus Cæſarios et autoritatem in plures partes 30
diſtrahat. Ne dicam de nuncio Belgico, in quam terram iam redijt ex-
ercitus Hiſpanicus. Ab altera parte redit Turca. Domine, ſerva nos, †
perimus.

Favorem Epifcopi Saltzburgenſis tibi ex animo gratulor, utinam
plures adducat tibi ſuffragantes, || ut tandem utiliſſimos tuos labores 91^v
ad umbilicum deducas.

De prognofico, quod HENRICUS IULIUS de ſe uſurpare dicitur,
iam olim audivi doctorem MEGABACCHUM, ROTHIUM et alios,
qui a me exiſtimabant eſſe proſectum. Sed neque ego hoc dixi aut ſcripſi
unquam,

† unquam, neque ab ipso audivi. Hoc autem dicere solet GARCÆUM
 prædixisse, aliquando se præclaram ex bello victoriam relaturum esse,
 itaque ad bella esse animosiores. Quod negavi ego ex fontibus, quos
 epistola tua allegat. Et si possem, in viam potius pacis reducerem, quam
 5† ut currentem instigare. Sed fertur equis auriga, nec audit currus
 habenas.

Spero me propediem in aulam venturum ad consultationem de vo-
 cando Theologo in locum HOFMANNI. Ibi, ut decet, privatim de tua
 pro eius salute sollicitudine, et commoditate negotiorum apud Cæ-
 10 sareum privatim expediendorum, movebo fideliter omnia. Et rescribam.
 Bene et quam diutissime vale. 15 Maij 1601.

Tuæ Gen. N.
 addicti.

GEORGIUS ROLLENHAGEN.

15 HENR. IULIUS natus est 1564, 14 Octobris, 17 hora P. M. in arce
 † *Hessen*. Hoc tempus GARCÆUS corrupit per falsissimam HERME-
 TIS trutinam et correctiones similes.

† [E codice Basileensi G I 23]

94^v NOBILISSIMO STRENUO ET MAGNIFICO
 20 VIRO TYCHONI BRAHEN DANO, SACRÆ CÆS. MATHE-
 Matico, IMO ET FAUTORI SUO MULTIS
 NOMINIBUS COLENDISSIMO.

PRAGA.

93^r Εὖ ζῆν καὶ εὖ πράττειν.

25 **Q**UANQUAM apud D. DAVIDEM FABRICIUM ad no-
 bili. Mag^{am} T. scripserim de rebus omnibus, Nobili. atque
 Mag^{ce} vir, Domine multis nominibus colende, quas quidem literas
 † meas unâ cum earundem latore, FABRICIO nostro, te accepi-
 30 dere tamen non potui, quin nobili. Mag^{am} T. hac schedula
 inviserem, sciscitaturus saltem, num dictus FABRICIUS noster
 salvus atque incolumis ad vos pervenerit. Multa enim metuebat atque,
 ut mihi videbatur, sibi persuadebat, quare non sine periculo hoc iter
 perficere posset. Veruntamen omnia in DEI præpotentis manu posita
 35 esse firmiter credo, sic ut eundem FABRICIUM, nisi DEO aliter visum
 fuerit, incolumem omnino ac salvum huc reverfurum plane persuasum
 habeam. Porro nobili. Mag^{am} T. rogatam velim, uti me sibi commen-
 datum et persuasum plane habeat, me ex eorum esse numero, qui no-
 bili.

biliß. Mag^{am} T. modis omnibus salvam optet atque incolumem, || eiuf- 93v
que honoribus faveat quam maxime.

Cæterum quid Sacræ Cæf. Ma^{tis} Legatus et Confiliarius præcipuus
D. HANNIWALT hîc rerum agat, quamque honorifice, ne dicam 5
magnifice, ab Ill^{ri} et generoso principe meo ENNONE, Orient. Frisiæ
Comite, exceptus sit, et quæ porro Sacræ Cæf. Ma^{ti} ab Ill^{ri} Celf. eius
exspectanda sint officia atque servitia, meum non est perscribere, cum
tempus ipsum atque exitus reipla comprobatura sint, quali affectu Ill^{ris}
Dominus noster erga Sacratîß. Cæf. Ma^{tem} sit præditus, quam ut DEUS
opt. max. unâ cum nobiliß. Mag^a T. diutißime servet, ex animo precor. 10
Ac si forsan occasio fuerit, ut Sacræ Cæf. Ma^{ti} mea quamvis humilia
servitia commendare possis, quæso studiorum, si non eorundem, at-
amen communium memor esto.

Hæc scripsi *αὐτοσχεδίως* et quasi per satyram, propterea || quod 94r
propter præsentiam præfati Cæf. Ma^{tis} Legati, qui pridie huc appulit, 15
plusculis eram occupatus negocijs. Quare et festinationi et lituris igno-
sces, tum FABRICIO nostro hæc inclusas literas cum salute uberrima
tradere haud dedigneris. Utinam vero sit aliquid, in quo nobiliß. Mag^æ
T. vicissim gratificari possim, neque enim labori, vigilijs, studijs, sump-
tui parcerem. Vale vir nobiliß. atque Mag^{ce}. Scripta ex arce Auricana 20
Frisiæ Orientalis pridie Eidus Iunij stilo veteri Anno postremi tem-
poris Ch. 1601.

Nobiliß. Mag^æ T.
addictiß.

EBERARTUS SCHELE, 25
Orient. Frisiæ Secret.

Quæ hoc ipso die de occupatione propugnaculi ante Bergam ex
Haga Comitibus allata sunt nova, cum et incerta adhuc sint nec vobis
ignota diu esse possint, lubens prætereo.

ANNOTATIONES EDITORUM

ANNOTATIONES EDITORUM

ad p. 3,¹¹] vid. Cicero *Pro Milone* 38,¹⁰⁵.

ad p. 3,²⁵] *Postridie Viti*, i. e. d. 16 Junii.

ad p. 3,³⁹] *Idem versus, qui Ovidii non esse videtur, affertur tom. VII p. 301,¹⁰⁻¹¹.*

ad p. 5,²⁴] *Nomen tantum subscripsit Tycho. Ceterum epistula, cum inscriptione careat, neque complicata charta sit, missa non est.*

ad p. 6,¹⁶] *Nomen tantum subscripsit Tycho.*

ad p. 9,³⁹] *Ovidii Rem. am. 462, ubi tamen pro »pellitur« legitur »vincitur«.*

ad p. 10,¹³] *Autographum, quod sicut cetera, quæ in arce Rosencrantziorum, quæ dicitur Rosenholm, olim asservabatur et a. 1761 cura Jacobi Langebekii transscriptum et postea incendio absumptum est, lacerum fuisse videtur; annotavit librarius ad v. 21: »Sex hic lineæ non potuerunt legi«.*

ad p. 10,²⁷] *Transformati sunt versus ex Vergilii Æn. III 56—57: »Quid non mortalia pectora cogis, auri sacra fames!«*

ad p. 11,⁵] *Fieri potest, ut pro »Deo tra« scriptum fuerit »dextra«; nam respici videntur versus Vergilii (Æn. II 387—388): »Quaque ostendit se dextra [fortuna] sequamur.«*

ad p. 13,¹] *De observationibus Davidis Fabricii ad Tychonem missis vid. tom. X p. XVIII. Nos eas transscribemus in tom. XIII post observationes anni 1598. Commentationes tamen quasdam eodem tempore, ut videtur, ab illo ad Tychonem missas, quæ inter observationes non recte ponebantur, hic subicimus (e codice Hauniensi Ant. Coll. Reg. 316 in 2°):*

150^v OBSERVATIO MEA DE PARALLAXI INVENIENDA IUXTA MODUM TADDÆI.

Anno 96 4 Febr. hora 12 noctis præcedentis, cum Regulus meridianum 30' circiter minutis transierat, observavi altitudinem meridianam centri (plenæ cum Regulo fere coniunctæ Gr. 52° 50' M.

Si iam (cum Regulo in Meridiano fuisset, facilis res esset ex altitudinis meridianæ differentia et Reguli declinatione declinationem (visam cognoscere. Verum quia Regulus iuxta ascensionem rectam anterior est circiter 30 min. ideo pro motu 30' minut. (in Zodiaco correspondentem declinationem accipio, videlicet 10' min. et addo altitudini (meridianæ, et fit 53 G. 0', et sic (quasi cum Regulo in Meridiano imaginetur, et sic distantia Reguli a (visa erit 2 Gr. 44 min. circiter.

Si igitur (simul cum Regulo in Meridiano existisset, hanc altitudinem Gr. 53 0 quam proxime habuisset, quare ablata æquatoris altitudine 36 Gr. 22 M. ab altitudine (53 0 datur declinatio (visa 16 Gr. 38',¹ declinatio autem vera iuxta tabulas centrum terræ respicientes 17 Gr. 12' circiter, ergo visæ et veræ declinationis differentia 34', tot enim minutis in illo loco videtur depreßior, quam revera est respectu centri terræ.

Si nunc iuxta Taddæum declinatio visa (² ex altitudine meridiana aufera-

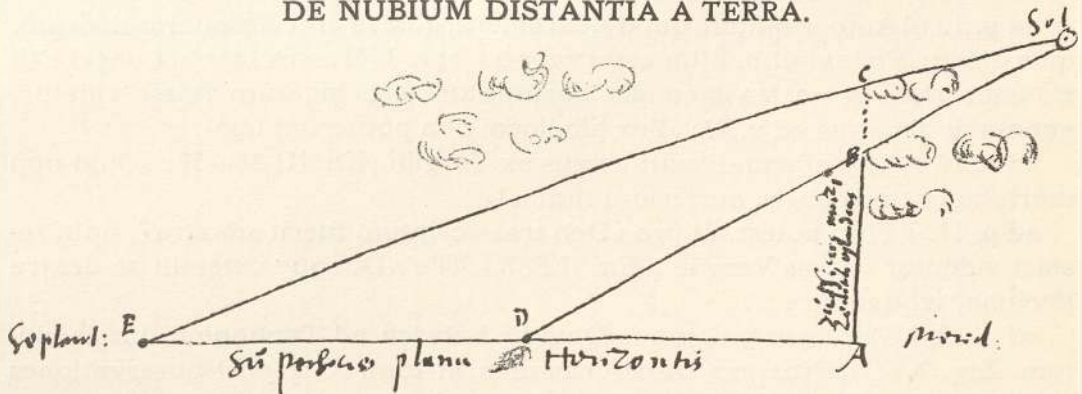
¹ Adscripsit Fabricius in margine: »vel distantia merid. addatur declinationi Reguli, quod idem est«.

² Addit Fabricius supra hæc verba: »phænomeni ait«.

tur, manet 36 22, elevatio videlicet æquatoris vera in nostra regione.¹ Taddæus vero dicit, si declinatio visa ab altitudine sua auferatur, et æquatoris vera altitudo remanserit, nullam phænomeno subesse parallaxin arguit. Hic vero contrarium apparet, quomodo igitur hoc excusari possit, de T. E. cognoscere aveo vel scire desidero.² Ego sane nil aliud adduci posse existimo, nisi forte (locus tantum a vero aberret, quantum parallaxi istius loci, videlicet 34, respondeat, quod 1 Gr. 40' circiter minutis non erit minus. Hæc data occasione scribendi de parallaxibus indicare volui, T. Exc. iudicium de his expetens.

DE NUBIUM DISTANTIA A TERRA.

Locus observatoris fit A, et animadvertatur, quando nubes aliqua extremitate sua verticis puncto immineat, quod fit in B (ubi humiliter feruntur) vel in C (ubi altius evehuntur), notetur quoque eodem momento terminus umbræ a B projectæ, quod fit in D, vel terminus umbræ a C, quod fit in E.

Iam AD distantia ex hypothesi cognita statuitur, ut exempli loco 500 passus, cognitus quoque angulus BDA, idque ex altitudine ☉ etiam absque instrumento cognita (per tabulas) si observatio in meridie fit, vel si ☉ ultra vel citra meridianum fuerit, quando ante vel post altitudo ☉ capienda est, nam exigua aliquot minorum differentia in altitudine ☉ nullum sensibile ingerit discrimen. His igitur datis, angulo videlicet BDA et latere AD et angulo ad A recto, facile per Δ^{sul} planorum doctrinam AB altitudo patebit in mensura vel partibus quibus AD data fuit. Idem de altero angulo; ut enim angulus DBA (qui est complementum anguli altitudinis ☉ dati) ad AD, sic angulus BDA ad BA. Eadem ratio in triangulo ECA. ||

EXEMPLA OBSERVATIONUM ALIQUOT.

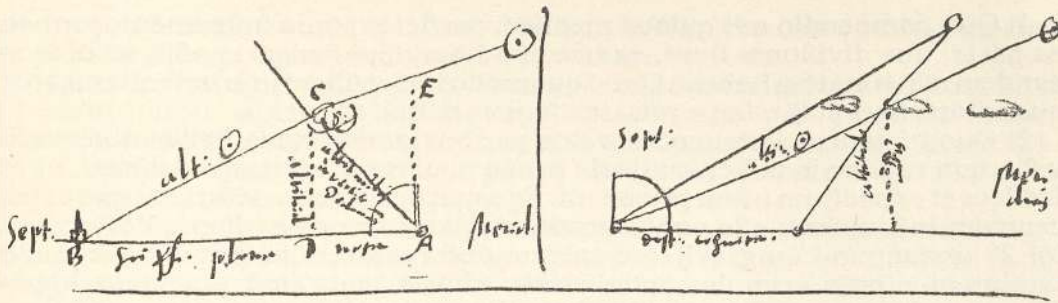
151r

Quodam die æstivo anni 95 hora 12 min. 30 ☉ altitudinem habuit 56 Grad. Nubes in vertice existens umbram terræ proiecit ad 440 passus. Alia nubes in vertice consistens umbræ extremitate attigit locum 900 passibus distantem (positum ibi est templum, quod facile extremitatem ostendebat). ☉ habuit altitudinem 33 Grad., altitudo ergo nubis 700 circiter. Plura exempla aggerere nolo, quia supervacaneum duco, cum nullum de eo sit dubium, nam idem etiam alijs modis expertus sum per triangula obliqua, et semper in idem res recidit.

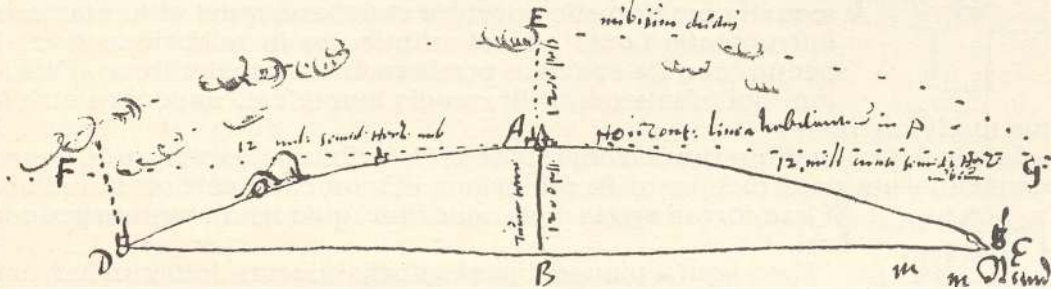
¹ In margine: »folio 79, et si phæno. in ipso Merid. altius, et alibi«.

² In margine: »nulla parallaxis (iuxta hanc regulam Taddæi«.

Sint 3 loca in circumferentia terrestri ut D, A, C. Sit AB tumor in terra exurgens in circumferentia DAC vel respondens circumferentiæ, et EA altitudo nubis cognita et æqualis tumori AB. Hinc sequitur quod nubes E imminens vertici existentium in A, ubi decurrit ad F et G, in ortu vel occafu fit in A existentibus et contra in verticibus D et C. Cognito igitur tumore AB, cognoscetur etiam AD. Fieri autem non potest ut mons G longius videatur quam punctum contactus horizontis et nubis F vel G, cum sint maioris altitudinis. Sed cætera ex literis. Ignosce meæ infantiaë apud T. E. balbutienti.

Si igitur mons humilior quam nubes aliqua existens longius videtur quam spatium terræ, tumori terræ altitudinem nubis æquanti, æquale respondeat, neceße erit terræ quantitatem aliam esse, ita ut in dato spatio tumor terræ altitudini nubis datæ respondens minus crescat, quod posita maiori quantitate terræ fieri non est dubium. Et sane dico, ac non sine causa, multo, multo inquam maiorem esse terræ quantitatem et ambitum quam hæctenus existimatum est. Quæ controversia in locis borealibus et mari congelato facile innotesceret, si in duobus locis eidem meridiano subiectis altitudo poli exacte observaretur et intermedium spatium curru certam mensuram habente et significante certis signis mensuræ quantitatem demeteretur. Ex quo postmodum totius terræ quantitas ac alia paterent. Sed de his forte nimium.

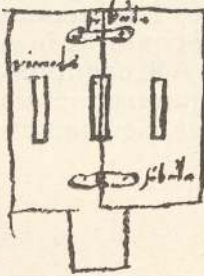
DE INSTRUMENTORUM FABRICA CUM GENERALITER TUM SPECIALITER INSTITUENDA.

Quantum in exacta instrumentorum fabrica ac compositione situm sit, præ alijs omnibus T. E. novit. Inde enim omnium observationum verus fructus dependet. Summa igitur solertia et circumspèctione opus erit, ut præcaveantur errores, et ita construantur ut et firmum et expeditum usum præbeant. || 151^v Volui igitur de illis utcunq; cognoscere, quo mea instrumenta ad modum tuorum exactius conformentur, nec spero te in his mihi defuturum.

1. Quo compendio aut quibus medijs superficies plana instrumentorum ab ea parte, qua divisiones fiunt, exacte et ad amuſim levigari poſſit, ut ubique eandem æqualitatem habeat. Quod quomodo in circulis et instrumentis magnæ quantitatis fieri poſſit, sæpe miratus ſum et adhuc miror.

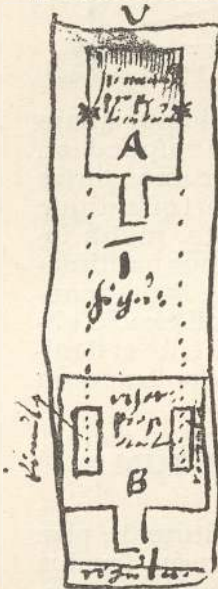
2. Quod ſi unicus ſaltem obſervator per Sextantem duas ſtellas obſervare velit, qua ratione in tali caſu viſoria prope oculum conformari debeant, ut et facilem et expeditum uſum præbeant. Ego non dubito bina viſoria eaque extra centrum instrumenti eſſe conſtituenda. Apparet tamen ex literis Rothmanni fol. 28 Sextantem Lantgravij (qui unicum obſervatorem habuit quoque) fuiſſe tantum in viſorijs 3 rimulas, quia ſcribit: viſoria centro instrumenti ita appoſuimus ut ſemper eandem ab illo Sextantis centro diſtantiam retineant, centrumque ſemper præciſe in medio mediæ rimulæ reperiatur. An igitur ita ſit

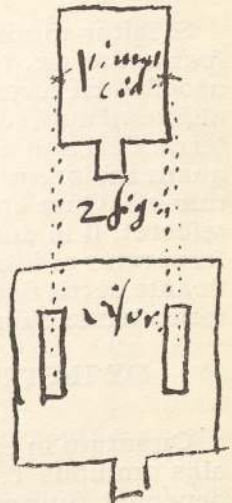
vel non, cupio cognoscere, et an forte figuram in latere poſitam aliquo modo referat vel minus, ita ut media rimula utriusque ſtellæ obſervationi inſerviat, et dimidia pars viſorij per fibulas angulo viſionis et instrumenti adaptetur. Quid in his verum ſit aut non, vel paucis verbis vel ſaltem ſchemate T. E. indicare dignetur, facile enim percipiam.

3. Scribit T. E. quadrata pinnacidiorum et viſoriorum æqualia omnino eſſe oportere et debere, quod ut in maximis instrumentis facile conceſſerimus, ita in minoribus 3 vel 4 pedum non ita exactam præbere diſtantiam exiſtimo. Ut autem quid ſequendum ſit, magis innotefcat, apponam utriusque modi ſchemata.

In hac figura medium rimularum reſpondet lateribus pinnacidiorum, quam pinnacidiorum conſtructionem in minoribus instrumentis certiore iudico. Et hac forma ego in meis nunc utor, quia trium tantum pedum ſunt.

Hæc figura pinnacidijs et viſorijs tuorum instrumentorum reſpondet, nam quadrata ſunt æqualia, et medium rimulæ extra quadratum. Hanc conſtructionem propter rimularum pro ſtellarum quantitate commodam et utilem dilationem et coarctationem factam eſſe intelligo et video. Et ſane artiſcioſa eſt conſtructio, in maioribus præfertim ut dixi instrumentis, in quibus ſemidiameter rimularum reſpectu graduum limbi exiguam proportionem habet, ac parum refert an quis per medium rimularum pinnacidiorum lateribus reſpondentium ſtellam conſpiciat, ut in prima figura, vel per medium rimularum non reſpondentium lateribus. In parvis vero instrumentis plus medietatem ſtellæ conſpici non dubito. Ergo ut 2da figura in maioribus instrumentis commodior, ita prima in parvis exactior. Sed pro ſtellæ lumine vario dilatari aut relaxari non

potest, quod ſic medium rimularum non ſemper reſpondeat lateribus. Quæſo mi Nobiliſſime Domine, ut quid ſequendum ſit, digito ſaltem oſtendas, et quid exactius in hoc negotio ſit, indices. Propter hæc enim et alia instrumentorum

meorum fabricam hæctenus distuli, quæ iam constructa cernerentur, si prius horum omnium enodationem habere potuissem.

Rogoque obnixè ut maximam dilatationem rimularum pro instrumentis 4 pedum subtili calamo in charta designare non graveris, ne nimia earum dilatatio incertam præbeat observationem, quod tali casu in minimarum stellarum centrīs capiendis futurum credo, si rimulæ nimis laxæ sint. T. E. facile quid velim et notem perspicit, ideoque pluribus supersedeo. ||

152^r Quæstio, quomodo Cylindro ad centrum quadrantis posito observatio altitudinis sideris fieri possit, cum non per foramen in adiunctum Canalem radij admittantur, sed potius umbra a cylindro fiat, quomodo illa umbra excipiatur.

Restant nunc alia duo, quæ ad faciliorem et expeditiorem Instrumentorum usum pertinent, videlicet Regulæ (cui pinnacidia et visoria affixa sunt) ad optatum in limbo locum facilis deductio, et Sextantis ad quemvis stellæ positum expedita constitutio.

1. Quod ad primum attinet, fateor me sæpenumero hyberno tempore atque frigido ab observationibus abstinuisse, quod hac commoditate deducendæ ad suum locum regulæ destitutus quadrantem horæ vel etiam dimidiam horam unicæ observationi sæpenumero impenderim. Nam manibus eum producere cogor in limbo, ibique arctare rursusque laxare, donec tandem voti compos sim, interim elabitur tempus et observandi commoditas. Video nunc in quibusdam tuis Instrumentis Cochleam affixam Instrumento, qua regula facile producitur, quæro hic, an cochlea ea parte, qua regulis affigitur, clavum circumvolubilem habeat vel non. Videntur in figura (nu. V) circa locum D 2 rotunda foramina vel duo forte clavi, si duo sunt, certe fixi erunt. Rothmannus catenulam artificiose affixa sidera præstare scribit, qua vero ratione hoc fiat, si brevibus expediri possit, scire cupio, ut alterutrum modum (qui commodior videbitur) eligere possim.

2. Restat fulcri, cui sextans innititur, descriptio. Scribit T. Exc. sextantes imponi globis, quibus in omnes partes cœli facile disponantur. Hic ignoro, an sit globus ligneus vel ex metallo factus, item an habeat aliquam affixam cochleam latentem, qua globus laxatur et ad certum positum confringatur, ne Instrumentum a suo vero situ dimoveatur. Habet et meum Instrumentum fulcrum, quod 3 cochleis operose disponitur, non sine temporis dispendio. Ac te, mi Excellentissime Domine, velim me in his (prout meis rebus maxime convenire tibi videbitur) fideliter et sufficienter edoceas. Nam his postremis duobus impedimentis sæpe, præsertim frigido cœlo, ab observationibus absterreor, *den ein Stund vber eine observation im kalten winter darauff zu sthen, ist woll ein zimlich buße*, ita ut catharrum sæpe nocturnum frigus excitet. Quid vero 2 baculi rotundi in figura sextantis sibi velint, ignoro.

Quæstio, cur in tabula sinuum singulæ 3 cyphræ vel figuræ numerorum commate distinguantur, quid eo notetur.

Scribit in literis T. Ex. in capienda distantia stellæ et Lunæ limbum extremum esse observandum, et semidiametrum uno quasi minuto minorem distantia addend. vel dim. Hæc non satis percipio, cur semidiameter uno quasi minuto minor sit etc. cuius dubij enodationem expecto.

De his et similibus ubi sufficientem declarationem accepero, ad instrumentorum fabricam mox progrediar. Quare mihi non desis, ut nec hæctenus in ullo mihi defuisti, sed etiam plus, quam petere ausus fuerim, præstitisti. Deus opt. max. tibi retribuatur. Amen. ||

Plura nunc non audeo nec etiam possum scribere, quia Tabellarius urget, 152^v ut me quam citissime expediam, sibi propter alia maxima negotia, propter quæ ablegatus sit, properandum esse, igitur calamum nunc inhibeo. Circa festum Natalitium de alijs præsertim astrologicis rebus ad te perscribam, quid in illis diutina experientia observaverim, idque circa potissimam eius partem, et non dubito, quin tibi futura sint gratissima, nam a nullo quicquam tale annotatum aut observatum comperi; addam exempla nativitatum certa et mirifice comprobata. Mittam tunc una cum alijs muneribus, quæ vel navi vel curru Bremam transehi curabo (cum Tabellarius commode perferre non possit) carmen integrum de Urania antea conscriptum, nunc tamen, ut petis, ex parte mutandum, quod tibi non ingratum futurum scio. Ad extremum rogo obnixè, reverenter et studiose, ut simplicitatem meam, quæ ex candido animo ac summo erga Uraniam tuam amore procedit, boni consulas ac in optimam partem interpreteris, stylumque agrestem et Frisicum potius quam Latinum non tam consideres et respicias, quam animum meum tui nominis imprimis observantissimum et studiosissimum. Rogo quoque, ut primo quoque tempore mihi respondeas, literasque Bremam ad Gerhard Hviſman bibliopolam in platea S. Catharinæ, aut Dn. Ludolph. Ridderſhusium (qui plurimum tibi favet, tuumque adversum casum plus decies in literis hac ætate mecum deploravit) vel directe vel oblique (ut ita loquar) per Iohannem Schreining in *Hamburch bi der Karen in Rosenhirsch (welcher des Hrn. Stathalters auß . . . . is*, ut Ridderſhusius ad me scripsit) ad illum mittas, qui sine omni mora, prout me summo amore prosequitur, eas ad me per certum nuncium dabit, et sic aliquoties hac hyeme per literas communicare et cogitationes nostras commodius conferre possumus. Sed ut antea dixi, Tabellarius urget responsum, nec relegendi tempus concedit, ut nec vix cogitandi, ideo hæc, prout in mentem venerunt, inter tot illius interpellationes et distractas cogitationes in chartam potius effudi, quam scripsi. Sed tuæ ingenuitati et candori, qui mihi sufficienter cognitus, plane confido, meque committo. Hisce vale, Magnifice Domine. Dat. ut in literis.

T. Ex. quam primum quæso rescribat, idem a me fiet prolixè et de varijs . . .

ad p. 13,²⁹] Hoc loco adscripsit Tycho: »at prius habet 10 [ex 12 corr.] 53«. Respicit observationes a Fabricio missas (vid. tom. XIII). Illic ad finem sectionis primæ (»Primo de ♃ Acronychio«) hæc addidit Fabricius: »Nec T. Ex. offendat, quod ante paulo aliter distantias ♃ a stellis prædictis denotavi, factum id fuit ex summa festinatione. Nam et eadem nocte observationes mihi perficiendæ erant, et simul literæ scribendæ. Hinc evenit quod distantias prima vespera sumptas (ut tanto celerius post regulam collimare possem ad distantias utcunque acceptas, ne forte propter nubes intervenientes, ut sæpe fit, observatio longiori collimationis mora protracta impediretur) et in chartula consignatas libro meo et literis tuis inscripserim, cum potius distantia exactissime circa medium noctis acceptæ et in alia chartula annotatæ mihi fuissent transcribendæ, sed festinationi et incogitantia meæ hoc velim tribuatur.«

ad p. 18,²³] In eiusdem codicis foll. 1—2 prior reperitur adumbratio eiusdem epistolæ. Illa autem, quam nos secuti sumus, multis locis correctæ est. Cete-

rum est, cur epistolam hanc numquam missam esse suspicemur. Nam quod libros a se confectos Imperatori sese una cum epistula mittere scribit (p. 19,²⁹ sqq.), dissentit ab iis, quæ p. 166 narrantur, unde æstate demum anni 1599 illos libros Imperatori traditos esse discimus.

ad p. 25,³⁹] »Aftutam vapido . . .«: Pers. *Sat.* V 117 (cf. tom. I p. 59,¹⁶).

ad p. 26,³] »Omnia nunc . . .«: cf. Vergil. *Georg.* I 199 sq. (»sic omnia fatis in pejus ruere ac retro sublapsa referri«). *cf. VII, 137, 21*

ad p. 26,⁶] Ovid. *Trist.* III 4,⁵ et 25.

ad p. 27,⁵] »Moriemur inulti«: Vergil. *Æn.* II 670, Horat. *Sat.* II 8,³⁴. — In sequentibus verba Danica sic vertenda sunt: »Atque is aliqua ex parte corrigit, si unquam Thule(?) viveret aut vixisset« — »Danice at være schulørit (i. e. dissimulare) nec recte audire et intellegere velle« — »Ita me adjuvet Deus«.

ad p. 28,²³] vid. tom. VI p. 317,²⁵ sq.

ad p. 33,¹⁰] Annum tropicum, quem Tycho æstimabat 365^d 5^h 48^m 45^s (tom. II p. 43,¹⁴), Alphonsus æstimaverat 365^d 5^h 49^m 16^s, cum præcessionem mediam æstimaret 26^{''}.⁴⁵; vid. Reinholdi *Theoricæ novæ Planetarum* (Parisiis 1558) fol. 163^v.

ad p. 35,⁴] Martini Everarti *Ephemerides novæ et exactæ ab anno 1590 ad annum 1610 ex novis tabulis Belgicis* (Lugd. Bat. 1597).

ad p. 37,³²] De Duncano Liddelio vid. tom. VI p. 321,³⁸ cum annotat. Quod tradit Cramerus (p. 38,⁴² sqq.) de iis, quæ Rostochii docuerat Liddelius, confirmat etiam Iohannes Caselius in epistula ad Iohannem Craigum data, quam præmisit Liddelii *Arti medicæ succincte et perspicue explicatæ* (Hamburgi 1608); hic enim Liddelium primum in Germania theoriam motuum cælestium secundum Ptolemæum et Copernicum docuisse ait; »neque non singulorum planetarum theorias adjunxit secundum tertiam hypothesin, cujus διατύπωσιν libro de ætheriis Phænomenis proponit Tycho«. De correctione quadam hypotheseos a Liddelio proposita vid. tom. VII p. 193,²⁰. Quod affirmavit Cramerus, indignans Liddelius negavit, qui scripsit »*Responsionem D. Duncani ad calumnias Crameri, missam Tychoni anno 1600 una cum programme*«. Hanc inter chartas Kepleri reperiri ait Ch. Frisch (Kepleri *Opera* I p. 227 sq.), a Tychone illi traditam, ut refutationem Ursi conscriberet. Inter easdem reperiri ait epistolam Liddelii ex anno 1587, ubi »Tychonis novæ hypotheseos« mentio fit (anno 1587 m. Jun. d. 24—29 et a. 1588 m. Jun. d. 7 Liddelium Hvenæ fuisse, e Diario meteorologico constat), ac præterea responsionem Tychonis datam Uraniburgi d. 14 m. Oct. a. 1587, e qua hæc verba affert: »Quod tam scite mentem meam imitatus es ex eis documentis, quæ cum mecum esses, solo colloquio adeptus es, congratulor. Rem videris acu tetigisse«. (Jam explicata sua de superioribus planetis hypothesi addit Tycho) »Nolim te eam pluribus communem facere, sed da operam, ut in Mercurio et Venere idem quod in tribus altioribus assequaris«. Has duas epistulas nos non vidimus.

De Tychonis insimulationibus in Liddelium vid. etiam hujus tomi pp. 57 et 185.

ad p. 38,²⁴] Verba Græca sunt Plutarchi (*Apophthegm. Græc. Pericl.* 3) et Aristotelis (*Eth. Nicom.* I 4 p. 1096 a 16).

ad p. 39,⁴²] cf. tom. VI p. 57,¹³; 72,⁵; 93,²³; tom. II p. 234 sqq.

ad p. 42,⁴] Teste Diario meteorologico a. 1592, non 1591 (d. 6 m. Jul.) Hvenam adiit Cramerus. Error est ipsius Crameri; vid. p. 42,³².

ad p. 43,²¹] Thaletis dictum notum non est; sed cf. Heracliti *fragm.* 101 a.

ad p. 43,²⁷] Theocrit. *Idyll.* 3,³¹.

ad p. 43,³³] Epicharm. *fragm.* 250 Kaibel; 13 Diels.

ad p. 44,¹] Nomen tantum subscripsit Tycho. Annotationes addidit Keplerus in margine, quas infra subiciemus, adjecta littera K.

ad p. 44,²²] »Quod ego sollicite excusaveram in ipso libello« K.

ad p. 44,³¹] »Contra caput penultimum mei libelli, in quo nihil affirmative, omnia monendi causa cæteros« K.

ad p. 44,³³] Cum Ptolemæus eccentricitatem in duas partes æquales divisisset, ponendo centrum circuli deferentis in media distantia inter Terram et punctum æquans, Copernicus tres partes eccentricitatis circulo deferenti dederat, reliquum vero per epicyclum explicare conatus erat; quod idem efficit. Vid. Copernici *De revolut.* V 4 (p. 326 ed. secul.); Dreyer, *History of the Planetary Systems* p. 336.

ad p. 44,³⁶] »Hæc contra Ptolemæum, Copernicum, et si quis alius unquam artifex claruit« K.

ad p. 44,⁴¹] »Hinc discant summi artifices« K.

ad p. 45,⁸] »Quadringentis Alexandræ liberalitatis talentis redimendæ meo iudicio, ut ab interitu vindicentur, et in publicum exeant« K.

ad p. 45,¹⁹] cf. tom. VII pp. 130 et 291 sq.; tom. VI p. 236; tom. V p. 126.

ad p. 45,²³] »Matura editionem lucubrationum tuarum: dabitur opera conciliationi« K.

ad p. 45,²⁴] Veneris Apogæum posuit Ptolemæus (*Synt.* X 1 p. 299 Heiberg) pro A. D. 140 in γ 25°. Hoc servavit Copernicus (*De revolut.* V 20 p. 365 ed. secul.), longitudinem afferens 48° 20'; nam more suo a γ Arietis, cujus longitudinem Ptolemæus esse vult 6° 40', longitudinem numerat. Æquantis eccentricitatem Ptolemæus (X 2 p. 302 Heiberg) reperit 1° 15' ($e = 0.04166$), Copernicus vero 0.0350 (ibid. p. 369). Quod Tycho multo minorem eccentricitatem sese reperisse ait, »Hæc sunt pro me« addit K.

ad p. 45,³⁰] »Idem etiam per me licet et per libellum meum« K.

ad p. 45,³⁶] »Tycho, ut Terræ quietem relinquat, exiguam hypothesibus Copernici mutationem attulit« K.

ad p. 45,³⁸] »Quietem Solis, motum Terræ impugnat physice, nihil habet, quod astronomice objiciat« K.

ad p. 46,²] »Non est absurdum Deum in conditu tantæ molis demonstraße

suam omnipotentiam. Nec Deo mundus magnus est, sed nos mundo parvi. Hic unum habet, quod meæ pro Copernico argumentationi obijciat, scilicet imperfectam esse, quod comprehendat tantum secunda mobilia, omiſſa Sphæra fixarum, propter eius in Copernico infinitatem. Atqui, o Tycho, mundanæ formæ intereſt quieſcens a mobilibus tanto intervallo abeſſe. Nam ſi una proportione comprehendit Deus mobilia cum quieſcente: cur illa moventur, hoc quieſcit? Nonne ad normam motuum convenit diſtributam eſſe et quantitatem?« K.

ad p. 46,¹¹] »Quilibet ſe amat, ſed hinc vide quanti faciat meam argumentationem« K.

ad p. 46,¹⁶] »Non quidem eſt prætereunda, ſed tamen non eſt immiſcenda mobilibus, in hac illis propria ſpeculatione« K.

ad p. 47,¹] In libro *De Astronomicis Hypotheſibus* (Pragæ 1597) Ursus epistolam Kepleri d. 15 m. Nov. a. 1595 ad ſe datam publici juris fecerat, in qua ſummam operis ſui, quod vocatur *Mysterium cosmographicum*, quod tunc in manibus habebat, breviter expoſuit. Quam epistolam iterum tranſcripſit J. E. Scheibel, *Einleitung zur mathematiſchen Bücherkenntniſſ* III p. 251 ſqq. (Vratiſlaviæ 1787). Invenitur etiam inter Kepleri *Opera* I p. 218 ſq.

ad p. 49,⁶] cf. hujus tomi p. 29,⁹.

ad p. 50,¹⁸] Hic verſus (non tamen *ſtrepit*, ſed *fremat*) invenitur in effigie Tychoſis a. 1597, dum Wandeburgi erat, picta, quæ fuit Hauniæ in bibliotheca regis Friderici III (vid. P. J. Reſenii *Inſcriptiones Hafnienſes* p. 335), nunc duo ejus exſtant exempla, alterum Oxonii in bibliotheca Bodleiana, ubi fuit inde ab anno 1752, alterum a. 1876 in Britannia inventum nunc aſſervatur in ſpecula regia Edinburgenſi.

ad p. 50,²³] Adſcriptum eſt ante epistolam: »Exemplum literarum Rollenhagenii, quas accepi in initio Maij.«

ad p. 51,⁶] Vid. Cicero *Ad fam.* V 12,³. De Socrate vid. Diog. Laert. II 21.

ad p. 52,¹⁰] Ad finem epistolæ poſt diem adſcripſit Mæſtlinus: »Prälentirt von Straßburg 29 Maij 98.«

ad p. 54,³⁶] In codice Monacenſi, qui incipit p. 54,²⁵ et deſinit p. 55,²³, annotationes inveniuntur a Keplero adſcriptæ (vid. C. Anſchütz, *Ungedruckte wiſſenſchaftliche Correſpondenz zwiſchen Johann Kepler und Herwart von Hohenburg* [Pragæ 1886] p. 32 ſq.), quas hic ſubicimus: Ad v. 32. »Cum Mercator inter meridianum Hambugenſem et Græcenſem 7° circiter gradus ponat, ergo hic incipere debuit h. 4° 42'. At ex Prutenicis tempus proditur hic h. 3° 45'. Differentia 57'. En fidem meæ obſervationis in appendice prognoflici poſitæ.« — Ad v. 33. »Adeo attenuata eius lux eſt, ut tandem ſub aquoſis exhalationibus circa montes verſantibus mihi evanuerit. Nam etiam propter minorem altitudinem poli citius mihi occidit quam illi, circa medium ſcilicet.« — Ad v. 36. »Additis 28', prodit tempus Græcenſe h. 10° 20'. Calculus prodit h. 8° 45'. Differentia: h. 1° 35'. Hoc rurſum ad obſervationis meæ fidem pertinet.«

ad p. 55,^{4]} Annotatio Kepleri: »Bene scopum attigit Tycho. Vidi medium, sed raptim inter nubes crebras. Videbatur esse 9 digitorum aut paulo plus, minus scilicet sub 47° gr. latitudinis, quia eclipsis borealis fuit. Hamburgi enim elevatio 53° 35½'«. — Conferantur autem, quæ de hoc calculo ipse disputat Tycho in epistula d. 9 m. Dec. st. n. a. 1599 ad Keplerum data (in hujus tomi p. 210, ubi per incuriam v. 12 pro 98 scripsit 99). Exstat calculus in codice H post observationes deliquii, nos vero eum, ut qui falsus sit, omisimus. Uraniburgi quoque deliquium observatum est; vid. tom. XIII et hujus tomi p. 124,³⁴.

ad p. 55,^{14]} Annotatio Kepleri: »Idem et ego animadverti, Lunæ circulum angustiore circulo solari.«

ad p. 55,^{22]} Annotatio Kepleri: »Mæstlinus ad me scripsit, se idem iam pridem quoque animadvertisse, non tantum in eclipsibus, sed etiam quando Luna stellam aliquam tegetet.« Cf. tom. II p. 147,⁴⁻¹⁰; tom. V p. 183,²⁵.

ad p. 59,^{31]} Conferatur epistula Tychonis d. 17 m. Sept. a. 1597 ad Ericum Sparre, vicecancellarium Sueciæ, data, quam in nostro tomo XIV afferemus.

ad p. 59,^{39]} Illa verba, quæ in epistulis inter Tychonem et Rosencrantzium commutatis uncinis quadratis inclusimus, litteris secretioribus scripta sunt, ita tamen, ut in eadem epistula pro unaquaque littera eadem semper substituta sit. In apographis vero, quæ sola nobis nota sunt, semper adscripta sunt verba, quæ debebant intellegi, et apographo epistolæ Rosencrantzii d. 7 m. Mart. a. 1599 datæ adjecta est scheda explicationem notarum continens.

ad p. 60,^{22]} Verba Danica: »Hoc æque bonum est ac cetera omnia; quando hujus pertæsum erit, aliam aliquam oblectationem invenient.«

ad p. 61,^{1]} Verba Danica: »Credat aliquis, Jutum eum esse.« Juti nempe res in majus extollere vulgo dicebantur.

ad p. 61,^{28]} cf. hujus tomi p. 56,³⁸ sqq.

ad p. 61,^{42]} vid. annotat. ad p. 35,⁴.

ad p. 64,^{2]} *Ranzovianum Calendarium ad elevationem poli 55 Grad.* (Hamburgi in fol.) descriptum est in Kaestneri *Geschichte der Mathematik* II p. 413 sq. Quomodo rex Tychonis elegiam vidisset, etiam Scaligero elegiam mittens hic retulit (vid. *Danske Magazin* II p. 340 [Hauniæ 1746]), et post apographum elegiæ Monachi inter chartas Herwarti asservatum eadem relatio invenitur.

ad p. 64,^{37]} De tertio libro vid. tom. V p. 163 sqq. cum annotat. (p. 327).

ad p. 66,^{42]} vid. tom. V p. 151,²⁶ sqq.

ad p. 67,^{2]} Verba Danica: »Tum videbitis, quam polite rem tractaverim; nam verum dicere non licet.«

ad p. 68,^{17]} Verba Danica: »Sed jam in mundo eo res rediit, ut multum alicui boni faciat, qui nihil mali faciat. Utinam hoc tantum mihi in posterum contingat.«

ad p. 69,^{18]} Pridie Ascens. Domini, i. e. 24. Maii.

ad p. 69,^{22]} Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 72,⁶] Nomen ejus, qui epistolam dedit, non invenitur in apographo; sed Rollenhagium fuisse patet ex epistula, quam attulimus p. 50 sqq.

ad p. 74,¹²] vid. tom. V p. 122,³²⁻³⁴.

ad p. 75,⁸] Vergil. *Æn.* II 351 sq.; 325 sq.

ad p. 77,¹] Nomen tantum subscripsit Hemmingius.

ad p. 79,²³] Prior versus pars ex Vergil. *Æn.* VI 129.

ad p. 84,⁸] Juvenis est Christianus Iohannis; vid. hujus tomi p. 102,¹³.

ad p. 84,²⁸] vid. Plutarchi *Themistocl.* 3,⁴.

ad p. 85,⁵] Euripidis *Hippol.* 612.

ad p. 85,²⁴] Annum tropicum æstimavit Tycho 365^d 5^h 48^m 45^s (tom. II p. 43,¹⁴), Alphonsus autem æstimaverat 365^d 5^h 49^m 16^s (vid. annotat. ad p. 33,¹⁰), Gelâled-dîn (Melik Shah) A. D. 1079 vel 365^d 5^h 48^m 53^s, adjuvantibus viris doctis delectis, quibus præerat Omar el Chajjami (Scaliger, *Opus novum de emendatione temporum* [Lutetiæ 1583] lib. IV p. 196 B; 2. ed. [Lugd. Batav. 1598] p. 287 D. 728 A), vel 365^d 5^h 49^m 15^s, teste Ulugh Beg (F. K. Ginzler, *Handbuch der mathematischen und technischen Chronologie* [Lipsiæ 1906] I p. 301), vel 365^d 5^h 48^m 49^s (Sédillot, *Matériaux pour servir à l'histoire des sciences mathématiques chez les Grecs et les Orientaux* [Parisiis 1845] I p. 288), Ptolemæus denique 365^d 6^h subtracta trecentesima parte unius diei, i. e. 365^d 5^h 55^m 12^s (*Synt.* III 1 p. 208 Heiberg).

ad p. 85,²⁶] vid. Ptolemæi *Synt.* VII 2 p. 14 Heiberg. At hic non legitur 3° 30', sed 3° 3' Piscium (editio Latina 1515: »in tribus partibus piscis,« 1528 et 1551: »gradus 3.3 proxime«).

ad p. 85,²⁹] vid. Ptolemæi *Synt.* III 7 p. 257 Heiberg. At Solem ponit non in 3° 20', sed in 0° 45' Piscium (et sic etiam editiones Latinæ). In opere suo (lib. V p. 214 C ed. primæ) diem solum affert Scaliger (Feb. 26, feria quarta), addit vero: »in cuius meridie Sol quædam scrupula Piscium ingredi incipiebat, teste Ptolemæo«; hanc tamen additionem in secunda editione omisit (p. 368 C).

ad p. 85,³⁵] vid. Ptolemæi *Synt.* III 1 p. 203 sqq. Heiberg et annotat. ad p. 85,²⁴.

ad p. 86,³¹] Librum Ptolemæi *Φάσεις ἀπλανῶν ἀστέρων* edidit Petavius in *Uranologio* (Lutetiæ 1630), et invenitur etiam in ejusdem *Doctrina temporum* (tom. III, Antwerpiae 1703). Postea ediderunt Halma (tom. III, Parisiis 1819) et Heiberg inter Ptolemæi *Opera* (tom. II, Lipsiæ 1907).

ad p. 87,¹³] Ait Hesiodus (*Opp. et dies* v. 564 sqq.), ver incipere ab ortu acronychio Arcturi, quando post Solis occasum illa stella primum conspiciatur, 60 diebus post solstitium hibernum. Hoc autem posuit Scaliger in d. 7—8 Jan. (»Epocha enim brumalis vetus erat in VII et VIII Januarii« *De emend. temp.* p. 385 B ed. sec., non in prima ed.); unde sequitur, ut Hesiodi tempore Arcturi ortus vespertinus in d. 8 m. Mart. ponendus sit. At ignoratur, quem annum respexerit Hesiodus, quod non certo constat, num proprio sensu accipiendus sit numerus 60, nec certius est, quantum tempus post Solis occasum Arcturus per crepusculum occultus fuerit. Illud vero nemo negabit, prave Scaligerum

solstitium posuisse in d. 7—8 Jan. calendarii Juliani, cum Hesiodus non ante annum 850 vivere potuerit, qua ætate solstitium erat in d. 29 fere Dec. cal. Jul.

ad p. 88,⁷] Adscripsit Rosencrantzius: »Recepi 19 Augusti Malmogiæ.«

ad p. 88,²²] Verba Danica: »Ceterum aliter promissum erat; si recte circumspicio, cancellarius alter cum altero colludit; nam corvus alter alteri oculum non effodit.«

ad p. 88,²⁸] Verba Danica: »Etiamsi aliquis pecuniam mihi addere vellet, ut fit in mutationibus.«

ad p. 90,⁶] Respicit librum Philippi de Marnix *De Byencorf der H. Roomsche Kercke* (1569 et sæpius). Cf. p. 99,³².

ad p. 90,¹⁹] »Heu tam...«: Vergil. *Æn.* I 568.

ad p. 90,³¹] Verba Danica: »Ut tamquam fabula vesperi legi possit.« — In sequentibus: »Fortasse vetus ille... non desinet... antequam ex inferis exsurget et miracula faciet.«

ad p. 90,⁴¹] In margine apographi hæc addita sunt: »al. manu: false respondet; λόγοι καθόλου κενοί, illi præfertim, qui absque mundo philosophari nequit.«

ad p. 91,⁴] Verba sunt Horatii (*Carm.* III 3,7—8) nonnihil mutata.

ad p. 91,²⁸] Verba Danica: »Detrimentum et fenus addituros se esse.«

ad p. 92,⁵] »Ut pulchra...«: Vergil. *Æn.* I 75.

ad p. 93,⁸] Verba Danica: »Quomodo igitur Accius egeat?«

ad p. 93,²⁵] Versus allati sumpti sunt e carmine, quod inscribitur »Germania Daniæ sorori«, quod Tychoni e Dania proficiscenti scripsit »quidam nobilis Germanus«. Invenitur in compluribus collectionibus manu scriptis carminum Tychonis et ad illum scriptorum.

ad p. 93,³¹] Verba Danica: »Recte sane res se haberet, si nemo hoc peior esset.« — »Et magna gratia est hoc tempore.«

ad p. 94,¹¹] Verba Danica: »Si præclarus... etiamnum sederet Augustæ in nosocomio inter mente captos, unde 18 coronis olim eum exsolvi... tam diu ibi sedere deberet, quoad librum ex memoria recitare et fortasse devorare posset, ut ita sanus fieret, antequam iterum eum exsolverem.« — V. 17: »omnes homines probi.«

ad p. 94,³¹] cf. *Iob* 21,⁷ sqq.

ad p. 94,³⁸] Verba Danica: »Non recte de lucro gloriari oportebat, antequam mercatus habitus esset.«

ad p. 95,³] Verba Danica: »Jam enim tempus est de hominibus probis loqui et ceteros missos facere.«

ad p. 95,¹⁵] Verba Danica: »Ut quibusdam Danis imputari debet, ut ita vocentur.« — Laudat Tychonis æquinociorum observationes Scaliger *De emend. temp.* p. 728 (ed. 1598).

ad p. 96,³] Verba Danica: »Credat aliquis, vestratem eum esse« (i. e. Jutum; cf. p. 61,¹ cum annotat.).

ad p. 97,¹⁴] Verba »reliquos inglorius annos« pars sunt versus ipsius Tychonis (tom. I p. 14,⁴⁰).

ad p. 97,³²] cf. Taciti *Agric.* 42: »Proprium humani ingenii est odisse quem læseris.«

ad p. 99,²⁰] cf. Ovidii *Trist.* I 3,¹⁶: »Qui modo de multis unus et alter erant.«

ad p. 99,³²] vid. annotat. ad p. 90,⁶.

ad p. 101,⁹] Vergilii *Georg.* IV 176.

ad p. 101,¹³] Scaliger *De emend. temp.* p. 728 D (ed. 1598) tabulam exscribit, quam præbet Tycho tom. II p. 15,³².

ad p. 102,¹] Tria æquinoclia observaverat Ptolemæus, A. D. 132 Sept. 25 H. 2 P. M. (temp. med. Alex.), 139 Sept. 26 H. 7 A. M., 140 Mart. 22 H. 1 P. M., sed omnia justo serius, primum 32^h 0^m, secundum 31^h 7^m, tertium 18^h 20^m. Error igitur medius 27^h 9^m, qui respondet errori in Solis media longitudine 1° 7'. Hæc causa est, cur in Ptolemæi catalogo longitudes stellarum uno fere gradu vel paulo plus justo minores sint, ut jam perspexerat Laplace (vid. Dreyer, *On the origin of Ptolemy's Catalogue of Stars, Second paper*, in *Monthly Notices of the R. Astronomical Society* vol. 78 [1918] p. 343 sqq.).

ad p. 102,¹⁴] Respicit librum, qui inscribitur *Hipparchi Bithyni in Arati et Eudoxi Phænomena Libri III ed. Petrus Victorius* (Florentiæ 1567). Recentissima hujus editio est Caroli Manitii (Lipsiæ 1894).

ad p. 102,²¹] Tychonis tempore una sola editio Latina erat operis Albategnii, quod vertit Plato Tiburtinus: *Alfragani Rudimenta astronomica, item Albategnii liber de motu stellarum* (Norimbergæ 1537). Nostris temporibus Arabice et Latine edidit C. A. Nallino: *Al Battani sive Albategnii Opus Astronomicum* (3 partes, Mediolani 1899—1907).

ad p. 103,²] Loquitur de illa, quam falso admittebant quidam, »trepidatione æquinocliorum«. Rejecit eam Tycho tom. II p. 255,⁴¹; at anno 1588, quando scripsit verba tom. II p. 33,²² sqq., nondum rejecerat, etsi minoris, quam antea solebant homines docti, eam æstimabat.

ad p. 103,³³] vid. annotat. ad p. 86,³¹.

ad p. 106,⁸] Hoc exemplum nunc Lugduni Batavorum asservatur (tom. III p. 411).

ad p. 107,¹⁹] Ovidii *Fast.* III 111 sq. (cf. tom. IV p. 424,²⁴).

ad p. 108,¹⁰] Hoc loco hæc addunt duo codices Haunienses: »De patre eius, qui adhuc superstes est, nec minus in Poësi excellit, tale quid sperare non aſim, ex quo nulla mihi cum eo per literas intercedit familiaritas, et gravioribus Reipub. negotijs magisque ſerijs ſtudijs diſtineatur. A te, qui omnium optime poëſes, tale quid ſperare pudor vetat.«

ad p. 109,³⁻¹⁰] Pro his verbis (»et aut . . . attenderit«) hæc præbent duo codices Haunienses: »Et ſi intellexero Illuſtres Bataviæ Ordines, liberalium artium alias promotores liberales, hæc quæ tracto Aſtronomica exercitia hoſpitiſuo excipere et iſſdem competenter providere non averſaturos, iſthuc ire to-

tumque Apparatum Astronomicum eo conferre non gravabor. Locutus est de his cum Illustrißimo Principe MAURITIO noſter etiam TENGNAGLIUS, tum quoque BARNEVELDIO, qui ſe Ordinibus ea expoſituros in ſe receperunt; præfertim vero MAURITIUS, cui duo illi libri, quos tecum nunc communico, tum quoque oblati ſunt, qui etiam ad me admodum clementer et humaniter reſcripſit, ſuamque operam in me promovendo addixit. Sed intellexi, te referente, illorum conſilia lenta eſſe. Quare, ſi res ita ceciderit, ut illos animes atque promptiores hac in re tua adhortatione efficias (quemadmodum te facturum ultro recepisti) rogo.«

ad p. 109,¹⁷] Diem præbet 17 Aug. codex Monacensis; hic vero ſecuti ſumus Haunienses; nam dies poſterior 23 ille eſſe videtur, quo epistula ad finem perducta eſt.

ad p. 111,¹] In margine apographi hæc adſcripta ſunt: »At unde hoc divinare poterat?«

ad p. 112,⁴²] Horatii *Epist.* I 11,²⁷.

ad p. 113,³⁴] Verba Danica, quæ uncinis incluſimus, in margine adſcripta ſunt; ſic autem interpretanda ſunt: »Niſi ita res ſe habet, ut legem Juticam tenere — ſive ipſe retinere viſ, quæ ſunt promiſſa, ita ut alteri nihil eorum obtingat. Debebas utique certioreſ facere, ne fruſtra expectandum eſſet.«

ad p. 116,¹²] Theocrit. *Idyll.* 12,³⁻⁴.

ad p. 117,¹] Vergil. *Æn.* IV 481 ſq. (»ubi maxumus Atlas axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum«).

ad p. 117,⁵] Manilii *Aſtron.* I 41 ſq.

ad p. 117,¹⁸] Sosigenes Ægyptius (i. e. Græcus Alexandrinus) ad calendarium reformandum Julio Cæsari opem tulit (Plinii *Nat. Hiſt.* XVIII 25,²¹¹). Quare »minus honorifice a quibusdam habitus« ſit, nescimus. — »Deo duce et auſpice Chriſto«: cf. Horat. *Carm.* I 7,²⁷.

ad p. 118,²⁵] De hac epistula cf. Ant. Favaro, *Ticone Brahe e la corte di Toscana* in *Archivio ſtorico italiano* ſer. 5, tom. III (Florentiæ 1889).

ad p. 120,²⁰] Nomen tantum ſubſcripſit Tycho.

ad p. 120,³²] vid. tom. V p. 127 cum annotat. ad v. 23.

ad p. 124,³⁵] cf. tom. V p. 183,⁸ cum annotat.

ad p. 125,¹²] De negotio illo ſecreto cf. huius tomi p. 250. — Ad finem hujus epistulæ hæc adſcripta ſunt: »Te, erudiſſime Domine Ioannes Ant. Magine, ego Melchior Iöſtelius Drefdenſis, Mathematicus Profeßor Wittembergeniſis, officioſe ſaluto«.

ad p. 127,⁴¹] »infringet dentem ſolido«: cf. tom. VI p. 336,¹; VII p. 340,³¹.

ad p. 128,⁹] Verba Danica: »æquumne ſit tantum detrimentum fruſtra me accipere.«

ad p. 131,¹⁹] Charta apographi nonnullis locis lacera eſt.

ad p. 133,⁵] Partem hujus epistulæ exſcripſit Petrus Gaſſendus (*Tychonis Brahei Vita* p. 183 ſq. ed. Paris).

ad p. 137,²¹] Vergil. *Georg.* I 199 sqq.

ad p. 138,²⁶] »Me mortuo...«: Verba tragici alicujus Græci Græce affert Suetonius in *Vita Neronis* 38. — Versus sumpti sunt ex *Octavia* tragœdia (quæ fertur inter Senecæ tragœdias) v. 832 sq.

ad p. 139,¹⁷] cf. Paulus 1. *ad Tim.* 3,² sqq. ac paulo infra *Act. apost.* 4,³²; 2,⁴². 47.

ad p. 141,¹⁸] Annus addi potuit, quia Henricum Rantzovium (p. 139,⁴¹ sqq.) d. 31 m. Dec. a. 1598 obiisse constat.

ad p. 141,¹⁹] In hac epistula edenda Hanschium solum sequi nobis licuit, quia non ut ceteræ ab illo editæ inter chartas Kepleri in codice Vindobonensi lat. 10702 reperitur.

ad p. 143,¹] Loquitur de Ursi libro, qui inscribitur *Fundamentum astronomicum* (Argentorati 1588), non de libello illo famoso *De Astronomicis Hypothesibus* (Pragæ 1597).

ad p. 144,³⁹] Epistula scripta est m. Februario a. 1599; nam d. 26 hujus mensis Mæstlino exemplum transcriptum misit Kepler (Kepleri *Op.* I p. 220).

ad p. 146,²¹] De observatione Saturni a. 1570 Augustæ Vindelicorum facta vid. tom. V p. 246,³⁰; 249,²⁸; 256,¹⁵; tom. X pp. 30 et 319.

ad p. 146,³⁵] Hagecii causa in hac epistula novum stilum sequitur Tycho, qui alias semper, donec Bohemiæ fines transgressus est, vetere utitur.

ad p. 148,⁹] vid. hujus tomi p. 136,³⁷.

ad p. 149,²¹] Data est hæc epistula d. 7 m. Mart.; nam Tychonis epistolæ d. 31 m. Dec. a. 1598 datæ adscripsit Rosencrantzius: »Receptæ 27 Ianuarij. Respon. 7 Martij.« Eadem est epistula, quam »circa æquinoctium vernum« datam esse ait Tycho (p. 154,⁸).

ad p. 150,²⁶] Hæc est æquatio annua Lunæ; cf. hujus tomi p. 161,³⁷ et tom. II p. 101,⁴¹.

ad p. 152,⁷] cf. tom. II p. 235 sq.

ad p. 153,²⁴] Sumpta est epistula ex libro, in quem Bongarsius epistulas a se missas intulit.

ad p. 155,³⁵] Adscripsit Rosencrantzius post inscriptionem: »Accepi 2 Augusti.«

ad p. 157,²⁰] vid. annotat. ad p. 351,³⁹.

ad p. 160,²³] Mercurium et Venerem suo lumine lucere contenderat Al Betrugi; vid. Alpetragii Arabis *Planetarum Theorica* (Venetiis 1531) fol. 21^r. Copernicus autem (*De revolut.* I 10 p. 26 ed. secul.) de iis, qui orbitas Mercurii et Veneris inter Lunam et Solem esse volunt, sic verba facit: »Non ergo fatentur (»fatentur« ed. prima sola) in stellis opacitatem esse aliquam lunari similem, sed vel proprio lumine vel solari totis imbuto corporibus fulgere, et idcirco solem non impediri, quod sit eventu rarissimum, ut aspectui solis interponantur, latitudine plerumque cedentes.«

ad p. 161,⁸] cf. tom. V p. 254 sq.

ad p. 161,¹⁹] cf. tom. II p. 121 sqq.; V p. 111,²⁷; XI p. 162.

ad p. 162,²²] vid. tom. V pp. 163 sqq. et 327.

ad p. 168,³⁸] Supplevimus collato p. 179,², ubi versus reperitur hexameter.

ad p. 170,⁶] »quæ meminisse . . .«: cf. Vergil. *Æn.* II 12.

ad p. 174,²²] cf. *Opus Palatinum de Triangulis* a Georgio Rhetico cœptum: L. Valentinus Otho consummavit (Neostadii 1596). Reperiuntur ibi tabulæ trigonometricæ ad decima quæque scrupula secunda supputatæ, positu sinu toto 10000000000.

ad p. 174,²⁹] Homeri *Iliad.* XIX 108; *Odyss.* IV 253 et sæpius.

ad p. 180,¹³] Qui Velleio in historico officio successit, fuit Nicolaus Cragius (cujus nomen pro »is« v. 11 substituit Casseburg et addunt in margine codices manu scripti), ipse quoque amicus Tychonis, quocum litteras sæpius commutavit. Nihil tamen aliud dicere voluisse Cragius videtur, quam cum obitu regis Friderici II (1588) historiæ suæ finem sese facturum esse. Ad v. 14 addunt in margine codices: »D. Petrus Severini.«

ad p. 180,¹⁶] Verba Danica: »Sæpe alter alteri bene facit, etiamsi male consulit, ac fraus ipsa sibi nocet.« — v. 27: »Fieri potest sine jactura.«

ad p. 185,³] De Duncano Liddelio vid. hujus tomi p. 37 sqq. cum annotat. ad p. 37,³².

ad p. 185,⁴¹] cf. tom. III p. 236,³⁴.

ad p. 189,²⁶] vid. Ovidii *Fast.* IV 169 sqq., quos versus affert Tycho tom. III p. 257,¹⁹⁻²⁸; cf. tom. II p. 320,²².

ad p. 190,⁶] Manu sua adumbravit Maginus.

ad p. 191,²⁰] Tota epistula ipsius Fabricii manu scripta est; caret autem die et subscriptione. Insuta est in observationum codicem H post observationes a Fabricio ad Tychonem missas, quarum ultimæ factæ sunt d. 3 m. Nov.

ad p. 191,²⁶] vid. tom. VI p. 79,¹⁹.

ad p. 192,³³] Ovidii *Fast.* III 394.

ad p. 195,²⁷] vid. tom. II p. 234 sqq.

ad p. 195,³⁷] vid. tom. II p. 237 sqq.; p. 246,³⁵; cf. tom. I p. XLVII.

ad p. 196,²²] Alibi (tom. V p. 269) ponit

Apogæum ♂ in 23° 40' Ω
Lat. max. bor. in 17 0 Ω

6 40

ad p. 196,³²] cf. tom. V p. 254,²⁸.

ad p. 197,²] Alibi (tom. V p. 255,¹⁵) limitem boreum ♃ ponit in 6½° Ω.

ad p. 197,²⁰] Asraëlis, i. e. Al Zarkali (Latine Arzachel).

ad p. 197,²⁷] De Prophatio atque obliquitate Eclipticæ vid. tom. V p. 332 (annotat. ad p. 229,⁸).

ad p. 198,¹³] vid. tom. II p. 253 sqq. et annotat. ad hujus tomi p. 103,².

ad p. 198,²⁹] Tycho invenerat 365^d 5^h 48^m 45^s; vid. annotat. ad p. 85,²⁴.

ad p. 198,⁴²] vid. tom. II p. 29 sqq.

ad p. 199,²⁰] De tabulis Tychonis Solis ac Lunæ cf. hujus tomi p. 162,⁶ et 173,³⁶. Inveniuntur in *Progymnasmatibus* (tom. II p. 46 sqq. et p. 102 sqq.), sed cum hæc epistula scripta est, nondum absoluta erat appendix de motu Lunæ.

ad p. 200,²⁵] »dum regnum Uraniæ . . .«: cf. tom. V p. 104,²⁴ cum annotat. — Quod 10 vel 12 studiosos sese sustentasse contendit, numerum auxit fortasse (tom. V p. 109,²²: »accitis pluribus studiosis«).

ad p. 201,¹⁷] vid. hujus tomi p. 143,¹ cum annotat.

ad p. 201,²⁷] cf. tom. V p. 121,³⁴ cum annotat.

ad p. 201,³⁷] vid. tom. I pp. 297 sqq. et 318 sqq.

ad p. 202,³] Quæ leguntur ab hoc loco usque ad v. 28 (» . . . inter alia«), omittit apographum Langebekianum, quod v. 28 pro »intellexiße« præbet »Intellexi olim«; omittit etiam verba a v. 40 ad p. 203,²¹.

ad p. 202,¹⁰] Exemplum Mechanicorum coloribus pictum, quod Herwarto misit Tycho, nunc asservatur Monachi in Bibliotheca Universitatis.

ad p. 202,⁴¹] cf. J. Mayer, *Der Astronom Cyprianus Leovitius (1514—1574) und seine Schriften* (*Bibliotheca mathematica* ser. 3 vol. IV pp. 134—159). Additus est ad finem index novem librorum ejus manu scriptorum, qui nunc in Bibliotheca Vindobonensi asservantur, quorum plerique Georgio Fuggero dedicati sunt. Omnes e Tabulis Alphonsinis supputati esse videntur. Quæ vocantur »Tabulæ directionum resolutæ« sunt fortasse codex Vindobonensis lat. 10697.

ad p. 203,²⁴] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 204,²⁰] vid. tom. VI p. 61,⁴¹.

ad p. 204,²³] vid. tom. VI p. 179 sq.

ad p. 204,³⁶] vid. tom. V p. 121,³⁴ cum annotat.

ad p. 205,³¹] Hic primum disertis verbis asserit Tycho, anno 1584 systema a se inventum esse; cf. tom. IV p. 156,¹ cum annotat.; tom. V p. 115,¹⁰; tom. VII p. 130,³⁴; p. 199,³².

ad p. 206,³] cf. hujus tomi p. 37 sqq.

ad p. 206,³⁸] Franciscus Patritius edidit librum, qui inscribitur *Nova de Universis Philosophia libris L comprehensa* (Venetiis 1593). Terram singulis diebus circumvolvi ille quidem concedit, at motum ejus rejicit, ac Tychonem sphaeras solidas esse arbitratum esse, inepte contendit. Cf. Kepleri *Apologia Tychonis contra Ursium* (*Op.* I p. 247).

ad p. 210,¹²] Pro 99 scribendum fuit 98. Erravit ipse Tycho vel ejus amanuensis.

ad p. 210,²³] Hoc deliquium Hvenæ observatum est; vid. hujus tomi p. 54,³⁴ et p. 124,³⁴.

ad p. 210,²⁸] Crameri epistula ad Rosenkrantzius reperitur in hujus tomi p. 37 sqq.

ad p. 210,³⁷] Hoc testimonium Michaelis Walteri, scribæ Erici Langii, affinis Tychonis, editum est inter Kepleri *Opera* I p. 230 sq., ubi pro »Buig-

holm(?)« legendum est »Bygholm«, quæ arx erat regia prope Horsnesiam in orientali Jutia sita, cujus præfectus erat Ericus Langius. Quomodo Hvenæ se gesserit Ursus, Tycho ipse narrat tom. VII p. 322.

ad p. 211,¹] Epigrammata edita sunt ab Hanschio inter Kepleri epistulas p. 117 sq. et in nostro tomo IX locum tenebunt.

ad p. 214,¹⁹] Rex Poloniæ erat Sigismundus III (1587—1632), nepos Gustavi, regis Sueciæ, e gente Vasa. Regnum Sueciæ hereditate accepit a. 1592, sed cum fidei catholicæ faveret, patruus ejus Carolus procurator regni creatus est. Sigismundus autem, postquam armis regnum obtinere frustra conatus est (1598), in Suecia potestate regia expulsus est (1600), tandem vero Carolus (numero IX) rex creatus est (1604—1611).

ad p. 215,¹⁰] Nomen tantum subscripsit Tycho. Ad quem scripta sit epistula, ex ipsa non patet; si vero v. 22 cum tom. VII p. 327 sqq. comparatur, res manifesta fit.

ad p. 216,¹⁵] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Riddershusii manu scripta est.

ad p. 221,²³] Ipsius Henniochi manu.

ad p. 222,¹⁸] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 224,³³] cf. tom. II p. 25,¹⁰; tom. V p. 221,².

ad p. 224,³⁵] cf. tom. V p. 226,¹⁵.

ad p. 226,¹⁴] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 228,²¹] »Nobis hæc otia fecit«: Vergil. *Ecl.* 1, 6.

ad p. 229,¹] Adumbravit amanuensis Tychonis; partem epistolæ exscriptit Maginus in *Tabulis Primi Mobilis*.

ad p. 229,¹⁶] Hinc usque ad p. 230,²⁹ omisit Maginus; quare desunt etiam apud Antonium Favaro, *Carteggio* p. 418.

ad p. 229,³⁹] cf. Horat. *Epist.* I 1,³².

ad p. 230,⁷] Manilii *Astron.* I 41 sq.

ad p. 230,¹⁸] Cancellarius erat Christianus Friis, Aulæ magister Christophorus Walkendorf. Quod tam severe de iis judicat Tycho, memoria tenere oportet, nobis non licere alteram partem audire.

ad p. 232,¹⁰] Ipsius Felsi manu.

ad p. 234,¹] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 236,²⁴] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 238,¹] Adumbravit amanuensis Tychonis. De Bochazio cf. tom. V pp. 228 et 331.

ad p. 239,²³] Pars horum Postscriptorum exscripta est inter Kepleri *Opera* VIII p. 715, ubi dies indicatur 20 Jan., ut in epistula, quæ sequitur.

ad p. 240,²⁶] Adumbravit amanuensis Tychonis. Ad quem scripta sit epistula, non patet; licet suspicari, fuisse Johannem Barvitium.

ad p. 242,¹] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 244,¹⁶] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 246,¹] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 247,²²] Ipsius Hoffmanni manu. Edidit et lucis ope expressit Fr. Burckhardt, *Zur Erinnerung an Tycho Brahe 1546—1601 (Anhang zum dreizehnten Bande der Verhandlungen der naturforschenden Gesellschaft in Basel. 1901).*

ad p. 248,²⁶] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 250,⁷] Adumbravit Maginus ac postea publice edidit in *Tabulis Primi Mobilis*; ulterior tamen epistolæ pars a p. 253,³⁴ in his solis reperitur.

ad p. 251,⁵] Respicit *Herone Alessandrino degli Automati overo Machine se moventi. Libri due tradotti dal Greco da B. Baldi (Venetiis 1589)*. Rectius igitur scripsisset Maginus »se moventibus«. Baldi *Vite di matematici* numquam integræ editæ sunt. Epitome sola edita est in *Cronica de' matematici overo epitome dell'istoria delle vite loro. Opera di Bernardino Baldi (Urbini 1707)*. Præterea 13 vitæ Arabum editæ sunt in *Bullettino di bibliografia e di storia delle scienze matematiche e fisiche* (ed. Boncompagni) V p. 427 sqq., 52 vero vitæ Italicorum ibid. XIX p. 335 sqq.

ad p. 252,¹⁴] cf. Tychonis responsio in hujus tomi p. 394 sqq.

ad p. 254,⁹] vid. Ptolemæi *Synt.* VIII 6 p. 198 sqq. Heiberg (de stellis fixis) et XIII 7 p. 590 sqq. (de planetis).

ad p. 254,²¹] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 256,¹³] Adumbravit amanuensis Tychonis. Scripta est fortasse epistula ad Johannem Barvitium.

ad p. 257,¹⁵] Adumbravit amanuensis Tychonis. In eodem codice (foll. 28—29) prius invenitur exemplum, quod paululum ab hoc differt et datum est d. 4. Martii.

ad p. 257,²⁹] vid. hujus tomi p. 136 sq. Inde perspicuum est, ad Corraducium scriptam esse hanc epistolam; nam nomen deest.

ad p. 259,¹⁰] Adumbravit amanuensis Tychonis. Cui viro nobili hic et p. 261 Tengnaglium commendet, divinare non possumus.

ad p. 261,¹] Adumbravit amanuensis Tychonis.

ad p. 261,³⁹] Epistula Tychonis ad Scaligerum data invenitur in hujus tomi p. 151 sqq.; altera (p. 262,¹⁰) in hujus tomi p. 187 sqq.

ad p. 263,⁴] Scaligeri *De æquinoctiorum anticipatione diatriba, nunc primum edita*, prodiit demum Lutet. Paris. a. 1613, licet Lalande (*Bibliographie astronomique* p. 110) priorem editionem anni 1580 fuisse contendat. At in secunda editione *Operis de emendatione temporum* (1598) p. 266C—267D miras suas opiniones adumbraverat Scaliger: »Stella illa, quæ est in cauda Cynosuræ, a veteribus credita est esse polus mundi arcticus: neque immerito. Nunquam enim nobis moveri ne minimum quidem videtur.« Maginus autem edidit *Confutationem diatribæ Ios. Scaligeri de æquinoctiorum præcessionem* (Romæ 1617).

ad p. 264,²⁶] Ipsius Franzii manu.

ad p. 265,¹¹] Dominica Lætare est quarta Quadragesimæ, illo anno d. 2 Mart. st. vet.

ad p. 265,¹⁷] Ipsius Monavii manu.

ad p. 266,⁴¹] cf. *Deuteronom.* 30,²⁰; *Act. apost.* 17,²⁸ (ubi Aratus respici videtur).

ad p. 267,¹¹] Ipsius Melissi manu.

ad p. 268,¹⁷] In oda Crameri (quæ in exemplis satis multis inter chartas Tychonis exstat) inveniuntur hi versus: »Parumne quod Turcûm poples Pannoniæ | jacere pulvillis amat?« et »Indulge clemens hospiti«.

ad p. 268,²²] Ipsius Fischeri manu.

ad p. 269,⁹] Lucretii *De rerum natura* III 1031.

ad p. 269,³²] Vergil. *Æn.* VI 129 sq.

ad p. 269,³⁸] Versus Fischeri (hi quoque inter chartas Tychonis) tales sunt: »Dum mare velivolum, tellus dum stabit, et axe | volventur astra cœlitus gemino aurea.«

ad p. 272,¹] Post ea, quæ inter Keplerum et Tychonem acta sunt (vid. annotat. ad p. 297,³⁶) hoc fragmentum epistolæ addidit Kepler, his suprascriptis: »Copia partis literarum Tegnaglii ad Tychonem.« Dies non certo constat.

ad p. 273,³⁷] Verba Danica: »Ita mihi nunc huc relatum est.« — Verba sequentia »Hinc . . . resignare« in margine adscripta sunt; antea autem hæc scripta fuerunt, quæ deleta sunt: »*ligesom thillforn udi Danmarch i Kong Frederichs thiid* (i. e. sicut antea in Dania tempore regis Friderici), licet hic Cæsar satis sit taciturnus, et libenter ferat admonitiones utiles, bona intentione secrete indicatas. Ideoque clementiſime cupit, ut subinde illi scribam, nec licet cuiquam confiliariorum meas resignare literas, quod tamen alias ut plurimum ipsis licet. Existimant superstitiosi homines me Astrologicis significationibus occupari, ideoque multa eorum, quæ eveniunt, a me prævisa somniant, cum ego graviora certioraque moliar: ego vero tales ineptias rideo.«

ad p. 274,³⁵] Epigrammata illa sunt, quæ edidit Hanschius inter Kepleri epistulas p. 118; cf. hujus tomi p. 211,¹ cum annotat.

ad p. 275,¹¹] vid. hujus tomi p. 50,¹⁸ cum annotat.

ad p. 276,¹³] Michaelides (Danice *Mikkelsen*) videtur esse Ioannes M., rector scholæ Soranæ.

ad p. 277,¹²] Ovidii *Art. amat.* II 13; cf. tom. IV p. 420,¹⁵ et hujus tomi p. 289,³.

ad p. 281,³] »Multa cadunt . . .«: notum proverbium Græcum: *πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χεῖλεος ἄκρου.*

ad p. 283,¹⁴] Charta illa est, quam exscripsimus p. 284,³¹—286,²⁶.

ad p. 284,³¹] In ejusdem codicis fol. 87 prius invenitur exemplum hujus relationis.

ad p. 286,²²] *Psalm.* 18,².

ad p. 288,²²] Scripta videtur hæc epistula ad Christophorum Sturcium; cf. hujus tomi p. 375 sq.

ad p. 289,^{3]} Ovidii *Art. amat.* II 13.

ad p. 289,^{10]} Scriptam esse hanc epistolam ad Christophorum Henniochum, perspicere licet ex hujus epistula p. 221 sq. allata.

ad p. 291,^{36]} Verba supra allata sunt p. 213,¹⁴ sqq.

ad p. 292,^{38]} Dies est 1 Apr. st. nov.

ad p. 293,^{1]} Ex libro, in quem Herwartus epistulas a se missas intulit.

ad p. 295,^{29]} Hæ observationes eclipsium annorum 1581—1600 inter observationes Tychonis annorum 1600—01 in codice I (Haun. Ant. Coll. Reg. 318 in 2°) insutæ sunt (fol. 157). Adjectæ sunt annotationes Tychonis.

ad p. 296,^{1]} Hoc Kepler declarasse videtur inter colloquia, quæ eo ipso die, 5 Apr., cum Tychone habuit, eo consilio, ut conditio ejus inter socios Tychonis certo definiretur (cf. Kepleri *Opera* VIII pp. 721—725). Tum vero nihil confectum est, et postero die Kepler Benachiam reliquit.

ad p. 297,^{1]} Edita est hæc epistula inter Kepleri *Opera* VIII p. 728 sq.

ad p. 297,^{37]} Sequitur in codice (foll. 126a—127) explicatio »Quibus conditionibus in Tychonis gratiam in Bohemiam cum uxore concedere cogitem« (Kepleri manu; edita est inter ejus *Opera* VIII p. 723 sqq.); adjectæ sunt ad unumquodque caput annotationes Tychonis (fol. 128^r; Kepleri *Opera* VIII pp. 725—727).

ad p. 298,^{1]} Pars hujus epistolæ edita est inter Kepleri *Opera* VIII p. 728.

ad p. 300,^{1]} Ex libro, in quem Herwartus epistulas a se missas intulit.

ad p. 301,^{1]} cf. Ant. Favaro, *Ticone Brahe e la corte di Toscana*.

ad p. 302,^{27]} Io. Viridungi Hasfurdii *Tabulæ resolutæ* prodierunt Noribergæ 1542 (in 4°). Folia sunt 62, quorum 41 »Canonem« continent. Sequitur in foll. 42—44 Catalogus Stellarum ad annum 1526 ex Alphonso verificatarum. Denique *Tabulæ*, quarum numeri sunt Alphonsi; Anni collecti sunt 1508, 1528, 1548 usque ad 1628.

ad p. 302,^{30]} Copernici *De triangulis* liber prodiit Wittebergæ 1542 et receptus est in opus *De revolut.* I 13.

ad p. 304,^{23]} Quomodo verba »magni sunt roboris« cum antecedentibus conjungenda sint, dubium est.

ad p. 305,^{30]} Edita est hæc epistula inter Kepleri *Opera* VIII p. 729 sq. Hac scripta in gratiam cum Tychone rediit; cf. hujus tomi p. 324.

ad p. 309,^{15]} Hoc exemplum »Stellarum inerrantium restitutionis« nunc est codex Vindobonensis lat. 10705.

ad p. 311,^{1]} Nomen tantum subscripsit Tycho. Edita est epistula inter Galilæi *Opera* X p. 79 (ed. nat.).

ad p. 313,^{7]} Fieri potest, ut pro »4 die« rectius legatur »9 die«; cf. hujus tomi p. 350,³⁸.

ad p. 313,^{39]} De exemplo »Stellarum inerrantium restitutionis« cf. tom. III p. 411. — Batavus, de quo loquitur, est Will. Janson Blaev, qui Hvenæ fuerat hieme annorum 1595—96.

ad p. 318,^{11]} Ipsius Bongarsii manu.

ad p. 319,^{2]} Scripta est fortasse ad Rudolphum Corraducium.

ad p. 323,^{34]} Horatii *Epist.* I 1,³².

ad p. 324,^{5]} Utrumque exemplum, alterum inter Kepleri, alterum inter Ty-
chonis chartas, sigillo instructum et Tychonis manu subscriptum est. Cf.
Kepleri *Opera* VIII p. 730 sq.

ad p. 325,^{5]} Ipsius Monavii manu.

ad p. 327,^{1]} Ipsius Rollenhagii manu.

ad p. 330,^{18]} Papa est oppidum Ungariæ, 100 fere km ab occidentali parte
Buda-Pestini.

ad p. 332,^{13]} »Trahit sua quemque voluptas«: Vergilii *Ecl.* 2,⁶⁵.

ad p. 333,^{23]} Martial. *Epigr.* VIII 18,¹⁰ (cf. tom. VI p. 26,¹⁴).

ad p. 335,^{1]} Schedæ illius transscriptio reperitur in Diplomatario Lange-
bekii cum epistula conjuncta; continet vero has duas epistulas.

DEM DURCHLEUCHTIGENN HOCHGEBORNEN MATTHIASENN ERTZ-
HERZOGENN ZU OSTERREICH HERTZOGENN ZU BURGUNDT,
STEYER, KHÄRNDTEN, CRAIN VNND WIERTTENBERG,
GRAUEN ZU TYROLL, VNSERM FREUNTTLICHEN
GELIEBTEN BRUDER VNND FÜRSTENN.

RUDOLFF.

DURCHLEUCTIGER, was ann vnß FRIDERIGH ROSENKRANTZ, in
dem das wir seinn Perfohn Eur: L. zu ainnen auffwartter oder andern
weittern Befurderung jhn kriegsdiensten recommendirn wollen, vnderthenig
gebetten, das vornehmenn Sy ob der beylag mit mehrenn Inhalt.

Dieweil ehr vnß dan danebenn inn ander weg auch commendirt wirdet,
vnd wir also jme ganz gernn wilfarth sehenn woltenn, alß erfuchen wir Eur:
L. hiemit freundt: vnd bruederlich gefinnet, Sy wollen jne gedachtenn RO-
SENKRANTZ auff sein geburliches anmeldenn, so er mit diesen thuen wirdet,
inn guettenn beuelch nehmen, vnnd ohne beschwar auff mittell gedenchenn,
wie Sy denne auff ain oder den andern weeg zu ainer stöll vnd vnderhalt
nach gelegenheit seiner Perfohnn vnnd Stands befurdernn muegenn, Alß jhme
dan Eur. L. wol zuthuenn wissenn. Vnd sein wir derselbenn mit brueder-
lichenn Huldenn vnndt allenn guettenn fordere wollgnaigt.

Gebenn Piffenn denn 24. May 1600.

DEM WOLGEBORNENN HERNN, HERNN OCTAUIO CAURIANO, HERNN
ZU ENSISFELDT, RÖM. KEY. MAY. CAMMERER, VNND HAUPTMAN ZU
HUNGERISCHEN ALLTENBURG, AUCH ERL. DURCHL. ERSHERTZOGEN
MATTHIASENN ZU OSTERREICH RATH, CAMMERERN VNND OBRS
STALMEISTERN, MEINEM SONDERGROSSGUNTIGEN HERNN.

WOLGEBORNER großgunstiger Herr, Demselbenn seyenn mein gantz-
willig gefliffene Dienst, besten Vermögens zuuor.

Vnnd nach deme von der Rom^{en} Key^{en} May^{tt} vnfernn allergnedigstem Hernn
an die Fürstl. Dhl. Erfherzog MATTHIASENN zu Osterreich weiser dis FRI-
DERICH ROSENKRANTZ (alß der sich inn Hungernn, wiedern Erffindt ge-

mainer Christenheit zuerfuchen begerett, auch sonstenn eines ansehnlichen fürnehmen geschlechts inn Dennemarchk vnnnd so wohl inn derselben, alß Deutchenn, Hispanischen, Welschenn vnnnd françösischen Sproch, zimlich erfahrn ist) intercedendo gnedigst verschriebenn, diese Perfohn auch mir von guetenn Orth meliori nota recommendiert wordenn, alß habe ich dern zu meinen großgunstigen Herrn tragenden dienstlichenn affection Nötth nicht vmbgehenn muegenn, Jhme ROSENKRANTZ hiemit dem Herrn inn gleicher vnnnd bester form zurecommendieren, Geburnths vleiß hochlich bitten, Er wolle demselbenn vmb meinet willenn, zu allenn denne in ganz guetenn beuelch haben, Was ferner beschehenn werdet muegenn, vnnnd Jhme zu seiner verhoffenden Befurderung geraichen kan. Allermaßen er ROSSENKRANTZ sein vorhaben oder Intent selbst melden werdet, daß erkhenne vnd verdiene ich dergestaltt inn aller möglichkeit, alß obß mihr oder denn mienign selbs bewissen worden wehre. Meinen großgunstigen Herren demnach inn schutz des almechtigen, vnnnd denselben mich zu allenn gunstenn gleichfals beuehlenn. Datum Pilsenn denn 25 May 1600.

RUDOLPHUS CORADUCIUS,
Imperij Procancellarius.

ad p. 335,¹⁵] Edidit Gassendus in *Tychonis Brahei Vita* p. 202 ed. Paris.

ad p. 336,¹] Ipsius Oswaldi manu.

ad p. 337,¹] Ipsius Braschii manu.

ad p. 337,²⁵] Varadinus cognomen erat Melchioris Rhederi. — In margine adscripta sunt, quæ in ima pagina posuimus.

ad p. 339,¹⁰] Nomen tantum subscripsit Winshemius.

ad p. 340,¹³] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 343,¹⁰] Charta jam eo tempore lacera erat, cum epistulam Hanschius transscripsit.

ad p. 343,³⁵] Mortuus erat Ursus d. 15 m. Augusti. Verba »iam antea« (v. 32) commentationem quandam respicere videntur a Keplero mense Martio a. 1600 Herwarti in usum scriptam, ubi hæc leguntur: »Io. Kepleri Judicium de hypothesibus Tychonianis, quas quidem Nicolaus Ursus Dithmarsus sibi arrogare præsumit, aut si id apud cordatiores obtinere non posset, ut saltem Tychonis inventum non esse, sed ex Martiano Capella, Copernico aut Apollonio Pergæo desumptum fidem faceret (cod. Vindob. lat. 10689¹; cf. Kepleri *Opera* I p. 281 sqq.).

ad p. 344,¹⁶] Tychone monente »Apologiam Tychonis contra Ursum« Kepler conscripsit, ubi neque Apollonium neque quemquam alium Tychonis systema proposuisse demonstrat, ut contenderat Ursus. Neque tamen publice edita est, antequam inter Kepleri *Opera* I pp. 236—276 edidit Frisch. Cf. annotat. ad p. 343,³⁵.

ad p. 344,¹⁸] Nomen tantum subscripsit Tycho. Adjecit in margine Herwartus annotationes nonnullas, quas nos omisimus.

ad p. 345,²⁶] Mirum est, quod æquationem Lunæ annuam Tycho hic ponit 10', quæ veræ æquationi (11' 10'') proxima est. Nam in theoria Lunæ satis habet peculiarem æquationem temporis introducere, quæ veræ longitudinis

Lunæ correctioni 4',^s per sinum anomalïæ Solis multiplicatorum respondet, ita ut vix dimidiæ partis veræ æquationis annuæ rationem reddat. Sed ita se res habet, ut pluribus »circellis« adhibitis theoriã Lunæ impeditiorem reddere nollet. Vid. tom. I p. LIII et tom. II p. 102, et cf. Kepleri *Opera* III p. 28 et VIII p. 627.

ad p. 345,³⁹] De Regiomontis longitudine cf. tom. V p. 310,⁸ et p. 312,³. A Regiomonte Borussiae longitudes terrestres indicant Tabulæ Prutenicæ, e. g. Londini Angliæ 1^h 50^m (debit esse Grenovici 1^h 22^m), Lutetiæ Parisiorum 1^h 35^m (rectius 1^h 13^m). Numeri 46° 45' (= 3^h 7^m) apud Reinholdum non inveniuntur, sed ab Insulis Fortunatis, ut tum mos erat, longitudo numerata esse videtur.

ad p. 346,³] De longitudinibus Romæ et Cracoviæ cf. tom. V p. 310,¹⁷ et 22.

ad p. 346,¹³] De altitudine poli Regiomontis cf. Tychonis annotatio tom. X p. 348.

ad p. 347,³⁵] vid. tom. II p. 282; tom. VI p. 73,³⁰; p. 106,³⁵; p. 143,²⁰.

ad p. 348,²³] vid. tom. II p. 411 sqq.

ad p. 350,³²] vid. hujus tomi p. 305,¹⁷ sqq.

ad p. 351,³⁹] Respicit versus carminis, quod inscribitur *Consolatio ad Liviam*, 405 sqq.:

Sidera quin etiam cælo fugisse feruntur,

Lucifer et solitas destituisse vias:

Lucifer in toto nulli comparuit orbe,

Et venit stella non præeunte dies.

Hoc enim carmen inter Ovidii carmina nobis traditum Albinovano Pedoni ascripsit Iosephus Scaliger in editione Vergilii Appendicis (Lugduni 1573); nobis auctor illius non constat. Edidit nostris temporibus inter alios F. Vollmer inter *Poetas Latinos minores* II 2 (Lipsiæ 1923). Sed mirum est, quod Scaligero de hac re a Tychone interrogato hi versus in mentem non venerunt (vid. hujus tomi p. 263,⁴⁰).

ad p. 352,²³] Mortuus erat Ursus d. 15 m. Augusti; at nihilo minus de actione juridica contra librum ejus Tycho desistere noluit; hæc est »aliquis necessitas«, de qua loquitur v. 29.

ad p. 354,⁹] Liber est *Geographica*, quæ edidit David Hoeschel (Augustæ Vindelicorum 1600). Scylacis Caryandensis mentionem faciunt Herodotus (IV 44) et Strabo (XII 4,⁸ p. 566; XIII 1,⁴ p. 583; XIV 2,²⁰ p. 658). Alius est Scylax Halicarnassius, cujus meminit Cicero (*De div.* II 42,⁸⁸) quamquam hos duos confudit Suidas (s. v. Σκύλαξ). Ceterum liber, qui fertur, Scylacis, neutrius horum fuisse videtur.

ad p. 354,¹²] Ipsam epistolam expressimus ab Herwarto missam.

ad p. 354,³⁵] Totam Kepleri epistolam in codice Monacensi 1607 asservatam edidit C. Anschütz (*Ungedruckte wissenschaftliche Correspondenz zwischen Johann Kepler und Herwart von Hohenburg* [Pragæ 1886] pp. 34—53).

- ad p. 355,²⁹] cf. verba Kepleri, quæ attulimus ad p. 343,³⁵.
- ad p. 355,³⁰] Hæc verba in ipsa epistula intra delineationes locum tenent.
- ad p. 356,⁴⁰] Hæc verba in margine addita sunt.
- ad p. 359,¹⁰] Loquitur de supplicio, quo Lincopiæ affecit nobiles homines Suecos dux Carolus (vid. hujus tomi p. 378,³¹ sqq.).
- ad p. 359,¹⁵] Charta illa est, quam excripsimus p. 284 sqq.
- ad p. 360,¹³] Nitide descripta est epistula, quam expressimus, et ab ipso Ty-chone subscripta, sed non missa.
- ad p. 366,¹] Nitide descripta et nomine Herwarti subscripta est epistula Basileæ asservata; exemplum in codice Monacensi, quod inscriptione et sub-scriptione caret, adumbravit ipse Herwartus.
- ad p. 366,¹³] Liber est *Luminarium et motus planetarum Tabulæ LXXXV, omnium ex his qui Alphonsum sequuntur, quam faciles, auctoribus Ioanne Blanchino, Nicolao Prugnero et Georgio Purbachio* (Basileæ in fol.).
- ad p. 368,³⁴] Canisium nunc est Nagy Kanizsa Ungariæ, non procul a lacu, qui vocatur Balaton.
- ad p. 375,²⁰] Nomen tantum subscripsit Sturcius.
- ad p. 377,¹ et p. 379,¹⁶] Ipsorum Bacmeisteri et Braschii manu.
- ad p. 382,⁷] Lacerum est folium, at ex folio 152^r, quod adumbrationem continet priorem, supplevimus, quæ in fol. 153 desunt.
- ad p. 383,¹] Ipsius Kepleri manu (cf. Kepleri *Epistolæ* ed. Hansch p. 123 sqq.).
- ad p. 386,³] Homeri *Iliad*. XIII 99 et sæpius; V 725 et sæpius.
- ad p. 386,¹⁴] Liber est Francisci Vietæi *Opera mathematica, in quibus tractatur Canon mathematicus seu ad triangula* (Londini apud Franciscum Bouvier 1589). Sed in hac editione nova tantum adjecta est inscriptio editioni priori, quæ sine auctoris nomine prodiit Lutetiæ 1579 (*Canon mathematicus seu ad triangula. Cum Adpendicibus*). Hujus editionis omnia exempla, quæ nancisci potuerat, delevit Vietæus, quia multos in ea errores deprehenderat. Itaque nunc raro occurrit, sed rarior etiam esse videtur editio Londinensis, cujus nullus scriptor eorum, qui artium mathematicarum historiam tractant, mentionem facit. In bibliotheca tamen Bodleiana Oxoniensi utraque editio reperitur. De rebus, quæ in eo libro tractantur, vid. *Abhandlungen zur Geschichte der Mathematik* IX pp. 217—240.
- ad p. 387,⁷] Homo quidam incerta fata quærens, Antonius sive Ammonius Sherley (sive Shirley), natione Anglus, qui a. 1599 in Persia versatus erat, ab Abbate, Persarum rege, legatus ad nonnullas Europæ civitates missus est. Mense Februario a. 1601 Pragam reliquit, ut per Italiam in Persiam revertetur, comitante filio Tychonis natu majore (vid. hujus tomi pp. 394, 398, 418), at ultra Italiam ei non contigit ut perveniret.
- ad p. 387,⁴¹] Ab hoc loco (»Etsi...«) usque ad p. 388,⁸ (»...dubium«) verba in codice deleta sunt; at propter voc. »postmodum« (p. 388,⁸⁻⁹) iis carere non possumus.

ad p. 388,⁵] De libello, qui inscribitur *Icones instrumentorum*, cujus nunc duo tantum exempla (in bibliothecis Vratislaviensi et Vindobonensi) exstare videntur, vid. tom. V p. 317 sq. et tom. VI p. 367.

ad p. 389,² et p. 390,⁷] In codice non indicatum est, ad quos hæc epistolæ datæ sint.

ad p. 392,¹⁹] cf. tom. III p. 322,¹⁴.

ad p. 393,²⁰] Libri sunt Ioannis Angeli *Astrolabium planum in tabulis...* (Augustæ Vindelicorum 1488 ac postea Venetiis 1494, 1502, 1594) et *Tractatus de Cometis...* per Iacobum Angeli de Ulma, qui prodiit sine indicatione loci et anni, teste vero Thaddæo Hagecio (in *Dialexi*) prodiit a. 1475; hic maxime disputat de cometa, qui apparuit m. Feb. a. 1402.

ad p. 394,¹³] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 394,³⁴] vid. hujus tomi p. 251,⁵ cum annotat.

ad p. 395,⁴] cf. hujus tomi p. 251,²⁹.

ad p. 396,³⁰] cf. Terentii *Andria* 920: »Si mihi perget quæ vult dicere, ea quæ non vult audiet.«

ad p. 398,¹⁵] Ipsam epistolam descripsit Antonius Favaro in *Bibliotheca mathematica* l. c.; ubi vero nunc lateat, investigare nos non potuimus.

ad p. 402,¹] Ipsius Braschii manu.

ad p. 403,¹] Nomen tantum subscripsit et pauca verba postscripta addidit Sturcius.

ad p. 404,¹ et 406,¹ et 407,¹] Ipsorum Bacmeisteri et Caminæi et Henniochi manu.

ad p. 411,⁹] Vergilii *Ecl.* 3,⁴¹.

ad p. 411,³⁰] vid. tom. I p. 148.

ad p. 412,⁷] Liber est *Catalogus imperatorum, regum ac principum qui astrologicam artem amarunt, ornarunt et exercuerunt...* Collecta ab Henrico Ranzovio ac edita a Theophilo Silvio (Antverpiæ 1580, 109 pp. in 12°). Cf. Lalande, *Bibliographie astronomique* p. 109.

ad p. 414,²⁷] Ennii verba de Fabio Maximo afferunt Cicero, *De offic.* I 24,⁸⁴; *De senect.* 4,¹⁰; Vergilius *Æn.* VI 846.

ad p. 416,¹⁰] »Nobis hæc ocia fecit«: Vergil. *Ecl.* 1,⁶.

ad p. 416,¹⁵] Nomen tantum subscripsit Rollenhagenius.

ad p. 416,³⁹] *Evang. Ioh.* 18,³⁶; 16,³³.

ad p. 417,³] De Gog et Magog vid. *Ezech.* 38—39.

ad p. 417,¹⁴] *Evang. Matth.* 24,¹⁵ sqq.; cf. *Daniel.* 9,²⁷; 11,³¹, 12,¹¹. Infra vero respicit *Daniel.* cap. 2.

ad p. 417,³⁵] »Qui amant...«: Vergil. *Ecl.* 8,¹⁰⁸.

ad p. 418,¹] Nomen tantum subscripsit Tycho. Partem epistolæ exscripsit Antonius Favaro, *Ticone Brahe e la corte di Toscana* (vid. annotat. ad p. 118,²⁵).

ad p. 418,²⁴] Hinc orta est fama illa, Tychonem de cantu nocturno mona-

chorum Capucinianorum conquestum esse. Venerunt illi Vindobona Pragam autumno anni 1600, at ædes sacra eorum et monasterium non ante tertiam dominicam post Pascha anni 1602 dedicata sunt. Cf. J. Herain et H. Matiegka, *Tycho Brahe, esquisse biographique et compte rendu de la découverte de la dépouille mortelle de Tycho Brahe* (Pragæ 1902) p. 32 (sermone Bohemico ac Gallico).

ad p. 420,¹⁰] Tota epistula ipsius Rollenhagii manu scripta est.

ad p. 420,²³] cf. Kepleri *Opera* VIII p. 742.

ad p. 420,³²] »Domine . . .«: *Evang. Matth.* 8,²⁵.

ad p. 421,¹] Ioh. Garcæi *Astrologiæ methodus in qua secundum doctrinam Ptolemæi exactissima facillimaque genituras qualescunque iudicandi ratio traditur* (Basileæ 1576 in fol.).

ad p. 421,⁵] »Fertur equis . . .«: Vergil. *Georg.* I 514.

ad p. 421,¹⁶] Hessen est arx et oppidum ducatus Brunsvicensis, Lat. + 52° 1', Long. 10° 46' a meridiano Grenovicensi.

ad p. 421,¹⁸] Ipsius Schelei manu.

ad p. 421,²⁹] cf. Kepleri *Opera* VIII p. 742.

ADDENDUM.

Nota † in margine interiore editionis posita, qua ad has annotationes lectores reiciuntur, his locis deest: pp. 69,¹⁸; 74,¹²; 88,⁷; 101,¹³; 157,²⁰; 210,¹²; 211,¹; 216,¹⁵; 288,²²; 293,¹; 297,¹; 297,³⁷; 298,¹; 301,¹; 302,²⁷; 302,³⁰; 305,³⁰; 313,⁷; 335,¹; 343,¹⁰; 395,⁴.

INDEX VIRORUM DOCTORUM ATQUE ALIORUM HOMI- NUM INSIGNIUM, QUORUM IN TOMIS VII ET VIII MENTIO FIT.

Omissimus eorum hominum nomina, de quibus nihil aliud constat, quam quæ in epistulis leguntur, ut eorum, quos enumerat Riddershusius (VIII 219 sqq.), et nomina hominum nobilium Suecorum (VIII 214).

Ad indicem conficiendum adhibuimus inter alia *Dansk biografisk Lexikon*, Jøcheri *Allgemeines Gelehrten-Lexicon*, *Allgemeine deutsche Biographie*, Poggendorffii *Biographisch-literarisches Handwörterbuch zur Geschichte der exacten Wissenschaften*, *The Dictionary of National Biography*.

AALBURGENSIS, Ioannes, natus Aalburgi Daniæ 1542, Rostochii litterarum studiis operam dedit, 20 fere annos in variis Germaniæ academiis versatus bibliopola Hauniæ factus est. Mortuus est 1619.

ALBINOVANUS PEDO, Gajus, poeta epicus Romanus, vixit Ovidii temporibus. Nihil fere ex carminibus ejus relictum est.

ALOISIUS vid. Lilius.

ANGELUS, Iacobus, medicus Ulmæ. Tractatum conscripsit de cometis. Vixisse videtur circa a. 1400.

ANGELUS, Ioannes, professor astronomiæ Vindobonæ, mort. 1512. Libros conscripsit de astrolabiis et de astrologia.

APIANUS, Petrus (Bienewitz), nat. 1495, mort. 1552, professor math. In-golstadii, scriptor astronomicus.

BACHATIUS, Martinus (Bochazius, Bachazek), dum Tycho in Bohemia versatur, rector erat academiæ Pragensis.

BACMEISTER, Lucas, theologus, natus 1530, Wittembergæ studiis operam dedit, ab anno 1562 professor fuit Rostochii, ubi mortuus est 1608. Filius ejusdem nominis (1570—1638) episcopus fuit Rostochii.

BALDUS, Bernardinus (Baldi), natus Urbini 1553, abbas Guastallæ 1586, mortuus 1617. Vertit opera Arati, Heronis, aliorum.

BARNEFELDIUS, Ioannes (Jan van Oldenbarneveld), natus 1549, princeps propugnator liberæ reipublicæ Hollandicæ, supplicio affectus 1619.

BARTHOLINUS, Magnus, Tychonis domesticus, postea rector Herlufsholmii.

BATTUS, Levinus, natus Gannitæ Flandriæ 1545, professor artium mathematicarum Rostochii, mort. 1591.

BELOW, Henricus, homo nobilis Mecklenburgensis. Feudum nactus est in Jutlandia 1579, consobrinam Tychonis in matrimonium duxit 1583, mortuus est 1606.

BERNSSÖN, Ioannes, discipulus Tychonis. Hic fortasse is est »Ioannes Wardensis Cymber«, qui in catalogo discipulorum Tychonis (vid. tom. XIV) nominatur.

BILLE, Eschillus sive Ascanius (Eske) Jörgensen, dominus prædii, quod vocatur Ellinge in Scania, consanguineus Tychonis, negotia ejus procuravit, postquam Tycho e Dania discessit.

BILLE, Claudius (Claus), filius Ste-nonis Bille, avunculi Tychonis, a. 1599

per tres menses Pragæ versatus inde in Galliam profectus est.

BLAEV, Willem Janson, natus 1571, Hvenæ versatus est 1595—96, postea typographus fuit Amsterodami, mortuus 1638. Tabulas geographicas ab eo inceptas perfecit Janus filius ejus.

BLOTIUS, Hugo, nat. Delphii 1533, jurisconsultus, inde ab anno 1575 bibliothecarius fuit Imperatoris, mortuus est Vindobonæ 1608.

BOCHAZIUS, vid. Bachatius.

BÆKELIUS, Ioannes, natus Antverpiæ 1535, arti medicæ operam dedit Hauniæ et Wittembergæ, professor medicinæ Helmstadii 1575, mortuus 1605.

BONGARSIUS, Iacobus, jurisconsultus, natus Aureliani 1554, per multos annos apud principes Germanos legatus, mortuus Lutetiæ 1612.

BORDINGUS, Iacobus, nat. Hamburgi 1547, professor juris feudalis Rostochii 1579—1593, postea consul Lubecæ, mortuus 1616.

BRASCHIUS, Martinus, natus 1565, professor logices Rostochii, mortuus 1601. Auctor est carminum atque orationum multarum.

BRAUNIUS, Georgius, archidiaconus Dortmundi, postea decanus Coloniam, edidit amplum corpus tabularum geographicarum, quod inscribitur *Theatrum urbium* (6 voll. 1593—1616).

BRUCÆUS, Henricus, nat. in Flandria 1531, Lutetiæ et Bononiæ studiis operam dedit, ab anno 1567 professor artium mathematicarum et medicinæ Rostochii, mortuus 1598.

BUCHANANUS, Georgius, historicus, natus in Scotia 1506, Lutetiæ stu-

diis operam dedit ac sæpius docuit. Ante annum 1563 in Scotiam revertit et ab ecclesia catholica defecit, rebus publicis ac sacris multum se dedit; mortuus est 1582.

BUCRETIUS, Daniel (Rindfleisch), homo nobilis e Silesia, multos per annos in Italia versatus est, deinde in Gallia, ordini Dominicanorum ascriptus est, mortuus 1631.

BYRGIUS, Justus (Joost Bürgi), mathematicus insignis, natus in Helvetia 1552, Cassellis versatus est 1579—1603, inde Pragam se contulit, mortuus Cassellis 1632. Cf. tom. VI p. 346.

CAMERARIUS, Ioachim (Liebhard), natus Bambergæ 1500, professor philologiæ Tubingæ 1535, Lipsiæ 1541, ubi mortuus est 1574. — Filius ejusdem nominis, natus 1534, arti medicæ operam dedit Paduæ, Norimbergæ medicinam exercuit, mortuus est 1598.

CAMINÆUS, Balthasar, nat. Cellæ, professor logices, postea historiarum et poeseos Francofurti apud Viadrum, mortuus 1613.

CAMPANUS, Ioannes, de Novara. Vixit circa annum 1150, opus confecit *De sphæra*, Euclidis opera ex sermone Arabico vertit.

CARDANUS, Hieronymus, natus Paduæ 1501, mathematicus, astrologus, medicus, vixit Mediolani, Paviæ, Romæ, ubi mortuus est 1575.

CASELIUS, Ioannes, natus 1533, Wittembergæ et in Italia studiis operam dedit, professor philosophiæ in academiis compluribus, postremum Helmstadii, ubi mortuus est 1613. Multos libros conscripsit ad philologiam et alias artes pertinentes.

CASTALIO, Sebastianus (Châtillon), natus in Sapaudia circa annum 1515, professor litterarum Græcarum Basileæ, totam Scripturam sacram in sermonem Latinum et Gallicum vertit, mortuus 1563.

CHRISTIANUS II, elector Saxoniae inde ab anno 1591, uxorem duxit Hedvigam, filiam regis Friderici II, mortuus 1611.

CHRISTIANUS Ioannis Ripensis, discipulus Tychonis 1586—90. Postea peregre profectus Tychoni misit observationes deliquiorum et cometæ anni 1593. Hauniæ professor factus est primo artium mathematicarum, deinde litterarum Græcarum. Episcopus Aalburgensis mortuus est 1642.

CHRISTIANUS sive Christiernus vid. Longomontanus.

CHYTRÆUS, David (Kochhaff), theologus, natus in Suevia 1530, professor theologiæ Rostochii 1551, ecclesiarum Lutheranarum statum in Austria ordinavit, in formulam concordiae conscribendam operam contulit, mortuus 1600. Cf. tom. II p. 453; tom. III p. 401.

CHYTRÆUS, Nathan, Davidis frater minor natu, nat. 1543, rector gymnasii Bremensis, carmina confecit Latina, mortuus 1598.

CLAVIUS, Christophorus (Klau), natus Bambergæ 1537, Jesuita, professor artium mathematicarum Romæ, inter principes fuit calendarii reformandi, mortuus Romæ 1612.

CLINGIUS, Bartholomæus (Klinge), natus Confluentiæ 1535, doctor philosophiæ et juris, auctor dissertationum juridicarum, per 51 annos professor Rostochii, ubi mortuus est 1610.

CORNELIUS vid. Gemma.

CRAGIUS vid. Krag.

CRAIGUS, Ioannes (John Craig), natus in Scotia, inter cives academici Wittembergensis receptus d. 11 m. Oct. a. 1570, professor artium mathematicarum et logices Francofurti apud Viadrum, in Scotiam reversus 1584 medicinam exercuit Edinburgi, medicus regius factus est, mort. 1620. Cf. tom. IV p. 516.

CRAIGUS, Thomas, frater Ioannis natu major, natus 1538, Lutetiæ studiis operam dedit, officiis civilibus functus est, mortuus 1608.

CRAMER, Daniel, theologus, natus 1568, archidiaconus et sacerdos Stettini, auctor multorum librorum, mortuus 1637.

CUNRADUS ASLACIUS (Cort Aslakssön), Bergensis e Norvegia, natus 1564, discipulus Tychonis 1590—1593, postea professor theologiæ Hauniæ, Tychonis *Orationem de disciplinis mathematicis* edidit 1610, mortuus 1624.

CURTIUS, Iacobus, a Senftenau, procancellarius Imperii, mort. 1594. In hujus domo Pragæ Tycho habitavit atque illic mortuus est. Cf. tom. V p. 119 sqq. et annotat. ad p. 121,²⁸.

CYPRIANUS vid. Leovitius.

DANZÆUS, Carolus (Charles de Dançay), natus circa annum 1509 prope Limonum Pictonum (Aquitanum eum vocat Tycho tom. V p. 143,¹⁵), Argentorati studiis operam dedit ibique ab ecclesia Romana defecit. Legatus in Daniam missus usque ad mortem ibi remansit (1589). Amicus fuit Tychonis et Uraniburgi fundamentalem lapidem posuit.

DASSELLIUS, Hardevigus (Hartwig von Dassell), natus 1557, inde ab anno 1590 consiliarius Imperatoris, mort. 1608.

DAVID PETRI (Pedersen) 1597 Hvenæ remansit, ut arcem Uraniburgum atque instrumenta a Tycho relictæ custodiret, deliquium Solis d. 25 Febr. a. 1598 observavit.

DEE, Ioannes, mathematic., astrologus, necromantis, natus 1527, Cantabrigiæ studiis operam dedit, peregrinationes multas suscepit, vixit in Polonia et Bohemia 1583—1589, deinde in Britanniam revertit, mortuus 1608. Cf. tom. III p. 203,³⁴ cum annotat.

DIETRICHSTEIN, Franz von, natus 1570, episcopus Olmutii et cardinalis 1599, princeps Imperii 1624, mortuus 1636.

DIGGESÆUS, Leonardus (Digges), Oxonii studiis operam dedit, artes mathematicas tractavit; filio teste constructio telescopii ei nota erat, mortuus est circa annum 1573.

DIGGESÆUS, Thomas, Leonardi filius, Cantabrigiæ studiis operam dedit, Copernici systema probavit, auctor fuit libri, qui inscribitur *Alæ seu scalæ mathematicæ* (Londini 1573), mortuus 1595. Cf. tom. III p. 167 sqq.

DOLDIUS, Leonhardus, medicus, natus 1565, doctor medicinæ Basileæ, medicinam exercuit Norimbergæ, ubi mortuus est 1611.

DOMINICUS MARIA vid. Novara.

DOUSA, Janus, filius philologi Batavi (van der Does, mort. 1604), natus 1572, bibliothecarius Lugduni Batavorum, auctor carminum et operum philosophicorum, mortuus 1597.

DRUSIUS, Ioannes (van den Dries-

sche), philologus, nat. in Belgica 1550. Oxonii et Cantabrigiæ studiis operam dedit, professor linguarum orientalium Oxonii 1572, Lugduni Batavorum 1577, mortuus 1618. Cf. tom. VII p. 229,⁴² cum annotat.

DUDITHIUS, Andreas (Dudith), nat. Budapestini 1533, episcopus quinque Ecclesiarum Ungariæ, uxorem duxit et Lutheri fidei se addixit, auctor libelli de cometis, mortuus 1589.

DUNCANUS vid. Liddelius.

ERASTUS, Thomas (Liebler), natus prope Basileam 1523, professor medicinæ Heidelbergæ 1558, theologus quoque fuit Calvinii partes secutus, Paracelsum et astrologiam oppugnavit, propter persecutiones theologorum Heidelbergam relinquere coactus est 1580, mortuus Basileæ 1583.

ERNESTUS, natus 1554, dux Bavariciæ 1577, archiepiscopus et elector Coloniensis 1583, mortuus 1612.

EXSECCIUS (Robert Devereux, comes Essex), natus 1567, vicarius Irlandiæ 1599, conjurationem iniit, ut Elisabethæ reginæ ministros a muneribus removeret, et cives Londinenses excitare conatus est. Perduellionis damnatus et supplicio affectus est m. Febr. a. 1601.

FABRICIUS, David, natus in Frisia orientali, sacerdos, observationibus astronomicis strenue se dedit, stellam variantem Miram Ceti m. Aug. a. 1596 primus animadvertit, Wandesburgi et Pragæ Tycho nem invisit, interfecit 1617.

FABRICIUS, Iacobus, natus Rostochii 1577, discipulus Tychonis, postea medicus regis Christiani IV, mortuus 1652.

FABRICIUS, Paulus, mathematicus Imperatoris, novam stellam observavit 1572, mortuus Vindobonæ 1589.

FISCHER, Tobias, poeta, natus in Silesia 1559, mortuus 1616.

FRACASTORIUS, Hieronymus, natus Veronæ 1483, Paduæ studiis operam dedit, medicinam exercuit Veronæ, mortuus 1553. Auctor libri, qui vocatur *Homocentrica*.

FRANCISCUS, Ioan. (Hans Frandsen), profes. medicinæ Hauniæ 1560, amicus Tychonis, mortuus 1584.

FRANZIUS, Wolfgang, natus 1564, professor theologiæ Wittembergæ, mortuus 1628.

FREDER, Ioannes, natus 1544, professor eloquentiæ Rostochii 1572, theologiæ 1592, mortuus 1604.

FUGGER, Marcus, e gente nota patricia Augustana, natus 1529, mortuus 1597.

GARCÆUS, Ioannes (Gartze), natus Wittembergæ 1530, professor ordinis philosophorum Gryphiswaldæ 1561, episcopus Brandeburgi novi, mortuus 1574. Auctor fuit librorum ad astrologiam et theologiam pertinentium.

GELALÆUS (Gelâl-ed-dîn), cognomen honorificum regis Persarum Melik Shah, qui vixit circa annum 1100. Nomen dedit æræ Gelalææ (a d. 15 m. Mart. a. 1079 h. 6 A. M.), quam induxit astronomus et poeta Omar el Chajjami (mortuus 1123/24). Cf. tom. VIII p. 85,²⁴ cum annotat.

GELLIUS SASCERIDES, nat. Hauniæ 1562, filius Jani Sasgers Alcmariensis, Hvenæ versatus est 1582—1588, in Italia et Basileæ studiis operam de-

dit usque ad a. 1593, professor medicinæ Hauniæ 1603, mortuus 1612.

GEMMA, Cornelius, astrologus, natus Lovaniæ 1535, mortuus ibid. 1577.

GEMMA FRISIUS, Rainer, Cornelii pater, natus in Frisia 1508, professor artium mathematicarum, postea medicinæ Lovaniæ, mortuus 1555.

GEMPERLIN, Tobias, pictor Augustanus, Tychonis hortatu a. 1575 vel paulo post in Dania consedit.

GIPHANIUS, Hubertus (van Giffen), natus in Geldria 1534, philologus et jurisconsultus, professor Altdorfii 1583, Ingolstadii 1590, mortuus 1604.

GÆDELMANNUS, Ioannes Georgius, natus 1559, professor juris Rostochii 1580. Postea sæpius legatus missus est, ab anno 1592 consiliarius fuit in aula Dresdensi, comes Palatinus 1597, mortuus 1611.

GRAMINÆUS, Theodorus, professor artium mathematicarum Coloniam, auctor librorum de nova stella et cometis annorum 1577 et 1580. Cf. tom. III p. 289,⁴ cum annotat.

GRYNÆUS, Ioannes Iacobus, natus Bernæ 1540, professor veteris Testamenti Basileæ 1575, mortuus 1617.

GRYNÆUS, Simon, natus 1493, humanitatis studiis et theologiæ se dedit, professor litterarum Græcarum Heidelbergæ 1524, Basileæ 1529, Ptolemæi *Syntaxin* Græce edidit 1538, rector academiam mortuus est 1541.

GUALTHERUS vid. Walter.

GYLDENSTJERNE, Axillus, consobrinus Tychonis, præfectus Norvegicæ.

GYLDENSTJERNE, Henric., sororem Tychonis in matrimonium duxit.

GYPHANIUS vid. Giphanius.

HAGECIUS, Thaddæus (Hayeck), medicus imperatorum Maximiliani II et Rudolphi II, auctor librorum de nova stella et cometis, mortuus d. 1 m. Sept. a. 1600.

HAGEN, Petrus, poeta carminum Germanicorum et Latinorum, natus in Borussia orientali 1569, mortuus Regiomonti 1620.

HAINZELIUS, Ioannes Baptista, consul Augustæ Vindelicorum.

HAINZELIUS, Petrus, septemvir urbis ejusdem. Quadrantem magnum hujus in usum Tycho construxit 1569.

HANNEVALT, Andreas, nat. circa annum 1560, minister imperatoris Rudolphi II 1594, eidem a consiliis interioribus 1606, mortuus 1613.

HANNIBAL RAIMUNDUS Veronensis, auctor libri de nova stella. Cf. tom. III p. 233 sqq.

HEERBRAND, Iacobus, theologus Lutheri partes secutus, natus 1521, Wittembergæ studiis operam dedit, ad concilium Tridentinum misso verba publice facere non licuit. Auctor fuit librorum multorum, mort. 1600. Cf. annotat. ad tom. VII p. 83, 21.

HEGELUND, Petrus, episcopus Ripæ Daniæ, auctor librorum multorum, mortuus 1614.

HEMMINGIUS, Nicolaus (Niels Hemmingsen), natus 1513, professor theologiæ Hauniæ, a munere remotus est 1579, quia Calvinii decretis nimis favere insimulabatur, postea canonicus Roskildæ, mortuus 1600.

HERBERSTEIN, Adamus de, legatus publicus, Rudolphum II imperatorem Ratisbonam ad comitia comitatus est 1594, mortuus 1629.

HERMANNUS, Daniel, natus 1530,

secretarius regis Poloniæ, auctor librorum historicorum, mortuus 1601.

HERVARTUS AB HOHENBURG, Ioannes Georgius, natus 1553, duci Bavarie ab intimis consiliis et cancellarius, cum Keplero litteras commutavit, mortuus 1622.

HOMELIUS, Ioannes (Hummel), natus 1518, Argentorati et Wittembergæ studiis operam dedit, professor artium mathematicarum Lipsiæ 1551, mortuus 1562.

HORSTIUS, Dethardus, natus in Frisia orientali 1548, professor Helmstadii, postea causarum actor Wittembergæ, mortuus 1618.

HUNNIUS, Ægidius, theologus, natus 1550, Tubingæ studiis operam dedit, professor Marpurgi 1576, Wittembergæ 1592, mortuus 1603.

JANUS vid. Blaev.

JESSENIUS, Ioannes (Jesenský), natus Vratislaviæ 1566, arti medicæ operam dedit Lipsiæ, Wittembergæ et in Italia, professor medicinæ Wittembergæ 1596, Pragæ 1601, rector academiæ et medicus Imperatoris. Bello civili interfuit 1618, post pugnam Pragensem supplicio affectus est 1621.

JCESTELIUS, Melchior, nat. Dresdæ, professor artium mathematicarum Wittembergæ, rationem prostaphæreseos cum aliis viris doctis invenit. Cf. tom. I p. 319.

JUNIUS, Petrus (Peter Young), natus in Scotia 1544, studiorum causa peregre profectus est, præceptor fuit regis Iacobi VI 1570. Legatus in Daniam missus est 1586 et 1587 et 1598, regem in Angliam comitatus est 1603, mortuus 1628.

KAAS, Nicolaus, homo nobilis Da-

nus, nat. 1535, cancellarius 1573, princeps quattuor procuratorum regni a senatu institutus 1588, mortuus 1594.

KEPLER, Ioannes, natus in Wirtembergæ 1571, Tubingæ studiis operam dedit, mathematicus provincialis in Styria 1594, cum Tycho in arce Benatica versatus est a mense Februario in mensem Junium 1600, Pragæ a mense Octobri 1600, Tycho successit mense Octobri 1601, mathematicus provincialis Lincii 1612—1626, mortuus 1630.

KRABBE, Ioannes, natus Myndæ, geometres Guelferbyti 1585, multas observationes instituit et indicem deliquorum annis 1581—1600 a se observatorum Tycho misit.

KRAG, Andreas, natus 1558, arti medicæ operam dedit in Monte Pessulano, professor artium mathematicarum Hauniæ, mortuus 1600.

KRAG, Nicolaus, Andreae frater, historicus regius 1594, mortuus 1602.

LANGE, Christianus, canonicus Ripæ Daniæ, mortuus 1604.

LANGE, Ericus, dominus prædii Engelsholm, alchymia deditus, Hvenam adiit 1584 Raimarum Ursum secum ducens, Sophiam sororem Tycho sibi despondit 1590, peregre profectus 1592 Sophiam duxit 1602, mortuus est post 1613.

LAZARUS (tom. VIII p. 29,²⁸) videtur esse Petrus Antonius, natus Paviæ 1572, antistes S. Mariæ illius urbis, auctor librorum res sacras tractantium, mortuus 1630.

LEOVITIUS, Cyprianus (Lwowczyk z Lwowicz), natus 1514, auctor librorum ad astrologiam pertinentium, professor artium mathematicarum

Lauingæ, ubi Tycho eum inuisit 1568, mortuus 1574.

LIDDELIUS, Duncanus (Duncan Liddel), natus in Scotia 1561, Francofurti apud Viadrum studiis operam dedit, discipulus Pauli Wittichii 1582—1584, professor artium mathematicarum Helmstadii 1591—1603, prorector 1604, auctor librorum medicinalium, in Scotiam reversus est 1607, mortuus 1613.

LILIUS (Aloisio Lilio) calendarii reformati primus auctor fuit. Cf. annotat. ad tom. V p. 179,³³.

LINDANUS, Guilelmus Damasi, natus Dordrecti 1525, inquisitor ac postea episcopus Roermondæ, mortuus 1588.

LINDENOW, Otto, homo nobilis Danus.

LÆSERUS, Ioannes (Loeser), homo nobilis Saxonicus, dominus arcis, quæ vocatur Pretzsch.

LONGOMONTANUS, Christianus Severini (Chr. Sørensen Longberg), natus 1562, Tycho discipulus et administer 1589—1597 et a mense Januario in mensem Augustum a. 1600, professor artium mathematicarum Hauniæ 1605, mortuus 1647.

LYCOSTHENES, Conradus (Wolfhardt), philologus et theologus, natus in Alsatia circa annum 1518, docuit Basileæ 1542, sacerdos ibidem 1545, mortuus 1561. Auctor fuit libri, qui inscribitur *Prodigiorum et ostentorum chronicon* (1557).

MÆSTLINUS, Michael, nat. 1550, Tubingæ studiis operam dedit, professor Heidelbergæ 1580, artium mathematicarum Tubingæ 1584 usque ad mortem 1631. Copernici rationes secu-

tus est, calendarii reformati executionem vehementer impugnavit. Cf. annotat. ad tom. VII p. 82, 9.

MAGINUS, Ioannes Antonius (Giovanni Antonio Magini), natus Paduæ 1555, Bononiæ studiis operam dedit et professor artium mathematicarum factus est 1588, mortuus 1617.

MAIOR, Ioannes, theologus, natus 1533, Wittembergæ studiis operam dedit et professor theologiæ factus est. Vexationibus obnoxius erat, quia Calvinii decretis nimis favere insimulabatur, mortuus est 1600.

MARINUS, Claudius (Claude de Marne), bibliopola, gener Andreæ Wechelii bibliopolæ.

MARIUS, Simon (Mayr), nat. 1572, mathematicus Marchionis Onoldinensis, Pragæ versatus est 1601, satellites Jovis inter primos observavit, mortuus 1624.

MARNIX, Philippus van, legatus principis Oragniaë ac theologus, natus Bruxellæ 1538, consul Antverpiæ 1583, mortuus 1598. Auctor fuit libri *De Byencorf der H. Roomsche Kercke*, quem Germanice vertit Io. Fischart.

MATTHIAS vid. Seiffart.

MAURITIUS, Landgravius Hassiæ, »doctus« appellatus, filius Guilelmi IV, natus 1572, mortuus 1632.

MELISSUS, Paulus (Paul Schede), poeta, natus 1539, bibliothecarius Heidelbergæ, mortuus 1602.

MERCATOR, Gerhardus (Krämer), natus in Flandria 1512, geographus, auctor *Chronologiæ a mundi exordio ad a. 1568 ex eclipsibus et observationibus astronomicis* (Coloniæ 1568), mortuus 1594.

METELLUS sive Metellanus, Ioannes (Sir John Maitland), natus circa annum 1545, cancellarius Scotiæ, nominatus baro Maitland of Thirlestane 1590, mortuus 1595.

METHODIUS, episcopus Olympi Lyciæ, mortuus 311. Auctor fuit *Convivii decem virginum*, *De resurrectione contra Origenem* etc. *Revelationes* vero injuria ei ascribuntur. Opera ejus Græce et Latine edita sunt Parisiis 1644 et sæpius (*Revelationes* jam 1496).

MICHAELIUS sive Michaelides, Ioannes (Hans Mikkelsen), aliquamdiu præceptor regis Christiani IV, postea rector scholæ Soranæ, mortuus 1601.

MCESTLINUS vid. Mæstlinus.

MOLLERUS sive Müllerus, Ioannes, mathematicus electoris Brandenburgici usque ad annum 1608 vel etiam post. Tychonem Hvenæ invisit m. Sept. a. 1596, Wandenburgi 1598, Pragæ 1600—1601.

MOLLERUS, Vincentius, consul Hamburgi.

MONAVIUS, Iacobus (Monaw), e societate Iesu, natus Vratislaviæ 1546, mortuus ibidem 1603.

MORSIANUS, Christianus, natus 1485 in insula Mors, professor Havnici 1520, quia Lutheri partes sequebatur, in exilium ire coactus est, revertit 1530, professor medicinæ 1537, mortuus 1560.

MUFETIUS, Thomas (Moffet), natus 1553, Cantabrigiæ et Basileæ studiis operam dedit, medicinam exercuit. Hvenam adiit 1582, mort. 1604.

MULÆUS, Bartholdus Ivvari, filius fuisse videtur Ivvari Bertelsen, qui professor fuit ac postea sacerdos.

MULÆUS, Claudius, frater fuisse videtur Jani Mulæi.

MULÆUS sive Mulus, Janus, natus 1564, medicinam exercuit Othaniæ Daniæ ab anno 1605 usque ad mortem (1633).

MUNOSIUS, Hieronym. (Muñoz), professor linguæ Hebraicæ Valentia, postea artium mathematicarum et linguæ Hebraicæ Salmanticæ, auctor libri de nova stella.

MYLIUS, Martinus, poeta coronatus ab Imperatore, rector gymnasii Gorlicii, mortuus 1611, annum agens 69. Cf. annotat. ad tom. IV p. 287,¹².

NOLTHIUS, Andreas, Embeccensis, auctor libelli de nova stella, quam Terræ multo propiorem quam Lunam esse opinatus est.

NOVARA, Domenico Maria, natus 1454, professor Bononiensis, amicus et præceptor Copernici, mort. 1504.

ORIGANUS, David, filius Tostii, natus 1558, professor linguæ Græcæ ac postea artium mathematicarum Francofurti apud Viadrum. Edidit Ephemerides; *Novarum cælestium motuum Ephemeridum* tom. I (Francofurti 1609) utilis est ad astrologiam perdiscendam. Mortuus est 1628.

ORTELIUS, Abraham, geographus, natus Antverpiæ 1527, mortuus ibid. 1598. Negotiorum causa ab anno 1575 multum in peregrinationibus versatus est. Auctor est *Thesauri orbis terrarum*, quæ prima fuit magna collectio tabularum geographicarum (1570 ac postea auctior).

OTHO, Valentinus, natus circa annum 1550, discipulus Rhæti, mathematicus electoris Palatini. Auctor est *Operis Palatini de triangulis* (Neo-

stadii 1596), quo Rhæti opus ita perfecit, ut pro singulis 10" sex quantitates trigonometricas præberet, posito radio 10000000000.

PATRITIUS, Franciscus (Francesco Patrizio), philosophus, natus 1530, docuit Ferraræ et Romæ, ubi mortuus est 1597. Cf. annotat. ad hujus tomi p. 206,³⁸.

PENA, Ioannes, natus in Provincia circa annum 1528, professor artium mathematicarum in collegio regio Lutetia, mortuus 1558. Edidit et interpretatus est Euclidis *Optica* et *Catoptrica* (Lutetia 1557). Opinionem ejus, cælum aëre repletum esse, sæpius affert Tycho (e. g. tom. II p. 77,²⁸; III p. 154,²⁴).

PEPLER, Christophorus, negotia Tychonis procuravit in feudo ejus Nordfjord Norvegiæ.

PETKUM, Simon von, negotia Tychonis Hamburgi procuravit.

PETRUS SEVERINI (Peder Sörensen), natus 1542, ab anno 1570 medicus regis Daniæ, mortuus 1602. Sicut Tycho adversarius erat medicinæ Galenianæ.

PEUCER, Caspar, nat. 1525, artibus mathematicis et astronomicis operam dedit Wittembergæ, professor artium mathematicarum 1554, medicinæ 1559; gener fuit Philippi Melanchthonis. Calvinii decretis nimis favere insimulabatur et ab anno 1574 ad annum 1586 in carcere tenebatur. Mortuus est 1602.

PINELLUS, Vincentius (Vincenzo Pinelli), nat. Neapoli 1535, ab anno 1558 Paduæ vixit, in multis disciplinis versatus est, libros et codices manu scriptos strenue collegit, mortuus est 1601.

POMERIUS, Ioachimus, natus in Scotia, professor medicinæ Hauniæ 1541.

PONTANUS, Ioannes Isacii, natus mari prope Helsingoram 1571 parentibus Batavis, Hvenæ fuit 1593—1595 ac sæpius in Dania versatus est, historicus regius 1618, auctor *Historiæ rerum Danicarum* (Amsterodami 1631), mortuus in Batavia 1639.

PRÆTORIUS, Ioannes (Richter), natus 1537, Wittembergæ studiis operam dedit, instrumentorum mathematicorum confector fuit Norimbergæ, professor artium mathematicarum Wittembergæ 1571, Altdorfii (prope Norimbergam) 1576, mortuus 1616. Auctor fuit multorum librorum. Cf. tom. I p. 319.

PRATENSIS, Ioannes, filius Philippi du Pré e Normannia oriundi, natus in Dania circa annum 1538, professor medicinæ Hauniæ 1571, mortuus in academia docens 1576.

PRUGNER, Nicolaus, tabulas edidit, quæ Alphonsinis nitebantur (Basileæ 1553).

QUATTUOR, SS. (cardinalis titulum gerens Santi Quattro) illo tempore fuit Antonius Facchinetti, filius fratris papæ Innocentii IX (non VIII, ut ait Maginus in hujus tomi p. 251,³⁰). Natus est 1575, cardinalis creatus est a patruo 16 annos natus 1591, mortuus 1606.

RAIMARUS vid. Ursus.

RAIMUNDUS, vid. Hannibal Raimundus.

RAMELIUS, Henricus (Ramel), in Pomerania natus, præceptor regis Christiani IV 1583, ad politica negotia adhibitus est in Dania et in regni

senatum acceptus est 1596, mortuus 1610.

RAMUS, Petrus (Pierre de la Ramée), natus 1515, Lutetiæ studiis operam dedit, professor philosophiæ 1551, aliquoties a munere remotus ac rursus restitutus est, adversarius fuit Aristotelis, interfectus est nocte S. Bartholomæi 1572.

RANZOVIUS, Henricus (Heinrich Rantzau), natus 1526, vicarius regis in Slesviga et Holsatia, vir doctrina clarus, amicus Tychonis, quem in arcem suam Wandenburgum recepit, mortuus d. 1. m. Jan. a. 1599.

RANZOVIUS, Gerardus (Gert Rantzau), filius Henrici, natus 1558, patri in munere vicarii successit, mortuus 1627.

REINHOLDUS, Erasmus, natus Salfeldiæ Thuringæ 1511, mortuus pestilentia ibidem 1553. Wittembergæ studiis operam dedit ac professor artium mathematicarum superiorum factus est 1536. Auctor fuit *Prutenicarum tabularum cœlestium motuum* (Tubingæ 1551).

RHÆTICUS, Georgius Ioachimus, natus in Rhætia superiore 1514, Wittembergæ studiis operam dedit, professor artium mathematicarum inferiorum 1536, Fruenburgi apud Copernicum versatus est 1539—1541, *Narrationem primam* de novo systemate edidit 1542, professor Lipsiæ 1542, mortuus in Ungaria 1576. Tabulas ejus magnas perfecit Valentinus Otho.

RHEDERUS, Melchior (v. Rödern), magister militum Imperatoris, in defensione oppidi Ungarici Nagy-Várad (Grosswardein) optime se gessit 1598, qua de causa a Braschio poeta cogno-

mine Varadini ornatus est, mortuus 1600.

RHODIUS, Ambrosius (Rhode), natus in Saxonia 1577, Wittembergæ et Pragæ studiis operam dedit, administrator Tychonis usque in ætatem 1601, postea professor artium mathematicarum Wittembergæ, mortuus 1633.

RINDSKAT sive Rindschat sive Reindskat, Sievert, in Styria natus, in Daniam profectus per matrimonium in possessionem venit prædii 1586. Pragæ versatus est 1600—1601. In Daniam reversus propter vexationem colonorum custodiæ perpetuæ damnatus est 1609, mortuus inter 1620 et 1626. Cf. *Kepleri Opera* ed. Frisch VIII p. 739, v. 4 ab imo.

RINGELBERG, Ioachimus, natus Antverpiæ, mortuus 1536, auctor librorum mathematicorum et philologorum.

RIPENSIS, vid. Christianus Ioannis Ripensis.

RÆSLIN, Elisæus, medicus Hanovici, præter alia librum scripsit de cometis, quos in cælo supralunari versari arbitrabatur. Cf. tom. IV p. 251 sqq.

ROGERS, Daniel, legatus Anglus, nat. Wittembergæ circa annum 1538, filius Ioannis, qui a. 1555 propter defectionem a fide catholica igni crematus est. Daniam adiit aliquoties; quæ in itinere a. 1588 in libellum retulerat, edita sunt in *Danske Magazin* ser. 6, tom. I (vid. annotat. ad tom. VI p. 142,12). Mortuus est 1591.

ROLLANDUS sive Rolandus, Ioachimus, medicus Machlinii.

ROLLENHAGIUS, Georgius (Rollenhagen), natus 1542, Wittembergæ

studiis operam dedit 1560—1567, rector gymnasii Magdeburgi, ubi mortuus est 1609. Auctor fuit carminum et librorum ad astrologiam atque itinera fabulosa pertinentium.

ROMANUS, Adrianus (van Roomen), natus Lovaniæ 1561, mathematicus regius in Polonia, auctor librorum utilium ad trigonometriam pertinentium, mortuus Moguntiaci 1615.

ROSENCRANTZIUS, Fridericus, patruelis Oligeri, in Ungariam proficiscens, ut in bello Turcico stipendia faceret, in Moravia mortuus est 1602.

ROSENCRANTZIUS, Oligerus (Holger Rosenkrantz), homo nobilis Danus, »doctus« appellatus, natus 1574, auctor librorum theologorum et magnæ bibliothecæ possessor, mortuus 1642.

ROSENCRANTZIUS, Iacobus, patruelis Oligeri, natus 1567, mortuus 1616.

ROTHMANNUS, Christophorus, natus Bernburgi circa annum 1550, Landgravii Hassiæ astronomus a m. Nov. a. 1584, ut videtur (cf. tom. VI p. 346), usque ad a. 1590, quando Tychonem Hvenæ invisit. Cassellas non revertit, nec satis constat, quid postea egerit. Mortuus esse videtur circa annum 1605.

ROTHMANNUS, Ioannes, Erfurdensis, auctor *Chiromantiæ Theoricæ et Practicæ* (1595).

ROYDON, Matthias, poeta Anglus, mortuus circa annum 1622.

RUD, Knud, natus 1556, mortuus 1611, prædia possedit in Dania.

RUMPFIIUS (Wolfgang Siegmund Rumpf zum Wülross), natus in Carinthia, præpositus cubiculi et Rudolpho

II imperatori ab interioribus consiliis et qui privata eiusdem negotia procuravit ab a. 1576, præterea aulæ magister ac summæ rei publicæ gubernator 1591, a muneribus remotus m. Oct. a. 1600, mortuus 1606.

SAGER, medicus Lubecæ.

SAGREDO, Giovanni Francesco, homo nobilis Venetianus, natus 1571, Paduæ discipulus fuit Galilei, qui nomen ejus clarum reddidit, eo quod in dialogis suis *De systemate mundi* et *De duabus novis disciplinis* loquentem eum fecit.

SAVILE, Thomas, homo rerum antiquarum peritus, Henrici Savillii frater, Oxonii studiis operam dedit, mortuus 1593.

SCALIGER, Iosephus Iustus, philologus, natus Aginni Aquitaniæ 1540, professor Lugduni Batavorum 1593, ubi mortuus est 1609. Præcipuum ejus opus fuit *De emendatione temporum* (Parisiis 1583, ed. altera auctior Lugduni Batavorum 1598).

SCHISLERUS, instrumentor. confector Augustæ Vindelicorum.

SCHCENER, Andreas, filius Ioannis, natus Norimbergæ 1528, mort. 1590, gnomonicæ maxime operam dedit.

SCHCENER, Ioannes, natus 1477, Walthero moderante Norimbergæ studiis operam dedit, professor artium mathematicarum gymnasii illius urbis 1526, mortuus 1547. Opera aliquot Regiomontani edidit e libris manu scriptis, qui Waltheri fuerant.

SCHRECKENFUCHS, Erasmus Oswaldus, natus in Austria 1511, professor linguæ Hebraicæ Tubingæ et Basileæ et Friburgi Brisgaviæ, ubi mortuus est 1579. Edidit Abrahami ben

Chija *Sphæram Mundi* (Basileæ 1546) et Ptolemæi *Opera* (ibidem 1551).

SCHWALMIUS, medicus Gorlicii.

SCULTETUS, Barthol. (Schultz), natus Gorlicii 1540, Homelio moderante Lipsiæ studiis operam dedit, deinde Wittembergæ. Gorlicium migravit 1570 ibique consul factus est; mortuus 1614.

SEIFFART, Matthias, Tychonis administrator Pragæ fuit, deinde Kepleri. Mortuus est ante Keplerum.

SEVERINUS vid. Petrus.

SKYNENS (fortasse Skynner, i. e. Skinner), amicus Ioannis Craigi.

SNELLIUS, Rudolphus (Snel van Roijen), natus 1546, professor artium mathematicarum Lugduni Batavorum ab anno 1578, mortuus 1613.

SNELLIUS, Willebrordus, filius Rudolphi, natus 1580 vel 1581, 19 annos natus Ptolemæi *Syntaxin* docuit, patri successit 1613, mortuus 1626. Tychonem invisit fortasse 1599. Hic primus per artem trigonometriæ Terræ quantitatem metitus est.

SOMMER, Iacobus (de Somere), poeta Belga.

STADIUS, Georgius, natus in Austria 1550, professor astronomiæ et mathematicus provincialis Græcii 1582, mortuus 1593. Auctor est calendariorum.

STADIUS, Ioannes, natus prope Antverpiam 1527, professor Lovaniæ et Lutetiæ, mortuus 1579. Auctor est Ephemeridum a. 1554—1606.

STUART, William, ab Houston, amicus regis Iacobi VI, legatus missus est in Daniam, Germaniam, Hollandiam. Cf. tom. IV p. 515.

STURMIUS, Ioannes, natus 1507,

docuit Argentorati ab anno 1537, in humanitatis studiis versatus est, mortuus 1589.

STURCIUS, Christophorus (Sturtz), natus in Livonia, doctor juris Rostochii 1584, multos per annos Hauniæ versatus professor historiarum Rostochii factus est, ubi mort. est 1602.

STYGGIUS, Ioannes (Stygge), homo nobilis Danus.

SWALBIUS, Bartholomæus, for-tasse Bernhardus Swalue, medicus Embdensis, qui studiis operam dedit Lugduni Batavorum et auctor fuit complurium librorum ad medicinam pertinentium.

TAUBMANN, Fridericus, vir humanitatis studiorum peritus, natus 1565, professor poeseos Wittembergæ 1595, mortuus 1613.

TENGNAGEL, Franciscus (Franz Gansneb T. von Camp), natus in Westphalia, Hvenæ versatus est ab anno 1595 et cum Tychone in Germaniam et Bohemiam profectus. Filiam ejus Elisabetham in matrimonium duxit m. Jun. a. 1601. Post mortem Tychonis Imperatori ministeria fecit. Mortuus est 1622.

THURNEISSER, Leonhardus, natus Basileæ 1530, medicus fuit et alchymia deditus, multum in peregrinationibus versatus est, medicus fuit electoris Brandenburgici 1571, in Italiam fugit 1584, mortuus est Coloniae 1596. Liber ejus de nova stella nullius pretii est.

TRAPEZUNTIUS, Georgius, natus in Creta 1395, in Italia habitavit, Romæ mortuus est 1483. Ptolemæi *Syntaxin* (quæ edita est 1528 et 1551) aliosque libros Græcos vertit.

TRAUTSONIUS, Paulus Sixtus (Trautson), comes, natus circa annum 1550, aulæ mareschallus, simul cum Rumpffio minister imperatoris Rudolphi usque ad m. Oct. a. 1600, mortuus 1621.

TREUTLER, Hieronymus, natus 1566, professor eloquentiæ Marpurgi, auctor librorum ad jura pertinentium, mortuus 1607.

URSUS, Nicolaus Raimarus (Reymers Bär), natus in Ditmarsia, in comitatu Erici Langii Hvenam venit 1584, mathematicus Imperatoris Pragæ 1591. Edidit *Fundamentum astronomicum* (Argentorati 1588), in quo Tychonis systema sibi vindicavit, et *De astronomicis hypothesibus* (Pragæ 1597), libellum calumniis repletum. Mortuus est Pragæ m. Aug. a. 1600.

VALESIUS, Franciscus, natus in Castilia vetere, medicus regis Philippi II. Auctor fuit libri de nova stella (vid. tom. III p. 87 sqq.). Cf. annotat. ad tom. VI p. 185,³⁰.

VALLA, Georgius, medicus, vixit circa annum 1500. Procli *Hypotyposin* vertit. Cf. annotat. ad tom. VII p. 85,³⁸.

VARADINUS vid. Rhederus.

VELLEJUS, Andreas Severini (Anders Sörensen Vedel), præceptor Tychonis 1562—1565, a sacris regiis orator 1558—1581, deinde canonicus et historicus regius usque ad 1595, mortuus 1616.

VIETA sive Vietæus (François Viète), mathematicus insignis, nat. 1540, senator in Aremorica, regi Henrico IV a consiliis intimis Lutetiæ, mort. 1603.

VOGELINUS, Ioannes (Vögelin), natus exitu sæculi XV, in gymnasio

cathedrali Augustæ Vindelicorum docuit ab anno 1517, professor artium mathematicarum Vindobonæ 1528, mortuus ibidem 1549. Auctor fuit Geometriæ elementaris, quæ Euclidis *Elementis* nitebatur, et libelli de cometa anni 1532.

WALTHER, Bernhardus, natus Norimbergæ circa annum 1430, adjutor ac socius fuit Regiomontani ab anno 1471 et post hujus mortem (1476) observationes ejus continuavit. Mortuus est 1504.

WELSER, gens patricia Augustæ Vindelicorum. Maxime notus est Marcus Welsler, natus 1558, consul 1594, senator 1598, mort. 1614. Historiæ et rerum antiquarum peritus erat, eique epistulas de maculis Solis conscriptas inscripserunt Galileus et Scheiner.

WERNER, Ioannes, natus Norimbergæ 1468, per quinque annos in Italia studiis operam dedit, sacerdos Norim-

bergæ 1498, a fide catholica defecit, mortuus est 1528. Cf. tom. I pp. XXXII et 319 sq. et tom. II p. 223,³¹ sqq. cum annotat.

WINCKLER, Nicolaus, medicus Halis Suevorum, auctor *Cometæ Pogoniæ* (vid. tom. IV p. 348 sqq.).

WINSHEMIUS, Vitus, natus Wittembergæ 1521, professor juris ibidem 1560, consiliarius regis Daniæ et decanus ædis cathedralis Hamburgi 1587, mortuus 1608. Etiam Pragæ legatus fuisse videtur.

WITTICHIUS, Paulus, Vratislaviensis, natus circa annum 1550, Wittembergæ primum cum Tychone congressus per menses complures Hvenæ versatus est 1580, rationem prosthæreticam excoluit inter primos (cf. tom. I p. XXXII). Mortuus est 1587.

WOLFIUS, Hieronymus, nat. 1516, mortuus 1590. Basileæ et Augustæ Vindelicorum maxime habitasse videtur.

CORRIGENDUM.

P. 210,¹² pro 99 scribi debuit 98.

QUÆ OCTAVO TOMO CONTI- NENTUR.

	Pag.
Epistola a Davide Chytræo 16 Iun. 1597.....	3
— ad Oligerum Rosencrantzium 10 Iul. 1597	3-4
— ab Iacobo Bordingo 2 Aug. 1597.....	5
— ad Henricum Ranzovium 17 Sept. 1597	5-6
— ad Ioh. Iac. Grynæum 8 Oct. 1597	6-8
— ad Oligerum Rosencrantzium 7 Nov. 1597.....	8-10
— ad Oligerum Rosencrantzium 16 Nov. 1597	10-12
— a Davide Fabricio 23 Nov. 1597	13-14
— ab Ioanne Keplero 13 Dec. 1597	14-15
— ab Oligero Rosencrantzio 16 Dec. 1597	15-17
— ad Oligerum Rosencrantzium 26 Dec. 1597	17-18
— ad Imperatorem Rudolphum 2 Ian. 1598	18-20
— ab Ioanne Isacio Pontano 1598.....	20
— ab Henrico Ellenbergero 18 Ian. 1598	21-22
— ad Oligerum Rosencrantzium 22 Ian. 1598.....	22-24
— ad Oligerum Rosencrantzium 14 Febr. 1598.....	24-25
— ad Andream Velleium 18 Febr. 1598	25-27
— ab Iacobo Monavio 25 Febr./7 Mart. 1598	28-31
— a Vito Winshemio 11 Mart. 1598.....	31
— ad Iosephum Scaligerum 14 Mart. 1598.....	31-33
— ad Christianum Longomontanum 24 Mart. 1598	34-35
— ad Vitum Winshemium 28 Mart. 1598	35
— ad Iacobum Bordingum 29 Mart. 1598	36-37
— Danielis Crameri ad Oligerum Rosencrantzium 31 Mart. 1598	37-43
— ad Ioannem Keplerum 1 Apr. 1598.....	44-48
— ad Andream Velleium 10 Apr. 1598.....	48-50
— a Georgio Rollenhagio Apr. 1598.....	50-52
— ad Michaellem Mæstlinum 21 Apr. 1598	52-55
— ad Thaddæum Hagecium 1598.....	56-59
— ad Oligerum Rosencrantzium 8 Mai. 1598.....	59-68
— a Thaddæo Hagecio 20/30 Mai. 1598.....	68
— a Daniele Cramero 24 Mai. 1598	69
— ad Ioh. Iac. Grynæum 7 Iun. 1598	69-71
— ab Ernesto Archiepiscopo Coloniensi 15/25 Iun. 1598 .	71-72
— a Georgio Rollenhagio 18 Iun. 1598.....	72
— (a Casparo Lehmanno ad Georgium Rollenhagium 21/31 Mai. 1598).....	73

QUÆ OCTAVO TOMO CONTINENTUR

467

	Pag.
Epistola ad Oligerum Rosencrantzium 23 Iun. 1598.....	74-76
— a Nicolao Hemmingio 27 Iun. 1598.....	77
— ad Oligerum Rosencrantzium 28 Iun. 1598.....	77-79
— a Francisco Tengnaglio 6 Iul. 1598.....	80-83
— ab Iosepho Scaligero 9 Iul. 1598.....	83-87
— ad Oligerum Rosencrantzium 10 Aug. 1598.....	88-92
— ad Nicolaum Cragium 20 Aug. 1598.....	92-100
— ad Iosephum Scaligerum 23 Aug. 1598.....	100-109
— ad Oligerum Rosencrantzium 5 Sept. 1598.....	109-110
— ad Oligerum Rosencrantzium 9 Sept. 1598.....	110-113
— ad Oligerum Rosencrantzium 14 Sept. 1598.....	113-114
— ad Oligerum Rosencrantzium 25 Sept. 1598.....	114-116
— a Davide Chytræo 7 Oct. 1598.....	116-117
— ab Ioanne Georgio Gœdelmanno 2/12 Nov. 1598.....	118
— ad Ferdinandum Ducem Etruriæ 8 Nov. 1598.....	118-119
— a Thaddæo Hagecio 21 Nov./1 Dec. 1598.....	119-120
— ad Ioannem Antonium Maginum 28 Nov. 1598.....	120-125
— ad Oligerum Rosencrantzium 5 Dec. 1598.....	125-126
— ad Nicolaum Cragium 5 Dec. 1598.....	127-131
— ad Andream Velleium 30 Dec. 1598.....	131-133
— ad Christianum Longomontanum 31 Dec. 1598.....	133-134
— ad Oligerum Rosencrantzium 31 Dec. 1598.....	134-135
— ad Christianum Longomontanum 11 Ian. 1599.....	136
— a Rudolpho Corraducio 17/27 Ian. 1599.....	136-137
— ab Hardewigo Dasselio 28 Ian. 1599.....	137-141
— ab Ioanne Keplero Febr. 1599.....	141-144
— ad Thaddæum Hagecium 16/26 Febr. 1599.....	145-147
— ad Vitum Winshemium 2 Mart. 1599.....	147-148
— ab Oligero Rosencrantzio 7 Mart. 1599.....	148-149
— ad Christianum Longomontanum 21 Mart. 1599.....	149-151
— ad Iosephum Scaligerum 17 Apr. 1599.....	151-153
— ab Iacobo Bongarsio 1 Mai. 1599.....	153
— ad Oligerum Rosencrantzium 7 Mai. 1599.....	154-156
— a Ferdinando Duce Etruriæ 1599.....	156
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 13/23 Iul. 1599....	157-158
— ad Christianum Longomontanum 10/20 Aug. 1599... ..	158-159
— ad Io. G. Herwartum ab Hohenburg 21/31 Aug. 1599.	159-163
— ad Oligerum Rosencrantzium 30 Aug./9 Sept. 1599 ..	163-172
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 7/17 Sept. 1599 ...	172-175
— ad Andream Velleium 8/18 Sept. 1599.....	175-181
— ad Christianum Longomontanum 12/22 Sept. 1599... ..	182-184
— ad Daniele Cramerum 16/26 Sept. 1599.....	184-187

	Pag.
Epistola ad Iosephum Scaligerum 14/24 Oct. 1599	187-190
— ab Ioanne Antonio Magino 25 Oct./4 Nov. 1599	190-191
— a Davide Fabricio 1599.	191-192
— ad Io. G. Herwartum ab Hohenburg 6/16 Nov. 1599	192-203
— ad Ioannem Keplerum 29 Nov./9 Dec. 1599.	203-211
— a Nicolao Cragio 4/14 Dec. 1599.	211-215
— ad Hugonem Blotium 4/14 Dec. 1599.	215-216
— a Ludolpho Riddershusio 16/26 Dec. 1599.	216-221
— a Christophoro Henniocho 19/29 Dec. 1599.	221-222
— ad Io. G. Herwartum ab Hohenburg 21/31 Dec. 1599	222-226
— ad Vincentium Pinellium 24 Dec. 1599/3 Ian. 1600	226-228
— ad Ioannem Antonium Maginum 24 Dec. 1599/3 Ian. 1600.	229-232
— a Daniele Felso 27 Dec. 1599/6 Ian. 1600.	232-233
— ad Bartholomæum Scultetum 28 Dec. 1599/7 Ian. 1600	234-236
— ad Iacobum Monavium 31 Dec. 1599/10 Ian. 1600	236-237
— ad Martinum Bochazium 7/17 Ian. 1600	238-240
— ad Anonymum 10/20 Ian. 1600	240-241
— ad Ferdinandum Ducem Etruriæ 14/24 Ian. 1600	242-244
— ad Ioannem Fridericum Hoffmannum 16/26 Ian. 1600	244-245
— ad Ioannem Keplerum 16/26 Ian. 1600.	246-247
— ab Ioanne Friderico Hoffmanno 24 Ian./3 Febr. 1600	247-248
— ad Paulum Melissum 7/17 Febr. 1600.	248-250
— ab Ioanne Antonio Magino 23 Febr./4 Mart. 1600	250-254
— ad Ioannem Fridericum Hoffmannum 25 Febr./6 Mart. 1600	254-256
— ad Anonymum 25 Febr./6 Mart. 1600	256-257
— ad Rudolphum Corraducium 27 Febr./8 Mart. 1600	257-259
— ad Anonymum 27 Febr./8 Mart. 1600	259
— ad Iacobum Bongarsium 28 Febr./9 Mart. 1600.	260
— ad Anonymum 28 Febr./9 Mart. 1600	261
— ab Iosepho Scaligero 29 Febr./10 Mart. 1600.	261-264
— a Wolfgango Franzio 2/12 Mart. 1600	264-265
— ab Iacobo Monavio 4/14 Mart. 1600.	265-267
— a Paulo Melisso 5/15 Mart. 1600.	267-268
— a Tobia Fischerro 8/18 Mart. 1600	268-270
— ab Ioanne Iessenio a Iessen 14/24 Mart. 1600.	270-271
— a Francisco Tegnaglio 1600.	272
— ad Nicolaum Cragium 14/24 Mart. 1600	272-278
— ad Melchiorem Iæstelium 17/27 Mart. 1600	278-280
— ad Wolfgangum Franzium 17/27 Mart. 1600	280-281
— ad Ioannem Iessenium a Iessen 18/28 Mart. 1600	281-282

QUÆ OCTAVO TOMO CONTINENTUR

469

	Pag.
Epistola ad Davidem Chytræum 18/28 Mart. 1600	283-286
— ad Anonymum (L. Bacmeisterum?) 19/29 Mart. 1600	286-288
— ad Christophorum Sturcium 19/29 Mart. 1600	288-289
— ad Christophorum Henniochum 19/29 Mart. 1600	289
— ad Martinum Braschium 19/29 Mart. 1600	290-291
— ad Danielelem Cramerum 22 Mart./1 Apr. 1600	291-292
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 24 Mart./3 Apr. 1600	293
— ad Georgium Rollenhagium 26 Mart./5 Apr. 1600	293-295
— ab Ioanne Keplero 26 Mart./5 Apr. 1600	296
— ad Ioannem Fridericum Hoffmannum 27 Mart./6 Apr. 1600	297
— ad Ioannem Iessenium a Iessen 29 Mart./8 Apr. 1600	298-299
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 1/11 Apr. 1600	300
— ad Cosmum Concinium 4/14 Apr. 1600	301
— ad Raphaellem Ciaparenium 4/14 Apr. 1600	302
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 8/18 Apr. 1600	302
— ad Vitum Winshemium 10/20 Apr. 1600	303
— ad Ludolphum Riddershusium 10/20 Apr. 1600	304-305
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 16/26 Apr. 1600	305
— ab Ioanne Keplero Apr. 1600	305-307
— ad Matthiam Archiducem Austriæ 22 Apr./2 Mai. 1600	307-309
— ad Cosmum Concinium 24 Apr./4 Mai. 1600	309-310
— ad Galilæum de Galilæis 24 Apr./4 Mai. 1600	311-312
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 24 Apr./4 Mai. 1600	312-313
— ad Christianum Electorem Saxoniae 26 Apr./6 Mai. 1600	313-314
— ad Rudolphum Corraducium 26 Apr./6 Mai. 1600	314-315
— ad Ioannem Barvitium 27 Apr./7 Mai. 1600	315-316
— ad Ioannem Iessenium a Iessen 27 Apr./7 Mai. 1600	316-317
— ad Georgium Wolframsdorf 28 Apr./8 Mai. 1600	317-318
— ab Iacobo Bongarsio 1/11 Mai. 1600	318
— ad Anonymum 5/15 Mai. 1600	319
— ad Iacobum Monavium 6/16 Mai. 1600	320-321
— ad Tobiam Fischerum 6/16 Mai. 1600	321-323
— ad Danielelem Bucretium 6/16 Mai. 1600	323-324
— ad Ioannem Keplerum Iun. 1600	324-325
— ab Iacobo Monavio 4/14 Iun. 1600	325-326
— a Georgio Rollenhagio 9/19 Iun. 1600	327
— ad Iosephum Scaligerum 13/23 Iul. 1600	328-330
— ab Octavio Cauriano 23 Iul./2 Aug. 1600	330

	Pag.
Epistola ad Oligerum Rosencrantzium 24 Mai./3 Iun. et 24 Iul./3 Aug. 1600.....	330-335
— ad Christianum Longomontanum 25 Iul./4 Aug. 1600.....	335
— ab Ioanne Oswaldo 6/16 Aug. 1600.....	336
— a Martino Braschio 8/18 Aug. 1600.....	337-339
— a Vito Winshemio 13/23 Aug. 1600.....	339-340
— ad Ioannem Keplerum 18/28 Aug. 1600.....	340-344
— ad Io. G. Herwartum ab Hohenburg 18/28 Aug. 1600.....	344-353
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 29 Aug./8 Sept. 1600.....	353-354
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 1/11 Sept. 1600....	354-357
— ad Martinum Braschium 5/15 Sept. 1600.....	357-360
— ad Christophorum Sturcium 6/16 Sept. 1600.....	360-361
— ad Lucam Bacmeisterum 6/16 Sept. 1600.....	361-363
— ad Melchiorem Ioestelium 8/18 Sept. 1600.....	363-364
— ad Taubmannum 10/20 Sept. 1600.....	365
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 13/23 Sept. 1600..	366
— ad Ottonem Ducem Brunsvicensem 16/26 Sept. 1600	366-367
— ad Vitum Winshemium 16/26 Sept. 1600.....	367-368
— ad Georgium Rollenhagium 16/26 Sept. 1600.....	369-375
— a Christophoro Sturcio 19/29 Sept. 1600.....	375-376
— a Luca Bacmeistero 19/29 Sept. 1600.....	377-379
— a Martino Braschio 20/30 Sept. 1600.....	379-380
— ad Melchiorem Ioestelium 28 Sept./8 Oct. 1600.....	381-382
— ad Decanum et Doctores Witembergenses 29 Sept./9 Oct. 1600.....	382
— ab Ioanne Keplero 7/17 Oct. 1600.....	383-385
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 29 Oct./8 Nov. 1600	385-386
— ad Mauritium Landgravium Hassiæ 31 Oct./10 Nov. 1600.....	387-388
— ad Lucam Bacmeisterum 6/16 Nov. 1600.....	389-390
— ad Christophorum Sturcium 6/16 Nov. 1600.....	390
— ad Martinum Braschium 6/16 Nov. 1600.....	391
— ad Melchiorem Ioestelium 8/18 Nov. 1600.....	391-393
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 17/27 Nov. 1600..	393
— ab Io. G. Herwarto ab Hohenburg 30 Nov./10 Dec. 1600.....	393-394
— ad Ioannem Antonium Maginum 14/24 Ian. 1601....	394-398
— ad Ferdinandum Ducem Etruriæ 18/28 Ian. 1601....	398-399
— ab Ioanne Antonio Magino 10/20 Febr. 1601.....	399-401
— a Martino Braschio 8/18 Mart. 1601.....	402
— a Christophoro Sturcio 10/20 Mart. 1601.....	403

QUÆ OCTAVO TOMO CONTINENTUR 471

	Pag.
Epistola a Luca Bacmeistero 11/21 Mart. 1601	404-405
— a Balthasaro Caminæo 12/22 Mart. 1601.....	406
— a Christophoro Henniocho 21/31 Mart. 1601	407-408
— ad Oligerum Rosencrantzium 26 Mart./5 Apr. 1601 .	408-410
— ad Martinum Braschium 4/14 Apr. 1601	410-413
— ad Lucam Bacmeisterum 5/15 Apr. 1601	413-415
— ad Christophorum Sturcium 5/15 Apr. 1601	415-416
— a Georgio Rollenhagio 18/28 Apr. 1601	416-417
— ad Ferdinandum Ducem Etruriæ 20/30 Apr. 1601..	418-420
— a Georgio Rollenhagio 15/25 Mai. 1601.....	420-421
— ab Eberarto Schele 12/22 Iun. 1601	421-422
Annotationes Editorum.....	423-451
Index virorum doctorum.....	452-465

TYPIS DESCRIPSERUNT NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKIÆR)
CHARTAM PRÆBUERUNT OFFICINÆ CHARTARIÆ
CONSOCIATÆ (DE FORENEDE PAPIRFABRIKKER)
QUÆ LUCIS OPE EXPRIMENDA ERANT
EXPRESSIT F. HENDRIKSEN
NUMERUS EXEMPLORUM VENALIUM: 225

OCTAVUS TOMUS PRELUM RELIQUIT
D. 14. M. NOVEMBRIS
ANNO
MCMXXV

KØBENHAVN. — NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

